

ကျေးဇူးတော်ရှင်၊ မုံရွာမြို့၊ ကမ္ဘာကျော်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားပြုစုတော်မူသော

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်

မြန်မာ - အင်္ဂလိပ် (၃) ကျမ်းတွဲ

ဝိပဿနာ ဒီပနီ
နိယာမ ဒီပနီ
ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသ ဒီပနီ

မန္တလေးမြို့ ၊ မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီး

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ၊ ပထမကျော်

အရှင်ဥပဇာ

အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသည်

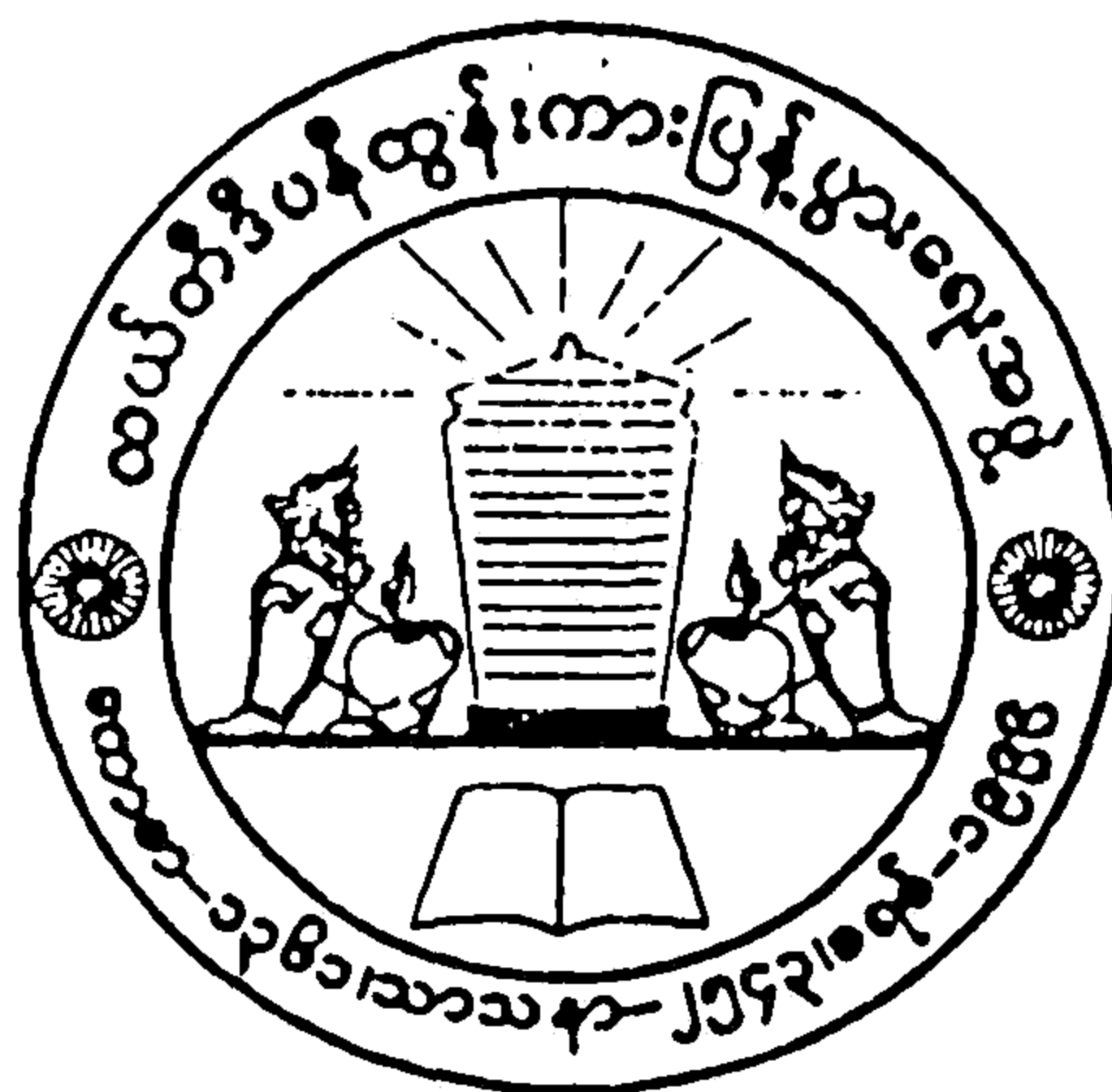
ကျေးဇူးတော်ရှင် ကမ္ဘာကျော်
မုံရွာမြို့၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသားပြုစုတော်မူသော

လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်

၃ ကျမ်းတွဲ

- ▶▶ ဝိပဿနာဒီပနီ
- ▶▶ နိယာမဒီပနီ
- ▶▶ ပဋ္ဌာနဒွေသဒီပနီ

မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်
ဆရာတော် အရှင်ဉာဏ
ပဋ္ဌမအကျော်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသည်

လယ်တီဒီပနီထွန်းကားပြန်ပွားရေးအဖွဲ့
သန့်စင် စိစစ်ပြီးစာမူ။

မိခင်စာအုပ်အမှတ် (၇၃)
မိခင်ဧရာဝတီစာတည်းအဖွဲ့ တည်းဖြတ်သည်။

မိခင်ဧရာဝတီ

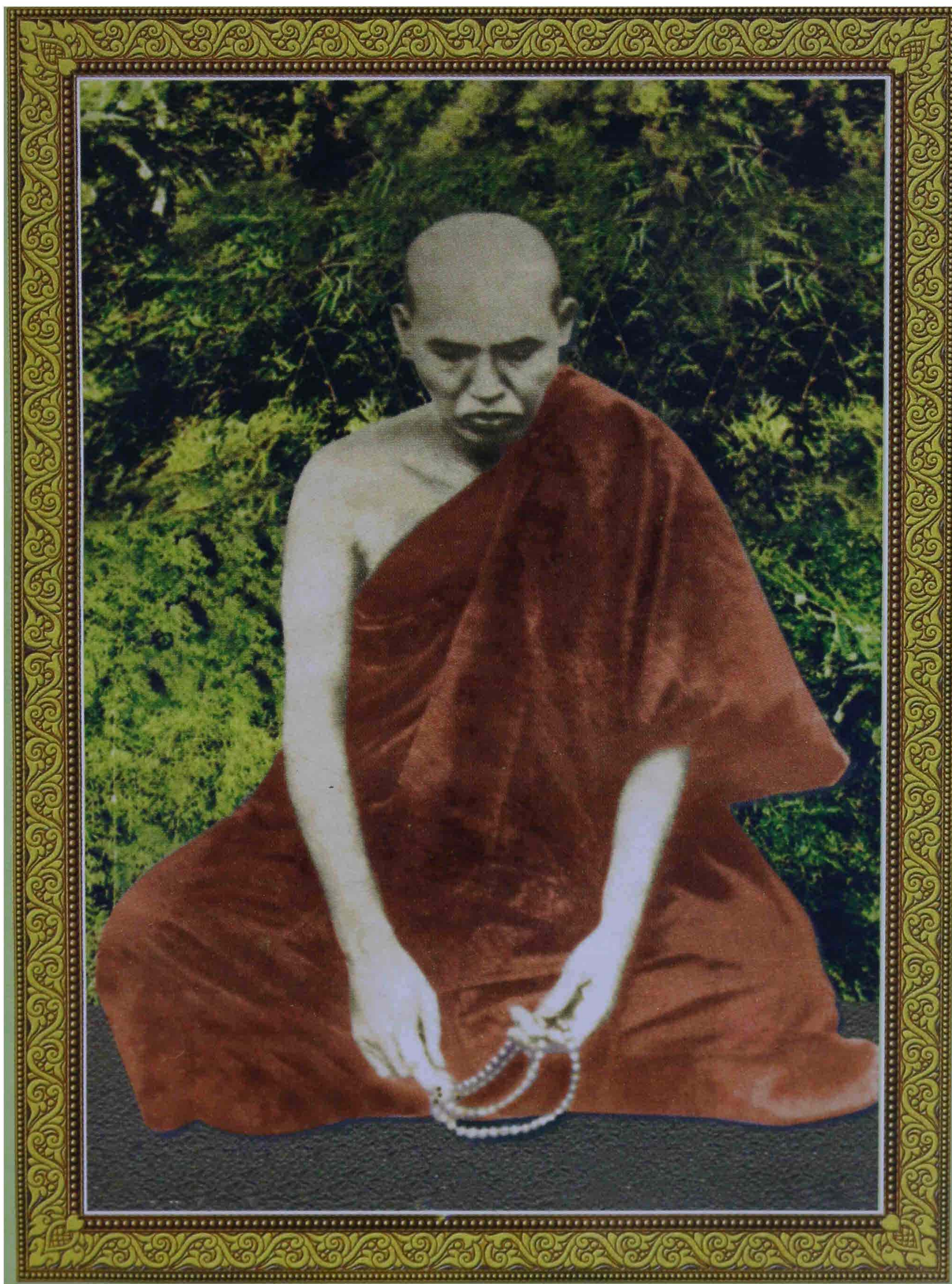
ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၃၂၀၇၆၉၁၁၀၇
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၃၂၀၆၉၆၁၁၀၇
ထုတ်ဝေသည့်လ	- ၂၀၀၇ ဒီဇင်ဘာလ
အုပ်ရေ	- ၂၀၀၀
တန်ဖိုး	- ဓမ္မဒါန
စီစဉ်သူ	- ဒေါ်ရွှေဝါစိုး
စာပြင်တည်းဖြတ်	- ဒေါ်မိုးမြင့်စိုး
ထုတ်ဝေသူ	- ဒေါ်ချယ်ရီသိန်း (မြေ-၀၃၉၈၁)
မျက်နှာဖုံးနှင့်အတွင်းပုံနှိပ်	- ရွှေခြင်္သေ့ပုံနှိပ်တိုက် (မြေ-၀၅၄၁၇)
မျက်နှာဖုံးအပြင်အဆင်	- ဦးစော
အတွင်းဖလင်	- ကိုဦး
စာအုပ်ချုပ်	- ကိုမောင်မောင်အုန်း

~~~~~

ဖြန့်ချိရေး	- မိခင်ဧရာဝတီစာအုပ်တိုက်
	တိုက်(၄) အခန်း(၄၀၂) ကျီတော်အိမ်ရာ
	အထက်ပုဇွန်တောင်လမ်းမကြီး၊ ရန်ကုန်မြို့
	ဖုန်း-၀၁-၇၀၁၄၃၁၊ ၀၉-၅၀၁၅၆၁၃

ကျေးဇူးရှင် ကမ္ဘာကျော် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးပုံတော်

လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကားပြန်ပွားရေးအဖွဲ့၏ အမှာစာ

ဗုဒ္ဓဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါ

ဗုဒ္ဓဘုရားပွင့်တော်မူ၍ ၄၅ ဝါတိုင်တိုင် တရားတော်များကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသွားပါသော်လည်း ဟောကြားတော်မူခဲ့သည့် “တရားတော်များ” ကိုပင် ဘုရားအရာ၌ ထားတော်မူခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်တော်မူရာအခါကဲ့သို့ပင် ရှိနေပါသည်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

အကျွန်ုပ်တို့ ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဘုရားကိုယ်စား “ဘုရား” အမည်တော်ရ ဓမ္မစေတီ၊ ခက်ခဲနက်နဲလှသော ပိဋကတ်တော်မှထုတ်နုတ်၍ လူအများ ဓမ္မအရသာ ခံစားနိုင်ရန် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်နှင့် အညီ ဒီပနီကျမ်းပေါင်း တစ်ရာကျော် ရေးသား၍ ဤကမ္ဘာအား ဝိဇ္ဇာဇာတ် အလင်းရောင် ပြန့်စေတော်မူခဲ့သည်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ ဆန္ဒတော်

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ရေးသားထားသော ကျမ်းစာများကို ပြည်တွင်းပြည်ပ ပြန့်နှံ့စေလိုသော ဆန္ဒရှိတော်မူခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရား၏တရားတော်များကို ဘာသာအမျိုးမျိုးဖြင့် ရိုက်နှိပ်ကြကာ ကမ္ဘာသို့ပြန့်ရန် အချိန်ရောက်ပြီဟု နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းကြီး၌ သြဝါဒ ပေးတော်မူခဲ့သည်။

လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကားပြန်ပွားရေးအဖွဲ့

စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မုံရွာမြို့၊ မဟာလယ်တီကျောင်းတိုက်ကြီး၏ ပဓာန နာယက နဝမလယ်တီဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ လယ်တီဘဒ္ဒန္တကေလာသ၊ မုံရွာမြို့ အရှေ့လယ်တီတိုက် ပဓာန နာယကဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုဏ္ဍလ၊ မုံရွာမြို့ မြို့မရွှေဂူတိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တဇောတိက၊

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာ နာယကအဖွဲ့ တွဲဖက်အကျိုးတော်ဆောင် ဒွိပိဋကဓရ၊ သာသနာဓဇ သီရိပဝရဓမ္မာစရိယ ဘဒ္ဒန္တနိမလ (ကသာဆရာတော်)၊ ရန်ကုန်မြို့ နာဂလိုဏ်ဂူဘုရားကုန်းမြေ၊ ကလေးဝ တောရစာသင်တိုက်၏ ပဓာနနာယက နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားဖွံ့ဖြိုးရေး ဘုန်းတော်ကြီးသင်ပညာရေး အလယ်တန်း ကျောင်း ကျောင်းအုပ် စမ်းချောင်းလယ်တီ ဝိပဿနာကျောင်းတိုက်၊ လှည်းကူး လယ်တီတောရကျောင်းတိုက်တို့၏ ပဓာန နာယက နိုင်ငံတော်သံဃ မဟာနာယက ဒွိပိဋကဓရ၊ ဒွိပိဋကကောဝိဒ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာ ကမ္မဋ္ဌာနစရိယ လယ်တီဘဒ္ဒန္တဇာဂရာဘိဝံသဆရာတော် တို့ ဦးဆောင်ပြီး လယ်တီနိကာယဝင် ဆရာတော်ကြီးများနှင့် လူပညာရှိများ စုပေါင်းလျက် လယ်တီဒီပနီထွန်းကားပြန့်ပွားရေးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ဆန္ဒတော်ဖြည့်

ဖွဲ့စည်းထားသော လယ်တီဒီပနီ ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့သည် ကျေးဇူး တော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ဆန္ဒတော်ကို ဖြည့်နိုင်ရန် မိခင်ဧရာဝတီ စာအုပ်တိုက်အား ဒီပနီကျမ်းစာများကို ရိုက်နှိပ်ရန် ခွင့်ပြုသဘောတူခဲ့ပါသည်။

လယ်တီဒီပနီထွန်းကားပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့

ဓမ္မဒါနမော်က္ခန္ဓာ

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့တွဲဖက်

အကျိုးတော်ဆောင်

အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာ

ကမ္မဋ္ဌာနစရိယ

ဘဒ္ဒန္တဇာတိရာဘိဝံသ မဟာထေရ်

နှင့်

တပည့် ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများက မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်
ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ နှစ်(၁၀၀) ပြည့်ပွဲတော်ကြီးသို့
ဂုဏ်ပြုပူဇော်သောအားဖြင့် လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်
မြန်မာအင်္ဂလိပ်(၃)ကျမ်းတွဲ အုပ်ရေ (၂၀၀၀)
ကိုဓမ္မဒါနအဖြစ် လှူဒါန်းပါသည်။

နှိုင်းငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာတက္ကသိုလ်ကြီးများ
ဗဟိုအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ
အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာထေရဝါဒ
ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ် ဩဝါဒါစရိယ
ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာသင်ကြားမှု
ကြီးကြပ်ရေးဗဟိုအဖွဲ့၊ ဥက္ကဋ္ဌ
လယ်တီဒီပနိထွန်းကားပြန်ပွားရေးအဖွဲ့၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ
လယ်တီကမ္မဋ္ဌာနာစရိယအဖွဲ့၊ ဥက္ကဋ္ဌ
နှိုင်းငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၊
တွဲဖက်အကျိုးတော်ဆောင်(၁)
ဒွိပိဋကဓရ ဒွိပိဋကကောဝိဒ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ

လယ်တီဘဒ္ဒန္တဇာနရာဘိဝံသ
၏
အမှာစာ

မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမသာသနာတော်သည်၊ ဝါ-
မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်သည်
ပိဋကအားဖြင့် သုံးပုံ
နိကာယ်အားဖြင့် ငါးရပ်
ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့် ရှစ်သောင်းလေးထောင်

ရသ၏အစွမ်းဖြင့်တစ်ပါး ရှိ၏။ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားရသည်။
ထို့တွင် ရသ၏အစွမ်းဖြင့် တစ်ပါးကား “ ဝိမုတ္တိရသ ” ပင်တည်း။

ဝိမုတ္တိရသအရ-

ရသ, အရသာသည် (၄) မျိုးရှိ၏။ အရသာမျိုးစုံသည် ရသာယတနမည် သည်။

ဖိုလ် (၄)ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အတ္တရသ မည်သည်။

မဂ် (၄)ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဓမ္မရသ မည်သည်။

နိဗ္ဗာန်သည် ဝိမုတ္တိရသ မည်သည်။

“ ဝိမုတ္တိ သုခ ပဋိသံ ဝေဒိတီ ဝိမုတ္တိသုခံ ဖလသမာပတ္တိ သုခံ ပဋိသံဝေ ဒိယမာနော နိသိန္ဓော ဟောတီတိ အတ္ထော ” ဟု ပထမဗောဓိသုတ် အဖွင့်၌ကား ဝိမုတ္တိသုခအရ အရဟတ္တဖိုလ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူလျှက်နေတော်မူသည်ဟူသော စကားနှင့်အညီ ဝိမုတ္တိအရ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကောက် ယူရသည်။

အရသာမဟုတ်သော်လည်း ချိုမြိန်သာယာအပ်သော အနက်သဘောရှိကြ သောကြောင့် ဖိုလ်လေးခု စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟူသော အတ္တ၊ မဂ်(၄)ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော ဓမ္မ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဝိမုတ္တိတို့သည် “ရသ” အမည်ရကြသည်။ အရသာမျိုးစုံ ရသသည် ပယ်မြစ်အပ်သောရသဖြစ်သည်။

ဝိမုတ္တိရသ

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ၏ အံ့ဖွယ်တို့ကို မဟာရာဒအသုရိန်က လျှောက်ထား ရာ၌ သမုဒ္ဒရာ၏ တစ်ခုတည်းသော ဆားငံအရသာ ရှိသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်၌ သတ္တဝါတို့ကို ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သည့် ကိလေသာ တရားဆိုးတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟူသော တစ်ခုတည်းသောအရသာကို တွေ့ကြ မြင်ကြသဖြင့် တပည့်သာဝကအားလုံး သာသနာတော်မှာ ပျော်ပိုက်တော်မူကြ ကျေနပ်တော်မူကြသည် ဟူသော သာသနာ့ အံ့ဖွယ်တော်တစ်ခုမှာ “ဝိမုတ္တိရသ” ပင်ဖြစ်သည်။

ကိံသုဟဝေ သာ ဒုတရံ ရသာနံ - အရသာတွေထဲမှာ စင်စစ် အဘယ် အရသာသည် ချိုမြိန်လှစွာ သတ္တာတို့ သာယာအပ်တောင်း အရသာကောင်းမည်ပါ

သနည်းဟူသော အာဠာဝက၏ အမေးကို ဖြေဆိုရာ၌ “သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ဂုဿနံ” ဟု ဖြေကြားတော်မူခဲ့သည်။ “ဖွတ်ဥ လိပ်သဲ နွားနို့ခဲ၊ အသီးမှာ သရက်၊ အသားမှာဝက်၊ အရွက်မှာလွှက်” ဟု လောကအကောင်း အရသာကို ပြောသကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ၊ မဟုတ်စကား ရှောင်ရှားပယ်ခွာ ဝစီသစ္စာသည် တနည်းအားဖြင့် ပရမတ္ထ သစ္စာ မည်သာထင်ရှား နိဗ္ဗာန်တရားသည် စင်စစ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့် ချိုမြိန်လှစွာ သတ္တာတို့ သာယာအပ်တောင်း အရသာကောင်းမည်လေ၏” ဟု နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဝိမုတ္တိရသသည် “သာဒုတရ” ချိုမြိန်လှစွာ သတ္တာတို့ သာယာအပ်တောင်း အကောင်းဆုံးအရသာဖြစ်ကြောင်း ဘုရားရှင်၏ အဖြေစကားတော်အရ ထင်ရှား သည်။

ဝိမုတ္တိ - (၂)မျိုး

သုတ်ပါဠိဇ္ဈယ သင်္ခတိသုတ် ၄-၃/ ၁၆၇ ၌ ဝိဇ္ဇာစ ဝိမုတ္တိစ ဟူသော ဒုက ကိုဖွင့်ပြသည်။ ဝိမုတ္တိပုဒ်အဖွင့်၌ ဝိမုတ္တိတိ ဒွေ ဝိမုတ္တိဟော ဟု ဝိမုတ္တိ (၂)ပါးရှိပုံကို ဖွင့်ပြသည်။ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့သည် နိဝရဏစသည်တို့မှ ကောင်းစွာလွတ် မြောက်သောကြောင့် အဓိမုတ္တိ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် အလုံးစုံသောအကြောင်း တရားတို့ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော တရားတို့မှ လွန်မြောက်သောကြောင့် “ဝိမုတ္တိ” မည်၏ဟု ဖွင့်ပြသည်။

ဝိမုတ္တိ (၅)မျိုး

ဥဒါနအဋ္ဌကထာ ပထမဗောဓိသုတ်အဖွင့် ၂၉ ၌ ဝိမုတ္တိ(၅)မျိုးကို စုံစုံလင် လင်ဖွင့်ပြထားသည်။ ထို့အတူပင် မဟာပဒါနသုတ် အဖွင့်တို့လည်း တွေ့ရှိရသည်။ တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ၊ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ၊ နိဿရဏဝိမုတ္တိ ဟု (၅)မျိုးရှိရာ (၅)မျိုး၏အနက်ကို မဖွင့်မှီ ဝိမုတ္တိဟူသော စကား၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဦးစွာဖွင့်ပြသည်။

လှူဖွယ်ကို စွန့်လွှတ်လှူဒါန်းခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ထိုထိုဂုဏ်အင်္ဂါတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ နာမ်ရုပ်ကိုပိုင်းခြားခြင်းစသော ဝိပဿနာဆိုင်ရာ အချက်အလက် တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိုထိုအချက်အလက်မှ မယုတ်လျော့သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ် နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ဆန့်ကျင်ဘက်မှ လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်

ခြင်းပယ်ခြင်းသည် ဝိမုတ္တိ မည်သည်ဟု ဝိမုတ္တိရဲ့အနက်ကို လွန်မြောက်ခြင်း ပယ်ခြင်းဟု ဖွင့်ဆိုသည်။ အဆိုပါလွန်မြောက်ခြင်း ပယ်ခြင်းတို့သည်

၁။ တဒင်္ဂ ဝိမုတ္တိ

ဒါနဖြင့် မစ္ဆရိယ လောဘ စသည်မှ လွန်မြောက်ခြင်း၊ သီလဖြင့် သူ တစ်ပါးအသက်ကို သတ်ဖြတ်ခြင်းစသည်မှ လွန်မြောက်ခြင်း၊ နာမ်ရပ်ကိုပိုင်းခြား သိသောဉာဏ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ်ဖြင့် အကြောင်းမဲ့ဖြစ်ခြင်း မညီညွတ်သောအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်းမှ၊ ကင်္ခါဝိတရဏ ဉာဏ်ဖြင့် သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်းမှ၊ ရုပ်နာမ်အစုအဝေး သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ငါ၊ ငါ၏ ဥစ္စာ ဟူသော စွဲလမ်းခြင်းမှ၊ လမ်းစဉ်ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို ခွဲခြား သိခြင်း ဖြင့် လမ်းစဉ်အမှားကို အမှန်ဟုထင်မှတ်ခြင်းမှ၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပုံရှုခြင်းဖြင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမှ၊ အပျက်ကိုရှုခြင်းဖြင့် သဿတဒိဋ္ဌိမှ၊ ကြောက်ဖွယ်ဘေးကို ရှုခြင်းဖြင့် ကြောက်ဖွယ်ကို ပျော်ဘွယ်ဟုထင် မှတ်ခြင်းမှ၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်ကို ရှုပွားခြင်း ဖြင့် သာယာဖွယ် ဟူသော အမှတ်သညာမှ၊ ငြီးငွေ့ဖွယ်ဟု ရှုခြင်းဖြင့် ကြောက်ဖွယ် ဌှိ ပျော်နေခြင်းမှ၊ လွတ်လိုလှ၍ ကျင့်ကြံခြင်းဖြင့် ကျွတ်ဆု လွတ်ဆု မလိုလားမှုမှ၊ လှစ်လျူရှုခြင်းဖြင့် လျစ်လျူမရှုခြင်းမှ၊ မဂ်တရား အားလျော်သော ရှုပွားခြင်းဖြင့် တရားသဘောအမှန် နိဗ္ဗာန်၌ ဆန့်ကျင်ခြင်းမှ၊ ပုထုဇဉ်အနွယ်ကိုဖြတ် အရိယာ ဇာတ်ကူးတော့မည့် ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရနိမိတ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းများ သည် “တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ” မည်၏။

ထို့ပြင် မဟာဝဂ္ဂ-ဋ္ဌ- ၌ အနိစ္စာနုပဿနာစသော အနုပဿနာဉာဏ် (၇)ပါးတို့သည် ကိုယ်တိုင် ထိုထိုတရား၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အချက်အလက်၏ အစွမ်းဖြင့် စွန့်လွှတ်နိုင်တဲ့ မြဲ၏ဟူသော အမှတ်သညာစသည်တို့မှ လွန်မြောက် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် “ တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ ” မည်ကြ၏။

သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့သည် မိမိဈာန်စွမ်းအားဖြင့် ခွါထုတ် အပ်ကုန်သော နီဝရဏ စသည်တို့မှလည်းကောင်း ဝိတက်စသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ လည်းကောင်း လွန်မြောက်သောကြောင့် “ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ” မည်ကြ၏။

အရိယာမဂ် (၄)ပါးတို့သည် မိမိတို့ဖြတ်တောက် အပ်ကုန်သော ကိလေ သာတို့မှ လွန်မြောက်သောကြောင့် “သမုစ္ဆေဒ ဝိမုတ္တိ” မည်ကြ၏။

ဖိုလ်လေးပါးတို့သည် မဂ်၏ အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာတို့ ငြိမ်းသည်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “ပဋိပဿဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိ” မည်ကြ၏။

နိဗ္ဗာန်သည် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ ထွက်မြောက် ကင်းကွာ၍ အဝေး၌တည်သောကြောင့် “နိဿရဏဝိမုတ္တိ” မည်၏။ ဤ(၅)မျိုးသော ဝိမုတ္တိ ဂုဏ်တို့ဖြင့် ဘုရားရှင်တို့ကို ချီးကျူးပူဇော်ထားသည်။ ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်သည်။

ဝိမုတ္တာယတန (၅) မျိုး

ဝိမုတ္တိ+အာယတန ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဝိမုတ္တိခေါ် လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အကြောင်း (၅)မျိုးကို ဟောတော်မူထား၏။ ဝိမုတ္တိကို ရလိုသူတိုင်း အာယတနခေါ် အကြောင်းတရားတို့ကို ဖြည့်ဆည်း ပူးရန် လိုအပ်သည်။ အကြောင်း(၅)မျိုးကား-

၁။ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းတစ်ပါးအား ဘုရားရှင် သို့မဟုတ် လေးစား လောက်သော သီတင်းသုံးဖော် တစ်ပါးပါးက တရားဟောတယ်။ အဲဒီဟောတရား အပေါ် ပါဠိကို သိတယ်။ ပါဠိ၏ အနက်ကို သိတယ်။ အဲဒီလိုပါဠိ အနက်ကို သိသော ရဟန်းအား (အဲဒီလို ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်ဆိုက်ရာကို သိသောရဟန်း အား) နုနယ်သောပီတိဖြစ်တတ်ပါ၏။ ထိုပီတိရှင်အား အားကောင်းသော ပီတိဖြစ် လာ၏။ ပီတိလွှမ်းခြုံသော စိတ်ရှိသူအား နာမကာယသည် ငြိမ်းအေးလာ၏။ စိတ်ငြိမ်းသောသူသည် ချမ်းသာ ပွားစေနိုင်၏။ ချမ်းသာသူ၏ စိတ်သည် အရဟတ္တ ဖိုလ်သမာဓိ ရနိုင်၏။

၂။ နောက်ရဟန်တစ်ပါးက မိမိကြားဖူးသိဘူးသော တရားကို သူတစ်ပါး တို့အား အကျယ်တဝင့်ဟော၏။

၃။ နောက်တစ်ပါးက မိမိကြားဖူး သင်ဘူးသော တရားကို အကျယ်တဝင့် ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်၏။

၄။ နောက်ရဟန်းတစ်ပါးက မိမိသင်ဖူး ကြားဘူးသော တရားကို စိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်၏။ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်၏။

၅။ နောက်ရဟန်းတစ်ပါးက သမထကမ္မဋ္ဌာန်း (၃၈)မျိုးထဲမှ တစ်မျိုးမျိုး သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆရာထံမှ ကောင်းစွာ သင်ယူကောင်းစွာနှလုံးသွင်း ကောင်းစွာ ဆောင်၍ ပညာဖြင့် ကောင်းစွာမျက်မှောက်ပြု ထိုးထွင်းသိ၏။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ပါဠိအနက်ကို သိသော ထိုရဟန်းအား နုနယ်သောပီတိ အားကြီးသောပီတိဖြစ်၍

နာမကာယ ငြိမ်းအေး၏။ ချမ်းသာကို ပွားစေ၏။ ချမ်းသာသောသူ၏ စိတ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိဖြင့် တည်ကြည်၏ ဟု ဝိမုတ္တိရရန် အခြေခံအကြောင်း (၅)ချက်တို့ကို ဟောကြားထားရာ ဤမန္တလေး မစိုးရိမ်ရာပြည့် အထိမ်းအမှတ် ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းအပ်သော လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ် မြန်မာ+အင်္ဂလိပ်ဖြင့် ရေးသား ပြဆိုချက်၌ ဝိမုတ္တိရသရရှိရန် အခြေခံအကြောင်းအရာတို့ကို ညွှန်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဝိမုတ္တိ ပရိပါစနိယ တရား(၅)မျိုး

ဝိမုတ္တိ ပရိပါစနိယ တရား(၅)မျိုးကို ဟောတော်မူရာ အဖွင့်အဋ္ဌကထာ၌ ဝိမုတ္တိ ဝုစ္ဆတိ အရဟတ္တံ ပါရှိသဖြင့် ဤနေရာ၌ ဝိမုတ္တိအရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကောက်ယူပြီး အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရင့်သန်စေတတ်သော သညာတရား(၅)မျိုးကို ဟောကြားခဲ့သည်။

သညာတရား(၅)မျိုးကား -----

အနိစ္စသညာ	-	အနိစ္စဟု ရှုမှတ်သောဉာဏ်၌ဖြစ်သော သညာ။
အနိစ္စေ ဒုက္ခ သညာ	-	အနိစ္စရုပ်နာမ်အပေါ် ဒုက္ခဟုရှုမှတ်သောဉာဏ်၌ ဖြစ်သောသညာ ။
ဒုက္ခေ အနတ္တ သညာ	-	ဒုက္ခအပေါ် အနတ္တဟု ရှုမှတ်သော ဉာဏ်၌ဖြစ် သောသညာ။
ပဟာန သညာ	-	ပယ်ရမည့်တရားဟု အဖန်ဖန် ရှုပွားသော ဉာဏ်၌ ဖြစ်သော အမှတ်သညာ။
ဝိရာဂ သညာ	-	တပ်မက်ဖွယ်ကင်းအောင် ရှုမှတ်သောဉာဏ်၌ ဖြစ်သော အမှတ်သညာ - တို့တည်း။

ဘုရားရှင်၏ တို့က်တွန်းချက်

ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော အာရာမ် တော မြေ ရေကန် တို့သည် အနည်းငယ်မျှရှိကြသည်။ မြေကြမ်း ရေကြမ်း ဆူးငြောင့်ခလုတ်တို့သာ များသကဲ့သို့ အတ္တရသ၊ ဓမ္မရသ၊ ဝိမုတ္တိရသ ခံစားရရှိသူတို့ နည်းပါးပြီး ထိုရသ တို့ကို မခံစား မရရှိသူတို့သာ များကြသောကြောင့် ဤသို့ ကျင့်ကြံကျိုးကုတ်

အားထုတ်ကြဟု မြတ်ဘုရား တိုက်တွန်းတော်မူသည်။ “ငါတို့သည် အတ္တရသ၊ ဓမ္မရသ၊ ဝိမုတ္တိရသကို ရရှိခံစားနိုင်သူများ ဖြစ်ကြကုန်အံ့” ဟု ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြလေဟု တိုက်တွန်းချက်အတိုင်း ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ် တရားတော်များ သင်ကြားပို့ချရာ အတ္တရသ၊ ဓမ္မရသ၊ ဝိမုတ္တိရသ ညွှန်ကြားပြသရာ ဤမန္တလေး မစိုးရိမ် ရာပြည့်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ထုတ်ဝေလှူဒါန်းအပ်သော မြန်မာ+အင်္ဂလိပ်(၂)ဘာသာ လယ်တီဒီပနီပေါင်းချုပ်ပါ-ပရိယတ္တိ တရားစာပေ တို့အတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်၍ အတ္တရသ၊ ဓမ္မရသ၊ ဝိမုတ္တိရသ တို့ကို ရယူနိုင်ပါစေဟု ပတ္တနာပြုအပ်ပါသတည်း။

လယ်တီဘဒ္ဒန္တဇာဂရာဘိဝံသ
၃၀. ၁၀. ၂၀၀၇

မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်အနေအထား

မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်ကြီးကား မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင်၌ တည်ရှိ၏။ သံဃာငါးရာခန့် သီတင်းသုံးရာ သံဃာတက္ကသိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။ ကျောင်းထိုင်စာချ နာယကဆရာတော် အပါးနှစ်ဆယ်ခန့်က အုပ်ချုပ်သင်ပြ၍ ထိုတွင် အကြီးဆုံး မဟာနာယကမထေရ်ကြီး တစ်ပါးက ပဲ့ကိုင်ထား၏။ စည်းကမ်းကြီး၏။ စာသင်ပုံစနစ် ခေတ်မီသည်။ အင်္ဂလန်ပါဠိအသင်းကြီးနှင့် ဆက်သွယ်၍ နိုင်ငံခြား သာသနာပြုလုပ်ငန်း၊ ပါဠိအဘိဓာန်လုပ်ငန်းများကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သော ကျောင်းတိုက်ကြီးပင်တည်း။

ကျောင်းတိုက်တည်ထားပုံ ပုံကြမ်းကား ၅ ဧကခန့်ရှိ ဥယျာဉ် မြေကွက်ကို အမြင့် ၇ ပေခန့် တံတိုင်းကြီး ခတ်ထား၏။ အရှေ့တောင်မြောက် ဝင်ပေါက်သုံးခုထားသည်။ အလယ်မြေကွက်၌ ၁၄၆ ပေ၊ ၁၄၂ ပေရှိ နှစ်ထပ် အလယ်တိုက် ကျောင်းကြီးတစ်ဆောင်ကို တောင်မြောက် မျက်နှာနှစ်ဖက်တွင် လှေကားကြီး နှစ်စင်းစီဖြင့် ဆောက်လုပ်ထား၏။ အတွင်းမျက်နှာကြက်များ၊ တိုင်များ၊ ခန်းဆီးလိုက်ကာများ အားလုံး မှန်စီ ရွှေပိန်းချထား၏။ အလယ်တိုက်ကြီး ကုန်ကျစရိတ်မှာ ထိုခေတ်တန်ဖိုး တစ်သိန်းကျော်၏။ (ဆန်တစ်တင်း ၃-၄ ကျပ်ခေတ်)။ အလယ်တိုက်ကြီးကို ၁၂၆၉-ခုနှစ်၌ စတင်တည်၍ ၁၂၇၁-ခုနှစ်၌ ရေစက်ချသည်။ ထိုတိုက်ကြီးခေါင်းရင်း၌ တစ်ရပ်ကွက်လုံးကြားနိုင်သော နာရီစင်မြင့်ကြီး၊ အလယ်တိုက်ကြီးကို ဝန်းရံ၍ အစီအစဉ် တကျဆောက်လုပ်ထားသော ပတ်ပတ်လည် နှစ်ထပ်တိုက်ကြီး ၉ လုံး၊ တစ်ထပ်တိုက် ၆ လုံး၊ ထိုတိုက်ရံ ၁၅ လုံးအနက် ၁၃ လုံးအတွင်း၌လည်း၊ အားလုံးမှန်စီ ရွှေပိန်းချ၊ သစ်ပင်ပန်းမာလ်၊ ရေတွင်း၊ ကုဋီအပြည့်အစုံ၊ ကျောင်းအသုံးအဆောင် ပိဋကကျမ်းစာ အလုံအလောက်ထားရှိသည်။

ဤကား မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ အဆောက်အအုံ အနေအထား ပုံကြမ်းမျှ ဖြစ်၏။

မစိုးရိမ်သမိုင်းနှင့် သာသနာဝင် (ဘဒ္ဒန္တရာဇဓမ္မာဘိဝံသ)

မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊ စာချဆရာတော်
ပဌမအကျော်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
အရှင်ဥာဏ

“သက်ရှည် မင်းက သံဃာများများ နေထိုင်နိုင်တဲ့ ကျောင်းကြီးကြီး ဆောက်နိုင်တယ်ထား၊ ငါကလည်း လာသမျှ သံဃာတွေကို စာချနိုင်တယ်ပဲထား၊ စာသင်သားသံဃာများလည်း တို့ရွာမှာလာပြီးနေတယ်ပဲထား၊ တို့ရွာက ရွာသိမ် ရွာငယ်ဖြစ်နေတော့ စာသင်သား သံဃာများစွာကို နေ့စဉ် ဆွမ်းကွမ်းကိစ္စ တာဝန်ယူနိုင်ဖို့ မလွယ်ဘူး။ ဒီတော့ တို့ရွာမှာ ကျောင်းဆောက်လျှင် သာသနာမှာ သိပ်ကျေးဇူးများဖို့ မရှိဘူး ကျောင်းဆိုရင်လည်း စာသင်သားသံဃာများနဲ့ စာချ ဘုန်းကြီးများနဲ့ စည်စည်ကားကားရှိမှ တင့်တယ်တယ်၊ ကျောင်းကြီး ဆောက်ထား ပြီး ဘုန်းကြီးက တစ်ပါးနှစ်ပါးသာ ရှိရင်လည်း သိပ်မကောင်းဘူး။

မန္တလေးမြို့ ဘုရားကြီးတိုက်မှာဆိုရင် စာသင်သားသံဃာများပြီး နေရာကျောင်းက မလုံလောက်ဘူးလို့ ကြားရတယ်။ ဘုရားကြီးတိုက်မျိုးကျတော့ စာချဘုန်းကြီးကလည်း အရန်သင့် နေထိုင်မယ့် စာသင်သားကလည်း အရန်သင့် ဆွမ်းလောင်းမယ့် မြို့သူမြို့သားကလည်း အရန်သင့် အဲသလို နေရာမျိုးမှာ ကျောင်းဆောက်ရမှ သာသနာ အကျိုးများတယ်။ ကျောင်းဆောက်တယ်ဆိုရင် ဘယ်မှာဆောက်ဆောက် ငွေကြေးကတော့ ကုန်မှာပဲ ငွေကုန်တာချင်းတူရင် ပိုအကျိုးများတာကို ရွေးရမယ်။

မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်သည် မိမိအကျိုးကိုမကြည့် သာသနာအကျိုးကိုသာ ကြည့်ရှုသည့် ဆရာတော်ဖြစ်၍ ဒါယကာ နားလည်အောင်ရှင်းပြခြင်း ဖြစ်ပေ သည်။ ဤအချက်များကို ဆရာရော ဒကာပါ အတုယူသင့်လှပေသည်။

မစိုးရိမ်သမိုင်းနှင့် သာသနာဝင် (ဘဒ္ဒန္တရာဇေဓမ္မာဘိဝံသ)

ရှင်ဘုရင် လှူတာမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ဆင်းရဲသား အလှူတွေမှာ ဦးသက်ရှည် တို့သားအဖ လှူခဲ့တာမျိုးလောက် တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းက ဒါလောက် များများကြီး လှူဒါန်းနိုင်တာ မရှိသလောက် ရှားပါးပါတယ်။ ဦးသက်ရှည်တို့ ဦးကျော်တို့ရဲ့ အလှူတွေဟာ အခုခေတ်တန်ဖိုးနဲ့ တွက်ပြရရင် သိန်းတွေ ထောင်နဲ့ချီပြီး တန်တာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလောက် လှူနိုင်တန်းနိုင်အောင် ဒီသားအဖ ပစ္စည်းကို ပခုံးနဲ့ထမ်းပြီး လည်ရောင်းရာကစ စီးပွားရှာခဲ့တာပါဆိုရင် ပြောလို့မှ ယုံစရာ မရှိပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် မှန်သောစကားပါပဲ။

မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများ (လူထုဒေါ်အမာ)

မုံရွာမြို့
လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
ထေရုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းချုပ်

ဇာတိဌာနနှင့် ခမည်းတော်၊ မယ်တော်

ကျေးဇူးတော်ရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၁၃ရက် အင်္ဂါနေ့တွင် ဒီပဲယင်းမြို့နယ် စိုင်းပြင်ရွာ၌ ဖွားမြင်တော်မူခဲ့သည်။ ခမည်းတော်မှာ ဦးထွန်းသာဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ ဒေါ်ကြိုး ဖြစ်သည်။

ဦးထွန်းသာ ဒေါ်ကြိုးတို့တွင် သားသမီးခြောက်ဦး ထွန်းကားခဲ့ရာ ယင်းတို့မှာ-

- (၁) ပထမ အကြီးဆုံးသား (ငယ်စဉ်က ကွယ်လွန်)
- (၂) ဒုတိယသား မောင်တက်ခေါင် (လယ်တီဆရာတော်)
- (၃) တတိယသား မောင်တက်စွာ (လူဝတ်ကြောင်)
- (၄) စတုတ္ထသား မောင်တက်ပွား (ပထမပြန် ဦးကုမာရ)
- (၅) ပဉ္စမသား မောင်တက်ထွား (ဆရာတော်ဦးကိတ္တိ)
- (၆) ဆဋ္ဌမသမီး မမြလေးတို့ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ သားသမီး ခြောက်ဦးရှိသည့်အနက် ဒုတိယသား၊ စတုတ္ထသား နှင့် ပဉ္စမသားများမှာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ကြသည်။

မင်္ဂလာနိမိတ်ထူးနှင့် ငယ်နာမည်

လယ်တီဆရာတော် လောင်းလျာဖြစ်သူ ဒုတိယသားကို ဖွားမြင်ဆဲအချိန်တွင် အိမ်ဥပစာအတွင်းရှိ မန်ကျည်းပင်ကြီး၌ ထောင်ထားသော ဝါးလုံးများ

၁။ အဋ္ဌ သုည ဒွိ ဧကံ၊ သက္ကရာဇ်။ ဖွားလစ် ကျမ်းဆရာ။ (ပရမတသံခိပ်နိဂုံး)

၂။ လယ်တီထေရုပ္ပတ္တိ စာအုပ်များနှင့် “လယ်တီဒီပနိ ကျမ်းဦးနိဒါန်း” များတွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ လယ်တီဆရာတော်၌ မွေးချင်းငါးဦးမဟုတ်၊ မွေးချင်းခြောက်ဦးသာ အမှန်ဖြစ်သည်။

ကြားထဲမှ စို့ (သက်တံ)ကြီး ပေါ်ထွက်လာကာ ကောင်းကင်သို့ ထိုးတက်သွားပြီးမှ တစ်ဖန် ညွတ်ကိုင်းပြီး အိမ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြန်သည်။ ထို့နောက်တစ်ဖန် ယင်းစို့ (သက်တံ) ကြီးသည် အိမ်တွင်းမှ အိမ်ခေါင်မိုးသို့ ပျံတက်ပြီး အဝါ တစ်တန့်၊ အပြာတစ်တန့်၊ အနီတစ်တန့်ဖြင့် ရောင်မျိုးစုံ ယှက်သန်းကာ ကောင်းကင်လမ်းသို့ ပျံသန်း ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

ယင်းကဲ့သို့သော မဖြစ်ဖူးမြဲ ထူးကဲလှသည့် မင်္ဂလာနိမိတ်ထူးကို အစွဲ ပြု၍ လယ်တီဆရာတော်လောင်းလျာဖြစ်သော ဒုတိယသားကို မောင်တက်ခေါင် ဟူ၍ အမည်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျောင်းအပ်ခြင်းနှင့် ရှင်သာမဏေဘဝ

မောင်တက်ခေါင် ၁၀ နှစ်သားအရွယ်တွင် စိုင်ပြင်ရွာ ကျောင်းမကျောင်း ဆရာတော် အရှင်နန္ဒထံ ပညာသင်ကြားရန် ကျောင်းအပ်နှံခဲ့သည်။ ကျောင်းသား အဖြစ်ဖြင့် ဘုန်းကြီးကျောင်း ပညာရေး၏သင်ရိုး ဖြစ်သော မင်္ဂလာသုတ်၊ နမက္ကာရ၊ ရတနာရွှေချိုင့်၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ လောကနီတိ၊ ဓမ္မနီတိ၊ ပရိတ်ကြီး စသည်တို့ကို သင်ကြားခဲ့သည်။

အသက် ၁၅ နှစ်သားအရွယ် ရှင်သာမဏေပြုရာ ဘွဲ့အမည်မှာ ရှင်ဉာဏဓဇ^၁ ဖြစ်သည်။ ရှင်ဉာဏဓဇသည် သာမဏေဘဝဖြင့် ဆရာတော် အရှင်နန္ဒထံ၌ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိပညာရေး၏သင်ရိုးဖြစ်သော ကစ္စည်း သဒ္ဒါကြီး၊ အဘိဓမ္မတ္ထ - သင်္ဂြိုဟ်၊ ဝိထိ လက်ရိုး၊ မာတိကာ၊ ဓာတုကထာ၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်း စသော နေ့ဝါ ညဝါကျမ်းများကို သင်ကြားခဲ့သည်။

၁။ ‘မုံရွာ လယ်တီ၊ တောရပ်မီ၊ မထေရ်ဉာဏ်ဓဇ’ ဟူသော ‘ပရမတသံခိပ်’ နိဂုံးမှ ဉာဏ်ဓဇဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တော်တိုင် ယင်း၏ ဘွဲ့အမည်ကို ‘ဉာဏဓဇ’ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ်သွားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီးက သူ၏ ‘ပရမတတ္ထသံခိပ်အမေးအဖြေ’ ၌ ဖြေဆို ရေးသားထားသည်။

သို့သော် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ‘ပါရမီဒီပနီကျမ်း’ နိဂုံး ၄ - ဂါထာအနက် တတိယမြောက်ဂါထာတွင် ‘မယာ ဉာဏဘိဝံသေန’ ဟူ၍ ယင်း၏ဘွဲ့အမည်မှာ ‘ဉာဏဘိဝံသ’ ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိကြရသေးသည်။

ဆယ်ကျော်သက်က ရေးသား ဖွဲ့ဆိုခဲ့သော ကျမ်းနှင့် ကဗျာများ

၁၈- နှစ်အရွယ်တွင် ရဲထွက်ရွာအရှေ့ဘက် ဝေဒပါရဂူဆရာတော် အရှင်ဂန္ဓမာအထံ၌ ဗေဒင်ဘက်ဆိုင်ရာ ပညာရပ်များကို သင်ယူခဲ့သည်။ ယင်းသို့ သင်ယူရင်း ကျည်းကန်ကိုရင်ကြီး၏လင်္ကာကို နည်းယူပြီးလျှင် ဗိုလ်၊ သုဇိတာ၊ ဗျဿတာ၊ ဇာတာဖွဲ့၊ သင်္ကြန်တွက် လက်ရိုးလင်္ကာများကို ဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူ ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က သာမဏေဘဝဖြင့်ပင် မဟော်ဇာတ်ထုပ်နှင့် မဟော် ကျေးစေခန်း၊ ရတု၊ ရှင်လောင်းလှည့် (သျှိုးလိုက်) ရတုကဗျာများကိုလည်း ဖွဲ့ဆိုရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ပြင် သဒ္ဒါဘက်ဆိုင်ရာ သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းများကို သင်ယူရင်း ဝါစစ္စဝါစက အကောက်ကျမ်းဟောင်းကို အားမရသဖြင့် ‘ဝါစစ္စဝါစက အကောက်ကျမ်းသစ်’ ကိုလည်း သာမဏေဘဝ ဆယ်ကျော်သက်ကပင် ရေးသားပြုစုခဲ့သေးသည်။

အားမရနိုင်သော စာကြည့်ဝါသနာ

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၆ ရက်နေ့တွင် သာမဏေ ရှင်ဉာဏဓဇသည် စိုင်းပြင်ရွာ ကျောင်းမကျောင်း ခဏ္ဍာသိမ်၌ ဆရာတော်အရှင်နန္ဒ ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုကာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇကား အားရသည်ဟု မရှိလောက်အောင် စာကြည့်ဝါသနာ ပါလွန်းလှသည်။ တို့ကြောင့်လည်း ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် အရှင်နန္ဒက သူ၏စာတိုက်ကြီးငါးလုံးရှိ မြန်မာနိဿယများကို ကြည့်ရှုရန် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ဤမျှနှင့် အားမရသေး၍ စိုင်းပြင်ရွာ မြင်တင်တိုက်ဆရာတော် အရှင်ဓမ္မထံ၌ရှိသော စာတိုက်ကြီး ငါးလုံးမှ မြန်မာနိဿယဟူသမျှကိုလည်း အားလုံး ကြည့်ရှုတော်မူလိုက်သေးသည်။

ထို့နောက် စိုင်းပြင် ၂- ရွာတွင် တည်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီး ငါးတိုက်မှ မြန်မာပြန် နိဿယများကို အကုန်ကြည့်ရှုတော့မည်ဟု ကြံစည် တော်မူသေးသည်။ သို့သော် မန္တလေးမြို့သို့ကြွ၍ ပညာသင်လိုသောကြောင့် ယင်းအကြံမှာ အထမမြောက်ခဲ့ပေ။

မန္တလေးစံကျောင်းတိုက်၌ ပညာသင်ကြားခြင်း

သို့ဖြင့်ပင် ရဟန်းတော်အရှင်ဉာဏဇေသည် ၁၂၃၁- ခုနှစ်တွင် မိမိ ဖွားမြင်ရာ စိုင်းပြင်ရွာမှ မန္တလေး ရတနာပုံနေပြည်တော် မြောက်ပြင် မင်္ဂလာ စံကျောင်းတိုက်သို့ ပညာသင်ကြားရန် ကြွရောက်တော်မူခဲ့သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် ရဟန်း ၁-ဝါမှ ၁၆-ဝါအထိ ၁၆-နှစ်တိုင်တိုင် စံကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်ကာ ‘သုဒဿန ဝရ ဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မ ရာဇမိရာဇဂုရု’ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဒုတိယစံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး ထံ၌ ဝိနည်း ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများနှင့် အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ ၃ - ကျမ်း ကို သင်ယူတော်မူသည်။

ထိုအချိန်က ဒုတိယစံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ မန္တလေးရွှေမြို့တော် တွင် စာချ နာမည်အကျော်ကြားဆုံးဖြစ်၍ စာလိုက်သံဃာ ၁၀၀၀-ကျော် အထိပင် ရှိခဲ့ဖူးသည်။

ထို့နောက် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် အဆိုပါ ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာ ပါဠိအဋ္ဌကထာများကိုပင် မကုဋ္ဌာရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ထံ၌လည်း သင်ယူတော်မူပြန်သည်။

‘လုံပဏ် လင်းပဏ်’ ဘယ်ပဏ်သာ၍ တတ်သနည်း

ထိုအချိန်က ဒုတိယစံကျောင်းဆရာတော် ဘုရားကြီးထံ (၁) ‘ရာဇဂုရု’ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ အလုံဇာတိ မိုင်းခိုင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတနှင့် (၂) ‘ရာဇဂုရု’ ဘွဲ့တံဆိပ်မရသော စလင်းဇာတိ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိစ္စဟူ၍ စာတတ်ပေတတ် ပထမစာချ တပည့်ကြီးနှစ်ပါးရှိရာ စံကျောင်းတိုက် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ‘လုံပဏ်- လင်းပဏ်၊ သည်နှစ်ပဏ်တွင် ဘယ်ပဏ်သာ၍ တတ်သနည်း’ ဟု ကဗျာစပ်ဆို မေးခွန်းထုတ်ခြင်း ခံရသည်အထိ ပရိယတိစာပေလောက၌ ထင်ရှားကျော်ကြား သော စာချတပည့်ကြီး နှစ်ပါး ဖြစ်သည်။

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌ အထက်ပါအတိုင်း ဝိနည်းနှင့် အဘိဓမ္မာ ပါဠိ အဋ္ဌကထာများကို သင်ယူခဲ့သည့် အပြင် အဆိုပါ လုံပဏ်၊ လင်းပဏ် ဟူသော ပထမစာချကြီးနှစ်ပါးတွင်

စလင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ၏တပည့်ရင်း ဖြစ်သည်။ စလင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ ထံတွင် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ပါစိတျာဒိအဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟ ဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စမကြိုဏ် အဋ္ဌကထာ စသည်တို့ကို အာစရိယဟတ္ထမုဋ် ဆုပ်မိ ကိုင်မိရှိအောင် ဆိုဝါ တက်ဝါနှင့် သင်ယူတော်မူခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ရဟန်းတော်အရှင်ဉာဏဓဇသည် လယ်တီဆရာတော် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူလာသောအခါ၌ 'ငါ၏ဗိုက်ထဲမှာ ရှိသမျှပညာများသည် စလင်း ဦးပဏ္ဍိတ ဟာတွေချည်းပဲ' ဟူ၍ မကြာခဏ မိန့်ကြားတော်မူလေ့ ရှိပေသည်။

ယောအတွင်းဝန်၏သြဝါဒ

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇအား အစဉ်အလာသမား၊ သမားရိုးကျ သမား မဟုတ်ပေ။ ငယ်စဉ်ကပင် တော်လှန်သော အတွေးအခေါ်ရှိသူ ဖြစ်သည်။

ထိုအချိန်က မန္တလေးရွှေမြို့တော်ရှိ ထင်ရှားသော ပညာရှိကြီးများ ရှိသည့်အနက် ရွှေပြည်ဝန်ကြီးခေါ် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်မှာ တော်လှန်သော အတွေးအခေါ် အယူအဆရှိသူဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင် ၏ တော်လှန်သော အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို နှစ်သက် စွဲလမ်းသလောက် ဦးဖိုးလှိုင်၏ ခေတ်မီသော စာရေးနည်း စာရေးဟန်များကိုလည်း အားကျသည်။ အတုယူလိုသည်၊ နည်းယူလိုသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း သီတင်းနေ့များတွင် ယောအတွင်းဝန် ဦးဖိုးလှိုင်ထံသို့ ကြွရောက်လာကာ ပိဋကတ်တော်၌ ယူဆပုံနည်းများနှင့် မြန်မာစာ ရေးနည်း ရေးဟန်များကို နည်းခံခဲ့သည်။ ထိုအခါ ယောအတွင်းဝန်က 'ဦးပဉ္စင်းကလေး စာတတ်ချင်သလား၊ စာတတ်ချင်ရင် ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာကို နိုင်နင်းအောင် သင်ကြားပါ' ဟု သြဝါဒစကားဖြင့် နည်းပေးညွှန်ကြား လျှောက်ထားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ယောအတွင်းဝန်က ပိဋကတ်၌တော်လှန်သည့် အတွေးအခေါ် အယူအဆ များကိုလည်း ပြောကြားလျှောက်ထားလိုက်သေးသည်။

ထိုစဉ်က ပြောကြားလိုက်သော ယောအတွင်းဝန်၏တော်လှန်သည် အတွေးအခေါ် အယူအဆများနှင့်ပတ်သက်၍ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇသည် လယ်တီဆရာတော်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ၌ တပည့်ဖြစ်သူ လယ်တီ ဦးပဏ္ဍိတ (နောင် လယ်တီပဏ္ဍိတဆရာဦးမောင်ကြီး) အား 'အိမ်း... ယော ဆိုတာ လူတတ်ကွယ့်၊ သူဟာ ပထမတန်း ပညာရှိကြီးပဲ၊ စကားဆန်း အင်မတန် ပြောတတ်တဲ့သူ၊ သူ ပညာရှိမို့ သူပြောတဲ့စကား ငါမှတ်ထားတာပဲ၊ နို့ပေမယ့် ***ကျမ်းတွေက' အလွန်ခိုင်မာတဲ့ သင်္ဂါယနာတင်ကျမ်းတွေဖြစ်တယ်' ဟူ၍ ပြန်လည် အမိန့်ရှိခဲ့ဖူးသည်။

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာပွဲ၌ ကထာဝတ္ထုကို ပြန်ဆိုတော်မူခြင်း

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ရန်အတွက် ပထမဆင့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အဖြစ်ဖြင့် ၁၂၂၂- ခုနှစ်မှစတင်ကာ ပိဋကတ်တော်များကို ကျောက်ထက်အက္ခရာ ထွင်းထုခဲ့ရာ ၁၂၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် အလုံးစုံ ပြီးစီးခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကျောက်ထက်အက္ခရာ ထွင်းထုပြီးနောက် ပိဋကတ်များကို ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ တင်တော်မူခဲ့ရာ -

- သစ်ဆိမ့်တိုက်က ဝိနည်း ပိဋကတ်တော်ကိုလည်းကောင်း
- စလင်းတိုက်က သုတ္တန် ပိဋကတ်တော်ကိုလည်းကောင်း
- စံကျောင်းတိုက်က အဘိဓမ္မာပိဋကတ်တော်ကို လည်းကောင်း

အသီးသီး တာဝန်ယူကာ ရွှေနန်းတော်ကြီးအတွင်း ဗြိတိုက်တော် ရာဇပလ္လင်ပေါ်၌ တစ်လှည့်စီ ပြန်ဆိုတော်မူကြရသည်။

၁။ ဤသို့ (***) ဖြင့် မြှုပ်၍ထားသော ကျမ်းအမည်များနှင့် ယောအတွင်းဝန်က လျှောက်ထားသော ပိဋကတ်ဆိုင်ရာတော်လှန်သော အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို 'လယ်တီ ဆရာတော်အမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ရေးသားလျက်ရှိသော ဆိုက်ကြီး အရွယ်ကြီးနှင့် စာမျက်နှာ (၁၀၀၀) ကျော်၊ အတွင်းဓာတ်ပုံပေါင်း (၃၀၀) ကျော်ရှိ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျယ် ကျမ်းကြီး၌ အကျယ်တဝင့် မထိမိမချန် ဖော်ပြထားသည်။

ထိုအခါ စံကျောင်းတိုက်သား တစ်ပါးဖြစ်သော ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏ ဇေသည် ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော်’ ကို တာဝန်ယူပြန်ဆိုတော်မူခဲ့သည်။

ယောအတွင်းဝန်း၏ဩဝါဒစကား လျှောက်ထားချက်အရ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာကို အထူးကျွမ်းကျင် နိုင်နင်းအောင် သင်ကြားလေ့လာထားသည့်အတိုင်း ဗြဟ္မတိုက်တော် ရာဇပလ္လင်ထက်၌ ကထာဝတ္ထု ပါဠိတော်ကို အောင်မြင်စွာ ပြန်ဆိုတော်မူနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ ကထာဝတ္ထုပါဠိတော်မှာ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းအနက် ၅ -ခုမြောက်ကျမ်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဘာသိတ ဘုရားဟောမဟုတ်ပေ။ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တဿမထေရ်က ဘီစီ ၃-ရာစုတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ထားတော်မူခဲ့သော မာတိကာကို အကျယ်ချဲ့၍ ဟောကြားထားသော ကျမ်း ဖြစ်သည်။ ယင်းကထာဝတ္ထု ပါဠိတော်သည် (၁) အန္တက၊ (၂) အပရသေလိက၊ (၃) ဥတ္တရပထက၊ (၄) ကဿပိက၊ (၅) ဂေါကုလိက၊ (၆) ပုဗ္ဗသေလိယ၊ (၇) ဘဒြိယာနိက၊ (၈) မဟာသံဃိက၊ (၉) မဟိသာသက၊ (၁၀) ရာဇဂိရိက၊ (၁၁) ဝဇ္ဇိပုတက (၁၂) ဝေတုလ္လ၊ (၁၃) သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီ၊ (၁၄) သမ္ပိတိယ၊ (၁၅) သိဒ္ဓတ္ထိက၊ (၁၆) ဟေဘုဝါဒ ဟူသော ဂိုဏ်းကြီး ၁၆ဂိုဏ်းတို့၏ မိစ္ဆာဝါဒ ၁၆-ချက်ကို ချေဖျက်ထားသောကျမ်း ဖြစ်သည်။ အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသကလည်း ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာတွင် နိဒါနကထာ၌ ဒီပဝံသကျမ်း ကို မှီငြမ်းပြုကာ ဇမ္ဗူဒိပ်၌ မဟာသံဃိကဂိုဏ်းကြီးကွဲသည်မှစ၍ ဂိုဏ်း ၁၈-ဂိုဏ်း ကွဲပြား သွားပုံကို ဖော်ပြဖွင့်ဆိုထားသည်။

ယောအတွင်းဝန်း၏ဩဝါဒအတိုင်း ကမ္ဘာကို ဗုဒ္ဓသာသနာဖြင့် ဖြန့်ချိပြုစုလိုသူတိုင်း ကထာ ဝတ္ထုပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာမှာ မလေ့လာလျှင် မဖြစ်သောကျမ်းများ ဖြစ်သည်။

ရဟန်းတော်အရှင်ဉာဏဇေသည်လည်း ကထာဝတ္ထုကို လေ့လာရင်း ရဟန်းငယ်ဘဝကပင် ကိုးတိုင်းကိုးဌာန သာသနာပြု ခေါင်းဆောင်လည်းဖြစ်၊ တတိယသင်္ဂါယနာ ခေါင်းဆောင်လည်း ဖြစ်သူ ကထာဝတ္ထုကျမ်းဆရာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတတိဿမထေရ်ကို အားကျခဲ့ဟန် တူသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း နောင် လယ်တီဆရာတော်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသောအခါ နိုင်ငံခြား သာသနာ ပြုတော်မူရာတွင် ယင်းကထာဝတ္ထုကို စောစီးစွာ လေ့လာထားခဲ့သဖြင့် လယ်တီဆရာတော်၏ ကမ္ဘာ့အမြင် - သာသနာပြုအမြင်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံကို ကျော်လွှားကာ နိုင်ငံတကာနှင့် ရင်ပေါင်တန်းနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ခရစ်ယာန်ဝါဒ လွှမ်းမိုးရာ အနောက်တိုင်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုရာ၌ ကထာဝတ္ထုကို လက်နက်ကောင်းတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် ထက်ထက်မြက်မြက် ကိုင်တွယ်အသုံးချနိုင်ခဲ့ သည်ဟုလည်း ဆိုရမည်။

ယင်းအကြောင်းများနှင့်တကွ ကထာဝတ္ထုအပေါ် ကမ္ဘာ့ပညာရှင်များ၏အမြင်များကိုပါ ‘လယ်တီဆရာတော်’ အမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ရေးသားလျက်ရှိသော စာမျက်နှာ (၁၀၀၀) ကျော် အတွင်းဓာတ်ပုံပေါင်း (၃၀၀) ကျော်ရှိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျယ်ကျမ်းကြီး၌ တွေ့မြင် ဖတ်ရှုကြရမည်။

ပထမစာချ ဖြစ်တော်မူခြင်း

ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် ရဟန်းသိက္ခာ ၈-ဝါအရတွင် စံကျောင်းတိုက်၌ပထမစာချအဖြစ် ချီးမြှောက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် တပည့်များအား နိရုတိဉာဏ် ထက်သန် စူးရှရေးအတွက် အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် “ပဒရူပသိဒ္ဓိ” သဒ္ဓါကျမ်းကို ဇောက်ချကာ ဇောင်းပေး ပို့ချတော်မူခဲ့သည်။

ပါရမီပုစ္ဆာ ၂၀ နှင့် ပါရမီဒီပနီ

ရဟန်းတော်အရှင်ဉာဏဇေသည် ၁၄ ဝါအရတွင် စံကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ အမေးပုစ္ဆာ ၂၀ ထွက်ပေါ်လာသည်။ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့၏ ပါရမီနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ အချက်ပေါင်း ၂၀ကို စံကျောင်းဆရာတော် ဘုရားကြီးက ပါဠိဘာသာဖြင့် အမေးပုစ္ဆာ ၂၀ ပြုလုပ်ကာ မေးခွန်းထုတ်ဆင့် မေးမြန်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းအမေးပုစ္ဆာများ၏အဆုံး၌ ‘မယံ စောဒကာ နာမ ဧကဒေသ ပေက္ခကာ’ စသည်ဖြင့်

‘ငါတို့ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်ကား တစ်ဖက်တစ်စိတ်ကိုသာ မျှော်ကုန် ကြည့်ကုန်၏။ အလုံးစုံကို အကုန်မကြည့်ကုန်၊ အကယ်၍ အလုံးစုံကို မျှော်ကုန် ကြည့်ကုန်ပါမူ ယခု ဤမေးခွန်းပုစ္ဆာများသည် မပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ၊ ဤမေးခွန်းပုစ္ဆာများသည် ပေါ်လည်းပေါ်ခဲ့၏။ ဇမ္ဗူဒီပါ၏တံခွန် - သာသနာတော် ၏ တံခွန်ဖြစ်သော ပညာရှိတို့အတွက်သက်သက် ဤပုစ္ဆာများ ပေါ်ပေါက် လာခြင်းဖြစ်ရာ ပညာမရှိသော သူတို့သည် ကုပ်၍ နောက်ဆုတ်ကြကုန်လော့၊ သင်တို့ ကြောင့်ကြစရာ မဟုတ်ကုန်၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပထမတန်းစား သာသနာတံခွန်များသည် ဤပုစ္ဆာများကို ဖြေဆိုကြလိမ့်မည် ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။’ ဟူ၍ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဖြေဆိုမည့်သူကို ဘဝဂ် သို့ တက်ရောက်ရတော့လုမတတ် မြှောက်ပင့်ရေးသားပြီး မဖြေနိုင်သူများအား လမ်းလေးခွ၌ တည်ရှိသော ရှားငုတ်တိုနှင့်လည်းကောင်း၊ လူအများ ကျော်လွှား သွားလာရာ တံခါးခုံနှင့်လည်းကောင်း နှိုင်းယှဉ်ဥပမာပေးကာ တုဏှိဘာဝ ဆိတ်ဆိတ်နေကြရန် တားမြစ်နှိမ်ချထားသည်။

ယင်းသို့ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိလိုက်ရသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရဟန်းတော်အရှင်ဉာဏဓဇသည် ‘ဤအမေးပုစ္ဆာ ၂၀ ကား ငါ့ကိုစွဲ၍ ငါ့အတွက် သက်သက် ဖြစ်ပေါ်လာပြီတကား’ ဟု အားတက် ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်ကို မွေနှောက်ချောက်ချားပြီး ယင်းအမေးပုစ္ဆာ ၂၀ကို ပါဠိလို ရေးသားဖြေဆိုကာ စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဆက်ကပ်လိုက်သည်။

မှန်းချက်နှင့် နှမ်းထွက်မကိုက်ခြင်း

ယင်းသို့ ရေးသားဖြေဆိုလိုက်သော်လည်း ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ အနေဖြင့် ‘မှန်းချက်နှင့်နှမ်းထွက်’ မကိုက်အောင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇ၏ ဖြေဆိုချက်ကို စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက နှစ်သက်လိုလားတော် မမူသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

အလုံ ဦးပဏ္ဍိတနှင့် စလင်း ဦးပဏ္ဍိတဟူ၍ တပည့်နှစ်ပါး ရှိသည့်အနက် အလုံဦးပဏ္ဍိတ၏ တပည့်တပန်းများကိုသာ စံကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဖြေဆိုစေလိုသောကြောင့် မနှစ်သက် မလိုလားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အဆက် ပြောစမှတ်ရှိသည်။

ပထမဆုံး လယ်တီဒီပနီ

ယခုအခါ ပုံနှိပ်စာအုပ်အဖြစ်ဖြင့် တွေ့မြင် ဖတ်ရှုနေကြရသော ပါရမီ ဒီပနီကျမ်းစာအုပ်မှာ ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဓဇဘေဝက ဖြေဆိုခဲ့သော ယင်း အမေးပုစ္ဆာ ၂၀၏ အဖြေပင်ဖြစ်သည်။ လယ်တီဆရာတော်အနေဖြင့် ပထမဆုံး ရေးသားသော ပထမဆုံးလက်ရာ၊ ပထမဆုံး လယ်တီဒီပနီကျမ်း စာအုပ်လည်း ဖြစ်သည်။^၁

၁။ ထိုစဉ်က အရှင်ဉာဏဓဇအား စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရား မိန့်မြွက်တော်မူသော စကား အပြည့်အစုံနှင့် အဖြစ်အပျက် အစုံအလင်ကို ‘လယ်တီဆရာတော်’ အမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်ရေးသားလျက်ရှိသော စာမျက်နှာ (၁၀၀၀)ကျော်၊ အတွင်းဓာတ်ပုံပေါင်း (၃၀၀) ကျော် ဆိုက်ကြီး အရွယ်ကြီးနှင့် အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျယ်စာအုပ်၌ အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြထားသည်။

နွားသားရှောင်ကြဉ်ရေးနှင့် လယ်တီတိုက် တည်ထောင်ခြင်း

၁၂၄၄ ခုနှစ်တွင် ရဟန်းတော် အရှင်ဉာဏဇေသည် မန္တလေး ရွှေမြို့တော်မှ မုံရွာမြို့နယ် ရွှေစည်းခုံကျောင်းတိုက်သို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက် လိုက်ရာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး ဗြိတိသျှတို့၏ ကိုလိုနီဘဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဗြိတိသျှတို့၏ ကုလားဖြူ ကုလားမည်း စစ်သားများက နွားများကို စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ သတ်ဖြတ်စားသောက်ကြရာ မြန်မာ့လူနေမှုစနစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာဘာသာရေး (ဗုဒ္ဓဘာသာ) နှင့်လည်းကောင်း ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ဆန့်ကျင် နေသည်။

စင်စစ် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပကတိ ရုပ်အခြေခံအားဖြင့် မြေယာနိုင်ငံသာ ဖြစ်သည်။ လယ်ယာကိုင်းကျွန်းကို ပဓာန စီးပွားရေး အဖြစ်ဖြင့် အားထား မှီခိုနေရသောနိုင်ငံသာ ဖြစ်သည်။ စက်မှုသိပ္ပံ မထွန်းကားသော နိုင်ငံ ဖြစ်သဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် ကျွဲနွားများကို အားကိုးကာ ထွန်ယက် စိုက်ပျိုး နေကြရရာ ကျွဲနွားများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတွင် မရှိမဖြစ်သော ကုန်ထုတ် ကိရိယာ ဖြစ်သလောက် မြန်မာပြည်သူလူထုကြီး တစ်ရပ်လုံး၏ အသက်သခင်များ လည်း ဖြစ်သည်။ ကျေးဇူးရှင်လည်း ဖြစ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ အသက်သခင် ကျေးဇူးရှင်များဖြစ်ကြသော ကျွဲနွားများကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ သတ်ဖြတ်စားသောက်ခြင်း မပြုထိုက်ဟု ဆရာတော် အရှင် ဉာဏဇေက ခံယူသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း အရှင်ဉာဏဇေသည် ကိုယ်တော်တိုင်လည်း နွားသားကို ရှောင်ကြဉ်တော်မူသည်။ တပည့်တပန်း ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် ပြည်သူအများ ကိုလည်း နွားသားရှောင်ကြဉ်ရန် ‘နွားမေတ္တာစာ’ ကို ရေးသားကာ လှုံ့ဆော်တော် မူခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၂၄၈ ခုနှစ်တွင် မုံရွာမြို့အနီး လယ်တီတောအုပ်ကြီး၌ ကျောင်းတိုက်တည်ထောင်ကာ တပည့်တပန်း ရဟန်းသာမဏေများအား စာပေ သင်ကြား ပို့ချခဲ့ရာ ထိုအခါမှစ၍ လယ်တီဆရာတော်ဟူသော အမည်ဖြင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားလာသည်။

ပရမတ္ထဒီပနီ သင်္ဂြိုဟ် မဟာဋီကာသစ်

ယင်းသို့ လယ်တီတိုက်တွင် စာပေပို့ချတော်မူသည့်ကြားမှ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏အဖွင့်ဖြစ်သော ‘ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာ’ ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ၁၂၅၉ ခုနှစ်တွင် အပြီးရေးသား ပြုစုတော်မူသည်။

ယင်းဋီကာမှာ ယခုအခါ ‘လယ်တီဋီကာ’ ဟူသောအမည်ဖြင့် လူသိများနေကြသော်လည်း အမည်အပြည့်အစုံမှာ ‘ပရမတ္ထဒီပနီ’ ခေါ် ‘သင်္ဂြိုဟ် မဟာဋီကာသစ်’ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်း ၃၅ နှစ်ကြာ ဋီကာ စစ်ပွဲကြီး

သို့သော် လယ်တီဆရာတော်သည် ပရမတ္ထဒီပနီဋီကာဖြင့် အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ဖွင့်ဆိုရာ၌ ကိုယ့်နည်း၊ ကိုယ့်ဟန်၊ ကိုယ့်အတွေးအခေါ်၊ ကိုယ့်အယူအဆတို့ဖြင့် ရိုးရိုးဖွင့်ဆိုခြင်းမပြုဘဲ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဋီကာကျော်ကျမ်း ၌ အချက်ပေါင်း ၂၄၅ ချက်တိတိ မှားယွင်း ချွတ်ချော်နေသည်ဟု ထောက်ပြကာ ‘န သုန္ဒရံ’ ‘န ယုဇ္ဇတ္ထိ’ ‘န သမေတိ’ စသော ခပ်ကြမ်းကြမ်း စကားလုံးများဖြင့် ဋီကာကျော်မှ အဆိုပါအချက်များကို ပယ်ဖျက်ပစ်ခဲ့သည်။

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာကျော်မှာ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိ ပညာရေး၌ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏အဖွင့်ဋီကာကျမ်းတစ်ကျမ်းအဖြစ်ဖြင့် သင်ရိုးပြုကာ သင်ကြားပို့ချမှုကို ခံယူနေရသော ဋီကာ ဖြစ်သည်။

တို့ကြောင့်လည်း ယင်းကဲ့သို့ လယ်တီဆရာတော်က ဋီကာကျော်မှ အချို့အချက်အလက်များကို ပယ်ဖျက်လိုက်သောအခါ၌ သာသနာတော် တစ်ခုလုံး ပွက်လောရိုက်ကာ ဋီကာကျော်ဖက်မှ ပြန်လည်ခုခံရေးသား လာကြသော ဋီကာများ ပေါ်ထွက်လာသည်။

သို့ဖြင့်ပင် လယ်တီဋီကာ ပုံနှိပ်စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ပေါ်လာသော ၁၂၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၂၉၇ ခုနှစ်လောက်အထိ ၃၅ နှစ်တိုင်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ‘ဋီကာစစ်ပွဲကြီး’ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ယင်း ၃၅ နှစ်တာ အချိန်ကာလအတွင်း ထွက်ပေါ်လာသော ဋီကာကျမ်းများမှာ ၄၀ ခန့် အရေအတွက်ရှိသည်ဟု စာရင်းအရ သိရှိရသည်။

ယင်း ၄၀ ခန့်တွင် ပါဠိဘာသာဖြင့် ရေးသားသော ဋီကာကျမ်းများအပြင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားသော ကျမ်းများလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။”

မူလဋီကာနှင့် အနုဋီကာ

ဋီကာကျော်ဆရာသည် မူလဋီကာထက် အနုဋီကာကို ပိုမိုနှစ်သက်ဟန် တူသည်။ ခဲရာခဲဆစ်ဌာနများကို အကိုးသာဓကမူရာ၌ ဋီကာကျော် ဆရာသည် ‘ဧဝံ ကတွာ ဝုတ္တံ အာစရိယဓမ္မ ပါလတ္ထေရေန’ ဟူ၍ အာစရိယ ဓမ္မပါလခေါ် အနုဋီကာဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဆိုအမိန့်များကို ထုတ်ဆောင် ပြလေ့ရှိသည်။

လယ်တီဆရာတော်ကမူ ‘အာစရိယာနန္ဒထေရော ပနာ’ စသည်ဖြင့် မူလဋီကာဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၏အမည်ကို လေးလေးစားစား ခေါ်ဝေါ်ရေးသား ပြီး မူလဋီကာဆရာ၏အယူအဆများကို ဖော်ထုတ်ကာ လက်ရုံးတမ်းလေ့ရှိသည့် အပြင် တစ်ခါတစ်ရံ အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီး အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဆိုအမိန့် များကိုပင် ကျောခိုင်းဖွင့်ဆိုထားသည်ကို ကျောချမ်းစရာ ကောင်းလောက်အောင် တွေ့ရှိရပေသည်။

သီဟိုဠ်ကို အန်တုနိုင်သော လယ်တီဋီကာ

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဠိစာပေသမိုင်း ပုဂံခေတ်က သီဟိုဠ်ကို အန်တုနိုင်သော အရှင်အဂ္ဂဝံသ၏ သဒ္ဒနီတိကျမ်းကြီး ပေါ်ထွက်နိုင်သကဲ့သို့ မျက်မှောက်ခေတ်၌လည်း ပရမတ္ထဒီပနီ လယ်တီဋီကာဖြင့် သီဟိုဠ်အား အံတု နိုင်ခဲ့ခြင်းကိုကား မည်သူမျှ ငြင်းနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။

သို့ဖြစ်ရာ ပရမတ္ထဒီပနီ လယ်တီဋီကာကို မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ သမိုင်းတွင် စာပေမှတ်တိုင်တစ်တိုင်အဖြစ်ဖြင့် ယခုအခါ သမိုင်းသုတေသီတိုင်း က အသိအမှတ်ပြုနေကြရပြီ ဖြစ်ပေသည်။

၁။ ၃၅-နှစ်ကြာ ဋီကာစစ်ပွဲအတွင်းက ထွက်ပေါ်လာခဲ့သော ပါဠိဘာသာရေးဋီကာကျမ်းများ နှင့် မြန်မာဘာသာရေးကျမ်းများ၏ မျက်နှာဖုံးပုံများ ယင်းဋီကာကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဓာတ်ပုံများနှင့် ဋီကာစစ်ပွဲအတွင်း ဘောင်ဘင်ခတ်ခဲ့သော စာပေလှုပ်ရှားမှု အပြည့်အစုံ များကို စာမျက်နှာ (၁၀၀၀)ကျော်၊ အတွင်းဓာတ်ပုံပေါင်း (၃၀၀)ကျော် ပါရှိသည့် ‘လယ်တီဆရာတော်’ အမည်ဖြင့် စီစဉ်ရေးသားလျက်ရှိသော ဆိုက်ကြီး အရွယ်ကြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျယ်စာအုပ်ကြီး၌ ဖော်ပြထားသည်။

လှည့်လည်တရားဟောခြင်းနှင့် ဝါဆိုစဉ်အကျဉ်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် လယ်တီတိုက်ကြီးကို တည်ထောင်ကာ တပည့်တပန်း ရဟန်းသာမဏေများအား စာပေပို့ချတော်မူပြီးနောက် ၁၂၅၇ ခုနှစ်လောက်မှစတင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်ကြွရောက်တော်မူပြီး ဝါဆိုသင့်သောအရပ်ဒေသများတွင် ဝါဆိုလျက် ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျတို့အတွက် နိဿာနိကအစစ် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် အလိုလားဆုံးလည်းဖြစ် အနှစ်သာရလည်းဖြစ်သော ဝိပဿနာတရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ကြွရောက်သီတင်းသုံးကာ တရားဟောရာ ဒေသများနှင့် ဝါဆိုရာ ဌာနများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

၁၂၅၇ - ခုနှစ်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဟာဗောဓိသို့ ကြွရောက်တော်မူသည်။
မဟာဗောဓိမှာအပြန်တွင် အမြို့မြို့အနယ်နယ်သို့ လှည့်လည်
ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၅၈ - ခုနှစ်၊ ဟံသာဝတီနယ် တွံတေးတောကြီးတန်း ဆပင်တောရ
၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၅၉-၆၀-ခုနှစ်၊ မုံရွာမြို့ လယ်တီတိုက်၌ သီတင်း သုံးတော်မူ
သည်။ ၁၂၆၀-ပြည့်နှစ်တွင် သေက္ခတောင်ဆရာတော်
အရှင်တိလောက၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ သေက္ခတောင်
တွင် တစ်လခန့် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

၁၂၆၁ - ခုနှစ်၊ မုံရွာမြို့ လယ်စဉ်ရွာ ဓမ္မိကာရုံတိုက် ဓမ္မနန္ဒကျောင်း၌
ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၆၂ - ခုနှစ်၊ ဒီပဲယင်းမြို့၏မြောက်ဖက် မဟာမြိုင်တောကြီး၌
ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၃-၆၄-ခုနှစ်၊ အလုံမြို့၏အနောက်ဘက်လည်းဖြစ်၊ သလ္လာဝတီမြစ်
၏ အနောက်ဘက်လည်းဖြစ်သော ရွှေတောင်ဦးတောင်
ကျောက်ဂူ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၅ - ခုနှစ်၊ မုံရွာမြို့၏ အနောက်လက်ပန်းတောင်းတောင် စင်္ကြံ
ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ယင်းနှစ်တွင် ကင်းဝန်

မင်းကြီး ပင့်လျှောက်သောကြောင့် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွရောက်
ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၆၆ - ခုနှစ်၊ ပျဉ်းမနားမြို့မြောက်ဘက် အင်ကြင်းမြိုင်တောရ
စင်္ကြံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၆၇ - ခုနှစ်၊ မြင်းခြံမြို့ ရေနန်းကြီးအနီး၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
ယင်းနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရား
ဟောတော်မူသည်။

၁၂၆၈ - ခုနှစ်၊ ပြည်မြို့ ဝိပဿနာကုန်းတောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
ယင်းနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ မစိုးရိမ်တိုက်မှ
စ၍ တရားပွဲများ ကျင်းပဟောပြောတော်မူသည်။

၁၂၆၉ - ခုနှစ်၊ မင်းလှမြို့ ပက်တန်းတောရ၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
ထိုနှစ်၌ပင် စစ်တွေမြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားဟောပြော
တော်မူသည်။

၁၂၇၀ - ခုနှစ်၊ မော်လမြိုင်မြို့ ကျိုက်သလွံတောင်တန်းရှိ အလံတိုင်
တောင်ထိပ် ဝါဆိုကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး ပုသိမ်မြို့သို့
ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။

၁၂၇၁ - ခုနှစ်၊ သာပေါင်းမြို့၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။

၁၂၇၂ - ခုနှစ်၊ မုံရွာမြို့ မဟာလယ်တီတိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး
စစ်ကိုင်းမြို့ ရွှေဘိုမြို့နယ်၊ မိတ္ထီလာမြို့၊ မန္တလေးမြို့များသို့
ကြွရောက်ကာ တရားဟောတော်မူသည်။ ပလိပ်ရောဂါ
ပပျောက်ရန် စီမံတော်မူသည်။

၁၂၇၃ - ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်မြို့ ညောင်ကုန်းတိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၄ - ခုနှစ်၊ စစ်ကိုင်းမြို့၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

၁၂၇၅-၇၆-၇၇- ခုနှစ်၊ မန္တလေးမြို့ လယ်တီစံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်
မူသည်။

၁၂၇၈ - ခုနှစ်၊ ပျဉ်းမနားမြို့၊ အင်ကြင်းမြိုင်တောရ၌ ဝါဆိုတော်
မူသည်။

- ၁၂၇၉ - ခုနှစ်၊ မုံရွာမြို့၊ မဟာလယ်တီတိုက်၌ နောက်ဆုံး ဝါဆိုတော်
မူသည်။
- ၁၂၈၀ - ပြည့်နှစ်၊ မြစ်သားမြို့၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
- ၁၂၈၁ - ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောင်းဝိုင်းကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူပြီး
နောက် ပုသိမ်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ သိမ်သမုတ်တော်
မူသည်။ ပုသိမ်မှအပြန်တွင် သာယာဝတီခရိုင် မင်းလှမြို့၌
မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့ဆုံ
တော်မူသည်။ ထို့နောက် ယင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး နှစ်ပါး
သည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွရောက်ကာ တရားပွဲကြီးများ
ကျင်းပဟောကြားတော်မူကြသည်။
- ၁၂၈၂ - ခုနှစ်၊ ကတွန်သတ္တုတွင်း၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။
- ၁၂၈၃ - ခုနှစ်၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊ ဇေတဝန်တိုက်၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။
- ၁၂၈၄ - ခုနှစ်၊ ပျဉ်းမနားမြို့၊ လယ်တီစံကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူသည်။

‘အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ’ ဘွဲ့တံဆိပ် ခံယူရရှိတော်မူခြင်း

၁၂၇၇-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁-ရက် (၇-၁၁-၁၉၁၅)
တနင်္ဂနွေနေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ “အဂ္ဂ-မဟာပဏ္ဍိတ” ဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ်
လှူဒါန်းခြင်းကို ခံယူရရှိတော်မူသည်။

၁။ ၁၂၇၆-ခုနှစ်က ‘အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ’ ရရှိသူများကို ၁၂၇၇-ခုနှစ်၌ ဆက်ကပ်ပွဲ ပြလုပ်ခြင်း
ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘွဲ့တံဆိပ်၌ ‘၁၂၇၆-ခုနှစ်’ ဟု ရေးထိုးထားသည်။ ယခုအခါ
လယ်တီဆရာတော်၏ ထေရုပ္ပတ္တိ အများအပြား၌လည်းကောင်း၊ ‘၁၂၃၇-ခုနှစ်က
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတရသည်’ ဟု ရေးသားထားကြသည်မှာ မမှန်ပေ။ ၁၂၇၆-ခုနှစ်ကြမှ
ရခြင်းသာဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းကို ‘လယ်တီဆရာတော်’ ဟူသော စာမျက်နှာ
(၁၀၀၀) ကျော်၊ အရွယ်ကြီး ဆိုက်ကြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျယ် စာအုပ်ကြီး၌ အကျယ်ဖတ်ရှု
ကြရမည်။

နိုင်ငံခြားသာသနာပြုတော်မူခြင်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အထက်ပါအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်၍ ဝိပဿနာတရားဟောကြားကာ သာသနာပြုရုံမျှမကဘဲ ၁၂၇၅-ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားဗုဒ္ဓသာသနာပြုအသင်းကြီးကို ကြီးမှူးတည်ထောင် ပြီးလျှင် လန်ဒန်မြို့ရှိ ဂရိတ်ဘရိတန် အိုင်ယာလန် ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာပြု အသင်းကြီးနှင့်လည်းကောင်း၊ လန်ဒန်ပါဠိစာပေအသင်းကြီးနှင့်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်ကာ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းတစ်ပါးသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိရေး အတွက် အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးပမ်းတော်မူခဲ့ပြန်သည်။

‘ဒီလစ်’ဘွဲ့ ရရှိတော်မူခြင်း

၁၂၈၃-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီး ဖွင့်လှစ် သည့် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ဖြင့် တက္ကသိုလ်အဓိပတိဖြစ်သူ မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံက စာပေပါရဂူ (ဒီလစ်)ဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသည်ကို ခံယူရရှိတော်မူသည်။

စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ငြိမ်းတော်မူခြင်း

၁၂၈၅-ခုနှစ်၊ ပထမဝါဆိုလဆန်း ၁၅-ရက် (လပြည့်) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ၂-နာရီ ၃၀ -မိနစ်အချိန်တွင် ပျဉ်းမနားမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ငြိမ်းတော်မူသည်။

(၁)

မန္တလေးမြို့

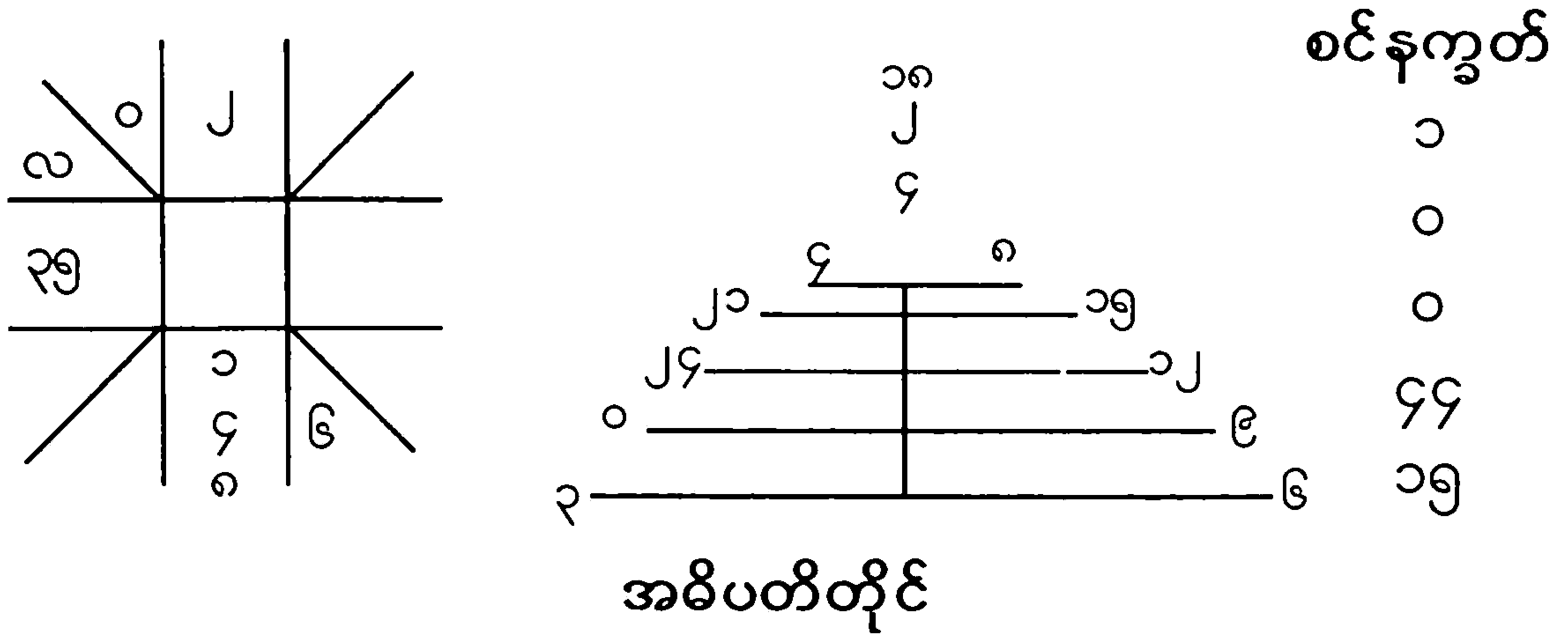
မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ
ပဌမအကျော်

ဆရာတော် ဦးဉာဏ၏ ထေရပတ္တိအကျဉ်း

ဆရာတော်အရှင်ဉာဏ၏မူလဇာတိ

ဆရာတော် အရှင်ဉာဏလောင်းလျာသည် ရန်ကုန်မြို့တော်၏
ကျော်ကြားထင်ရှားလှသော ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးနှင့် ဆူးလေစေတီတော်ကြီး
နှစ်ဆူတို့၏အကြား ယခင်က ကျောက်တံတားရပ်ဟုတွင်သော (၂၆) လမ်းတွင်
ခမည်းတော် ဦးရှမ်း၊ မယ်တော် ဒေါ်အံသီတို့မှ ကောဇာသက္ကရာဇ်-၁၂၄၅ ခု၊
တန်ဆောင်မုန်းလ (၁၄)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့ည (၈) နာရီတွင် မွေးဖွားသန့်စင်သည်။

မွေးဖွားချိန်ကိုတွက်စစ်၍ရသော ဆရာတော် အရှင်ဉာဏ၏ ဇာတာပုံ
တော်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏ -

(၂)

အရှင်ဉာဏလောင်းလျာ သားရတနာအား မိဘတို့က စိတ်အပူမသန်းဘဲ အေးငြိမ်းရလေအောင် မောင်ဘငြိမ်းဟု နာမည်မှည့်ကြလေသည်။ မောင်ဘငြိမ်း၏ အထက်တွင် မသိန်းမယ်မည်သော သမီးကလေးတစ်ယောက်ရှိပြီး မိသားစု လေးယောက် ပျော်ရွှင်စွာနေကြလေ၏။ မောင်ဘငြိမ်း အသက်ငါးနှစ်အရွယ် ရောက်သောအခါ ဖခင်ဖြစ်သူ ဦးရှမ်း ကွယ်လွန်လေသည်။ မိခင်ဒေါ်အံသီမူကား အရှင်ဉာဏမထေရ်မြတ်၏ ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့မှုကို ခံယူပြီး အသက်ကြီးရင့်ချိန် ရောက်မှသာ ကွန်လွန်သွားခဲ့၏။

ကျောင်းမှာအပ်၍ အတန်းပညာများ

ဖခင်ကြီး ကွယ်လွန်သွားပြီးနောက် မောင်ဘငြိမ်းတို့သားအမိ (၃) ယောက် သည် ဒေါ်အံသီ၏ ဇာတိရပ်ရွာ ပြည်မြို့ကို ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ကြ၏။ ထို့နောက် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာသင်ကြားသော ပြည်မြို့ အေဘီအမ်ကျောင်းတွင် သားကလေးကို ကျောင်းထားပေး၏။ သုံးတန်းအောင်သောအခါ ထိုကျောင်းပျက် သွား၍ နာမည်ကောင်းသည့် ဆရာမှတ်ကျောင်းတွင် ထပ်မံ၍ အပ်နှံရပြန်သည်။

ကျောင်းအပ်၍ မကြာမီ အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာကို သိစေလိုသော မိခင်ကြီး ဒေါ်အံသီ၏ ဆန္ဒကြောင့် ၎င်းကျောင်းကနှုတ်ပြီး ဆရာကြီး ဦးရာကျော် ၏ မြန်မာကျောင်းသို့ ပြောင်းထားခဲ့၏။

ပညာဉာဏ်ထက်မြက်လှသော မောင်ဘငြိမ်းသည် အသက်ဆယ့်တစ်နှစ် အရွယ်မှာပင် သူတကာထက်ထူး၍ လေးတန်းစာကိုပြနိုင်သည့် ဆရာတစ်ဦး အဖြစ် ရောက်လေသည်။ များမကြာမီပင် မောင်ဘငြိမ်း၏ အနာဂတ်ကြီးပွားရေး

(၃)

ကို မျှော်တွေး၍ ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်ပြောင်းလာကြပြီးလျှင် အစိုးရဟိုက်စကူးကျောင်း ဌာန ထား၏။ မောင်ဘဦးသည် အင်္ဂလိပ်စာကို ဆယ့်လေးနှစ်သားအထိ သင်ကြား ခဲ့ရပြီးနောက် မိခင်ကြီး၏ ဉာဏ်အမြင်စီမံမှုဖြင့် ရွှေဂုံတိုင်ဆရာတော်ဘုရားထံ ရှင်သာမဏေအဖြစ် ရောက်ရပြန်လေသည်။

ရှင်သာမဏေ လူထွက် မောင်ဘဦး၏ ထူးချွန်အောင်မြင်ချက်များ

ပဗ္ဗဇအမွေခံယူ ရှင်သာမဏေပြုသည့်အခါဝယ် ဉာဏ်ပညာအလွန် ထက်မြက်သည့်၏အလျောက် ‘ရှင်ဉာဏ’ ဟု ဥပ္ပဇ္ဈယ်ဆရာတော်ကြီးက အနွတ္တ သညာ ဘွဲ့အမည် သမုတ်တော်မူသည်။

‘ရှင်ဉာဏ’သည် အတိတ်က ဆီမီးပူဇော်ခြင်းအလေ့ကြောင့် ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်သည့်အတူ ယခုဘဝ၌လည်း ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၌ ဆီမီးညစဉ် ပူဇော်ခြင်း၊ ဆူးလေစေတီတော်ကြီး၌ ဆီမီးပူဇော်လေ့ရှိခြင်းကြောင့် သဘောတူ သူများပေါင်းစည်း၍ “ဆူးလေဓါတ်မီးအသင်းကြီး” ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြလေသည်။

ရှင်လူထွက် မောင်ဘဦးသည် အင်္ဂလိပ်စာ၊ လောကီစာဘက်တွင် လည်း ထူးချွန်သဖြင့် စကောလားရှစ်ဆုကိုလည်းရလေသည်။ အတန်းတိုင်းတွင် လည်း ပထမချည်းရကာ ဗိုလ်စွဲလေသည်။ မျက်နှာဖြူသင်းအုပ်ဆရာများက ဉာဏ်ပညာထက်မြက်၍ ၎င်းတို့ဘာသာသို့ ဆွယ်ကြသော်လည်း သတိအမြဲထား ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားနှင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားအနှစ်တို့စုဝေးရာ “အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ” ကျမ်းကို မေးမြန်းသင်ယူခဲ့သည်။

မောင်ဘဦး ကိုးတန်းရောက်သောအခါ မျက်နှာဖြူကျောင်းအုပ်နှင့်

(၄)

ကျောင်းဆရာများကို ရတနာသုံးပါးကို ကန်တော့သကဲ့သို့ ရိုသေစွာရှိခိုးကြရမည် ဟု အာကြူလာအမိန့်သစ်ထုတ်သည်ကို မကျေနပ်၍ သပိတ်မှောက်သောကြောင့် ရှိခိုးစေဟူသော ဥပဒေသစ်ကို ရုပ်သိမ်းပေးရလေသည်။

မောင်ဘငြိမ်း သာသနာ့ဘောင်သို့ဝင်ရောက်ခြင်း

မောင်ဘငြိမ်းသည် လူ့လောကကို ငြီးငွေ့စိတ်ဝင်၍ ကျိုက်ထီးရိုးဘုရားသို့ ဖူးမြော်ရန် အဖော်တစ်ခုနှင့်သွားလေသည်။ အပြန်တွင် အပေါင်မြို့၊ ကွဲခြံရွာ ညောင်ပင်ကုန်း ဘုန်းတော်ကြီးထံ၌ ရှင်သာမဏေခံယူ၍ သာသနာ့အရိပ်တွင်း သို့ ချဉ်းကပ်မိလေသည်။

စာပေထူးချွန်သော မောင်ဘငြိမ်းကို မြို့အုပ်ဝန်ထောက် စသည်ဖြစ်စေ လိုသော မိခင်ကြီးနှင့် မိတ်ဆွေများ၏ ဝိုင်းဝန်းဖျောင်းဖျသည့်ကြားမှ ၁၂၆၆ ခု၊ နယုန်လပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့တွင် ရွှေဂုံတိုင် တောရ၌ ဥပသမ္ပဒကံဆောင် ရဟန်းဘောင်သို့ တက်ခဲ့လေသည်။

ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် စာပေပရိယတ်သင်ယူခြင်း

- ၁။ ရွှေဂုံတိုင်ဆရာတော်ကြီးထံ၌ ဝိနယ ပညတ္တိ ဒွေမာတိကာ၊ သဒ္ဒါကစ္စိယ၊ (၇) ကျမ်းသော အဘိဓမ္မာနှင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းတို့ကို တတ်အံသင်ကြား ခဲ့သည်။
- ၂။ မန္တလေးမြို့၊ မဟာဝေယန်ဘုံကျော် ဆရာတော်ကြီးနှင့် ပဌမကျော် ရှင်သူရိယမထေရ်တို့ထံ၌လည်းကောင်း၊ စစ်ကိုင်းဝါးချက်ရွာ မင်းကျောင်း

(၅)

ဆရာတော်ကြီးတို့ထံ၌ နေထွိပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အဘိဓမ္မာ များကို ကျနသေချာသင်ယူ၍ စာမေးပွဲများဖြေဆိုရာ အောင်မြင်တော် မူခဲ့သည်။

- ၃။ ဉာဏ်ပညာထက်မြက်သော ဆရာတော်သည် ရဟန်း (၈)ဝါအရတွင် ဆရာတော် အရှင်သူရိယ မထေရ်မြတ်နှင့်အတူ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်သို့ အတူလိုက်ပါပြီးနောက် ပဌမကျော်တန်းတွင် ဖြေဆိုအောင်မြင်တော် မူသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် ဆက်ကပ်သော ရွှေတံဆိပ်နှင့် အောင်လက်မှတ်ကို လက်ခံရရှိတော်မူခဲ့သည်။

ဂဏဝါစကစာချလည်းဖြစ်၊ ဂန္ထကာရကကျမ်းပြုလည်းဖြစ်

သက်တော် (၂၈) နှစ်၊ ပုဌမကျော်အဖြစ်သို့ရောက်ပြီးနောက် စာသင်သား ရဟန်းတော်များအား နေ့ဝါ၊ ညဝါမရွေး ပို့ချပေးသဖြင့် ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ အသင်းကြီးက ဓမ္မာစရိယအဖြစ်ဖြင့် လှူဒါန်းကိုးကွယ်သည်ကိုခံရသဖြင့် သာသနာ့ဝန်ဆောင် စာချပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

ထိုသို့ မအားမလပ် စာပေပို့ချနေသည့်ကြားမှ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော် အကျိုးရည်မျှော်၍ အောက်ပါကျမ်းစာများကို ရေးသားပြုစုတော်မူလေသည်။

- ၁။ မစိုးရိမ်ကျောင်းဒကာကြီး၏ လျှောက်ထားတောင်းပန်ချက်အရ (ပါယာ သိရာဇေ) သုတ်တော်ကို ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆို ရေးသားခြင်း။

- ၂။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ နိုင်ငံခြားသာသနာပြုအသင်းကြီး၏ လျှောက်ထား

တောင်းပန်ချက်အရ ကမ္ဘာကျော်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသား
တော်မူသော ဝိပဿနာဒီပနီကျမ်း၊ ပဌာနန္ဒေသ ဒီပနီကျမ်း၊ နိယာမ
ဒီပနီကျမ်းတို့ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခြင်း။

၃။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တိုက်တွန်းချက်ဖြင့် ဘဒ္ဒန္တရတနာဝတီ
မည်သော မဟာပါဠိအဘိဓာန် ကျမ်းကြီးကိုလည်း ရေးသားစီရင်ခြင်း။

၄။ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းကြီးမှ လျှောက်ထားအပ်သော ခဲရပ်
ပုဏ္ဏပြဿနာတို့ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ကောင်းစွာ ဖြေဆိုပြန်ကြားခြင်း။

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ်တော် လက်ခံရရှိခြင်း။

ဆရာတော်ကြီး၏ သာသနာတော်အကျိုးစီးပွားအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်
များ ထင်ရှားခြင်း၊ သီလသမာဓိပညာနှင့် ဗဟုသုတပြည့်စုံခြင်း စသည့် ဂုဏ်တို့
လွန်ထင်ရှားသည့်ပြင် နိုင်ငံခြားဗုဒ္ဓဘာသာ-သာသနာပြုအသင်းကြီး၏ ဦးစီး
ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဘာသန္တရကောဝိဒ၊ အင်္ဂလိပ်ပညာ၊ ဘာသာပရိဝုတ္တနအရာ၌ လိမ္မာကျန
၍ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားကို လေ့လာလိုက်စားသည့် ဥရောပသားတို့အတွက်
အားထားရာ ကြည်လင်ထက်သန်သည့် မျက်မှန်ကြီးပမာဖြစ်၍ ပဉ္စမမြောက်၊
ဂျော့ဘုရင် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသည့် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကြီးကို
၁၂၉၃-ခု၊ နယုန်လတွင် ခံယူရရှိတော်မူခဲ့လေသည်။

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် အရှင်ဉာဏ ထာဝရသီတင်းသုံးရာ
တိုက်တာကျောင်းကန်များ

၁။ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ ပါဠိနယူပဒေသတိုက်အတွင်း၌
လက်ထောက်စာချအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း။

(၇)

- ၂။ ကျောင်းဒကာကြီး ဦးသက်ရှည်ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသော မာဂဓနယူ ပဒေသတိုက်၌ (၁၂) နှစ်တိုင် သီတင်းသုံးခြင်း။
- ၃။ သာသန နယူပဒေသခေါ် အလယ်တိုက်ကျောင်းကြီး၌ (၁၂)နှစ်တိုင် သီတင်းသုံးခြင်း။
- ၄။ ခရမ်းမြို့၊ ဦးဖောင်၊ ဒေါ်ကြီး မိသားစုတို့က လှူဒါန်း သော ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဘုံပျံဝိဟာကျောင်း
- ၅။ ဇေယျာပုရ၊ ပဗ္ဗတတောင်ရိုးတွင် ကျောင်းဒကာ ဦးထွန်းဝနှင့် ဦးဘိုးလှိုင် လှူဒါန်းသော ကမ္ဘောဇချောင်ကျောင်းတို့တွင်လည်း အခါအားလျော်စွာ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့သည်။

ဘဝနတ်ထံ ပျံလွန်တော်မူခြင်း။

ဤသို့ ပရိယတ္တိသာသနဘူတာဝန်ကြီးကို ထမ်းဆောင်တော်မူဆဲတွင် ဆရာတော်ကြီးမှာ အဆုတ်နာစွဲကပ်သဖြင့် အစာမဝင်နိုင်ဘဲ အရိုးစုလုံးလုံးဖြစ်ကာ ပိန်ချုံးလျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပရမတ်တရားသဘောကို နှလုံးသွင်းနိုင်သဖြင့် တွေဝေခြင်း၊ ညည်းညူခြင်းမရှိ ဝေဒနာကို သည်းခံနိုင်၏။ ပြုစုရန်လာသော တပည့်များကိုပင် တရားသဘောပြုကာ သဘောကျအောင် ဟောပြောနိုင်သေးသည်။

သည်းထန်ဆဲဝေဒနာကို သည်းခံလျက်ပင် ဆရာတော်ကြီးသည် သက္ကရာဇ် ၁၂၉၉၊ သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၃) ရက်ညတွင် ဘဝနတ်ထံ ပျံလွန်တော်မူလေသည်။

ဆရာတော်ကြီး ဦးဉာဏသည် နတ်သူတော်ကောင်းများရှိရာ နတ်ပြည်

သို့ ပြန်တော်မူသည်မှာ အမှန်ပင် ယုံကြည်ထိုက်ကြောင်း အောက်ပါ တိတ်နိမိတ် ကြီးတို့နှင့် သက်သေပြခဲ့လေသည်။

၁။ ဆရာတော်ကြီး ပြန်တော်မူမီ (၂) ရက်နေ့ည လင်းအားကြီးတွင် မာဂဓ နယူပဒေသကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီးအား အလယ်ကျောင်းကြီးမှ အရှေ့ဘက်တွင် ဖိတ်ဖိတ်လက် တောက်ပြောင်သော ရတနာအတိပြီး သည့် စောင်းတန်းလှေကားကြီးကို အိပ်မက်တွင် မြင်မက်ရကြောင်း နာယကအဖွဲ့ဝင် သံဃာတော်များအား လျှောက်ထားချက်၊

၂။ ရန်ကုန်၊ ရွှေဂုံတိုင်ကျောင်း၌လည်း ဆရာတော်ကြီး ပျံတော်မူမီ (၂) ရက်မှာပင် ဂလိုင်ခေါ်သည့် ဘဲလ်သည် တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ပယောဂ မပါဘဲ သူ့အလိုလို ဆူညံစွာ မြည်သည်ကို မြင်းခြံမြို့၊ ပိဋကတ်တိုက် ကျောင်း ဆရာတော် ဦးကဿပ ကိုယ်တိုင် မြင်တွေ့ကြောင်းတို့ကို ထောက်ချင့်ယုံကြည် ပူဇော်အပ်ပေသတည်း။ ။

(သာသနာ့ တံခွန်ကျမ်းပြုအသျှင် စီရင်ရေးသားအပ်သော မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ပဌမအကျော် ဆရာတော် အရှင်ဉာဏ၏ ထေရုပ္ပတ္တိကထာကို မိုး၍ အကျဉ်းချုပ်စကား ပြေအောင် မဝိမလက စာစီပူဇော်အပ်ပါသည်)

မာတိကာ

ဝိပဿနာဒီပနီ

၁။	ဝိပလ္လာသကထာ	.....	၁
၂။	ဝိပလ္လာသတရား ၃-ပါး	.....	၁
၃။	ဝိပလ္လာသဥပမာ ၃-ပါး	.....	၂
၄။	မညနာကထာ	.....	၅
၅။	မညနာတရား ၃-ပါး	.....	၅
၆။	အဘိနိဝေသကထာ	.....	၆
၇။	အဘိနိဝေသတရား ၂-ပါး	.....	၇
၈။	ဘူမိကထာ	.....	၇
၉။	ဘူမိအပြား ၂ ပါး	.....	၇
၁၀။	ဂတိကထာ	.....	၉
၁၁။	ကတိအပြား ၂ ပါး	.....	၉
၁၂။	သစ္စကထာ	.....	၁၆
၁၃။	သစ္စာတရား ၂ ပါး	.....	၁၆
၁၄။	သမ္မုတိသစ္စာ၏ အဓိပ္ပာယ်	.....	၁၆
၁၅။	ပရမတ္ထသစ္စာ၏ အဓိပ္ပာယ်	.....	၁၇
၁၆။	ဇာတရုပ် ၁၈ ပါး	.....	၂၀
၁၇။	မဟာဘုတ်ကြီး ၄ ပါး	.....	၂၀
၁၈။	ဝတ္ထုရုပ် ၆ ပါး	.....	၂၁
၁၉။	ဘာဝရုပ် ၂ ပါး	.....	၂၂
၂၀။	ဇီဝိတရုပ်	.....	၂၂
၂၁။	အာဟာရရုပ်	.....	၂၂
၂၂။	ဂေါစရရုပ်	.....	၂၃
၂၃။	အဇာတရုပ် ၁၀ ပါး	.....	၂၄
၂၄။	အာကာသဓာတ်	.....	၂၄

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၅။	ဝိညတ်ရုပ် ၂ ပါး	..... ၂၄
၂၆။	ဝိကာရရုပ် ၃ ပါး	..... ၂၅
၂၇။	လက္ခဏာရုပ် ၄ ပါး	..... ၂၅
၂၈။	ရူပသမုဋ္ဌာန ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၄ ပါး	..... ၂၇
၂၉။	နာမ်တရား (၅၄) ပါး	..... ၂၉
၃၀။	စိတ် ၆ မျိုး	..... ၂၉
၃၁။	စေတသိက် (၅၂)	..... ၃၀
၃၂။	သဗ္ဗစိတ္တက စေတသိက် (၇) ပါး	..... ၃၁
၃၃။	ပကိဏ်း စေတသိက် (၆) ပါး	..... ၃၂
၃၄။	အကုသိုလ်စေတသိက် (၁၄)ပါး	..... ၃၃
၃၅။	ကုသိုလ်စေတသိက် (၂၅) ပါး	..... ၃၅
၃၆။	နိဗ္ဗာန် (၃) ပါး	..... ၃၈
၃၇။	ပစ္စယကထာ	..... ၃၈
၃၈။	အဘိညာကထာ	..... ၄၂
၃၉။	အဘိညာဏ် ၂ ပါး	..... ၄၂
၄၀။	ပရိညာကထာ	..... ၄၄
၄၁။	ပရိညာ ၃ ပါး	..... ၄၄
၄၂။	အနတ္တလက္ခဏာ	..... ၆၁
၄၃။	အနတ္တဟူသောစကား၏အနက်သား	..... ၆၂
၄၄။	ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါး	..... ၆၅
၄၅။	ပဟာနပရိညာအကျယ်	..... ၆၇
၄၆။	ဘူမိအပြား ၃ ပါး	..... ၆၈
၄၇။	ဝိပဿနာလုပ်ငန်း	..... ၇၀
၄၈။	နိဂုံး	..... ၇၃

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ

နိယာမဒီပနီ

၄၉။	ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်	.....	၇၄
၅၀။	နိယာမအဓိပ္ပာယ်	.....	၇၅
၅၁။	ပဓာနစကားကြီးသုံးခွန်း	.....	၇၅
၅၂။	နိယာမစကားကြီးငါးခွန်း	.....	၈၀
၅၃။	ပညတ်စကားနှင့် ဓာတ်စကား	.....	၈၃
၅၄။	စိတ်နှင့် စေတနာကို ဓာတ်ခွဲပုံ	.....	၈၅
၅၅။	လောကနှင့် နိယာမအခွဲ (အကျဉ်း)	.....	၈၈
၅၆။	ကမ္ဘာပျက်ပုံ	.....	၈၈
၅၇။	ကမ္ဘာတည်ခြင်း (ဝိဝဋ္ဌကပ်)	.....	၉၃
၅၈။	သင်္ခါရလောက	.....	၉၇
၅၉။	သတ္တလောက	.....	၁၀၂
၆၀။	သစ္စာနှစ်မျိုးနှင့် ဝေါဟာရနှစ်မျိုး	.....	၁၁၄
၆၁။	ပညတ်နှင့် ပရမတ်ခွဲပုံ (အကျယ်)	.....	၁၁၅
၆၂။	အနတ္တပေါက်ဥပမာကြီးသုံးမျိုး	.....	၁၁၆
၆၃။	လောက၏ အချုပ်အခြာ	.....	၁၂၂
၆၄။	နိဂုံး	.....	၁၂၃

ပဋ္ဌာနုဒ္ဓေသဒီပနီ

၆၅။	ပဋ္ဌာနုဒ္ဓေသဒီပနီပါဌ်	.....	၁၂၄
၆၆။	ပစ္စယတ္တဒီပနာ	.....	၁၂၄
၆၇။	ပစ္စယသဘာဝေါ	.....	၁၅၇
၆၈။	ပစ္စယဗုဒ္ဓနာနယော	.....	၁၅၉
၆၉။	ပဋ္ဌာနုဒ္ဓေသဒီပနီဿယ	.....	၁၇၂
၇၀။	ဟေတုပစ္စယော	.....	၁၇၃
၇၁။	အာရမ္မဏပစ္စယော	.....	၁၈၂
၇၂။	အဓိပတိပစ္စယော	.....	၁၈၇
၇၃။	အနန္တရပစ္စယော	.....	၂၀၁
၇၄။	သမန္တရပစ္စယော	.....	၂၀၉

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇၅။	သဟဇာတပစ္စယော	..... ၂၁၄
၇၆။	အညမညပစ္စယော	..... ၂၁၇
၇၇။	နိဿယပစ္စယော	..... ၂၂၀
၇၈။	ဥပနိဿယပစ္စယော	..... ၂၂၆
၇၉။	ပုရေဇာတပစ္စယော	..... ၂၄၁
၈၀။	ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော	..... ၂၄၃
၈၁။	အာသေဝနပစ္စယော	..... ၂၄၇
၈၂။	ကမ္မပစ္စယော	..... ၂၅၂
၈၃။	ဝိဝါကပစ္စယော	..... ၂၅၇
၈၄။	အာဟာရပစ္စယော	..... ၂၆၂
၈၅။	ဣန္ဒြိယပစ္စယော	..... ၂၆၆
၈၆။	ဈာနပစ္စယော	..... ၂၇၂
၈၇။	မဂ္ဂပစ္စယော	..... ၂၇၅
၈၈။	သမ္ပယုတ္တပစ္စယော	..... ၂၇၈
၈၉။	ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော	..... ၂၈၁
၉၀။	အတ္ထိပစ္စယော	..... ၂၈၂
၉၁။	နတ္ထိပစ္စယော၊ ဝိဂတပစ္စယော၊ အဝိဂတပစ္စယော	..... ၂၈၃
၉၂။	ပစ္စယသဘာဂေါ	..... ၂၈၄
၉၃။	ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော	..... ၂၉၃
၉၄။	ပဉ္စဝိညာဉ်စိတ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကိုပြခြင်း	..... ၂၉၃
၉၅။	အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကိုပြခြင်း	..... ၂၉၈
၉၆။	အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကိုပြခြင်း	..... ၃၀၄
၉၇။	မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကိုပြခြင်း.....	၃၁၀
၉၈။	ရုပ်ကလာပ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကိုပြခြင်း	..... ၃၁၈
၉၉။	ပဋ္ဌာနသဒ္ဒါအနက်ကိုပြခြင်း	..... ၃၂၉
၁၀၀။	ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ဟောတော်မူသောတရားတို့ကိုပြခြင်း	..... ၃၃၀
၁၀၁။	ပစ္စယုပ္ပန်နှစ်ပါးတို့ကို အကျယ်ပြခြင်း	..... ၃၃၀
၁၀၂။	နိဂုံး	..... ၃၃၄

ဝိပဿနာဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁ - ဝိပလ္လာသကထာ

ဝိပလ္လာသတရား ၃ ပါး

ဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား - ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းတည်း။ ဟုတ်သည် မှန်သည်၌ မဟုတ်မမှန်ဟု မှားယွင်းခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်သည်၌ ဟုတ်သည် မှန်သည်ဟု မှားယွင်းခြင်းတည်း။

ဝိပလ္လာသသည် -(၁) သညာဝိပလ္လာသ တစ်ပါး။

(၂) စိတ္တဝိပလ္လာသ တစ်ပါး။

(၃) ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တစ်ပါး ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

(၁) သညာဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား အမှတ်မှားခြင်းတည်း။ ထိုအမှတ်မှားခြင်းသည် လေးပါးရှိ၏။

က။ အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု အမှတ်မှားခြင်း တစ်ပါး။

ခ။ အသုဘ၌ သုဘဟု အမှတ်မှားခြင်းတစ်ပါး။

ဂ။ ဒုက္ခ၌ သုခဟု အမှတ်မှားခြင်းတစ်ပါး။

ဃ။ အနတ္တ၌ အတ္တဟု အမှတ်မှားခြင်းတစ်ပါး။

(၂) စိတ္တဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား - အကြံအသိမှားခြင်းတည်း။ ထိုအကြံအသိမှားခြင်းသည်လည်း လေးပါးရှိ၏။

က။ အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး။

ခ။ အသုဘ၌ သုဘဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဂ။ ဒုက္ခ၌ သုခဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဃ။ အနတ္တ၌ အတ္တဟု အကြံအသိမှားခြင်း တစ်ပါး။

(၃) ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ဆိုသည်ကား အမြင်အယူမှားခြင်းတည်း။ ထိုအမြင်အယူမှားခြင်းသည်လည်း လေးပါးရှိ၏။

က။ အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး။

ခ။ အသုဘ၌ သုဘဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဝိပဿနာဒီပနီ

မုံရွာမြို့ ၊ ကမ္ဘာ့ကျော်

ပထမလယ်တီဆရာတော်ကြီး

ဂ။ ဒုက္ခ၌ သုခဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဃ။ အနတ္တ၌ အတ္တဟု အမြင်အယူမှားခြင်း တစ်ပါး။

ဤအရာဝယ် အသုဘ၌ သုဘဟု မှားခြင်း၊ အနိစ္စ၌ နိစ္စဟုမှားခြင်း၊ ဒုက္ခ၌ သုခဟု မှားခြင်း၊ အနတ္တ၌ အတ္တဟု မှားခြင်းဟူ၍ မှားခြင်းလေးပါးစီ ရှိကြရာတွင် ငါ၊ ငါဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါ၏ပိုင်ရာဆိုင်ရာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါ၏အတ္တ၊ ငါ၏ ဇီဝဟူ၍လည်းကောင်း စွဲလမ်းချက်သုံးပါးတွင် ထိုမှားခြင်းလေးပါးသည် အတွင်းဝင်လေ သည်။ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဝိပလ္လာသဥပမာ ၃ ပါး

၁။ သညာဝိပလ္လာသ၌ တောသမင် ဥပမာ၊

၂။ စိတ္တဝိပလ္လာသ၌ မျက်လှည့်ခြင်း ဥပမာ၊

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ၌ လမ်းမှားကြီး ဥပမာ။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

၁။ သညာဝိပလ္လာသ၌ တောသမင် ဥပမာ ဆိုသည်ကား-တစ်ခုသော တောကြီးအလယ်၌ စပါးခင်းလုပ်ကိုင်၍ ထား၏။ တောသမင်တို့သည် လယ်ရှင် ယောက်ျားမရှိခင် ထိုစပါးခင်းသို့လာ၍ အသီးအနှံတို့ကို စားတတ်ကြ၏။ လယ်ရှင် သည် တောသမင်တို့ကို ကြောက်လန့်စေခြင်းငှာ မြက်ခြောက်တို့ကို လူသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်၍ စပါးခင်းအလယ်၌ စိုက်ထား၏။ ထိုလူအုပ်၌ မြက်ခြောက်တို့ကို လျှော်ဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ ကိုယ်သဏ္ဌာန်၊ ဦးခေါင်းသဏ္ဌာန်၊ လက်သဏ္ဌာန်လုပ်၏။ အိုးငယ်ကို ထုံးဖြူဖြင့် မျက်နှာသဏ္ဌာန်ရေး၍ ဦးခေါင်း၌ စွပ်ထား၏။ အဝတ်ဟောင်း အင်္ကျီဟောင်း တို့ကို ဝတ်စွပ်၍ထား၏။ လက်တို့၌ လေးမြှားတို့ကို ကိုင်စွဲ၏။ တောသမင်တို့သည် ထိုစပါးခင်းသို့ စားအံ့သောငှာ လာကြကုန်ရာ ထိုလူရုပ်ကို မြင်ကြလျှင် လူမဟုတ်သည်၌ လူအဟုတ်ထင်မှတ်ကြောက်လန့်၍ ပြေးကြကုန်၏။

ဤဥပမာတွင် တောသမင်တို့၌ ပကတိသောလူ၏အသွင်ကို ရှေး၌ မှတ်ရင်းရှိ၏။ ထိုအမှတ်အတိုင်း မြက်ရုပ်ကိုလူဟူ၍ မှတ်ပြန်၏။ အမှတ်မှား၏။ သညာဝိပလ္လာသသည် ဤတောသမင်ဥပမာနှင့်တူ၏။ အလွန်တိမ်ကော၏။ မျက်စိလည်သောသူသည် နေထွက် နေဝင် ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှားသကဲ့သို့ ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှား တတ်၏။ မှားမိပြန်လျှင် အလွန်ခိုင်မြဲတတ်၏။ ပြောင်းလွဲ၍မရနိုင် ရှိတတ်၏။

ကိုယ်ခန္ဓာတို့၌ အသုဘအချက်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအချက်များသည် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ထင်ရှားသည်လည်း အလွန်များ၏။ ကြောင်ကြောင်မြင်မျိုးပင်

ဖြစ်၏။ သညာဝိပလ္လာသသည် တောသမင်ကဲ့သို့ ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှားတတ်၏။

၂။ စိတ္တဝိပလ္လာသ၌ မျက်လှည့်ကြီး ဥပမာ ဆိုသည်ကား- မျက်လှည့်ကြီး ပညာမျိုးသည် ရှိ၏။ ထိုပညာဖြင့် ပြုလုပ်၍ ပြသည်ရှိသော် ကြည့်မြင်သူလူအများ တို့သည် မြေစိုင်းခဲ စသည်ကို ရွှေခဲ၊ ငွေခဲစသည် ထင်မြင်ကြကုန်၏။ မျက်လှည့်ပညာ ၏အစွမ်းသည် လူတို့၏ပကတိသော မျက်စိမြင်မှုကိုဖျက်၍ မျက်စိမြင်မှုတစ်မျိုး ပြောင်းလဲစေနိုင်၏။ တစ်ခဏအားဖြင့် စိတ်ကိုဖောက်ပြန်စေနိုင်၏။ ပကတိအခါ၌ မြေစိုင်းခဲကို မြေစိုင်းခဲအတိုင်း မြင်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြေစိုင်းခဲကို ဝါဝါဝင်းဝင်း ရွှေအဆင်း၊ ဖြူဖြူလင်းလင်း ငွေအဆင်းအနေနှင့် မြင်ကြကုန်၏။ ရွှေဟူ၍၊ ငွေဟူ၍ ယုံကြည်ခြင်း မှားယွင်းကြကုန်၏။

ဤဥပမာနှင့်တူစွာ စိတ်သည် မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်လုပ်ကြံ၍ လှည့်စားတတ် ၏။ ညဉ့်အခါ သစ်ငှက်ကိုမြင်လေရာ လူဟူ၍ လှည့်စား၏။ တောချုံကို မြင်လေရာ တောဆင်ဟူ၍ လှည့်စား၏။ တောဆင်ကိုမြင်လေရာ တောချုံဟူ၍ လှည့်စား၏။ လောက၌ ဒိဋ္ဌမျက်မြင်မျိုးထဲတွင် အထင်မှားသမျှသည် စိတ်၏ လှည့်စားမှုချည်းမှတ်။ စိတ္တဝိပလ္လာသသည် မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်လုပ်ကြံ၍ လှည့်စားတတ်သောကြောင့် သညာဝိပလ္လာသ ထက် နက်နဲ၏။ သို့ရာတွင် အကြောင်းယုတ္တိနှင့် ဖြေဖျောက်လျှင် ပြေပျောက်လွယ်၏။ သညာကဲ့သို့ မခိုင်မြဲတတ်။

၃။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ၌ လမ်းမှားကြီး ဥပမာ ဆိုသည်ကား - တစ်ခုသော တောကြီးသည်ရှိ၏။ ထိုတောကြီး၌ ဘီလူးခေါ်သော နတ်ဆိုးတို့သည် မြို့ရွာ တည်ထောင်၍နေကြကုန်၏။ လမ်းခရီး၌ မကျွမ်းကျင်သော ခရီးသည်တို့သည် ထိုတောကြီးသို့ ရောက်ကြကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့သည် မိမိတို့ မြို့ရွာကို နတ်မြို့၊ နတ်ရွာတို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်ကိုလည်း နတ်သမီး၊ နတ်သားတို့ကဲ့သို့ လည်းကောင်း ဖန်ဆင်းကြကုန်ပြီးလျှင် လမ်းကိုလည်း နတ်လမ်းကဲ့သို့ သာယာစွာ ဖန်ဆင်းကြကုန်၏။ ခရီးသည်တို့သည် ထိုလမ်းကို တွေ့မြင်ကြရာ မြို့ကြီး ရွာကြီးသို့ သွားသောလမ်းဟု ယုံကြည်ကြကုန်သဖြင့် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကို စွန့်လွှတ်ကြကုန်ပြီးလျှင် ထိုလမ်းဆိုး လမ်းမှားကြီးသို့ လိုက်သွားကြလေကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာသို့ ရောက်ကြကုန်သောအခါ လူကောင်းသူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာဟု ထင်မှတ်ကြကုန်၍ ယုံကြည်စိတ်ချစွာ အိပ်နေကြကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့သည် ညဉ့်အခါ၌ သူတို့၏ ကိုယ် ခန္ဓာတွင်းသို့ ပူးဝင်ကြကုန်ပြီးလျှင် အသည်း၊ အဆုတ်၊ နှလုံး၊ သည်းပွတ်တို့ကို

ကိုက်၍ တစ်ကိုယ်လုံးမှ အသွေး၊ အဆီတို့ကို စုပ်မျိုသောက်ကြကုန်၏။ ထိုခရီးသည်တို့ သေဆုံးကြလေကုန်၏။

ဤဥပမာ၌ ကာမဘုံ၊ ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံဟူသော ဘုံသုံးပါးသည် ၎င်းတောကြီးနှင့် တူ၏။ ဤသတ္တဝါတို့သည် ၎င်းခရီးသည်တို့နှင့်တူကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်နှင့်တူ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူမျိုးသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့် တူ၏။

ဤစကား၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် - (က) လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ

(ခ) ဗောဓိပက္ခိယသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟူ၍ နှစ်ပါး

ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

မိမိပြုသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံသည်သာလျှင် ဘဝသံသရာ၌ အစဉ် ပါသော ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ မှန်ချေသည်ဟုယူသော ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ ခန္ဓာအာယတန အနတ္တတို့ကို သိမြင်သောဉာဏ်သည် ဗောဓိပက္ခိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတွင် ပဋ္ဌပက္ခ၌ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကြီးနှင့် တူ၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်ဟူသော သုဂတိဘုံများသည် လူကောင်းသူကောင်း တို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကိုလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ပစ်ပယ်သောနတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ များသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့်တူ၏။ ငရဲပြည်၊ တိရစ္ဆာန်ပြည်၊ ပြိတ္တာပြည်၊ အသုရကာယ်ပြည်ဟူသော ဒုဂ္ဂတိဘုံများသည် နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ဝိပဋ္ဌပက္ခ၌မူကား ဗောဓိပက္ခိယသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကြီးနှင့်တူ၏။ နိဗ္ဗာသည် လူကောင်းသူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ငါ၏အတ္တဟု စွဲလမ်းသော အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့်တူ၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်နှင့်တကွသော သံသရာလောကကြီးသည် နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ဤဝိပဋ္ဌပက္ခ၌ အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပင် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသဆို၏။ ဤဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသသည် စိတ္တဝိပလ္လာသထက် နက်နဲ၏။ အလွန်လည်း ခိုင်မြဲ၏။

ဝိပလ္လာသကထာ ပြီး၏။

၂- မညနာကထာ

မညနာတရား ၃- ပါး

မညနာ ဆိုသည်ကား - အထင်ကြီးခြင်းတည်း။ ဟုတ်မှန်သည်ထက် ပိုလွန်၍ ထင်ခြင်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာအတွက်ကြောင့် ဝိပလ္လာသတရား ဖြစ်ပွား၏။ ဝိပလ္လာသတရားအတွက်ကြောင့် အထင်ကြီးခြင်း ဖြစ်ပွား၏။

ထိုမညနာသည် - (၁) တဏှာမညနာ တစ်ပါး

(၂) မာနမညနာ တစ်ပါး

(၃) ဒိဋ္ဌိမညနာ တစ်ပါး - ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

(၁) တဏှာမညနာ ဆိုသည်ကား - ငါ၏ပိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာ မဟုတ် သည်၌ ငါ၏ပိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာဟုတ်၏ဟု ခင်တွယ်မှုနှင့် အထင်ကြီးတည်း။ အမှန်အားဖြင့် အမှန်အားဖြင့် ငါဟူ၍ပင် မရှိ၊ ငါဟူ၍ မရှိလျှင် ငါ၏ပိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာဟူ၍ မရှိ၊ ထိုသို့မရှိပါဘဲလျက် အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓ ဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း၊ “ဤသည်ကား ငါ၏ပိုင်ရာတည်း၊ ဤသည်ကား ငါ၏ပိုင်ရာမဟုတ်၊ ဤသည်ကား ငါ၏ဆိုင်ရာတည်း၊ ဤသည်ကား ငါ၏ ဆိုင်ရာမဟုတ်” - ဟူ၍ ငါ၏ပိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာအနေနှင့် စိတ်ထဲတွင် ကွက်ခြားမှုကြီး အထင်အစွဲ ရှိနေခြင်းသည် တဏှာမညနာ မည်၏။

အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဆိုသည်ကား - မိမိ၏ကိုယ်ခန္ဓာ၊ မိမိ၏ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက်၊ မိမိ၏စက္ခုသောတ စသည်တို့ပေတည်း။ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထု ဆိုသည်ကား မိမိ၏ အမိ၊ အဘ၊ ဆွေမျိုး စသည်၊ မိမိ၏ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း စသည်၊ မိမိ၏ အိမ်ရာ၊ ဝင်းခြံ၊ လယ်ဥယျာဉ်၊ သစ်ပင်၊ ချုံနွယ်၊ မိမိ၏ဝတ်စားတန်ဆာ၊ ရတနာ၊ ရွှေ၊ ငွေ စသည်တည်း။

(၂) မာနမညနာ ဆိုသည်ကား - အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့ကို ငါ-ငါဟူ၍ စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီးနေမှုတည်း။ ထိုငါဟူသော အထင်ကြီးမှုသည် အဇ္ဈတ္တ ဝတ္ထု၊ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့က အားပေးအားမြှောက် အထောက်အကူရှိခဲ့သော် လွန်စွာ မောက်မာ မော်ကြွားထောင်လွှား တက်ကြွတတ်၏။

အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဆိုသည်ကား- မျက်စိအား၊ နားအား၊ လက်အား၊ ခြေအား၊ သီလအား၊ သုတအား၊ ပညာအား၊ တန်ခိုးအား စသည်တည်း။

ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထု ဆိုသည်ကား - ဆွေအား၊ မျိုးအား၊ ရပ်အား၊ ရွာအား၊ ဥစ္စာဓနအား၊ လက်နက်အား စသည်တည်း။ မျက်စိအားကောင်းလျှင် မျက်စိအတွက် ငါအားတက်၏။ မျက်စိကန်းသူမှာ ထိုအားယုတ်လျော့၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် မျှော်လေ။

(၃) ဒိဋ္ဌိမညနာ ဆိုသည်ကား-အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့ကို “ငါ၏အမာခံ အထည်ခံ အနှစ်အသား အတ္တသာရပေတည်း” - ဟူ၍ စိတ်ထဲတွင် အထင်ကြီးမှု ပေတည်း။ မြေအိုး၊ မြေခွက်ဆိုလျှင် မြေသည် ထိုအိုး၊ ထိုခွက်မှာ အမာခံ အထည်ခံဖြစ်၏။ ထိုမြေကိုပင် အိုးခွက်ခေါ်ဆိုကြ၏။ သံအိုး၊ သံခွက်ဆိုလျှင် သံသည် ထိုအိုး၊ ထိုခွက်မှာ အမာခံ အထည်ခံ ဖြစ်၏။ ထိုသံကိုပင် အိုးခွက် ခေါ်ဆိုကြ၏။

ဤဥပမာကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို သတ္တဝါ၏အမာခံ အထည်ခံပြု၍ ငါ၏အမာခံ အထည်ခံပြုသော ထိုပထဝီဓာတ်ကိုပင် သတ္တဝါဟူ၍ ငါဟူ၍ အထင်ကြီးမှုသည် ဖြစ်၏။ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ် စသည်တို့လည်း ထို့အတူတည်း။ ဤအထင်ကြီးမှု၊ အထင်လွဲမှုသည် နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဤမညနာတရား သုံးပါးကိုပင် အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်းခြင်းအနက်ကြောင့် ဂါဟတရားသုံးပါးလည်း ခေါ်၏။ အကျယ် အကျယ်မငြိမ်းဖွယ်သော အမှုလွဲ၊ အမှုမှားတို့ကို အဆင့်ဆင့်အဆက်ဆက် ပွားများစေတတ်သောအနက်ကြောင့် ပပဇ္ဇ တရားသုံးပါးလည်း ခေါ်၏။

မညနာကထာ ပြီး၏။

၃- အဘိနိဝေသကထာ

အဘိနိဝေသတရား ၂- ပါး

အဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား- တံခါးတိုင် ကျောက်စာတိုင် မော်ကွန်း တိုင်များကဲ့သို့ မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မှ မလှုပ်မရှားနိုင်၊ မရွေ့မယိုင်သော ခိုင်မြဲစွာ စိုက်မြုပ်တည်ထောင်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ထိုအဘိနိဝေသသည် - (၁) တဏှာဘိနိဝေသ တစ်ပါး၊

(၂) ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ တစ်ပါး - ဟူ၍ နှစ်ပါး

ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

(၁) တဏှာဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား- မိမိကိုယ်ခန္ဓာကိုလည်းကောင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၏အစိတ်ဖြစ်သော ဦးခေါင်း၊ လက်၊ ခြေ စသော အင်္ဂါကြီးစု မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း စသော အင်္ဂါငယ်စုကိုလည်းကောင်း၊ ငါ၏ကိုယ်၊ ငါ၏လက်၊ ငါ၏ခြေ၊ ငါ၏မျက်စိ၊ ငါ၏နား အစရှိသည်ဖြင့် ဘဝအဆက်ဆက် မရွေ့မယိုင် အခိုင်အမြဲ သိမ်းပိုက်စွဲလမ်းမှုကြီးသည် တဏှာ ဘိနိဝေသ မည်၏။

(၂) ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား - သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံ အထည်ခံဖြစ်၍ အစဉ်အမြဲ ခိုင်မြဲသော အတ္တဟူသော အကြီးအမှူးသည်ရှိ၏။ ဇီဝဟူသော အချုပ်အထိန်းသည် ရှိ၏ဟု ဘဝအဆက်ဆက် မရွေ့မယိုင် အခိုင်အမြဲ မှတ်ယူစွဲလမ်းမှုကြီးသည် ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ မည်၏။

တဏှာဘိနိဝေသကို တဏှာနိဿယ၊ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသကို ဒိဋ္ဌိနိဿယ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ မှီခြင်းနှစ်ပါးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ မှီရာဌာနကြီးနှစ်ပါးဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုလိုသည်။

အဘိနိဝေသကထာ ပြီး၏။

၄ - ဘူမိကထာ

ဘူမိအပြား ၂-ပါး

ဘူမိ ဆိုသည်ကား - သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာ မှီရာ ဖြစ်ပွားရာကို ဆိုသတည်း။

(၁) ပုထုဇ္ဇနဘူမိ တစ်ပါး

(၂) အရိယဘူမိ တစ်ပါး- ဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

(၁) ပုထုဇ္ဇနဘူမိ ဆိုသည်ကား - ပုထုဇ္ဇနဘာဝကို ဆိုသည်။ ပုထုဇ္ဇနဘာဝ ဆိုသည်ကား - ဝိပလ္လာသတရား သုံးပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရား ကို ဆိုသည်။ ခပ်သိမ်းသော လောကီဘုံသားတို့သည် ငါ၏ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ နိစ္စမျိုးရှိ၏။ သုခမျိုးရှိ၏။ အတ္တမျိုးရှိ၏ဟု အမြင်မှားခြင်း၊ အယူမှားခြင်းဟူ သော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တရားကို တည်ရာမှီရာပြု၍ နေကြကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိမညနာတရား၊ ဒိဋ္ဌိဂါဟတရား၊ ဒိဋ္ဌိပပဉ္စတရား၊ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသတရားကို အချုပ်အချာ တည်ရာ မှီရာပြု၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရားသည် ပုထုဇ္ဇနဘူမိ မည်၏။

(၂) အရိယဘူမိ ဆိုသည်ကား - အရိယဘာဝကို ဆိုသည်။ အရိယဘာဝဆိုသည်ကား - ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရား အမြစ်အရင်းပါ ပြတ်ကင်း၍ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်း၌ နိစ္စမျိုးမရှိ၊ သုခမျိုးမရှိ၊ အတ္တမျိုးမရှိဟု အမြင်အယူ ဖြောင့်မှန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ဆိုသည်။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုအမြင်၊ ထိုအယူကို တည်ရာမှီရာပြု၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိတရားသည် အရိယဘူမိမည်၏။

အနမတဂ္ဂသံသရာကာလ၌ ပုထုဇ္ဇနဘူမိတွင် ကျင်လည်ရှည်လျား၍ နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါအနန္တတို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ခုသော နေ့ရက်၌ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်စွာရသဖြင့် ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရား အမြစ်အရင်းပါ ပြတ်ကင်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုနေ့၊ ထိုရက်မှစ၍ အရိယဘူမိသို့ ရောက်လေ၏။ ပရမတ္ထအရိယာမျိုး ဖြစ်လေ၏။

အချို့သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ သညာဝိပလ္လာသ၊ စိတ္တဝိပလ္လာသများ ကျန်ရှိသေးသော်လည်း ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကြီး ပြတ်ကင်းပြီး၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကြီးကို အတည်ရသဖြင့် ကျန်ရှိသော ဝိပလ္လာသများသည် ဒုစရိုက်မြောက်အောင် မမိုက်မဲ နိုင်ကြလေပြီ။ တရားသဖြင့် ရရှိသော စည်းစိမ်ချမ်းသာများကို ခံစား၊ စံစားဖို့မျှသာ ရှိတော့၏။

ဘူမိကထာ ပြီး၏။

✽ ✽ ✽

၅ - ဂတိကထာ

ဂတိအပြား ၂-ပါး

ဂတိ ဆိုသည်ကား- ဘဝအလားတည်း။ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ အဆက်ဆက် ပြောင်းလဲကျင်လည်မှုပေတည်း။

ထိုဂတိသည် - (၁) ပုထုဇ္ဇနဂတိ တစ်ပါး၊

(၂) အရိယဂတိ တစ်ပါး - ဟု ဂတိအပြားနှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

(၁) ပုထုဇ္ဇနဂတိ ဆိုသည်ကား - ဝိနိပါတအလားကို ဆိုသတည်း။ ဝိနိပါတအလား ဆိုသည်ကား- ပရမ်းပတာကျခြင်းတည်း။ ပရမ်းပတာကျရောက်ခြင်း ဆိုသည်ကား- အလိုရှိရာဘဝကို ရည်ရွယ်၍ ကျရောက်နိုင်ကြသည်မဟုတ်။ အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသောကံ၏ ပစ်ချခြင်းဖြင့် ရောက်တတ်ရာရာ ကျရောက်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ထန်းပင်ပေါ်က ထန်းသီးတို့၏ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့၊ အုန်းပင်ပေါ်က အုန်းသီးတို့၏ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့ ပုထုဇဉ်သဘာဝတို့မှာ သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ပေါက်လွှတ်ကျခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့မှာ တစ်ဘဝလျှင် တစ်ခါသေရခြင်းဘေးသည် မြဲ၏။ သေပြန်လျှင် ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့မှာ သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ပရမ်းပတာကျရောက်ခြင်းဘေးကြီးသည် အစဉ်အမြဲ ဖက်တွဲလျက်ရှိ၏။ သေရခြင်းဘေးထက် ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးသည် အလွန်ကြီးကျယ်၏။

လူ့ပြည်မှာ သေလွန်ကြသော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့မှာ အောက်မဟာအဝီစိငရဲကြီးတိုင်အောင် အလုံးစုံသော အပါယ်လေးဘုံတို့သည် အဆီးအတားမရှိ ကောင်းကင်ကြီးအသွင် ဟာလာဟင်းလင်း အပြင်ကြီးအလားရှိ၏။ လူ၏ အသက်ဝိညာဏ် ချုပ်ဆုံးသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဘယ်ငရဲဘုံသို့မဆို ကျရောက်နိုင်၏။ ဝေးသည် နီးသည်ဟု အထူးမရှိ၊ ဘယ်တိရစ္ဆာန်မျိုးမဆို၊ ဘယ်ပြိတ္တာမျိုးမဆို၊ ဘယ်အသူရကာယ်မျိုးမဆို၊ မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်း ခဏချင်း ဖြစ်နိုင်၏။

အထက်နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်တို့မှ သေလွန်ကြရာ၌လည်း ထိုအတူပင် တည်း။ အထက်ရူပ၊ အရူပ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့မှ သေလွန်ကြရာ၌မူကား အဖြောင့် အပါယ်လေးဘုံသို့ ဦးတိုက်မကျမူ၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်၌တစ်ဖန် ရပ်တန့်ပြီးမှ အပါယ်လေးဘုံသို့ ကျရောက်နိုင်ကြ၏။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် သေခြင်းဘေးကို ကြောက်လန့်ကြကုန်မြဲ ဆိုရာ၌ သေခြင်းဘေးမှာ ဤပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးကြီး အပြီးပါရှိ ၍ နေသည့်အတွက်ကြောင့် သေဘေးကြီးမှ အထူးအချွန် အလွန်ကြောက်ကြရကုန် ၏။

ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးကြီး မရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ သေသည့် နောက်၌ မိမိတို့အလိုရှိရာ ရည်ရွယ်ရာ ဘုံဘဝသို့ ရည်ရွယ်တိုင်း ရောက်နိုင်ကြ ပါကုန်မူကား သေခြင်းဘေးကို ဤမျှလောက် လန့်ကြကုန်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ တစ်ဘုံ၌ ကာလကြာညောင်းလျှင် ဘုံအသစ်ပြောင်းလိုသောစိတ် ဖြစ်လာလတ်သော် သေခြင်းကို အလိုရှိကြသောအခါပင် ရှိတန်ရာသေး၏။

ဤဝိနိပါတအလားဟု ဆိုအပ်သော ပုထုဇ္ဇနဂတိသည် အဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်လေသနည်းဟူမူ- ဤအရာ၌ နခသီခသုတ်၊ ကာဏကစ္ဆပသုတ် ဤသုတ် နှစ်ပါးကို ပြဆိုရာ၏။

နခသီခသုတ်၏ လိုရင်းအနက်ကား- တစ်ရံသောအခါ မြတ်စွာဘုရား သည် လက်သည်းတော်ဖျား၌ မြေမှုန့်ငယ်တို့ကို တင်ထားပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ကို ခေါ်၍ ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းများတို့... ငါ၏လက်သည်းတော်ဖျားတွင် တင်ထားသော မြေမှုန့်စု နှင့် မဟာပထဝီတစ်ပြင်လုံးတွင် ရှိနေသော မြေမှုန့်တို့ကို အနည်း၊ အများအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သည်ရှိသော် အဘယ်မြေမှုန့်က နည်းပါး၍၊ အဘယ်မြေမှုန့်က များပြား မည်နည်းဟု မေးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုက အလွန်ပင်နည်းပါးပါကြောင်း၊ မဟာပထဝီ တစ်ပြင်လုံးမှာရှိနေသော မြေမှုန့်စုက အလွန်ပင် များပြားပါကြောင်း၊ ၎င်းမဟာပထဝီမြေမှုန့်နှင့် အနည်းအများအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သည်ရှိသော် ဘုရားလက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုသည် ရှိသည်ဟူ၍ မပြောဆိုလောက်ပါကြောင်း ဖြေကြားကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့ ဤဥပမာနှင့်တူစွာ ဤလူပြည်မှ သေလွန်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့တွင် လူပြည်၊ နတ်ပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသော သူ၊ နတ်ပြည်တို့မှ သေလွန်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့တွင် နတ်ပြည်၊ လူပြည် တို့မှာဖြစ်ရသောသူများသည် ငါ၏လက်သည်းတော်များ၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စု ကဲ့သို့ အလွန်ပင်နည်းပါး၏။ အပါယ်လေးဘုံတို့၌ ဖြစ်ရသော သူတို့သည်မူကား မဟာပထဝီမြေမှုန့်စုကဲ့သို့ အလွန်ပင်များပြားကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် အပါယ်လေးပုံတို့မှ သေလွန်ကြကုန်သောသူ အပေါင်းတို့တွင် လူပြည်၊ နတ်ပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသောသူများသည် ငါ၏လက်သည်းတော်များ၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန်နည်းပါး၏။ အပါယ်လေးပါးတို့၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်နေ ကြရကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် အလွန်ပင် များပြားကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မိန့်တော်မူ၏။ ။

ဤကား နခသိခသုတ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်တည်း။

မဟာသမုဒ္ဒရာ လေးစင်း၌ရှိသော ရေသတ္တဝါမျိုးတို့နှင့်တကွ အပါယ် လေးဘုံ အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံကို စေ့စုံစွာ မြော်ရှုပြီးလျှင် ယခုပြဆိုခဲ့သော နခသိခသုတ်အထွက် အနက်အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း အပါယ်ရောက်၊ အပါယ်ကျ ဝိနိပါတအလားကြီးသည် ဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်ကြောင်းကို မျှော်မြင်သိရှိနိုင်ရာ ၏။

ကာဏကစ္ဆပသုတ်၏ လိုရင်းအနက်ကား- တစ်ရံသောအခါ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကိုခေါ်၍ ဤသို့ မိန့်ကြား၏။

ရဟန်းတို့... မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၌ မျက်စိနှစ်ဖက် ပျက်ကွယ်သော လိပ်ကန်းငယ် တစ်ခုသည် ရှိရာ၏။ ထိုလိပ်ကန်းငယ်သည် နက်လှစွာသော ရေ၏အတွင်း၌ ဦးခေါင်းလှည့်မိလှည့်ရာ မရပ်မနား သွား၍နေ၏။ အနှစ်တစ်ရာ၊ အနှစ်တစ်ရာ ရှိမှ ရောက်လေရာရာ၌ တစ်ကြိမ်၊ တစ်ကြိမ်သာ အထက်ရေပေါ် သို့ ဦးခေါင်းပေါ်၏။ တစ်ဖန် မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၌ပင်လျှင် တစ်ခုသောအရပ်၌ ရထားထမ်းပိုး တုံးတစ်ခုသည် ကျရောက်နေရာ၏။ ထိုထမ်းပိုးတုံးသည် အပေါက် တစ်ခုသာ ရှိတတ်၏။ ဇေလိုက်၊ လှိုင်းလိုက်၊ ရေကြောင်းလိုက် မရပ်မနား လွင့်မျောခါ နေ၏။ ထိုသို့နေကြရာတွင် အကြင်အခါ၌ လိပ်ကန်းငယ်၏ ဦးခေါင်း

ပေါ်ရာအရပ်သို့ ထမ်းပိုးတုံးသည် ရောက်လေ၍ လိပ်၏ဦးခေါင်းသည် ထမ်းပိုးပေါက်၌ လျှိုမိ၊ စွပ်မိလေရာ၏။ ထိုသို့ လျှိုမိ၊ စွပ်မိသောအခါအခွင့်သည် ကြံကြိုက် နိုင်မည်လောဟု မေးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က ကြံကြိုက်နိုင်ရာ မရှိပါကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရား ကမ္ဘာမည်သည် အလွန်ကြာရှည်လှသည်ဖြစ်ရာ လိပ်ငယ်သည်လည်း မသေမပျောက် ထမ်းပိုးသည်လည်း မပုပ်မဆွေး ကာလအရှည် တည်နေပါ ကုန်မူကား တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ကြံကြိုက်ရန်ရှိပါကြောင်း ဖြေကြားကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့... ဤအရေးအခွင့်သည် ခဲယဉ်းသည် ဟု မဆိုလောက်သေး။ ဤအရေးအခွင့်ထက် အဆအရာမက အဆ အထောင်မက ခဲယဉ်းလှသော အရာသည်ရှိသေး၏။ အဘယ်အရာနည်းဟူမူ - ဤလူ့ဘဝမှ သေလွန်၍ အပါယ်လေးဘုံသို့ တစ်ကြိမ်ကျရောက်သောသူသည် လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝသို့ တစ်ဖန် ပြန်ရောက်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေတည်း။

ဤအခွင့်အရေးသည် လိပ်ကန်းထမ်းပိုးတို့၏ အခွင့်အရေးထက် အဆအရာ မက အဆတစ်ထောင်မက သာလွန်၍ ခဲယဉ်းချေသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝမည်သည် အကုသိုလ်ဒုစရိုက်မှုတို့ကို ရှောင်ကြဉ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကျင့်သောသူများမှ လူဖြစ်နိုင်သည်၊ နတ်ဖြစ်နိုင်သည်။

အပါယ်ဘုံ၌မူကား အကုသိုလ်မှန်း၊ ကုသိုလ်မှန်း၊ ကောင်းမှုမှန်း၊ မကောင်းမှုမှန်း၊ သုစရိုက်မှန်း၊ ဒုစရိုက်မှန်း မသိကြကုန်ပြီ။ နိုင်ရာ နိုင်ရာသတ်မှု၊ စားမှု အစရှိသော အကုသိုလ် ဒုစရိုက်တို့နှင့်သာ နေကြရကုန်တော့သည်။ ငရဲဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံတို့မှာလည်း ခံနေရသော ဒုက္ခအတွက် စိတ်ပူ၊ စိတ်လောင်၊ စိတ်ဆိုး၊ စိတ်ညစ်တွေနှင့်သာ နေကြရကုန်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝသို့ တစ်ဖန်ပြန်ရောက်ရန် အခွင့်အရေးသည် လိပ်ကန်းထမ်းပိုး အရေးထက် အဆရာထောင်မက သာလွန်ခဲယဉ်းလေသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။ ။

ဤကား ကာဏကစ္ဆပသုတ်ထွက် အနက်အဓိပ္ပာယ်ပေတည်း။

ဤသုတ္တန်အတိုင်း အပါယ်ဘုံဘဝသို့ ရောက်လေသမျှသော သူအပေါင်း တို့သည် လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝသို့ ရောက်လာမည့်အရေး အလွန်ဝေးရသည်မှာ အပါယ် ဘုံသားမည်သည် အထက်သို့ခေါင်းမပြု အောက်သို့သာ ဦးခေါင်းပြုကြကုန်၏။

အောက်သို့သာ ဦးခေါင်းပြုခြင်း ဆိုသည်ကား- တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ အမှိုက်တရား တိုးပွား၍ သွားကြသဖြင့် မြစ်ရေတို့သည် နိမ့်ရာသို့သာ စီးဆင်း ကြကုန်သကဲ့သို့ တစ်ဘဝထက်တစ်ဘဝ ယုတ်နိမ့်ရာသို့သာ ရှေ့ရှုကြကုန်ရကား အထက်လမ်းပိတ်၍ အောက်ထက်အောက် နစ်မြုတ်လမ်း ဟင်းလင်းကြီးပွင့်၍ နေခြင်းကိုအောက်သို့ ဦးခေါင်းပြုခြင်း ဆိုသည်။

ဤကာဏကစ္ဆပသုတ်အရကို မြော်မြင်ကြသဖြင့်လည်း ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ တို့၏ ဝိနိပါတအလားကြီး ဝိနိပါတဘေးကြီးသည် ပရမ်းပတာ ကျရောက်မှုကြီး သည် ဘယ်မျှလောက် ကြောက်မက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ် ကြီးကျယ်ကြောင်းကိုလည်း သိရှိ နိုင်ကြကုန်ရာသည်။ ။

ဤကား ပုထုဇ္ဇနဂတိတည်း။

(၂) အရိယဂတိ ဆိုသည်ကား- အဝိနိပါတဂတိတည်း။ အဝိနိပါတဂတိ ဆိုသည်ကား- သေသည်၏နောက်၌ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခြင်း တည်း။

တစ်ဘဝလျှင် တစ်ခါသေရခြင်း ဓမ္မတာနှင့်တွဲလျက် အမြဲပါရှိနေသော ပရမ်းပတာကျရောက်ခြင်း ဘေးကြီးသည် အကုန်အရှင်း ကင်းပ၍ တစ်ဘဝလျှင် တစ်ခါသေမြဲ ဓမ္မတာ၏နောက်၌ မိမိ၊ မိမိတို့ အလိုရှိရာ ဘုံဘဝသို့ သို့မဟုတ် ကောင်းမြတ်ရာဘုံဘဝသို့သာ ရောက်နိုင်ခြင်းတည်း။

ထန်းပင်ပေါ်၊ အုန်းပင်ပေါ်တို့မှ ထန်းသီးခိုင်၊ အုန်းသီးခိုင် ကျသကဲ့သို့ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ရခြင်းမှ ကင်းလွတ်၍ ထန်းပင်ပေါ်၊ အုန်းပင်ပေါ်တို့မှ ကျေးငှက်တို့သည် အလိုရှိရာသစ်ပင်တို့ကို ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံသန်းကူးပြောင်း ကြကုန်သကဲ့သို့ ပရမတ္ထအရိယာမျိုး ဖြစ်ကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည် မိမိ၊ မိမိတို့ဖြစ်ရာ ဘုံဘဝမှ သေလွန်ကြကုန်၍ ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွား ကြကုန်သောအခါ ကောင်းမြတ်သော လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝတို့တွင် မိမိ၊ မိမိတို့ ရောက်လိုရာ ဘုံဘဝတို့သို့ ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ဘယ်ဘုံဘဝသို့ ရောက်လိုသည်ဟု ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိဘဲ အမှတ်မဲ့ သေလွန်ခဲ့သော်လည်း ကောင်းမြတ်သော ဘုံဘဝသို့သာ ရောက်ကြကုန်လေ၏။ အပါယ်လေးပါးသို့ ကျရောက်ခြင်းမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြလေကုန်၏။

သည်သာမကသေး လူဘုံ၊ လူဘဝသို့ ရောက်ကြရာ၌လည်း အမျိုးစည်းစိမ် ယုတ်ညံ့သော ဒုက္ခိတလူမျိုး၊ မသူတော်လူမျိုး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့၌ဖြစ်ရခြင်းမှ အရှင်းကင်းလွတ်၍ အမျိုးစည်းစိမ် မြင့်မြတ်သောလူမျိုး၊ သပ္ပရိသလူမျိုး၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ လူမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

နတ်ဘုံ၊ နတ်ဘဝသို့ ရောက်ကြရာ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝသို့ ရောက်ကြ ရာ၌လည်း ဘုန်းတန်ခိုးယုတ်ညံ့သော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုး၊ မိစ္ဆာအယူရှိကြသော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌ဖြစ်ရခြင်းမှ အလျင်း ကင်းလွတ်ကြကုန်၏။ ဘုန်းတန်ခိုး ကြီးမြတ်သော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုး၊ သမ္မာအယူ ဖြစ်သော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုး တို့၌သာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။

နတ်ဘုံ၊ နတ်ဘဝသို့ရောက်ကြရာ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘဝသို့ ရောက်ကြ ရာ၌လည်း ဘုန်းတန်ခိုး ယုတ်ညံ့သော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုး မိစ္ဆာအယူ ရှိကြသော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုး၊ သမ္မာအယူ ဖြစ်သော နတ်မျိုး၊ ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။

နာသိခသုတ်၌လာသော ပုထုဇ္ဇနဂတိ၊ ကာဏကစ္ဆပသုတ်၌ လာသော ပုထုဇ္ဇနဂတိ၊ ဝိနိပါတဘေးကြီးမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြကုန်၏။

ဤကား အရိယဂတိ အရိယာတို့၏အလားကို ပြဆိုချက်တည်း။

ဤစကား၌ လူဖြစ်သောသူတို့သည် သစ်ပင်ပေါ်မှ ကျခဲလျှင် ထန်းသီးခိုင်၊ အုန်းသီးခိုင်တို့ ကျသကဲ့သို့ ပရမ်းပတာ ကျကြကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ ကောင်းကင်သို့ ပျံသန်းနိုင်သော အတောင်မရှိသည့်အတွက်ကြောင့်တည်း။

ထို့အတူ ပုထုဇဉ်မျိုးဖြစ်ကြသော နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ ဘဝခန္ဓာတစ်ခုပျက်ဆုံး၍ ဘဝခန္ဓာတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြရာ၌ ဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသကြီး ရှိနေကြသည့်အတွက် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟူသော အတောင်မရှိသည်ဖြစ်၍ ဝိနိပါတ ဘေးကြီး၏ ကင်းငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော ဟင်းလင်းအပြင် ကောင်းကင်ကြီးကို အမှီအတွယ် မပြုဖြစ်ကြကုန်သော နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ မိမိတို့ ကိုယ်ခန္ဓာ ပျက်ဆုံး၍ ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသောအခါ ဝိနိပါတဘေးကြီး ပရမ်းပတာ ကျကြကုန်၏။

ဤစကား၌ ပကတိသောလူတို့သည် မြင့်စွာသော သစ်ပင်ထက်သို့ တက်ကြကုန်ရာ မှီတွယ်ရာဖြစ်သော သစ်ကိုင်းတို့ ကျိုးပြတ်ခဲ့သော သစ်ကိုင်းနှင့် တကွ အောက်မြေအရပ်သို့ ပရမ်းပတာကျခြင်းဖြင့် ကျကြလေကုန်၍ သေသော်လည်းသေ၊ မသေသော်လည်း မလှမပ ဒုက္ခကြီးစွာ ရောက်ကြကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုလူတို့မှာ သစ်ကိုင်းတို့သည်သာလျှင် မှီတွယ်ရာ ရှိကြကုန်၏။ သစ်ကိုင်းမှတစ်ပါး မှီတွယ်ရာ မရှိကြကုန်၊ ကောင်းကင်သို့ ပျံသွားရန် အတောင်လည်း မရှိကြလေကုန်။

ထို့အတူ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ရှိနေကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာလည်း အတ္တဒိဋ္ဌိဖြင့် မိမိ၊ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို မှီတွယ်ကြကုန်သည် ဖြစ်၍ မှီတွယ်ရာဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာချုပ်ဆုံးခဲ့သော် ပရမ်းပတာကျခြင်းသို့ ရောက်ရှိကြကုန်လေကုန်၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုလူတို့မှာ မိမိတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာတို့သည် သာလျှင် မှီတွယ်ရာရှိကြကုန်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာတို့မှတစ်ပါး ဝိနိပါတဂတိမှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မှီတွယ်ရာတစ်ပါးလည်း မရှိကြကုန်။ ဝိနိပါတသို့ မကျရလေအောင် အလွန်ရွက်ဆောင်နိုင်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော အလွန်သန်စွမ်းလှစွာသော အတောင်လည်း မရှိကြလေကုန်။

အတောင်ရှိသော ကျေးငှက်တို့သည် မြင့်စွာသော သစ်ပင်တို့၌နားနေကြကုန်ရာ နားနေရာဖြစ်သော သစ်ကိုင်းတို့ ကျိုးပြတ်ခဲ့သော်လည်း အောက်ကျခြင်း မရှိကုန်။ တစ်ပါးသော သစ်ပင်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံကြလေကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုကျေးငှက်တို့မှာ သစ်ကိုင်းကို မိမိကိုယ်ပြု၍ မှီတွယ်ကြသည် မဟုတ်ကုန်၊ ခဏခေတ္တ နားနေရုံမျှ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကောင်းကင်နှင့် အတောင်တို့ကိုသာ အမှီကြီး မှီကြကုန်၏။

ထို့အတူ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသမှ ကင်းလွတ်ကြကုန်ပြီးသော အရိယာမျိုး ဖြစ်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့မှာ မိမိ၊ မိမိတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို ငါ၏အတ္တဟု မှီတွယ်ခြင်းမရှိကြကုန်။ ကိုယ်ခန္ဓာတို့မှတစ်ပါး ဝိနိပါတဂတိမှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော နိစ္စထာဝရ ခိုင်မြဲသော မှီတွယ်ရာကြီးလည်း လက်ကိုင်လက်စွဲ အမြဲရှိကြကုန်၏။ ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝသို့သာလျှင် ရောက်နိုင်

ကြရန် ကံနှင့်အမြဲ ဖက်တွဲပါရှိသော အလွန် သန်စွမ်းလှစွာသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်း။
ဟူသော အတောင်အားနှင့်လည်း ပြည့်စုံ လုံလောက်ကြကုန်၏။

ဤကား ပုထုဇ္ဇနဂတိနှင့်အရိယဂတိ နှစ်ပါးတို့၏ အထူးပေတည်း။

ဂတိကထာ ပြီး၏။

* * *

၆ - သစ္စကထာ

သစ္စာတရား - ၂ ပါး

သစ္စာဆိုသည်ကား- သူ့အမည်သညာနှင့် သူ့သဘာဝ အစဉ်ထာဝရ
ညီညွတ် ဖြောင့်မှန်သည်ကို ဆိုသတည်း။

ထိုသစ္စာသည် - (၁) သမ္မုတိသစ္စာ တစ်ပါး

(၂) ပရမတ္ထသစ္စာ တစ်ပါး ဟူ၍ နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

(၁) သမ္မုတိသစ္စာဆိုသည်ကား - လောကီဘုံသား လူအများတို့၏
ခေါ်ရိုး ပြောရိုးဖြစ်သော သမ္မုတိပညတ်တို့၏အလယ်၌ အဖြောင့်အမှန်မျိုးသည်
သမ္မုတိ သစ္စာမည်၏။

အတ္တရှိ၏၊ ဇီဝရှိ၏၊ ပုဂ္ဂလ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ လူရှိ၏၊ နတ်ရှိ၏၊
သိကြားရှိ၏၊ ဗြဟ္မာရှိ၏၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွားရှိ၏၊ ဦးခေါင်း၊ လက်၊ ခြေ
စသော အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိ၏။ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းရှိ၏
စသည်တို့ပေတည်း။

ဤသမ္မုတိသစ္စာသည် မုသာဝါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ပေတည်း။ မုသာဝါဒကို
ပယ်နိုင်၏။ တစ်ဘဝအတွင်းတွင် အခါခါဖြစ်ခြင်း၊ အခါခါချုပ်ခြင်းဟူ၍ မရှိဘဲ
တစ်ခုတည်းနှင့် တစ်သက်လုံး ခိုင်မြဲ၍နေသော အတ္တမည်သည် ဧကန်အမှတ်ရှိ၏။
ဇီဝမည်သည် ဧကန်အမှန်ရှိ၏ဟု ပြောဆိုကြသော စကားမျိုးတို့သည် လောကီ
ဘုံသား လူအများတို့၏ ပြောရိုးဆိုရိုးအတိုင်း ပြောဆိုကြသော စကားဖြစ်၍
ပြောဆိုသောသူမှာ မုသာဝါဒါမဖြစ်၊ ဘယ်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမှ လှည့်စားခြင်း
မဖြစ်။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့်မူကား ထိုစကားမျိုးသည် အနိစ္စ၌ နိစ္စဟူ၍ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ အနတ္တ၌ အတ္တဟူ၍ ဖောက်ပြန်တည်းဟူသော ဝိပလ္လာသအမှန် ဖြစ်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတရားကို မပယ်နိုင်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သံသရာ ဝဋ်ဒုက္ခမှ မလွတ်နိုင်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း ရှိ၏ဟူရာတို့၌လည်း ထိုနည်းအတူဆိုလေ။

(၂) ပရမတ္ထသစ္စာ ဆိုသည်ကား- ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မသဘာဝ အလို အားဖြင့် အလွန်ဟုတ်မှန်လှသော ရှိ၊ မရှိ စကားမျိုး တရားမျိုးသည် ပရမတ္ထသစ္စာ မည်၏။

ရှိ၊ မရှိ နှစ်ပါးတို့တွင် ရှိ ဆိုသည်ကား ပထဝီရှိ၏။ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ် ရှိ၏ စိတ်ဝိညာဏ်ရှိ၏။ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာရှိ၏။ ရုပ်ခန္ဓာရှိ၏။ နာမ်ခန္ဓာရှိ၏ စသည်တို့ပေတည်း။

မရှိ ဆိုသည်ကား- အတ္တမရှိ၊ ဇီဝမရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ၊ လူမရှိ၊ နတ်မရှိ၊ သိကြားမရှိ၊ ဗြဟ္မာမရှိ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွားမရှိ၊ ဦးခေါင်းဟူ၍ မရှိ၊ လက်၊ ခြေ စသော အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူ၍မရှိ၊ ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းဟူ၍ မရှိ စသည်တို့ပေတည်း။

အတ္တမရှိ၊ ဇီဝမရှိ ဆိုသည်ကား- တစ်ဘဝအတွင်းတွင် အခါခါ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းဟူ၍မရှိဘဲ တစ်ခုတည်းနှင့် တစ်သက်လုံး ခိုင်မြဲ၍နေသော အတ္တ၊ ဇီဝ ဟူ၍မရှိ ဆိုလိုသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ စသည်တို့၌လည်း ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့သည်သာ ရှိကုန်၏။ ထိုရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့သည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ စသည် မဟုတ်။ ထိုရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့မှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူ၍ အသီးအခြားမရှိ၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာစသည်လည်း မရှိဟုဆိုလေ။

ဤပရမတ္ထသစ္စာသည် ဝိပလ္လာသတရား၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ပေတည်း။ ဤပရမတ္ထသစ္စာတရားမှသာလျှင် ဝိပလ္လာသတရားကို ပယ်နိုင်၏။ ဝိပလ္လာသတရား ကို ပယ်နိုင်မှသာလျှင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။

သမ္မုတိသစ္စာအလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ တို့သည် သံသရာ၌ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ကျင်လည်ပြောင်းသွား၍ နေကြ၏။ ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ၊ တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့

ကျင်လည်ပြောင်းသွားသည်ဟူ၍ မရှိ။ သို့သော် ဤသစ္စာနှစ်ပါးသည် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်နေဘိ၏တကားဟု ဆိုရန်ရှိ၏။ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဖက် မဖြစ်ကြစေရန် အဖြေမူကား -

သမ္မုတိသစ္စာအလို ပရမတ္ထသစ္စာအလိုဟူ၍ အလိုနှစ်ပါး သီးသန့်ခြားလျက် ရှိလေပြီ။

သမ္မုတိသစ္စာအလိုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါရှိ၏ဟု ပြောဆိုခဲ့သော် သမ္မုတိသစ္စာ အလိုဆိုသောကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာဆရာက မငြင်းပယ်ရ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟု သမ္မုတိပညတ်ရှိသည် အမှန်ပင်ဖြစ်၏။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိဟူ၍ ပြောဆိုခဲ့သော် ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုဆိုသောကြောင့် သမ္မုတိဆရာက မငြင်းပယ်ရ၊ ပရမတ္ထ သစ္စာဟူသည် ရုပ်တရား နာမ်တရားသည်သာ အမှန်ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာမှာ ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍မရှိ၊ သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ။

ဥပမာကား - တစ်ခုသောမြေအရပ်မှ မြေစိုင်ခဲတို့ကို တူးယူ၍ အမှုန် ပြုပြီးလျှင် အိုးအမျိုးမျိုး၊ ခွက်အမျိုးမျိုးပြုလုပ် သုံးဆောင်ကြသဖြင့် လောကကြီး၌ မြေအိုးအမျိုးမျိုး၊ မြေခွက်အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ တရားစကားပြောဆိုရာ၌ ဤလောက မှာ မြေအိုး၊ မြေခွက်မည်သည် ရှိ၏လောဟု မေးခဲ့သော် သမ္မုတိသစ္စာ အလို အားဖြင့် မြေအိုး၊ မြေခွက်မည်သည် ဧကန်အမှန်ပင် ရှိ၏ဟူ၍ ဖြေဆိုရမည်။ ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် မြေသည်သာရှိ၍ အိုး၊ ခွက်မရှိဟု ဖြေဆိုရမည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိသစ္စာအလိုမှာ လောကီဘုံသား လူအများတို့၏ ပြောရိုး ဆိုရိုး ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်းပင် ဖြေဆိုသည်ဖြစ်၍ ရှင်းလင်းဖွယ်မရှိ၊ ပရမတ္ထသစ္စာ အလို၌မူကား ရှင်းလင်းဖွယ်ရှိချေ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် မြေအိုး၊ မြေခွက်ဟူသောစကား၌ မြေသည်သာ ရှိ၏။ အိုးဟူ၍၊ ခွက်ဟူ၍မရှိ။ အကြောင်းမူကား မြေဟူသော အမည်သည် အိုး၊ ခွက်၏အမည်မဟုတ်။ မြေမျိုးမြေစစ်၏ အမည်သရုပ်သာဖြစ်၏။ အကြောင်း မူကား သံအိုး၊ သံခွက်၊ ကြေးအိုး၊ ကြေးခွက်၊ ရွှေအိုး၊ ရွှေခွက်၊ ငွေအိုး၊ ငွေခွက်များလည်းရှိ၏။ ထိုအိုး၊ ထိုခွက်များကို မြေအိုး၊ မြေခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ မြေမဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

အိုးခွက်ဟူသော အမည်သည်လည်း မြေ၏အမည်မဟုတ်၊ အိုးသဏ္ဌာန်၊ ခွက်သဏ္ဌာန်ဟူသော အဝန်းအဝိုင်း စသော သဏ္ဌာန်ပညတ်၏ အမည်သည်သာ ဖြစ်၏။

အကြောင်းမူကား အိုးခွက်သဏ္ဌာန် မရှိကြသော မြေစိုင်ခဲမည်သည် အိုးခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ၊ ထို့ကြောင့် မြေဟူသောအမည်သည် အိုးခွက်၏အမည် မဟုတ်၊ မြေဇာတိ၏အမည်သာ ဖြစ်၏။ အိုး၊ ခွက်ဟူသော အမည်သည် ထိုမြေ၏အမည်မဟုတ်။ သဏ္ဌာန်ပညတ်၏ အမည်သည်သာ ဖြစ်၏။ သဏ္ဌာန် ပညတ်ဟူသော မြေမှုန့်တို့မှအသီးအခြား ဓာတ်သား ဝတ္ထုရှိသည်မဟုတ်၊ မြေမှုန့်တို့၏ ပေါင်းဖွဲ့တည်နေပုံအထူးကို အမှီပြု၍ စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်ရသော သဏ္ဌာန်နိမိတ် အရိပ်အသွင်မျိုးမျှသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထအလိုအားဖြင့် မြေသည်သာ ရှိသည်။ အိုး၊ ခွက်ဟူ၍ မရှိဟု ဖြေဆိုပေသည်။

သမ္ပုတိသစ္စာ ပြီး၏။

ပရမတ္ထသစ္စာမျိုး ဆိုသည်ကား (၁) ရုပ်တရား
(၂) နာမ်တရား ဟူ၍ နှစ်ပါး ရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်

၁။ ရုပ်တရားသည် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးရှိ၏။ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးဟူသည်ကား ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်ဟူသော မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါး၊

စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှာဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုဟူသော ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး၊

ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊ ပုဗ္ဗာဝရုပ်ဟူသော ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး၊ ဇီဝိတရုပ်တစ်ပါး၊ အာဟာရရုပ်တစ်ပါး၊

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံဟူသော ဂေါစရရုပ်လေးပါး။ ဤတစ်ဆယ့် ရှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိတရား တင်ရှားရှိကြခြင်း ကြောင့် ဇာတိရုပ် မည်ကုန်၏။

အာကာသဓာတ်ဟူသော ပရိစ္ဆေဒရုပ်တစ်ပါး၊
 ကာယဝိညတ်၊ ဝစီဝိညတ်ဟူသော ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး
 လဟုတာ၊ မုဒတာ၊ ကမ္မညာတတာဟူသော ဝိကာရရုပ်သုံးပါး
 ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇေတ၊ အနိစ္စတာဟူသော လက္ခဏာ ရုပ်လေးပါး။
 ဤဆယ်ပါးသော ရုပ်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိတရား
 ထင်ရှားမရှိကြခြင်းကြောင့် အဇာတရုပ်မည်၏။

ဇာတရုပ် ၁၈ ပါး

မဟာဘုတ်ကြီး ၄ ပါး

မဟာဘုတ်ကြီး ဆိုသည်ကား - အလွန်ကြီးပွားတတ်သည်ကို ဆိုသည်။

၁။ ပထဝီဓာတ် ဆိုသည်ကား - မြေဓာတ်တည်း။ မြေဓာတ်ဆိုသည်
 ကား ရုပ်တရားတို့၏ တည်ရန်၊ မှီရန် အမာခံသဘောတည်း။ ထိုမြေဓာတ်သည်
 ခက်မာမျိုး၊ ခက်မာသည်ထက် ခက်မာမျိုး၊ နူးညံ့မျိုး၊ နူးညံ့သည်ထက် နူးညံ့မျိုး
 ဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ရှိ၏။

၂။ အာပေါဓာတ်ဆိုသည်ကား - ရေဓာတ်တည်း။ ရေဓာတ်ဆိုသည်
 ကား - ရုပ်တရားတို့ကို အတုံးအခဲဖြစ်စေရန် ဖွဲ့စည်းမှုတည်း။ ထိုရေဓာတ်
 သည် ဖွဲ့စည်းမှု အတင်းအလျော့ အမျိုးမျိုးရှိ၏။

၃။ တေဇောဓာတ် ဆိုသည်ကား - မီးဓာတ်တည်း။ မီးဓာတ်ဆိုသည်
 ကား - ရုပ်တရားတို့ကို လောင်မှု၊ မြိုက်မှု၊ ရင့်စေမှုပေတည်း။ ထိုလောင်မြိုက်မှု
 သည် ပူ၍လောင်မှု၊ အေး၍လောင်မှုဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

၄။ ဝါယောဓာတ် ဆိုသည်ကား - လေဓာတ်တည်း။ လေဓာတ်
 ဆိုသည်ကား - ထောက်ကန်မှုတည်း။ ထိုလေဓာတ်သည် ထောက်ကန်လေ၊
 ထမ်းဆောင်လေ၊ တွန်းငှေ့လေ၊ တိုက်လွှင့်လေ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏။

ဤဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့မှ အလုံးစုံသော ရုပ်တရားတို့သည် ပေါက်ဖွား
 ကြကုန်၏။

ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး

ဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - စိတ်၏ဖြစ်ရာ၊ တည်ရာ၊ မှီရာ၊ ပွားစည်ရာ ပေတည်း။

၅။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - မျက်လုံးအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်တစ်မျိုးပေတည်း။ ၎င်းစက္ခုဝတ္ထုရုပ်မှ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား ၏။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဆိုသည်ကား - အဆင်းသဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုးတို့ကို မြင်မှုပေ တည်း။

၆။ သောတဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - နားအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။ ၎င်းသောတဝတ္ထုရုပ်မှ သောတဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား ၏။ သောတဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား - အသံအမျိုးမျိုးတို့ကို ကြားမှုပေတည်း။

၇။ ဃာနဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - နှာခေါင်းအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။ ၎င်း ဃာနဝတ္ထုရုပ်မှ ဃာနဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ဃာနဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား - အနံ့အမျိုးမျိုးတို့ကို နံမှုပေတည်း။

၈။ ဇိဝှာဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - လျှာအပြင်မှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုး ပေတည်း။ ၎င်းဇိဝှာဝတ္ထုရုပ်မှ ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား - အချို၊ အချဉ် စသော အရသာအမျိုးမျိုးတို့ကို သိမှုပေတည်း။

၉။ ကာယဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - ခြေဖဝါးအပြင်မှစ၍ အတွင်း အပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။ ၎င်းကာယ ဝတ္ထုရုပ်မှ ကာယဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ကာယဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား - အတွေ့အထိတို့ကို သိမှုပေတည်း။

၁၀။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား - နှလုံးအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အလွန်နူးညံ့လှပသော ရုပ်အထူးပေတည်း။ ၎င်းဟဒယဝတ္ထုရုပ်မှ မနောဝိညာဏ် စိတ်မျိုး ၇၅-ပါးတို့ ပေါက်ဖွားပေကုန်၏။

ဤဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့မှ အလုံးစုံသော စိတ်ဝိညာဏ်တရားတို့သည် ပေါက်ဖွား ကြကုန်၏။

ဘာဝရုပ် ၂ ပါး

ဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား - ဖြစ်ကြောင်းတရား တစ်မျိုးပေတည်း။

၁၁။ ဣတိဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား - ဣတ္ထိသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုး၊ ဣတ္ထိ အမူအယာအမျိုးမျိုးတို့၏ ဖြစ်ပွားရန် အကြောင်းမီဖြစ်သော ရုပ်အထူး ပေတည်း။

၁၂။ ပုမ္မာဝရုပ် ဆိုသည်ကား - ပုရိသသဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုး၊ ဣတ္ထိ အမူအယာအမျိုးမျိုးတို့၏ဖြစ်ပွားရန် အကြောင်းမီဖြစ်သော ရုပ်အထူးပေတည်း။

ဤဘာဝရုပ်တို့သည် ဣတ္ထိသဏ္ဌာန်၊ ပုရိသသဏ္ဌာန်တို့၌ အသီးအသီး ကာယ ဝတ္ထုရုပ်ကဲ့သို့ ခြေပဝါးအပြင်မှစ၍ အတွင်းအပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ပေါ်ရှိကြကုန်၏။ ဤဘာဝရုပ်တို့၏ အုပ်စိုးမှုမှုကြောင့် မိန်းမနှင့် ယောက်ျား ခြားနားမှုတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

ဇီဝိတရုပ်

၁၃။ ဇီဝိတရုပ် ဆိုသည်ကား - အသက်ပေတည်း။ အသက် ဆိုသည်ကား - ကြာအိုင်၌ရှိသော ရေသည် ကြာပင်၊ ကြာရိုးတို့ကို မသေ မခြောက်စေရန် စောင့်ရှောက်ပေးသကဲ့သို့ ကမ္မဇရုပ်တရားတို့ကို အစဉ်သဖြင့် စိမ်းစိမ်းရှင်ရှင် ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း ရှိနေကြစေရန် စောင့်ချုပ်အုပ်ထိန်းသော ရုပ်ရှင်ရုပ်နှစ်အတူးပေတည်း။

လောကတွင် သတ္တဝါ သေသည် ရှင်သည်ဟူသော အချက်ကြီးသည် ဤဇီဝိတရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။ ဇီဝိတရုပ် အပြီးချုပ်သည်ကို သတ္တဝါသေသည်ဟု ဆို၏။ ဇီဝိတရုပ်အစဉ်ရှိနေသည်ကို သတ္တဝါအရှင်ဟု ဆို၏။ ဤရုပ်သည်လည်း တစ်ကိုယ်လုံး၌တည်၏။

အာဟာရရုပ်

၁၄။ အာဟာရရုပ် ဆိုသည်ကား - အလွန်ဆောင်စွမ်းနိုင်သော ရုပ်ဆီရုပ်နှစ် ဓာတ်ဆီဓာတ်နှစ်ပေတည်း။ မြေ၏အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရေဓာတ်၊ ကောင်းကင်၌ အစဉ်မပြတ်ရွာသော မိုးရေတို့သည် သစ်ပင်ချုံမြက်တို့ကို ပေါက်ပွားကြစေ

ခြင်း၊ ကြီးပွားကြစေခြင်း၊ တည်ခိုင်ကြစေခြင်းငှာ အလွန်ဆောင်စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ကမ္မဇကာယ၊ စိတ္တဇကာယ၊ ဥတုဇကာယ၊ အာဟာရဇကာယဟု ဆိုအပ်သော ကာယကြီးလေးပါး ရုပ်တရားတို့ကို ပေါက်ပွားကြစေခြင်း၊ ကြီးပွားကြစေခြင်း၊ တည်ခိုင်ကြစေခြင်းငှာ လွန်စွာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ ဆောင်ရွက်နိုင်သော မြေဆီ မြေဩဇာပေတည်း။

ဤအာဟာရရုပ်သည် ဇီဝိတရုပ်၏အထောက်အပံ့ကြီးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် လောက၌ အစားအစာ အာဟာရဝတ္ထု ရှာမှီးမှုအချက်ကြီးကို အသက်မွေးမှုကြီး ခေါ်ကြလေသည်။

ဂေါစရရုပ် ၄-ပါး

ဂေါစရရုပ်ဆိုသည်ကား - စက္ခုဝိညာဏ် စသော ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ ကျက်စားရာ အာရုံမျိုး ဆိုလိုသည်။

၁၅။ ရူပါရုံ ဆိုသည်ကား - အဆင်းမျိုးတည်း။

၁၆။ သဒ္ဓါရုံ ဆိုသည်ကား - အသံမျိုးတည်း။

၁၇။ ဂန္ဓာရုံ ဆိုသည်ကား - အနံ့မျိုးတည်း။

၁၈။ ရသာရုံ ဆိုသည်ကား - အချို၊ အချဉ် စသော အရသာမျိုးတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကျန်ရှိသည်မှာ မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါး ပါဝင်ပြီးဖြစ်၍ ကျန်ရှိလေသည်။ ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဟူ၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သုံးပါးပင် ရှိ၏။ ဤဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုထည့်လျှင် ဂေါစရရုပ်ငါးပါး ဖြစ်၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင်-

ရူပါရုံသည် စက္ခုအာရုံပေတည်း။ သဒ္ဓါရုံသည် သောတ၏အာရုံပေတည်း။ ဂန္ဓာရုံသည် ဃာန၏အာရုံပေတည်း။ ရသာရုံသည် ဇီဝှာ၏ အာရုံပေတည်း။ ဖေဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယ၏အာရုံပေတည်း။

ဇာတရုပ် ၁၈ -ပါး ပြီး၏။

အဇာတရုပ် - ၁၀ ပါး

အာကာသဓာတ်

၁၉။ အာကာသဓာတ် ဆိုသည်ကား - ကောင်းကင်သဘောပေတည်း။ သဲမှုန်တို့ကို စုပုံထားရာ၌ သဲမှုန့်ငယ်တစ်ခုနှင့် သဲမှုန့်ငယ်တစ်ခု၏အကြားသည် ရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ သဲမှုန့်နှင့် အညီအမျှ အာကာသဓာတ်သည်လည်း အပြည့် ရှိ၏။ အပြည့်ရှိသည်အတွက်ကြောင့် ဤကားတစ်ခု၊ ဤကားတစ်ခုဟု သဲမှုန်တို့ကို ခြားနားနိုင်ကြကုန်၏။ ပြိုပျက်ချိန်ဆိုက်ခဲ့သော် ထိုအာကာသတို့မှပင် သဲမှုန့် အချင်းချင်းကွဲပြား၍ သံပုံသည် ပြိုပျက်လေ၏။

ထို့အတူ အလွန်ခက်မာလှစွာသော ကျောက်တုံး၊ ကျောက်ခဲ၊ သံတုံး၊ သံခဲတို့၌လည်း သဲမှုန့်ငယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုတူသော ရုပ်ငယ်ကလေးတွေ အသင်္ချေယျ အနန္တရှိကြ၏။ တစ်ခု၊ တစ်ခုသော ရုပ်စုရုပ်ခဲကို ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၊ တစ်ခု ခေါ်ကြ၏။

ထိုရုပ်ကလာပ်တို့၏ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု၏အကြားသည် ရှိသည်သာဖြစ်၏။ ကျောက်တုံး၊ သံတုံးတို့နှင့် အညီအမျှ အာကာသဟူသော ပရိစ္ဆေဒရုပ်သည်လည်း အပြည့်ရှိ၏။ ထိုပရိစ္ဆေဒ အာကာသရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုကျောက်တုံး၊ သံတုံးတို့ကို ဖြတ်နိုင်ကြ၏။ ခွဲနိုင်ကြ၏။ စိတ်နိုင်ကြ၏။ အမှုန့်ပြုနိုင်ကြ၏။ အရေပြုနိုင်ကြ၏။

ဝိညတ်ရုပ် ၂ - ပါး

ဝိညတ် ဆိုသည်ကား - တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် စိတ်အလိုကို သိကြစေရန်ဖြစ်သော အမူအရာမျိုးပေတည်း။

၂၀။ ကာယဝိညတ်ရုပ် ဆိုသည်ကား - မိမိစိတ်အလိုကို သူတစ်ပါး သိဖို့ရန် ကိုယ်အင်္ဂါ၏လှုပ်ရှားခြင်း အမူအရာ အထူးမျိုးပေတည်း။

၂၁။ ဝစီဝိညတ်ရုပ် ဆိုသည်ကား - မိမိစိတ်အလိုကို သူတစ်ပါး သိဖို့ရန်ဖြစ်သော စကားသံ၌ပါရှိသော ထိုထိုအက္ခရာကို လှုပ်ရှားစေသော အမူ အရာ အထူးရှိပေတည်း။

သူတစ်ပါး၏ စိတ်သက်သက်ကို မသိနိုင်ကြ၊ မမြင်နိုင်ကြသူတို့မှာ ထိုထိုစိတ်အလိုကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုအနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဤ ဝိညတ်ရုပ် နှစ်ပါးတို့ဖြင့် သိအောင်ပြုလုပ်၍ အချင်းချင်း၏စိတ်အလိုကို သိကြ ရကုန်၏။ သိစေလိုသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိကြရကုန်၏။ သူတစ်ပါးအား မိမိအလိုကို သိစေမှုမျိုး မဟုတ်ရာတို့၌လည်း စိတ်အလိုနှင့် ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှား သွားလာမှု၊ စိတ်အလိုနှင့် စာပေကျမ်းဂန် ရွတ်အံ့မှုတို့၌ ဤဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး၏ ကိစ္စပေတည်း။

ဝိကာရရုပ် ၃ ပါး

ဝိကာရရုပ် ဆိုသည်ကား - ဇာတရုပ်တို့၏ အမှုထူး၊ အရာထူးပေတည်း။

၂၂။ လဟုတာ ဆိုသည်ကား - ပေါ့ပါးမှုပေတည်း။

၂၃။ မုဒုတာ ဆိုသည်ကား - နူးညံ့မှုပေတည်း။

၂၄။ ကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား ကိုယ်အမှု၊ နှုတ်အမှုတို့၌ အသုံးပြု၍ ကောင်းခြင်းတည်း။

ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတွင် တစ်ပါးပါး ဖောက်ပြန်မှုနှင့် မညီမညွတ် ရှိနေသောအခါ ထိုအင်္ဂါသည် အလိုရှိရာပြုပြင်ခြင်းအမှု၌ ပကတိ အခါမှာကဲ့သို့ ပေါ့ပါးခြင်းမရှိ၊ လေး၏။ ဒုက္ခဖြစ်၏။ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ နူးညံ့ခြင်းမရှိ၊ တောင့်တင်း၏။ ဒုက္ခဖြစ်၏။ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ လိုတိုင်းမရ၊ လှုပ်တိုင်းကျင်နာ၏။ စကားပြောဆိုကြရာ နှုတ်၊ လျှာလှုပ်ရှားမှုတို့၌လည်း ဓာတ်မညီမညွတ်ရှိသည့်အခါတို့၌ နှုတ်၊ လျှာလေးမှု၊ တောင့်တင်းမှု၊ လိုတိုင်းမရမှု ရှိကြ၏။ ဓာတ်လေးပါးညီညွတ်၍ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ နှုတ်အင်္ဂါ ကျန်းမာပကတိ ရှိသောအခါတို့မှာကား ဤလဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာဟူသော ဂုဏ်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံကြ၏။ ဤဂုဏ်သုံးပါးကို ဝိကာရရုပ်သုံးပါး ခေါ်၏။

လက္ခဏာရုပ် ၄ - ပါး

လက္ခဏာ ဆိုသည်ကား - ဤတရားတို့ကား အနိစ္စမျိုးတို့သာတည်းဟု သန္နိဋ္ဌန်ကျ သိမှတ်နိုင်ကြရန် အမူအရာမျိုးပေတည်း။

၂၅။ ဥပစယရုပ် ဆိုသည်ကား ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် အဆင့်ဆင့် တိုးပွားခြင်းများပေတည်း။ ထိုတွင် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို အာစယဟု ဆိုရ၏။ အာစယ၊ ဥပစယမျိုး ခေါ်ရ၏။

၂၆။ သန္တတိရုပ် ဆိုသည်ကား - အဆင့်ဆင့် တိုးပွားမှုပြီးဆုံးသည် နောက် မတိုးမဆုတ်တည်၍နေခြင်းပေတည်း။ ၎င်းသန္တတိကို ပဝတ္တိဟူ၍ ခေါ်ရ၏။ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ဇာတိတရား တစ်ပါးတည်းသည်ပင်လျှင် အာစယ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိဟူ၍ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အမည်သုံးပါးဖြစ်၏။

၂၇။ ဇေတတာ ဆိုသည်ကား - အိုမှု၊ ကျမှု၊ ရင့်ရော်မှည့်ရွမ်းဟောင်းနွမ်း ဆွေးပုပ် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးမှုပေတည်း။

၂၈။ အနိစ္စတာ ဆိုသည်ကား - သေဆုံးချုပ်ပျက်မှု ကုန်ခန်း ပျောက်ကွယ်မှု ပေတည်း။

သစ်ပင်တစ်ခု၌ အာစယအခိုက်၊ ဥပစယအခိုက်၊ သန္တတိအခိုက်၊ ဇေတတာအခိုက်၊ အနိစ္စတာအခိုက်ဟူ၍ အခိုက်အလှည့် အခါအခွင့်ငါးပါးရှိ၏။

ထိုသစ်ပင်ငယ်သည် ရှေးဦးစွာ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးပွားပေ၏။ တိုးပွားပြီးနောက် အတိုးအပွားရပ်၍ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေ၏။ တည်နေပြီးနောက် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍သွား၏။ ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ သွားရာအဆုံး၌ သေလေ၏။ သေပြီးနောက် ပျက်ပြားကုန်ဆုံးလေ၏။

ပေါ်ပေါက်စဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ဥပါဒ်သည် အာစယမည်၏။ တိုးပွားစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ဥပါဒ်သည် ဥပစယမည်၏။ တည်နေစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ဥပါဒ်သည် သန္တတိ မည်၏။

ဤအခါသုံးပါး၏အတွင်း၌ ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇေတတာ ခဏိကအနိစ္စတာ တို့သည် ရှိကြကုန်သော်လည်း မထင်ရှားကြလေကုန်။ ထိုသစ်ပင်၏ ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ ဌီဇဏ၌ ရင့်ရော်မှုသည် ဇေတတာမည်၏။ ဤဆုတ်ယုတ် လျော့ပါးစဉ်အခါတွင်း၌လည်း ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိကမရဏတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

ထိုသစ်ပင်ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ သွားလေရာ အဆုံး၌ သေလေ၏။ သေသည်မှစ၍ ထိုသစ်ပင်၏အစအန အလုံးစုံ ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်သည်တိုင် အောင် ထိုအခါတွင်း၌ ရုပ်တို့၏ ခဏိကမရဏသည် အနိစ္စတာမည်၏။

အနိစ္စတာ၏ အခိုက်အခါတွင်း၌လည်း ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိကဇေတာတို့သည် ရှိကြကုန်၏။ သို့ရာတွင် ထင်ပေါ်ထင်ရှားရာကိုသာ ထုတ်ဖော်၍ အခိုက်အခါငါးပါး ခြားနားချက်ကို ပြသတည်း။

ထိုသစ်ပင်နှင့်တူစွာ သစ်ကိုင်း၊ သစ်ခက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ညွန့်၊ သစ်ပွင့် အသီးသီးတို့၌လည်း အသီးအသီး အခိုက်အတန့် ငါးပါးစီရှိကြ၏။

သစ်သီးတစ်ခုမှာ ရှေးဦးစွာပေါ်မှု နောက်၌တိုးပွားမှု နောက်၌တည်နေမှု နောက်၌မှည့်ရွမ်းမှု နောက်၌အညှာပြတ်ကြွေသေမှု နောက်၌ပျက်ပြား ကုန်ဆုံးကွယ်ပမှုတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

သစ်ပင်တို့နှင့်တူစွာ သတ္တဝါတို့၌လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၌ လည်းကောင်း အစမှစ၍ ပေါ်ပေါက်မှု စသည်တို့ကို ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ရအပ်ကုန်၏။

သွားခြင်း၊ လာခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်း စသော ကိုယ်အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုစိတ်အမှုအရာတို့လည်း အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး ရှိကြကုန်ရာ ထိုအမှုအရာ ငါးချက်တို့ကိုလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရအပ်ကုန်၏။

အိမ်၊ တိုက်၊ ဗိမာန်၊ ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်၊ အဝတ်ပုဆိုး၊ အိုး၊ အင်္ကျီ၊ ခွက်တို့အလျောက် စသည်တို့၌လည်း အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး ရှိကြကုန်သည်သာတည်း။

အဇာတရုပ် ၁၀ပါး ပြီး၏။

ရူပသမုဋ္ဌာန

ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရား ၄ ပါး

ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

၁။ ကံ ဆိုသည်ကား- ရှေးဘဝတို့၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်မှု၊ အကုသိုလ်မှု များပေတည်း။

- ၂။ စိတ် ဆိုသည်ကား - ယခုရှိနေဆဲဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်များ ပေတည်း။
- ၃။ ဥတု ဆိုသည်ကား - သီတတေဇော၊ ဥဏှတေဇောဟူသော မီးဓာတ် နှစ်ပါးပေတည်း။
- ၄။ အာဟာရ ဆိုသည်ကား - ပဋိသန္ဓေမှစ၍ပါသော အဇ္ဈတ္တဩဇာ တစ်ပါး၊ မျိုအပ်သော အစာရေစာတို့မှပါသော ဗဟိဒ္ဓဩဇာ တစ်ပါးဟူသော ဓာတ်ဆီ နှစ်ပါးပေတည်း။

ရုပ် ၂၈-ပါးတို့တွင် ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး၊ ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး၊ ဇီဝိတရုပ် တစ်ပါး၊ ဤကိုးပါးတို့သည် ကံကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိညတ်ဒွေးသည် စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်၏။

သဒ္ဓါရုံသည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အသံမျိုး၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော အသံမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ဝိကာရရုပ်သုံးပါးသည် စိတ်ကြောင့်လည်းဖြစ်၏၊ ဥတုကြောင့်လည်းဖြစ်၏။ အာဟာရကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။

ကျန်ရှိသော ရုပ်ပေါင်း ၁၃ ပါးတို့တွင် ဇေတတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ် နှစ်ပါးကို ချန်လှပ်၍ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊ အာဟာရရုပ်၊ ရူပါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ အာကာသဓာတ်၊ ဥပစယရုပ်၊ သန္တတိရုပ်ဟူသော ရုပ်တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့သည် အကြောင်းလေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ကံကြောင့်ဖြစ်ရာမှာလည်း သူတို့ ပါကြကုန်တော့သည်။ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ရာ၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်ရာ၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်ရာမှာလည်း သူတို့ပါကြကုန်တော့သည်။ သူတို့နှင့်ကင်းသော ရုပ်ဟူ၍ တစ်စုံတစ်ခုမျှမရှိပေ။ သူတို့နှင့်တကွ ရှစ်ပါး၊ ကိုးပါး စသည် အစုအခဲအနေနှင့် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရုပ်စုရုပ်ခဲတစ်ခုကို ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုဟု ခေါ်၏။

ဇေတတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ်တို့မှမူကား ဖြစ်မှုမျိုးမဟုတ်၊ ဖြစ်ပြီးသည်နောက် ဓမ္မတာအလျောက် ရင့်မြဲပျက်မြဲ ဖြစ်ကြကုန်၏။ အကြောင်းတရားလေးပါးကြောင့် ပြစ်မှုမှအလွတ် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရုပ် ၂၈ ပါး ပြီး၏။

နာမ်တရား ၅၄ ပါး

- (၁) စိတ် တစ်ပါး
- (၂) စေတသိက် ငါးဆယ့်နှစ်ပါး
- (၃) နိဗ္ဗာန် တစ်ပါး။

စိတ်ဆိုသည်ကား - အာရုံကို ရှာကြံမှု၊ အာရုံကိုရမှု၊ သိမှုပေတည်း။

စေတသိက် ဆိုသည်ကား - စိတ်မှပေါက်ဖွားသော နာမ်အမှုအရာများပေတည်း။

နိဗ္ဗာန် ဆိုသည်ကား - ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့မှ လွတ်ငြိမ်းမှုပေတည်း။

စိတ် ၆မျိုး

၁။ စိတ်သည် - စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၊ သောတဝိညာဏ်စိတ်၊ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ်၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်ဟူ၍ ခြောက်ပါးရှိ၏။

စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အဆင်းကို မြင်မှုပေတည်း။ သောတဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို သောတဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အသံကို ကြားမှုပေတည်း။ ဃာနဝတ္ထု၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ဃာနဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အနံ့ကိုနံမှုပေတည်း။ ဇိဝှာဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အရသာကို သိမှုပေတည်း။ ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ကာယဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အတွေ့အထိကို သိမှုပေတည်း။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို မနောဝိညာဏ်စိတ် ခေါ်၏။ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ကင်း၍လည်းဖြစ်၏။

ထိုမနောဝိညာဏ်စိတ်သည် - ကာမမျိုး၊ ရူပမျိုး၊ အရူပမျိုး၊ လောကုတ္တရာမျိုး ဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ထိုတွင် ကာမမျိုး ဆိုသည်ကား - ကာမတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာဖြစ်သော စိတ်ကြမ်းမျိုးတည်း။ ထိုကာမမျိုးသည် အကုသိုလ်စိတ်မျိုး၊ ကုသိုလ်စိတ်မျိုး၊ ဝိပါက်စိတ်မျိုး၊ ကြိယာ စိတ်မျိုးဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ရူပမျိုး ဆိုသည်ကား - ကာမတဏှာမှ ကျွတ်လွတ်၍ ရူပတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာဖြစ်သော ဈာန်စိတ်မျိုးတည်း။ ထိုရူပမျိုးသည် ကုသိုလ်ဈာန်စိတ်မျိုး၊ ဝိပါက်ဈာန်စိတ်မျိုး၊ ကြိယာဈာန်စိတ်မျိုးဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

လောကုတ္တရာမျိုး ဆိုသည်ကား - တဏှာသုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ်၍ ကာမလောက၊ ရူပလောက၊ အရူပလောကဟူသော လောကသုံးပါးကို လွန်မြောက်သော အရိယစိတ်မျိုးတည်း။ ထိုလောကုတ္တရာစိတ်သည်မူကား အရိယမဂ်စိတ်မျိုး၊ အရိယဖိုလ်စိတ်မျိုး ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

စေတသိက် - ၅၂

၂။ စေတသိက်သည် - ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတ၊ မနသိကာရ။ ဤ ၇-ပါးတို့သည် သဗ္ဗစိတ္တက မည်ကုန်၏။ စိတ်တိုင်းနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။

ဝိတက္က၊ ဝိစာရ၊ ဝီရိယ၊ ပီတိ၊ ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ။ ဤ ၆ ပါးတို့သည် ပကိဏ်း မည်ကုန်၏။ ပြုပြုမ်း၍သာ ယှဉ်ကုန်၏။ ဤ ၁၃-ပါးတို့သည် ဝိမိဿက မည်ကုန်၏။ ကောင်း၊ မကောင်းနှင့် ဆက်ဆံကုန်၏။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ။ ဤ၁၄-ပါးတို့သည် ပါပဇာတိ မည်ကုန်၏။ မကောင်းမျိုးအစစ် ဖြစ်ကုန်၏။

အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ သဒ္ဓာ၊ သတိ၊ ဟီရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊ ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာ၊ ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ၊ ကာယကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ၊ ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ၊ ကာယုဇုကတာ၊ စိတ္တုဇုကတာဟူ၍ သောဘဏ ၂၀၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ဟူ၍ ဝိရတီသုံးပါး၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာဟူ၍ အပ္ပမညာနှစ်ပါး၊ ဤ ၂၅-ပါးတို့သည် ကလျာဏဇာတိ မည်ကုန်၏။ အကောင်းမျိုးအစစ် ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိမိဿက	.....	.....	၁၃ ပါး
ပါပဇာတိ	.....	.....	၁၄ ပါး
ကလျာဏဇာတိ	.....	.....	၂၅ ပါး
ပေါင်း	.....	.....	၅၂ ပါး

သဗ္ဗစိတ္တက ၇ ပါး

၁။ ဖဿ ဆိုသည်ကား - တွေ့ထိခြင်းတည်း။ တွေ့ထိခြင်း ဆိုသည်ကား ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသ ပေါ်ထွက်စေရန် အာရုံကို ကြိတ်နှိပ်ခြင်းတည်း။ ထိုဖဿသည် အာရုံ၏ရသကို ထုတ်ဖော်သောတရားဖြစ်ပေ၍ ခပ်သိမ်းသော စေတသိက် နာမ်တို့၏ဖြစ်ပွားရန် အမှုရင်းဖြစ်ပေ၏။ ရသ မပေါ်ခဲ့လျှင် အာရုံ ဟူသမျှသည် အသုံးကျမည်မဟုတ်။

၂။ ဝေဒနာ ဆိုသည်ကား - ထိုရသကို ခံစားမှုပေတည်း။ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့သည် ဤခံစားမှု၌ ခေါင်းစိုက်၍နေကြကုန်၏။ နစ်မြုပ် ၍ နေကြကုန်၏။

၃။ သညာ ဆိုသည်ကား - အမှတ်ပြုမှုပေတည်း။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် အမျိုးလိုက် အရိုးလိုက် အမှတ်မျိုး အမှတ်မိ စုံလင်က ဤသညာဖြင့်ပင် အလိမ္မာပြည့်စုံလုံလောက် ရှိနေကြကုန်၏။

၄။ စေတနာ ဆိုသည်ကား - စေ့ဆော်မှုပေတည်း။ နာမ်တရားတို့ကို အမှုကိစ္စ၌ ညီညာဖြဖြ ထကြွကြစေရန် နှိုးဆော်မှု၊ စီရင်ကြီးကြပ်မှုပေတည်း။ ထို့ကြောင့် လောကမှာ ထိုထိုအရေးကိစ္စတို့၌ နှိုးဆော်သူ၊ စီရင်ကြီးကြပ်သူကိုသာ အရေးကိစ္စ၏ အရှင်ပြု၍ခေါ်ဆိုကြစမြဲဖြစ်၏။ ဘယ်အရေးကိစ္စကြီးကို ဘယ်သူ လုပ်သည်၊ ဘယ်သူအမှုသည် ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြရိုးဖြစ်၏။

ထိုအတူဓမ္မမှာလည်း ထိုထိုကာယကံကိစ္စ၊ ဝစီကံကိစ္စ၊ မနောကံကိစ္စတို့၌ နှိုးဆော်သူ၊ စီရင်ကြီးကြပ်သူဖြစ်ပေထသော ဤစေတနာကိုသာ အရှင်ပြု၍ စေတနာကိုသာ အမှုသည်ပြု၍ စေတနာကိုသာ ကံဟူ၍ ဆိုရသည်။

လောက၌ ခပ်သိမ်းသော ဥစ္စာအစီးအပွား၊ ပညာအစီးအပွားတို့သည် ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်ပြီးစီးကြသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုမှ ဖြစ်ပွားကြသကဲ့သို့ ထိုအတူ သေလွန်သည်မှနောက် ကာလ၌ အသစ် အသစ်သော ဘဝအစီးအပွားတို့သည်လည်း ရှေးရှေးသောဘဝ တို့က ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်ပြီးစီးခဲ့ကြသော ဤစေတနာဟူသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

မြေ၊ ရေ၊ တော၊ တောင်၊ သစ်ပင်၊ နွယ်၊ မြက် အစဉ်အဆက်တို့သည် ဥတုဟူသော မီးဓာတ်မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မီးဓာတ်၏သားမြေးတို့ချည်း

ဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအစဉ်အဆက်တို့သည် ဤစေတနာ ဟူသော ကံဓာတ်မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ကံဓာတ်၏သားမြေးတို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။

၅။ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းတည်း။ သမာဓိလည်းခေါ်၏။ ဈာန်အဘိညာဏ်သမာပတ်တို့ အကြီးအချုပ်ပေတည်း။

၆။ ဇီဝိတ ဆိုသည်ကား - နာမ်တရားတို့၏အသက်ပေတည်း။ နာမ်အစဉ်၏ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေမှု၌ အကြီးအချုပ်ပေတည်း။

၇။ မနသိကာရ ဆိုသည်ကား - နှလုံးသွင်းမှုပေတည်း။ အလိုရှိရာအာရုံကို စိတ်၌အဖန်ဖန်ဆောင်သွင်းပေးခြင်းတည်း။ ။ ဤ ၇ ပါး တို့သည် အလုံးစုံသောစိတ်တို့၌ အမြဲယှဉ်သည်ဖြစ်၍ သဗ္ဗစိတ္တက စေတသိက် မည်၏။

ပကိဏ်း ၆-ပါး

၈။ ဝိတက္က ဆိုသည်ကား - စိတ်၏ထွေထွေပြားပြား အကြံပွားခြင်း တည်း။ သင်္ကပ္ပလည်း ခေါ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ နှစ်ပါးရှိ၏။

၉။ ဝိစာရ ဆိုသည်ကား - အာရုံ၏စိတ်၏ တရစ်ဝဲဝဲနေခြင်းတည်း။

၁၀။ ဝီရိယ ဆိုသည်ကား - အမှုကိစ္စတို့၌ စိတ်၏အထအကြွ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။ သမ္မာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ နှစ်ပါးရှိ၏။

၁၁။ ဝီတိ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏နှစ်သက်ခြင်းတည်း။ စိတ်လုံး ကြီးထွားခြင်းတည်း။ စိတ်၏ရွှင်လန်းတက်ကြွ တစ်ဟုန်တည်း မြောက်ကြွခြင်း တည်း။

၁၂။ ဆန္ဒ ဆိုသည်ကား - အလိုရှိခြင်းတည်း။ သွားလိုသည်၊ လာ လိုသည်၊ ပြောလိုသည်၊ ဆိုလိုသည် အစရှိသည်တည်း။

၁၃။ အဓိမောက္ခ ဆိုသည်ကား - အာရုံ၌ ကျွတ်လွတ်ခြင်းတည်း။ ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ သည်လိုလား ဟိုလိုလားဟု နှစ်ခွမရှိ၊ အငြိအတွယ်မှ စိတ်၏ကျွတ်လွတ်ခြင်းတည်း။

ဤခြောက်ပါးတို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်တို့မယှဉ်၊ အချို့အချို့သော စိတ်တို့၌သာ ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ပကိဏ်းစေတသိက် မည်၏။

သဗ္ဗစိတ္တက ခုနစ်ပါးပင် ပေါင်းသည်ရှိသော် တစ်ဆယ့်သုံးပါးဖြစ်၏။
ဤတစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့သည် ကောင်း၊ မကောင်း နှစ်ဖက်ရောယှက်ခြင်းကြောင့်
ဝိမိဿကမည်ကုန်၏။ စိတ်သည်လည်း ကောင်း၊ မကောင်း နှစ်ဖက်နှင့်
ရောယှက်သည်သာဖြစ်၏။

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄ - ပါး

၁၄။ လောဘ ဆိုသည်ကား အာရုံ၌စိတ်၏ ငြိတွယ်စေကပ်ခြင်းတည်း။
ဤလောဘကို တဏှာလည်းခေါ်၏။ အဘိဇ္ဈာလည်း ခေါ်၏။ ကာမလည်းခေါ်၏။
ရာဂလည်းခေါ်၏။

၁၅။ ဒေါသ ဆိုသည်ကား - အာရုံ၌ စိတ်၏ကြမ်းတမ်းစွာ
ထိခိုက်ခြင်းတည်း။ ဤဒေါသကို ပဋိဿလည်း ခေါ်၏။ ဗျာပါဒလည်းခေါ်၏။

၁၆။ မောဟ ဆိုသည်ကား - တရားဓမ္မအရာ၌ အလွန်မသိခြင်းတည်း။
ဤမောဟကို အဝိဇ္ဇာလည်းခေါ်၏။ အညာဏလည်းခေါ်၏။ အဒဿနလည်း
ခေါ်၏။

ဤတရားသုံးပါးသည် အလုံးစုံသော အကုသလပါပဓမ္မတို့၏ အရင်းအမြစ်
အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် အကုသလမူလ တရားသုံးပါးမည်၏။

၁၇။ ဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား - တရားဓမ္မအရာ၌ အမြင်မှားခြင်းတည်း။
အယူမှားခြင်းတည်း။ အနိစ္စကို နိစ္စဟုယူခြင်း၊ ဒုက္ခကို သုခဟုယူခြင်း၊
အနတ္တကို အတ္တဟုယူခြင်း၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကိုပယ်ခြင်း၊ ကံ၊ ကံ၏
အကျိုးကို ပယ်ခြင်း စသည်တည်း။

၁၈။ မာန ဆိုသည်ကား - အထင်မှားခြင်းတည်း။ ငါမဟုတ်သော
နာမ်ရုပ်ကို ငါဟုထင်ခြင်း၊ ထိုငါကိုပင် အမျိုးကိုစွဲ၍ ယုတ်သည်၊ မြတ်သည်ဟု
ထင်ခြင်း၊ အနွယ်ကိုစွဲ၍ ယုတ်သည်၊ မြတ်သည်ဟု ထင်ခြင်း စသည်တည်း။

၁၉။ ဣဿာ ဆိုသည်ကား - ငြုစုခြင်းတည်း။ သူတစ်ပါးကောင်းစား
သည်ကို မနာလိုခြင်း၊ ဝမ်းမမြောက်နိုင်ခြင်း၊ မချီးမွမ်းနိုင်ခြင်း၊ အကောင်း
မပြောနိုင်ခြင်း၊ မကောင်းပြောရန်ကိုသာ ရှာကြံခြင်းတည်း။

၂၀။ မစ္ဆရိယ ဆိုသည်ကား - ဝန်တိုခြင်းတည်း။ မိမိကောင်းစားသည်
ကို သူတစ်ပါးအား မမျှတလိုခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊ နှမြောခြင်း၊ စေးနဲခြင်းတည်း။

၂၁။ ကုက္ကုစ္စ ဆိုသည်ကား - နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းတည်း။ ကျွန်လွန်ပြီးသောအခါမှ ငါမေ့ခဲ့မိလေခြင်း၊ ငါမိုက်ခဲ့မိလေခြင်း၊ ငါမှားခဲ့မိလေခြင်းဟု တအံ့နွေးနွေး ပူဆွေးခြင်းတည်း။

လောက၌ အမှားနှစ်ပါးရှိ၏။ ဒုစရိုက်မှုကို ပြုခြင်းသည်လည်း အမှားတစ်ပါး၊ သုစရိုက်မှုကို မပြုခြင်းသည်လည်း အမှားတစ်ပါး။ ။ နောင်တဖြစ်ရလေခြင်းလည်း နှစ်ပါးရှိ၏။ ဒုစရိုက်မှုကို ငါပြုခဲ့မိလေခြင်းဟု နောင်တဖြစ်ရခြင်းတစ်ပါး၊ ဒါနသီလ စသော သုစရိုက်မှုကို ငါမပြုခဲ့မိလေခြင်းဟု နောင်တဖြစ်ရခြင်းတစ်ပါး၊ လောက၌ လူမိုက်နောက်မှ အကြံရဟုဆိုကြသော အမေ့အမိုက်မှား နှစ်ပါးရှိကြသည့်အတွက် ကုက္ကုစ္စဟု ဆိုအပ်သော နောင်တပူပန်မှုနှစ်ပါးရှိ၏။

၂၂။ အဟိရိက ဆိုသည်ကား - အရှက်မရှိခြင်းတည်း။ မကောင်းမှုဒုစရိုက်ကို ပြုခွင့်ဆိုက်ခဲ့သော် မိမိ၌အမိုက်မှု ငြိစွန်းညစ်နွမ်း၊ လူးလဲချေတော့မည်ဟူ၍လည်း စိုးရွံ့ခြင်းမရှိ၊ လူသိမည်၊ နတ်သိမည်ကိုလည်း မရှက်ခြင်းတည်း။

၂၃။ အနောတ္တပ္ပ ဆိုသည်ကား - အကြောက်မရှိခြင်းတည်း။ နောက်၌ ငါမိုက်ခဲ့မိလေခြင်း၊ ငါမှားခဲ့မိလေခြင်းဟူ၍ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ စွပ်စွဲဆဲရေးခြင်းဟူသော အတ္တာနုဝါဒဘေး သင့်ရောက်မည်ကိုလည်း မကြောက်၊ လူသူတော်ကောင်း၊ နတ်သူတော်ကောင်းတို့၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းဟူသော ပရာနုဝါဒဘေး သင့်ရောက်မည်ကိုလည်း မကြောက်၊ အပါယ်ဘေးသင့် ရောက်မည်ကိုလည်း မကြောက်မရွံ့ မထိတ်မလန့်ခြင်းတည်း။

၂၄။ ဥဒ္ဓစ္စ ဆိုသည်ကား - အာရုံတစ်ခုခု၌ စိတ်၏ရပ်တည်မှုမရရှိခြင်းတည်း။

၂၅။ ထိန ဆိုသည်ကား - စိတ်၏ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်း။ အာရုံကို သိလိုရာ၌ မပွင့်မလင်း မှေးမှိန်ခြင်းတည်း။

၂၆။ မိဒ္ဓ ဆိုသည်ကား - စေတသိက်တို့၏ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်း။ အာရုံကို တွေ့မှု၊ ခံစားမှု စသည်တို့၌ မပွင့်မလင်း မှေးမှိန်ခြင်းတည်း။

၂၇။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုသည်ကား - ယုံကြည်ထိုက်သည်၌ မယုံကြည်ခြင်းတည်း။

ဤတစ်ဆယ့်လေးပါးသော စေတသိက်တို့သည် မကောင်းမှုမျိုး စင်စစ်ဖြစ်၍ ပါပဇာတိ မည်ကုန်၏။ အကုသလဓမ္မအစစ် မည်ကုန်၏။

ကုသိုလ်စေတသိက် ၂၅ - ပါး

၂၈။ အလောဘ ဆိုသည်ကား - အာရုံ၌စိတ်၏အငြိအတွယ် မရှိခြင်းတည်း။ ဤအလောဘကို နေက္ခမဓာတ်လည်းခေါ်၏။ အနဘိဇ္ဈာလည်း ခေါ်၏။

၂၉။ အဒေါသ ဆိုသည်ကား - အာရုံ၌ စိတ်ညွတ်နှူးခြင်းတည်း။ ဤအဒေါသကို အဗျာပါဒလည်းခေါ်၏။ မေတ္တာလည်း ခေါ်၏။

၃၀။ အမောဟ ဆိုသည်ကား - အမှန်ကိုသိခြင်း။ ဤအမောဟကို ဉာဏ်လည်းခေါ်၏။ ပညာလည်းခေါ်၏။ ဝိဇ္ဇာလည်းခေါ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်း ခေါ်၏။ ဤတရားသုံးပါးတို့သည် အလုံးစုံသော ကလျာဏဓမ္မတို့၏အရင်းအမြစ် အခြေခံ ဖြစ်သောကြောင့် ကလျာဏမူလ တရားသုံးပါး မည်ကုန်၏။

၃၁။ သဒ္ဓါ ဆိုသည်ကား - ယုံကြည်ထိုက်သော အမှန်တရားတို့ကို ယုံကြည်ခြင်းတည်း။ ဤသဒ္ဓါကို ပဿာဒလည်း ခေါ်၏။ အဓိမောက္ခလည်း ခေါ်၏။

၃၂။ သတိ ဆိုသည်ကား - ကောင်းမြတ်သော အရာတို့၌ မမေ့ မလျော့ မပျောက်မကွယ်နိုင်ရန် အဖန်ဖန် အာရုံပြုခြင်းတည်း။ သရဏလည်း ခေါ်၏။ ဥပဋ္ဌာနလည်း ခေါ်၏။

၃၃။ ဟိရီ ဆိုသည်ကား - ရှက်ခြင်းတည်း။ ရှက်ခြင်း ဆိုသည်ကား ရှက်သဖြင့် မကောင်းမှုသို့ မတိုးဝံ့ခြင်းတည်း။

၃၄။ ဩတ္တပ္ပ ဆိုသည်ကား - ကြောက်ခြင်း၊ လန့်ခြင်းတည်း။ အတ္တာနုဝါဒဘေး၊ ပရာနုဝါဒဘေး၊ အပါယ်ဘေးတို့မှ ကြောက်လန့်သဖြင့် မကောင်းမှုသို့ မတိုးဝံ့ခြင်းတည်း။

၃၅။ တတြမဇ္ဈတ္တာ ဆိုသည်ကား - ထိုထိုအာရုံ၌ ငြိတွယ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ခြင်း အစွန်းတို့မှ ကင်းလွတ်သဖြင့် လျစ်လျူအနေ၌ တည်ခြင်းတည်း။ ဤတတြမဇ္ဈတ္တာကို ဗြဟ္မ ဝိဟာရအရာ၌ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရခေါ်၏။ ဗောဇ္ဈင်္ဂအရာ၌ ဥပေက္ခာသဗ္ဗောဇ္ဈင် ခေါ်၏။

၃၆။ ကာယပဿဒ္ဓိ ဆိုသည်ကား - စေတသိက်အပေါင်းဟူသော နာမကာယ၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်းတည်း။

၃၇။ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏ငြိမ်းချမ်းခြင်းတည်း။ ငြိမ်းချမ်းခြင်း ဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်မှုတို့၌ မငြိမ်းချမ်းခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ကြည်လင်ချမ်းမြေ့ခြင်းတည်း။

၃၈။ ကာယလဟုတာ ဆိုသည်ကား - နာမကာယ၏ ပေါ့ပါးခြင်း တည်း။

၃၉။ စိတ္တလဟုတာ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။ ပေါ့ပါးခြင်း ဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်မှုတို့၌ လေးလံခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

၄၀။ ကာယမုဒုတာ ဆိုသည်ကား - နာမကာယ၏ နူးညံ့ခြင်းတည်း။

၄၁။ စိတ္တမုဒုတာ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏နူးညံ့ခြင်းတည်း။ နူးညံ့ခြင်းဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့်မယှဉ်သဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့၏ နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းခြင်းကိုဆိုသည်။

၄၂။ ကာယကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား - နာမကာယ၏အမှု၌ ကောင်းခြင်းတည်း။

၄၃။ စိတ္တကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏အမှု၌ ကောင်းခြင်း တည်း။ အမှု၌ကောင်းခြင်းဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ မကောင်းမွန်၊ မခံ့ညားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းမြတ် ခံ့ညားခြင်းကို ဆိုသည်။ ကုသိုလ်မှု၌ မငြင်းဆန်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၄၄။ ကာယပါဂုညတာ ဆိုသည်ကား - နာမကာယ၏လေ့လာခြင်း တည်း။

၄၅။ စိတ္တပါဂုညတာ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏လေ့လာခြင်းတည်း။ လေ့လာခြင်းဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ ရှိခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့၏ သွက်လက် ကျေမွန်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၄၆။ ကာယုဇုကထာ ဆိုသည်ကား - နာမကာယ၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်း တည်း။

၄၇။ စိတ္တုဇုကထာ ဆိုသည်ကား - စိတ်၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်းတည်း။
 ဖြောင့်မတ်ခြင်းဆိုသည်ကား - ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ ကောက်ကျစ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲမှု မရှိခြင်းကို ဆိုသည်။ ။

သောဘဏ ဆိုသည်ကား - တင့်တယ် ကောင်းမြတ်သည်ကို ဆိုသည်။

၄၈။ သမ္မာဝါစာ ဆိုသည်ကား - မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါစာ၊ ဖရသ ဝါစာ၊ သမ္ပပ္ပလာပတည်း ဟူသော ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

၄၉။ သမ္မာကမ္မန္တ ဆိုသည်ကား - ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရတည်းဟူသော ကာယဒုစရိုက်လေးပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း တည်း။

၅၀။ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုသည်ကား - မကောင်းသော အသက်မွေးမှုတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

ဝီရတီ ဆိုသည်ကား - ဒုစရိုက်မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၅၁။ ကရုဏာ ဆိုသည်ကား - ဆင်းရဲနေသော သတ္တဝါကို တွေ့မြင်လျှင် သနားခြင်း၊ ကြင်နာခြင်း၊ ညှာတာခြင်း ထိုဆင်းရဲမှ ကယ်ဆယ်လိုခြင်းတည်း။

၅၂။ မုဒိတာ ဆိုသည်ကား - ချမ်းသာသော သတ္တဝါကို တွေ့မြင်လျှင် ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ဝမ်းသာခြင်းတည်း။ ဤတရားနှစ်ပါးကို အသီးအသီး ကရုဏာ ဗြဟ္မာဝိဟာရ မုဒိတာဗြဟ္မာဝိဟာရတို့ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။

အပ္ပမညာ ဆိုသည်ကား - လူသတ္တဝါ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့မှစ၍ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြု၍ ဆင်းရဲသော သတ္တဝါတို့ကို သနားခြင်း၊ ချမ်းသာဖြစ်သောကြောင့် “အပ္ပမာနေသု သတ္တသု ဘဝါတိ အပ္ပမညာ” ဟူသည်နှင့်အညီ အပ္ပမညာမည်၏။

စေတသိက် ၅၂ ပါး ပြီး၏။

နိဗ္ဗာန် - ၃ ပါး

၃။ နိဗ္ဗာန်သည် -

၁။ ပထမနိဗ္ဗာန်

၂။ ဒုတိယနိဗ္ဗာန်

၃။ တတိယနိဗ္ဗာန် - ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် -
အပါယ်ဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် ပထမနိဗ္ဗာန် မည်၏။ တစ်ဖန်
ကာမဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဒုတိယနိဗ္ဗာန်မည်၏။ တစ်ဖန် ရူပ, အရူပ
ဗြဟ္မာဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် တတိယနိဗ္ဗာန် မည်၏။

စိတ် ၁ -ပါး, စေတသိက် ၅၂ ပါး, နိဗ္ဗာ ၁ပါး ဟူ၍ နာမ်တရား
၅၄ ပါး ဖြစ်၏။

ရုပ်တရား ၂၈ ပါး၊ နာမ်တရား ၅၄-ပါး ဟူ၍ ပရမတ္ထတရား ၈၂
ပါး ဖြစ်၏။ ဤပရမတ္ထတရား ၈၂ ပါးကို ပရမတ္ထသစ္စာတရားဟု ဆိုသတည်း။
ပရမတ္ထသစ္စာမျိုးမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ စသည်ကို သမ္ပုတိသစ္စာဟုဆို၏။

သစ္စကထာ ပြီး၏။

၇- ပစ္စယကထာ

ထို ၈၂-ပါးသော ပရမတ္ထဓမ္မတို့တွင် နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော
ဇာတိ၏နယ်မှအလွတ်ဖြစ်သော ဖြစ်ပေါ်စေရန် အကြောင်းလည်းမလို၊ ဇရာ,
မရဏတို့နယ်မှအလွတ်ဖြစ်၍ စောင့်ရှောက်ရန် ထောက်ပံ့ရန်အကြောင်းလည်းမလို၊
ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အပစ္စယတရား, အသင်္ခတတရား မည်၏။

နိဗ္ဗာန်မှကြွင်းသော ၈၁ ပါးသော ရုပ်တရား, နာမ်တရားများသည်မူကား
ဇာတိ, ဇရာ, မရဏတို့နှင့် ဖြစ်ရပျက်ရသည်ဖြစ်၍ သပစ္စယတရားများ,
သင်္ခတတရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ။ ထိုရုပ်တရား, နာမ်တရားနှစ်ပါးတို့တွင်
ရုပ် ၂၈ ပါးတို့၌ ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရဟူ၍ အကြောင်းတရားလေးပါးကို
ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ထိုအကြောင်းတရားလေးပါးတို့တွင် ကံဟူသောအကြောင်းသည် ဦးတည်မှုလ အကြောင်းမျှသာဖြစ်၏။ စိတ်ဟူသောအကြောင်းသည်လည်း အချယ်အလှယ် အကြောင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ရူပကာယခန္ဓာကိုယ်သည် ဥတုဟူသော ဓာတ်မီးနှင့် အာဟာရဟူသော ဓာတ်ဆီတို့၏အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွားရ၏။ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေရ၏။ ဓာတ်မီးဓာတ်ဆီ အခြေအနေပျက်ခဲ့လျှင် ကံ၏အစွမ်း၊ စိတ်၏ အစွမ်းတို့လည်း ပျက်ရကုန်လေတော့သည်။

ဥပမာကား - သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့တို့သည် ဦးတည်မှုလအကြောင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ သစ်ပင်တို့သည်မူကား မြေဥတု၊ ရေဥတုတို့၏အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွား ရကုန်၏။ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေရကုန်၏။ မြေဥတု၊ ရေဥတု အခြေအနေ အပျက်ကြီးပျက်ခဲ့သော် မျိုးစေ့၏အစွမ်းသည် ပျက်ရလေတော့သည်။ ဤဥပမာ ကဲ့သို့မှတ်။

ရူပကာယသည် သစ်ပင်နှင့်တူ၏။ ကံသည် မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။ ဥတုဟူသော ဓာတ်မီးသည် မြေကြီးနှင့်တူ၏။ အာဟာရဟူသော ဓာတ်ဆီသည် အခါ၊ အခါ၌ မပြတ်ရွာသော မိုးရေနှင့်တူ၏။ စိတ်သည် သစ်ပင်ကို ပြင်ပမှ ကျေးဇူးပြုသော နေဥတု၊ လေဥတုနှင့်တူ၏။

စိတ်၊ စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်းကား - ဝိပါက်တရား တို့မှာ -

- (က) ရှေးကံဟောင်းသည် အကြောင်းတစ်ပါး
- (ခ) မှီရာဝတ္ထုရုပ်သည် အကြောင်းတစ်ပါး
- (ဂ) အာရုံသည် အကြောင်းတစ်ပါး

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရှေးကံဟောင်းသည် သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။ ဝတ္ထုရုပ်သည် မြေနှင့်တူ၏။ အာရုံသည် မိုးရေမိုးပေါက်နှင့်တူ၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့မှာလည်း မှီရာဝတ္ထုရုပ်နှင့် အာရုံ ဟူသော အကြောင်း နှစ်ပါးစီရှိကြ၏။

အကြောင်းထူးမှာမူကား - ကုသိုလ်၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့မှာ ယောနိ သောမနသိကာရအကြောင်း၊ အကုသိုလ်၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့မှာ အယောနိသော မနသိကာရအကြောင်း၊ ဇေနကိစ္စရှိသော ကြိယာ၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့မှာ ကုသိုလ်ကဲ့သို့ ယောနိသော မနသိကာရသည်ပင် အကြောင်းဖြစ်သည်။ အာဝဇ္ဇန်း

ဒွေတို့မှာကား ကုသိုလ်၏ရှေ့သွားဖြစ်ခိုက် ကုသိုလ်နှင့်တူသည်။ အကုသိုလ်၏ ရှေ့သွားဖြစ်ခိုက် အကုသိုလ်နှင့်တူသည်။

ယောနိသော မနသိကာရ ဆိုသည်ကား - သင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်းတည်း။ အယောနိသောမနသိကာရ ဆိုသည်ကား - မသင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်းတည်း။ အာဝဇ္ဇန်း၏ ကိစ္စနှစ်ပါးပေတည်း။

တစ်ယောက်သောသူကို တွေ့မြင်ရာ၌ နှလုံးသွင်းလိမ္မာလျှင် ထိုသူကို တွေ့မြင်ကြရသည့်အတွက် ကုသိုလ်ဖြစ်ရ၏။ နှလုံးသွင်းမလိမ္မာလျှင် ထိုသူကို တွေ့မြင်ရသည့်အတွက် အကုသိုလ်ဖြစ်ရ၏။ အဘယ်အာရုံမျိုးကား ကုသိုလ်ရန် မြဲ၏။ အဘယ်အာရုံမျိုးကား အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် မြဲ၏ဟုမရှိ။

စိတ်၏အစဉ်သည် လှေနှင့်တူ၏။ အာဝဇ္ဇန်းသည် ပဲ့သမားနှင့်တူ၏။ ပဲ့သမား ဦးလှည့်၍ ပေးရာသို့ လှေသည် သွားရသကဲ့သို့ အာဝဇ္ဇန်းဦးလှည့်ပေးရာသို့ ကုသိုလ်လမ်း အကုသိုလ်လမ်း ပွင့်ကြရာ၏။

သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့တို့ကဲ့သို့ မနသကာရသည် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့ဖြစ်ရန် အရင်းမူလအကြောင်းပေတည်း။ ဝတ္ထုရုပ်သည် သစ်ပင်တို့မှာ မြေကြီးနှင့် တူ၏။ အာရုံသည် သစ်ပင်တို့မှာ မိုးရေ၊ မိုးပေါက်နှင့်တူ၏။

တစ်နည်းကား - ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၌ အကြောင်း တရား လေးပါး၊ လေးပါးစီ ရှိကြ၏။

၁။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၊ ရူပါရုံ၊ အာလောက၊ မနသိကာရ။ ဤကား စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရားလေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့ တွင် -

မနသိကာရ ဆိုသည်ကား ထိုရူပါရုံသို့ ရှေးရှုသော အာဝဇ္ဇန်းပေတည်း။ အာလောက ဆိုသည်ကား အရောင်အလင်းတည်း။ အရောင်အလင်း ရှိပါမှ စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော မြင်မှုကြိယာ ဖြစ်နိုင်၏။ စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်နိုင်မှသာ စက္ခုဒွါရ ဝီတိစိတ်များ ဖြစ်လာ၏။

၂။ သောတဝတ္ထုရုပ်၊ သဒ္ဓါရုံ၊ အာကာသ၊ ဓနသိကာရ။ ဤကား သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရားလေးပါးတို့တည်း။ ထိုလေးပါး တို့တွင် -

အာကာသဆိုသည်ကား - အဇပါက်ဟင်းလင်းတည်း။ နားနှင့်အသံ ဆက်ဆံကြရန် ထိုအာကာသရှိပါမှ သောတဝိညာဏ်ဟူသော ကြားမှုကြိယာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှသာ သောတဒွါရဝီထိစိတ်များ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။

၃။ ဃာနဝတ္ထုရုပ်၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ဝါတ၊ မနသိကာရ။ ဤကား ဃာနဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့ တွင် -

ဝါတ ဆိုသည်ကား - နှာခေါင်းပေတည်း။ ရှုလေ၊ ရှိုက်လေပေတည်း။ ထိုလေမရှိခဲ့လျှင် ဂန္ဓာရုံသည် ဃာနဝတ္ထုရုပ်၌ မထိခိုက်နိုင်၊ မထိခိုက်လျှင်လည်း နံမှုဟူသော ဃာနဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်၊ ဃာနဒွါရဝီထိစိတ်များ မဖြစ်နိုင်။

၄။ ဇီဝှာဝတ္ထုရုပ်၊ ရသာရုံ၊ အာပ၊ မနသိကာရ။ ဤကား ဇီဝှာဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့ တွင် -

အာပ ဆိုသည်ကား - လျှာ၏စိုစွတ်ခြင်းတည်း။ လျှာခြောက်သွေ့ခဲ့လျှင် ရသာရုံသည် ဇီဝှာဝတ္ထုရုပ်၌ မထိမခိုက်နိုင်၊ မထိခိုက်လျှင်လည်း အရသာကို သိမှုဟူသော ဇီဝှာဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်။ ဇီဝှာဒွါရဝီထိစိတ်များ မဖြစ်နိုင်။

၅။ ကာယဝတ္ထုရုပ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ထဒ္ဓ၊ မနသိကာရ။ ဤကား ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား လေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့ တွင် -

တဒ္ဓ ဆိုသည်ကား - အတန်အရာ ခက်ထန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဘောတည်း။ ထိုသဘောအခြံအရံရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမှသာလျှင် ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ ထိခိုက်နိုင် ၏။ အလွန်သိမ်မွေ့လှသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ မထိခိုက်နိုင်၊ မထိခိုက်နိုင်လျှင် အတွေ့အထိကို သိမှုဟူသော ကာယဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်၊ ကာယဒွါရ၏ ဝီထိစိတ်များလည်း မဖြစ်နိုင်။

၆။ ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်၊ ဓမ္မာရုံ၊ မနောဒွါရ၊ မနသိကာရ။ ဤကား မနောဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရားလေးပါးတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင်

ဓမ္မာရုံ ဆိုသည်ကား - ပဉ္စာရုံမှတစ်ပါး ကျန်ရှိသမျှသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား၊ ပညတ်တရား၊ နိဗ္ဗာန်တရားများပေတည်း။

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော ပဉ္စာရုံများသည်လည်း မနောဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ပဉ္စဒ္ဓါရုံနှင့် မဆိုင်ရာကို ထုတ်ဖော်လို၍ ဓမ္မာရုံကိုသာ ပြဆိုလေသည်။

မနောဒ္ဓါရုံဆိုသည်ကား - ဘဝင်စိတ် အစဉ်ပေတည်း။ ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်သည် မနောဝိညာဏ်၏ တည်ရာမှီရာ ဖြစ်ပွားရာ မှန်ငြားသော်လည်း အကြည်အလင် ပဿာဒမျိုး မဟုတ်သောကြောင့် အာရုံ၏အရိပ်အသွင်များသည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၌ မထင်နိုင်၊ မနောဒ္ဓါရုံ၌သာ ထင်နိုင်၏။

ပစ္စယကထာ ပြီး၏။

၈- အဘိညာကထာ

အဘိညာဏ် ၂ -ပါး

အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား - ပကတိသော လူအပေါင်းတို့၏ ဉာဏ်ကို လွန်၍ အထူးကြီး၊ အချွန်ကြီးဖြစ်သော ဉာဏ်၏ ကိစ္စကိုဆိုသည်။

ထိုအဘိညာဏ်သည် - (၁) သမထအဘိညာ၊

(၂) ဓမ္မအဘိညာ - ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်

၁။ သမထအဘိညာ ဆိုသည်ကား - သမထကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းမှ ပေါက်ရောက်သော ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ စေတောပရိယဉာဏ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ယထာကမ္မုပဂဉာဏ်တို့ကို ဆိုလိုသတည်း။ ထိုအဘိညာဏ်တို့ တွင် -

ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား - ကောင်းကင်ပျံခြင်း၊ မြေလျှိုးခြင်း တန်ခိုးအထူးထူးအထွေထွေ ဖန်ဆင်းခြင်းပေတည်း။

ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား - နတ်တို့၏ နားကဲ့သို့ ကြား နိုင်ခြင်းတည်း။

စေတောပရိယအဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား - သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်အကြံ အမျိုးမျိုးကို သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ဗုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား - ရှေးရှေးသော ဘဝတို့ကို သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ယထာကမ္မပဂ္ဂ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား - နတ်မျက်စိကဲ့သို့ မိမိတို့ ကံပစ်ချရာ ထိုထိုဘဝသို့ ကျရောက်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ဒိဋ္ဌမြင်နိုင်ခြင်း ပစ်ချသော ကံတို့ကို သိနိုင်ခြင်းတည်း။

၂။ ဓမ္မအဘိညာ ဆိုသည်ကား - သစ္စာကထာတွင် ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း သမ္မုတိသစ္စာမျိုးကို လွန်၍ ပရမတ္ထသစ္စာတရားမျိုးတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ထိုဓမ္မအဘိညာသည်လည်း

(၁) သုတမယဉာဏ်

(၂) စိန္တာမယဉာဏ်

(၃) ဘာဝနာမယဉာဏ် ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

ဘာဝနာမယဉာဏ်သည်လည်း - (၁) အနုဗောဓဉာဏ်

(၂) ပဋိဝေဓဉာဏ်

ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ် ဟူသော ဝိပဿနာဉာဏ် သုံးပါးသည် အနုဗောဓဉာဏ် မည်၏။ ဟုတ်မှန်သော ဓမ္မသဘောအားလျော်စွာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း သိမြင်ခြင်းတည်း။

လောကုတ္တရာ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးသည် ပဋိဝေဓဉာဏ် မည်၏။ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အစရှိသော ကိလေသာအမှိုက်တရားတို့ကို အမြစ်အရင်းပါ ပယ်နိုင်သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် အလင်းပေါက်ရောက်၍ သွားခြင်းတည်း။

အဘိညာကထာ ပြီး၏။

၉- ပရိညာကထာ

ပရိညာ ၃ - ပါး

ပရိညာ ဆိုသည်ကား - ဉာဏ်၏ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။ ထိုပရိညာသည်

(၁) ဉာတပရညာ

(၂) တိရဏပရညာ၊

(၃) ပဟာနပရိညာ ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

၁။ ဉာတပရိညာ ဆိုသည်ကား - ပရမတ္ထသစ္စကထာ၊ ပစ္စယကထာတို့တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းနှင့်တကွသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား၊ နိဗ္ဗာန်တရား တို့ကို သဘောကျနစွာ တတ်သိလိမ္မာခြင်းတည်း။ အဘိဉာဏ်၌ ဆံပင်၊ မွေးညင်း စသော သဏ္ဌာနပညတ်မျိုး ပျောက်ကွယ်၍ ဓမ္မအဘိညာဖြင့် ပရမတ္ထဓမ္မသက်သက်သာရှိသည်ဟု ပိုင်နိုင်စွာသိခြင်းတည်း။ အကုန်လုံးကိုပင် မသိသော်လည်း ရုပ် (၂၈) ပါးတွင် ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနိုင်လျှင်ပင် ရုပ်၌ ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။

နာမ်၌လည်း ဝိညာဏ်တစ်ပါး၊ ဝေဒနာတစ်ပါး၊ သညာတစ်ပါး၊ စေတနာတစ်ပါး၊ ဤလေးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနိုင်လျှင် နာမ်၌ ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။ နိဗ္ဗာန်မှာလည်း ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း သဘောကျနိုင်လျှင် ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။ အကြောင်းတရားမှာလည်း ပစ္စယကထာတွင် ပြဆိုခဲ့သမျှအတိုင်း သဘောကျနစွာ သိနိုင်လျှင် ပစ္စယ၌ ဉာတပရိညာကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။

၂။ တိရဏပရိညာ ဆိုသည်ကား - ထိုရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို ခဏိကဓမ္မ ဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ခဏခဏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ရှုသောအားဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် အပိုင်းပိုင်းဖြတ်တောက်ခုတ်စဉ်းခြင်းသည်တိရဏမည်၏။ ထိုဖြတ်တောက်ခုတ်စဉ်းမှု၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် တိရဏပရိညာမည်၏။

ထိုတိရဏပရိညာသည် -(၁) အနိစ္စပရိညာ၊

(၂) ဒုက္ခပရိညာ၊

(၃) အနတ္တပရိညာ - ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်

အနိစ္စပရိညာ ဆိုသည်ကား - မရဏတရား၌ ဉာဏ်အမြင် ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။ ဤစကား၌ မရဏတရားသည် သမ္မုတိမရဏ၊ ပရမတ္ထမရဏ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် -

သမ္မုတိမရဏ ဆိုသည်ကား - သမ္မုတိသစ္စာဘက်၌ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ တို့၏ တစ်သက်တွင် တစ်ခါသေမြဲဓမ္မတာဟူ၍ ဆိုကြသော မရဏတရားသည် သမ္မုတိမရဏ မည်၏။ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ တစ်နေ့တစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အကြိမ်ပေါင်း အရာအထောင်မက ချုပ်ပျက်သေဆုံးခြင်းသည် ပရမတ္ထမရဏ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိမရဏသည် အနိစ္စလက္ခဏာ အစစ်မဟုတ်၊ အနိစ္စပရိညာ၏ အရာအချက်မဟုတ်၊ အနုဿတိဆယ်ပါးတွင် မရဏနုဿတိ၏ အရာမျှသာဖြစ်၏။ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ သေခြင်း ချုပ်ပျောက်ပျက်ဆုံးခြင်း ဟူသော ပရမတ္ထမရဏသည်သာလျှင် အနိစ္စလက္ခဏာအစစ် ဖြစ်၏။ အနိစ္စပရိညာ ၏အချက်ဖြစ်၏။

ဒုက္ခပရိညာ ဆိုသည်ကား - ဒုက္ခသဘော၌ ဉာဏ်အမြင် ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။ ဤစကား၌ ဒုက္ခသည် - (၁) ဝေဒယိတဒုက္ခ။
(၂) ဘယဋ္ဌဒုက္ခ - ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်

ဝေဒယိတဒုက္ခ ဆိုသည်ကား - ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခတို့ကို ဆိုသတည်း။ ။ ကာယိကဒုက္ခ ဆိုသည်ကား - ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ပေါ်ပေါက် ကျရောက်သော မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးကို ဆိုသတည်း။ စေတသိကဒုက္ခ ဆိုသည်ကား - စိတ်သန္တာန်၌ ပေါ်ပေါက်ကျရောက်သော သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ဒုက္ခမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

ဘယဋ္ဌဒုက္ခ ဆိုသည်ကား - ဘယဉာဏ်၊ အာဒီနဝဉာဏ် တို့၏အရာ ဖြစ်သော ဒုက္ခမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။ ဘယဉာဏ်၊ အာဒီနဝဉာဏ်တို့၏ အရာ ဆိုသည်ကား ဇာတိဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ တို့ပေတည်း။

ဤဒုက္ခတို့ကို နောက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့။

ဝေဒယိတဒုက္ခနှင့် ဘယဋ္ဌဒုက္ခနှစ်ပါးအထူး၌ ဥပမာကား - လူတစ်ယောက်မှာ ရောဂါဆိုး၊ အနာဆိုးကြီးတစ်ခုရှိ၏။ ကြမ်းတမ်းသော အစာအာဟာရတို့ကို စားသောက်၍နေမှ ပကတိလူမာကဲ့သို့ ချမ်းသာရ၏။ ဝက်သား၊ ကြက်သား၊ ငါး၊ အမဲအစရှိသော ကောင်းမွန်သော အစာအာဟာရတို့ကို စားခဲ့မိလျှင် စားဆဲအခါ၌ အလွန်ကောင်း၏။ စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ တစ်ရက်လုံးလုံး သေလုနီးပါးဒုက္ခကြီးစွာ ခံရသောအခါလည်း ရှိ၏။ နှစ်ရက်၊ သုံးရက်၊ လေးရက် စသည် ရက်ရှည်နေ့များ ဒုက္ခကြီးစွာ ခံရသောအခါလည်း ရှိ၏။ အစာအာဟာရက အလွန်ကောင်းလေလေ ဒုက္ခခံရက် ရှည်လျားလေလေ ဖြစ်၏။

တစ်ယောက်သောသူသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို လိုလားသည်ဖြစ်၍ ဝက်သား၊ ကြက်သား၊ ငါး၊ အမဲတို့နှင့်တကွ ထောပတ်ထမင်းကို အလွန်ကောင်းမွန်စွာ ချက်ပြီးလျှင် ထိုသူနာအား သဒ္ဓါတရားနှင့် သွား၍ကျွေး၏။ ထိုသူနာသည် အလွန်စားလိုပါသော်လည်း စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ခံရလတ္တံ့သော မိမိဒုက္ခကို ကြောက်ရသည့်အတွက် ဤကဲ့သို့ ကောင်းမွန်လှသော အစာအာဟာရမျိုးကို ကျွန်ုပ်မစားဝံ့ပါဟု ငြင်းပယ်ရလေ၏။ စားမိလျှင်လည်း နေ့ရှည်ရက်များ ဗိုင်းဗိုင်းလဲ၍ သွားရမည်အမှန်ဖြစ်၏။

ထိုဝတ္ထု၌ စားဆဲအခါမှာ အလွန်ကောင်းသည့်အတွက် ထိုအစာအာဟာရသည် ထိုသူမှာ ဝေဒယိတသုခဝတ္ထုမျိုး အမှန်ဖြစ်၏။ လျှာအတွေ၌ အလွန်ကောင်းခြင်းသည် ဝေဒယိတသုခမည်၏။ ဘယဋ္ဌအလိုအားဖြင့်မူကား ထိုအစာအာဟာရများသည် ထိုသူမှာ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှသော ဒုက္ခဝတ္ထုမျိုးအနွယ်ပင်ဖြစ်၏။ လျှာအတွေ၌ အလွန်ကောင်းခြင်းသည် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှသော ဘယဋ္ဌဒုက္ခကြီး မည်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လျှာအတွေ၌ အလွန်ကောင်းလေလေ နောက်ပိုင်း၌ ဗိုင်းဗိုင်းလဲ၍ အသဲအသန် ခံစားရန် ဒုက္ခကြီးမားရှည်လျားလေလေ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဤလောက၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိနိပါတ်ဘေး တင်းလင်းရှိနေသောသူသည် ထိုသူနာနှင့်တူ၏။ လူ့ဘဝ၊ လူချမ်းသာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာများသည် ထိုသူနာမှာ အလွန်ကောင်းမွန်သော ကြက်သား၊ ဝက်သား၊ ငါး၊ အမဲဟင်း ထောပတ်ထမင်းတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသူနာမှာ

လျှာအတွေ့ အလွန်ကောင်းခြင်း သုခဝေဒနာနှင့်လည်းကောင်းတူလှ၏။ သေလွန် ကြသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဝိနိပါတဘေးကြီး သင့်ရောက်ကျမှုသည် ထိုသူနာမှာ စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဗိုင်းဗိုင်းလဲ၍ အသဲအသန် ခံစားရသော ဒုက္ခမှု ကြီးနှင့်တူ၏။

ဤ၌ ဝေဒယိတဒုက္ခသည် သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ဟူ၍လာသော ဝေဒနာတိက်အရာများ၌ ဒုက္ခသဒ္ဓါ၏အနက်ဖြစ်၏။ ဘယဋ္ဌဒုက္ခ သည် ဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ နိစ္စ၊ ဒုက္ခ အနတ္တဟူသော ဝိပဿနာအရာများ၌ ဒုက္ခသဒ္ဓါ ၏ အနက်ဖြစ်၏။

ထိုလူ့ဘဝ၊ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ ချမ်းသာ တို့၌ဘယဋ္ဌဒုက္ခဉာဏ်အမြင် ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် ဒုက္ခပရိညာ မည်၏။။

အနတ္တပရိညာ ဆိုသည်ကား - ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနတ္တဉာဏ် အမြင်၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

အနတ္တဉာဏ်အမြင်ဆိုသည်ကား - ပရမတ္ထသစ္စာမျိုးဖြစ်သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများသည် သမ္မုတိသစ္စာမျိုးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတ္တမဟုတ်၊ ဇီဝမဟုတ်၊ သတ္တဝါ၏အတ္တမဟုတ်၊ ဇီဝမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါများသည်လည်း ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများ၏ အတ္တမဟုတ်၊ ဇီဝမဟုတ်၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမှ လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှလည်းကောင်း၊ အလွတ်အသီးအခြားဖြစ်၍ ချုပ် သည် ပျက်သည်ဟူ၍ မရှိဘဲ တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့ ကံပစ်ချရာ ပြောင်းသွား၍ နေသော အတ္တဟူ၍လည်းမရှိ၊ ဇီဝဟူ၍လည်းမရှိဟု မြင်နိုင်သောဉာဏ်သည် အနတ္တဉာဏ်မည်၏။ ထိုအနတ္တဉာဏ်၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် အနတ္တ ပရိညာမည် ၏။ ။ ဤအနိစ္စပရိညာ၊ ဒုက္ခပရိညာ၊ အနတ္တပရိညာသုံးပါးကို တိရဏပရိညာ ဆိုသတည်း။

၃။ ပဟာနပရိညာ ဆိုသည်ကား - ဝိပလ္လာသတရားတို့ကို ပယ်ရှားမှု၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် နိစ္စဝိပလ္လာသတရား သုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဖယ်ရှားခြင်း၊ ဒုက္ခာနုဿနာဉာဏ်ဖြင့် သုခဝိပလ္လာသ တရား သုံးပါး သုဘဝိပလ္လာသတရားသုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပယ်ရှားခြင်း၊ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အတ္တဝိပလ္လာသတရား သုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပယ်ရှားခြင်းတည်း။

ဇီဝ ဆိုသည်ကား - သန္တတိပညတ်၏ အမာခံအနှစ်သာရတည်း။
 အတ္တဆိုသည်ကား - သဏ္ဌာနပညတ်၏ အမာခံအနှစ်သာရတည်း။ အမာခံ
 အနှစ်သာရမျိုးချည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝသည်လည်း အတ္တမျိုးပင်တည်း။
 ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သဏ္ဌာနပညတ်၏ အမာခံဖြစ်သော အတ္တကို သစ္စာနှစ်ပါး
 ခွဲခန်းနှင့်ပင် ပယ်နိုင်ရန်ရှိပြီ။ သန္တတိပညတ်၏အမာခံဖြစ်သော ဇီဝကိုမူကား
 အနိစ္စပရိညာ အထမြောက်မှသာ ပယ်နိုင်၏။

ဤစကား၌ သန္တတိ ဆိုသည်ကား - တစ်မျိုးတည်းသောတရား၏
 ဖြစ်စဉ်ကို ဆိုသတည်း။ တရားအမျိုးမျိုး အထွေထွေ ပြောင်းလဲသည်ကို နာနာ
 သန္တတိဆို၏။ ထိုသန္တတိသည် ရုပ်သန္တတိ၊ နာသန္တတိ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ရုပ်သန္တတိသည်လည်း - (၁) ကမ္မဇရုပ်သန္တတိ
 (၂) စိတ္တဇရုပ်သန္တတိ
 (၃) ဥတုဇရုပ်သန္တတိ
 (၄) အာဟာရဇရုပ်သန္တတိ - ဟူ၍

လေးပါး ရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် -

ကမ္မဇရုပ်သန္တတိသည် ကံအထွေထွေပြောင်းလဲလျှင် ပြောင်းလဲ၏။
 စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်သန္တတိတို့မှာလည်း စိတ်အထွေထွေ၊ အာဟာရ
 အထွေထွေ၊ ဥတုအထွေ ၂ ပြောင်းလဲလျှင် အသီးအသီး ပြောင်းလဲကြ၏။
 ထိုလေးပါးတို့တွင် ကမ္မဇရုပ်သန္တတိသည်ကား ပြောင်းလဲမှုမထင်ရှား၊ စိတ္တဇရုပ်
 သန္တတိသည်ကား ပြောင်းလဲမှု အလွန်ထင်ရှား၏။ တစ်ထိုင်တွင်းမှာပင် ကိုယ်
 အင်္ဂါ အထွေထွေ လှုပ်ရှားခြင်း ဖြစ်၏။ သန္တတိအထွေထွေ ပြောင်းလဲခြင်းပေ
 တည်း။ အမူအရာကြိယာအထွေထွေ ဖြစ်၏။ ရုပ်အသင်းအသင်း ပြောင်းလဲမှုပေ
 တည်း။ တစ်သင်း၊ တစ်သင်းမှာလည်း အသင်း၏ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ အသင်း၏
 ကြာညောင်းခြင်း၊ အသင်း၏သေဆုံးခြင်းဟူ၍ သုံးပါး၊ သုံးပါးစီ ရှိကြ၏။
 ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဇာတိတည်း၊ ကြာညောင်းခြင်းသည် ဇရာတည်း၊ သေဆုံးခြင်း
 သည် မရဏတည်း။

သွားခြင်း ဣရိယာပုတ်၌ ခြေတစ်လှမ်း၊ တစ်လှမ်းမှာပင် အစ၊ အလယ်၊
 အဆုံး သုံးပါးရှိ၏။ ခြေလှမ်း၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ခြေလှမ်း၏ ကြာညောင်းမှု၊ ခြေလှမ်း၏
 သေဆုံးမှုများပေတည်း။ တစ်လှမ်းဆုံးလျှင် တစ်ကိုယ်လုံးပါ၏။ တစ်ကိုယ်လုံး၏

တစ်မျိုးအသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုပင် ဖြစ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံး၏ ကြာညောင်းမှုပင်ဖြစ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံးရှိ ဓာတ်တို့၏သေဆုံးမှုပင်ဖြစ်၏။ ခြေလှမ်းတစ်ရာရှိလျှင် တစ်ကိုယ်လုံး သေဆုံးခြင်းတစ်ရာဖြစ်၏။ ခြေလှမ်းတစ်ထောင်ရှိလျှင် တစ်ကိုယ်လုံး သေဆုံးခြင်း တစ်ထောင်ဖြစ်၏။ ခြေတစ်လှမ်းမှာလည်း ချီရပ်တစ်သင်း၊ ချရပ်တစ်သင်းဟူ၍ ရပ်နှစ်သင်းခွဲရန် ရှိသေး၏။ ချီရပ်အသင်း ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချီရပ်အသင်း ကြာညောင်းမှု၊ ချီရပ်အသင်း သေဆုံးမှုဟူ၍လည်း ရှိ၏။ ချရပ်အသင်းမှာလည်း ထိုအတူ၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်းတို့၌လည်း အသီးအသီး အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးစီ ရှိကြ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွသော ရပ်ညောင်း၊ ထိုင်ညောင်း၊ အိပ်ညောင်း ဟူ၍လည်း ကြာညောင်းမှု အထင်အရှား ရှိကြ၏။ ညောင်းမှုဟူသမျှသည် သန္တတိဇရာချည်းပေတည်း။ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း စသည်တို့၌လည်း ထိုအတူ။ အထူးမှတ်ရန်မူကား ညောင်းရပ်၊ ညာရပ်၊ နာရပ်၊ ကျင်ရပ်၊ ထုံကျင်ကိုယ်ခဲရပ်၊ ယားရပ်၊ ယံရပ် စသည်တို့သည် ဥတုဇရပ်တို့၏ ဖောက်ပြန်မှုပေတည်း။

ထွက်သက်ရှုမှုမှာလည်း ထွက်သက်စလာပြီ ထွက်သက်ရှည်လာပြီ၊ ထွက်သက်ဆုံးပြီဟု ထင်ရှား၏။ ရှည်မှု၊ ကြာမှုဆိုလျှင် ညောင်းမှုဟူသော သန္တတိဇရာအပြီးပါ၏။ ရှည်ညောင်းသည်၊ ကြာညောင်းသည်ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏။ ထိုညောင်းမှု ဖြစ်ရခြင်းသည်ကား ပူလောင်သော ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပွားလာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ ထိုရုပ်တို့၏ဖြစ်ပွားလာသည့်အတွက် မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာတွေသည်လည်း ဖြစ်ပွားလာ၏။ ထိုဒုက္ခဝေဒနာကို အမှတ်ပြု၍ ညောင်းမှုဖြစ်၏ဟုသိကြ၏။ ထိုညောင်းမှုမှာ ဒုက္ခဝေဒနာအချက်ကိုသာ သိကြ၏။ သန္တတိဇရာအချက်ကို မသိကြ။ ။ ညောင်းမှုဟူသည်ကား အစ၌ သန်သန်စွမ်းစွမ်း ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း ဖြစ်ပွား၍ လာကြကုန်သော ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ လျှောကျမှု၊ ဆုတ်ယုတ်မှုဟူသော သန္တတိဇရာ၏ အမည်ရင်းပေတည်း။ ။ တိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ ရင့်ရော်အိုမင်း ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့ခြင်းဟူသော သန္တတိဇရာ၏ အမည်ရင်းပေတည်း။ ။ ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ အဆုံး အဆုံး ဟူသမျှသည် သန္တတိမရဏပေတည်း။ ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ သေဆုံးခြင်းပေတည်း။ ။ ဝင်သက်မှာလည်း ထိုအတူ။

ရယ်ရပ်အသင်း၊ ပြုံးရပ်အသင်း၊ ရွှင်ရပ်အသင်း၊ ပျော်ရပ်အသင်း၊ ပူရပ်အသင်း၊ ဆွေးရပ်အသင်း၊ ငိုရပ်အသင်း၊ မဲရပ်အသင်း စသည်တို့၌ လည်းကောင်း၊ လောဘရပ်အသင်း၊ ဒေသရပ်အသင်း၊ သဒ္ဓါရပ်အသင်း စသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ရယ်ရပ်၏သေခြင်း၊ ပြုံးရပ်၏သေခြင်း စသည်ဖြင့် အသီးသီးရှိကြ၏။ ဝစီကံတို့မှာလည်း စကားတစ်လုံး၊ တစ်လုံးတို့၏အဆုံးသည် ထင်ရှား၏။ စကားရပ် အသင်းအသင်းတို့၏ သေဆုံးမှုပေတည်း။

ထိုဥတုဇရပ်တို့၌ ပူအိုက်လှသည့်အခါ ယပ်လေခပ်ရာ၌ ယပ်ခပ်ချက်တစ်ခု၊ တစ်ခုလျှင် ကိုယ်အင်္ဂါ၌ ရပ်အသင်းအသင်း ဖြစ်ပေါ်၍ သေဆုံး၏။ ရေချိုးရာ၌ ရေတစ်ခါတစ်ခါ သွန်းလောင်းလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာမှာ အေးရပ်အသင်းအသင်း ဖြစ်ပေါ်၍ သေဆုံး၏။ ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ နာမှု စသည်တို့သည်လည်း ဥတုဇရပ်အသင်းတို့၏ ဖောက်ပြန်မှုသည်သာများ၏။ အာဟာရဇရပ်တို့၌လည်း ပူသော အာဟာရကို မျိုမှု၊ အေးသောအာဟာရကို မျိုမှုတို့ကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အထူထူး အထွေထွေ ဖြစ်ပေါ်မှု များသည် အာဟာရထဲမှာ ပါရှိသော ဥတု၏အစွမ်းလည်း ရှိ၏။ မသင့်သောအစာကိုစားမှု ဆေးဝါးဓာတ်စာကို စားမှုကြောင့် ရောဂါဖြစ်ပွားမှု၊ တိုးပွားမှု၊ ပျောက်ငြိမ်းမှုတို့၌လည်း ထိုအတူ ဥတု၏အစွမ်းပေတည်း။

ရှေး၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော စိတ္တဇရပ်အတွင်းမှာလည်း ဥတု၏အစွမ်းများစွာ ပါရှိသည်သာတည်း။ အာဟာရဓာတ်ဆီအတွက်နှင့် အနာရောဂါဖြစ်ပွားမှု၊ အနာရောဂါ ပျောက်ငြိမ်းမှုဆိုသည်မှာ ကိုယ်၌ရှိသော ဥတုဓာတ်ဆီတို့ကို ပွားစီးစေမှု အတွက်ပေတည်း။ ။ သက်သက်သော အာဟာရဓာတ်ဆီ အစွမ်းမှာမူကား အဆီအသား တောင့်တင်းမှုပေတည်း။ ။ အဆီအသား တောင့်တင်းမှု ဆိုသည်ကား - မျိုလိုက်သော အာဟာရသည် ဝမ်းတွင်းသို့ရောက်ခဲ့လျှင် ရောက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တစ်ကိုယ်လုံးကို ထောက်ပံ့နိုင်၏။ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ရှိကြသော အဆီအသားတို့သည် အားအင်တိုးတက်ကြကုန်၏။ တောင့်တင်းကြကုန်၏။ ဤအချက်သည် သတ္တဝါအပေါင်းတို့မှာ အရေးအကြီးဆုံးသောအချက်ဖြစ်၏။ ဤအာဟာရ၏အရေးကို လောက၌ အသက်မွေးမှု ခေါ်ကြ၏။ အသက်မွေးမှုသည် လောက၌အဘယ်မျှလောက် အရေးကြီးကြပါသနည်းဟု မြော်မြင်မိကြပါ

လျှင် ဤအာဟာရထောက်ပံ့မှု၊ ကြီးကျယ်ပုံသည် ထင်ရှားလတ္တံ့။ အသွေးအသားကို ပွားစေမှုထက်ပင် ဤထောက်ပံ့မှုသည် သာ၍အရေးကြီး၏။ ဝမ်းတွင်း၌ ထောက်ပံ့သော အာဟာရလျော့ပါးခဲ့လျှင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ရှိကြသော အသွေးအသားတို့သည် လျော့ပါးကြရကုန်၏။ အလွန်သိမ်မွေ့ကြသော စက္ခုသောတ အစရှိသော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အသက်သည်ကား ဇီဝိတရုပ်ပေတည်း။ ဇီဝိတရုပ်၏ ကိုးကွယ်ရာကား အာဟာရထောက်ပံ့မှုပေတည်း။ အာဟာရထောက်ပံ့မှု လျော့ပါး၍ သွားခဲ့လျှင် ဇီဝိတရုပ်နှင့်တကွ တစ်ကိုယ်လုံးသည် စင်လုံး ယိုင်ရလေတော့သည်။

ခြောက်ရက်၊ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အစာအာဟာရအသစ် မထောက်ပံ့ဘဲ ပစ်ထားခဲ့လျှင် ဇီဝိတရုပ်နှင့်တကွ ကမ္မဇရုပ်စု အကုန်ချုပ်ဆုံးကြရကုန်၏။ ဤကမ္မဇရုပ် ချုပ်ဆုံးသည်ကိုပင် သတ္တဝါသေပြီဟု ဆိုကြရကုန်၏။ ဤအာဟာရ ဓာတ်စီအတွက်နှင့် ဖြစ်ကြရကုန်သော အာဟာရဇ ရူပသန္တတိ အထွေအထူး၊ ထိုသန္တတိ အထွေအထူး တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ လျော့ပါးမှု သေဆုံးမှုဟု ဆိုအပ်သော သန္တတိဇာတိ၊ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏမှုများသည် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုဖွယ် မလိုလှ။ ကိုယ်တွေ ဒိဋ္ဌ ဖြစ်ကြလေပြီ။ ။

ဤကား ရုပ်တရားတို့၏ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏတို့ကို ပြဆိုခြင်းပေတည်း။

နာမ်တရားတို့၏ သန္တတိသည် အလွန်များပြား၏။ မိမိတို့စိတ်ကို မိမိတို့ သိကြ၏။ မောဟသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ လောဘသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိ၏။ ဒေါသသန္တတိအမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ သဒ္ဓါသန္တတိအမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ မေတ္တာသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ တစ်ထိုင်တွင်းမှာပင် မိမိစိတ်အကြံအစည်သည် အထွေထွေ အပြားပြား အလွန်များသည်ကို လူတိုင်းပင် သိကြ၏။ ။ စိတ်အကြံအစည် တစ်သင်း၊ တစ်သင်းမှာလည်း အကြံဖြစ်ပေါ်မှု၊ အကြံလျော့ပါးမှု၊ အကြံသေဆုံးမှု အသီးသီး ရှိကြ၏။ ။ ငါ့မှာ လောဘဖြစ်ပွား၍နေသည်ဟု သိကြ၏။ ငါ့မှာ ထိုလောဘ ပျောက်ငြိမ်းသွားပြီဟု သိကြ၏။ ထိုလောဘ သေဆုံးသွားပြီဟု မခေါ်ကြ၊ ငါ့မှာ ဒေါသဖြစ်ပွား၍နေသည်ဟု သိကြ၏။

ထိုဒေါသပျောက်ငြိမ်းသွားပြီဟု သိကြ၏။ ထိုဒေါသသေဆုံးသွားလေပြီဟူ၍ကား မခေါ်ကြ၊ မခေါ်ကြသော်လည်း လောဘ၊ ဒေါသ ပျောက်ငြိမ်းမှုဆိုသည်ကား - လောဘ၏သေဆုံးမှု၊ ဒေါသ၏ သေဆုံးမှုပင်တည်း။ သန္တတိမရဏပင်တည်း။

သန္တတိမရဏဖြစ်သောကြောင့် လောဘဖြစ်ခွင့်ဆိုက်ပြန်လျှင် ခဏခြင်းပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြန်၏။ ဒေါသဖြစ်ခွင့် ဆိုက်ပြန်လျှင် ခဏခြင်းပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြန်၏။ ဤကား နာမ်တရားတို့၏ သန္တတိဇရာ၊ သန္တတိမရဏတို့ကို ပြဆိုခြင်းပေ တည်း။

ဉာတပရိညာသည် တိရဏပရိညာ၏ အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ တိရဏပရိညာ သည် ပဟာနပရိညာ၏အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ပဟာနပရိညာသည်သာ လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏။

ပဟာနပရိညာ ပြီး၏
ပရိညာသုံးပါး အကျဉ်း ပြီး၏။

တိရဏပရိညာအကျယ်
လက္ခဏာ ၃ - ပါး

- (၁) အနိစ္စလက္ခဏာ တစ်ပါး
- (၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ တစ်ပါး
- (၃) အနတ္တလက္ခဏာ တစ်ပါး။ ဤကား လက္ခဏာသုံးပါးတည်း။
- ၁။ အနိစ္စလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား - ဝိပရိဏာမအချက်၊ အညထာဘဝ အချက်တည်း။

ဝိပရိဏာမ ဆိုသည်ကား - ပကတိအနေအထိုင် မဟုတ်ဘဲ ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်ခြင်းတည်း။

အညထာဘဝ ဆိုသည်ကား - ရှေ့နောက်မတူ အမှုအရာပြောင်းလဲခြင်း တည်း။

ဤဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘဝ အချက်ကိုမြင်လျှင် ဤအချက်ရှိနေကြ သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများကို အနိစ္စမျိုးအမှန်ဖြစ်သည်ဟု သိနိုင် မှတ်နိုင်

ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအချက်ကို အနိစ္စလက္ခဏာ ဆိုရ၏။ ညဉ့်အခါ ညှိထွန်း၍ထားသော မီးတောက်ကို ကြည့်ရှု၍နေရာ ထိုမီးတောက်မှာ အာစယရုပ်၊ ဥပစယရုပ်၊ သန္တတိရုပ်၊ ဇေတတာရုပ်၊ အနိစ္စတာရုပ်ဟူ၍ လက္ခဏာ ရုပ်ငါးပါးကို သိမြင်ရ၏။ ။ မီးတောက်၌ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွားမှုသည် ထင်မြင် ရ၏။ ထိုအမှုသည် အာစယရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ်။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တိုးပွားမှုသည် ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် ဥပစယရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ်။ မတိုးမယုတ် အစဉ်တည်နေမှုသည်လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် သန္တတိ ရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ်။ မီးတောက်၏ဆုတ်ယုတ်မှုသည်လည်း ထင်မြင် ရ၏။ ထိုအမှုသည် ဇေတတာရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ်။ ချုပ်ကွယ်မှုသည် လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် အနိစ္စတာရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ် ပူမှု သည်သာလျှင် မီးရုပ်အမှန် ဖြစ်၏။ ။ ထိုလက္ခဏာရုပ်ငါးချက်အတွက်ကြောင့် တလှုပ်လှုပ်နေ၏။ တည်ရာဌာန ရွေ့ရှားမှုကြောင့် လှုပ်သည်လည်းရှိ၏။ ဝါယော အလှုပ်ပေတည်း။

ထိုလက္ခဏာငါးချက်သည် မီး၏အညထာဘာဝဟု ဆိုအပ်သော အနိစ္စ လက္ခဏာပေတည်း။ ထိုလက္ခဏာငါးချက်ကိုမြင်၍ မီးသည် အနိစ္စမျိုးဟု သိနိုင်၏။ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင်သမျှမှာ ဤနည်းချည်းမှတ်။

ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုမှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်ရှုမှသာ မြင်ရသော ပရမာဏုမြူမျှသော ရုပ်သဏ္ဌာန်များမှာလည်း လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင် ရ၏။ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင်ရသည့်အတွက် ပိုးသတ္တဝါမျိုးဟူ၍ပင် မှတ်ထင်ကြ ကုန်၏။ ပိုးသတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ပေ၊ ဥတုဟူသော မီးဓာတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဥတုဇ ရုပ်တရား ပေါက်ပွားမှုပေတည်း။ အာစယရုပ်ကို ပေါက်ပွားမှု ဆိုသည်။ (အချို့ဝတ္ထုတို့မှာ ပိုးသတ္တဝါများလည်း ပါရှိပေရာ၏။) စီး၍နေသော မြစ်ရေ၊ ချောင်းရေတို့၌လည်း ဆူပွက်၍နေသော ရေတို့၌လည်းကောင်း၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ထင်မြင်ရ၏။ ဥတုဇရုပ်တရား ပေါက်ပွားမှုပေတည်း။ ပကတိမျက်စိ အမြင်တွင် တည်ငြိမ်၍နေသော ရေတို့၌လည်း မှန်ပြောင်းအမြင်မှာ ပေါက်ပွား၍ လှုပ်ရှား လျက်ပင် ထင်မြင်ရ၏။ ဥတုဇရုပ်တရား ပေါက်ပွားမှုပေတည်း။

ပေါက်ပွားမှုဆိုသည်ကား - အသစ်အသစ် အဆင့်အဆင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဟူသော အာစယရုပ်၏အခြင်းအရာပေတည်း။ ။ ထိုအသစ်အသစ် အဆင့်

အဆင့် ဖြစ်ပေါ်မှုကို ထင်မြင်ရသဖြင့် အဟောင်းအဟောင်း၏ အဆင့်အဆင့် ပျောက်ကွယ်မှုရှိသော အနိစ္စတာရုပ်သည်လည်း ထင်ရှားလှပေ၏။ ။ ရုပ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် ရုပ်ဟောင်း ပျောက်ကွယ်မှုသည် အနည်းအများ တူမျှကြသည်လည်း ရှိ၏။ သန္တတိရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။ ရုပ်သစ်ဖြစ်ပေါ်မှုက အဆင့်ဆင့် တိုးတက် ပွားများ၍ လာသည်လည်း ရှိ၏။ ဥပစယရုပ်၏အချက်ပေတည်း။ ။ ရုပ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုက အဆင့်ဆင့် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ လာသည်လည်း ရှိ၏။ ဇရတာရုပ် ၏ အချက်ပေတည်း။ ။ သစ်မြစ်၊ သစ်ပင်၊ သစ်ကိုင်း၊ သစ်ခက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ညွန့်၊ သစ်ပွင့်၊ သစ်သီးတို့၌ အသီးသီး လက္ခဏာအချက် ငါးပါး၊ ငါးပါးစီ ရှိကြသည်ကို လက္ခဏာရုပ်ခန်းတွင် ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုလက္ခဏာအချက် ငါးပါး၊ ငါးပါးစီ ရှိကြသည့်အတွက်ကြောင့် သစ်မြစ်၊ သစ်ပင် စသည်တို့ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုခဲ့သော် အလွန်သေးငယ်လှသော ပိုးသတ္တဝါတွေအပြည့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ရှိနေကြသကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြရကုန်၏။ ဥတုဇရုပ်တို့၏ ပေါက်ပွားမှုတို့ ပေတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာတို့မှလည်း ဆံပင်တို့၌ လက္ခဏာအချက် ငါးခု၊ မွေးညှင်းတို့၌ ခြေသည်းလက်သည်းတို့၌၊ သွားရိုးတို့၌၊ အရေထူ အရေပါးတို့၌ အသားလွှာ အသားခဲ အသားတုံးတို့၌ အကြောကြီး အကြောငယ်တို့၌ အရိုးကြီး၊ အရိုးငယ်တို့၌ ခြင်ဆီခဲတို့၌ အညှို့ခဲတို့၌ နှလုံးခဲ၊ အသည်းခဲ၊ အမြွေးလွှာ၊ အဆုတ်ခဲ၊ အူမကြီး၊ အူသိမ်ငယ်၊ အစာသစ်၊ အစာ ဟောင်း၊ ဦးနှောက်ခဲတို့၌ အသီးအသီး လက္ခဏာ အချက် ငါးပါး၊ ငါးပါးစီ ရှိကြ၏။ ထိုလက္ခဏာအချက် ငါးပါး၊ ငါးပါးစီ ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဆံပင်၊ မွေးညှင်း စသည်တို့ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုခဲ့သော် အလွန် သေးငယ်လှသော ပိုးသတ္တဝါတွေအပြည့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ရှိနေကြသကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ ထင်မြင်ကြရသည်ကား ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်တို့နှင့်တကွ ဥတုဇရုပ်တို့၏ ပေါက်ပွားမှုတို့ပေတည်း။ (ပိုးသတ္တဝါတို့လည်း ပါရှိပေရာ၏။) ဤသို့လျှင် လက္ခဏာအချက်ငါးခုတို့ကို ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုတတ်ကြ ပါကုန်မှုကား တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံး၌ရှိသော ရုပ်တရားတို့၏ အနိစ္စ လက္ခဏာသည် တင်ရှားကြလေရော၏။ ။

ဤကား ရုပ်တရားစု၏ အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

စိတ်စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားတို့၌လည်း ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ
ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှားရှိသည်သာဖြစ်၏။ လောက၌ ရုပ်ဓာတ်၊
နာမ်ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံ အထူးအပြားတွေကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်နေကြသော
ဝေါဟာရစကား အထူးအပြားတွေကို သိတတ်ကြရာ၌ မျက်စိ မြင်မှု၌ မြင်၊
မမြင်ဟူသော စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ ထိုတွင် မြင်ဆိုသည်ကား - စက္ခုဝိညာဏဓာတ်
၏ အမည်ပေတည်း။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၊ ရူပါရုံ၊ အာလောက၊ မနသိကာရဟူသော
အကြောင်းတရားလေးပါး ပေါင်းဆုံမိ၍ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ဖြစ်ပေါ်မှုကို
မြင်သည်ဟု ခေါ်ကြ၏။ မမြင်ဆိုသည်ကား - စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ချုပ်ကင်း၍
နေသည်ကိုဆို၏။ ညဉ့်မှောင်တွင်း၌ အာလောကအကြောင်းမရှိသည်အခါ မျက်စိ၌
စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မရှိ၊ ချုပ်ကင်း၍နေ၏။ ။ မီးအလင်းရှိပြန်လျှင် စက္ခုဝိညာဏ
ဓာတ်ရှိပြန်၏။ ပေါ်ပြန်၏။ မြင်ပြန်၏။ မီးအလင်းကွယ်ပြန်လျှင် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်
ချုပ်ကွယ်ပြန်၏။ ဤ၌ မီးတောက်မှာ အချက်ငါးပါးရှိသည့်အတိုင်း မီးအလင်း
ဖြစ်ပေါ်လျှင် အမြင်ဖြစ်ပေါ်၏။ ။ မီးအလင်းပွားလျှင် အမြင်ပွား၏။ ။ မီး
အလင်းတည်လျှင် အမြင်တည်နေ၏။ ။ မီးအလင်း ဆုတ်ယုတ်လျှင် အမြင်
ဆုတ်ယုတ်၏။ ။ မီးအလင်းချုပ်ကွယ်လျှင် အမြင်ချုပ်ကွယ်၏။ ။ နေ့အခါ၌
လည်း မြင်၊ မမြင်ဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ အကွယ်အကာမရှိလျှင် မြင်၏။
အကွယ်အကာရှိလျှင် မမြင်။ ။ မျက်တောင်ခတ်မှု၌ မျက်ခွံဖွင့်ခိုက် မြင်၏။
မျက်ခွံဖုံးခိုက် မမြင်။ ။

ဤကား အာလောကဟူသောအကြောင်းအတွက် စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဝိပရိဏာမ၊
အညထာဘာဝ ဖြစ်ပုံတည်း။

ပဋိသန္ဓေမှနောက်၌ ဘယ်အခါမှာမဆို စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ပျက်ဆုံးခဲ့လျှင်
စက္ခုဝိညာဏ်လည်း ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။ ။ အကြင်အဆင်းကို မြင်၏။
ထိုအဆင်း ကွယ်ဆုံးလျှင် ထိုအမြင်ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။ ။ အိပ်ပျော်၍
နေစဉ်အခါ မနသိကာရ ကွယ်ပျောက်၍နေသည့်အတွက် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း
ကွယ်ပျောက်၍ နေလေတော့သည်။ ။ မြင်ဆိုလျှင် စက္ခုဒွါရဝီတိစိတ်အားလုံး၌
ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုယူ၊ မမြင်ဆိုလျှင် ထိုဝီတိစိတ်အားလုံး၌ ချုပ်ကွယ်သည်ကိုယူ
။ ။ နားကြားမှု၌လည်း ကြား၊ မကြား စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ ။ နှာခေါင်း
နံ့မှု၌လည်း နံ၊ မနံ စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ လျှာသိမှု ၌လည်း အရသာခံစားမှု ရှိ၊

မရှိ စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ ခြေဖဝါးအပြင်မှစ၍ အတွင်းအပြင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ထိုထိုနေရာတွင် ကိုယ်အတွေ့အထိ သိမှုတို့၌လည်း ထိမှန်း၊ သိမှု၊ မသိမှု၊ နာသည်၊ အနာပျောက်သည် ကျင်သည်၊ အကျင်ပျောက်သည်၊ ပူသည်၊ အပူပျောက်သည် အစရှိသည်ဖြင့် စကားနှစ်ခွန်းစီ ရှိကြ၏။

စက္ခုဝိညာဏ်နည်းအတိုင်း အကြောင်းတရားလေးပါးစီ ထုတ်ဖော်၍ ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ ဖြစ်ပုံကို ဝေဖန်လေ။

မနောဝိညာဏ်၌မူကား အကြံမျိုးတွေ အလွန်တရာ များပြားသည်ဖြစ်၍ တစ်ခု၊ တစ်ခုသော ကြံမှု၏ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပျောက်ပျက်မှုဟူသော ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝဖြစ်ပုံကို အလွန်များပြား ထင်ရှား၏။

စေတသိက်တို့တွင်လည်း ဝေဒနာစေတသိက်၌ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှုများသည် ထင်ရှား၏။

ကောင်းသောသညာ၊ မကောင်းသောသညာ၊ ကောင်းသောစေတနာ၊ မကောင်းသောစေတနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှု၊ ကောင်းသောဝိတက်၊ မကောင်းသောဝိတက်၊ ကောင်းသောဝိစာရ၊ မကောင်းသောဝိစာရတို့၏ ပြောင်းလဲမှုတို့သည်လည်း ထင်ရှားကုန်၏။

တစ်ထိုင်တွင်းမှာပင် လောဘဖြစ်ထည့်ချည်၊ အလောဘဖြစ်ထည့်ချည်၊ ဒေါသဖြစ်ထည့်ချေ၊ အဒေါသဖြစ်ထည့်ချေ၊ ထွေထွေလာလာ ပြောင်းလဲမှုအလွန် ထင်ရှား၏။

ဤကား အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာပြီး၏။

၂။ ဒုက္ခလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား - ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာများသည်လည်း သံသရာ၌ ပညာရှိတို့ကြောက်လန့်ဖို့ကောင်းလှသောကြောင့် ဘကျဉ်းအားဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ မည်ပါ၏။ ဝိပရိဏာမအချက်၊ အညထာဘာဝအချက်များပေတည်း။ အချက်များသည် အဘယ်ကြောင့် ပညာရှိတို့ ကြောက်လန့်ဖို့ကောင်းသနည်းဟူမူကား လောက၌ ဧရာခေး၊ မရဏခေးများသည် အကြီးဆုံးသောခေးများ ဖြစ်ကြ၏။ ဝိပရိဏာမ ဆိုသည်လည်း ခဏိကဧရာခေး၊ ခဏိကမရဏ

ဘေးများ ဖြစ်ကြ၏။ သေပေါက်၊ သေလမ်း ပွင့်မှုချည်းပင် ဖြစ်ကြ၏။ ဝိနိပါတလမ်း ပွင့်မှုချည်းပင် ဖြစ်ကြ၏။ ပြုစုမှုတို့နှင့် အစဉ်မပျက် အလျင်ဆက်နိုင် လှ၍သာလျှင် ဘဝမပြောင်းရဘဲ ရှိနေကြ၏။ ထို့အတူ လောက၌ မိမိတို့ ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထိုထိုအကျိုးမဲ့များ ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွား တည်နေမည်များကိုလည်း ကြောက်ကြရ၏။ အညထာဘာဝ၌ အာစယ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိများသည် ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထိုထိုအကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။

ရုပ်သန္တာန်မှာ ရောဂါအမျိုးမျိုး၊ အနာအမျိုးမျိုး အကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။ စိတ်သန္တာန်မှာ ကိလေသာအမျိုးမျိုး၊ ဝိပလ္လာသ အမျိုးမျိုး အကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။ ရုပ်ဟူသမျှသည် လည်း ထိုအနိစ္စလက္ခဏာ နှစ်ပါးရှိကြ၏။ ကာမနာမ်၊ ရူပနာမ်၊ အရူပနာမ် ဟူသမျှသည်လည်း ထိုအနိစ္စလက္ခဏာ နှစ်ပါးရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာနှစ်ပါးနှင့် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့် အလဲအလှယ် အားဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ သုံးပါးရှိ၏။

- (၁) ဒုက္ခဒုက္ခတာ တစ်ပါး
- (၂) သင်္ခါရဒုက္ခတာ တစ်ပါး
- (၃) ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ တစ်ပါး

၁။ ဒုက္ခဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား - ကိုယ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ကာယိက ဒုက္ခဝေဒနာမျိုး၊ စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော စေတသိကဒုက္ခဝေဒနာ မျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

၂။ သင်္ခါရဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား - ဘဝတိုင်း၊ ဘဝတိုင်း အမြဲ မပြတ် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်၍ ပြုစုနိုင်မှ တည်နေနိုင်ကြသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမျိုးတို့၏ သင်္ခါရသဘောကို ဆိုသတည်း။

ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည် သင်္ခါရဒုက္ခ ကြီးလှ၏။ ကာမတရားတို့ကို စွန့်ပြီးလျှင် တောထွက်၍ အသက်ခန္ဓာကိုပင် မညှာမတာဘဲ ခြိုးခြံစွာ ကျင့် ဆောင်နိုင်ပါမှ တစ်ရာတွင် တစ်ယောက်မျှ အကုန်ခံနိုင်ခဲ့လှ၏။ အလွန်ကောင်းမွန်း သိကြလျက်နှင့်ပင် မကျင့်နိုင်ကြ၊ ဒုက္ခကြီးစွာထင်ကြရ၏။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခဆေးလည်း အလွန်ကြီးလှ၏။ ဈာန်၊ အဘိညာဏ်တို့မည်သည် ရရှိပြီးနောက် စောင့်ရှောက်မှု

ဒုက္ခကြီးလှ၏။ အနည်းငယ်မျှသောအကြောင်းနှင့် ခဏခြင်းပျက်စီးတတ်ကြကုန်၏။

၃။ **ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ** ဆိုသည်ကား - ပဋိသန္ဓေနေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဘယ်အခါမှာမဆို ဘယ်နေ့ရက်မှာမဆို ဘယ်နာရီမှာမဆို ပျက် ခွင့်ဆိုက်လျှင် ပျက်တတ်ခြင်း၊ သေခွင့်ဆိုက်လျှင် သေတတ်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။ လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည် ထိုဒုက္ခလက္ခဏာ သုံးပါးနှင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခမျိုး သာ အမှန် ဖြစ်၏။ အကျယ်အားဖြင့် မူကား ဇာတိဒုက္ခတစ်ပါး၊ ဇရာဒုက္ခတစ်ပါး၊ မရဏဒုက္ခတစ်ပါး၊ သောကဒုက္ခတစ်ပါး၊ ပရိဒေဝဒုက္ခတစ်ပါး၊ ကာယိက ဒုက္ခ တစ်ပါး၊ စေတသိကဒုက္ခ တစ်ပါး၊ ဥပါယာသ ဒုက္ခတစ်ပါး၊ အပိယသမ္ပယောဂ ဒုက္ခတစ်ပါး၊ ပိယဝိပ္ပာယောဂဒုက္ခ တစ်ပါး၊ ဣစ္ဆာပိဿာတ ဒုက္ခတစ်ပါးဟူ၍ ဒုက္ခလက္ခဏာ (၁၁) ပါး ရှိ၏။

ထို (၁၁) ပါးတို့တွင် **ဇာတိ** ဆိုသည်ကား - ဖြစ်ပေါ်မှု ပွားများမှုပေ တည်း။ ထိုဇာတိသည် - (၁) ကိလေသာဇာတိ

(၂) ကမ္မဇာတိ

(၃) ဝိပါကဇာတိ - ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ ထိုသုံးပါး တို့တွင်

၁။ **ကိလေသာဇာတိ** ဆိုသည်ကား - လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန အစရှိကုန်သော ကိလေသာတရားတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် ကိလေသာဇာတိမည်၏။

၂။ **ကမ္မဇာတိ** ဆိုသည်ကား - ဒုစရိုက်ကံတရား၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် ကမ္မဇာတိ မည်၏။

၃။ **ဝိပါကဇာတိ** ဆိုသည်ကား - ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ရောဂါမျိုး၊ အနာမျိုး ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှု၊ ယုတ်ညံ့လှသော ဘဝ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုတို့ကို ဝိပါကဇာတိ ဆိုသတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ကိလေသာဇာတိ၌ လောဘဟူသော ကိလေသာတို့သည် လွန်သောင်းကျန်း၏။ ဘယ်အခါမဆို ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင် ယမ်းပုံ၌ မီးကျသကဲ့သို့ တားဆီးမရ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ပွားများခွင့်ရှိခဲ့လျှင် မပယ်နိုင်မရှားနိုင် ပွားများတတ် ၏။ ထို့ကြောင့် လောဘ၏ဇာတိသည် အရိယာပညာရှိတို့ အလွန် ကြောက်လန့်

ဖို့ကောင်းလှသည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။ ဒေါသကိလေသာ၊ မောဟ ကိလေသာ အစရှိကုန်သော တစ်ထောင့်ငါးရာကိလေသာတို့၏ ဇာတိတို့၌လည်း ထိုအတူတည်း။

အဆိပ်ထန်သော မြွေနဂါးတို့၏နေရာဌာနဖြစ်သော တောင်ပို့များသည် အနီးအနားသို့ မချဉ်းဝံ့၊ မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်တွေ ဖြစ်ကြလေသကဲ့သို့ လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည်လည်း ထိုကိလေသာဇာတိတို့၏ ဖြစ်ပွားရာ တည်နေရာဌာနများ ဖြစ်ကြ၍ ငါ၏ကိုယ်၊ ငါ၏ခန္ဓာဟု အရိယာပညာရှိတို့ မချဉ်းစံ့ မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်တွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။

ကမ္မဇာတိ၌ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်၊ မနောဒုစရိုက် အမိုက်အမှား ကံတရားတို့သည် ကိလေသာတရားတို့၏ အပွားအစီး တို့သည်သာ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ကိလေသာဇာတိ သောင်းကျန်းတိုင်း ဒုစရိုက်တို့၏ ဖြစ်မှုဟူသော ကမ္မဇာတိသည်လည်း သောင်းကျန်းမြဲဖြစ်လေရကား ထိုကမ္မဇာတိသည်လည်း အရိယာပညာရှိတို့ အလွန်ကြောင့်လန့်ဖို့ ကောင်းလှသည် ဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။ သူခိုး၊ ဓားပြတို့၏ နေရာဖြစ်သော ရွာများသည် အနားအနီးသို့ မကပ်ဝံ့ မချဉ်းဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်တွေ ဖြစ်လေသကဲ့သို့ ထိုလူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ စသည်များသည်လည်း ထိုကမ္မဇာတိ၏ဖြစ်ပွားရာ တည်နေရာဌာနများ ဖြစ်ကြ၏။ ငါ၏ကိုယ်၊ ငါ၏ခန္ဓာဟု အရိယာပညာရှိတို့ မချဉ်းစံ့ မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်တွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။

ဝိပါကဇာတိ၌ ကိလေသာဇာတိ ကမ္မဇာတိတို့ သောင်းကျန်းကြသည့် အတွက် အပါယ်သို့ ကျရောက်ခြင်းဟူသော ဝိနိပါတ ဝိပါကဇာတိသည်လည်း ဘဝသံသရာတွင် အစဉ်ထာဝရ သောင်းကျန်းလျက် ရှိကြ၏။

ထို့ကြောင့် ကိလေသာဇာတိ ကမ္မဇာတိတို့နှင့်အတူတကွ ထိုဝိပါကဇာတိ အစဉ်ပါရှိ၍နေသော လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ စသည်များသည်လည်း ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန် ဖြစ်ကြ၏။ သုစရိုက်တရားများ သုဂတိဘဝများသည် ကိလေသာဘေးတို့၏ အစာအာဟာရများ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကိလေသာမီးတို့ကို ပွားစီးစေတတ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုစရိုက်တို့၏ ဇာတိ၊ သုဂတိဘဝတို့၏ ဝိပါကဇာတိများသည် ကိလေသာဇာတိတို့၌ ပါဝင်လေ၏။

ဇာတိဒုက္ခ ပြီး၏။

မိခင်ဧရာဝတီ

ဧရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခတို့သည်မူကား ထိုထိုဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ အဘယ်အခါမှာမဆို၊ ဘယ်နာရီမှာမဆို ယိုယွင်းခွင့် ဆိုက်ခဲ့လျှင် ယိုယွင်းတဲ့စေရန်၊ သေခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင် သေတဲ့စေရန်၊ အပါယ်ကျခွင့် ဆိုက်ခဲ့လျှင် အပါယ်ကျတဲ့စေရန် အသင့်ရံကာ အမြဲပါရှိ၍နေသော ခဏီဧရာ၊ ခဏကမရဏ များပင်ဖြစ်ကြ၍ ဝိပရိဏာမဒုက္ခအဆိုမှာ ပါဝင်ကြလေပြီ။ ဤဧရာဒုက္ခ၊ မရဏ ဒုက္ခ ဘဝမကွာ အမြဲပါရှိ၍ နေသည့်အတွက် လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝများသည် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန်ဖြစ်ကြ၏။

ဧရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခပြီး၏။

သောကဒုက္ခ၊ ပရိဒေဝဒုက္ခ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ၊ ဥပါယာသ ဒုက္ခတို့သည် လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာတို့မှ သွား လေရာ နေလေရာ ဖြစ်ခွင့်ဆိုက်လျှင် ဖြစ်ကြဖို့ရာ ဝိုင်းအံ့ခြံရံကာ ပါရှိ၍ နေကြကုန်၏။ ငရဲ၊ ဗြိတ္တာဘုံ တို့သည်ကား သောကဘုံကြီးတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ပရိဒေဝဘုံကြီးတွေ၊ ဒုက္ခဘုံကြီးတွေ၊ ဒေါမနဿဘုံကြီးတွေ၊ ဥပါယာသဘုံကြီးတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။

သောကာဒိဒုက္ခငါးပါး ပြီး၏။

မတွေ့ချင်၊ မမြင်ချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် တွေ့မြင် ပေါင်းဖက် ဆက်ဆံရခြင်းသည် အပိယသမ္ပယောဂဒုက္ခ မည်၏။ ။ အမြဲလျှင် တွေ့ချင်၊ မြင်ချင်၊ မကွဲမကွာချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် သေကွဲ ကွဲရခြင်း၊ ရှင်ကွဲကွဲရခြင်းသည် ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခမည်၏။ ရလိုလှ၍ တောင့်တတမ်းရမ်း ကြိုးပမ်းအားထုတ် လုပ်ဆောင်ရှာမှီးပါလျက် မရလေပဲ လွဲချော်ပျက်စီး အချည်းနှီးအကျိုးမဲ့ ဖြစ်ရခြင်းသည် ဣစ္ဆာဝိဃာတဒုက္ခ မည်၏။ ။ ဤဒုက္ခများသည်လည်း လောကမှာ အလွန်များပြား ထင်ရှားလျက်ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝ၊ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာဘဝ၊ ဗြဟ္မခန္ဓာများသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။ ။

ဤဒုက္ခလက္ခဏာ တစ်ဆယ့်တစ်ချက်တို့တွင် ဇာတိ၊ ဧရာ၊ မရဏဒုက္ခ အချက်သုံးပါးသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။

ဒုက္ခလက္ခဏာပြီး၏။

အနတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား - ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို အနတ္တဟူ၍ သိရာသိကြောင်းဖြစ်သော အချက်အရာကို အနတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်။

အနတ္တ၌ အတ္တဟူသော စကား၏ အနက်သွားကို ရှေးဦးစွာ သိထိုက်၏။ အတ္တဆိုသည်ကား - သတ္တဝါ၏ အနှစ်အသားဟု ဆိုလိုသည်။ အနှစ်အသား ဆိုသည်ကား - သစ္စကထာ၌ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မြေအိုးဟူသောစကား၌ မြေသည် အိုး၏အနှစ်အသား ဖြစ်၏။ အိုး၏အနှစ်အသားဆိုသည်ကား - အိုးဟူသော စကားသည် သဏ္ဌာနပညတ်၏ အမည်တည်း။ မြေ၏အမည်မဟုတ်။ သဏ္ဌာနပညာသည်လည်း ပရမတ္ထတရားကဲ့သို့ ဓာတ်နှစ်၊ ဓာတ်သားရှိသည် မဟုတ်။ မြေသည်သာလျှင် ပရမတ္ထတရားဖြစ်၍ ဓာတ်နှစ်၊ ဓာတ်သားရှိ၏။ လောက၌အိုးဟူ၍ရှိ၏လောဟု ဆိုခဲ့သော် ပရမတ်နှင့် ပညတ် ခြားနားမှုကို မသိကြသော သူတို့က အိုးဟူရှိ၏ဟု ပြောကြကုန်လတ္တံ့။ အိုးဟူ၍ ရှိ၏ဟု ဆိုလျှင် ထိုအိုးကိုပြစမ်းပါဟု မေးရာ၏။ ထိုအခါ အနီး၌ရှိသော မြေအိုးကို လက်ညှိုးထိုး၍ ဤသည်ကား အိုးမဟုတ်လောဟု ပြကြကုန်လတ္တံ့။ ထိုသို့ပြခြင်း သည် အိုးမဟုတ်သော မြေကိုအိုးဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းဖြစ်၏။ အစွပ်စွဲမှား၏။ မှားပုံ ကား မြေဟူသည် ပရမတ္ထမျိုးဖြစ်၍ အနှစ်အသားရှိ၏။ အိုးဟူသည် ပညတ်မျိုး ဖြစ်၍ အနှစ်အသားမရှိ၊ ကောင်းကင်ကဲ့သို့ အချည်းနှီးသာတည်း။ မြေကို အိုး ဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းသည် မြေကိုအိုး၏အတ္တပြုခြင်း ဖြစ်၏။ အနှစ်အသားရှိသောမြေကို အနှစ်အသားမရှိသော အထည်ခံ၊ အမာခံ အနှစ်အသားပြုခြင်းဖြစ်၏။ မရှိသော အိုးသည် ရှိသောအိုး ဖြစ်လေ၏။ မြေသည်အိုး၏ အတ္တဖြစ်လေ၏။ အတ္တဖြစ်ခဲ့သော် မြေသည်ပင်လျှင်အိုး၊ အိုးသည်ပင်လျှင် မြေဟူ၍ မြေနှင့်အိုး တစ်ခုတည်း ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်သည်ကို အစွပ်အစွဲမှားခြင်း ဆိုသတည်း။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသည် မြေနှင့်တူ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် အိုးနှင့်တူ၏။ မြေကိုအိုးဟု ဆိုခဲ့လျှင် မြေသည်အိုး၏ အတ္တဖြစ်လေသကဲ့သို့ ခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ ဆိုခဲ့လျှင် ရုပ်နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တ ဖြစ်ရလေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အနှစ်သာရ ဖြစ် လေ၏။ ဤကား အတ္တဟူသောစကား၏အနက်သွားပေတည်း။ စွပ်စွဲခြင်း မှားပုံတည်း။

အနတ္တဟူသောစကား၏ အနက်သွားပုံကား

မြေအိုးဟူသောစကား၌ မြေကားတစ်ခြား၊ အိုးကားတစ်ခြား၊ မြေသည် ပရမတ္ထမျိုးတည်း။ အိုးသဏ္ဌာန်သည် ပညတ်မျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် မြေသည် အိုးမဟုတ်၊ အိုးသည်မြေမဟုတ်။ မြေကိုအိုးဆိုလျှင် မှား၏။ အိုး၏မြေဆိုလျှင် မှား၏။ မြေသည် အိုး၏အတ္တမဟုတ်ပြီ။ အနတ္တ ဖြစ်လေ၏။ အိုးသည်လည်း သဏ္ဌာန်ပညတ်မျှဖြစ်၍ ကောင်းကင်ပညတ်များကဲ့သို့ အချည်းနှီး ထင်ရှားလေ၏။

ထို့အတူ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသည် တစ်ခြား၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် တစ်ခြား၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားများသည် ပရမတ္ထမျိုးပေတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် သဏ္ဌာန်ပညတ်၊ သန္တတိပညတ်မျိုးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ရုပ် တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် ရုပ် တရား၊ နာမ်တရားမဟုတ်၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟုဆိုလျှင် မှား၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားဟု ဆိုခဲ့လျှင် မှား၏။ ဤသို့မြင်နိုင်မှုကား ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အတ္တမဟုတ်ပြီ။ အနတ္တဖြစ်လေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း သဏ္ဌာန်ပညတ်၊ သန္တတိပညတ်မျှ သာဖြစ်၍ အချည်းနှီးထင်ရှားလေ၏။ ဤကား အနတ္တ အနက်သွားပုံတည်း။

အနတ္တလက္ခဏာဆိုသည်ကား - ပြဆိုခဲ့သော အနိစ္စလက္ခဏာသည်လည်း အနတ္တလက္ခဏာပင်တည်း။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုက္ခလက္ခဏာစုသည်လည်း အနတ္တ လက္ခဏာပင်တည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် အဘယ်သို့လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်းဟူမူကား - ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ တစ်ဘဝလုံး မြဲ၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဘဝအဆက်ဆက်မြဲ၏ဟူ၍လည်းကောင်း ယူကြရင်း ဖြစ်၏။

ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၌မူကား ခဏိကဇရာ၊ ခဏိကမရဏဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် ရှိ၏။ ထိုဇရာ၊ မရဏနှင့်တကွ တစ်နေ့၊ တစ်ရက် အတွင်းမှာပင် အကြိမ်ရာထောင်မက ရုပ်ဟောင်း၊ နာမ်ဟောင်းအမျိုးမျိုး ကွယ်ပျောက်ခြင်း အသစ်အသစ် အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပွားများခြင်းဟူသော အညဿဘာဝ အနိစ္စလက္ခဏာသည် ရှိ၏။ တစ်ဘဝလုံးမှာမှ တစ်ဦးတစ်ယောက် တည်းဟူ၍ ယူကြသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှာ ထိုကဲ့သို့သော ဝိပရိဏာမမှု၊

အညာထာဘဝမှု မရှိသင့်၊ ရှိခဲ့လျှင် တစ်ဘဝလုံးမှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း တစ်နေ့၊ တစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အကြိမ်ပေါင်း ရာထောင်မက အိုရ၏၊ သေရ၏။ အကြိမ်ပေါင်း ရာထောင်မက အသစ်အသစ် ဖြစ်ရ၏။ ဘဝပြောင်းလဲရ၏ဟု ရှိနေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ကားမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာများကို ထင်မြင်ကြရသဖြင့် ရုပ်၊ နာမ်တရား တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အတ္တမဟုတ်ဟု သိနိုင်မြင်နိုင်လေသတည်း။

ဤကား အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ အနိစ္စလက္ခဏာ သည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်ပုံတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာစုသည် အဘယ်သို့လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း ဟူမူကား ဒုက္ခလက္ခဏာမည်သည် မကောင်းလှသော အကျိုးယုတ်၊ အကျိုးမဲ့များ ဖြစ်ကြ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့မည်သည် မိမိတို့၏ကောင်းခြင်း မြတ်ခြင်းတို့ကိုသာ အလိုရှိကြ၏။ ရုပ်၊ နာမ်တရားစုသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တမှန်ခဲ့သော် ရုပ်၊ နာမ်တရားနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ရာ၏။ တစ်ခုတည်း ပင်ဖြစ်ခဲ့သော် အလိုသည်လည်း တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ရာ၏။ တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ခဲ့သော် အလိုသည်လည်း တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုသည်ပင်လျှင် ရုပ်၊ နာမ်၏အလိုဖြစ်ရာ၏။ ရုပ်၊ နာမ်၏အလိုသည်ပင်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ကား မဖြစ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏အလိုကား တစ်ခြား ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏အလိုကား တစ်ခြား။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အလိုဆိုသည်ကား - လောဘတရား၊ ဆန္ဒတရား များတည်း။

ရုပ်၊ နာမ်တို့၏အလိုဆိုသည်ကား-အကြောင်းအားလျော်စွာ-ဖြစ်ခြင်းတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏အလိုမူကား- အခါခပ်သိမ်း မိမိကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်းကို အမြဲလိုလား၏။

ရုပ်၊ နာမ်တို့သည်မူကား- ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား အားလျော်စွာ ဖြစ်ကြ၏။

ရုပ်၊ နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့သည် အကြောင်းတရားနှင့်သာ စပ်ဆိုင်ကုန်၏။ အကြောင်းတရားကိုလွှတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုသက်သက်နှင့်

စပ်ဆိုင်သည် မဟုတ်ကုန်၊ အပူကို အလိုရှိလျှင် ပူစေတတ်သောအကြောင်းကို ရှာကြံအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အအေးကို အလိုရှိလျှင် အေးစေတတ်သော အကြောင်းကို ရှာကြံအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အသက်ရှည်ခြင်းကို အလိုရှိကြသည့် အတွက် အသက်မွေးမှု အစာအာဟာရ မှီဝဲမှုကြီးကို အမြဲအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အလိုဆန္ဒသက်သက်နှင့် အသက်ရှည်အောင် မတတ်နိုင်ကြ၊ သုဂတိဘဝကို အလိုရှိရှိကြသည့်အတွက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အားထုတ်ကြရကုန်၏။ အလိုဆန္ဒ သက်သက်နှင့် သုဂတိဘဝကိုရအောင် မတတ်နိုင်ကြ၊ သတ္တဝါတို့သည်မူကား ရှေ့အဖို့၌ အကြောင်းကို ရှာကြံအားထုတ်သည့်အတွက် နောက်အဖို့၌ ထိုအကြောင်း အားလျော်စွာ အလိုရှိရာ ရောက်ပေါက်ကြသည်ကိုပင် မိမိကိုယ်ကိုမိမိအလိုရှိတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သည်ဟု အထင်အယူမှားကြကုန်၏။ ရှေ့ရှေ့သောနေ့၌ အစာအာဟာရ မှီဝဲခြင်းဟူသော အကြောင်းတရားကို ရှာကြံအားထုတ်သည့်အတွက် နောက်နောက် သောနေ့မှာ ဣရိယာပုတ်လေးပါးတို့၌ မတ်မတ်မားမား လိုက်စား ကျင်လည်၍ တည်စေနိုင်သည်ကိုပင် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အလိုရှိတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သည်ဟု အထင် အယူမှားကြကုန်၏။ ရှေ့ဖို့၌ ပြုလုပ်၍ထားကြကုန်သော အိမ်ရာတိုက်တာ အရိပ်အာဝါသရှိနေသည့်အတွက် နောက်အဖို့၌ အလိုရှိတိုင်း ကြည်လင်ချမ်းမြ နေနိုင်ကြသည်ကိုပင် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အလိုရှိတိုင်း ပြည့်စုံ၍ နေကြရသကဲ့သို့ အထင်အယူမှားကြကုန်၏။

အကျဉ်းအားဖြင့် လောက၌ သတ္တဝါတို့၏အရေးကိစ္စ အမှုကြီးငယ်တို့သည် အဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်ကြကုန်သနည်းဟု စေ့စုံစွာ မျှော်ရှုကြသည်ရှိသော် သင်္ခါရဒုက္ခမူတို့၏ အနန္တကြီးကျယ်များပြားပုံကို ဉာဏ်မျက်စိတွင် တွေ့မြင်နိုင်ကြ ကုန်ရာ၏။ ထိုသင်္ခါရဒုက္ခ အနန္တ ကြီးကျယ်များပြားရသည်မှာလည်း ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ် တရားတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း အာဏာပေးခြင်းနှင့် ပြီးစီးခြင်းမရှိကြ ကုန်သည့်အတွက်ကြောင့် မိမိ မိမိတို့၏ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ် တရား တို့ကို အထိုက်အလျောက် မိမိ မိမိတို့အလိုရှိရာသို့ ပါရာပေါက်ရောက် ပြီးမြောက်နိုင်ကြစေရန် အကြောင်းတရားတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုတို့ချည်းပေတည်း။ ဤကား အလတ်ဖြစ်သော ဒုက္ခလက္ခဏာသုံးပါးတို့တွင် သင်္ခါရဒုက္ခတာဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာကို တွေ့မြင်ကြကုန်သဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့လိုက်ခြင်းမရှိမှု အလွန်ထင်ရှားလေရကား ပုဂ္ဂိုလ်

သတ္တဝါ၏ အတ္တမဟုတ်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ၊ ဝိပရိဏမဒုက္ခတာတို့၏ အတွက်နှင့် အတ္တမဟုတ်ချက်များ ထင်ရှားပုံ၊ ဇာတိဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ စသည်တို့၏ အတွက်နှင့် အတ္တမဟုတ်ချက်များ ထင်ရှားပုံတို့ကိုလည်း အကုန်သိမြင်ကြကုန်ရာ၏။

ဤကား ဒုက္ခလက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာဖြစ်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။

ထိုလက္ခဏာသုံးပါးတို့ကို ပိုင်နိုင်စွာ ထင်မြင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါး သည် တိရဏပရိညာ မည်၏။

ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါး ဆိုသည်ကား-

- (၁) အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်တစ်ပါး
- (၂) ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်တစ်ပါး
- (၃) အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်တစ်ပါး

ထိုသုံးပါးတို့တွင်-

ရှေးဦးစွာ အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ်ခြင်းငှာ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်သည် သာလျှင် ပိုင်နိုင်ရန် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ရန် မှာလည်း အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်သည် လိုရင်းဖြစ်၏။ အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ပါလျှင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်လွယ်တော့သည်သာတည်း။

ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်မှာမူကား ဤအနိစ္စဝိပဿနာပိုင်နိုင်ရုံမျှနှင့် မပြီး နိုင်သေး၊ လောကုတ္တရာမဂ်သည် လေးဆင့်တိုင်တိုင် ရှိနေရသည်မှာ ဒုက္ခဝိပဿနာ ဉာဏ် အပြီးတိုင် မပိုင်နိုင်သေးသဖြင့် တဏှာ၊ မာန မကုန်မဆုံးနိုင် ရှိနေသည့် အတွက်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါကာလ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သူတို့မှာ အပါယဒုက္ခမှ အပြီးတိုင်ကျွတ်လွတ်ကြရန် အရေးသည် အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာ အပသို့ရောက်၍ သွားကြလျှင် အပါယဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ် ကြရန် နည်းလမ်းပင်မရှိလေပြီ။ အပါယဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ရန်ကိစ္စမှာလည်း ဒုစရိုက်တရား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင်ပယ်သတ်ခြင်းပေတည်း။ ဒုစရိုက်တရား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင်ပယ်သတ်ရန်ကိစ္စမှာလည်း အတ္တဒိဋ္ဌိကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ခြင်းပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ

သာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံကြသည့်ဘဝတွင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်ခြင်း
ငှာ အနိစ္စဝိပဿနာတရားကိုသာ အရေးကြီးစွာ အားထုတ်ကြကုန်ရာသတည်း။

“အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်ပိုင်နိုင်လျှင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ခြင်းကိစ္စ
ပြီးစီးသည်” - ဟူရာ၌ သာဓကပါဠိတော်ကား -

**အနိစ္စသညိနော မေဃိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ၊ အနတ္တသညိနော
အသ္မိမာနော သုမုဋ္ဌိတံ ပါပုဏာတိ၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ။**

အနက်ကား။ ။ မေဃိယ၊ မေဃိယရဟန်း၊ အနိစ္စသညိနော၊ အနိစ္စ
သညာ ပိုင်နိုင်သောသူအား၊ အနတ္တသညာ၊ အနတ္တသညာသည်။ သဏ္ဌာတိ၊
အလိုလိုတည်လာ၏။ အနတ္တသညိနော၊ အနတ္တသညာ ပိုင်နိုင်သောသူအား၊
အသ္မိမာနော၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့ကို ငါ၊ ငါဟူ၍ အထင်ကြီးခြင်းသည်။
သုမုဋ္ဌိတံ၊ ပျက်စီးခြင်းသို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ ယခု
မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင်။ နိဗ္ဗာနံ၊ စိတ်ဒုက္ခကပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းခြင်းသို့။
ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။

ယုတ္တိမှာမူကား အနိစ္စလက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်
ကြောင်းကို အကျယ်ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ဤဝိပဿနာအလုပ်သည် သမထအလုပ်ကဲ့သို့ ပလိဗောဓ ဆိတ်ငြိမ်ရာ
ကြီးကိုရမှာသာ ပြီးစီးနိုင်သည်မဟုတ်၊ ပါရမီဉာဏ်သည်သာ ပဓာနတည်း။
ပါရမီဉာဏ်ရှိခဲ့ပါမူ တရားနာရင်းနှင့်ပင် ပေါက်ရောက်၍ သွားတတ်၏။
ဃရာဝါသ ကိစ္စအတွင်းမှာ ပေါက်ရောက်နိုင်၏။ အကြောင်းမူကား ဉာဏ်
ရှိသူတို့မှာ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပြင်၊ အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်၊ ရွာတွင်းရွာပြင် တွေ့မြင်သမျှ
သည် အနိစ္စဉာဏ် ပွားစီးဖို့ချည်းသာတည်း။

ပါရမီဉာဏ်နုသူများမှာမူကား သမထအလုပ်ကဲ့သို့ပင် အထူးအားထုတ်မှ
ပေါက်ရောက်နိုင်ကြ၏။ အားထုတ်ကြရာမှာလည်း ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝ
ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာတွင် မျက်တောင်တစ်ခတ် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်းမှာပင်
အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နိုင်သောခဏိက အနိစ္စအချက်များသည် အဘိဓမ္မာစကား
ပြောကြရာ၌သာ လို၏။ ဝိပဿနာအရာ၌မူကား ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်မျိုးတွင်
ထင်ရှားလျက်ရှိကြသော သန္တတိဝိပရိဏာမ၊ သန္တတိအညထာဘာဝသည်သာ
လိုရင်းဖြစ်၏။

သန္တတိဝိပရိဏာမ ဆိုသည်ကား - လောက၌ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်တွင် အသီးအသီး စကားဝေါဟာရနှင့်တကွ ထင်ရှားလျက်ရှိကြသော ပရမတထရော အချက်၊ ပရမတ္ထမရဏအချက်များပေတည်း။ အညထာဘာဝမှာလည်း ထိုအတူ တည်း။ ဝိပဿနာတင်ရှုရန် တရားမှာလည်း ရုပ်တရားစုတွင် ဓာတ်ကြီးလေးပါး သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ ဓာတ်ကြီးလေးပါး၏ တစ်နေ့၊ တစ်ရက်အတွင်းမှာပင် အခါတစ်ရာမက ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုကို ထင်မြင်နိုင်လျှင် ထို၌ မှီကြသော - ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုသည် ပါဝင်လေတော့သည်။ နာမ်တရားစုမှာ လည်း ဝိညာဏ် ခြောက်ပါးဟူသော စိတ်သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ စိတ်၏ဖြစ်ပျက် ပြောင်းလဲမှုကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ထိုစိတ်၌မှီကြရသော စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုသည် ပါဝင်လေတော့သည်။ ဝေဒနာ အထူးအပြား၊ သညာ အထူးအပြား၊ စေတနာ အထူးအပြား စသည်များသည်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာ ထင်လွယ်ရန် ဖြစ်ပေ၏။ ရုပ်တရားစုမှာလည်း ဝဏ္ဏအထူးအပြား၊ ဂန္ဓအထူးအပြား စသည်များသည် ထိုအတူတည်း။ လိုရင်းမှမူကား သတ္တ၊ ပုဂ္ဂလ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ၊ နိစ္စ၊ သုခ၊ ဝိပလ္လာသ၊ ဓမ္မတို့၏ ပျောက်ကင်းခြင်း သည်သာလျှင် လိုရင်းတည်း။ ဤဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏ ရှုမြင်ပွင့်လင်းရန် အချက်မှာမူကား လက္ခဏာသုံးပါး ပေတည်း။

ထိုလက္ခဏာသုံးပါးကိုလည်း လက္ခဏာခန်းမှာ သိသာထင်ရှား ရှိရုံမျှ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

တိရဏပရိညာအကျယ် ပြီး၏။

ပဟာနပရိညာအကျယ်ကား

- ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာ၌ လိုရင်းပဓာနဖြစ်သော ပဟာနတရားသည် ငါးပါး ရှိ၏။
- (၁)   တဒင်္ဂပဟာန   တစ်ပါး၊
  - (၂)   ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန   တစ်ပါး၊
  - (၃)   သမုစ္ဆေဒပဟာန   တစ်ပါး။

(၄) ပဋိပဿဒွိပဟာန တစ်ပါး၊

(၅) နိဿရဏပဟာန တစ်ပါး - ဟူသော ဤငါးပါးတည်း။ ။
ထိုငါးပါးတို့ကို ထင်ရှားစေခြင်းငှာ ကိလေသာတို့၏ အခိုက်အတန့်ဟူသော ဘူမိအပြား သုံးပါးတို့ကို ပြဆိုရာ၏။

ဘူမိအပြားသုံးပါး ဆိုသည်ကား -

(၁) အနုသယဘူမိ တစ်ပါး

(၂) ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိ တစ်ပါး

(၃) ဝီတိက္ကမဘူမိ တစ်ပါး - ဟူသော ဤသုံးပါး တည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် -

အနုသယဘူမိ ဆိုသည်ကား - ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်အားဖြင့် အသီးအခြား စေတသိက်တစ်ပါးအနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိကြကုန်မူ၍ စိတ်သန္တာန်၌သာ အစဉ်စွဲကပ် ငုတ်ဓာတ်၊ ဝပ်ဓာတ်၊ အိပ်ဓာတ်၊ ကိန်းဓာတ်ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကိန်းဝပ်မှု အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် အနုသယဘူမိ မည်၏။

ခြောက်ဒွါရတွင် တစ်ခု၊ တစ်ခုသော ဒွါ၏ကိလေသာဓမ္မ ထကြွဖြစ်ပေါ်ရန် အာရုံတိုက်ဆိုက်လာသဖြင့် မနောဒွါရတွင်မျှ ထကြွ၍လာကြသော ကိလေသာတို့၏ ကိန်းဝပ်ရာမှ ထကြွဖြစ်ပေါ်၍လာခြင်း အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိ မည်၏။

မနောဒွါရတွင်မျှ မတန်မရပ်ကြကုန်မူ၍ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ နှုတ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားတိုင်ရောက်အောင် ကျူးလွန်၍လာကြကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကျူးလွန်ခြင်း အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် ဝီတိက္ကမဘူမိ မည်၏။

လောဘကိလေသာသည် အနုမတဂ္ဂ သံသရာတွင် သတ္တဝါတစ်ယောက်၏ စိတ်သန္တာန်၌ လောဘကိလေသာတစ်ခုမှာပင် ဘုံသုံးဆင့်ရှိ၏။ ထို့အတူ ဒေါသ ကိလေသာမှာလည်း ဘုံသုံးဆင့်၊ မောဟကိလေသာ ဒိဋ္ဌိကိလေသာ၊ မာနကိလေသာ စသည်တို့မှာ အသီးအသီး ဘုံသုံးဆင့်စီ ရှိကြ၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးတို့တွင် သီလဟူသော ပထမသိက္ခာသည် ကိလေသာတို့၏ ဝီတိက္ကမဘူမိဟူသော တတိယဘုံမျှသာ ပယ်နိုင်၏။ တတိယဘုံမျှကိုသာ ပယ်နိုင်သည့်အတွက် ဒုတိယဘုံ၊ ပထမဘုံရှိနေကြသေးသောကြောင့် သီလဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာ

တို့မည်သည် မကြာခဏ ဖြစ်ပေါ်၍ ထကြွသဖြင့် ဝီတိက္ကမဘုံတိုင်အောင် ပြည့်မြဲပြည့်နိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သီလဖြင့်ပယ်ခြင်းကို တဒင်္ဂပဟာန် ခေါ်သတည်း။ ထိုထိုသီလအင်္ဂါဖြင့် ထိုထိုကိလေသာအစိတ်မျှကို ပယ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။

ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသော ဈာန်သမာဓိဟူသော သမာဓိသိက္ခာ သည် သီလပယ်ချက်မှ ကျန်ရှိသော ဘူမိနှစ်ပါးတို့တွင် ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိဟူသော ဒုတိယဘုံမျှကို ပယ်နိုင်၏။ အနုသယဘူမိ ကျန်ရှိသည့်အတွက် ဈာန်သမာပတ် တို့ဖြင့်ပယ်အပ်သော ကိလေသာများသည်လည်း ဈာန်၏ဆန့်ကျင်ဖက် တရားနှင့် တွေ့ကြုံလာခဲ့လျှင် ဈာန်ကိုပင်ဖျက်ဆီး၍ ဝီတိက္ကမဘုံတိုင်အောင် ပြည့်မြဲ ပြည့်နိုင်ပြန်၏။ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ခေါ်၏။ ဈာန်သမာဓိမည်သည် အပ္ပနာဘာဝနာ ကုသိုလ်မျိုး ဖြစ်ပေ၍ သီလကုသိုလ်ထက် အာနုဘော်ကြီးမားလျက်ရှိသောကြောင့် ကိလေသာတို့ကို ရုတ်တရက် ထကြွ သောင်းကျန်းခြင်းငှာ မတတ်သာအောင် ဝေးစွာခွာပစ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာပညာ၊ လောကုတ္တရာမဂ်ပညာဟူသော တတိယသိက္ခာသည်မူ ကား သီလ၊ သမာဓိတို့မပယ်နိုင်ကြသော အနုသယဘူမိဟူသော ပထမဘုံကို ပယ်နိုင်၏။ ဤပထမဘုံကို ပယ်ခြင်းသည်ကား အကြွင်းမကျန်မရှိသော ပယ်ခြင်းမည်၏။ ထိုပညာဖြင့် ပထမဘုံပါ ကျွတ်လွတ်အောင် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှာ ဘယ်အခါမှ တစ်ဖန်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိလေပြီ။ ဤပယ်ခြင်းကို သမုစ္ဆေဒပဟာန် ခေါ်၏။ အမြတ်အရင်းနှင့်တကွ အကြွင်းမကျန်မရှိအောင် ပယ်ဖြတ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။ လောကုတ္တရာမဂ်ပညာတို့၏ ပယ်ခြင်းကိုပင်လျှင် လောကုတ္တရာဖိုလ်ပညာတို့က အရှိန်မငွေ့မျှ မကျန်ရအောင် ထပ်မံ၍ တစ်ဖန် ငြိမ်းစေခြင်းသည် ပဋိပဿဒွိပဟာန် မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် နိဿရဏပဟာန် မည်၏။ ထိုသန္တာန်နှင့်မျှ မစပ်မနီးရအောင် အပြီးကျွတ်လွတ်၍ သွားစေခြင်း ဆိုလိုသည်။ ထိုပညာသည် ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာ ဟူ၍ သုံးပါးရှိသည်တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တိရဏပရိညာပညာ သည် အနုသယဘူမိကို ပယ်ငြားသော်လည်း အကုန်အစင် မပယ်နိုင်သေး။ မဂ်ပညာတို့သည်သာလျှင် မိမိတို့ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမရှိ အကုန်အစင် ပယ်နိုင်ကြ၏။

သောတာပတ္တိမဂ်ပညာသည် ဒိဋ္ဌိဟူသမျှ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူသမျှတို့ကို အမြစ်အရင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ပေ၏။ အပါယဂါမိ ဒုစရိုက်တရားတို့နှင့် အပါယ်ဘဝတို့ကိုလည်း ထိုသန္တာန်မှာ နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြွင်းအကျန် မရှိ ပယ်ပေ၏။

သကဒါဂါမိဂ်ပညာ သည် ရနံ့ရင်းသော ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ပေ၏။

အနာဂါမိမဂ်ပညာ သည် ထိုသန္တာန်တွင် ကျန်ရှိသေးသော သိမ်မွေ့ သေးဖွဲသော ကာမရာဂါ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ပေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမနွယ် ပြတ်လေ၏။ ဗြဟ္မဒုက္ခလျှင် လားရာကတိ ရှိလေ၏။

အရဟတ္တမဂ်ပညာ သည် ထိုသန္တာန်တွင် ကျန်ရှိသမျှသော ကိလေသာ တို့ကို အကုန်အစင်ပယ်ပေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာကုန်ငြိမ်းသော ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။ ဘုံသုံးပါးမှကျွတ်လွတ်လေ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာမှာ သမုစ္ဆေဒပဟာန်သည်သာ လိုရင်းပဓာနဖြစ်၏။

ပဟာနပရိညာအကျယ် ပြီး၏။

ပရိညာကထာ ပြီး၏။

ဝိပဿနာလုပ်ငန်း

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အားထုတ်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လိုရင်း အချက်ကို ပြပေအံ့။ ။ ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါးတွင် ရှေးဦးစွာ အနိစ္စထင်မြင်မှု သည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ ထင်မြင်နိုင်ရမည်နည်းဟုမူ အရိပ်ပွဲ ပြရာ၌ တစ်ခုသောအရိပ်မှာ တစ်ခဏတွင်း၌ပင်လျှင် လှုပ်ရှားမှုတွေ၊ အဆက်ဆက် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲမှုတွေ အဘယ်မျှ လျင်မြန်လေသနည်း။ အဘယ်မျှ အထွေထွေအပြာပြား များလေသနည်းဟု ဓာတ်ရိပ်ကြီးငယ်တစ်ခုကို စေ့စုံစွာ စဉ်းစား၍ ကြည့်ရှုကြပါလျှင် ဓာတ်ရိပ်၌ ဝိပရိဏာမ၊ အညထာဘာဝအချက် တို့သည် တစ်မိနစ်၊ တစ်စက္ကန့်အတွင်းမှာပင် ရာထောင်မက ရှိနေကြသည်ကို တွေ့မြင်ကြကုန်ရာ၏။ တွေ့မြင်သမျှသော ထိုဝိပရိဏာမ၊ အညထာ ဘာဝမှုတို့သည် ထိုဓာတ်ရိပ်မှာ အနိစ္စချည်းပေတည်း။ မရဏမှုချည်းပေတည်း။ ဓာတ်၏ သေဆုံးမှုချည်းပေတည်း။

ထိုဓာတ်ရိပ်ကို သွားခြင်းအခိုက်အတန့်၊ ရပ်ခြင်းအခိုက်အတန့်၊ ထိုင်ခြင်းအခိုက်အတန့်၊ အိပ်ခြင်းအခိုက်အတန့်၊ ကွေးခြင်းအခိုက်အတန့်၊ ဆန့်ခြင်းအခိုက်အတန့်၊ ထိုထိုကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်တို့၏ အထွေထွေ ပြောင်းလဲခြင်းအခိုက်အတန့်တို့ကို လုပ်ကြံ၍ စေ့စုံစွာ ကြည့်ရှုကြပါလျှင် ထိုအရိပ်မှာ ထိုထိုအခိုက်အတန့်အတွင်း၌ ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စမှုတွေ၊ မရဏမှုတွေ ပြည့်လျက်နေသည်ကို သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ သွားခြင်း အခိုက်အတန့်တွင် တစ်ခု၊ တစ်ခုသောခြေလှမ်းအတွင်း၌ ဓာတ်တို့၏အနိစ္စတွေ၊ မရဏတွေ ပြည့်လျက်နေသည်ကို သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ကြွင်းကျန်သော အခိုက်အတန့်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ အသီးအသီး အနိစ္စမှုတွေ၊ မရဏမှုတွေပြည့်လျက် နေကြကုန်သည်သာတည်း။

ဤဓာတ်ရိပ် ဥပမာအတိုင်း မိမိ၊ မိမိတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာမှာလည်း ဘယ်အခါမှာမဆို ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စမှုတွေ မရဏမှုတွေ ကိုယ်နှင့်အပြည့် ခေါင်းနှင့်အပြည့် ထိုထိုအင်္ဂါကြီးငယ်တို့နှင့်အပြည့်ရှိလျက် နေကြကုန်၏။ ထိုကဲ့သို့ ဘယ်အခါမဆို တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ကောင်လုံးပြည့်လျက် ရှိနေကြကုန်သော အနိစ္စအချက်၊ မရဏအချက် တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်ပေါင်းရုံး၍ ကြည့်ရှုတတ်ကြပါကုန်မူကား မိမိ၊ မိမိတို့၏ကိုယ်ခန္ဓာ ကိုယ်အင်္ဂါတို့သည် တစ်စက္ကန့်၊ တစ်မိနစ်အတွင်းမှာပင် အခါများစွာ ပျက်ဆုံးပြိုကွဲ ပြောင်းလဲ၍ နေကြသည်ကိုလည်း သိမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ တစ်စက္ကန့်မှ တစ်မိနစ် အတွင်းမှာပင် ကိုယ်ခန္ဓာကြီးအခါခါပြောင်းလဲမှု ဦးခေါင်းအင်္ဂါ၊ ဝမ်းအင်္ဂါ အခါခါ ပြောင်းလဲမှု၊ အသည်းအင်္ဂါ၊ အဆုတ်အင်္ဂါ အခါခါပြောင်းလဲမှုတို့ကိုလည်း သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။

ဤသို့ သိကြ၊ မြင်ကြ၊ ထင်ကြကုန်သည်ရှိသော် အနိစ္စာနုပဿနာ အလုပ်တွေ နေရာကျပြီမှတ်၊ အနိစ္စာနုပဿနာအလုပ် နေရာကျလျှင်လည်း အနတ္တာနုပဿနာအလုပ်လည်း နေရာကျလေတော့သည်။

နေရာကျ ဆိုသည်ကား - တစ်သက်လုံး စွဲမြဲကြရန် အချက်ကျသည်ကို ဆိုသည်။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်သည်ကို ဆိုသည်မဟုတ်။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်မှုမှာမူကား ဣန္ဒြေပါရမီ အရင့်အနုသို့ လိုက်၍ အမြန်အနှေးရှိပြန်၏။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်မှုမည်သည် အမှန်အားဖြင့် အလွန်သိနိုင်ခဲ၏။

သောတာပန်ဖြစ်၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကို ငါသောတာပန် ဖြစ်ပြီဟု အမှန်အားဖြင့် သိနိုင်ခဲ့၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ကိလေသာတို့၏ အနုသယ အခိုက်အတန့် နက်နဲပုံကို မသိကြကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆတို့၏ ဝိက္ခမ္ဘနကိစ္စနှင့် ကင်းကွာ၍နေရုံမျှကိုပင် ငါသောတာပန် ဖြစ်ပြီ ထင်တတ်ကြ၏။ ။ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆတို့၏ သမုစ္ဆေဒကိစ္စနှင့် အနုသယဘုံ ကြီးကို ကင်းပြတ်၍သွားမှသာလျှင် သောတာပန်အစစ်အမှန် ဖြစ်ပေသည်။ ။ ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာမူကား အထင်အမြင် နေရာကျသော အနိစ္စ အနုပဿနာဉာဏ်ကိုရ၍ နေရလျှင်ပင် ကောင်းမြတ်လှပြီဟု ဝမ်းမြောက်၍သာ ထိုအလုပ်ကို တစ်သက်လုံး စွဲမြဲကြရမည်။ ။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ သော်လည်း စိတ္တသုခ အကျိုးငှာ ထိုအလုပ်ကို မလွှတ်ကြပေကုန်။ ။ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း ထိုအလုပ်ကို အသက်ထက်ဆုံး ဆွေးနွေးကြသည်ရှိသော် ဉာဏ်ပညာဆင့်ဆင့် ရင့်သန်၍ သွားကြသဖြင့် ယခုဘဝတွင်ပင် မသေမီအကြား၌ သော်လည်းကောင်း၊ သေခါနီးအခါ၌သော်လည်းကောင်း၊ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ၊ ပုထုဇ္ဇနဂဟိ တို့ကို လွန်မြောက်၍ အရိယဘူမိ၊ အရိယဂတိသို့ ပေါက်ကြကုန်လတ္တံ့၊ ယခု ဘဝ၌ပင် မပေါက်ရောက်ရှိကြသော်လည်း နောက်ဘဝ၌ နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြ ၍ ပေါက်ရောက်ကြကုန်လတ္တံ့။

ဝိပဿနာဒီပနီ ပြီး၏။

နိဂုံး

ဤတွင်ရွှေကား ဥရောပတိုက်သား ဗုဒ္ဓဘာသာ လူအများတို့၏ အကျိုးငှာ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အကျဉ်းချုပ်စီရင်ချက် ပြီး၏။ ။ အကျယ်မူကား ပါဠိ ဘာသာဖြင့် ရေးသားပြီး ရှိသော်လည်း အချောမတင်ရသေး သည့်အတွက် နောက်မှပေးပို့ရန် ကြံရွယ်လျက်ရှိသတည်း။

မန္တလေးမြို့အနောက်ပြင် စင်ရှင်လမ်း ကျုံးထိပ်တွင် နိုင်ငံခြား ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြုအသင်းကြီး နှစ်စဉ်စည်းဝေးရာဌာန ရတနာသီရိကျောင်းတိုက်ကြီး ၎င်းအသင်းကြီး အစည်းအဝေးကိစ္စနှင့် ကြွရောက်နေထိုင်စဉ် စီရင်အပ်သော “ဝိပဿနာ ဒီပနီကျမ်း” သည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၆-ခု တပေါင်းလဆန်း ၁၄-ရက်နေ့တွင် ပြီးပေသတည်း။

နိဂုံးပြီး၏။

ဝိယာမဒိပနီ

မုံရွာမြို့ ၊ ကမ္ဘာကျော်

ပထမလယ်တီဆရာတော်ကြီး

နိယာမဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်

နိယာမဓမ္မသံသိဒ္ဓံ၊ နိယာမဓမ္မဒေသကံ။

နတ္တာ နာထံ ကရိဿာမိ၊ သုဘ နိယာမဒီပနီ။

အဟံ၊ လယ်တီဆရာငါသည်။ နိယာမဓမ္မသံသိဒ္ဓံ၊ သင်္ချေများစွာ ကမ္ဘာဘာ၌ ပါရမီဆယ်ပါး အပြားတိသ သမ္ဘာရတို့ကို အရယှဉ်မှီး ဖြည့်ကျင့်ပြီးမှ စောထီးထွဋ်ဖျား ဘုရားဖြစ်မြီဟူသော ဓမ္မနိယာမ အရိုးကျသဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာဝ ကိစ္စကုန်စင် အောင်မြင်ပြီးစီး တော်မူထသော။ နိယာမဒေသကံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ စသည်ထင်ရှား နိယာမတရားတို့ကိုလည်း ဟောကြားတော်မူထသော။ နာထံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ နတ္တာ-နာမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၌။ နတ္တာ၊ ရှိခိုးပြီး၍၊ သုဘံ၊ သဘောယုတ္တိ လုံလောက်ဘိ၍ ကြည့်သူခပင်း လင်းကြီးလင်းအောင် ကောင်းခြင်း အထူးနှင့် ပြည့်စုံသော။ နိယာမဒီပနီ၊ နိယာမဒီပနီ ဤကျမ်းစာသစ်ကို။ ကရိဿာမိ၊ စီရင်ပေအံ့။

ဤဂါထာ၌ နိယာမဓမ္မသံသိဒ္ဓံဟူသောကား ဘာသာတစ်ပါးတို့၌ကဲ့သို့ အကြောင်းမရှိဘဲ မိမိအလိုလို ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘုရားမျိုးမဟုတ်ဟူလို။

ရန်ကုန်မြို့ ဓမ္မသဝနအသင်းကြီး၏ အကြီးအချုပ် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ပင်စင် အငြိမ်းစားဝန်ထောက်ကြီး “မောင်ရွှေဂိုင်” နှင့် ၎င်းအသင်းသားတစ်စုတို့က နိယာမတရားငါးပါး၏ သဘောအဓိပ္ပာယ်များကို ကွဲကွဲပြားပြား ထင်ရှားလှစွာ သိမြင်လိုကြပါကြောင်းနှင့် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၂-ခု ဒုတိယဝါဆို လဆုတ် (၆)ရက်နေ့တွင် မုံရွာမြို့ လယ်တီတောရကျောင်းတိုက်အတွင်း သီတင်း ဝါကပ်ဆို၍ နေထိုင်လျက်ရှိသော လယ်တီဆရာ ငါတို့ထံသို့ တောင်းပန် လျှောက်ထားစာ လာရောက်သည်ဖြစ်၍ ၎င်းဓမ္မသဝနအသင်းကြီး၏ အကြီးအချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ပြီစီဒင် နှင့်တကွ အသင်းသားတို့ လျှောက်ထားချက်အရ “နိယာမတရား” ငါးပါးတို့ကို ထင်ရှားစွာဖော်ပြသော နိယာမဒီပနီကို စီရင်ရေးသားပေအံ့သတည်း။

နိယာမအဓိပ္ပာယ်

အမိန့်ရှိလိုက်သည် ရန်ကုန်မြို့ ဓမ္မသဝနအသင်း အကြီး ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ မောင်ရွှေဝိုင်၊ မင်းတို့လျှောက်လွှာမှာ နိယာမတရား ငါးပါး၌ မကျဉ်းမကျယ် အဓိပ္ပာယ်ကို သိကြလိုသည်ဟု ပါရှိပေ၏။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမှတစ်ပါး အခြားဘာသာ ဆရာများနှင့် ပြောဆိုကြရာမှာ ဖြစ်လာသော “နိယာမ” စကား ဖြစ်ကြောင်းပါရှိသည်နှင့် နိယာမတရားငါးပါးနှင့်ပင် လောကသုံးပါးလုံး ပြီးစီး နိုင်ရန် အတန်ကြီးချဲ့၍ ရေးလိုက်ရလေသည်။

“နိယာမ” တရားဆိုသည်ကား- တစ်စုံတစ်ယောက်သော လူ၊ တစ်စုံ တစ်ယောက်သော နတ်၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော သိကြား၊ တစ်စုံ တစ်ယောက် သော ဗြဟ္မာ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ထာဝရဘုရားတို့၌ ပြုလုပ်မှု၊ ဖန်ဆင်းမှု တို့နှင့် မစပ်မဆိုင်ဘဲ ဓာတ်သဘာဝအလျောက် မဖောက်မပြန် အမှန်မမြဲ မလွဲမပြောင်း သူ့အကြောင်းနှင့် သူ့အကျိုး၊ သူ့အနွယ်နှင့် သူ့အမျိုး၊ အရိုးမပျက် အစဉ်မပျက် အဆက်ဆက် ဖြစ်ပွား၍နေမှုကို နိယာမတရားဆိုသည်။

ပဓာနနည်း

ထိုနိယာမတရားကို ပြောဆိုကြသောသူတို့သည် စကားအရာ၌ နည်း လေးဆယ်အလာ ပဓာနနည်းမျိုးကို ပြောဆိုကြကုန်၏။ ။ ပဓာနနည်း ဆိုသည်ကား- “ရာဇာ အာဂစ္ဆတိ” တည်း။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာ၏ ဆိုရာ၌ ပဓာနနည်းဖြစ်သော မင်းကိုထုတ်ဖော်၍ ဆိုသဖြင့် ထိုမင်းနှင့် ထိုက်တန်သော အခြံအရံဖြစ်သူ လူပေါင်းများစွာ ပါရှိလိမ့်မည်ဟု မဆိုဘဲနှင့် သိရသော နည်းတည်း။

ထိုပဓာနနည်းမျိုးကို ၁၂၇၀-ပြည့်နှစ် နတ်တော်လအခါ ရန်ကုန်မြို့ ပုဇွန်တောင်ရပ် တရားမဏ္ဍပ်ကြီးမှာ ငါတို့ပြောဟောဖူးသည်ကို ပြဆိုဦးအံ့။

ပဓာနစကားကြီး သုံးခွန်း

ဤလောက၌ ပဓာနစကားကြီး သုံးခွန်းရှိ၏။

- ၁။ သစ်ပင်ချုံမြက် သရက်ပိန္နဲ ကောက်ပဲပြောင်းနှမ်း ဘူး၊ ခရမ်း စသည်တို့မှာ မျိုးစေ့ရှိပါမှ ဖြစ်နိုင်ကြသည်ဟူသော စကား။

၂။ လူတို့၏ ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာစီးပွား ဖြစ်ပွားမှုတို့မှာ ရှေ့ကုသိုလ်ကံရှိပါမှ ဖြစ်နိုင်ကြသည်ဟူသောစကား။

၃။ လူတို့၌ ယခုဘဝ ယခုသန္တာန်တွင် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ရရေးမှာ ရှေး ပါရမီရှိပါမှ ရနိုင်ကြသည် ဟူသောစကား။

ထိုသုံးခွန်းတို့တွင် ပထမပဓာနစကားကြီး၌ မျိုးစေ့ဟူသော ပဓာန စကားသာ ဖြစ်၏။ မျိုးစေ့ရှိရုံနှင့် ပေါက်ရောက်နိုင်ကြသည် မဟုတ်သေး။ သစ်ပင်၊ ချုံ၊ မြက်တို့မှာ ပေါက်ရောက်ရာဌာနဖြစ်သော မြေအရပ်လည်း ရှိပါဦးမှ ပေါက်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မိုးရေ၊ မိုးပေါက်လည်း ရှိပါဦးမှ ပေါက်ရောက်နိုင်ကြကုန်သည်ဟု သိရသည်။ ကောက်ပဲ၊ ပြောင်း၊ နှမ်းတို့မှာ လယ်ယာ မြေခင်းလည်း ရှိပါဦးမှ မိုးရေ၊ မိုးပေါက်လည်း လုံလောက်စွာ ရွာပါဦးမှ တောင်သူယောက်ျား၌ ဝီရိယမှု လုပ်ငန်းစုလည်း သူ့အခါနှင့်သူ့လုပ်ငန်း စေ့စုံလုံလောက်စွာ လုပ်ဆောင်ပါဦးမှ အောင်မိုး၊ အောင်ရေလည်း ရှိပါဦးမှ ပေါက်ရောက်ပွားကြီး အသီးအနှံ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ကြကုန်သည်။ သို့မဟုတ် လျှင် မျိုးစေ့ဟောင်းတို့ပင် လုံလောက်စွာ ရှိပါကုန်ငြားသော်လည်း လယ်ယာမြေခင်း မရှိခဲ့သော် မပေါက်ရောက်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ လယ်ယာမြေခင်းပင် ရှိပါသော်လည်း ကြိမိုး၊ စိုက်မိုး မရှိခဲ့သော် မပေါက်ရောက်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ကြိမိုး၊ စိုက်မိုးပင် ရှိပါသော်လည်း တောင်သူယောက်ျား မကျန်းမာမှု၊ သောက်စားယစ်မှု၊ ကျူးလွန်းမှု၊ မင်းပြစ်မင်းဒဏ် အကျဉ်းအကြပ်ကျခံရမှု တစ်ခုခုတို့ကြောင့် ထွန်မှု၊ ယက်မှု၊ ကြိမှု၊ စိုက်မှု လုပ်ငန်းစုကို ပြုခွင့်မရရှိနေခဲ့သော် မပေါက်မရောက် နိုင်ကြကုန်ပြီ။ လုပ်ငန်းစုကို ပြုလုပ်၍ ပေါက်ရောက်ကြပါကုန်သော်လည်း နောက်လိုက် မိုးရေ မရှိချေက သေပျောက်ပျက်ဆုံးကြရလေကုန်၌။ ဤကား ပထမပဓာနစကားကြီး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်တည်း။

ဒုတိယပဓာနစကားကြီး၌ ကောက်စပါးတို့မှာ မျိုးစေ့ဟောင်းတို့နှင့် လူတို့၏ ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာရေးတို့မှာ ရှေးကုသိုလ်ကံဟောင်းတို့သည် တူကြကုန်၏။ ကောက်စပါးတို့မှာ လယ်ယာမြေခင်းတို့နှင့် လူတို့မှာ ပုဗ္ဗာစရိယ အမိအဘတို့သည် တူကြကုန်၏။ အလိမ္မာမှု၌ သွန်သင်ဆုံးမခြင်း မရှိကြကုန် သော အမိအဘတို့သည် ရှိကြပါကုန်ငြားသော်လည်း မရှိရာ ရောက်ကြကုန်၏။ ကောက်စပါးတို့၌ လယ်ယာမြေခင်း ရှိသည်နှင့်တူ၏။ အဆုံးအမ ညံ့ဖျင်းလှသော

မိဘတို့သည် မြေဆီ၊ မြေဩဇာ နည်းပါးလှသော လယ်တိမ်၊ လယ်ကောတို့နှင့် တူကြကုန်၍။ ထိုသူတို့၏ လက်တွင်း၌ ကြီးပွားရကုန်သော သူငယ်တို့သည် လယ်တိမ်၊ လယ်ကောတို့၌ ပေါက်ရောက်ကြရကုန်သော ကောက်စပါးတို့နှင့် တူကြကုန်၏။ အဆုံးအမ ကောင်းမွန်ကြသော မိဘတို့သည် မြေဆီ၊ မြေဩဇာ ပြည့်စုံစွာသော လယ်ယာမြေခင်းတို့နှင့် တူကြ၏။ ထိုသူတို့၏ လက်တွင်း၌ ကြီးပွားကြကုန်သော သူငယ်တို့သည် လယ်ကောင်း ယာကောင်းတို့၌ ပေါက် ရောက်သော ကောက်စပါးတို့နှင့် တူကြကုန်၍။

ကောက်စပါးတို့မှာ စိုက်မိုး၊ ပျိုးမိုးတို့နှင့်လူတို့မှာ လက်ဦးငယ်ဆရာ တို့သည် တူကြကုန်၏။ လက်ဦးငယ်ဆရာတို့က အလိမ္မာမရှိကြလျှင် သူငယ်တို့မှာ အလိမ္မာမျိုး မပေါက်မရောက်နိုင်ကြကုန်ပြီ။ ကောက်စပါးတို့မှာ တောင်သူ ယောက်ျားတို့၏ ဝီရိယမှု လုပ်ငန်းစုတို့နှင့် လူတို့၏ စီးပွားရေးတို့မှာ လုပ်မှု၊ ကိုင်မှု ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာကြံမှု အတတ်ပညာ အလိမ္မာရှာကြံမှုတို့သည် တူကြကုန်၏။ ကောက်စပါးမျိုးစေ့တို့ပင် အပြည့်အစုံ ရှိပါကုန်ငြားသော်လည်း တောင်သူ ယောက်ျား၏ လုပ်ငန်းစုပျက်ကွက်က ကောက်စပါးမျိုးစေ့တို့သည် ပေါက်ရောက် ခွင့် မရကြကုန်ဘဲ တိုက်ထဲ၊ ကျီထဲမှာ ပုပ်ဆွေးခြင်းသို့သာ ရောက်ကြရကုန် သကဲ့သို့ ရှေးကုသိုလ်ကံဟောင်းတို့ပင် ရှိကြပါကုန်သော်လည်း လူတို့၏ ဝီရိယ လုပ်ငန်း လုံးလုံးမရှိက ထိုကုသိုလ်ဟောင်းတို့သည် အကျိုးပေးခွင့်မရဘဲ ကိုယ်ခန္ဓာ ထဲမှာ ငုတ်တုတ်သာ နေကြရကုန်၏။

ကောက်စပါးတို့မှာ ကြီးမိုး၊ စိုက်မိုးရှိ၍ ပေါက်ရောက်ခွင့် ရကြပါရန် သော်လည်း အသီးအနှံ ရင့်မာသန်ခိုင်ခြင်း မရောက်မီအကြား၌ နောက်လိုက် နောက်ထပ် မိုးရေ၊ မိုးပေါက် ပြတ်ခြင်းကြီးပြတ်ခဲပြန်သော် ပျက်ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ကြရပြန်သကဲ့သို့ လူတို့မှာ အလိမ္မာရင့်သန်ခြင်းသို့ မရောက်မီအကြား၌ လောကဓမ္မလိမ္မာကြသူ လူပညာရှိ ရှင်ပညာရှိတို့ကို မှီတွယ်ခြင်း မရှိဘဲ မိမိ လျောက်လျား စိတ်ထင်တိုင်း နေပြန်ငြားက ဖြစ်ပြီးသော စီးပွား ရှေးကံ၏ အကျိုးများပင် ပျက်ပြားရတတ်ပြန်၏။

တတိယ ပဓာနစကားကြီး၏ ကောက်စပါးတို့မှာ မျိုးစေ့ဟောင်းတို့နှင့် ယခုဘဝ မဂ်ဖိုလ်ရရန်အရေးမှာ ရှေးပါရမီဟောင်းတို့သည် တူကြကုန်၏။ ကောက်စပါးတို့မှာ လယ်ယာမြေခင်းတို့နှင့် မဂ်ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ရေးတို့မှာ ရှေးဦးငယ်ခါ

ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာတို့သည် တူကြကုန်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ညံ့ဖျင်းခဲ့လျှင် ထိုသူ၏ တပည့်ဖြစ်သူ ရှင်လူအများတို့သည် သာသနဓမ္မအရာ၌ အလိမ္မာသေးသိမ်ကြရ လေကုန်၏။ ရှေးပါရမီ ပွင့်လင်းခွင့်မရ ရှိနေတတ်၏။ ကောက်စပါးအရာ၌ စိုက်မိုး၊ ကြိမိုးတို့နှင့် ရပ်ဆရာ ရွာဆရာများတို့၏ အဆုံးအမဩဝါဒတို့သည် တူကြကုန်၏။ စိုက်မိုး၊ ကြိမိုးခေါင်သကဲ့သို့ ဗောဓိပက္ခိယ ဩဝါဒတမျိုးတို့မှ ဆိတ်ကင်းကြကုန်သော မြို့ရွာတို့သည် သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ သမထဝိပဿနာ တို့နှင့်ကွာဝေးကြသဖြင့် ရှေးပါရမီဟောင်းတို့သည် ပွင့်လင်းခွင့် မရကြကုန်ပြီ။ ကိုယ်ခန္ဓာထဲမှာ ငုတ်တုတ်သာ နေကြကုန်၏။ ကောက်စပါးအရာ၌ တောင်သူ ယောက်ျား၏ လုပ်ငန်း၊ လုပ်တာကြီးတို့ကဲ့သို့ ယခုဘဝ မဂ်ဖိုလ်ရရန်အရေး၌ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား သာသနာလုပ်ငန်း၊ လုပ်တာကြီးများတို့သည် တူကြကုန်၏။ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသာသနာလုပ်ငန်း၊ လုပ်တာကြီးများဆိုသည်ကား အကျဉ်း အားဖြင့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးတို့ကို ဆိုသတည်း။ အလတ်အားဖြင့် ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇ ပါးတို့ကို ဆိုသတည်း။ အကျယ် အားဖြင့် ဝိနည်းသုတ္တန် အဘိဓမ္မာ ပိဋကသုံးပုံအရ ပဋိပတ္တိဓမ္မတို့ကို ဆိုသတည်း။

ထိုတွင် လူဖြစ်သောသူတို့မှာ အာဇီဝဋ္ဌမကနိစ္စ နေရာကျခဲ့လျှင် သီလ သာသနာတော်ကြီး ပြည့်စုံ၏။ ရဟန်းဖြစ်သော သူတို့မှာ ဥပဇ္ဈာယ်ဝတ်၊ အာစရိယဝတ်စသည်တို့နှင့်တကွ ၂၂၇-သိက္ခာပဒ သီလနေရာကျခဲ့လျှင် သီလ သာသနာတော်ကြီး ပြည့်စုံ၏။

ရဟန်းဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ အာနာပါနအလုပ်တစ်ခု စွဲမြဲမှု နေရာကျခဲ့လျှင် သမာဓိသာသနာတော်ကြီး နေရာကျ၏။ ရဟန်းဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ (မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ၊ ကောင်းကင်၊ ဝိညာဏ်)ဟူသော ဓာတ်ခြောက်ပါးတို့၌ အနိစ္စ အလုပ်တစ်ခု ထင်မြင်မှုနေရာကျခဲ့လျှင် ပညာသာသနာတော်ကြီး နေရာကျ၏။

ဤအလုပ်ကြီးသုံးပါး နေရာကျခဲ့လျှင် ဗောဓိပက္ခိယတရား သုံးဆယ့် ခုနစ်ပါးတို့သည် ထိုသုံးပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ကြလေ၏။ ပိဋကသုံးပုံအရ ပဋိပတ္တိဓမ္မ တို့သည်လည်း ထိုသုံးပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ကြလေကုန်၏။

ကောက်စပါးအရာ၌ တောင်သူယောက်ျားတို့၏ လုပ်ငန်း၊ လုပ်တာကြီး များကို စွန့်ပစ်၍ထားခဲ့သော် ထိုနှစ်အတွင်းမှာ လုံလောက်စွာရှိနေသော စပါးမျိုး ဟောင်းတို့သည် တိုက်ထဲ၊ ကျီထဲမှာ ငုတ်တုတ်သာ နေကြရကုန်သကဲ့သို့

လူတို့၏ဆိုင်ရာ ရှင်၏ဆိုင်ရာ ထိုသာသနာလုပ်ငန်းကြီး သုံးပါးကို အားမထုတ် ကြကုန်သည်ရှိသော် ရှေးပါရမီပြည့်စုံလုံလောက်ပြီးပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ယခုဘဝ ယခုသာသနာမှာ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် ကွာဝေးလျက် ရှေးပါရမီ ဟောင်းတို့ လွန်တရာ ကြုံခဲလှစွာသော ဘုရားသာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံကြပြီးမှ လွတ်ခွာ၍ ပစ်ကြပြန်လျှင် နစ်မြဲနစ် ငုပ်မြဲငုပ် မြုပ်မြဲမြုပ် မျောမြဲမျောကြ ပြန်ကုန်လတ္တံ့။ နောက်မေတ္တေယျဘုရားသာသနာမှာ ပါရလိမ့်မည်ထင်တတ်ကြ ကုန်၏။ သာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံကြပါလျှင် ထင်ကြတိုင်းပင် ပါနိုင်ကြ ကုန်ရာ၏။ ထိုသာသနာ၌ ကျွတ်တန်း လွတ်တန်းတွင် ပါဝင်နိုင်ကြရန် အရေးထက် ထိုသာသနာနှင့် တွေ့ကြုံနိုင်ကြရန် အရေးက အလွန်တရာ ခက်ခဲ နက်နဲလျက်ရှိနေကြ၏။

အကြောင်းမူကား သာသနာတော်ကြီးနှစ်ပါး၏ အကြား၌ သာသနာပ ဘဝကန္တရခရီး အမှိုက်နယ်ကြီးမှာ အမှောက်အမှားကြီး ဘယ်မျှ တွေ့ကြုံရ လိမ့်မည် မသိ၊ သတိမူကြလေကုန်။ ။ ကောက်စပါးအရာ စိုက်ပျိုးစိမ်းရှင် အပင်ပေါက်ရောက်ပြီး ဖြစ်ငြားသော်လည်း အသီးအဆန် ရင့်သန်ခိုင်ခြင်းသို့ မရောက်မီအကြား၌ နောက်မိုးမထပ် ပြတ်ကြီးပြတ်ခဲလျှင် ကောက်ပင်နုနယ် တစ်လယ်တောလုံး ပျက်ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ကြပြန်သကဲ့သို့ ပုဗ္ဗာစရိယ ဇာတ်တယ် လှ၍ သာသနဓမ္မ၌ အထအကြွ ဟန်ရပြီးဖြစ်ငြားသော်လည်း သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ သမာဓိဉာဏ် မရင့်သန်မီအကြား၌ တရားမြင်သိ ပညာရှိကြီးများကို လွတ်ခွာ၍ ဘာသာလျောက်လျား အနေများသဖြင့် တရား ဓမ္မ ဩဝါဒနောက်ထပ် ပြတ်ကြီး ပြတ်ခဲလျှင် တဏှာမာန်လွှမ်းမိုး၍ အကျိုးမဲ့ကြီး တဏှာမီးနှင့် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ပြန်လေက ဤဘုရားသာသနာနှင့် ဝေးကွာချော်လွဲ၍ နစ်မြဲနစ်ကြကုန်၏။ သတိမူကြလေကုန်။

ပဓာနစကားကြီးသုံးခွန်း ပြီး၏။

နိယာမစကားကြီး ငါးခွန်း

ဤစကားကြီးသုံးခွန်းသည် ပဓာနစကားမျိုးဖြစ်သကဲ့သို့ “နိယာမ”
ငါးပါး စကားကြီးငါးခွန်းသည်လည်း ပဓာနစကားမျိုးပင် ဖြစ်သတည်း။

နိယာမစကားကြီး ငါးခွန်းဆိုသည်ကား-

၁။ ဗီဇနိယာမစကားကြီး၊

၂။ ဥတုနိယာမစကားကြီး၊

၃။ ကမ္မနိယာမစကားကြီး၊

၄။ ဓမ္မနိယာမစကားကြီး၊

၅။ စိတ္တနိယာမစကားကြီး - ဤငါးပါးတို့တည်း။

ထိုငါးပါးတို့ကို “အဋ္ဌသာလိနီ” ခေါ် အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာကြီးမှာ
လာရှိသည့်အတိုင်း ရှေးဦးစွာ ပြဆိုပေအံ့။

(၁) ဗီဇနိယာမ ဆိုသည်ကား- တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါဖြစ်သူ မပြုမပြင်ပါဘဲလျက် ပြုပြင်ဘိသကဲ့သို့ မြက်သစ်ပင်တို့၌ မျိုးစေ့၏
တန်ခိုးဖြင့် မဖောက်မပြန်ပဲ အစဉ်မြဲသော အမူအရာထူးမျိုးကိုဆိုသည်။ ကုလပဲ
ချုံတို့မှာ မြောက်အရပ်သို့ အညွန့်အဖျားမူခြင်း၊ ဒက္ခိဏန္ဓယ်အမျိုးတို့မှာ သစ်ပင်
ကို တောင်အရပ်မှန္ဓယ်ခြင်း၊ နေကြာပန်းတို့မှာ နေရှိရာသို့ မျက်နှာမူခြင်း၊
မာလောန္ဓယ်မှာ သစ်ပင်ရှိရာသို့ ရှေးရှုခြင်း၊ အုန်းသီးတို့မှာ ထိပ်၌ အပေါက်
ရောက်ခြင်း ထိုထိုမျိုးစေ့တို့မှဖြစ်သော အပင်၏အသီးတို့သည် မျိုးစေ့နှင့်တူစွာ
သီးကြ ခြင်း၊ စသည်တို့သည် ဗီဇနိယာမတန်ခိုး တို့ပေတည်း။

(၂) ဥတုနိယာမ ဆိုသည်ကား- ရှေးနည်းအတူ စီရင်သူမရှိဘဲ ဥတု၏
အစွမ်းဖြင့် မြက်သစ်ပင်တို့၌ အစဉ်မြဲသော အမူအရာထူးမျိုးကိုဆိုသည်။ တန်ခူးလ
ကဆုန်လ အစရှိသော ထိုထိုကာလသမယတို့၌ သူ့အခါကာလနှင့် သူ့သစ်ပင်မျိုး
ပွင့်မှု၊ သီးမှု စသည်မြဲခြင်းတည်း။

(၃) ကမ္မနိယာမ ဆိုသည်ကား- သတ္တဝါတို့မှာ ရှေး၌ပြုခဲ့သော
ကံအမှုနှင့်တူစွာ အကျိုးပေးမှု မြဲခြင်းတည်း။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်၌ သာဝတ္ထိမြို့တော်မှ မြို့တံခါးရွာသည်
ရှိ၏။ ထိုရွာကို မီးလောင်ရာ မီးနှင့်တကွ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်လေသော

မြက်ကရွတ်ခွေတစ်ခုသည် ကောင်းကင်ဖြင့် ပျံလာသော ကျီးသတ္တဝါ၏ လည်ပင်းမှာ စွပ်မိလေ၏။ ကျီးသည် မြေသို့ကျ၍ သေလေ၏။

မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ သင်္ဘောကြီးတစ်စင်းသည် ရွက်တိုက်စက်ခုတ်၍ မသွားဘဲ ရပ်တန့်လျက် နေလေ၏။ ငါတို့သင်္ဘောမှာ သူယုတ်မာပါပြီဟု စာရေးတံချရာ သင်္ဘောသူကြီး၏ မယားလက်၌သာ သုံးခါတိုင်တိုင် ကျလေ၏။ သင်္ဘော သူကြီးသည် သူတစ်ယောက်အတွက်နှင့် အများသူတို့ မပျက်စီးကောင်းစေဟု သဲအိုးကိုလည်မှာဖွဲ့ချည်၍ သမုဒ္ဒရာရေထဲသို့ ပစ်ချစေ၏။ ထိုခဏချင်း ပင်လျှင် သင်္ဘောသည် လေးမှလွတ်သော မြှားကဲ့သို့ တစ်ဟုန်တည်း ပြေးသွားလေ၏။

ရဟန်းတော်တစ်ပါးသည် တောင်ခြေရင်းရှိ လိုဏ်တစ်ခုမှာ နေလေရာ အထက်၌ရှိသော တောင်ထွဋ်တစ်ခုသည် ပြိုကျ၍ လိုဏ်ပေါက်ဝကို ပိတ်လျက် တည်လေ၏။ ခုနစ်ရက်တိုင်မှ အလိုလိုလိမ့်၍ ပွင့်လေ၏။ ။ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟော၍နေစဉ်အခါ ထိုဝတ္ထုသုံးခုတို့သည် တစ်ပြိုင်နက် ဆိုက်ရောက်လာကြလေကုန်၏။

အကြောင်းရင်းကို သိခြင်းငှာ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသူသုံးဦးတို့၌ ရှေးအကြောင်းတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုသုံးဦးတို့တွင် ကျီးသည် ရှေးဘဝ၌ လူဖြစ်စဉ်အခါ တစ်ခုသော နွားကြမ်းကို မဆုံးမနိုင်ရှိသည်နှင့် နွား၏လည်မှာ ကောက်ရိုးစည်းကို ဖွဲ့ကျည်လျက် မီးတိုက်၍ လွှတ်လိုက်၏။ နွားသေလေ၏။ ထိုသူသည် သေလွန်၍ နောက်ဘဝ၌ ထိုကျီးသတ္တဝါ ဖြစ်လေရာ ထိုကံဟောင်းကြောင့် ကောင်းကင်မှာ ပျံသွားစဉ်အခါလည်မှာ မီးကွင်းစွပ်မိ၍ သေဆုံးရလေ၏။

လှေသူကြီးမယားသည် ရှေးဘဝ၌ ခွေးတစ်ကောင်ကို အမျက်ထွက်၍ ခွေး၏လည်ပင်းမှာ သဲအိုးဆွဲ၍ ရေထဲ၌ နှစ်သတ်လေ၏။ နောက်ဘဝမှာ သင်္ဘောသူကြီးကတော် ဖြစ်လာရာ ထိုကံဟောင်းကြောင့် သင်္ဘောမသွားနိုင်ရှိနေရာ သမုဒ္ဒရာရေထဲ၌ သဲအိုးဆွဲ၍ ပစ်ချသေဆုံးရလေ၏။

ထိုရဟန်းသည် ရှေးဘဝ၌ နွားကျောင်းသားဖြစ်စဉ်ခါ ဖွတ်သတ္တဝါတစ်ကောင်သည် တွင်းသို့ဝင်သည်ကို ထိုနွားကျောင်းသားမြင်၍ သစ်ရွက်တို့ဖြင့် ထိုတွင်းကို ပိတ်ဆို့၍ သွားလေ၏။ ခုနစ်ရက်တို့မှ ထိုအရပ်သို့ ရောက်ပြန်၍

ထိုတွင်းကို ဖွင့်၍ကြည့်လေရာ အစာငတ်မွတ်သဖြင့် အားနည်းလှလျက် ထွက်၍လာသော ထိုဖွတ်ကို မမြင်လျှင် သနားခြင်းရှိပြန်၍ ချမ်းသာစွာ လွှတ်လိုက်၏။

ထိုကံဟောင်းကြောင့် နောက်ဘဝ၌ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် လိုဏ်ပိတ်ခြင်း ဒုက္ခကို တွေ့ကြုံခံစားရလေ၏။ ဤဝတ္ထုသုံးခုကို ပေါင်း၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဂါထာကို ဟောတော်မူ၌။

န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊
 န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
 န ဝိဇ္ဇတေ သော ဇေတိပ္ပဒေသော၊
 ယတ္ထ ဌိတော မုဇ္ဈေယျ ပါပကမ္မာ။

(အနက်)။ ။ အန္တလိက္ခေ၊ ကောင်းကင်၌။ ဌိတော၊ တည်သောသူသည်။ ပါပကမ္မာ၊ မိမိပြုခဲ့သော မကောင်းမှုအကျိုးမှ၊ န မုစ္စတိ၊ မလွတ်ရ။ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ သမုဒ္ဒရာအလယ်၌။ ဌိတော၊ တည်သောသူသည်လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မိမိပြုခဲ့သော မကောင်းမှုအကျိုးငှာ။ န မုစ္စတိ၊ မလွတ်ရ။ ပဗ္ဗတာနံ၊ တောင်တို့၌၊ ဝိဝရံ၊ အပေါက်တွင်းသို့၊ ပဝိဿ၊ ဝင်၍။ ဌိတော၊ တည်သောသူသည်လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မိမိပြုခဲ့သော မကောင်းမှုအကျိုးမှ၊ န မုစ္စတိ၊ မလွတ်ရ။ ယတ္ထ၊ အကြင်လောက ရပ်ဒေသ၌။ ဌိတော၊ တည်သောသူသည်။ ပါပကမ္မာ၊ မိမိပြုခဲ့သော မကောင်းမှု အကျိုးမှ။ မုဇ္ဈေယျ၊ လွတ်နိုင်ရ၌။ သော ဇေတိပ္ပဒေသော၊ ထိုကဲ့သို့ ဩကာသလောက ရပ်ဒေသသည်။ န ဝိဇ္ဇတေ၊ မရှိသည်သာတည်း။

(၄) ဓမ္မနိယာမ ဆိုသည်ကား- ပစ္စိမဘဝိက ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ ပဋိသန္ဓေယူသောအခါ၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ၊ ဓမ္မစကြာဒေသနာကို ဟောတော်မူ သောအခါ၊ အာယုသင်္ခါရကို လွှတ်တော်မူသောအခါ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသောအခါတို့၌ အလွန်ကြီးကျယ်လှစွာသော ပုညဓမ္မသမ္ဘာရတို့၏ တန်ခိုးကြောင့် လောကဓာတ်တစ်သောင်းတို့၌ တစ်ပြိုင်နက်အားဖြင့် လှုပ်ရှားခြင်းမြဲမှုကို ဓမ္မနိယာမ ဆိုသည်။

(၅) စိတ္တနိယာမ ဆိုသည်ကား- အဆင်း၊ အသံ အစရှိသော အာရုံတို့သည် မျက်စိ၊ နား အစရှိသော ပသာဒတို့၌ တိခိုက်ကြကုန်ရှိသော် စီမံဖန်ဆင်းသူ မရှိကြပါကုန်လျက် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပဉ္စဝိညာဏ်၊ သပ္ပန်စွိုင်းသန္တီရဏ

အစရှိကုန်သော ဝီထိစိတ်တို့၏ အစဉ်အတိုင်း သူကိစ္စနှင့်သူဖြစ်ခြင်း မြဲကြသည်ကို ဆိုသတည်း။ ဤကား အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာကြီး၌ သိသာရုံ၊ မှတ်သားရုံမျှ ဖော်ပြလာရှိသော နိယာမ တရားငါးပါး အကျယ်တည်း။

ပညတ်စကားနှင့် ဓာတ်စကား

ယခုပင်စင်အငြိမ်းစား ဝန်ထောက်ကြီး တကာမောင်ရွှေဂိုင်နှင့်တကွ ရန်ကုန်အသင်းသားတို့ လျှောက်ထားသည့်အချက်မှာ “ကမ္ဘာကိုလည်းကောင်း သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့ကိုလည်းကောင်း ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းသည်” ဟု ဘာသာ တစ်ပါးတို့၌ အခိုင်အမြဲယူ၏။ ငါတို့ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ “ကမ္ဘာကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့ကိုလည်းကောင်း ဘယ်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ဖန်ဆင်း ရသည်မဟုတ်။ နိယာမဓမ္မအားဖြင့် အစဉ်အဆက်ဖြစ်၍ နေကြကုန်သည်” ဟု အခိုင်အမြဲယူ၏။ ထိုတွင် ထာဝရဘုရား တစ်ပါးတည်းနှင့် အလုံးစုံအကုန် ပြီးစီးသည်ဖြစ်၍ လူမတတ်တို့မှတ်လွယ်၊ ယူလွယ်၊ ယုံကြည်လွယ် ရှိ၌။ နိယာမဓမ္မအားဖြင့် ပြီးသည်ဟူသော အယူသည် အကြောင်းအထွေထွေ အကျိုး အထွေထွေ ဓမ္မတွေကို ဝေဖန်ခွဲခြမ်းမှု အလွန်များပြားလျက် ခက်ခဲနက်နဲ ဆန်းကြယ်နေသည်ဖြစ်၍ လူမတတ်တို့ မှတ်ဖို့၊ ယူဖို့၊ ယုံကြည်ဖို့ အလွန်ခဲယဉ်း၏။ ထာဝရဘုရားနှင့် ပြီးကြသောသူတို့မှာ ကမ္ဘာ၊ သတ္တဝါတို့အတွက် ဓာတ်ပညာမျိုး၊ ဓမ္မပညာမျိုး အသုံးမကျ၊ နိယာမတရားနှင့် ပြီးကြသော သူတို့မှာ ဖန်ဆင်းသူ ထာဝရဘုရား အသုံးမကျ ဓာတ်ပညာမျိုး၊ ဓမ္မပညာမျိုးတို့သာ အသုံးကြ ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထာဝရဘာသာ ပညတ်စကားမျိုးတို့သာ လာရှိကုန်၏။

အမ်အေ၊ ဘီအေ စသော ဓာတ်ပညာကျမ်း၊ ငါတို့ဗုဒ္ဓဘာသာ အဘိဓမ္မာကျမ်းစာတို့၌သာလျှင် ဓာတ်စကားမျိုး၊ ဓမ္မစကားမျိုးတို့သည် လာရှိကုန်၏။ ပညတ်စကားမျိုးတို့သည် ကမ္ဘာပေါ်မှာ ရှိရှိသမျှသော မိန်းမ၊ ယောက်ျား လူအများတို့၏ နား၊ မျက်စိ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဓာတ်စကားမျိုး၊ ဓမ္မ စကားမျိုးတို့သည် အမ်-အေ၊ ဘီ-အေ ပညာရှိသူများ၊ အဘိဓမ္မာ ပညာရှိကြသူများတို့၏ နား၊ မျက်စိဖြစ်ကြကုန်၌။ မြေကြီး၊ မြင့်မိုရ်၊ ပင်လယ်၊ သမုဒ္ဒရာစသော ဩကာသလောက အဆောက်အဦးအလုံးစုံတို့သည်လည်း ဓာတ်ပုံ၊ ဓာတ်စု၊ ဓာတ်တုံး၊ ဓာတ်ခဲစုတို့သာအမှန်ဖြစ်ကြကုန်၏။ သစ်ပင်၊ ချုံ၊ မြက်

အစရှိသော အဆောက်အဦး အလုံးစုံတို့သည်လည်း ဓာတ်ပုံ၊ ဓာတ်စု၊ ဓာတ်တုံး၊ ဓာတ်ခဲစုတို့သာ အမှန်ဖြစ်ကြကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း အစရှိသော သတ္တလောက အဆောက်အဦး အလုံးစုံတို့ သည်လည်း ဓာတ်ပုံ၊ ဓာတ်စု၊ ဓာတ်တုံး၊ ဓာတ်ခဲစု တို့သာ အမှန်ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဓာတ်ပညာရှိကြီး၊ ဓမ္မပညာရှိကြီးတို့၏ နား၊ မျက်စိတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုလောကသုံးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု အခွင့်စဉ် ပညတ်သမားတို့၏ အယူစကား ကို သတ္တဝါအများတို့ နားမယောင်ကြစေခြင်းငှာ လောကသုံးပါး၏ အချုပ်အချာ ဖြစ်သော နိယာမတရား ငါးပါးတို့ကို ရန်ကုန်မြို့ ဓမ္မသဝန ဗုဒ္ဓသာသနာပြု အသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌပြီစီဒင်ဖြစ်သူ ပင်စင် အငြိမ်းစားဝန်ထောက် မောင်ရွှေဂိုင်နှင့် တကွ အသင်းသားတို့ လျှောက်ထား တောင်းပန်ကြပေကုန်သတည်း။

ပညတ်သမားနှင့် ဓာတ်သမား အသိချင်းခြားနားပုံ

ဤအရာ၌ ပညတ်ဖက်သား လူအများတို့နှင့် အဘိဓမ္မာဓာတ်ပညာရှိကြီး တို့၏ အသိဉာဏ်တရား ခြားနားကြပုံကို ပြဆိုပေးဦးအံ့။ လူဆောက်လုပ်၍ အိမ်ဖြစ်ပေါ်လာရာ၌ ရပ်သူ၊ ရွာသားလူအများတို့သည် ဆောက်လုပ်သူကို လူဟူ၍သိကြကုန်၏။ အိမ်ကိုလည်း အိမ်ဟူ၍ သိကြကုန်၏။ ဓာတ်ပညာရှိ တို့သည်မူကား ရပ်သူ၊ ရွာသား လူအများတို့နည်းတူ လူဟူ၍၊ အိမ်ဟူ၍လည်း အမှတ်သညာသိနှင့် သိကြကုန်၏။ လူခေါ်သော ဝတ္ထုမှာ ဓာတ်မျိုးပေါင်း ဘယ်မျှရှိသည်၊ အိမ်ခေါ်သောဝတ္ထုမှာ ဓာတ်မျိုးပေါင်း ဘယ်မျှရှိသည်။ ဓာတ် မဟုတ်သော ပညတ်ဏ္ဍာန်ကို လူခေါ်သည်၊ အိမ်ခေါ်သည်၊ ဓာတ်သည် လူမဟုတ်၊ အိမ်မဟုတ်၊ လူသည်၊ အိမ်သည် ဓာတ်မဟုတ်။ ဓာတ်ခဲ၊ ဓာတ်စု သည်သာ အမှန်ရှိ၊ အဟုတ်ရှိ ဖြစ်သည်။ သဏ္ဌာန်သည် အဟုတ်ရှိမျိုး မဟုတ်၊ အမှန်ရှိမျိုး မဟုတ်၊ စိတ်ထဲတွင်သာ ထင်မြင်ကြရလေသော အထည်ခြိမ်မျိုး ပြစ်သည်။ ရပ်သူ၊ ရွာသား လူအများတို့သည် လူသည် အိမ်ကို ဆောက်လုပ် တတ်၏။ လူဆောက်မှ အိမ်ဖြစ်၏ဟူ၍ သိကြကုန်၏။ ဓာတ်ပညာရှိ တို့သည်မူကား ဓာတ်ပညာ မျက်စိနှင့် ကြည့်ရှုစိတ်ဖြာ ခွဲခြမ်းလိုက်သည်ရှိသော် လူဟူ၍ မတွေ့၊ ဓာတ်တို့ကိုသာ တွေ့၏။ ဓာတ်တုံး၊ ဓာတ်ခဲသာ ရှိ၏။

စိတ်နှင့် စေတနာ ဓာတ်ခွဲပုံ

ထိုဓာတ်တုံး၊ ဓာတ်ခွဲကြီးမှာလည်း အိမ်ဆောက်မှု အလုပ်သည်ကြီး ဖြစ်သော ဓာတ်စွမ်းကောင်းကြီးတစ်ခု ရှိလေ၏။ ထိုဓာတ်စွမ်းကောင်းကြီးကို စေတနာလည်း ခေါ်၏။ ကမ္မ=ကံ ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

အဘယ်ကြောင့် စေတနာ ခေါ်သနည်း ကိုယ်အင်္ဂါ၊ စိတ်အင်္ဂါတို့ကို အံ့လုံးဆူကြွ တစ်ပြိုင်တည်း ထကြအောင် ချီကြွလှုံဆော်သမားကြီး ဖြစ်သော ကြောင့် စေတနာခေါ်သတည်း။ အဘယ်ကြောင့်ကံခေါ်သနည်း။ လောက၌ ထိုင်မှု၊ ထမှု၊ သွားမှု၊ လာမှု၊ ပြောမှု၊ ဆိုမှု၊ ကြံမှု၊ ဖန်မှု၊ လှူမှု၊ ဒါန်းမှု၊ သတ်မှု၊ ဖြတ်မှု အစရှိကုန်သော အလုံးစုံသော အရေးကိစ္စတို့သည် သူမထက ဘယ်ကိစ္စတစ်ခုမျှ ပြီးစီးသည် မရှိကုန်။ သူထမှ ပြီးစီးနိုင်ကြကုန်၏။ သူထလျှင် စိတ်၏ အင်္ဂါဖြစ်ကုန်သော ဝိတက်၊ ဝီရိယ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာ အစရှိကုန်သော ဓာတ်တို့သည် ကိုယ့်ကိစ္စနှင့်ကိုယ် ထကြရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ခပ်သိမ်းသော ကိုယ်အမှု၊ နှုတ်အမှု၊ စိတ်အမှုတို့မှာ သူသည်သာလျှင် အမှုသည် ရင်းကြီးမှန်ပေ၏။ အမှုဆောင်ကြီး မှန်ပေ၌။ ထို့ကြောင့် ကမ္မ=ကံ ဟူ၍ခေါ်သတည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း “စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ၊ စေတယိတွာ ကမ္မံ ကရောတိ၊ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ”-ဟူ၍ ဟောတော်မူပေ၏။ တောလည်ရာ၌ လမ်းအနီးဝယ် ချုံငယ်တစ်ခုမှ ယုန်ထ၍ ပြေးသည်ကို မြင်ကြရာ၌ စေတနာမဆော်လျှင် မြင်ရုံနှင့်ပြီး၏။ စေတနာ ဆော်ခဲ့လျှင် အော်မှု၊ ဟစ်မှု၊ ပစ်မှု၊ ခတ်မှုတွေ ပေါ်လာ၏။ ဤနည်းတူ အလုံးစုံသောကိစ္စတို့မှာ စေတနာသည်သာလျှင် အမှုသည်ရင်းဖြစ်၍ ကမ္မ=ကံ ဟူ၍ ခေါ်သတည်း။ ရုပ်ဓာတ်မျိုးတို့မှာ မီးဓာတ်ကြီး၊ နာမ်ဓာတ်မျိုးတို့မှာ စေတနာဓာတ်ကြီးတို့သည် လှုံဆော်သမားကြီးနှစ်ပါးတို့ပေတည်း။ မီးသင်္ဘော၊ မီးရထား၊ မီးစက်ရုံကြီးတို့သည် လှုံဆော်ကြိယာတို့ လှုပ်ရှားမှုကိစ္စဟူသမျှတို့မှာ မီးဓာတ်ကြီးသည် အမှုသည်ရင်းဖြစ်၏။ သတ္တဝါတို့၌ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ နှုတ်အင်္ဂါ၊ စိတ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှုတို့မှာ စေတနာဓာတ်ကြီးသည် အမှုသည်ရင်းကြီး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤအိမ်ဆောက်မှုမှာလည်း စေတနာဓာတ်ကြီးသာလျှင် အမှုသည်ရင်း ကြီး ဖြစ်လေသတည်း။ မီးရထား မီးအိုးတို့၌ စိတ်သည် ထင်းနှင့်တူ၏။

စေတနာသည် ထင်းမှာစွဲသော မီးနှင့်တူ၏။ ထင်းသားတစ်ခြား၊ မီးသားတစ်ခြားပေတည်း။ ရေနင့်လောင်းခဲ့သော် မီးဓာတ်သာသေပျောက်၍ ကုန်၏။ ထင်းသားမီးသွေးကျန်ရှိ၏။ မီးတို့ပြန်လျှင် ထိုမီးသွေးခဲပင် မီးခဲဖြစ်၏။ ဤကား စိတ်နှင့် စေတနာ ဓာတ်ခွဲပုံတည်း။

ဗဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ သတိ၊ ပညာ အစရှိသော နာမ်ကာယခေါ်သော နာမ်ဓာတ်တို့ကို စိတ်ဓာတ်နှင့်ခွဲရာ၌ လည်း ဤနည်းတူ မှတ်လေ။

တစ်နည်းကား- ဟင်းသီး၊ ဟင်းရွက်၊ ဆား၊ ဆီ၊ ငပိ၊ ငရပ်၊ ကြက်သွန် တို့ကို ရေနင့်ဖက်၍ ဟင်းချိုရည်ချက်ရာ၌ စိတ်သည် ရေနင့်တူ၏။ ဗဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ အစရှိကုန်သော နာမ်ဓာတ်တို့သည် ဟင်းသီး၊ ဟင်းရွက်၊ ဆား၊ ဆီစသည်တို့နှင့်တူကြကုန်၏။ ဇွန်း၌တည်ရှိသော ဟင်းချိုရည်မှာ အစုံပါကြကုန်၏။ မျက်မြင်အားဖြင့် မကွဲကြကုန်၊ ဉာဏ်မြင် အားဖြင့် မရောကြကုန်၊ ဉာဏ်မြင်ဆိုသည်ကား ရေ၏ကိစ္စကတစ်ခြား၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့၏ အရသာတို့ကား တစ်ခြား၊ ဆားစသည်တို့၏ ရသတို့ သည်လည်း တစ်ခြားစီတို့သာတည်း။ စိတ်သည် ရေနင့်တူ၏။ ဗဿ၊ ဝေဒနာ စသော နာမ်ဓာတ်တို့သည် ဟင်းသီးရသ၊ ဟင်းရွက်ရသ၊ ဆားရသ၊ ဆီရသ စသည်တို့နှင့် တူကြကုန်၏။ ဓာတ်ပညာမရှိကြကုန်သော သူတို့သည် ထိုဟင်းရေမှာပင် ခြားနားကြမှန်း မသိကြကုန်။ လူတို့၏ စိတ်ထဲမှာ ဓာတ်သဘာဝ ခြားနားကြသည်ကို သိကြမည်ဝေးလေစွ။ ဤကား စိတ်နှင့် စေတနာကို ကွဲပြား ခြားနားစွာ သိစေလို၍ ပြဆိုလိုက်သော စကားစုတည်း။

လူဆောက်လုပ်၍ အိမ်ဖြစ်ပေါ်လာသည် ဟူသော သစ်ဝါးတို့သည် သာလျှင် ထိုထိုတောတောင်တို့၌ ဖြစ်မှု၊ ပေါက်မှု၊ ပေါ်မှုဇာတိနှင့်တကွ အမှန်ရှိကြကုန်သည်။ အိမ်မှာမူကားဖြစ်သည်ဟူ၍ဆိုရန် ဇာတိပင်မရှိ၊ သစ်ဝါးတို့ကို ပေါင်းစုတည်ထောင်မိသောအခါ၌ အိမ်ခေါ်စရာ သဏ္ဌာန်ကြီးတစ်ခုအနေနှင့် စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်လာ၏။ ဤမျှသာ ဆိုခွင့်ရှိ၏။ အိမ်ဟူ၍ မရှိဟူသော စကား ထင်ရှားပြီ။ ဤကဲ့သို့သော အသိဉာဏ် မျိုးသည် ဓာတ်ပညာရှိတို့၌သာ ရှိကြကုန်၏။ ဓာတ်ပညာမရှိကြသော မှောင်တွင်းသားတို့မှာ မရှိကြ။ ထိုသူတို့သည်ကား လူဟူသော သဏ္ဌာနပညတ်နှင့် စိတ်၊ စေတနာ ဟူသော နာမ်

ဓာတ်သာ ခြားနားသည်ကို မဆိုထားဘိ အိမ်နှင့်သစ်ဝါး ခြားနားကြရန်ပင် ဉာဏ်မရှိကြ။ အိမ်နှင့်သစ်ဝါး တစ်ခြားစီဆိုခဲ့သော် အိမ်နှင့်သစ်ဝါး ဘာခြားသေးသလဲ ဘာထူးသေးသလဲဟု ပြောကြကုန်လတ္တံ့။ ထိုအခါ၌ အိမ်ကိုဖျက်၍ ပုံထားခဲ့သော် ထိုသစ်ဝါးစု ဟုတ်သေး၏လော ရှိသေး၏လောမေး။ ထိုသစ်ဝါးစု ဟုတ်ပါ၏၊ ရှိပါ၏ဟု ပြောလတ္တံ့။ ထိုအိမ် ဟုတ်သေး၏လော၊ ရှိသေး၏လောဟု မေး၊ ထိုအိမ်မဟုတ်ပြီ၊ မရှိပြီ၊ ပျက်ကွက်ပြီဟု ပြောလတ္တံ့။ သဏ္ဌာန်နှင့် သစ်ဝါးခြားနားလျက် ပေါ်လေ၏။ နောက်၌ သံသပိတ်စကားနှင့်စပ်၍ အကုန် ရှင်းလင်းကြစေ။ ဤကဲ့သို့ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ် ခွဲနည်း၌ လိမ္မာကြသူတို့သည်မူ ကား အိမ်ခေါ်သော ဓာတ်ပုံ၊ ဓာတ်စုသည် လူဆောက်လုပ်၍ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ လူဟူ၍ပင် မရှိ။ စေတနာဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ကံနှင့် ဉာဏ်ဝီရိယတို့၏ အစွမ်းကြောင့် အိမ်သဏ္ဌာန်ကြီးအနေနှင့် ပေါင်းစုတည်ရှိလာကြကုန်သည်ဟု အမှန်ဆိုနိုင် ကြကုန်၏။ သစ်ဝါးတို့သည်လည်း ရုပ်ဓာတ်ရှစ်ပါးတို့နှင့် ခွဲစိတ်ပြန်လျှင် သဏ္ဌာန်မျှ ရှိကြကုန်၏။

တစ်ဖန် “အိမ်ဆောက်လုပ်သူမှာ တစ်ရာငွေ၊ နှစ်ရာငွေ ကံကြွေးလက်ခံ ရသည်မှာလည်း ဘယ်သူပေး၍ ရသနည်း” - ဟု မေးခဲ့သော် ရပ်သူရွာသားတို့က “အိမ်ရှင် ပေး၍ရသည်” ဟု ပြောကြကုန်လတ္တံ့။ ဘာသာတစ်ပါး ဆရာများတို့ က “ထာဝရဘုရားပေး၍ ရသည်” ဟု ပြောကြကုန်ရာ၏။ အကြောင်းအကျိုး၌ လိမ္မာသော ဓာတ်ပညာရှိတို့မူကား ရပ်သူရွာသားတို့ အရိုးအစဉ်သို့လိုက်၍ “အိမ်ရှင်ပေး၍ ရပေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “လှုံဆော်ဆောက်လုပ်မှ စေတနာဓာတ်ကြီးသည်သာလျှင် အိမ်ပြီးစီးရာ၌ အမှုသည်ရင်းကြီး ဖြစ်ပေသည်။ အိမ်ပြီးစီးသည့်အတွက် ထိုလက်ခံကို ရပေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း အရာဌာန အားလျော်စွာ ပြောကြကုန်လတ်လတ္တံ့။ ကံပေး၍ ရသည် ဟူသော စကားမှာလည်း “အိမ်ဆောက်တတ်သော သူ့အတတ်၊ သူ့ပညာ၊ သူ့အလိမ္မာပေး၍ ရသည်” - ဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။ “လိမ္မာသည့်အတိုင်း အပန်းခံ၍ လုပ်ကြံနိုင်သော သူ့ဝီရိယ၊ သူ့လုံ့လပေး၍ရသည်” ဟူ၍လည်းဆိုရ၏။ စေတနာကို ချီးမွမ်းလိုသော် “ကံပေး၍ ရသည်” ဟု ဆိုရသည်။ အလိမ္မာကို ချီးမွမ်းလိုသော် “ဉာဏ်ပေး၍ ရသည်” ဟု ဆိုရသည်။ မိမိ၏ ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယတို့သည်သာလျှင် တစ်သက်ပတ်လုံး အစဉ်ထာဝရ ပေးသော် ရကြကုန်သည်။ အိမ်ရှင်သည်မူကား သူ့အိမ်ကို

ဆောက်လုပ်မှု အတွက်မျှကိုသာ ပေးလတ္တံ့။ ဤကား ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယတို့ကို အားကိုအားကျ စွဲမြဲကြစေခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပညာရှိတို့၏ ပြောနည်း၊ ဆိုနည်းပေတည်း။ ဤအိမ်ဆောက်မှုတစ်ခုကို ပြဆိုလိုက်သဖြင့် အလုံးစုံကို အကုန်မြင်ကြလေ။

လောကနှင့် နိယာမ အခွဲအကျဉ်း

ယခုအခါ နိယာမတရားတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဩကာသလောက၊ သင်္ခါရ လောက၊ သတ္တလောကတည်းဟူသော လောကသုံးပါးတို့၏ အစမထင် အစဉ် အဆက် ဖြစ်တုံ့၊ ပျက်တုံ့ အပြည့်အစုံ အကျယ်ကိုမူကား ကပ္ပဝဏ္ဏနာစသော ကျမ်းတို့မှာ ယူကြလေ။ ဖြစ်တုံ့၊ ပျက်တုံ့ နေကြပုံကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုပေအံ့။ နိယာမတရား ငါးပါးတို့တွင် ဥတုနိယာမ၊ ဗီဇနိယာမနှစ်ပါးတို့သည် ဩကာသ လောက၊ သင်္ခါရလောကတို့၏ ဆိုင်ရာတို့တည်း။ ကမ္မနိယာမ၊ စိတ္တနိယာမ နှစ်ပါးတို့သည် သတ္တလောက၏ ဆိုင်ရာတို့တည်း။ ဓမ္မနိယာမသည် လောက သုံးပါးနှင့်ဆိုင်၏။

ကမ္မာတည်ပုံ ပျက်ပုံ

စက်ဘီးသဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ စကြဝဠာတောင်တန်းကြီးတစ်ခု ဝိုင်းဝန်း၍ တည်ရှိသော တစ်ခုသော လောကဓာတ်ကို ဩကာသလောကတစ်ခု ခေါ်၏။ ထိုဩကာသလောကတစ်ခု၏ အတွင်း၌ မဟာပထဝီ၊ မဟာသမုဒ္ဒရာ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်း၊ ကျွန်းငယ်အများ အလယ်တည့်တည့်၌ မြင့်မိုရ်တောင်ကြီး၊ ထိုမြင့်မိုရ် တောင်ကြီး၏အပ၌ မြင့်မိုရ်တောင်ကို ဝန်းဝိုင်း၍ တည်ရှိကြကုန်သော သီတာ၊ သမုဒ္ဒရာခုနစ်တန် သတ္တရဘန် တောင်တန်း၊ တောင်ဝိုင်းကြီး ခုနစ်ထပ် တည်ရှိကြကုန်၏။ ဤကား ငါတို့ ယခုတည်ရှိ၍ နေကြသော ဩကာသလောက တစ်ခု၏ တည်ရှိပုံတည်း။ လောကဓာတ်တစ်ခုလည်း ခေါ်ရ၏။ စကြဝဠာတစ်ခု လည်း ခေါ်ရ၏။ ငါတို့ စကြဝဠာမှ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက် အရပ်လေးမျက်နှာတို့၏လည်း စကြဝဠာအဆက်ဆက် အဆုံးမရှိ၊ အနန္တစီချည်း တည်ရှိကုန်၏။ ထိုစကြဝဠာ အသီးသီးတို့သည်လည်း အညီအမျှ ရွက်ဆောင် ကြကုန်သော ဓာတ်တို့၏ ဓမ္မနိယာမအစွမ်းဖြင့် အဝန်းအဝိုင်း အညီအမျှ

ဖြစ်ကြကုန်၌။ ထိုအဆုံးမရှိ အနန္တစကြဝဠာတို့သည်လည်း ကုဋေတစ်သိန်းစီ ကုဋေ တစ်သိန်းစီ ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူ ဖွဲ့စည်းလျက် တည်ရှိကြကုန်၏။ စကြဝဠာတို့၏ အောက်၌ ရေအထကြီး ခံရ၏။ ရေ၏အောက်၌ လေအထကြီး ခံ၌။ လေ၏အောက်၌ အဇ္ဈောကာသ အနန္တ ကောင်းကင်ကြီး အဆုံးမရှိ သွားလေ၏။

အထက်ကောင်းကင်တို့၌ တည်ရှိကြကုန်သော မိုးတိမ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာ အပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်ဘုံကြီးတို့သည် လည်းကောင်း၊ မြေအပြင်မှ အထက်ကောင်းကင်နှင့် အပြည့်ရှိနေသော လေအထကြီးမှာ တည်ကြရကုန်သကဲ့သို့ အောက်ကမ္ဘာ ရေကြီးသည် ပြင်းထန်စွာ သွားလာ၍နေသော လေရှင်အထကြီးမှာ တည်ရလေ၏။ ထိုလေအထကြီးသည်လည်း အောက်အနန္တ ကောင်းကင်ကြီးနှင့် အပြည့်ရှိနေသော ပကတိ လေသေအထကြီးမှာ တည်လေ၏။ စကြဝဠာတို့နှင့် အထက်၌လည်း အဇ္ဈောကာသ အနန္တကောင်းကင်ကြီး အဆုံးမရှိ သွားလေ၏။

လူ့ပြည်မှ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ ယူနောပေါင်း ခုနစ်ကုဋေ တစ်သန်း ရှစ်သိန်း ငါးသောင်း ခြောက်ထောင်မျှ ဝေးကွာသော ကောင်ကင်အရပ်၌ ဘဝဂ်ဘုံ တည်ရှိ၌။ ထိုဘုံမှ အောက်ကောင်းကင်အပြင်ကြီး၌ နတ်ဘုံအဆင့်ဆင့်၊ ဗြဟ္မာဘုံ အဆင့်ဆင့်ဟူသော ကောင်းကင်ဘုံကြီး၊ ကောင်းကင်နိုင်ငံကြီးတို့သည် အဆင့်ဆင့် တည်ရှိကြကုန်၏။

ဤသြကာသလောကသည် အဘယ်မျှ ကာလကြာမြဲစွာ တည်နေပါ သနည်းဟူမူ မြန်မာတိုင်အားပြင့် တစ်တိုင်ခွဲနှင့် တာပေါင်းတစ်ရာကို တစ်ဂါဝုတ် ခေါ်၏။ အလျားတစ်ဂါဝုတ် အနံတစ်ဂါဝုတ် အမြင့်တစ်ဂါဝုတ်ရှိသော တစ်ခဲနက် ကျောက်အတိပြီးသော တောင်ကြီးတစ်ခုရှိရာ၏။ ထိုတောင်ကြီးကို အလွန် သိမ်မွေ့လှစွာသော လဲဝါဂွမ်းဖြင့် အနှစ်တစ်ရာမှ တစ်ခါ၊ အနှစ်တစ်ရာမှ တစ်ခါပွတ်တိုက်သည်ရှိသော် ပွတ်တိုက်ဖန်အနန္တ အများကြီး များလှသဖြင့် ထိုကျောက်တောင်ကြီးသည် ကုန်လေရာ၏။

ဤမဟာပထဝီ၊ မြင့်မိုရ်တို့ ယခုတည်ရှိကြသော သြကာသလောက၏ အသက်သည် မကုန်နိုင်ရာ။ တစ်ကြိမ်တင်ထောင်ပြီးသော မဟာပထဝီ၊ မြင့်မိုရ်

အစရှိသော သြကာသလောကသည် ဤမျှလောက် ကာလမြင့်စွာ တည်ရှိ၏။
 ပျက်သောအခါ၌ စကြဝဠာပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်း တစ်ပြိုင်နက် ပျက်၏။
 စကြဝဠာတို့ကိုခံသော ကမ္ဘာရေပြင်ကြီးမှ အထက်ပထမဈာန် ဗြဟ္မာပြည်
 တိုင်အောင် အကုန်မီးလောင်၏။ ပထမဈာန် ဗြဟ္မာပြည်လည်း ပါလေ၏။
 ဤကား ကမ္ဘာတည်ချက် ကမ္ဘာပျက်ချက် အမြဲစကားတည်း။

မဟာကပ်ကြီး

ယခုအခါ အကျယ်ပြဆိုအံ့။ ။ ကပ်သည် သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်၊ သဝိဋ္ဌကပ်၊
 ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်ဟူ၍ လေးကပ်ရှိ၏။ ထိုလေးကပ်တို့တွင် ပျက်ဆဲသည် သံဝဋ္ဌကပ်
 မည်၏။ တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသေးဘဲ ပျက်ပြီးအတိုင်း ရှိနေသေးသောကာလ
 သည် သံဝဋ္ဌဌာယီကပ် မည်၏။ တည်ထောင်ဆဲကာလ သည် ဝိဝဋ္ဌကပ်
 မည်၏။ တည်ထောင်ပြီးကာလသည် ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ် မည်၏။ ထိုလေးကပ်လုံး
 သည် ကျောက်တောင်ကြီးဥပမာနှင့် အမျှစီကာလ ရှည်ကြာကြ၏။ ကပ်လေးပါး
 အပေါင်းကို မဟာကပ်ကြီးတစ်ခုဆို၏။ ထိုကပ်လေးပါးကို အစဉ်အတိုင်း ပြဆို
 ပေအံ့။

သံဝဋ္ဌကပ်

စကြဝဠာပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်းစီ အရေအတွက်ရှိကြသော ထိုသြကာသ
 လောကစုသည် ဖြစ်ချိန်၊ ပျက်ချိန်ကျသောအခါအဘယ်ဓာတ်၏ အစွမ်းဖြင့်
 ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း။ အဘယ်ဓာတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ပျက်ဆုံးပါသနည်း။ ဥတု
 ခေါ်သော မီးဓာတ်ကြီး၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်သည်။ ဥတုခေါ်သော မီးဓာတ်ကြီး၏
 အစွမ်းဖြင့် ပျက်ဆုံးသည်။ ပျက်ဆုံးပုံကို ရှေးဦးစွာ ပြဦးအံ့။ ယခုတည်ရှိသော
 ကျောက်တောင်ကြီး ဥပမာအတိုင်း နှစ်အသင်္ချေ နှစ်အသင်္ချေပေါင်း မရေမတွက်နိုင်
 ကြာညောင်းလတ်သော် ကမ္ဘာမီးကြီးလောင်၍ ပျက်လတ္တံ့။

ပျက်ဆုံးပုံကား။ ယခုရှိသော မဟာပထဝီမြေကြီး စကြဝဠာတောင်၊
 သတ္တရဘန်တောင်၊ မြင့်မိုရ်တောင် အလုံးစုံတို့သည် အစဉ်အတိုင်း အိုမှန်းမသိအို၊
 ရင့်မှန်းမသိရင့်ဖန်များလတ်သော် အခွံဓာတ်မျိုး၊ အကာဓာတ်မျိုး အဆင့်ဆင့်

တို့သည် တဖြေးဖြေး ကုန်ခန်းကြကုန်လတ္တံ့။ အနှစ်ဓာတ်မျိုးတို့သည်သာ ကျန်ရှိကြကုန်လတ္တံ့။ ထိုအခါ၌ မဟာပထဝီသည်တို့သည် ဆီဦးခဲ၊ ထောပတ်ခဲ၊ ယမ်းဆီခဲ၊ ကန့်ခဲ၊ ကန့်ဆီခဲတို့ကဲ့သို့ မီးထည့်လျှင် တောက်တဲ့ရန် မြေဆီ၊ မြေနှစ်၊ ကျောက်ဆီ၊ ကျောက်နှစ်တို့သာ ကျန်ရှိကြကုန်လတ္တံ့။ (ထို့ကြောင့် ဆီထောပတ်တို့ကို လောင်သောမီးနှင့် ဥပမာပြတော်မူ၏။) ဤကဲ့သို့ နှစ်ကာလ အလွန်ကြာညောင်းသဖြင့် အိုမင်း၊ ရင့်ဆွေးရခြင်း စသည်အတိုင်း ကုန်ခန်းရခြင်း အမှုသည် ဘယ်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ဖန်ဆင်းရသော အမှုမျိုးမဟုတ်။ အိုမင်း၊ ရင့်ဆွေးအောင် ပြုလုပ်သူမရှိလျှင် မအိုနိုင်၊ မရင့်နိုင်ဟူ၍ပင် မရှိ။ ဓမ္မနိယာမအားဖြင့် တစ်လောကလုံး သိမြင်ထင်ရှား၍ နေကြသော ဓမ္မတာမှုကြီးပေတည်း။

ဤကဲ့သို့ မဟာပထဝီ၊ စကြဝဠာတောင်၊ သတ္တရဘန်တောင်၊ မြင့်မိုရ်တောင်တို့ အိုမင်း၊ ရင့်ဆွေးခြင်းသို့ ရောက်ကြကုန်သောအခါ ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ဖြစ်ပေါ်လိုလတ်သော် ကမ္ဘာပေါ်မှာ မိုးကြီးကြီးစွာ တစ်ကြိမ်ရွာ၏။ ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီးခေါ်၏။ ထိုမှနောက်၌ မိုးမရွာပြီ။ အနှစ်တစ်သိန်းခန့် ရှိလတ်သော် ကောင်းကင်၌ နေဗိမာန်အများ ပွားစီး၍ လာ၏။ နေဗိမာန်ခုနစ်ခုတိုင်အောင် အစဉ်အားဖြင့် တိုးပွားလာ၏။ စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်းမှာ နေဗိမာန်ပေါင်း ကုဋေ ခုနစ်သိန်းဖြစ်လာ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လာရာ၌လည်း ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်၍ ဤမျှလောက် ကြာညောင်းစွာ တည်ရှိသော ဓာတ်အသိုက်၊ အအုံတို့သည် အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ကြာညောင်းမှုနှင့်ပင် ပြီးစီးနိုင်ကုန်၏။ နေဗိမာန်ပေါင်းများစွာ ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ဖြစ်ပေါ်လိုလျှင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ ကမ္ဘာပျက်ရေကြီး ဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ ဖန်ဆင်းသူကို ရှာကြံဖွယ်မရှိ၊ ဉာဏ်မနိုင် ရှိခဲ့လျှင် ဖန်ဆင်းသူကို တွေးယူတတ်ကြ၏။

အနောက်နိုင်ငံများစွာ ရံခါရံခါ မီးတောက်ပေါက်မှ မိုးကြီးကြီးစွာ ရွာ၍ မြို့ရွာအများ ပျက်ပြားမှု ပင်လယ်ရေလွှမ်း၍ မြို့ရွာအများ ပျက်ပြားမှု လေအကြီးကြီးစွာ ထွက်၍ ကမ္ဘာပျက်မီးလောင်ပုံကို အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မှာ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ပါဠိတော်ကြီး ရှိလေပြီ။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ဒုတိယအုပ် သတ္တနိပါတ် နိပါတ် (၄၇၄) မှာ ကြည့်လေ။ ကမ္ဘာပျက်မီးကြီးလောင်ရာ၌ စကြဝဠာပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်း ပါဝင်၏။ အောက်၌ ကမ္ဘာကိုခံသော ရေနယ်ကိုချန်လှပ်၍ ယူနောနှစ်သိန်းလေးသောင်း အတုရှိသော

ပံသုသေလာ မဟာပထဝီမြေကြီး စကြဝဠာ တောင်ကြီး သတ္တရဘန် တောင်ရံ ခုနစ်ထပ်တို့နှင့်တကွ မြင့်မိုရ်တောင်ကြီးပေါင်း ကုဋေတစ်သိန်း ကုန်လေ၏။ ဤလူပြည်မှ ယူနောပေါင်း လေးသိန်းကျော်မြင့်ကွာသော ပထမဈာန် ဗြဟ္မာ ဘုံကြီးတိုင်အောင် ကမ္ဘာမီးသိမ်းယူလေ၏။ ထိုနယ်ခေတ်အတွင်းမှာ မီးစာဟူ၍ အဏုမြူမျှ အကျန်မရှိမှ မီးခဲ၊ မီးတောက် အကုန်ကွယ်ငြိမ်းလေ၏။ မီး၏ အခိုက်အတံ့သည် အနု၊ အရင့်၊ အလျှံဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ဥတု အခိုက်အတံ့၊ မီးခဲအခိုက်အတံ့၊ မီးတောက်မီးလျှံ အခိုက်အတံ့ဟု သုံးမျိုးရှိ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသုံးမျိုးတို့တွင် မီးစာဝတ္ထု၌ ရိုးရိုးရဲရဲ မစွဲမီတည်ရှိသော ဥတုခေါ်သော မီးမျိုးစေ့သည် အနုမည်၏။ မီးစာဝတ္ထု၌ ရိုးရိုးရဲရဲစွဲသော မီးခဲသည် အရင့်မည်၏။ တောက်၍ထသော မီးတောက်သည် အလျှံမည်၏။ မီးစာဟူ၍ မုန်ညဉ်းစေ့မျှ အကြွင်းအကျန် မရှိသောအခါ မီးခဲ၊ မီးလျှံတို့သည် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကွယ်ဆုံး ကုန်၏။ ဥတုခေါ်သော ဓာတ်နုတို့သည်သာလျှင် မီးလောင်ရာ နယ်တစ်ခွင်၌ ကောင်းကင်နှင့် ပြည့်ကျန်ရှိလေ၏။ ကျောက်တောင်ကြီး ဥပမာမျှ ကြာလေ၏။

သံဝဋ္ဌကပ် ပြီး၏။

သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်

မီးလောင်ရာနယ်တစ်ခွင်မှာ ကောင်းကင်နှင့်အပြည့် ကျန်ရှိကြကုန်သော ဥတုမျိုးစေ့တို့သည် အထူးထူးအပြားပြား များကုန်၏။ အောက်သိလာပထဝီကို လောင်သောမီးတို့မှ ကျန်ရှိကြကုန်သော ဥတုတို့သည် နောင်ထိုနေရာမှာ သိလာပထဝီ ဖြစ်ပေါ်ရန် သိလာပထဝီမျိုးအနေနှင့် ကျန်ရှိကြကုန်၏။ ထိုအတူ စကြဝဠာတောင်ကို လောင်သောမီး၊ သတ္တရဘန်တောင်တို့ကို လောင်သောမီး၊ မြင့်မိုရ်တောင်ကို လောင်သောမီးတို့မှ ကျန်ရှိကြကုန်သော ဥတုတို့သည်လည်း နောင်ထိုထိုနေရာတို့မှ စကြဝဠာတောင် စသည် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြရန် ကျောက် ပထဝီမျိုးအနေနှင့် ကျန်ရှိကုန်၏။ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာတို့ကို လောင်သော မီး၊ ထိုထိုလည်း ထိုအတူပင်တည်း။ မီးလောင်ရာ နယ်တစ်ခွင်မှာ ကောင်းကင်နှင့် အပြည့် ကျန်ရှိကြကုန်သော ဥတုတို့သည် တဖြည်းဖြည်း ပွားစီးကြကုန်၍ ကာလကြာမြင့်လတ်သော် မိုးတိမ်မိုးဓာတ် မိုးဥတု မိုးရာသီအဖြစ်သို့ ရောက်၍

တည်ကြကုန်၏။ (ကျောက်တောင်ကြီးဥပမာ တစ်ခုစာကြာမြင့်လေ၏။)

သံဝဋ္ဌဌာယီကပ် ပြီး၏။

ဝိဝဋ္ဌကပ်

ကမ္ဘာတည်ထောင်ခြင်းဟူသော ဝိဝဋ္ဌကပ်ပေါ်လိုလတ်သော် မိုးတိမ် မိုးဓာတ် မိုးဥတု မိုးရာသီအနေနှင့် တည်ရှိကြကုန်သော် ထိုဥတုတို့မှ ရှေးဦးစွာ မိုးသေး၊ မိုးဖွဲတို့သည် ရွာကုန်၏။ ထိုအခါ၌ လေတို့သည် သံဝဋ္ဌဌာယီကပ် ထက်ဝက် ခန့်ကာလမှ နောက်၌ပူရှိန်၊ ပူငွေ့ အလျှင်း မတွေ့ကြရကုန်သဖြင့် အလွန်ထက် အလွန်အေးမြကြကုန်၏။ ထိုလေတို့နှင့် တွေ့ထကြကုန်သော မိုးရေ၊ မိုးဓာတ် တို့သည် များသောအားဖြင့် မိုးသီး၊ မိုးခဲတွေ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ တရွေ့တရွေ့ တိုးပွားကြကုန်သဖြင့် ကာလကြာမြင့်လတ်သော် ယူဇနာတစ်ရာရှိ တစ်ထောင်ရှိ ကြီးမားစွာ ရွာကုန်၏။ ပထမဈာန် ဗြဟ္မာဘုံတိုင်အောင် ရေခဲ၊ မိုးခဲတို့သည် ပြည့်လေကုန်၏။ စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်းသည် ရေခဲ၊ မိုးခဲတစ်ပြင်ထဲ တည်ရှိ လေ၏။ ထိုရေခဲတို့နှင့် ထိစပ်ကြကုန်ရာ အောက်အောက်ရေတို့သည်လည်း ခဲ၍ခဲ၍ လိုက်ကြကုန်၏။ ထိုရေတို့နှင့်နေရာမှ အပသို့ထွက်ကြကုန်သော လေတို့သည် ထိုရေတို့ကို ဝန်းဝိုင်းလျက် တည်ကုန်၏။ မိုးရာမှ ပြတ်စဲလတ်သော် ထိုရေခဲ၊ မိုးခဲတို့သည် တဖြည်းဖြည်း လျှောကျလေကုန်၏။ အောက်၌ ကမ္ဘာကို ခံသော ရေ၊ လေတို့သည် မိုးရေ၊ မိုးခဲအားကြီးလှသောအခါ မဆောင်ကြဉ်း နိုင်ရှိကြကုန်ရာ ပိုမိုသမျှသော မိုးရေ၊ မိုးခဲတို့သည် အောက်ကောင်းကင်သို့ လျှောကျလေကုန်၏။ မဟာပထဝီတည်ရာသို့ ကျရောက်သောအခါ ကမ္ဘာကို ခံသောလေတို့သည် ဆောင်ကြဉ်းနိုင်ကြကုန်သောအခါ မိမိတို့ အဟုန်ဖြင့် ပိတ်ဆို့ကုန်လျက် ရွက်ဆောင်မြဲ ရွက်ဆောင်ကြလေကုန်၏။

ထိုရေခဲပြင်ကြီးသည် အစဉ်အတိုင်း လျှောကျလေရာ ထိုထိုဌာန၌ ရှိကြကုန်သော ဥတုအထူးတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဗြဟ္မာဘုံနေရာ၌ ဗြဟ္မာဘုံဖြစ်၍ လာကုန်၏။ နတ်ဘုံနေရာ၌ နတ်ဘုံဖြစ်၍ လာကုန်၏။ မြင့်မိုရ်တောင်နေရာ၌ မြင့်မိုရ်တောင်ဖြစ်၍ လာကုန်၏။ စကြဝဠာတောင်နေရာ၌ စကြဝဠာတောင်ဖြစ်၍ လာကုန်၏။ သတ္တရဘန်တောင်တို့၏နေရာ၌ သတ္တရဘန်တောင်တို့သည် ဖြစ်လာ ကုန်၏။ ပံသုပထဝီနေရာ၌ ပံသုပထဝီဖြစ်၍လာ၏။ သီလာပထဝီ နေရာ၌

သီလာပထဝီဖြစ်၍လာ၏။ သီတာ၊ သမုဒ္ဒရာတို့နေရာ၌ သီတာ၊ သမုဒ္ဒရာတို့သည် ဖြစ်၍လာကုန်၌။ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာတို့သည်မူကား နှင်းမြူ၊ နှင်းခိုတို့ ဖုံးအုပ်လျက်ရှိနေကြကုန်၏။ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာ၊ ဘုံဗိမာန်ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာတို့သည် အလွန်ပေါကြကုန်၏။ မြေမှအထက် ကောင်းကင်တစ်ခွင်လုံးတို့၌ မလှုပ်မရှား တည်နေသော လေဆာ၊ လေထုကြီးသည် ခံလေ၏။ အတွင်း၌ ငှက်တို့သည် ထိုလေသေတို့ကို လှုံဆော်၍ ကောင်းကင်၌ ပျံကြရကုန်၏။

မြင့်မိုရ်တောင်၊ သတ္တရဘန်တောင်တို့မှ အပသို့ထွက်သော လေရှင်တို့နှင့် အပ၌ စကြဝဠာတောင်ဝိုင်းကြီးမှ အတွင်းသို့ထွက်သော လေရှင်တို့သည် တိုက်ဆိုင် ကြကုန်ရာ မြင့်မိုရ်တောင်ကို မဏ္ဍိုင်ပြု၍ စကြဝဠာတောင်ဝိုင်းကြီးအတွင်း ပတ်ဝိုက်တုံလျှင်း၊ အဟုန်ပြင်းစွာ လက်ျာရစ်လှည့်လည်၍နေသော လေဗွေခဲကြီး၊ လေပွေဝန်းကြီး၊ လေဗွေ စက်ဝိုင်းကြီးသည် ရှိ၏။ ထိုလေဗွေ ဝန်းကြီးသည် နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာတို့ကို အမြဲတွန်းဆောင် လွှင့်နှင်လေ၏။ ဘုံဗိမာန်အပေါ်၊ အသေးသို့လိုက်၍ အမြန်အနှေး အပြေးအသွား ခြားနားလျက် ရှိကြကုန်၏။ အထက်ဗြဟ္မာပြည်မှ စုတေ၍ ဥပပါတ်သန္ဓေဖြင့် မြေမပေါ်မီခင် ရေအပြင်ကြီး၏ အထက်မှာ ကျရောက်ပေါ်ပေါက်လာကြကုန်သော ဗြဟ္မာလားတူ ကပ်ဦးသူတို့ လည်း နေကြကုန်ရာ ကာလကြာက မြေအစတွင် ရေအပြင်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြေလွှာ၊ မြေဆီများကို စားသုံးကြကုန်၍ ကိုယ်ရောင်၊ ကိုယ်ဝါကွယ်ပျောက် မှောင်ကြီးရောက်ခါမှ နေနှင့်လကို တ၊ သကြကုန်ရာ နေ၊လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာတို့သည် ထိုအခါမှ ထင်လင်းစွာ ပေါ်လာကြလေကုန် သတည်း။

ဤဝိဝဋ္ဌကပ်စကားရပ်၌ အလွန်ထက် အလွန်အေးမြလှကုန်သော လေ တို့၏ တွေ့ထိမှုကြောင့် ကမ္ဘာမိုး၊ ကမ္ဘာရေတို့ အခဲအပြင်တွေ ဖြစ်ကြကုန် သည်ဟူရာ၌ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အချို့သောမြို့ရွာတို့၌ မိုးသီး၊ မိုးကြီးစွာရွာ၍ လူသူ ကျွဲနွားများပင် ပျက်စီးကြောင်း အိမ်ရာတိုက်တာများ ပြိုပျက်ကြောင်း ဆောင်းရာသီ အခါတွင် ဟိမန္တာတောတောင်များမှာ ကောင်းကင်မှ ကျလာသော ဆီးနှင်းတို့သည် မြေသို့ရောက်၍ အလွန်အေးမြသော လေတို့နှင့် တွေ့ကြရာ ဆီးနှင်းခဲတို့သည် ဆီးနှင်းခဲတွေ တောင်ရှိ၊ ကမ်းရှိ ဖြစ်ကြကြောင်း၊ ဇမ္ဗူဒီပါ၏ မြောက်အရပ်မျက်နှာ တို့၌ ဆောင်းရာသီအခါ အေးမြလှစွာသော လေတို့၏တွေ့ထိမှုကြောင့် သမုဒ္ဒရာ

ပင်လယ်ရေနယ်တစ်ခွင် ခဲပျဉ်၍နေသောကြောင့် လှေ၊ မီးသင်္ဘောများ မသွား
မလာနိုင် ရှိနေကြကြောင်း၊ မြောက်အရပ်ဒေသ ရရှိနိုင်ငံရှိ မြစ်ကြီးမြစ်ငယ်
တို့မှာလည်း ထိုအတူ ဆောင်းရာသီ၌ မြစ်ရေ၊ ချောင်းရေ ခဲပျဉ်၍နေသောကြောင့်
လှေ၊ မီးသင်္ဘောများ မသွားနိုင်၊ မလာနိုင်ရှိနေကြောင်း ဆောင်းရာသီအခါ၌
ငါတို့နိုင်ငံတွင် မိုးကုတ်၊ မိုးမိတ် စသော ရှမ်းပြည်နယ်ပယ်များမှလည်း ဆီးနှင်းခဲမှု
ထင်ရှားရှိနေကြောင်းများကို မျှော်ထောက်ကြလေ။ ရေခဲပြုလုပ်သော ပညာရှိကြီး
များနှင့် လည်း ညှိနှိုင်းကြလေ။

ယခုပြဆိုခဲ့သော ဆီးနှင်းခဲ၊ ရေခဲတို့မှာမူကား နေပူ၊ လေပူတို့နှင့်
တွေ့ထိမှု ရှိနေသောကြောင့် မကြာမီ အရေဖြစ်မြဲဖြစ်၍ သွားကုန်၏။ ကမ္ဘာ
ရေပြင်၊ ကမ္ဘာရေခဲ တို့မှာမူကား သံဝဋ္ဌဌာယီနောက်ပိုင်းမှစ၍ ဝိပဋ္ဌကပ်ပတ်လုံး
နေပူ၊ လေပူဟူ၍ မတွေ့မထိကြသဖြင့် အရည်ဖြစ်ရန်အရေးနှင့် အဝေးကြီး
ဝေးကြလျက် ခက်မာသည်ထက် ခက်မာထက်သိုသာ ရောက်ကြလေကုန်၏။

ဝိဝဋ္ဌကပ်ပြီး၏။

ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်

ဤသို့ မြင့်မိုရ်၊ စကြဝဠာစသည်တို့ တည်ထောင်၍ ပြည့်စုံကြသောအခါမှ
စ၍တစ်ဖန် ဤကမ္ဘာကြီး ပျက်စီးပြန်ရန် ကမ္ဘာပျက်မိုးကြီး ရွာသည်တိုင်အောင်
ဩကာသလောကကြီးသည် ကျောက်တောင်ကြီး ဥပမာ တစ်ခုစာမျှ အခွန်ရှည်
ကြာစွာ တည်လေ၏။ ။ အနုမတဂ္ဂ သံယုတ် ဝေပုလ္လသုတ်ပါဠိတော်၌—

“ဤကမ္ဘာတွင် ပွင့်ကြသော ဘုရားငါးဆူတို့တွင် တစ်ဆူနှင့် တစ်ဆူ
အကြားမှာ ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် တစ်ယူဇနာခန့်၊ တစ်ယူဇာခန့်
တိုးတက်၏။ ဝေပုလ္လတောင်သည် တစ်ယူဇနာခန့်၊ တစ်ယူဇနာခန့် မြေထဲသို့
မြုပ်လေ၏—”

ဟူ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် ပံသုပထဝီမြေကြီးသည် အန္တရကပ်တစ်ကပ်၊
တစ်ကပ်အတွင်းမှာ တစ်ယူဇနာ၊ တစ်ယူဇနာတက်မြဲဟု သိအပ်၏။ ။ အန္တရ
ကပ် ဆိုသည်ကား— ကမ္ဘာဦးအခါ၌ လူတို့၏အသက်တမ်းသည် အသင်္ချေတမ်း
ဖြစ်၏။ လူတို့သည် နှစ်ပေါင်းအသင်္ချေ အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ အသင်္ချေတမ်းမှ

တစ်ရွေ့၊ တရွေ့ ဆုတ်ယုတ်လေရာ ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ဆိုက်၏။ ဆယ်နှစ်တမ်းမှ တစ်ရွေ့တစ်ရွေ့ တက်ပြန်ရာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြန်၏။ ဤသို့ အသင်္ချေ တမ်းမှ ဆုတ်၍ တစ်ဖန် အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြန်သော ကာလသည် အန္တရကပ် တစ်ကပ်မည်၏။

ယခုတည်ရှိသော ဤဝိဝဋ္ဌာယီကပ်သည် အန္တရကပ်ပေါင်း ၆၅-ပြန်တည်နေ၏။ ကမ္ဘာဦးပထမ အန္တရကပ်၌ ကကုသန်ဘုရား ပွင့်တော်မူ၏။ ဒုတိယအန္တရကပ်၌ ကောဏာဂုံဘုရား ပွင့်တော်မူ၏။ တတိယအန္တရကပ်၌ ကဿပဘုရား ပွင့်တော်မူ၏။ စတုတ္ထအန္တရကပ်၌ ငါတို့သခင် အရှင်ဂေါတမ ဘုရား ပွင့်တော်မူ၏။ နောက် ပဉ္စမအန္တရကပ်၌ မေတ္တေယျဘုရား ပွင့်တော်မူ လတ္တံ့။ နောက်၌ အန္တရကပ်ပေါင်း ၅၉-ကျန်ရှိ၏။ ဘုရားပွင့်မှု မရှိလေပြီ။

ဝိဝဋ္ဌာယီကပ် ပြီး၏။

လောကနှင့် နိယာမအခွဲအကျယ် ဩကာသလောက

ဝိဝဋ္ဌာယီ၌ ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်စွာ တည်ရှိမှုသည် နောက် ကမ္ဘာပျက်မီး ကြီးကျယ်စွာ ပေါ်လာဖို့ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပျက်မီး ပေါ်လာရန် ဖန်ဆင်းသူကို ရှာကြံဖွယ်မရှိ၊ ကမ္ဘာပျက်မီး ကြီးကျယ်စွာ လောင်မှုသည် နောက်ကမ္ဘာသစ် တည်ထောင်ရန် ဥတုအသိုက်၊ အအုံကြီးကျယ်စွာ ပေါ်လာဘိ ဖြစ်၏။ ဥတုအသိုက်အအုံဖန်ဆင်းသူကို ရှာကြံဖွယ်မရှိ။ ဥတုအသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်မှုသည် ကမ္ဘာပြုမိုးကြီး ကြီးကျယ်စွာ ပေါ်လာဖို့ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပြုမိုး ဖန်ဆင်းသူကို ရှာကြံဖွယ်မရှိ။ ကမ္ဘာပြုမိုး ကြီးကျယ်စွာ ဖြစ်ပေါ်ဖို့ မဟာပထဝီ၊ မြင့်မိုရ်တောင် အစရှိသော ဩကာသလောကကြီး ဖြစ်ပေါ်ဖို့ ဖြစ်၏။ ဤ ဩကာသလောကကြီးကို ဖန်ဆင်းသူ အခြားရှာကြံဖွယ်မရှိ။ ဤဩကာသ လောကကြီး ကြီးကျယ်စွာ တည်မှုသည် ကမ္ဘာမီးကြီး ကြီးကျယ်စွာ လောင်ဖို့ ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ဖန်ဆင်းသူကို ရှာကြံဖွယ်ကိစ္စ မရှိသည့်ပြင် ထာဝရ ဘုရားပေါင်း တစ်သောင်းအား၊ တစ်သိန်းအားနှင့်ပင် တားဆီးနိုင်ခွင့်မရအောင် ကြီးကျယ်လှသော ဓမ္မနိယာမ၏အစွမ်းအားဖြင့် ရှေး၌လည်း အစမရှိ၊ နောက်၌

သရက်စေ့၌ ဓာတ်ရှစ်ပါးရှိသည်တွင် ဥတုဟူသော မီးဓာတ်မျိုးတစ်ပါးမှ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုမီးဓာတ်မျိုးသည်လည်း ကမ္ဘာဦးအခါ၌ ကမ္ဘာ၏မျိုးစေ့ကြီး ဖြစ်ကြကုန်သော ကမ္ဘာ့ဥတုတို့၌အထဲမှာ သရက်ပင်ဖြစ်ပေါ်ရန် သရက်ဥတုမျိုး၊ ပိန္နဲပင်ဖြစ်ပေါ်ရန် ပိန္နဲဥတုမျိုးစသည်ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော သစ်ပင်မျိုးဖြစ်ပေါ်ကြရန် ဥတုမျိုးအသီးအသီး ပါရှိသည်။ အလွန်သိမ်မွေ့သော မီးဓာတ်မျိုးအထူး ဖြစ်ကြသည်။ စိမ်းရှင်သော သစ်ပင်တို့ကို ပေါက်ရောက်စေတတ်သောကြောင့် ဟရိတဓာတ်မီး ဟူ၍ခေါ်ရ၏။ ထိုဟရိတခေါ်ရသော ဥတုဓာတ်မီး အထူးသည်သာလျှင် သစ်ပင်တို့၏ ဗီဇအမှန်ဖြစ်သတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုအခါ သရက်စေ့ မရှိသော်လည်း သရက်ပင်ပေါက်နိုင်၏။ ပိန္နဲစေ့မရှိသော်လည်း ပိန္နဲပင်ပေါက်နိုင်၏။ ထိုထိုအစေ့မရှိသော်လည်း ထိုထိုအပင်ပေါက်နိုင်၏” ဟု ဖြေကြကုန်ရာ၏။

ထိုဟရိတဗီဇခေါ်ရသော ဥတုအထူး၊ မီးဓာတ်အထူးတို့သည် ကမ္ဘာဦးအခါမှ နောက်၌ မြေဩဇာ၊ ရေဩဇာ ဆုတ်ယုတ်သည့်အခါ အချို့သော သစ်ပင်မျိုးတို့မှာ အမြစ်၌သာ အတည်ကျကြကုန်၏။ အချို့သော သစ်ပင်မျိုးမှာ ပင်ကိုယ်၌ အတည် ကျကြကုန်၏။ အချို့သော သစ်ပင်မျိုးတို့မှာ အဆစ်၌အတည်ကျကြကုန်၏။ အချို့သော သစ်ပင်မျိုးတို့မှာ အညွန့်၌ အတည်ကျကြကုန်၏။ သရက်ပင်မျိုး၊ ပိန္နဲပင်မျိုးစသည်တို့မှာ အစေ့၌အတည်ကျကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ၌ သရက်ပင်၊ ပိန္နဲပင်တို့သည် အစေ့မှသာ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။

ဥပမာကား- ရှေးအခါတို့၌ ကန့်၊ ကျောက်ခဲတို့ကိုခြစ်လျှင် မီးတောက်လေရာ၏။ ယခုအခါ၌မူကား ထိုဓာတ်ကျောက်မီးတို့မှ အဆီကိုထုတ်၌ ပြုလုပ်သော မီးခြစ်ဆေးခဲတို့၌ ထိုမီးဓာတ်သည် စုမိ၊ လုံးမိပြန်သည်ဖြစ်၍ မီးခြစ်ဆေးခဲတို့ကို ခြစ်မှ မီးတောက်လေသကဲ့သို့တည်း။ သရက်စေ့၊ ပိန္နဲစေ့ အစရှိကုန်သော ခပ်သိမ်းသော မျိုးစေ့တို့သည် မီးခြစ်ဆေးခဲနှင့် တူကြကုန်၏။ သရက်ပင်၊ ပိန္နဲပင် အစရှိသော ခပ်သိမ်းသော သစ်ပင်တို့သည် မီးခြစ်ဆေးခဲတို့မှ တောက်ထသော မီးတောက်တို့နှင့် တူကြကုန်၏။ ။ မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ်ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့တွင် မီးဓာတ်တစ်ပါးသည်သာလျှင် သစ်ပင်တည်းဟူသော မီးတောက်တို့ကို ပေါက်ရောက်ပွားစီးစေနိုင်၏။ ကြွင်းသော ဓာတ်ကြီးသုံးပါးတို့သည် အထောက်အကူမျှသာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ။ မီးဓာတ်

သည် လူတို့၌ အမိနှင့်တူ၏။ သစ်ပင်အပေါင်းတို့သည် လူတို့၌ သားသမီးတို့နှင့် တူကြကုန်၏။

နိယာမဒီပနီထိုဗီဇတို့၌ ပေါက်ရောက်ကြသော အခါ၌လည်း အညောက်၊ အပင်၊ အကိုင်း၊ အခက် အရွက်၊ အညွန့်၊ အဖူး၊ အငုံ၊ အပွင့်၊ အသီး၊ အစေ့၊ အဆံ၊ အပွေး၊ အခွံ၊ အခေါက်၊ အသား၊ အနှစ်၊ အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ အလုံးစုံတို့ကို ဗီဇတရားသည် အုပ်စိုးလျက်ရှိ၏။ ဗီဇ၏ အမျိုး၊ အရိုးကို အကုန်လိုက် ကြရကုန်၏။ လိုက်ပုံကား ပိန္နဲစေ့တစ်ခုကို စိုက်ပျိုးရာ၌ အညောက်ငယ်ပေါ်ခဲ့သည်ရှိသော် ရှေးရှေးသော ပိန္နဲပင် အစဉ်အဆက်တို့၏ အညောက်သဏ္ဌာန်မျိုးသည်သာ ပေါက်ရောက်ရ၏။ အုန်းညောက်၊ ထန်းညောက် စသည် မပေါက်ရ။ မဖောက်ပြန်ရ။ အပင်၊ အကိုင်း၊ အခက်၊ အရွက်၊ အသီး စသည်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ။ ။ အချို့သော သစ်ပင်မျိုးတို့၌ ဤဗီဇနိယာမ စီရင်ချက်နှင့် တင့်တယ်ဆန်းကြယ်လျက် ရှိကြသော အပင်သဏ္ဌာန်၊ အကိုင်း သဏ္ဌာန်၊ အခက်သဏ္ဌာန်၊ အပွင့်သဏ္ဌာန်၊ အသီးသဏ္ဌာန်တို့ကို လူဖြစ်သူ ပန်းချီဆရာတို့ပင် တူအောင်မရေးနိုင် ရှိကြကုန်၏။ ဤကား ဗီဇနိယာမ၏ အစွမ်းတည်း။

ဥတုနိယာမ အစွမ်းမူကား တန်ခူး၊ ကဆုန်၊ နယုန်စသော တစ်ဆယ့် နှစ်ရာသီတို့တွင် ထိုထိုလ၊ ထိုထိုသမယတို့၌ သူ့အခါ သူ့သမယနှင့်သူ ပွင့်ကြ သီးကြကုန်မြဲ ဖြစ်၏။ သူ့အခါသမယတိုင်ရောက်လျှင် တောအရပ်ရပ်ကို လှည့်လည်၍ ကြွေးကြော်သူ၊ လှုံဆော်သူမရှိဘဲ ထိုအပင်မျိုးမှန်လျှင် ထိုအခါသမယ ၌ တောတိုင်း၊ တောင်တိုင်းကပင် ပွင့်ကြ၊ သီးကြကုန်၏။ ဤကား ဥတုနိယာမ ၏အစွမ်းတည်း။

ထိုဥတုသည် နွေဥတု၊ မိုးဥတု၊ ဆောင်းဥတုဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။ နွေဓာတ်မီး၊ မိုးဓာတ်မီး၊ ဆောင်းဓာတ်မီးဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏ ဆိုလို၏။ နွေဥတု၌ ပူမှုသည် မိုးဥတုပေါ်လာရန် အကြောင်းပေတည်း။ မိုးဥတုမှာ မိုးရွာမှုသည် ဆောင်းဥတုပေါ်လာရန် အကြောင်းပေတည်း။ ဆောင်းဥတုမှာ သီတဓာတ်မီးပွား စီး၍ သီတဓာတ်နု ကုန်ခန်းမှုသည် နွေဥတုပေါ်လာရန် အကြောင်းပေတည်း။ နွေဥတုပူမှုသည် မိုးဥတုပေါ်လာရန် အကြောင်းပေတည်း။ ။ ဤနည်းအတိုင်း တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏ စီမံဖန်ဆင်းမှု မရှိပဲ ဥတုလျှင် ဥတုချင်း အဆင့်ဆင့်

ပြုပြင်ချက်နှင့် ကမ္ဘာပျက်သည်တိုင်အောင် ဥတုသုံးပါးနှစ်စဉ်၊ လစဉ် ဆက်လက်၍ သွားလေ၏။ သစ်ပင်၊ ချုံ၊ မြက်တို့သည်လည်း ဥတုသုံးပါးတို့ ပြုပြင်ချက်အတိုင်း အစဉ်လိုက်ကြကုန်၏။ ။ ဤကား သင်္ခါရလောက၌ ဥတုနိယာမ၏ အရာကို ပြဆိုချက်တည်း။

သင်္ခါရလောက ပြီး၏။

ဩကာသနှင့် သင်္ခါရ

ဩကာသလောက၊ သင်္ခါရလောကနှစ်ပါးနှင့် ဆက်ဆံသော ဓမ္မနိယာမ စကားကို ပြဆိုဦးအံ့။ ။ ဓာတ်ပညာ၊ ဓာတ်မျက်စိအလင်း မရှိကြကုန်သော မှောင်တွင်းသားတို့သည် တန်ခိုးအစွမ်းမည်သည် သိတတ်၊ ကြံတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့မှသာ ရှိ၏။ မသိတတ်၊ မကြံတတ်သော တော၊ တောင်၊ မြေ၊ ရေ စသည်တို့မှာ မရှိဟု ထင်တတ်ကြကုန်၏။ ။ အဘိဓမ္မာ အလိုအားဖြင့် မူကား ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိ၊ သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ၊ တောဟူ၍ မရှိ၊ တောင်ဟူ၍ မရှိ၊ အလုံးစုံသော ဩကာသလောကအဆောက်အဦးစု သင်္ခါရလောက အဆောက်အဦးစု သတ္တလောက အဆောက်အဦးစုသည် ဓာတ်ပုံ၊ ဓာတ်စု၊ ဓာတ်တုံး၊ ဓာတ်ခဲတို့သာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ တန်ခိုးအစွမ်းဆိုသည် ထိုထိုကိစ္စ၊ ထိုထိုအကျိုး၏ ပြီးစီးရန်အစွမ်းကို ဆိုသတည်း။ တစ်ခုသော ဝတ္ထုရှိပေ၍ တစ်စုံတစ်ခုသော ကိစ္စအကျိုးပြီးစီးခဲ့သော ထိုတစ်ခုသောဝတ္ထုမှာ တန်ခိုးအစွမ်းရှိသည်ကို သိအပ်၏။ ထိုတန်ခိုးသည် ခပ်သိမ်းသော ဓာတ်မျိုးတို့မှာ အနည်းအများအားဖြင့် ရှိကြ၏။ မြေကြီးသည် ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရလောက သတ္တလောကတို့ကို ရွက်ဆောင် နိုင်သော တန်ခိုးအစွမ်းရှိ၏။ သတ္တဝါတို့၌ ထိုတန်ခိုးမရှိ၊ မိုးရေတို့သည် ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရလောက သတ္တလောကတို့ကို ချိုးမြှောက်စောင့်ရှောက်နိုင်သော တန်ခိုးအစွမ်းရှိပေ၏။ ထိုတန်ခိုးသည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါတို့၌ မရှိ။ မီးသည် လည်းကောင်း၊ နေဗိမာန်ကြီးသည်လည်းကောင်း ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရလောက သတ္တလောကတို့၌ ရင့်ခြင်း၊ ကျက်ခြင်း၊ ထက်သန်ခြင်း၊ အရောင်အလင်း ထွန်းတောက်ပခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော တန်ခိုးအစွမ်းရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါတို့၌ ထိုတန်ခိုးမရှိ။ တော၊ တောင်တို့၌ ပေါက်ရောက်သော ဆေးပင်၊ ဆေးမြစ်တို့၌ အနာရောဂါတို့ကို ပျောက်စေနိုင်သော တန်ခိုးရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၌

ထိုတန်ခိုးမရှိ။ ယုတ်စွာအဆုံး ထမင်းကျက်မှုကိစ္စ ထမင်းစားရခြင်းအကျိုးမှာ မြေမရှိ၊ ရေမရှိ၊ ထင်းမရှိ၊ မီးမရှိချေက လူတန်ခိုးသက်သက်နှင့် ကျက်အောင် မစွမ်းနိုင်ပြီ။ မြေ၊ ရေ၊ ထင်း၊ မီးတို့စုံညီမှ လူတို့ တန်ခိုးရှိနိုင်တော့သည်။ ။ ထို့ကြောင့် မြေ၊ ရေ၊ ထင်း၊ မီးတို့မှာလည်း သူတို့၏ ဆိုင်ရာ၌ သူတို့အားလျော်စွာ ကိစ္စသိဒ္ဓိတန်ခိုး ရှိကြသည်ကို သိအပ်၏။

အထူးမှာမူကား ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့မှာ သိတတ်သော စိတ်ရှိ၏။ သိတတ်သော ဉာဏ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ရေ၏ဆိုင်ရာ၌ ရေကိုရှာကြံ၍ အသုံးပြုတတ်ကြ၏။ ထင်း၏ဆိုင်ရာ၌ ထင်းကိုရှာကြံ၍ အသုံးပြုတတ်ကြ၏။ မီး၏ဆိုင်ရာ၌ ရှာကြံ၍ အသုံးပြုတတ်ကြ၏။ ဤကား ဓာတ်ပညာရှိ၊ အဘိဓမ္မာပညာရှိတို့၏ အလင်းကြီးပေတည်း။ ယခုအခါ၌ အနောက်နိုင်ငံသား ဓာတ်ပညာရှိကြီးများတို့သည် တောအရပ်ရပ်၊ တောင်အရပ်ရပ်တို့၌ ဓာတ် တန်ခိုးကြီးတို့ကို အားထုတ်ရှာကြံကြကုန်၏။ ။ ဩကာသလောက၊ သင်္ခါရလောကတို့၌ ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းသူ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိပါပဲလျက် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းစုံလင်ခဲ့သော် သူ့အကြောင်းနှင့်သူ သူ့အခါနှင့်သူ အသီးသီးဖြစ်ပေါ်မှု မြဲကြခြင်း ဆုတ်ယုတ်ချိန်၊ ပျက်ချိန်ကျလျှင်လည်း ဆုတ်ယုတ်ပျက်ဆုံးမှုမြဲကြခြင်း အလုံးစုံတို့သည် ဓမ္မနိယာမအားပြင့် ပြီးစီးကြကုန်၏။

သတ္တလောက

ယခုအခါ သတ္တလောက၌ ကမ္မနိယာမ အချက်တို့ကို ပြဆိုပေအံ့။ အနောက်နိုင်ငံဖြစ် ဓာတ်ခွဲကျမ်းတို့၌ ရုပ်ဓာတ်ခွဲနည်းသာ လာ၏။ နာမ်ဓာတ်ခွဲနည်းမလာ။ နာမ်ဓာတ်ခွဲနည်းသည် ရုပ်ဓာတ်ခွဲနည်းထက် အဆအထောင်မက ကြီးကျယ်၏။ နက်နဲ၏၊ ခက်ခဲ၏၊ ငါတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဘိဓမ္မာ၌သာ လာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤမှနောက်၌ အမ်-အေ၊ ဘီ-အေ ပညာရှိတို့၌အရာမဟုတ်ပြီ။ အဘိဓမ္မာပညာရှိတို့၏ အရာသာဖြစ်၏။ သတ္တဝါတစ်ယောက်၏သန္တာန်မှ ရုပ်ခန္ဓာအစဉ်၊ နာမ်ခန္ဓာအစဉ်ဟူ၍ အစဉ်နှစ် ပါးရှိ၏။ ရုပ်ဓာတ်အစဉ်၊ နာမ်ဓာတ်အစဉ်ဟူ၍ အစဉ်နှစ်ပါးရှိ၏ ဆိုလိုသည်။ ထိုတွင် ရုပ်ဓာတ်အစဉ်ဟူသော ကိုယ်ကောင်သဏ္ဌာန်သည် တစ်ဘဝ၊ တစ်ဘဝ လျှင်သေရာ၌ တစ်ခါတစ်ခါ အစဉ်ပြတ်၏။ နာမ်ဓာတ်အစဉ်သည်မူကား အစဉ်

ပြတ်သည်ဟူ၍ မရှိ။ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ အနန္တရပစ္စည်း တဆက်တည်း ဆက်လျက်ရှိ၏မူကား အစဉ်ပြတ်သည်ဟူ၍ မရှိ။ အနမဂ္ဂ သံသရာ၌ အနန္တရပစ္စည်း တစ်ဆက်တည်း ဆက်လျက်ရှိ၏။ ။ ကမ္ဘာပျက်၍ အောက်ဘုံစုမရှိသောအခါ ထိုနာမ်အစဉ်တို့သည် မိမိတို့ကံပို့ဆောင်ရာအထက်၊ အထက်ဘုံတို့၌ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်ကြလေကုန်၏။ ကမ္ဘာတည်ထောင်၍ လာပြန်သောအခါ အကုသိုလ်ဖက်က အခွင့်သာပြန်သဖြင့် ထိုနာမ်အစဉ်တို့သည် အောက်၊ အောက်ဘုံတို့၌ ကျရောက်ကြပြန်ကုန်၏။ နာမ်အစဉ်ရောက်ရာ၊ ရောက်ရာတို့၌ ရုပ်ခန္ဓာတို့သည်လည်း အသစ်၊ အသစ် ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။ ။ ဤကား တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းမှု မရှိဘဲ ကမ္မနိယာမအားဖြင့် သတ္တလောက၏ ဖြစ်နေပုံတည်း။

ကံဆိုသည်ကား- နာမ်အစဉ်မှာ စိတ်ဝိညာဏ်နှင့် အတူပါသော စေတနာ ဓာတ်ကြီးကို ဆိုသတည်း။ ထိုစေတနာဓာတ်ကြီးသည် ခပ်သိမ်းသော အရေးကိစ္စတို့၌ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတွင်လှုံဆော်၍ ထကြွသမားကြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စေတနာလည်းခေါ်၏။ ။ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတွင်လှုံဆော်ခြင်း မရှိက ဘယ်ကိစ္စတစ်ခုမျှ ပြီးစီးကြမည်မဟုတ်။ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတွင်းလှုံဆော်ထကြွသူ ရှိပေ၍သာလျှင် ထိုထိုကိစ္စပြီးစီးကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုလှုံဆော်မှုကြီးသည် ခပ်သိမ်းသော ကိစ္စတို့မှာ အမှုသည်ရင်းကြီး ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မ၊ ကံဟူ၍လည်း ဆိုရ၏။ ။ လှုံဆော်ပုံကား တောသို့သွား၍ ရေအိုင်တစ်ခုမှာ ငါးတွေရှိနေသည်ကို မြင်၏။ ဖမ်းယူရန်ကိစ္စ၌ လှုံဆော်သူ မထခဲ့လျှင် မြင်ရုံနှင့်ပြီး၏။ စေတနာဓာတ်ကြီး လှုံဆော်၍ထမှသာလျှင် ဖမ်းယူမှုကိစ္စပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုကိစ္စမှာ သူသည်သာလျှင် အမှုသည်ရင်းကြီး ဖြစ်ချေ၍ ကမ္မ၊ ကံဟူ၍ ဆိုရလေသတည်း။ ။ စိတ်ဝိညာဏ်နှင့် ထိုစေတနာဟူသော ကံသည်တွဲဖက်၍ ဖြစ်ကုန်ငြားသော်လည်း ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ကွဲပြားလျက် ရှိကြ၏။ ထိုအတူ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယတို့သည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ အလိမ္မာ၊ သတိ၊ ဟီရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ စသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဝိညာဏ်မှ အသီးအခြားတို့ သာတည်း။ ဟင်းချိုရေချက်ရာ၌ စိတ်ဝိညာဏ်သည် ရေနှင်တူ၏။ စေတနာအစရှိ ကုန်သော ထိုတရားတို့သည်

ထိုရေ၌ ပါရှိကြသော ဟင်းသီးမျိုး၊ ဟင်းရွက်မျိုး၊ ဆီ၊ ဆား၊ ငရပ်၊ ကြက်သွန် စသည်နှင့် တူကုန်၏။ မျက်မြင်အားဖြင့် ရောနှောလျက် ရှိကြကုန်သော်လည်း အရသာအားဖြင့် အသီးအသီး ပေါ်လျက်ရှိကြလေကုန်၏။ ထိုအတူ စေတနာ အစရှိကုန်သော တရားတို့သည် ဝိညာဏ်နှင့်ရောနှောလျက် ရှိကုန်ငြားသော်လည်း ဓာတ်ကိစ္စအားဖြင့် အသီးသီးကွဲပြားလျက် ရှိကြကုန်၏။ ရေ၏ကိစ္စကို ဆားသည် မဆောင်နိုင်၊ ဆား၏ကိစ္စကို ရေသည်မဆောင်နိုင်။ ထိုအတူ စိတ်ဝိညာဏ်၏ကိစ္စကို စေတနာသည် မဆောင်နိုင်။ စေတနာ၏ကိစ္စကို စိတ်ဝိညာဏ်သည် မဆောင်နိုင်။ ထိုစေတနာဓာတ်ကြီးသည် သရက်မျိုးစေ့၊ ပိန္နဲမျိုးစေ့ကဲ့သို့ သတ္တလောကအရာ၌ မျိုးစေ့ဓာတ်ကြီးဖြစ်၏။

သရက်မျိုးစေ့တို့မှ သရက်ပင်တွေ ပေါက်ရကုန်သကဲ့သို့၊ ပိန္နဲမျိုးစေ့တို့မှ ပိန္နဲပင်တွေ ပေါက်ရကုန်သကဲ့သို့ ထိုစေတနာမျိုးစေ့တို့မှ ထိုထိုဘဝတို့၌ လူပင်၊ နတ်ပင်တွေ ပေါ်ပေါက်ရကုန်၏။ ခွေးပင်၊ ဝက်ပင်တွေ ပေါ်ပေါက်ရကုန်၏။ လူကိုယ်ကောင်၊ နတ်ကိုယ်ကောင်၊ ခွေးကိုယ်ကောင်၊ ဝက်ကိုယ်ကောင်တို့ကို လူပင်၊ နတ်ပင်၊ ခွေးပင်၊ ဝက်ပင် ဆိုလိုက်သည်။ သရက်စေ့၊ ပိန္နဲစေ့ အစရှိသော ရုပ်မျိုးစေ့တို့မှ သရက်ပင်၊ ပိန္နဲပင် အစရှိသော ရုပ်ပင်တို့ ပေါက်ရသကဲ့သို့ ဤစေတနာဟူသော နာမ်မျိုးစေ့တို့မှ ထိုထိုဘုံဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ဟူသော နာမ်ပင်တွေ ပေါက်ရကုန်၏။ ထိုစေတနာဟူသော ကံသည် သတ္တဝါတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ သန္တာန်မှာ သုစရိုက်ကံ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ဒုစရိုက်ကံ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် သေခါနီးအခါ၌ စိတ်ကောင်း၊ နှလုံးကောင်း ဖြစ်ခိုက်နှင့် ကြုံကြိုက်ခဲ့၍ သုစရိုက်ကံ အခွင့်သာခံသော် ထိုသူကို သုစရိုက်ကံမျိုးက သုဂတိဘဝသို့ ပို့ဆောင်၏။ သေခါနီးအခါ၌ စိတ်မကောင်း၊ နှလုံးမကောင်း ဖြစ်ခိုက်နှင့် ကြုံကြိုက်၍ ဒုစရိုက်ကံအခွင့်သာခံသော် ထိုသူကို ဒုစရိုက် ကံမျိုးက ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ပစ်ချ၏။ သစ်ပင်မျိုးစေ့တို့သည် ကျရောက်ရာမြေ၌ အပင်သစ် တို့ကို ပေါက်စေကြကုန်သကဲ့သို့ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ မျိုးစေ့တို့သည်လည်း ကျရောက်ရာ ဘုံဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာ အပင်အသစ်တို့ကို ပေါက်စေ၊ ပေါ်စေ ကြကုန်၏။

ထိုထိုဘုံဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေအသစ် ပေါ်ပေါက်သောအခါ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိုဘဝသို့ ပို့ဆောင်ပစ်ချသည်ဟူ၍ လောကီဝေါဟာရအားဖြင့် ပြောဆိုရ၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ထိုဘဝ၌ အသက်ကိုလည်း ကံပေး၍ရသည်။ ခန္ဓာကိုလည်း ကံပေး၍ ရသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့်ဆိုရ၏။

သရက်၊ ပိန္နဲအစရှိကုန်သော သင်္ခါရလောကတို့၏ ဟရိတခေါ်သော ဗီဇဓာတ်ကြီးသည် အသက်မရှိ။ စိတ်မရှိ။ ဉာဏ်မရှိ။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အပင် အသစ်အသစ် ပေါက်ပွားရန် ကိစ္စမှာ အဘယ်မျှလောက် တန်ခိုးကြီးသည် ဟု သိမြင်ကြကုန်ပြီ။ သတ္တလောကတို့၏ ဗီဇကြီးဖြစ်ပေသော ထိုစေတနာ ဓာတ်ကြီးမှာမူကား အသက်လည်းရှိ၏။ စိတ်လည်း ရှိ၏။ စိတ်လည်းရှိ၏။ ဉာဏ်လည်းရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝအသစ်အသစ်၊ ခန္ဓာအသစ်အသစ်တို့ ဖြစ်ပွားမှု မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိပြီ။

မုချအမှန်အားဖြင့်မူကား ရှေးဘဝမှာ ထိုကံကို အားထုတ်စဉ်အခါ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ၊ ရုပ်ဓာတ်မျိုး၊ နာမ်ဓာတ်မျိုး အစုအခဲသာရှိ၏။ နောက်ဘဝ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍ ပေါ်လာသည်မဟုတ်။ ရုပ်သစ်ခဲ၊ နာမ်သစ်ခဲမျှသာတည်း။ ဤသို့လျှင် သုစရိုက်ကံ၏ သုဂတိဘဝသို့ ပို့ဆောင်မှု၊ ဒုစရိုက်ကံ၏ ဒုဂတိဘဝသို့ ပစ်ချမှုမြဲခြင်းသည် ကမ္မနိယာမဖြင့် ပြီး၏။ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါက ပို့ဆောင်ရသည်၊ ပစ်ချရသည်ဟူ၍ မရှိ။ သင်္ခါရလောက၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဗီဇနိယာမ မည်သည် သစ်ပင်တို့မှာသာ ရထိုက်သည် မဟုတ်။ သတ္တဝါတို့၌လည်း ရထိုက်၏။ သတ္တဝါတို့၌ ဗီဇနိယာမဆိုသည်ကား မိဘနှစ်ပါးတို့မှ ဖြစ်ပွားသော သုက္ကသောဏိတ ခေါ်သော ဗီဇဓာတ်မျိုး၏ နိယာမအချက်ပေတည်း။ ထိုဗီဇနိယာမသည် သားငယ်၏ သန္တာန်၌ ကမ္မနိယာမ၏ အဖော်သဟဲကြီးပေတည်း။ အမိဖြစ်သူ၊ ထိုဓာတ် အစုသည် ပျိုးခင်းလယ်တွင် သမန်းပြင်မြေဓာတ်နှင့်တူ၏။ အဘဖြစ်သူ၏ ထိုဓာတ်အစုသည် ပျိုးခင်းလယ်တွင် သမန်းပြင်ရှိ ရေဓာတ်နှင့်တူ၏။ ကံခေါ်သော နာမ်ဓာတ်မျိုးစေ့ကြီးသည် ပျိုးခင်းလယ်တွင် သမန်းပြင်မြေရေ၌ ကြိပ်စပ်၊ မြုပ်နစ်၍နေသော စပါးမျိုးစေ့နှင့်တူ၏။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် ထိုမျိုးစေ့မှဖြစ်သော စပါးညှောက်နှင့်တူ၏။ ထိုအညှောက်သည်ပင် ထိုဘဝ၌ ဖြစ်ပွားသမျှသော ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မျိုးစေ့အရာတည်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အစဉ်ကို ပြဆိုရာ၌ ထိုပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကို သရက်မျိုးစေ့၊ ပိန္နဲမျိုးစေ့တို့နှင့် အတူပြု၍ ပြဆိုမှုလာလတ္တံ့။ သရက်မျိုးစေ့မှ ပေါက်ရောက်သော အညှောက်အပင်

စသည်တို့သည် ဗီဇနိယာမ၏အစွမ်းကြောင့် သရက်ညောက် သရက်ပင် စသည်
တို့သာ ဖြစ်လာရကုန်သကဲ့သို့ ထိုအမိမျိုး၊ အဘမျိုးတို့၌ ကံပစ်ချ၍ ဖြစ်ပွားကြ
ကုန်သော သား၊ သမီးဖြစ်သူတို့သည် မိဘမှဖြစ်ပွားကြလျှင် ဗီဇနိယာမ၏
အစွမ်းဖြင့် မိမျိုး၊ ဘမျိုး အသွင်အပြင်သို့ အစဉ်လိုက်စား၍ ကြီးပွားကြရကုန်၏။
သား၊ သမီးဖြစ်သူတို့ကို မြင်ကြလျှင် သင်တို့မိဘ၊ ဘိုးဘေးတို့သည် မြန်မာမျိုး
ဖြစ်သည်။ ရှမ်းမျိုးဖြစ်သည်ဟု သိနိုင်ကြကုန်၏။ နွားမျိုးမှဖြစ်လျှင် နွားအသွင်၊
ခွေးမျိုးမှဖြစ်လျှင် ခွေးအသွင်၊ ကျီးငှက်မျိုးမှဖြစ်လျှင် ကျီးအသွင် ကျီးအဆင်း၊
ဗျိုင်းငှက်မျိုးမှဖြစ်လျှင် ဗျိုင်းအဆင်း ဗျိုင်းအသွင် အကုန်မြင်ကြစေ။ ။
ဤကား ကမ္ဘာနိယာမ၌ ဗီဇနိယာမရောနှောကြပုံတည်း။ ။ ကုသိုလ်ကံ၊
အကုသိုလ်ကံ နှစ်မျိုးတို့တွင် ကုသိုလ်သည် ပြုစဉ်အခါ၌ ကြီးသောကံ၊ ငယ်သော
ကံ အဆင့်ဆင့်ရှိပြန်၏။ တစ်ပဲတန်လှူသောကံ၊ တစ်မူးတန်လှူသောကံ၊
တစ်မတ်တန်လှူသောကံ၊ တစ်ကျပ်တန်လှူသောကံ၊ တစ်ဆယ်တန်လှူသော
ကံ၊ တစ်ရာတန်၊ တစ်ထောင်တန်၊ တစ်သောင်းတန်၊ တစ်သိန်းတန်၊ တစ်သန်း
တန်၊ တစ်ကုဋေတန် စသည်တို့တည်း။

ကြီးသောကံသည် ကြီးသောမင်းမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေကို ပေးနိုင်၏။ မင်း၏
ပဋိသန္ဓေကို ရသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အဘဖြစ်သူ၊ အမိဖြစ်သူတို့ ပိုင်ဆိုင်သမျှသော
ထီးနန်း၊ တိုင်းပြည် စသည်အလုံးစုံတို့သည် ထိုသူငယ်၏ အမွေခံဥစ္စာတို့
ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤကား ကံပေး ရပုံတည်း။ သို့ရာတွင် ပျက်ကွက်ရန်အကြောင်း
အမျိုးမျိုးရှိသေး၏။ သူဌေးမျိုး၊ သူကြွယ်မျိုးတို့မှာ ပဋိသန္ဓေပေးရာတို့၌လည်း
ထိုအတူတည်း။ ။ အချို့သော ကံသည် သေးငယ်၏။ လုပ်စား၊ ကိုင်စားမျိုး၌
ပဋိသန္ဓေပေး၌။ ကံအကျိုး အခြေသေး၏။ ဒုတိယပဓာနစကားကြီး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီး
သော ယခုပစ္စုပ္ပန် ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝီရိယတို့သည်သာ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်ကုန်၏။
ကံမည်သည် အထွေထွေ အပြားပြား အလွန်များ၏။ ပြောဖွယ်၊ သိဖွယ်
အလွန်ကျယ်၏။

သတ္တလောက၌ ကမ္ဘာနိယာမအမြွက် ပြီး၏။

မြင်စိတ်မျိုး၊ ကြားစိတ်မျိုး၊ နံစိတ်မျိုး၊ လျက်စိတ်မျိုး၊ တွေ့စိတ်မျိုး၊
ကြံစိတ် မျိုး၊ သိစိတ်မျိုးဟူ၍ ဤကိုယ်၌ စိတ်ခြောက်မျိုးရှိ၏။

ထိုတွင် မျက်လုံးမှာ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်သည် မြင်စိတ်မည်၏။ နားတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်သည် ကြားစိတ်မည်၏။ နှာခေါင်းတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်သည် နံစိတ်မည်၏။ လျှာအပြင်မှာ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ်သည် လျက်စိတ် မည်၏။ အချို၊ အချဉ်စသော ရသာရုံတို့ကို ချိုမှန်း၊ ချဉ်မှန်းစသည်ဖြင့် သိမှု ကို လျက်စိတ်ခေါ်သည်။ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်သည် တွေ့စိတ်မည်၏။ နှလုံးတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်သည် ကြံစိတ်၊ သိစိတ်မည်၏ ။ ။ ထိုစိတ်တို့၏ အာရုံတစ်မျိုး၊ အနံ့အာရုံတစ်မျိုး၊ အရသာအာရုံတစ်မျိုး၊ အဆင်းအာရုံတစ်မျိုး၊ အသံအာရုံတစ်မျိုး၊ ထွေထွေလာလာ ကြံသိရန် အာရုံတစ်မျိုး ။ ။ မျက်စိ၊ မျက်နှာနှင့် အဆင်းအာရုံတွေ့ဆုံ၍ နေကြဆွဲအခါ၌ မျက်လုံးမှာ မြင်စိတ်ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုအဆင်းကို မြင်၏။ ထိုအာရုံနှင့် မျက်နှာလွဲ ပြန်လျှင် ထိုမြင်စိတ် ပျက်ဆုံးပြန်၏။ အဆင်းဝတ္ထုအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲတိုင်း မြင်စိတ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၏။ နားဥပစာ၌ အသံအာရုံပေါ်လာတိုင်း နားတွင်းမှာ ကြားစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအသံကို ကြား၏။ ထိုအသံစဲပြန်လျှင် ထိုကြားစိတ် ပျက်ဆုံး ပြန်၏။ အသံအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲတိုင်း ကြားစိတ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၏။ အနံ့အာရုံတို့နှင့် နှာခေါင်းတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်သော နံစိတ်မျိုး၊ အချို၊ အချဉ်စသော ရသာရုံတို့နှင့် လျှာအပြင်မှာ ဖြစ်ပေါ်သော လျက်စိတ်မျိုးတို့မှာလည်း ထိုနည်းတူ မှတ်ပေး။ တွေ့စိတ်သည်ကား တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ဖြစ်ပေါ်၏။ မြေထက်သော အပ်သွားနှင့်ထိုး၍ စမ်းသော် နာမှန်းသိရာ ကိုယ်အင်္ဂါ အလုံးစုံတို့သည် တွေ့စိတ်မျိုး ၏ ဖြစ်ပေါ်ရာ ဌာနချည်းပင်တည်း။ ။ ထိုတွေ့စိတ်သည် ထိမှန်း သိရုံလည်း ရှိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာ ပါရှိသောအခါ နာစိတ်အမျိုးမျိုး၊ ကျင်စိတ်အမျိုးမျိုး၊ ယားယံစိတ်၊ ကြိမ်းစိတ်၊ စပ်စိတ်၊ အောင့်စိတ်၊ အင့်စိတ်၊ နင့်စိတ်၊ စူးစိတ်၊ ထုံစိတ်၊ ကျင်စိတ်၊ ကိုက်စိတ်၊ ခဲစိတ်၊ ပူစိတ်၊ အိုက်စိတ်၊ အေးစိတ်၊ ချမ်းစိတ် စသည်အမျိုးမျိုးရှိ၏။ လူအများတို့သည်မူကား ထိုနာမှု၊ ကျင်မှု စသည်တို့ကို စိတ်ဓာတ်ဟူ၍ မသိနိုင် ကြကုန်။ ဝိညာဏ်ဓာတ်ဟူ၍ မသိကြကုန်။ နာမ်ဓာတ်ဟူ၍ မသိကြကုန်။ ကျောက်ကုန်းအပြင်မှာ နေပြင်းစွာပူသောအခါ ကျောက်ကုန်းရေပေါ်မှာ ထိုစိတ် တွေ့ အသင်္ချေအနန္တဖြစ်နေ၏။ လူအများတို့ သည်မူကား ထိုစိတ်တွေ့ကို ကျောက်ကုန်းရေ ဟူသော ရုပ်အစုနှင့် တစ်ခုတည်း ယူ၍ ကျောက်ကုန်းရေ ပူသည်ဟူ၍ မှတ်ယူပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏။ ဦးခေါင်းကိုက်

သည်ဟု သိကြ၏။ ဦးခေါင်းတွင်းမှာ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်သော ကိုယ်ဝိညာဏ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်၍နေသည်ဟုမသိကြ။ ထိုထိုကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ နာမှုပေါ်သည် နာမှု ပျောက်သည် စသည်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူသိလေ။ နှလုံးတွင်း၌ သိစိတ်၊ ကြံစိတ်တို့သည်မူကား လောဘစိတ် အမျိုးမျိုး၊ ဒေါသစိတ်အမျိုးမျိုး၊ မောဟစိတ် အမျိုးမျိုး၊ သဒ္ဓါစိတ်အမျိုးမျိုး၊ မေတ္တာစိတ်အမျိုးမျိုး၊ ပညာစိတ်အမျိုးမျိုးစသည်ဖြင့် အလွန်များပြားကုန်၏။ လောဘအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ လောဘခေါ်သော စိတ်ကြီးနှင့်ဖက်တွဲ၍ နှလုံးထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော သိမှု၊ ကြံမှုကို လောဘစိတ် ဆိုသည်။ ဒေါသစိတ် စသည်တို့၌လည်း ထိုအတူသိလေ။

ထိုစိတ်တို့သည် နှလုံးသွေးထဲမှာ တစ်လှည့်စီ၊ တစ်လှည့်စီ ဖြစ်ပေါ်ချည်၊ ပျက်ဆုံးချည် နေကြကုန်၏။ စိတ်နှစ်မျိုးကွဲ၍ တစ်ပြိုင်ထဲ ဖြစ်ပေါ်သည်ဟူ၍ မရှိ။ တစ်ခုပျက်ဆုံးမှ တစ်ခုပေါ်ရ၏။ ။ ဥပမာကား တစ်ယောက်သောသူမှာ နတ်ကောင်း၊ နတ်ဆိုးအမျိုးမျိုး ပူးဝင်ရာ၏။ နှစ်ဦးပြိုင်၍ ပူးဝင်သည်မရှိ။ တစ်ဦးထွက်မှ တစ်ဦးဝင်သကဲ့သို့တည်း။ ။ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါတို့ကို ခဏခြင်း၊ ခဏခြင်း လှုပ်ရှာလျှင် သွားမှု၊ လာမှု၊ ပြောမှု၊ ဆိုမှု စသည်တို့ကို ပြုလုပ်နိုင်သော စိတ်တန်ခိုးကြီးတို့သည် ထိုနှလုံးဌာနမှ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ လူအများတို့သည်မူကား ထိုနှလုံးဌာနမှဖြစ်ပွားကြကုန်သော စိတ်တို့ကို တစ်လှည့်စီ၊ တစ်လှည့်စီ ပေါ်ချည်၊ ဖြစ်ချည် နေကြသည်ဟူ၍ မသိကြကုန်။ ထွေထွေလာလာ ကြံတတ်၊ သိတတ် သော စိတ်တစ်ခုထဲ အမြဲတည်ရှိ ၍နေသည် ထင်မှတ်ကြကုန်၏။ ။ ဤကား စိတ်အမျိုးမျိုး ခွဲပုံတည်း။

ယခုအခါ၌ ဝိသေသဖြစ်သော စိတ္တနိယာမအချက်ကို ပြဆိုပေအံ့။ စိတ်တို့၏ ရှေ့နောက် စီးတန်၍ ဖြစ်စဉ်ကို ဝီထိဆို၏။ ထိုဝီထိသည် မြင်ဝီထိ၊ ကြားဝီထိ၊ နံဝီထိ၊ လျက်ဝီထိ၊ တွေ့ဝီထိ၊ သိဝီထိဟူ၍ ခြောက်ပါးရှိ၏။ ထိုထိုအဆင်းကို မြင်ကြရာ၌ မြင်ဝီထိ ဖြစ်ပုံကား- ဆင်ခြင်စိတ်၊ မြင်စိတ်၊ ခံယူစိတ်၊ စုံစမ်းစိတ်၊ ပြဋ္ဌာန်းစိတ်၊ ခံစားစိတ်၊ နောက်လိုက်စိတ်ဟူ၍ စိတ်ခုနစ်မျိုး အစဉ်အတိုင်းဖြစ်မြဲ၊ ထိုခုနစ်မျိုးတို့တွင် မြင်စိတ်သည် မျက်လုံး၌ဖြစ်၏။ ကြွင်းသော စိတ်ခြောက်မျိုးတို့သည် နှလုံးအိမ်တွင်းမှ ဖြစ်ကြသော စိတ်မျိုးတို့သာတည်း။ ထိုထိုအသံကို ကြားကြရာ၌ ကြားဝီထိဖြစ်ပုံကား- ဆင်ခြင်စိတ်၊ ကြားစိတ်၊ ခံယူစိတ် နောက်၌ ရှေ့အတိုင်း။ ။ ထိုထိုအနံ့ကို နံကြရာ၌ နံဝီထိဖြစ်ပုံကား

ဆင်ခြင်စိတ်၊ နံစိတ်၊ ခံယူစိတ် နောက်၌ရှေးအတိုင်း။ ။ ထိုထိုအရသာကို သိကြရာ၌ လျက်ဝီထိဖြစ်ပုံကား- ဆင်ခြင်စိတ်၊ လျက်စိတ်၊ ခံယူစိတ် နောက်၌ ရှေးအတိုင်း။ ။ ထိုထိုဝီထိမှုကို တွေ့ကြုံရာ၌ တွေ့ဝီထိဖြစ်ပုံကား ဆင်ခြင်စိတ်၊ တွေ့စိတ်၊ ခံယူစိတ် နောက်၌ရှေးအတိုင်း။ ကြားစိတ်သည် နား၌ဖြစ်ပေါ်၏။ နံစိတ်သည် နှာခေါင်း၌ဖြစ်၏။ လျက်စိတ်သည် လျှာ၌ဖြစ်၏။ တွေ့စိတ်သည် ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ဖြစ် ၏။ ကြွင်းသော စိတ်ခြောက်မျိုးတို့သည် နှလုံးအိမ်တွင်းမှာချည် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဥပမာကား- မင်းအိမ်တစ်ခုမှာ ညအခါ၌ တံခါးပိတ်လျက် တစ်အိမ်လုံး အိပ်ပျော်၍ နေကြကုန်၏။ သူခိုးတစ်ယောက်သည် လာ၍တံခါးကို ဖွင့်၏။ မင်းခစား တစ်ယောက်သည် နိုး၍တံခါးမှာ လူသားဟု ဆင်ခြင်၍ တံခါးစောင့်ကို နှိုး၍ အကြည့်ခိုင်းလိုက်၏။ တံခါးစောင့်သည် တံခါးသော့ပေါက်မှ ကြည့်၏။ မြင်၏။ အိပ်ဖန်စောင့်တစ်ယောက်ကို ပြော၏။ အိပ်ဖန်စောင့်သည် ထ၍သူခိုးကို ဖမ်း၏။ မိ၏။ မလွတ်ပြီ။ မင်းအရာရှိတစ်ယောက်သည် ထ၍စစ်၏။ စစ်တမ်း စစ်ချက်တင်၏။ အရာရှိတစ်ယောက်က စစ်တမ်း စစ်ချက်ကိုကြည့်၍ ခိုးသူ အမှန်ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်း၏။ မင်းက ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း စီရင်ချက်ချ၏။ မင်းလုလင်တို့က သူခိုးထံမှ မူးစ၊ မတ်စ၊ ညစ်ယူကြ၏။ အမှုတစ်ခုပြီး၏။ လူတို့၏ ကိုယ်အန္တရာယ်သည် မင်းအိမ်နှင့်တူ၏။ ဘဝင်စိတ်ကျ၍ နေဆဲအခါသည် ဒွါရခြောက်ဌာနသည် မင်းအိမ်တံခါးနှင့်တူ၏။ အပ၌ရှိသော အာရုံစုသည် သူခိုးနှင့်တူ၏။ အာရုံဒွါရ တွေ့ဆုံကြမှုသည် တံခါးဖွင့်မှုနှင့်တူ၏။ ဆင်ခြင်စိတ် စသည်သည် မင်းခယောက်ျား စသည်နှင့်တူ၏။ ဤမြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ လျက်မှု၊ တွေ့ထိမှုစု သည်ကား ကိုယ်ခန္ဓာတွင်းမှာ ဓာတ်အချင်း ချင်း ဆောင်ကြမှု သက်သက်သာ၊ ရှိသေးသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်မှာမူကား ငါမြင်သည်၊ ငါကြားသည်၊ ငါနံသည်၊ ငါလျက်သည်၊ ငါတွေ့သည်ဟု မသိမပေါ်သေး။ ဥပမာကိုလည်း ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်စဉ်နှင့်သာ စပ်ယှဉ်၍ယူ။ ။ ဤကား ပဉ္စဒွါရငါးဝီထိဖြစ်ပုံ တည်း။

အဆင်းစသော အာရုံငါးပါးတို့နှင့်တကွ လောကဓမ္မအာရုံ အလုံးစုံတို့ကို သိကြ၊ ကြုံကြရာ၌ သိဝီထိဖြစ်ပုံကား- ဆင်ခြင်စိတ်၊ ဘွင်စိတ်၊ နောက်လိုက် စိတ်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ။ ပဉ္စဒွါရငါးဝီထိတို့၌ ခံစားစိတ်နှင့် ဤမနောဒွါရဝီထိ၌

ဘွင်စိတ်တို့ကို ဇောစိတ်ဟူ၍ ခေါ်၏။ အရှိန်၊ အဟုန်ထက်သန် ပြင်းထန်သော စိတ်မျိုး ဆိုလိုသည်။ ။ ထိုတွင် ဤမနောဒွါရဇောစိတ်သည် အတွင်ကျယ်ဆုံးဖြစ်၏။ သတ္တလောကကြီး၌ နေ့တရုန်းရုန်း ညတရုန်းရုန်း တအုန်းအုန်း တညံ့ညံ့ ရှိနေကြသည်မှာ ဤမနောဒွါရဇော တန်ခိုးတို့၏ အတတ်ပေတည်း။ နှလုံးတွင်း၌ ဤဇောတန်ခိုးကြီးတို့ ဆိတ်ကင်း၍နေသောအခါ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် အသေကောင်တွေနှင့် အလားတူကြကုန်၏။ ။ မျက်စိ၌ မြင်၍လည်း မြင်မှန်းမသိကြ။ နား၌ကြား၍လည်း ကြားမှန်း မသိကြကုန်။ နှာခေါင်း၌ နံ၍လည်း နံမှန်းမသိကြကုန်။ လျှာ၌ လျက်၍လည်း လျက်ရမှန်း မသိကြကုန်။ ကိုယ်အင်္ဂါနှင့် တွေ့၍လည်း တွေ့ကြမှန်း မသိကြကုန်။ ။ နှလုံးတွင်း၌ ဤမနောဒွါရဇော တန်ခိုးကြီးတို့ ကျရောက်ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ မှသာ မြင်လျှင် မြင်မှန်း သိကြကုန်၏။ ကြားလျှင် ကြားမှန်း သိကြကုန်၏။ နံလျှင် နံမှန်း သိကြကုန်၏။ လျက်လျှင် လျက်မှန်း သိကြကုန်၏။ တွေ့လျှင် တွေ့မှန်း သိကြကုန်၏။ ။ ထို့ကြောင့် ဤမနောဒွါရဝီထိတို့သည် မြင်ဝီထိတို့၏ နောက်မှာလည်းများစွာ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ လ။ တွေ့ဝီထိ၏ နောက်မှာလည်း များစွာ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ မြင်ဝီထိစသည်တို့နှင့် မစပ်ရှက်ပဲ ကြံဖန်မှု သက်သက်တို့နှင့် ဖြစ်ကြကုန်သည်ကား သာ၍များကုန်၏။

ဤသို့ ဖြစ်ကြရာ၌ ဘယ်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ထိုသို့ဖြစ်ကြရန် စီမံဖန်ဆင်းရသည် မဟုတ်။ စိတ္တနိယာမအားဖြင့် အလိုလိုစိပြီး၊ စဉ်ပြီး တစ်စည်းတစ်ရုံး တစ်လုံးတစ်ဖွဲ့တည်း ဖြစ်မြဲဓမ္မတာအတိုင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ စက်ရုံကြီးတို့မှာ အရင်း စက်ခလုတ်ငယ်တစ်ခုကို လှုပ်ရှားလိုက်လျှင် အဆက်ဆက် စက်ကြိယာအများတို့သည် တားမရ၊ ဆီးမရ အဆုံးတိုင် လည်ကြကုန်သကဲ့သို့ မျက်စိ၊ မျက်နှာနှင့် အဆင်းအာရုံ တွေ့ဆုံခဲ့သည်ရှိသော် အမြင်ဝီထိ၊ အသိဝီထိတို့သည် တားမရ၊ ဆီးမရ ဖြစ်ကြကုန်၏။ မျက်စိ၊ မျက်နှာ မမှိတ်သာ၊ မလွှဲသာ ရှိနေရာ၌ ငါမမြင်လိုဟု ငို၍ပင် နေငြားသော်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝီထိစိတ်တို့သည် မြင်မှုဒုက္ခနှင့် အတင်းအဓမ္မ နှိပ်စက်ကြကုန်လတ္တံ့။ ထို့အတူ ခွေးသံ၊ ဝက်သံ၊ တီးသံ မှုတ်သံတို့နှင့် တွေ့ဆုံကြရာ၌ ငါမကြားလိုဟု ငို၍ပင် နေငြားသော်လည်း အကြားအသိဝီထိစိတ်အပေါင်းတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြားမှုဒုက္ခနှင့် အတင်းနှိပ်စက်ကြကုန်လတ္တံ့။ ခွေးပုပ်၊ လူပုပ်စသည်နှင့် တွေ့ဆုံကြရာ၌

နံဝီထိ၊ သီထိစိတ်အပေါင်း တို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို နံမှုဒုက္ခနှင့် အတင်းအဓမ္မ နှိပ်စက်ကြကုန်လတ္တံ့။ အလွန် ခါးစပ်သော ဓာတ်စာ၊ ဆေးစာတို့ကို စားသောက်ကြရာ၌ လျက်ပီထိ၊ သိဝီထိတို့ သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ခါးမှု၊ စပ်မှုဒုက္ခနှင့် အတင်းအဓမ္မ နှိပ်စက်ကြကုန်လတ္တံ့။ အဖျားအနာကြံကြိုက်ရာတို့၌ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ဖြစ်ပေါ်သော ပူစိတ်၊ လောင်စိတ် တို့သည်လည်းကောင်း၊ အနာပေါက်ရာ ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ဖြစ်ပေါ်ကုန်သော နာစိတ်၊ ကျင်စိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုအဖျား ထိုအနာ မပျောက်ငြိမ်းသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ပူဒုက္ခ၊ လောင်ဒုက္ခ၊ နာဒုက္ခ၊ ကျင်ဒုက္ခတို့နှင့် အတင်းအဓမ္မ နှိပ်စက်ကြကုန်လတ္တံ့။ ထင်ရှားစေခြင်းငှာ အနိဋ္ဌာရုံတို့နှင့် တွေ့ဆုံမှုကို ပြဆို လိုက်သည်။ ဣဋ္ဌာရုံတို့နှင့် တွေ့ဆုံရာတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း စိတ္တနိယာမ ဖြစ်ပုံတို့ကို အကုန်မြင်ကြလေ။

သတ္တလောက၌ စိတ္တနိယာမအချက်ကို ပြဆိုခန်း ပြီး၏။

နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို သတ္တလောက၏ ဓမ္မနိယာမတရားဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

- (၁) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊
- (၂) သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊
- (၃) ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊
- (၄) နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊
- (၅) သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊
- (၆) ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊
- (၇) ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊
- (၈) တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊
- (၉) ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊
- (၁၀) ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊
- (၁၁) ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ မရဏံ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အကြောင်းအကျိုးအစုံ (၁၁)။

(၁) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာခေါ်ကြသော ကိုယ်ခန္ဓာစု

သည် ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာမဟုတ်၊ အလွန် ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းလှသော ရုပ်ဓာတ်စု၊ နာမ်ဓာတ်စုမျှသာ ဖြစ်သည်ကို ထင်လင်းစွာ မသိခြင်းကြောင့် ထိုရုပ်ဓာတ်စု၊ နာမ်ဓာတ်စုကို အဖန်ဖန်ပြုစု ပျိုးထောင်ခြင်းဟူသော သင်္ခါရဟူသော သင်္ခါရတရားတို့ ဖြစ်ပွား ကြကုန် သည်။

(၂) သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ သင်္ခါရဟူသော မျိုးစေ့တရား ပွားများခြင်း ကြောင့် နောက်ဘဝ၌ ဝိညာဏ်ဟူသော အကျိုးဖလ ပဓာနဓာတ်မှူးကြီး ဖြစ်ပေါ်သည်။

(၃) ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ ဝိညာဏ်ဟူသော ပဓာနဓာတ်မှူးကြီး ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် နာမကာယကြီး၊ ရူပကာယကြီး ပွားစီးဖြစ်ပေါ်သည်။ (ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ အစရှိသော စေတသိက်နာမ်စုကို နာမကာယ ဆိုသည်။)

(၄) နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ နာမကာယကြီး၊ ရူပကာယကြီး ပွားစီးဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ရူပကာယ၌ အာရုံတို့၏ ဆိုက်ဝင်ရန် ရုပ်ကြည်ငါးပါး၊ နာမကာယ၌ အာရုံတို့၏ ဆိုက်ဝင်ရန် မနောအကြည်တစ်ပါး၊ အကြည်ခြောက်ပါး၊ တံခါးခြောက်ခုဖြစ်ပေါ်သည်။ (စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဟ္ဋာ၊ ကာယရုပ်ကြည် ငါးပါး)။

(၅) သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ အကြည်ခြောက်ပါး တံခါးခြောက်ခု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် တစ်ခုတစ်ခုသော ဒွါရအကြည် အာရုံဝိညာဏ် သုံးခု လုံးထွေမှုဟူသော ဖဿခြောက်ပါး ဖြစ်ပွားသည်။

(၆) ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ အကြည်၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ်သုံးခု လုံးထွေးမှု ဟူသော ဖဿခြောက်ပါး ဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့် ခံစားမှု၊ ခံစားမှုဟူသော ဝေဒနာခြောက်ပါး ဖြစ်ပွားသည်။

(၇) ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ ခံစားမှု၊ စံစားမှုဟူသော ဝေဒနာခြောက်ပါး ဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့် ခံစားမှု၏ အသိုက်အအုံ အလုံးစုံတို့ကို သာယာတွယ်တာမှု ဟူသော တဏှာခြောက်ပါး ဖြစ်ပွားသည်။

(၈) တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ သာယာတွယ်တာမှုဟူသော တဏှာ ခြောက်ပါး ဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့် အတွယ်အစွဲ မြဲကြီးမြဲခြင်းဟူသော ဥပါဒါနံ

တရား ဖြစ်ပွားသည်။

(၉) ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ အတွယ်အစွဲ မြဲကြီးမြဲခြင်းဟူသော ဥပါဒါန် တရားဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့် ဥပါဒါန်အစီးအပွားကို လိုက်စားအားထုတ်မှု ဟူသော သုစရိတ၊ ဒုစစရိတ ဘဝနှစ်ပါး ဖြစ်ပွားသည်။

(၁၀) ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ သုစရိတ၊ ဒုစရိတဘဝနှစ်ပါး ဖြစ်ပွားခြင်း ကြောင့် စုတိ၏နောက်၌ ခန္ဓာအသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ဇာတိတရား ဖြစ်ပွားသည်။

(၁၁) ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ၊ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုရှိခြင်းကြောင့် သစ်သမျှ ဟောင်းခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်သမျှ ပျောက်ပျက်ရခြင်းဟူသော ဇရာမရဏတရား ဖြစ်ပွားသည်။ ။ ဤကား အစုံ ၁၁-၏ အနက်။

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ အတိတ်ဘဝ၌ရှိခဲ့သော တရားနှစ်ပါး။

ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်။ လ။ ဘဝ၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်တရားရှစ်ပါး။

ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ၊ နောက်အနာဂတ်ဘဝ၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော တရားသုံးပါး။

ဝိညာဏ်သည် ယခုဘဝ၏အစပေတည်း။ ယခုဘဝဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်း ကား အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရပေတည်း။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရသည်ကား ယခုဘဝ၏ရှေ့တည်း။ အတိတ်ဘဝပေါ်၏။ အတိတ်ဘဝဆိုသည်ကား- ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်စသည် ရှစ်ပါးတို့ပင်တည်း။ ထိုဘဝ၌လည်း ဝိညာဏ်အစပေါ်ပြန်၏။ ထိုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ် ရန် အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရ ရှေ့ဘဝပေါ်ပြန်၏။ အတိတ်သံသရာ၌ အနမဂ္ဂအစ မရှိ ပေါ်လေ၏။ ဇာတိသည် အနာဂတ် ဘဝ၏ အစပေတည်း။ အနာဂတ်ဘဝ ဆိုသည်ကား- ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်စသည် ရှစ်ပါးပင်တည်း။ ထိုရှစ်ပါးတို့တွင် ကမ္မဘဝအင်္ဂါသည် အဆုံးအင်္ဂါဖြစ်ပြန်၏။ ထိုအင်္ဂါ ကြောင့် ထိုမှနောက်ဘဝ၌ ဇာတိပေါ်ရပြန်၏။ ထိုမှ နောက်ဘဝဆိုသည်ကား- ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်စသည် အင်္ဂါရှစ်ပါးပင်တည်း။ ထိုရှစ်ပါးတို့တွင် ကမ္မဘဝအင်္ဂါကြောင့် နောက်ဘဝ၌ ဇာတိပေါ်ရပြန်၏။ အနာဂတ်သံသရာ၌ အနမတဂ္ဂ အဆုံးမရှိ ပေါ်လေ၏။ အဝိဇ္ဇာတဏှာတို့ကို ပယ်သတ်နိုင်မှ ဆုံးတော့သည်။ ဤသို့လျှင် တစ်စုံတစ်ယောက် သောသူ ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းမှုမရှိပဲ အနမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ နာမ်ဓမ္မ၊ ရုပ်ဓမ္မတို့၏ အကြောင်းအကျိုး အဆက်ဆက် အစဉ်မြဲ၍နေသည်ကို ဓမ္မနိယာမ ဆိုသတည်း။

တစ်ခုသော ဘဝဖြစ်ပေါ်ရာ၌ အဝိဇ္ဇာသည် မြေနှင့်တူ၏။ တဏှာသည် မိုးရေနှင့်တူ၏။ သင်္ခါရဟူသော စေတနာဓာတ်ကြီးသည် သရက်မျိုးစေ့နှင့် တူ၏။ နောက်ဘဝ၌ ဝိညာဏ်သည် သရက်မျိုးစေ့မှ ပေါ်ပေါက်သော သရက်ညှောက်ငယ်နှင့် တူ၏။ နာမကာယကြီး၊ ရူပကာယကြီး နှစ်ပါးသည် သရက်ညှောက်ငယ်မှ ဆက်လက် ကြီးပွား၍သွားသော သရက်ပင်ကြီးနှင့်တူ၏။ နာမကာယကြီးဆိုသည်မှာ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ စသည်၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝိရိယ စသည်၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ စသည်၊ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရိ၊ ဩတပ္ပ၊ ပညာ စသည်ဖြင့် စိတ်ဝိညာဏ်၏ အခြံအရံ နာမ်ခေါ်သော တရားမျိုး များပြားလျက် ရှိသောကြောင့် နာမကာယကြီး ဆိုပေ သည်။ သဠာယတန ခြောက်ပါးသည် သရက်ပွင့်ခိုင်စုနှင့်တူ၏။ ဖဿခြောက်ပါး သည် သရက်ပွင့်တန်စုနှင့်တူ၏။ ဝေဒနာ ခြောက်ပါးသည် သရက်ပွင့်စုနှင့်တူ၏။ တဏှခြောက်ပါးသည် သရက်သီးကင်းစုနှင့် တူ၏။ ဇာတိသည် ထိုသရက်စေ့မှ ပေါက်သော နောက်သရက်ပင်နှင့်တူ၏။ အကြောင်းအကျိုး အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပွား၍ သွားပုံမျှကိုပြသော ဥပမာတည်း။

သတ္တလောက၏ ဓမ္မနိယာမ ပြဆိုခန်း ပြီး၏။

သစ္စာနှစ်မျိုးနှင့် ဝေါဟာရနှစ်မျိုး

ဤလောကသုံး၏ ဖြစ်ပုံကို ပြောဆိုသူတို့သည် သစ္စာနှစ်မျိုး ဝေါဟာရနှစ် မျိုးတို့ကို သိမှတ်ရင်း ရှိကြကုန်ရာ၏။ သစ္စာနှစ်မျိုးဆိုသည်ကား- သမ္မုတိသစ္စာ တစ်မျိုး၊ ပရမတ္ထသစ္စာတစ်မျိုး။ ။ သမ္မုတိသစ္စာဆိုသည်ကား- ထိုထိုလူမျိုးတို့မှာ အမှန်ပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြသော စကားမျိုးတည်း။ ငါတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၌ နွားကို နွားဟူ၍၊ ကျွဲကို ကျွဲဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုလျှင် အမှန်ကျ၏။ သမ္မုတိ သစ္စာဖြစ်။ အဘယ့်ကြောင့် အမှန်ကျသနည်း။ ဤနိုင်ငံမှာ လူအများတို့ ခေါ်ဝေါ်ရိုး၊ ပြောဆိုရိုး ရှိသည်အတိုင်း ပြောဆိုသည်ဖြစ်၍ ဘယ်သူမှ လှည့်စားရာ မကျသော ကြောင့် အမှန်ဖြစ်ပေသတည်း။ နွားဟူသော သတ္တဝါ၊ ကျွဲဟူသော သတ္တဝါသည် လောက၌ ဧကန်ရှိအမှန်ရှိဖြစ်၏။ ဤအကောင်ကြီးသည် နွားအမှန်ဖြစ်၏။ ကျွဲအမှန်ဖြစ်၏။ သမ္မုတိသစ္စာပေတည်း။ ။ ဤသမ္မုတိသစ္စာသည် လူအများ ခေါ်ဝေါ်မှုသို့ အစဉ်လိုက်၏။ လူအများညီညာလျှင် ပြောင်းချင်တိုင်း ပြောင်းနိုင်၏။

ညီညာ၍ ပြောင်းရွှေ့ပြောဆိုလျှင် အချင်းချင်း လှည့်စားမှုမရှိပြီ။

ပရမတ္ထသစ္စာဆိုသည်ကား- ဓာတ်သဘာဝ၊ ဓမ္မသဘာဝတို့နှင့် အဖြောင့် ကျသော စကားမျိုးတည်း။ မသိမှုကို မောဟခေါ်၏။ သိမှုကို ဉာဏ်ခေါ်၏။ အဖြောင့်ကျ၏။ မသိမှုကို ဉာဏ်၊ သိမှုကို မောဟဟူ၍ ပြောင်းရွှေ့၍မရ။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့လျှင် ပရမတ္ထသစ္စာ ပျက်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တတ်၏။ သမ္မုတိသစ္စာ ပျက်လျှင် မုသာဝါဒ ဖြစ်တတ်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာ ပျက်ခဲ့လျှင် ဒိဋ္ဌိဖြစ်တတ်၏။

ဝေါဟာရနှစ်မျိုးဆိုသည်ကား- သုတ္တန်ဝေါဟာရတစ်မျိုး၊ အဘိဓမ္မာ ဝေါဟာရတစ်မျိုး။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား အစရှိသော ဝေါဟာရမျိုးသည် သုတ္တန်ဝေါဟာရမျိုးမည်၏။ ။ သမ္မုတိသစ္စာ၏ ဆိုင်ရာပေတည်း။ နာမ်၊ ရုပ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ၊ အာပေါ အစရှိသော ဝေါဟာရမျိုးသည် အဘိဓမ္မာဝေါဟာရမျိုးမည်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာ၏ ဆိုင်ရာ ပေတည်း။

ပညတ်နှင့် ပရမတ်ခွဲပုံအကျယ်

သံသပိတ်ဟူသော စကား၌ သမ္မုတိသစ္စာ အလိုအားဖြင့် သံသည်ပင်လျှင် သပိတ်၊ သပိတ်သည်ပင်လျှင် သံ၊ သံနှင့် သပိတ်၊ သပိတ်နှင့်သံ မကွဲပြားကြဟူ၍ ပြောကြကုန်လတ္တံ့။ ။ ပရမတ္ထသစ္စာ အလိုအားဖြင့် သံသည် သပိတ်မဟုတ်။ သပိတ်သည် သံမဟုတ်။ သံကား တစ်ခြား၊ သပိတ်ကား တခြားဟူ၍ ပြောရ မည်။ ။ ယုတ္တိမူကား သံ၏အနက်ကား သံသားတည်း။ သပိတ်၏အနက်ကား ဝန်းဝန်းဝိုင်းဝိုင်း ထင်မြင်ရသော သဏ္ဌာနပညတ်တည်း။ ။ ထို့ကြောင့် သံဟူသော အမည်သည် အိုးဖြစ်စေ၊ ခွက်ဖြစ်စေ၊ ဓားမ၊ ပေါက်ဆိန်ဖြစ်စေ၊ သံသားရှိရာ အလုံးစုံတို့၌အကုန် လိုက်၏။ သပိတ်ဟူသော အမည်သည် သံကိုလုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ မြေကို၊ ရွှေကို၊ ငွေကို လုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ထိုသဏ္ဌာန်မျိုးရှိရာတို့၌ အကုန်လိုက်၏။ သံအမည်ရှိရာ တိုင်းတို့၌ သပိတ်အမည် မလိုက်၊ သပိတ်အမည်ရှိရာတိုင်းတို့၌ သံအမည်မလိုက်။ ထိုသံသပိတ်ကိုပင် ဖျက်ဆီး၍ အိုး၊ ခွက်စသည် ပြုလုပ်ခဲ့သော် သံအိုး၊ သံခွက်စသည် ဖြင့် သံအမည်သည်သာလိုက်၏။ ထိုသံပင်ဖြစ်သော်လည်း သဏ္ဌာန်တစ်မျိုးပြောင်းရွှေ့ ၍ သွားခဲ့လျှင် သပိတ်အမည် မလိုက်နိုင်ပြီ။ ထို့ကြောင့်

အဘိဓမ္မာနည်းအလိုအားဖြင့် ထိုသံသပိတ်မှာပင် သံသည် သပိတ်မဟုတ်၊ သပိတ်သည် သံမဟုတ်၊ သံကား တစ်ခြား၊ သပိတ်ကားတစ်ခြား၊ သံ၏အနက် ကား သံသားတည်း။ သပိတ်၏အနက်ကား သဏ္ဌာန်တည်း။ သံသားသည် သဏ္ဌာန်မဟုတ်၊ သဏ္ဌာန်သည် သံသားမဟုတ်။ သံသည်ကား သပိတ်သည်လုပ်၍ ဖြစ်လာသည်မဟုတ်။ သံ၊ ကျောက်စသည်တို့မှဖြစ်လာ၏။ သဏ္ဌာန်သည်မူကား သပိတ်သည်လုပ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အာဂန္တုပညတ်ကြီးပေတည်း။ ။ ဤသို့ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် သံသားနှင့် သဏ္ဌာန်ကို ဉာဏ်နှင့် ခွဲခြမ်းလိုက်သည်ရှိသော် သဏ္ဌာန်သည် သံကဲ့သို့ အမျိုးဇာတိနှင့်ရှိသော ဝတ္ထုမျိုးမဟုတ်၊ ထိုသို့အမျိုး ဇာတိနှင့်ရှိသော ဝတ္ထုမျိုးမဟုတ်သည်အတွက် သပိတ်ဟူ၍မရှိဟု ပြောဆို နိုင်လေ သတည်း။ ။ လောက၌ သန်းဥသဏ္ဌာန်၊ သန်းပြသဏ္ဌာန်၊ ဆံပင်သဏ္ဌာန်၊ မွေးညှင်းသဏ္ဌာန်း၊ မြူမှုန့်သဏ္ဌာန်၊ သဲမှုန့်သဏ္ဌာန်တို့မှစ၍ သက်ရှိသက်မဲ့အလုံးစုံ အကုန်သဏ္ဌာန်အသွင် ထင်မြင်သမျှတို့ကို သပိတ်သဏ္ဌာန်မျိုးချည်း မှတ်လေ ။ ။ သစ္စာနှစ်မျိုး၊ ဝေါဟာရနှစ်မျိုး ခွဲနည်းပြီး၏။

အနတ္တပေါက်ဥပမာကြီးသုံးမျိုး

ကိုယ်သဏ္ဌာန်၊ ခေါင်းသဏ္ဌာန်ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ ဓာတ် တုံးဓာတ်ခဲတို့၌ ဓာတ်ခွဲပုံဥပမာကား- သတ္တဝါသည် တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ပါသလော မေးခဲသော် မေးသောသူသည် ဉာဏ်ပညာနဲ့သောသူ ဖြစ်ခဲအံ့၊ သမ္မုတိသစ္စာမျိုးနှင့် ပြောဆိုရာ၏။ ဖြေဆိုပုံကား- ပြောင်းရွှေ့ပါ၏။ ကုသိုလ် တရားကို အားထုတ်သော သူသည် သေသည်မှနောက်၌ သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ရ သည်။ ကုသိုလ်တရားကို အားမထုတ်သောသူသည် သေသည်မှနောက်၌ ဒုဂ္ဂတိ ဘဝသို့ ရောက်ရသည်ဟူ၍ ဖြေဆိုရာ၏။ ဉာဏ်ပညာထက်သန်သောသူ ဖြစ်ခဲအံ့၊ အရာဌာနသို့လိုက်၍ သမ္မုတိသစ္စာ နည်းမျိုးနှင့်သော်လည်း ဖြေဆိုရာ၏။ ပရမတ္ထသစ္စာနည်းမျိုးနှင့် ဖြေဆိုပုံကား- သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ၊ မရှိသော သတ္တဝါကို အရှိလုပ်၍ “ပြောင်းရွှေ့သည်၊ မပြောင်းရွှေ့သည်” - ဟု ပြောခွင့်မရှိ၊ ရုပ်၊ နာမ်တရားနှစ်ပါးသာရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးသည်လည်း ယခုမျက်မှောက် ဘဝမှာပင် တစ်ဌာနက တစ်ဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း မရှိကြ။ ဖြစ်ရာဖြစ်ရာ ဌာန၌ပင်လျှင် ချုပ်ဆုံးကြ၏။ အဘယ်မှာ ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ နိုင်မည်နည်း။ ဤဘဝ၌

ဖြစ်ပွားကြသော ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝတစ်ပါးမှာ နာမ်အသစ်၊ ရုပ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်လေ၏။ ဤသို့ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုပင် လောကဝေါဟာရအားဖြင့် “သတ္တဝါသည် တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့သည်ဟု ခေါ်ကြရသည်” ဟူ၍ ဖြေဆိုရ၏။

ဤအရာ၌ ဥပမာတစ်ခုကို ပြဆိုပေအံ့၊ အလွန်သိမ်မွေ့လှစွာသော သဲတို့ကို လမ်းကြီးတစ်ခု လုပ်ရ၏။ ဆယ်မိုင်ခန့်ရှည်၏။ အနံသုံးတောင်၊ အထုနှစ်တောင်ရှိ၏။ ဤလမ်းမကြီး၌ သမ္ပတိသစ္စာနည်းအားဖြင့် “လမ်းကြီးတစ်ခုရှိ၏။ အလျား၊ အနံ၊ အထုမည်မျှရှိ၏။ မည်သည့်ရွာမှ မည်သည့်ရွာသို့ရောက်၏။ မည်သည့်နေရာ၌ ဖြောင့်၏။ မည်သည့်နေရာ၌ ကောက်၏။ ကွေ့၏။ မိုးမောက်၏။ နိမ့်ရှိုင်း၏” - ဟူ၍ ပြောပေရ၏။ ။ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ပြောမူကား လမ်းဟူ၍ပင်မရှိ၊ အလွန်သိမ်မွေ့သော သဲလုံးတို့သာ ရှိကုန်၏။ သဲပုံကြီး၊ သဲစုကြီးသာဖြစ်၏။ အလျား၊ အနံ၊ အထု၊ အမိုး၊ အမောက်၊ အနိမ့်၊ အရှိုင်း၊ အကောက်၊ အကွေ့ ဟူ၍ မရှိ၊ ဘယ်ဌာနကစ၍ ဘယ်ဌာနသို့ ရောက်သည်ဟူ၍မရှိ။ ဤနှင့်အတူ တစ်ခုတစ်ခုသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားသည်လည်း ယခုပစ္စက္ခဘဝ၌ပင် ဘယ်ဌာနက ဘယ်ဌာနသို့ ရောက်သည်ဟူ၍မရှိ။ ဖြစ်ရာဌာန၌သာ ချုပ်ရ၏။ အဘယ်မှာ ဘဝတစ်ပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ နိုင်မည်နည်း။ ဤဥပမာ၌ သဲမှုန့်တို့ကို အသီးအသီးပြု၍ ရှုမျှော်လိုက်သည်ရှိသော် လမ်းကြီးသဏ္ဌာန် ကွယ်ပျောက်လေသကဲ့သို့ မြေမှုန့်၊ ကျောက်မှုန့်တို့ကို အသီးအသီး ပြု၍ ရှုမျှော်လိုက်သည်ရှိသော် မဟာပထဝီမြေကြီးသဏ္ဌာန်၊ စကြဝဠာတောင်၊ မြင့်မိုရ်တောင်၊ သတ္တရဘန်တောင် သဏ္ဌာန်တို့သည်လည်း ဉာဏ်၌အကုန်ကွယ်ပျောက်လေကုန်၏။ မြေမှုန့်အစု၊ ကျောက်အမှုန့်အစုတို့သာ ရှိကြကုန်၏။ သစ်ပင်၊ ချုံနွယ်အပေါင်း တို့ကိုလည်း ထောင်းထုကြိတ်နယ်၍ ရှုခဲ့သော် သူ့သဏ္ဌာန်နှင့် သူ့အမည်စု အကုန်ကွယ်ပျောက်၍ မြေမှုန့်စုတို့သည်သာ ကျန်ရှိကုန်လတ္တံ့။

တစ်ခုတစ်ခုသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားသည် တစ်ဌာနမှ တစ်ဌာနသို့ နှမ်းစေ့တစ်ခုစာမျှ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမရှိ၊ ထွက်သက်ခဏ၌ ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်၊ နာမ်စုသည် ဝင်သက်ခဏသို့ မရောက်၊ ထွက်သက်ခဏ၌သာ ချုပ်ကုန်၏။ ဝင်သက်ခဏ၌ ဖြစ်ပေါ်သော နာမ်၊ ရုပ်စုသည် ထွက်သက်ခဏသို့ မရောက်၊ ဝင်သက်ခဏ၌သာချုပ်ကုန်၏။ ။ ချုပ်ပုံကား- စီး၍နေသော မြစ်ရေကို စေ့စေ့ရှု

တလှုပ်လှုပ် တရွရွနေသည်ကို မြင်ရ၏။ လှုပ်မှု၊ ရွရွဟူသည် ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း ပြောင်းလဲမှုတည်း။ အဘိဓမ္မာ၌ ရုပ်သစ်၊ ရုပ်ဟောင်း၊ နာမ်သစ်၊ နာမ်ဟောင်း ပြောင်းလဲမှုကို လောက၌ လှုပ်သည်၊ ရှားသည်ခေါ်၏။ ထိုမြစ်ရေအထဲမှာ မလှုပ်မရှားဘဲ တည်ငြိမ်၍နေသော ရေမှုန့်ငယ်တစ်ခုကိုတွေ့အောင်ရှာလေ။ မလှုပ်မရှားဘဲ နှမ်းစေ့ခန့်မျှ ဌာနပြောင်းရွှေ့နိုင်သော ရေမှုန့်ငယ် တစ်ခုကို တွေ့အောင်ရှာလေ။ မလှုပ်ရှားပဲ အသက်တစ်ရှုစာမျှ ခဏ ပြောင်းရွှေ့နိုင်သော ရေမှုန့်ငယ်တစ်ခုကို တွေ့အောင်ရှာလေ။ တည်ငြိမ်သည်ကို မတွေ့၊ မတည်မငြိမ် တရွရွနေသည်ကိုသာတွေ့၏။ မြစ်ရေတစ်ပြင်လုံး တရွရွနေသည်ကိုသာ မြင်ရ၏။ ဖြစ်မှု၊ တည်မှု၊ ပျက်မှု သုံးခုရှိ၏။ အမူအရာ တစ်မျိုးတစ်မျိုး ပေါ်သည်ကား ရုပ်ကလာပ်သစ်ဖြစ်မှုတည်း။ တစ်မျိုးတစ်မျိုး ကွယ်ဆုံးသည်ကား ရုပ်ကလာပ် ဟောင်း ချုပ်ပျက်မှုတည်း။ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ကွယ်ဆုံးမှု နှစ်ခုတို့၏အကြား၌ ဖြစ်ပေါ် သည်အတိုင်း အမူအရာမပျက်ပဲ တည်နေသည်ကား တည်မှုတည်း။ အနုစိတ်၍ အစေ့အစပ် ကြည့်ရှုသည်ရှိသော် မြစ်ရေတစ်ပြင်လုံးမှာ တည်မှုကိုပင် ရှာကြံ၍မရ။ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုနှစ်ခုကိုသာ မြင်ရ၏။

ယခုအခါ၌ ရန်ကုန်မြို့ သိပ္ပံကျောင်းကြီးများမှာ ငယ်သည်ကိုကြီးအောင် ဖွင့်နိုင်အောင် ဓာတ်မှန်၊ ဓာတ်မီး ပညာကြီးများနှင့် ကြည့်ရှုသော်လည်း တည်ငြိမ်မှု ဌီခဏကို ပသာဒစက္ခုတွင် မြင်နိုင်ရန်မရှိ၊ ပကတိမျက်စိတွင် မထင်နိုင်၊ မြင်နိုင် အောင် သိမ်မွေ့လှသော ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုတို့ကိုမူကား ထိုပညာရှိကြီးများနှင့် ကြည့်ရှုလျှင် ထင်ရှားစွာ မြင်ကြရကုန်၏။ စီးသောရေတို့၌ အဆင်းဟူသော ဝဏ္ဏဓာတ်၏ လှုပ်ရှားမှုကို မြင်၍ မြင်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း လျင်မြန်မှုကို သိရ၏။ မစီးသော ရေသေတို့၌မူကား ရေနှင့်အပြည့်ရှိနေသော ဥတုဟူသော မီးဓာတ်ကြီး သည် ပူသောအခါ ပူရှိန်တရွရွ အေးသောအခါ အေးရှိန်တရွရွ တရှိန်ရှိန် ထ လျက်သာ နေ၏။ မီးဓာတ်မည်သည် တည်ငြိမ်သော ဓာတ်မျိုးမဟုတ်။ ထိုရေတွင်း သို့ သက်ဆင်း၍ စုံစမ်းလျှင် ရေတွင်းရှိ ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ရေပူဖြစ်လျှင် ပူရှိန် တွေတရွရွ ရေအေးဖြစ်လျှင် အေးရှိန်တွေ တရွရွ ခိုက်တိုက်ထိုးဆွ၍ တရွရွနေမှု တွေကို တွေ့ရှိရ၏။ ထိုရေကန်တစ်ခုလုံး နေ့နေ့ညည တရှိန်ရှိန် တရွရွနေသည် ကိုမြင်နိုင်၏။ ထိုတွင် ပူရှိန်သည် ပံသုပထဝီမြေမျိုးတို့၌ ပွားစီး၏။ ပံသုပထဝီ မြေကြီးနှင့် သစ်ပင်ချုံနွယ်တို့မှာ ပူရှိန်ဥတု ပွားစီးမှုနှင့် နေ့နေ့ ညည တရှိန်ရှိန်

တရွရွ ရှိနေကြကုန်၏။ အေးရှိန်သည် သိလာပထဝီမျိုးတို့၌ ပွားစီး၏။ အောက်၌ သိလာသပထဝီမြေကြီးနှင့် မြင့်မိုရ်တောင်၊ စကြဝဠာတောင်၊ သတ္တရဘန်တောင်၊ ဟိမဝန္တာတောင်၊ ကျောက်ဓာတ်မျိုး၊ ကြေးဓာတ်မျိုး၊ သံဓာတ်မျိုးတို့သည် အေးရှိန် ဥတု ပွားစီးမှုနှင့် နေ့နေ့ညည တရှိန်ရှိန် တရွရွ ရှိနေကြကုန်၏။

ရာဟုအရပ်မှ ကြီးစွာလာသော လေမုန်တိုင်းကြီးမှာ တည်နေမှုတစ်ခုကို တွေ့အောင်ရှာ၍မရ၊ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ လေယဉ်ပြန့်ပွားလှုပ်ရှားမှုကိုသာ မဟာပထဝီ မြေကြီး၊ မြင့်မိုရ်တောင်ကြီးတို့၌ရှိသော တစ်ခုသော ရုပ်သည်ပင်လျှင် မချုပ်မပျက်ဘဲ တစ်ဌာနမှ တစ်ဌာနသို့ တစ်ကာလမှ တစ်ကာလသို့ ပြောင်းရွှေ့သည် မရှိချေ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ သန္တာန်မှာ ဤဘဝ၌ရှိသော နာမ်တရားတို့ သည်မူကား ဤဘဝတွင် မချုပ်မပျက်ကြကုန်မူ၍ နောက်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့နိုင်ကြရန် အဘယ်မှာ ရှိချေတုံအံ့နည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သဲလမ်းကြီးဥပမာ၌ သဲလုံးတို့၏ အစီအစဉ် အားဖြင့်သာလျှင် “သည်လမ်းမကြီးသည် သည်နေရာမှ ဟိုနေရာသို့ ရောက်သည် သည်ရွာမှ ဟိုရွာသို့ ရောက်သည်” - ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြစ်ရေဥပမာ၌ ရေမှုန့် ရုပ်စုတို့၏ အစဉ်ဖြင့်သာလျှင် “ဤမြစ်ရေသည် ဟိမဝန္တာမှစ၍ ပင်လယ်သို့ ကျအောင် စီးလာသည်” - ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လေမုန်တိုင်းဥပမာ၌ လေမှုန့်ရုပ်စု တို့၏အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင် “လေမုန်တိုင်းကြီးသည် ဤရွာမှ ထိုရွာသို့ ရောက်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း ပြောဆိုကြကုန်သကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန် မှာလည်း အသစ်အဟောင်း အပြောင်းအလဲ မစဲမပြတ် ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်တို့၏ အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင် “ဤနေရာမှ ထိုနေရာ၊ ဤခဏမှ ထိုခဏ၊ ဤဘဝမှ ထိုဘဝ ပြောင်းရွှေ့ကြကုန် သည်” - ဟု ပြောဆိုကြရကုန်၏။ ဤကား အဘိဓမ္မာပညာရှိ၏ ဉာဏ်အလင်းကြီး ပေတည်း။

ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်တို့၏ အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင် “ဤဘဝမှချုပ်၍ ထိုဘဝမှာ အသစ်ပေါ်သည်” - ဆိုခဲ့သော် လူ့ပြည်မှ စုတေ၍ လူ့ပြည်၌ ဖြစ်သော သူ၊ လူ့ပြည်မှ စုတေ၍ အတက်နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ဖြစ်သောသူ၊ လူ့ပြည်မှစုတေ၍ အောက်ငရဲဘုံတို့၌ ဖြစ်သောသူ၊ ဤသူတို့သည် ဤလူ့ပြည်၌ တစ်ပြိုင်နက် စုတေကြကုန်သော် လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်၊ ငရဲပြည်တို့၌ တစ်ပြိုင်နက် ရောက်နိုင်ကြကုန်သလော။ အကာ၊ အဆီး အနီးအဝေး

အလျောက် ရှေ့နောက် ခြားနားခြင်းရှိကြကုန်သလော။ ခြားနားခြင်း မရှိကြကုန်။ တစ်ပြိုင်နက် ရောက်နိုင်ကြကုန်သည်။ အကာ၊ အဆီးရှိခဲ့လျှင် ဖောက်ထွင်း၍ မသွားနိုင်၊ မလာနိုင်၊ နီးလျှင် အရင်ရောက်သည်၊ ဝေးလျှင် နောက်မှရောက်သည် ဟူသော ခြားနားမှုသည် ရုပ်တရား၌သာရှိ၏။ နာမ်တရားတို့၌ မရှိ၊ ရုပ်တရားသည် ရန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော တရားမျိုးဖြစ်၍ အကာ၊ အဆီးရှိလျှင် တိုက်ခိုက်၍ နေတတ်၏။ ဖောက်ထွင်း၍ မသွားနိုင်၊ အာရုံကို ယူတတ်သော တရားမျိုးမဟုတ်။ အာရုံကို လှမ်းမှု၊ ယူမှုမရှိ၊ ရုပ်အစဉ် ရွေ့ရှား၍ သွားမှု၊ လာမှုသာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နီးလျှင် နီးသည်အလျောက် အရင်ရောက်တတ်၏။ ဝေးလျှင် ဝေးသည် အလျောက် နောက်မှရောက်တတ်၏။ ။ တန်ခိုးအရာမျိုးကို ချန်လှပ်၍ဆိုသည်။

နာမ်တရားသည် အလွန်သိမ်မွေ့သော တရားမျိုးဖြစ်သည်တစ်ကြောင်း အာရုံ ကိုသိမှု၊ ယူမှုရှိသည်တစ်ကြောင်း သို့အတွက်ကြောင့် အကာ၊ အဆီး အနီးအဝေး ခြားနားခြင်း မရှိ၊ အာရုံပြုလိုလျှင် ယခုပင် မဟာအဝီစိငရဲကို လှမ်းယူသမှု အာရုံပြုနိုင်၏။ စုတိကျ၍ ဤဘဝ ဤသန္တာန် ပျက်ဆုံးသော အခါ၌လည်း အာရုံပြုမှုအတိုင်း ယခုပင် အဝီစိငရဲ၌ ဖြစ်နိုင်၏။ ယခုပင် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်၌ ဖြစ်နိုင်၏။ နာမ်တရားဖြစ်ရာမှာ ရုပ်ခန္ဓာလည်း ပေါ်ရတော့သည်။ ထိုထိုဘဝ၌ နာမ်ခန္ဓာ၊ ရုပ်ခန္ဓာ ဆက်လက်ခါ ပေါ်ခဲ့လျှင် သမ္မုတိသစ္စာနည်းအားဖြင့် “ဘယ်လူသည် ယခုသေ၍ ငရဲပြည်မှာ ဖြစ်လေ၏။ နတ်ပြည်မှာ ဖြစ်လေ၏” - ဟု ပြောကြဆိုကြရတော့သည်။ ဤကား သတ္တဝါ သည် တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ပါသလောဟူသော မေးခွန်း၌ အဘိဓမ္မာ ဓာတ်ပညာအလင်းကြီးကို ပြဆိုချက်တည်း။ ။ ဤအလင်းကြီးအလိုမှာ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍ မရှိသောကြောင့် မရှိသည်ကို အရှိလုပ်၍ “နောက်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ သည်၊ မပြောင်းသည်” - ဟု ပြောဆိုခွင့် မရှိဟု ဖြေ၏။ အဘိဓမ္မာဓာတ်ပညာ အလင်းမှ ကင်းကွာကြကုန်သော မှောင်တွင်းသားတို့သည်မူကား ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါ မရှိဟူသော စကားကို မကြားလိုကြကုန်။ အမှားကြီး ထင်ကြကုန်၏။ ကြောင်တောင်မှားကြီး ထင်ကြကုန်၏။ ရှေ့၌ ပညတ်နှင့် ပရမတ်ခွဲခန်းမှာ လာခဲ့သော သံသပိတ်ဥပမာ ကို ဤနေရာ၌ဆောင်၍ ဖြေရာ၏။

မှောင်တွင်းသားတို့အလို ထိုသပိတ်၌ သံသည်ပင်လျှင် သပိတ်၊ သပိတ် သည်ပင်လျှင် သံ။ သံနှင့်သပိတ်၊ သပိတ်နှင့်သံ မကွဲကြဟု ဖြေဆိုခဲ့ပြီ။

ထိုသူတို့ကား သပိတ်သဏ္ဌာန်နှင့် သံသားကို ခြားနားစွာ မြင်နိုင်ရန် ဉာဏ်အလင်း မရှိကြကုန်သောကြောင့် သံသားကို သပိတ်သဏ္ဌာန်၏ အတ္တပြု၍ သံသည်ပင်လျှင် သပိတ်၊ သပိတ်သည်ပင်လျှင် သံ၊ သံနှင့်သပိတ်၊ သပိတ်နှင့်သံ မကွဲကြဟု ယူကြကုန်သည်။ ထိုသူတို့သည် လောက၌သပိတ်ဟူသောစကားကို မကြားလို ရှိကြကုန်လတ္တံ့။ အမှားကြီး ထင်ကြကုန် လတ္တံ့၊ ကြောင်တောင်မှားကြီး ထင်ကြကုန် လတ္တံ့။

အလင်းဖက်၌မူကား သံသားသည်သာ အမှန်ရှိ၏။ သပိတ်သဏ္ဌာန် ကြီးသည်ကား အမှန်ရှိမဟုတ်။ စိတ်ထဲတွင်သာ ထင်မြင်ရသော သဏ္ဌာန် ပညတ်ကြီးသာတည်း။ ထို့ကြောင့် သံသားကို သပိတ်သဏ္ဌာန်၏ အမာခံ၊ အထည်ခံ အတ္တမပြုဘဲ တစ်ခြားစီ ခွဲလိုက်သော် သပိတ်သဏ္ဌာန်သည် မရှိဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်လေ၏။ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ရုပ်ဓာတ်သား၊ နာမ်ဓာတ်သားစုသည် သံသားနှင့်တူ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သဏ္ဌာန်၊ လူသဏ္ဌာန်၊ နတ် သဏ္ဌာန်၊ မိန်းမသဏ္ဌာန်၊ ယောက်ျားသဏ္ဌာန်၊ ခေါင်းသဏ္ဌာန်၊ ကိုယ်သဏ္ဌာန် စသော သဏ္ဌာန်ကြီးငယ်စုသည် သပိတ်သဏ္ဌာန်နှင့် တူ၏။

ဆံပင်တစ်ခု၌ အဖတ်သဘောသည် မြေဓာတ်မည်၏။ အရည်သဘော သည် ရေဓာတ်မည်၏။ ပူမှု၊ အေးမှုသည် မီးဓာတ်မည်၏။ ပွရွရန် သဘောသည် လေဓာတ်မည်၏။ အဆင်းသည် ဝဏ္ဏမည်၏။ အနံ့သည် ဂန္ဓဓာတ်မည်၏။ ရသာသည် အရသာဓာတ်မည်၏။ အဆီမျိုးသည် ဩဇာဓာတ်မည်၏။ ရုပ်ဓာတ် သား အစုပေတည်း။ လုံးလုံးရှည်ရှည် သဏ္ဌာန်သည် ဆံပင်မည်၏။ ဓာတ်သားစု သည် သံသားနှင့်တူ၏။ ဆံပင်သဏ္ဌာန်သည် သပိတ်သဏ္ဌာန်နှင့်တူ၏။ ဆံပင် အဖတ်သဘောကို ဆံပင်ဟုဆိုခဲ့သော် မြေဓာတ်ကို သတ္တဝါဟု စွပ်စွဲခြင်းဖြစ်၏။ အဖတ်သဘောကား မြေဓာတ် တည်း။ ဆံပင်မဟုတ်ဟု ဆိုခဲ့သော် ဟုတ်မှန်သော အနတ္တဉာဏ်ဖြစ်၏။ ဤနည်းအတိုင်း တစ်ကိုယ်လုံး၌ အတ္တ၊ အနတ္တခွဲနည်းကို ရှင်းလင်းစွာ မြင်ကြလေ။

မှောင်တွင်းသားတို့မှာ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့ကို သတ္တဝါ၏အတ္တ၊ ငါ၏ အတ္တဟု ယူကြလျက် ရှိသောကြောင့် “ဤဘဝရုပ်၊ နာမ်စုသည် စုတိတွင် ချုပ်ဆုံး သည်” - ဟု ယူကြလျှင် ဤပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း စုတိတွင် ပျက်ဆုံးသည်ဟု ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်လေ၏။ “ဤပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် စုတိတွင်မဆုံး၊

နောင်ဘဝတွင် ကူးပြောင်းသည်” ဟု ယူကြလျှင် အတ္တဖြစ်သော နာမ်ရုပ်စုသည် အချို့ အချို့ နောက်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းသည်ဟု သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ်မှ အလွတ်ကြံဆ၍ ယူကြသော အတ္တဇီဝအယူမျိုးလည်း ရှိ၏။ သေရာမှပြတ်သည် ဟု ယူလျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ သေရာမှာ မပြတ် ခန္ဓာအိမ်တစ်ခုပျက်လျှင် ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ ပို့ချရာ၌ ခန္ဓာအိမ်အသစ်နှင့် နေပြန်သည်ဟု ယူလျှင် သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အတ္တ ဇီဝ အယူကင်းပျောက်၍ အဘိဓမ္မာအလင်းပေါက် ခဲ့လျှင် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဘဝဆက်တိုင်း အပါယ်ငရဲမှ အမြဲ ကင်းငြိမ်းခြင်းဟူသော ပထမနိဗ္ဗာန်ကြီး ပေါက်လေ၏။

သတ္တလောက၏ ဓမ္မနိယာမအချက်၌ ခက်ဆစ်၊ ခက်ပိုင်းစုကို
ရွေးကောက် ရှင်းလင်းခန်း ပြီး၏။

လောက၏အချုပ်၊ အခြာ

ဩကာသလောက၌ သံဝဋ္ဌကပ်၊ သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်၊ ဝိဝဋ္ဌကပ်၊ ဝိဝဋ္ဌဌာယီ ကပ် ဟူသော အသင်္ချေယျ ကပ်ကြီးလေးပါးနှင့် ထိုကပ်ကြီးလေးပါးကို အစဉ် အတိုင်း ပြုပြင်သော သံဝဋ္ဌမီးဓာတ်၊ သံဝဋ္ဌဌာယီမီးဓာတ်၊ ဝိဝဋ္ဌမီးဓာတ်၊ ဝိဝဋ္ဌဌာယီမီးဓာတ် ဟူ၍ ကမ္ဘာမီးဓာတ်ကြီးလေးပါးသည် အချုပ်၊ ဥဏှတေဇော၊ သီတတေဇော နှစ်ပါးသည် အခြား။

သင်္ခါလောက၌ ဂိမုန္တဥတု၊ ဝဿန္တဥတု၊ ဟေမန္တဥတုဟူသော ဥတုသုံးပါးနှင့် မျိုးစေ့ကြီးငါးပါးသည် အချုပ်၊ ဥဏှတေဇော၊ သီတတေဇော နှစ်ပါးသည် အခြား။

သတ္တလောက၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးနှင့် အဝိဇ္ဇာတဏှာ ဟူသော မူလနှစ်ပါးသည် အချုပ်၊ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ နှစ်ပါးသည် အခြား။

လောကကြီးသုံးပါး၌ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ် တရားနှစ်ပါးနှင့် နိယာမ တရား ငါးပါးသည် အချုပ်၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတရား သုံးပါးနှင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ အနတ္တတရား သုံးပါးသည် အခြား။

အလုံးစုံအုပ်ခြံမိသည်ကို အချုပ်ဆိုသည်။
အထူးထင်ရှားသည်ကို အခြားဆိုသည်။

နိဂုံး

မုံရွာလယ်တီ အရညမှီ၊ မုံရွာဇနေဟိ ကာရိတေ။
မနောရမ္မေ စကံမမှီ၊ ဝသန္တေန မယာ ကတာ။
နိယာမဒီပနီ နာမ၊ ရန်ကုန်ဇနေဟိ ပတ္တိတာ။
ဘာသန္တရဝိဇယာယ၊ ဒွိသတ္တေဒွေကသာကိယေ။

မုံရွာလယ်တီအရညမှီ၊ မုံရွာမြို့ လယ်တီတောကျောင်းတိုက်တွင်း၌။
မုံရွာဇနေဟိ၊ မုံရွာမြို့ကမ်းနားရပ်နေ အမိန့်တော်ရရှေ့နေ “မောင်ကြော့၊
မောင်စံလင်း” အမှူးရှိကုန်သော မုံရွာမြို့သားတို့သည်။ ကာရိတေ၊ ဆောက်လုပ်
စေအပ်သော။ မနောရမ္မေ စကံမမှီ၊ မနောရမ္မစကြိုကျောင်းကြီး၌။ ဝသန္တေန၊
၁၂၇၂-ခုနှစ်အတွင်း သီတင်းဝါ ကပ်ဆိုနေထိုင်သော။ မယာ၊ လယ်တီဆရာ
ငါသည်။ ရန်ကုန်ဇနေဟိ၊ ရန်ကုန်မြို့ ဓမ္မသဝန ဗုဒ္ဓသာသနာပြုအသင်းကြီး၏
အကြီးအချုပ်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ပြီစီဒင် “မောင်ရွှေဂိုင်” နှင့် အသင်းသားအပေါင်း
တို့သည်။ ဘာသန္တရဝိဇယာယ၊ ဘာသာ တစ်ပါးကို အောင်မြင်ခြင်းငှာ။ ပတ္တိတာ၊
တောင့်တအပ်သော။ နိယာမဒီပနီ နာမ၊ နိယာမဒီပနီ အမည်တွင်လှစ် ဤကျမ်း
သစ်ကို။ ဒွိသတ္တေဒွေကသာကိယေ၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၂-ခု ဝါခေါင်
လပြည့်နေ့၌ကတာ၊ စီရင်ဖန်တီး ပြီးစီးအောင်မြင်လေသတည်း။

ပဌာနဒေသ

ဒီပနီ

မုံရွာမြို့ ၊ ကမ္ဘာလျော်
ပထမလယ်တီဆရာတော်ကြီး

ပဋ္ဌာနုဒ္ဓေသဒီပနီပါဌ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ ဟေတုပစ္စယော

ကတမော ဟေတုပစ္စယော။ လောဘော ဟေတုပစ္စယော။ ဒေါသော၊
မောဟော၊ အလောဘော၊ အဒေါသော၊ အမောဟော ဟေတုပစ္စယော။

ကတမေ ဓမ္မာ ဟေတုပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။ လောဘသဟဇာတာ
စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စ ရူပကလာပါ ဓမ္မာ စ ဒေါသသဟဇာတာ မောဟသဟ
ဇာတာ အလောဘသဟဇာတာ အဒေါသသဟဇာတာ အမောဟသဟဇာတာ
စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စ ရူပကလာပါ ဓမ္မာစ ဟေတုပစ္စယတော ဥပ္ပန္နာ
ဟေတုပစ္စယုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။

သဟဇာတရူပကလာပါ နာမ သဟေတုကပဋိသန္ဓိက္ခဏော ကမ္မဇရူပါနိစ
ပဝတ္တိကာလေ သဟေတုကစိတ္တဇရူပါနိ စ။ တတ္ထ ပဋိသန္ဓိက္ခဏော နာမ
ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏော။ ပဝတ္တိကာလော နာမ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ
ဌိတိက္ခဏတော ပဋ္ဌာယာ ယာဝစုတိကာလံ ဝုစ္စတိ။

ကေနဋ္ဌေန ဟေတု၊ ကေနဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ။ မူလဋ္ဌေန ဟေတု၊
ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ။ အတ္ထ မူလယမကေ ဝုတ္တာနံ လောဘာဒီနံ
မူလဓမ္မာနံ မူလဘာဝေါ မူလဋ္ဌော နာမ။ သော မူလဋ္ဌော မူလယမကဒီပနီယံ
အမှေဟိ ရုက္ခောပမာယ ဒီပိတောယေဝ။

အပိ စ ဧကော ပုရိသော ဧကိဿံ ဣတ္ထိယံ ပဋိဗန္ဓစိတ္တော ဟောတိ။
သောယာဝ တံ စိတ္တံ န ဟေတိ၊ တာဝ တံ ဣတ္ထံ အာရပ္ပ တဿ ပုရိသဿ
လောဘသဟဇာတာနိ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ စ လောဘသမုဋ္ဌိတာနိ စိတ္တဇရူပါနိ
စ စိရကာလံပိ ပဝတ္တန္တိ။ သဗ္ဗာနိ စ တာနိ စိတ္တစေတသိကရူပါနိ တဿံ
ဣတ္ထိယံ ရဇ္ဇနလောဘမူလကာနိ ဟောန္တိ။ သော လောဘော တေသံ မူလဋ္ဌေန
ဟေတု စ၊ ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယော စ။ တသ္မာ ဟေတုပစ္စယော။ ဧသ
နယော သေသာနိ ရဇ္ဇနိယဝတ္ထုနိ အာရပ္ပ ရဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နေသု လောဘေသု၊

ဒုဿနီယဝတ္ထုန် အာရဟန္တ ဒုဿနဝသေန ဥပ္ပန္နသု ဒေါသေသု၊ မုယုနီယဝတ္ထုန် အာရဟန္တ မုယုနဝသေန ဥပ္ပန္နသု မောဟေသု စ။

တတ္ထ ယထာ ရက္ခဿ မူလာနိ သယံ အန္တောပထဝိယံ သုဠ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ပထဝိရသဉ္စ အာပေါရသဉ္စ ဂဟေတွာ တံ ရက္ခံ ယာဝအဂ္ဂါ အဘိဟရန္တိ၊ တေန ရက္ခော စိရကာလံ ဝပုမာနော တိဋ္ဌတိ။ တထာ လောဘောစ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝတ္ထုမိ ရဇ္ဇေန ဝသေန သုဠ ပတိဋ္ဌဟိတွာ တဿ တဿ ဝတ္ထုဿ ပိယရူပရသဉ္စ သာတရူပရသဉ္စ ဂဟေတွာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ယာဝ ကာယဝစီဝီတိက္ကမာ အဘိဟရတိ၊ ကာယဝီတိက္ကမံ ဝါ ဝစီဝီတိက္ကမံ ဝါ ပါပေတိ။ စ တထာ ဒေါသော စ ဒုဿနဝသေန အပ္ပိယရူပရသဉ္စ အသာတ ရူပရသဉ္စ ဂဟေတွာ၊ မောဟော စ မုယုနဝသေန နာနာရမ္မဏေသု နိရတ္ထက စိတ္တစာရရံသံ ဝဗျေတွာတိ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ဧဝံ အဘိဟရန္တာ တယော ဓမ္မာ ရဇ္ဇနီယာဒီသု ဝတ္ထုသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ မောဒမာနေ ပမောဒမာနေ ကရောန္တော ဝိယ စိရကာလံ ပဝတ္တေန္တိ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မော စ တထာ ပဝတ္တန္တိ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု စ တထာ ပဝတ္တမာနေသု သဟဇာတရူပကလာပါပိ တထာ ပဝတ္တန္တိယေဝ။ တတ္ထ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မော အဘိဟရတီတိ ဒွေ ပိယရူပသာတရူပရသေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သန္တိကံ ပါပေတီတိ အတ္ထော။

သုက္ကပက္ခေ သော ပုရိသော ယဒါ ကာမေသု အာဒီနဝံ ပဿတိ၊ တဒါ သော တံ စိတ္တံ ဧဟတိ၊ တံ ဣတ္ထိံအာရဟန္တ အလောဘော သဉ္စယတိ။ ပုဗ္ဗေ ယသ္မိံ ကာလေ တံ ဣတ္ထိံ အာရဟန္တ လောဘမူလကာနိ အသုဒ္ဓါနိ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ ဝတ္တန္တိ။ ဣဒါနိ တသ္မိံ ကာလေပိ အလောဘမူလကာနိ သုဒ္ဓါနိ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ ဝတ္တန္တိ၊ ပဗ္ဗဇိတသီလသံဝရာနိ ဝါ ဈာနပရိကမ္မာနိ ဝါ အပ္ပနာဈာနာနိ ဝါ ဝတ္တန္တိ။ သော အလောဘော တေသံ မူလဋ္ဌေန ဟေတု စ ဟောတိ၊ ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယော စ။ တသ္မာ ဟေတုပစ္စယော။ ဧသ နယော သေသေသု လောဘပဋိပက္ခေသု အလောဘေသု၊ ဒေါသပဋိပက္ခေသု အဒေါသေသု၊ မောဟပဋိပက္ခေသု အမောဟေသု စ။

တတ္ထ ရက္ခမူလာနိ ဝိယ အလောဘော လောဘနေယျဝတ္ထုသု လောဘံ ပဟာယ လောဘဝိသေကသုခရသံ ဝဗျေ တွာ တေန သုခေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ

မောဒမာနေ ပမောဒမာနေ ကရာန္တော ဝိယ ယာဝ ဈာနသမာပတ္တိသုခါ ဝါယာဝ မဂ္ဂဖလသုခါ ဝါ ဝပုတွာပေတိ။ တထာ အဒေါသော စ ဒေါသနေယျဝတ္ထုသု ဒေါသဝိဝေကသုခရသံ ဝပေ တွာ၊ အမောဟော စ မောဟနေယျဝတ္ထုသု မောဟ ဝိဝေကသုခရသံ ဝပေ တွာတိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဝပာပေန္တာ တယော ဓမ္မာ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ မောဒမာနေ ပမောဒမာနေ ကရာန္တောဝိယ စိရကာလံပိ ပဝတ္တေန္တိ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မော စ တထာ ပဝတ္တေန္တိ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု စ တထာ ပဝတ္တမာနေသု သဟဇာတရူပကလာ ပါပိ တထာ ပဝတ္တေန္တိယေဝ။

တတ္ထ လောဘဝိဝေကသုခရသန္တိ ဝိဝိစ္စနံ ဝိဂမနံ ဝိဝေကော။ လောဘဿ ဝိဝေကော လောဘဝိဝေကော။ လောဘဝိဝေကေ သုခံ လောဘဝိဝေကသုခံ။ လောဘဝိဝေကံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နသုခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဒေဝ ရသော လောဘ ဝိဝေကသုခရသောတိ သမာသော။ အယံ အဘိဓမ္မ ပဋ္ဌာနနယော။

သုတ္တန္တနယော ပန အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတော မောဟော စ တဏှာသင်္ခါတော လောဘော စာတိ ဒွေ ဓမ္မာ သဗ္ဗေသံပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဓမ္မာနံ မူလာနိ ဟောန္တိ။ ဒေါသော ပန လောဘဿ နိဿန္တဘူတံ ပါပမူလံ ဟောတိ။ ဝိဇ္ဇာသင်္ခါတော အမောဟော စ နိက္ခမဓာတုသင်္ခါတော အလောဘော စာတိ ဒွေ ဓမ္မာ ဝိဝဋ္ဋဓမ္မာနံ မူလာနိ ဟောန္တိ။ အဒေါသော ပန အလောဘဿ နိဿန္တသုတံ ကလျာဏမူလံဟောတိ။ ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓာနိ မူလာနိ သဟဇာတာနံပိ အသဟဇာတာနံပိ နာမရူပဓမ္မာနံပစ္စယာ ဟောန္တိတိ။ အယံ သုတ္တန္တေသု နယော။ ။ ဟေတုပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂- အာရမ္မဏပစ္စယော

ကတမော အာရမ္မပစ္စယော။ သဗ္ဗေပိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေပိ ရူပဓမ္မာ သဗ္ဗံပိ နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗာပိ ပညတ္တိယော အာရမ္မဏပစ္စယော။ န ဟိ သော နာမ ဧကောပိ ဓမ္မော အတ္တိ၊ စိတ္တစေတသိကာနံ အာရမ္မဏံ န ဟောတိ။ သင်္ခေပတော ပန အာရမ္မဏံ ဆဗ္ဗိခံ ဟောတိ ရူပါရမ္မဏံ သဒ္ဓါရမ္မဏံ ဂန္ဓာရမ္မဏံ ရသာရမ္မဏံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ဓမ္မာရမ္မဏန္တိ။

ကတမေ ဓမ္မာ အာရမ္မဏပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။ သဗ္ဗေပိ စိတ္တ စေတသိကာ ဓမ္မာ အာရမ္မဏပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။ န ဟိ ကိဉ္စိ စိတ္တံ နာမ

အတ္တိ၊ ယံ စိတ္တံ ဘူတေန ဝါ အဘူတေန ဝါ အာရမ္မဏေန ဝိနာ ပဝတ္တတိ။

တတ္ထ ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရမ္မဏံ ဒုဝိဓဿ စက္ခုဝိညာဏစိတ္တဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယော။ ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရမ္မဏံ ဒုဝိဓဿ သောတဝိညာဏစိတ္တဿ။ ပစ္စုပ္ပန် ဂန္ဓာရမ္မဏံ ဒုဝိဓဿ ဃာနဝိညာဏစိတ္တဿ။ ပစ္စုပ္ပန် ရသာရမ္မဏံ ဒုဝိဓဿ ဇိဝှာဝိညာဏစိတ္တဿ။ ပစ္စုပ္ပန် တိဝိဓံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ဒုဝိဓဿ ကာယဝိညာဏ စိတ္တဿ။ ပစ္စုပ္ပန်နိ တာနိ ပဉ္စရမ္မဏာနိ တိဝိဓဿ မနောဓာတုစိတ္တဿ အာရမ္မဏပစ္စယော။ သဗ္ဗာနိ တာနိ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်နိ ပဉ္စာရမ္မဏာနိ ဝါ သဗ္ဗာနိ တေကာလိကာနိ ကာလဝိမုတ္တာနိ ဓမ္မာရမ္မဏာနိ ဝါ ဆ သတ္တ တိဝိဓာနံ မနောဝိညာဏစိတ္တာနံ ယထာရဟံ အာရမ္မဏပစ္စယော။

ကေနဋ္ဌေန အာရမ္မဏံ၊ ကေနဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ။ စိတ္တစေတသိကေဟိ အာလမ္ဗိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာရမ္မဏံ၊ ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ။

အာလမ္ဗိတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ စေတ္တ အာလမ္ဗဏကိရိယာ နာမ စိတ္တစေတသိကာ နံ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏကိရိယာ၊ အာရမ္မဏုပါဒါန ကိရိယာ။

ယထာ ဟိ လောကေ အယောဓာတုံ ကာမေတိ ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထေန အယောကန္တကော နာမ လောဟဓာတုဝိသေသော အတ္တိ။ သော အယောခန္ဓသမိပံ သမ္ပတ္တော တံ အယောခန္ဓံ ကာမေန္တော ဝိယ ဣစ္ဆန္တော ဝိယ အယောခန္ဓာဘိမုခေါ စဉ္စလတိ။ သယံ ဝါ တံ အယောခန္ဓံ ဥပဂစ္ဆတိ။ အယောခန္ဓံ ဝါ အတ္တာဘိမုခံ အာကဗု တိ၊ အယောခန္ဓာ တဒဘိမုခေါ စဉ္စလတိ၊ တံ ဝါ ဥပဂစ္ဆတိ။ အယံ အယောကန္တကဿ အာလမ္ဗဏကိရိယာ နာမ။ ဧဝမေဝ စိတ္တစေတသိကာနံ အာရမ္မဏေသု အာလမ္ဗဏကိရိယာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ န ကေဝလံ အာရမ္မဏေသု အာလမ္ဗဏမတ္တံ ဟောတိ။ အထ ခေါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဆသု ဒွါရေသု အာရမ္မဏနံ အာပါတာဂမနေ ဧဝ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စ ခဏေ ခဏေ နိရုဇ္ဈန္တိ။

ယထာ တံ ဘေရိတလေ ဘေရိသဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ တတ္ထ တတ္ထ ဟတ္ထေန ပဟရဏကာလေ ဧဝ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ ဥပ္ပဇ္ဈိတွာ စ ခဏေ ခဏေ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဝိဏာသဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဝိဏာတန္တိသု တတ္ထ တတ္ထ ဝိဏာဒန္တကေန ပဟရဏကာလေ ဧဝ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ ဥပ္ပဇ္ဈိတွာ စ ခဏေ ခဏေ နိရုဇ္ဈန္တိတိ။ နိဒ္ဒါယန္တတဿ ဘဝင်္ဂစိတ္တပွဲဝတ္တိကာလေပိ ပုဗ္ဗဘဝေ မရဏာ

သန္ဓကာလေ ဆသု ဒွါရေသု အာပါတ မာဂတာနိ ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဂတိနိမိတ္တာနိ
ဧဝ ဘဝဂ်စိတ္တာနံ အာရမ္မဏပစ္စယာတိ ။ ။ အာရမ္မဏပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-အဓိပတိပစ္စယော

ဒုဝိဓော အဓိပတိပစ္စယော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော သဟဇာတာဓိပတိ
ပစ္စယော စ။ တတ္ထ ကတမော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော။ အာရမ္မဏပစ္စယေ
ဝုတ္တေသု အာရမ္မဏေသု ယာနိ အာရမ္မဏာနိ အဟိန္တဌာနိ ဟောန္တိ အတိကန္တာနိ
အတိမနာပါနိ ဂရုကတာနိ။ တာနိ အာရမ္မဏာနိ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော။
တတ္ထ အတိန္တဌာနီတိ သဘာဝတော ဣဌာနိ ဝါ ဟောန္တိ၊ အနိဌာနိ ဝါ၊
တေန တေန ပုဂ္ဂလေန အတိန္တဌာတိ အာရမ္မဏာနိ ဣမ အတိန္တဌာနိ
နာမ။

တာနိ ပန ဓမ္မတော ဒွေ ဒေါသမူလစိတ္တပ္ပာဒေ စ ဒွေ မောမူဟ
စိတ္တပ္ပာဒေ စ ဒုက္ခသဟဂတကာယဝိညာဏစိတ္တပ္ပာဒေ စ ဌပေတွာ အဝသေသာနိ
သဗ္ဗာနိ ကာမဝစရစိတ္တစေတသိကာနိ စ ရူပါရူပလောကုတ္တရစိတ္တစေတသိကာနိ
စ သဗ္ဗာနိ အတိန္တဌာရူပါနိ စ ဟောန္တိ။

တေသုပိ ကာမာရမ္မဏာနိ ဂရုံ ကရောန္တဿေဝ အာရမ္မဏာဓိပတိ
ပစ္စယော။ ဂရုံ အကရောန္တဿ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော န ဟောတိ။ ဈာန
လာဘိနော ပန အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓါနိ မဟဂ္ဂတဈာနာနိ အရိယသာဝကာ စ
အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓေ လောကုတ္တရဓမ္မေ ဂရုံ အကရောန္တာ နာမ နတ္ထိ။

ကတမေ ဓမ္မာ တဿ ပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။ အဋ္ဌ လောဘမူလစိတ္တာနိ
အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိ စတ္တာရိ ကာမာဝစရဉာဏသမ္ပယုတ္တကိရိယ
စိတ္တာနိ အဋ္ဌလောကုတ္တရစိတ္တာနိ တဿ ပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

တတ္ထ လောကိယာနိ ဆဋ္ဌာရမ္မဏာနိ လောဘမူလစိတ္တာနံ ပစ္စယော။
သတ္တရသ လောကိယကုသလာနိ စတုန္တံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကုသလာနံ။ တာနိ
ကုသလာနိစေဝ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလာနိ စ နိဗ္ဗာနဉ္စ စတုန္တံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကိရိယာနံ။
နိဗ္ဗာနံ အဋ္ဌန္တံ လောကုတ္တရစိတ္တာနန္တိ။

ကေနဋ္ဌေန အာရမ္မဏံ၊ ကေနဋ္ဌေန အဓိပတိ။ အာလမ္ဗိတဗ္ဗဋ္ဌေန
အာရမ္မဏံ၊ အာဓိပစ္စဋ္ဌေန အဓိပတိ။ ကော အာဓိပစ္စဋ္ဌော။ အတ္တာနံ ဂရုံ

ကတွာ ပဝတ္တေသု စိတ္တစေတသိကေတု ဣဿရဘာဝေါ အာမိပစ္စဋ္ဌော။
လောကေသာမိကာ ဝိယ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယဓမ္မော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ဒါသာ ဝိယ
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သုတသောမဇာတကေ ရာဇာ ပေါရိသာဒေါ မနုဿမံသံ ဂရံ ကရောန္တော
မနုဿမံသဟေတု ရန္တံ ပဟာယ အရညေ ဝိစရတိ။ ကတ္ထ မနုဿမံသေ
ဂန္ဓရသဓမ္မော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော။ ရညော ပေါရိသာဒဿ လောဘမူကစိတ္တံ
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော။ ရာဇာ သုတသောမော သစ္စဓမ္မံ ဂရံ ကတွာ သစ္စဓမ္မဟေတု
ရန္တသမ္ပတ္တိန္ဒ ဉာတိသံဃန္ဓ အတ္တနော ဇီဝိတန္ဓ ဆဋ္ဌေတွာ ပုန ရညော
ပေါရိသာဒဿ ဟတ္ထံ ဥပဂတော။ တတ္ထ သစ္စဓမ္မော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော။
ရညော သုတသောမဿ ကုသလစိတ္တံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော။ ဧသ နယော သဗ္ဗေသု
ဂရကတေသု အာရမ္မဏေသု။

ကတမော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စယော။ အဓိပတိဘာဝံ ပတ္တာ စတ္တာရော
ဓမ္မော အဓိပတိပစ္စယော၊ ဆန္ဒော စိတ္တံ ဝီရိယံ ဝိမံသာ။

ကတမေ ဓမ္မော တဿ ပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တာ
စိတ္တစေတသိကာ စ အဓိပတိသမုဋ္ဌိတာ စိတ္တဇရူပဓမ္မော စ တဿ ပစ္စယဿ
ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ကေနဋ္ဌေန သဟဇာတေ၊ ကေနဋ္ဌေန အဓိပတိ။ သဟုပ္ပာဒနဋ္ဌေန
သဟဇာတေ၊ သဟဇာတာနံ ဓမ္မာနံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန အဓိပတိ။ တတ္ထသဟုပ္ပာ
ဒနဋ္ဌေန နာတိ ယော ဓမ္မော သယံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အတ္တနာ သဟဇာတဓမ္မေ စ
အတ္တနာ သဟေဝ ဥပ္ပာဒေတိ၊ တဿ အတ္တနာ သဟဇာတဓမ္မာနံ သဟုပ္ပာဒန
ဋ္ဌေန။

အဘိဘဝနဋ္ဌေနာတိ အဇ္ဈောတ္တရဏဋ္ဌေန။ ယထာ ရာဇာ စက္ကဝတ္တိ
အတ္တနော ပုညိဒ္ဓိယာ သကလဒီပဝါသိနော အဘိဘဝန္တော အဇ္ဈောတ္တရန္တော
အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တာပေတိ၊ သကလဒီပဝါသိနော စ တဿ ဝသေ ဝတ္တန္တိ။
တထာ အဓိပတိဋ္ဌာနပတ္တာ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မော အတ္တနော အတ္တနော
ဝိသယေ သဟဇာတဓမ္မေ အဘိဘဝန္တာ အဇ္ဈောတ္တရန္တာ အတ္တနော ဝသေ
ဝတ္တာပေန္တိ၊ သဟဇာတဓမ္မော စ တေသံ ဝသေ ဝတ္တန္တိ။ ယထာ ဝါ သိလာထမ္ဘေ
ပထဝီဓာတု ဥဒကက္ခန္ဓေ အာပေါဓာတု အဂ္ဂိက္ခန္ဓေ တေဇောဓာတု ဝါတက္ခန္ဓေ

ဝါယောဓာတု အတ္တနော သဟဇာတာ တိဿော ဓာတုယော အဘိဘဝန္တော
အဇ္ဈောတ္တရန္တာ အတ္တနာဂတိံ ဂမာပေန္တိ၊ သဟဇာတဓာတုယော စ တာသံ
ဂတိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝမေဝ အဓိပတိဌာနပတ္တာ ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ အတ္တနော
ဗလေန သဟဇာတဓမ္မေ အတ္တနော ဂတိံ ဂမာပေန္တိ၊ သဟဇာတဓမ္မာ စ
တေသံ ဂတိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ သဟဇာတဓမ္မာနံ အဘိဘဝနဌေန။

ဧတ္ထ ဝဒေယျုံ၊ ယဒိ သဟဇာတဓမ္မာနံ အဘိဘဝနဌေန အဓိပတိနာမ
သိယာ။ ဧဝံ သတိ တိဌတု ဆန္ဒော၊ လောဘော ဧဝံ အဓိပတိ နာမသိယာ၊
သော ဟိ ဆန္ဒတောပိ ဗလဝတရော ဟုတွာ သဟဇာတဓမ္မေ အဘိဘဝန္တော
ပဝတ္တတိတိ။ ဝုစ္စတေ၊ ဗာလပုထုဇ္ဇနေသု ဧဝံ လောဘော ဆန္ဒတော ဗလဝတရော
ဟောတိ၊ ပဏှိ တေသု ပန ဆန္ဒော ဧဝံ လောဘတော ဗလဝတရော ဟုတွာ
သဟဇာတဓမ္မေ အဘိဘဝန္တော ပဝတ္တတိ။ သစေ ဟိ လောဘော ဧဝံ ဆန္ဒတော
ဗလဝတရော သိယာ၊ ကထံ ဣမေ သတ္တာ လောဘဿ ဟတ္ထဂတာ ဘဝ
သမ္ပတ္တိဘောဂသမ္ပတ္တိယော ဆဋ္ဌေတွာ နေက္ခမ္မဓမ္မေ ပူရေတွာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော
နိဿရေယျုံ။ ယသ္မာ ပန ဆန္ဒော ဧဝံ လောဘတော ဗလဝတရော ဟောတိ၊
တသ္မာ ဣမေ သတ္တာ လောဘဿ ဟတ္ထဂတာ ဘဝသမ္ပတ္တိဘောဂသမ္ပတ္တိယော
ဆဋ္ဌေတွာ နေက္ခမ္မဓမ္မေ ပူရေတွာ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခတော နိဿရန္တိ။ တသ္မာ ဆန္ဒော
ဧဝံ လောဘတော ဗလဝတရော ဟောတိ၊ ဆန္ဒော ဧဝံ အဓိပတိ၊ န
လောဘောတိ။ ဧသ နယော ဒေါသာဒီသုပီတိ။

တတ္ထ လောကေ မဟန္တေသု သုဒုက္ကရေသု ပုရိသကမ္မေသု ပစ္စုပ္ပိတေသု
ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ကမ္မသိဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တိ။ ကထံ။

ဟိနစ္ဆနာ ဗဟုဇ္ဇနာ မဟန္တာနိ သုဒုက္ကရာနိ ပုရိသကမ္မာနိ ဒိသ္မာ
နိဝတ္တစ္ဆန္တာ ဟန္တိ၊ ကာတုံ န ဣန္တိ၊ အမှာကံ အဝိသယောတိ နိရပေက္ခ
ဌပေန္တိ။ ဆန္ဒာဓိကော ပန တာဒိသာနိ ပုရိသကမ္မာနိ ဒိသ္မာ ဥဂ္ဂတစ္ဆန္တော
ဟောတိ၊ အတိပိယ ကာတုံ ဣန္တတိ၊ မမ ဝိသယော ဧသောတိ အဓိဌာနံ
ဂစ္ဆတိ။ သောဆန္ဒေန အဘိကပိုတော ယာဝ တံ ကမ္မံ န သိဇ္ဈတိ၊ တာဝ
အန္တရာ တံ ကမ္မံ ဆဋ္ဌေတုံ န သက္ကောတိ။ ဧဝှံ သတိ အတိမဟန္တံပိ တံ
ကမ္မံ ဧကသ္မိံ ကာလေသိဒ္ဓံ ဘဝိဿတိ။

ဟိနဝီရိယာ စ ဗဟုဇ္ဇနာ တာဒိသာနိ ကမ္မာနိ ဒိသ္မာ နိဝတ္တဝီရိယာဟောန္တိ၊
 ဣဒံ မေ ကမ္မံ ကရောန္တဿ ဗဟုံ ကာယဒုက္ခံ ဝါ စေတောဒုက္ခံ ဝါ
 ဘဝိဿတိတိ နိဝတ္တန္တိ။ ဝီရိယာဓိကော ပန တာဒိသာနိ ပုရိသကမ္မာနိ ဒိသ္မာ
 ဥဂ္ဂတဝီရိယော ဟောတိ၊ ဣဒါနေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ ကာတုံ ဣစ္ဆတိ။ သောစိရကာလံပိ
 တံ ကမ္မံ ကရောန္တော ဗဟုံ ကာယဒုက္ခံ ဝါ စေတောဒုက္ခံ ဝါ အနဘဝန္တောပိ
 တသ္မိံ ကမ္မဝီရိယေ န နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ မဟန္တေန ကမ္မဝီရိယေန ဝိနာ ဘဝိတုံ န
 သက္ကောတိ၊ တာဒိသေန ဝီရိယေန ရတ္တိဒိဝံ ခေပေန္တော စိတ္တသုခံ ဝိန္ဒတိ။
 ဧဝံ သတိ အတိမဟန္တံပိ တံ ကမ္မံ ဧကသ္မိံ ကာလေ သိဒ္ဓံ ဘဝိဿတိ။

ဟိနစိတ္တာ စ ဗဟုဇ္ဇနာ တာဒိသာနိ ကမ္မာနိ ဒိသ္မာ နိဝတ္တစိတ္တာ
 ဟောန္တိ၊ ပုန အာရမ္မဏံပိ န ကရောန္တိ။ စိတ္တာဓိကော ပန တာဒိသာနိ
 ကမ္မာနိ ဒိသ္မာ ဥဂ္ဂတ စိတ္တော ဟောတိ၊ စိတ္တံ ဝိနောဒေတုံပိ န သက္ကောတိ၊
 နိစ္စကာလံ တတ္ထ နိဗန္ဓစိတ္တော ဟောတိ။ သော စိတ္တဝသိကော ဟုတွာ
 စိရကာလံပိ တံ ကမ္မံ ကရောန္တော ဗဟုံ ကာယဒုက္ခံ ဝါပိတိအာဒိနာ ဆန္ဒာဓိပတိန
 ယေန ဝတ္တဗ္ဗံ။

မန္တပညာ စ ဗဟုဇ္ဇနာ တာဒိသာနိ ကမ္မာနိ ဒိသ္မာ နိဝတ္တပညာ
 ဟောန္တိ၊ ကမ္မာနံ အာဒိပံ န ပဿန္တိ၊ အန္တပိ န ပဿိ၊ အန္တကာရေ ပဝိသန္တာ
 ဝိယဟောန္တိ၊ တာနိ ကမ္မာနိ ကာတုံ စိတ္တံပိ န နမတိ။ ပညာဓိကော ပန
 တာဒိသာနိ ကမ္မာနိ ဒိသ္မာ ဥဂ္ဂတပညာ ဟောတိ၊ ကမ္မာနံ အာဒိပံ ပဿတိ၊
 အန္တပိ ပဿတိ၊ ဖလံပိ ပဿတိ၊ အာနိသံသံပိ ပဿတိ။ သုခေန ကမ္မသိဒ္ဓိယာ
 နာနာဥပါယံပိ ပဿတိ။ သော စိရကာလံပိ တံ ကမ္မံ ကရောန္တောတိအာဒိနာ
 ဝီရိယာဓိပတိနယေန ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဣဓ ပန မဟတိယာ ကမ္မဝီမံသာယာတိ စ
 တာဒိသိယာ ကမ္မဝီမံသာယာတိ စ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ဧဝံ လောကေ မဟန္တေသု သုဒုက္ခရေသု ပုရိသကမ္မေသု ပစ္စုပ္ပန်တေသု
 ဣမေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ကမ္မသိဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တိတိ။ ဣမေသဉ္စ စတုန္တံ အဓိပတိနံ
 ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ၊ လောကေ ပုရိသဓိသေသာ နာမ ဒိသန္တိ။ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာ
 နာမ ဒိသန္တိ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နာမ ဒိသန္တိ၊ ပစ္စေက ဗောဓိသတ္တာ နာမ
 ဒိသန္တိ၊ အဂ္ဂသာဝကာ နာမ မဟာသာဝကာ နာမသာဝက ဗောဓိသတ္တာ
 နာမ ဒိသန္တိ။ လောကေပိ ဧဝံပါနံ ပုရိသဓိသေသာနံ ဝသေန သတ္တလောကဿ

အတ်တာယ ဟိတာယ သုခါယ ပညာသိပ္ပဝိသေသာ စ ပရိဘောဂဝတ္ထုဝိသေသာ
စ ဒိဿန္တိတိ။ ။ အဓိပတိပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄- အနန္တရပစ္စယော

ကတမော အနန္တရပစ္စယော။ အနန္တရေ ခဏေ နိရုဒ္ဓေါ စိတ္တစေတသိက
ဓမ္မသမူဟော အနန္တရပစ္စယော။

ကတမော ဓမ္မော အနန္တရပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နော။ ပစ္စိမေ အနန္တရေ
ဧဝ ခဏေ ဥပ္ပန္နေ စိတ္တစေတသိကဓမ္မသမူဟော တဿ ပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နော။

ဧကသ္မိံ ဘဝေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တဿ အနန္တရပစ္စယော၊
ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တံ ဒုတိယဘဝင်္ဂစိတ္တဿ အနန္တရပစ္စယောတိအာဒိနာ ဝတ္တဗ္ဗော။

ယဒါ ပန ဓမ္မယမကေ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ အကုသလေ စိတ္တေဝတ္တ
မာနေတိ ဝုတ္တနယေန တဿ သတ္တဿ အတ္တနော အဘိနဝံ အတ္တဘာဝံ
အာရဗ္ဗ ဧတံ မမ ဧသောဟမသ္မိ ဧသော မေ အတ္တာတိပဝတ္တံ ဘဝနိကန္တိကတဏှာ
သဟဂတစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဒါ ပဌမံ ဒွိက္ခတ္တံ ဘဝင်္ဂံ စလတိ။ တတော
မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော သတ္တဘဝနိကန္တိကဇေနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။
တတော ပရံ ဘဝင်္ဂဝါရော။

အပိ စ သော သတ္တော တဒါ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ ကိဉ္စ န ဇာနာတိ၊
ပုဗ္ဗဘဝေ အတ္တနာ အနုဘူတံ အာရမ္မဏံ အနုဿရမာနော အစ္ဆတိ။ ဝတ္ထုဿပန
အတိဒုဗ္ဗလတ္တာ တဉ္စ အာရမ္မဏံ အပရိဗျတ္တမေဝ ဟောတိ။ တံ အာရဗ္ဗ
ဥဒ္ဓစ္စသဟဂစိတ္တမေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ။

ယဒါ ဂဟ္တော ထောက် ဝပု မာနော ဟောတိ အတိရေကဒွေမာသံဂတော၊
တဒါ စက္ခာဒိနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဟောန္တိ။ ဧဝံ သန္တောပိ မာတုဂဟ္တေ
အာလောကာဒိနံ ပစ္စယာနံ အဘာဝတော စက္ခုဝိညာဏာဒိနိ စတ္တာရိ ဝိညာဏာနိ
နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကာယဝိညာဏမနောဝိညာဏာနိ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သောသတ္တော မာတုယာ
ဣရိယာပထပရိဝတ္တနာဒိသု ဗဟူနိ ဒုက္ခဒေါမနဿာနိ ပစ္စာနုဘောတိ။
ဝိဇာယနကာလေ ပန ဘုသံ ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိယေဝ။ ဝိဇာယိတွာပိယာဝံ ဝတ္ထုရူပါနိ
မုဒူနိ ဟောန္တိ၊ ပရိပါကံ န ဂစ္ဆန္တိ၊ တာဝံ သော အတိမန္တရူပေါ ဥတ္တာနသေယျကော
ဟုတွာ အစ္ဆတိ။ န ကိဉ္စိ ပစ္စုပ္ပန္နံ အာရမ္မဏံ သလ္လက္ခေတိ။ ယေဘုယျေန

ပုရိမဘဝါနုသာရီ ဧဝံ တဿ ဝိညာဏံ ဟောတိ။ သစေ သောနိရယဘဝတော အာဂတော ဟောတိ။ သော ဝိရူပမုခဗဟုလော ဟောတိ။ ပုရိမာနိ နိရယာရမ္မဏာနိ အာရဟ္တ ခဏေ ခဏေ ဝိရူပါမုခမဿ ပညာယတိ။ အထ ဒေဝလောကတော အာဂတော ဟောတိ။ ဒိဗ္ဗာနိ အာရမ္မဏာနိ အာရဟ္တ ဝိပွသန္နမုခဗဟုလော ဟောတိ။ ခဏေ ခဏေ မိဟိတမုခမဿ ပညာယတိ။

ယဒါ ပန ဝတ္ထုရူပါနိ တိက္ခာနိ ဟောန္တိ၊ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဝိညာဏာနိ စဿ သုဝိသဒါနိ ပဝတ္တန္တိ။ တဒါ အမန္တရူပေါ ဟုတွာ ကိဠန္တော လီဠန္တော မောဒန္တော ပမောဒန္တော အစ္ဆသိ။ ပစ္စုပ္ပန္တော အာရမ္မဏာနိ သလ္လက္ခေတိ။ မာတုဘာသံ သလ္လက္ခေတိ။ ဣမ လေကာနုသာရီ ဝိညာဏမဿ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ။ ပုရိမဇာတိံ ပမုဿတိ။

ကိံ ပန သဗ္ဗောပိ သတ္တော ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧဝံ ပုရိမံ ဇေတိံ ပမုဿတီတိစေ။ န သဗ္ဗောပိ သတ္တော ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧဝံ ပမုဿတိ။ ကောစိ အတိရေကတရံ ဂဟ္တဝါသဒုက္ခေန ပရိပီဠိတော ဂဟ္တေ ဧဝံ ပမုဿတိ။ ကောစိ ဝိဇာယနကာလေ၊ ကောစိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပမုဿတိ။ ကောစိ ဣတော ပရမ္မိ ဒဟရကာလေ န ပမုဿတိ၊ ဝပု ကာလေ ဧဝံ ပမုဿတိ။ ကောစိ ယာဝဇီဝံပိ န ပမုဿတိ။ ဒွေ တယော ဘဝေ အနုဿရန္တောပိ အတ္ထိယေဝ။ ဣမေ ဇာတိဿရသတ္တာ နာမ ဟောန္တိ။

တတ္ထ ဝိဇာယနကာလတော ပဌာယ ဆဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ္တာနိ ပဝတ္တန္တိ။ ပစ္စုပ္ပန္နာ ရမ္မဏံ သလ္လက္ခဏတော ပဌာယ ဆဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ္တာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ပဝတ္တန္တိ။ သဗ္ဗတ္ထပိ ပုရိမံ ပုရိမံ အနန္တရေ နိရုဒ္ဓံ စိတ္တံ ပစ္စိမဿ ပစ္စိမဿ အနန္တရေ ဥပ္ပန္နဿ စိတ္တဿ အနန္တရပစ္စယော ဟောတိ။ အယဉ္စ အန္တရပစ္စယော နာမ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ဧကဿ သတ္တဿ ဧကပ္ပဗန္ဓာ ဧဝံ ဟောတိ။ ယဒါ သတ္တော အရဟတ္တမဂ္ဂံ လဘိတွာ ခန္တပရိနိဗ္ဗာနံ ပါပုဏ္ဏာတိ၊ တဒါ ဧဝံ သောပဗန္ဓော ဆိဇ္ဇတိ။

ကေနဋ္ဌေန အနန္တရော၊ ကေနဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ။ အတ္တနော အနန္တရေ အတ္တသဒိသဿ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနာဋ္ဌေန အနန္တရော၊ ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယော။ တတ္ထ အတ်တသဒိသဿာတိ သာရမ္မဏဘာဝေန အတ်တနာ သဒိသဿ။

သာရမ္မဏဘာဝေနာတိ စ ယော ဓမ္မော အာရမ္မဏေန ဝိနာ န ပဝတ္တတိ၊
သော သာရမ္မဏော နာမ၊ ဧဝံ သာရမ္မဏဘာဝေန။ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေနာတိ
ပုရိမသ္မိံ စိတ္တေ နိရဒ္ဓေပိ တဿ စိန္တနကိရိယာဝေဂေါ န ဂူပသမ္မတိ။ ပစ္ဆိမံ
စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဧဝံ ဂူပသမ္မတိ၊ ဧဝံ ပစ္ဆိမဿ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနာဋ္ဌေန။

တတ္ထ ပုရိမာ ပုရိမာ မာတုပရမ္မရာ ဝိယ အနန္တရပစ္စယပရမ္မရာ
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဓီတုပရမ္မရာ ဝိယ တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နပရမ္မရာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။
ဧဝံ သန္တေ အရဟန္တာနံ သဗ္ဗပစ္ဆိမံ ပရိနိဗ္ဗာနစိတ္တမ္ပိ ပုန ပဋိသန္ဓိစိတ်တသင်္ခါထံ
ဓမ္မန္တရံ ဥပ္ပာဒေယျာတိ။ န ဥပ္ပာဒေယျ။ ကသ္မာ၊ တဒါ ကမ္မကိလေသဝေဂါနံ
သဗ္ဗသော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝေန အစ္စန္တသန္တတရတ္တာ ကဿ စိတ္တဿာတိ။ ။
အနန္တရပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅- သမနန္တရပစ္စယော

ပစ္စယဓမ္မဝိဘာဂေါ စ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဝိဘာဂေါစ အနန္တရပစ္စယသဒိသော။

ကေနဋ္ဌေန သမနန္တရောတိ။ သုဋ္ဌ၊ အနန္တရဋ္ဌေန သမနန္တရော။ ယထာ
သိလာထမ္ဘာဒီသု ရူပကလာပါ ဧကာဗဒ္ဓါ သမနာပိ ရူပဓမ္မဘာဝေန
သဏ္ဌာနဇာတိကတ္တာ မဇ္ဈေ ပရိစ္ဆေဒရူပသဟိတာ ဧဝံ ဟောန္တိ။ ဒွိန္ဒံ ရူပကလာပါနံ
မဇ္ဈေ အန္တရံ နာမ ဝိရံ နာမ အတ္ထိယေဝ။ န တထာ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္ဒံ စိတ္တ
စေတသိကကလာပါနံ မဇ္ဈေ။ တေ ပန အရူပဓမ္မဘာဝေန အသဏ္ဌာနဇာတိကတ္တာ
မဇ္ဈေ ပရိစ္ဆေဒဓမ္မဿ နာမ ကဿစိ အာကာသဝိဝရဿ အဘာဝတော သဗ္ဗသော
အန္တရရဟိတာ ဧဝံ ဟောန္တိ။ လောကဿပိ ဒွိန္ဒံ ကလာပါနံ အန္တရံ နာမ န
ဒိဿတိ။ တတော ဣမေ သတ္တာ စိတ္တံ နာမ နိစ္စံ ဓုဝံ ထာဝရံ အဝိပရိဏာမဓမ္မန္တိ
ဧဝံ စိတ္တေ နိစ္စသညိနော ဟောန္တိ။ ဧဝံ သုဋ္ဌ၊ အနန္တရဋ္ဌေန သမနန္တရော။
အနန္တရဋ္ဌေနာတိစ အတ္တနော အနန္တရေ အတ္တသဒိသဿ ဓမ္မန္တရဿ
ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေနာတိ ပုဗ္ဗေ ဂုတ္တမေဝ။

ဧဝံ သန္တေ နိရောဓသမာပတ္တိကာလေ ပုရိမစိတ္တံ နာမနေဝသညာနာသညာ
ယတနစိတ္တံ ပစ္ဆိမစိတ္တံနာမ အရိယဖလစိတ္တံ၊ ဒွိန္ဒံ စိတ္တာနံ အန္တရေ ဧကရတ္တိဒိဝမ္ပိ
ဒွေရတ္တိဒိဝါနိပိ။ လ၊ သတ္တရတ္တိဒိဝါနိပိ အစိတ္တကော ဟောတိ။ အသညသတ္တ

ဘူမိယံပိ ပုရိမေ ကာမဘေဝေ စုတိစိတ္တံ ပုရိမစိတ္တံ နာမ။ ပစ္ဆိမေ ကာမဘေဝေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ပစ္ဆိမစိတ္တံ နာမ။ ဒွိန္ဒ စိတ္တာနံ အန္တရေ အသညသတ္တဘေဝေ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ ပုဂ္ဂလော အစိတ္တကော တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထဒွေ ပုရိမစိတ်တာနိ အတ္တနော အနန္တရေ အတ္တသဒိသဿ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနပစ္စယသတ္တိရဟိတာနိ ဟောန္တိတိ။ န ဟောန္တိ။ မဟန္တေဟိ ပု ဘာဝနာပဏိဓိဗလေဟိ ပဋိဗာဟိတတ္တာ ပုရိမစိတ္တာနိ စ နိရုဇ္ဈမာနာနိ အနန္တရေ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနသတ္တိသဟိတာနိ ဧဝ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ပစ္ဆိမစိတ္တာနိ စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ တသ္မိံ ခဏေ ဧကာဗဒ္ဒဘာဝေန အနုပ္ပဇ္ဇိတွာ စိရကာလေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ န စ ဧတ္တကမတ္တေန ပုရိမစိတ္တာနံ အနန္တရေ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနသတ္တိနာမ နတ္ထိတိစ၊ တေ အနန္တရပစ္စယဓမ္မာ နာမ န ဟောန္တိတိ စ သက္ကာ ဝတ္တု။ ယထာ တံရညော ယောဓာ နာမ အတ္ထိ၊ ကဒါစိ ရာဇာ ကာလံ ဥတွာ တုမေ ဣဒါနိ မာယုဇ္ဈထ၊ ယုဒ္ဓကာလော န ဟောတိ၊ အ သုကသ္မိံ ကာလေ ဧဝ ယုဇ္ဈထာတိ ဝဒေယျ။ တေ စ တဒါ အယုဇ္ဈမာနာ ဝိစရေယျ။ ဧဝံ သန္တေပိ တေသံ ယုဇ္ဈနသတ္တိ နာမ နတ္ထိတိ စ၊ တေ ယောဓာ နာမ န ဟောန္တိတိစ - နသက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။

ဧတ္တ ဝဒေယျ။ ဣမသ္မိံ ပစ္စယေ တေ ပန အရူပဓမ္မဘာဝေန အသဏ္ဌာနဇာတိ ကတ္တာ မဇ္ဈေ ပရိစ္ဆေဒဓမ္မဿ နာမ ကဿစိ အဘာဝတော သဗ္ဗဿော အန္တရရဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိတိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သန္တေ ပုဗ္ဗေ အာရမ္မဏပစ္စယေ ဘေရိသဒ္ဓဝိဏာသဒ္ဓေါပမာဟိ ယော စိတ္တာနံ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပာဒေါစ နိရောဓော စ၊ ဝုတ္တာ၊ သော အမှေဟိကထံ ပစ္စေတဗ္ဗောတိ။ အညမညဝိရဒ္ဓါနံ နာနာစိတ်တာနံ ခဏမတ္တေပိ ပုဗ္ဗာပရပရိဝတ္တ နဿ လောကေ ပညာယနတော။ အယမတ္တာပုဗ္ဗေ စိတ္တယမကဒီပနိယံ ဝိတ္တာရတော ဝုတ္တောယောဝါတိ။ ။ သမနန္တရပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆- သဟဇာတပစ္စယော

ပစ္စယေဓမ္မဝိဘာဂေါစ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဝိဘာဂေါစ ဝုစ္စတိ။ ဧကတော ဥပ္ပန္နာ သဗ္ဗေပိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယာ စ ဟောန္တိ သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန္နာစ။ ပဋိသန္ဓိနာမက္ကန္တာ စ ပဋိသန္ဓိသဟဇာတံ

ဟဒယဝတ္ထု စ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယာ စ ဟောန္တိ သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန္နာ စ။ သဗ္ဗာနိ မဟာဘူတာနိပိ အညမညံ သဟဇာတပစ္စယာ စ ဟောန္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ စ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ သဗ္ဗာနိ ကမ္မဇရူပါနိ စ ပဝတ္တိကာလေ တဿ တဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏ တေန တေန စိတ္တေန ဇာတာနိ သဗ္ဗာနိ စိတ္တဇရူပါနိ စ သဟဇာတစိတ္တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ နာမ။ သဗ္ဗာနိ ဥပါဒါရူပါနိ သဟဇာတမဟာဘူတာနံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ နာမ။

ကေနဋ္ဌေန သဟဇာတော၊ ကေနဋ္ဌေန ပစ္စယော။ သဟဇာနနဋ္ဌေန သဟဇာတော၊ ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယော။ တတ္ထ သဟဇာနနဋ္ဌနာတိ ယောဓမ္မော ဇာယမာနော အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နေဟိ ဓမ္မေဟိ သဟေဝ သယဉ္စ ဇာယတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္န စ ဓမ္မေ အတ္တနာ သဟေဝ ဇနေတိ ဥပ္ပာဒေတိ၊ တဿ သော အတ္တော သဟဇာနနဋ္ဌော နာမ။

ယထာ သူရိယော နာမ ဥဒယန္တော သူရိယာတပေ စ သူရိယာလောကေ စ အတ္တနာ သဟေဝ ဇနယန္တေ ဥဒေတိ။ ယထာ စ ပဒီပေါ နာမ ဇလန္တော ပဒီပါတပေ စ ပဒီပါလောကေ စ အတ္တနာ သဟေဝ ဇနယန္တော ဇလတိ။ ဧဝမေဝံ အယံ ပစ္စယဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ အတ္တနာ သဟေဝ ဥပ္ပာဒေတိ။ တတ္ထ သူရိယော ဝိယ ဧကမေကော နာမ ဓမ္မော၊ သူရိယာတပါ ဝိယ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ သူရိယာလောကာ ဝိယ သဟဇာတရူပဓမ္မာ။ တထာ သူရိယော ဝိယ ဧကမေကော မဟာဘူတရူပဓမ္မော၊ သူရိယာတပါ ဝိယ သဟဇာတမဟာဘူတ ဓမ္မာ၊ သူရိယာလောကာ ဝိယ သဟဇာတဥပါဒါရူပဓမ္မာ၊ ဧသ နယော ပဒီပုပမာယ ပီတိ။ ။ သဟဇာတ ပစ္စယဒီပနာနိဋ္ဌိတာ။

၇- အညမညပစ္စယော

သဟဇာတပစ္စယေ ဝိဘတ္တေသု ဓမ္မေသု ယော ယော ပစ္စယဓမ္မောတိ ဝုတ္တော၊ သော သော ဧဝ ဣဓ ပစ္စယဓမ္မော စေဝ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော စ ဟောတိ၊ သဗ္ဗေပိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညဿ ပစ္စယဓမ္မာ စ ဟောန္တိ အညမညဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ စ။ သဟဇာတာ စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညဿ ပစ္စယဓမ္မာစ ဟောန္တိ အညမညဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ စ။

ပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ ပဋိသန္ဓိသဟဇာတံ ဟဒယဝတ္ထု ရူပဉ္စ အညမညဿ ပစ္စယဓမ္မာ စ ဟောန္တိ အညမညဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ စ။ အတ္ထော သုဝိညေယျောယေဝ။

ယထာ အညမညံ နိဿာယ ဥဿာပိတာ တယော ဒဏ္ဍာ အညမညဿ နိဿယာ စ ဟောန္တိ၊ အညမညံ နိဿိတာ စ။ တေသု ဧကမေကသ္မိံ ဥဿိတေ သဗ္ဗေ ဥဿိတာ ဟောန္တိ၊ ဧကမေကသ္မိံ ပတန္တေ သဗ္ဗေ ပတန္တိ။ ဧဝံ အညမညဓမ္မာ စ ဒဋ္ဌဗျာ။

ဧတ္ထ ဝဒေယျူ၊ သဗ္ဗေ စေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တပစ္စယံ အလဘမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောန္တိတိ ယုတ္တံ။ ကသ္မာ။ ဖုသနာဒီနံ စေတသိကကိစ္စာနံ ဝိဇာန နကိစ္စပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ဟိ ဝုတ္တံ။ စိတ္တံ ပန စေတသိကပစ္စယံ အလဘမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောတိတိ န ယုဇ္ဇေယျာတိ။ ဝုစ္စတေ၊ စေတသိကဓမ္မာ နာမ စိတ္တဿ သဟာယင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တေဟိ ဝိနာ စိတ္တမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောတိယေဝ၊ ဧသေဝ နယော စတူသု မဟာဘူတေသုပီတိ။ ဥပါဒါရူပါနိပန မဟာဘူတာနံ နိဿန္တမတ္တတ္တာ သဟာယင်္ဂါနိ န ဟောန္တိတိ။ နန အာဟာရရူပဉ္စ ဇီဝိတရူပဉ္စ ပစ္စယဝိသေသတ္တာ သဟာယင်္ဂံ ဟောတိတိ။ ဝုစ္စတေ၊ ဌိတိယာ ဧဝ သဟာယင်္ဂံ ဟောတိ၊ န ဥပ္ပာဒေ။ ဣဓ ပန ဥပ္ပာဒေ သဟာယင်္ဂံ အဓိပ္ပေတန္တိ။ ။ အညမမညပစ္စယဒိပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈- နိဿယပစ္စယော

တိဝိဇော နိဿယပစ္စယော၊ သဟဇာတနိဿယော ဝတ္ထုပုရေဇာတ နိဿယော ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယော။

တတ္ထ ကတမော သဟဇာတနိဿယော။ သဗ္ဗော သဟဇာတပစ္စယော သဟဇာတနိဿယော။ တသ္မာ တတ္ထ ပစ္စယဝိဘာဂေါ စ ပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂေါစ သဟဇာတပစ္စယေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗျော။

ကတမော ပန ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော။ ဆ ဝတ္ထုနိ စက္ခုဝတ္ထု သောတဝတ္ထု ဃာနဝတ္ထု ဇိဝှာဝတ္ထု ကာယဝတ္ထု ဟဒယဝတ္ထု။ ဣမာနိ ဆဝတ္ထုနိ ပဝတ္တိကာလေ သတ္တာနံ ဝိညာဏဓာတုနံ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော။

ဝတ္ထုရူပမေဝ ပုရေဇာတံ ဟုတွာ နိဿယော ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော။
တတ္ထ စိတ္တစေတသိကာနံ နိဿယဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဝတ္ထု နာမ။ ပုရေဇာတန္တိ အတ္တနော
အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏတော ပုရိမေ ခဏေ ဇာတံ။

တတ္ထ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ တဒါ ပုရေဇာတဿ ဝတ္ထုရူပဿ အဘာဝတော
အတ္တနာ သဟုပ္ပန္နမေဝ ဟဒယဝတ္ထုရူပံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဌမဘဝဂ်စိတ္တံပန
ပဋိ သန္ဓိစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နဟဒယဝတ္ထုရူပံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒုတိယဘဝဂ်စိတ္တံ
ပဌမဘဝဂ် စိတ္တေန သဟုပ္ပန္နံ နိဿာယ ဖပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ တတိယဘဝဂ်စိတ္တံ
ဒုတိယဘဝဂ်စိတ္တေန သဟုပ္ပန္နန္တိအာဒိနာ ယာဝမရဏာသန္ဓကာလာ ဒွိန္ဒံ
မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုနံ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော ဝေဒိတဗျော။

ယထာ ဝိဏာသဒ္ဓါနာမ ဝိဏာတန္တိသုဝိဏာဒဏ္ဍကေဟိ ပဟရဏဝေဂေန
ဧဝ ဇာယန္တိ၊ နော အညထ။ တထာ ပဉ္စဝိညာဏာနိ နာမ ပဉ္စဝတ္ထုသင်္ခါတေသု
ပဉ္စဒ္ဓါရေသု ပဉ္စန္ဒံ အာရမ္မဏာနံ အာပါထာဂမနဝေဂေန ဧဝ ဇာယန္တိ၊ နော
အညာထာ။

အာပါထာဂမနဉ္စ တေသံ ဒွါရာရမ္မဏာနံ ဌိတိပတ္တကာလေ ဧဝ ဟောတိ။
အာပါထာဂမနပစ္စယာ စ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဘဝဂ် စလတိ။ ဘဝဂ်စလနပစ္စယာ စ
အာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အာဝဇ္ဇနပစ္စယာ စ တာနိ ပဉ္စဝိညာဏာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ
စက္ခာဒိနိ ပဉ္စဝတ္ထုနိ ပုရေ အတိတဘဝဂ်စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နာနိ ဧဝ
ပဉ္စဝိညာဏဓာတုနံ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ။

မရဏာသန္ဓကာလေ ပန သဗ္ဗာနိ ဆ ဝတ္ထုနိ စုတိစိတ္တတော ပုရေ
သတ္တရသမဿ ဘဝဂ်စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတော ပရံ န
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ မရဏာသန္ဓကာလေ ဘဝဂ်စိတ္တာနိ စ သဗ္ဗာနိ ဆဒ္ဓါရိကဝီထိ
စိတ္တာနိ စ စုတိစိတ္တဉ္စ ပုရေတရံ ဥပ္ပန္နာနိ တာနိယေဝ အတ္တနော အတ္တနော
ဝတ္ထုနိ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အယံ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော။

ကတမော ပန ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယော။ ယဒါ အတ္တနော
အဇ္ဈတ္တံ ဝတ္ထုရူပံ အာရဗ္ဘ ယံ ရူပံ နိဿာယ မမ မနောဝိညာဏံ ဝတ္တတိ၊ ဧတံ
မမ ဧသောဟမသ္မိ ဧသော မေ အတ္တာတိ ဧဝံ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဟိ ဂဟဏဝသေန
ဝါ ဧတံ အနိစ္စံ ဧတံ ဒုက္ခံ ဧတံ အနတ္တာတိ ဧဝံ သမ္မသနဝသေန ဝါ
အာဝဇ္ဇနာဒိနိ အနောဒ္ဓါရိကဝီထိစိတ္တာနိ ပဝတ္တန္တိ။ တဒါ တံ တံ ဝတ္ထုရူပံ

ပစ္စေကံ တေသံ နိဿယဝတ္ထု စ ဟောတိ တေသံ အာရမ္မဏဉ္စ။ တသ္မာ တံ တံ ဟဒယရူပံ တဿ တဿ စိတ္တုပ္ပါဒဿ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယော ဟောတိ။ အယံ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယော။ ဧဝံ နိဿယပစ္စယော တိဝိဓော ဟောတိ။

ဣဓ သုတ္တန္တနိဿယောပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဣမေ မနဿ ဝါ တိရစ္ဆာနဂတာ ဝါ ရုက္ခာဒယော ဝါ မဟာပထဝီယံ ပတိဋ္ဌိတာ၊ မဟာပထဝီ စ ဟေဋ္ဌာ မဟာဥဒကက္ခန္ဓော၊ မဟာသုဒကက္ခန္ဓော စ ဟေဋ္ဌာ မဟာဝါတက္ခန္ဓော၊ မဟာ ဝါတက္ခန္ဓောစာဟဋ္ဌာ အဇဇကာ သေ၊ မနဿာ ဂေဟေသု၊ ဘိက္ခု ဝိဟာရေသု၊ ဒေဝါ ဒိဗ္ဗဝိမာနေသူတိအာဒိနာ သဗ္ဗံ လောကပ္ပဝတ္ထိံ ဥတ္တာ နိဿယပစ္စယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ။ နိဿယပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉- ဥပနိဿယပစ္စယော

တိဝိဓော ဥပနိဿယပစ္စယော၊ အာရမ္မဏူပနိဿယော အနန္တရူပ နိဿယော ပကတူပနိဿယော။ တတ္ထ အာရမ္မဏူပနိဿယော အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စယသဒိသော၊ အနန္တရူပနိဿယော အနန္တရပစ္စယသဒိသော။

ကတမော ပကတူပနိဿယော။ သဗ္ဗေပိ အတီတာနာဂတာပစ္စုပ္ပန္နာ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါဘူတာ စိတ္တစေတသိကရူပဓမ္မာ စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ပညတ္တိံ စ သဗ္ဗေသံ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ ယထာရဟံ ပကတူပနိဿယော။

တတ္ထ အတီတော ပရိနိဗ္ဗုတော အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော စ အရိယသာဝက သံဃော စ သမ္မုတိသံဃပရမ္ပရာ စ အမှာကံ ပစ္ဆိမဇနာနံ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ပကတူ ပနိဿယပစ္စယော။ တထာ လောကေ အတီတာ ကာလင်္ကတာ မာတာပိတရော စ အာစရိယာ စ ပဏ္ဍိတသမဏဗြာဟ္မဏာ စ ပါကဋ္ဌာ နာနာတိတ္တာ စရိယာ စ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ ပေါရာဏကရာဇာနော စ ပစ္ဆိမကာနံ ဇနာနံ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ အကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ သုခဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ဝါ ပကတူပနိဿယော။ တထာ ဟိ တေ ပစ္ဆိမကာနံ ဇနာနံ အတ္ထာယ နာနာသဒ္ဓမ္မပညတ္တိယော ဝါ နာနာအသဒ္ဓမ္မ ပညတ္တိယော ဝါ နာနာလောကူပ ကရဏာ နိ ဝါ လောကစာရိတ္တ ကုလဂေါတ္တစာရိတ္တ ဓမ္မေသု ဝါ နာနာဒိဋ္ဌိဝါ ဒေသု ဝါ နာနာကမ္မာယတနသိပ္ပာယတန ဝိဇ္ဇာဌာနေသု ဝါ ယထာပဋ္ဌပိတေသု

ဂါမနိဂမနဂရခေတ္တဝတ္ထုတဠာကပေါက္ခရဏိ အာဝါဠာဒီသု ဝါ ဂေဟရထသကဠု
နာဝါ သမ္မောတသမ္ပန္နဒီသု ဝါ ဇာတရူပရဇောမဏိမုတ္တဒီသု ဝါ ဒါယန္တံ
ပဋိပဇ္ဇန္တာ လောကေ ဝဗုဒ္ဓိ။

အနာဂတောပိ မေတ္တေယျော နာမ ဗုဒ္ဓေါ တဿ ဓမ္မော စ တဿ
သံဃော စ ဧတရဟိ ဗဟုဇ္ဇနာနံ ပါရမိပုညပ္ပဝတ္တိယာ ပကတူပနိဿယပစ္စယော။
တထာ ဣမသ္မိံ ဘဝေ စ ပစ္ဆိမေ ကာလေ ပဋိလိဿမာနာ ဣဿရိယဌာန-
နေဓညသမ္ပတ္တိယော ပုရိမေ ကာလေ ဌိတာနံ မဟာဇနာနံ နာနာဘိသင်္ခါရပ္ပတ္တိယာ
ပကတူပနိဿယပစ္စယော။ အနာဂတဘဝေ စ အနုဘဝိဿမာနာ ဘဝသမ္ပတ္တိ
ဘောဂ သမ္ပတ္တိယော မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိယော စ ဧတရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ
ဌိတာနံ ဒါနသီလာ ဒိပုညကိရိယုပ္ပတ္တိယာ ပကတူပနိဿယပစ္စယော။ ယထာ
ဟိ လောကေ ဟေမန္တေ ကာလေ ဓညပ္ပလာနိ လဘိဿာမာတိ ဝဿိကေ
ကာလေ ကဿနဝပ္ပနကမ္မာနိ အာရဘန္တိ၊ ကမ္မေ သိဒ္ဓေ တံ တံ နေံ လဘိဿာမာ
တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ တံ တံ ဝီရိယကမ္မံ ဝါ တံ တံ ပညာကမ္မံ ဝါ အာရဘန္တိ။
တတ္ထ ဓညပ္ပလပ္ပဋိလာဘော စ တံ တံ နေပုဋိလာဘော စ တံ တံ ကမ္မာရမ္ဘာဿ
အနာဂတပကတူပနိဿယပစ္စယော တံ တံ ကမ္မာရမ္ဘော စ ဓညပ္ပလပ္ပဋိလာဘဿ
စ တံ တံ နေပုဋိလာဘဿ စ အတီတပကတူပနိဿယပစ္စယော။ ဧဝမေဝ
ပစ္ဆိမေ အနာဂတေ ကာလေ နာနာ ကမ္မပ္ပလာနိ သမ္ပဿန္တာ ပတ္တယန္တာ
မဟာဇနာ ပုရိမေ ပစ္စုပ္ပန္နေ ကာလေ နာနာပုညာကမ္မာနိ အာရဘန္တိ။ တတ္ထ
ပုညပ္ပလာနိ ပုညကမ္မာနံ အနာဂတပကတူ ပနိဿယပစ္စယော။ ပုညကမ္မာနိ
ပုညပ္ပလာနံ အတီတပကတူပနိဿ ယပစ္စယော။ တသ္မာ အနာဂတပကတူပ
နိဿယောပိ အတီတပကတူပနိဿယော ဝိယ အတိမဟန္တော ပစ္စယော ဟောတိ။

ပစ္စုပ္ပန္နာ ဗုဒ္ဓါယော ပစ္စယာ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ မနုဿဒေဝဗြဟ္မာနံ ပစ္စုပ္ပန္နာ
မာတာပိတရော ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ပုတ္တဓိတာဒိနံ ပစ္စုပ္ပန္နပကတူပနိဿယော နာမ။
သော သုပါကဋ္ဌောယေဝ။

အဇ္ဈတ္တဘူတာ ပကတူပနိဿယဓမ္မာနာမဗုဒ္ဓါဒီသု သိညာဏကသန္တာနေသု
ဥပ္ပန္နာ ပစ္စယဓမ္မာ။ ဗဟိဒ္ဓါဘူတာ ပကတူပနိဿယဓမ္မာ နာမသတ္တာနံ
ပတိဋ္ဌာနဘူတာ ပထဝီပဗ္ဗတနဒိသမုဒ္ဒါဒယော တေသံ တေသံ သတ္တာနံ
ဗဟူပကာရာ အရညဝန ရက္ခတိဏ ပုဗ္ဗဏ္ဍာပရဏ္ဍာဒယော စန္ဒသူရိယဂဟေ

နက္ခတ္တာဒယော ဝသောဒက အဂ္ဂိဝါတသီတဥဏှာ ဒယော စ သဗ္ဗေပိ တေ သတ္တာနံ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ အကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ သုခုပ္ပတ္တိယာ ဝါ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ဝါ ဗလဝပစ္စယာ ဟောန္တိ။

ဣမေ ဇနာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿမာတိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဝါ ဘာဝေန္တိ၊ အနာဂတေ ဗုဒ္ဓကာလေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမာတိ ပါရမီဓမ္မေ ဝါ ပရိပူရေန္တိ။ တတ္ထ နိဗ္ဗာနံ တေသံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဗလဝပစ္စယော ဟောတိ။

လောကေ နာနာဝေါဟာရဘူတာ နာမပညတ္တိယော စ ဗုဒ္ဓသာသနေ တိပိဋကပရိယတ္တိဓမ္မဘူတာ နာမပညာတ္တိယော စ တေသံ တေသံ အတ္တာနံ ဇာနနတ္ထာယ ဗလဝပစ္စယော။

တတ္ထ သင်္ခတဓမ္မော နာမ ပစ္စယေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အသတိ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာပိ ပစ္စယော သတိ တိဋ္ဌန္တိ၊ အသတိ န တိဋ္ဌန္တိ။ တသ္မာ တေသံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဝါ ဌိတိယာ ဝါ ပစ္စယော နာမ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ နိဗ္ဗာနံ ပန ပညတ္တိစ အသင်္ခတဓမ္မော ဟောန္တိ အဇာတိဓမ္မ၊ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ နိစ္စဓမ္မာ ဓုဝဓမ္မော။ တသ္မာ တေသံ ဥပ္ပာဒါယ ဝါ ဌိတိယာ ဝါ ပစ္စယော နာမ နတ္ထိတိ။

ကုသလော ကုသလဿ ဥပနိဿယော၊ သဒ္ဓံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတီတိအာဒိနာ သုပါကဋ္ဌော။ တထာ ရာဂံ ဥပနိဿာယ ပါဏံဟံနတိ။ အဒိန္နံ အာဒိယတီတိအာဒိနာ သပ္ပာယံ ဥတုံ သပ္ပာယံ ဘောဇနံ ဥပနိဿာယ ကာယိကံ သုခံ ပစ္စနဘောတီတိအာဒိနာ စ အကုသလော အကုသလဿ၊ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ဥပနိဿယောပိ သုပါကဋ္ဌော။

ကုသလော ပန အကုသလဿပိ ဗလဝူပနိဿယော။ ဒါနံ ဒတ္တာ တေန ဒါနေန အတ္တာနံ ဥက္ကံသေတိ၊ ပရံ ဝမ္ဘေတိ။ တထာ သီလသမ္ပန္နော ဟုတွာ သမာဓိသမ္ပန္နော ဟုတွာ ပညာသမ္ပန္နော ဟုတွာ အတ္တာနံ ဥက္ကံသေတိ၊ ပရံ ဝမ္ဘေတိ။

ကုသလော အဗျာကတဿပိ ဗလဝူပနိဿယော။ သဗ္ဗာနိ စတုဘူမိက ကုသလကမ္မာနိ ဝါ ကမ္မပရိဝါရာနိ ကုသလာနိ ဝါ ကာလန္တရေ စတုဘူမိကာနံ ဝိဝါကာဗျာကတာနံ ဗလဝူပနိဿယော။ ဒါနပါရမီ၊ ပူရေန္တာ ပူရဏကာလေ ဗဟုံ ကာယိကဒုက္ခံ ပစ္စနဘဝန္တိ။ တထာ သီလပါရမီ၊ နိက္ခမပါရမီ၊ ပညာပါရမီ၊ ဝီရိယပါရမီ၊ ခန္တီပါရမီ၊ သစ္စပါရမီ၊ အဓိဋ္ဌာနပါရမီ၊ မေတ္တာပါရမီ၊ ဥပေက္ခာပါရမီ။

ဧသေဝ နယော ဈာနဘာဝနာ မဂ္ဂဘာဝနာသုပိ။

အကုသလော ကုသလဿပိ ဗလဂူပနိဿယော။ ဣဓကစော ပါပံ ကတွာ ပစ္ဆာ ဝိပုဋ္ဌိသာရိ ဤတွာ တဿ ပါပဿ ပဟာနာယ ဒါနသီလ ဈာနမဂ္ဂကုသလာနိ သမ္မာဒေတိ တံ ပါပံ တေသံ ကုသလာနံ ဗလဂူပနိဿယော။

အကုသလော အဗျာကတဿပိ ဗလဂူပနိဿယော။ ဣဓ ဗဟူ ဇနာ ဒုစ္စရိတာနိ ကတွာ စတူသု အပါယေသု ပတိတွာ အပါယဒုက္ခံ ပစ္စနဘဝန္တိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မေပိ ကေစိ အတ္တနော ဝါ ပရဿဝါ ဒုစ္စရိတကမ္မပစ္စယာ ဗဟုံ ဒုက္ခံ ပစ္စနဘဝန္တိ။ ကေစိ ဒုစ္စရိတကမ္မေန ဓနံ လဘိတွာ သုခံ ပစ္စနဘဝန္တိ။ ဗဟုဇနာ ရာဂမူလကံ ဗဟုံ ဒုက္ခံ ပစ္စနဘဝန္တိ၊ ဒေါသမူလကံ မောဟမူလကံ ဒိဋ္ဌိမူလကံ မာနမူလကန္တိ။

အဗျာကတော ကုသလဿပိ ဗလဂူပနိဿယော။ ဓနသမ္ပတ္တိယာ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ ပူရေတိ၊ ပညံ ပူရေတိ၊ ဘာဝနာသပ္ပာယ် အာဝါသံ ဝါ လေဏံ ဝါ ဂုဟံ ဝါ ရုက္ခံ ဝါ အရညံ ဝါ ပဗ္ဗတံ ဝါ ဂေါစရဂါမံ ဝါ ဥတုသပ္ပာယ် ဝါ အာဟာရသပ္ပာယ် ဝါ လဘိတွာ တံ တံ ဘာဝနံ ဘာဝေတိ။

အဗျာကတော အကုသလဿပိ ဗလဂူပနိဿယော။ လောကေ စက္ခု သမ္ပဒံ နိဿာယ ဗဟူနိ ဒဿနမူလာနိ အကုသလာနိ ဥပ္ပုဇ္ဈန္တိ။ ဧသနယော သောတ သမ္ပဒါဒီသု။ တထာ ဟတ္ထသမ္ပာဒံ ပါဒသမ္ပဒံ သတ္တသမ္ပဒံ အာဝုဓသမ္ပဒန္တိအာဒိနာပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဧဝံ ဥပနိဿယော တိဝိဓော ဟောတိ။

ဣဓ သုတ္တန္တုပနိဿယောပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပနိဿာယ ပါပမိတ္တံ ဥပနိဿာယ ဂါမံ ဥပနိဿာယ အရညံ ဥပနိဿာယာတိအာဒိနာ ဗဟူသု ဌာနေသု အာဂတော။ အပိ စ ပဉ္စနိယာမဓမ္မာ သတ္တလောကသင်္ခါရ လောက ဩကာသလောက သင်္ခါတာနံ တိဏ္ဍံ လောကာနံ အဝိဇ္ဇိနုပ္ပဝတ္တိယာ ဗလဝပစ္စယာ ဟောန္တိ။ အယဉ္စ အတ္ထော နိယာမဒီပနိယံ အမှေဟိ ဝိတ္တာရတော ဒီပိတောတိ။

ကေနဋ္ဌေန အာရမ္မဏူပနိဿယောတိ။ အဓိပတိဘူတံ အာရမ္မဏမေဝ အာရမ္မဏိကဓမ္မာနံ ဗလဝနိဿယဋ္ဌေန အာရမ္မဏူပနိဿယော။

ကေနဋ္ဌေန အနန္တရူပနိဿယောတိ။ ပုရိမံ အနန္တရစိတ္တမေဝ ပစ္စိမဿ အနန္တရစိတ္တဿ ဥပ္ပဇနတ္ထာယ ဗလဝနိဿယဋ္ဌေန အနန္တရူပနိဿယော။

မာတာဝိယ ပုရိမစိတ္တံ၊ ပုတ္တော ဝိယ ပစ္ဆိမစိတ္တံ။ ယထာ မာတာ အတ္တနော အနန္တရေ ပုတ္တဿ ဥပ္ပဇနတ္တာယ ဗလဂူပနိဿယော ဟောတိ၊ တထာ ပုရိမစိတ္တံ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဥပ္ပဇနတ္တာ ယာတိ။

ကေနဋ္ဌေန ပကတူပနိဿယောတိ။ ပကတိယာဝ လောကေ ပဏှိတာနံ ပါကဋ္ဌော ဥပနိဿယော ပကတူပနိဿယော။

ဧတ္ထ စ အနန္တရူပနိဿယာနဘာဝေါ အနန္တရစိတ္တေ ဧဝ ဖရတိ။ ပကတူပ နိဿယာနဘာဝေါ ပန ဒူရေတိ ဖရတိယေဝ။ တထာ ဟိ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ပုရိမေသု ဒိဝသေသု ဝါ မာသေသု ဝါ သံဝစ္ဆရေသု ဝါ ဒိဋ္ဌသုတ ဃာယိတသာယိတဖု သိတဝိညာတာနိ အာရမ္မဏာနိ ပစ္ဆာ တထာရူပေ ပစ္စယေ သတိဝဿသတေပိ မနောဒွါရေ အာပါတံ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဣဒံ နာမ ပုဗ္ဗေ မယာ ဒိဋ္ဌံ သုတန္တိအာဒိနာ သတ္တာ အနုဿရန္တိ။ ဩပပါတိကသတ္တာ ပန ပုရိမဘဝံပိ အနုဿရန္တိ။ တထာ မနုဿေသုပိ အပ္ပေကစ္စေ ဇာတိဿရသညာလာဘိနော။ တထာ ပုဗ္ဗေ အနေကသ တသဟဿေသု ဒိဋ္ဌာဒိသု ဝတ္ထုသု ပစ္ဆာ ဧကသ္မိံ ခဏေ ဧကံ ဝတ္ထု ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ တသ္မိံ ဧဝ ခဏေ ဗဟူသုပိ တေသု မနောဝိညာဏသန္တာနံ ဖရမာနံ ပဝတ္တတီတိ။ ။ ဥပနိဿယပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀ - ပုရေဇာတပစ္စယော

တိဝိဓော ပုရေဇာတပစ္စယော။ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စယော စ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယော စ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယော စ။

တတ္ထ ဝတ္ထုပုရေဇာတော စ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတော စ ပုဗ္ဗေ နိဿယပစ္စယေ နိဿယနာမေန ဝုတ္တာ ဧဝ။

အာရမ္မဏပုရေဇာတော နာမ ပစ္စုပ္ပန်နိ အဋ္ဌာရသနိပ္ပန္နရူပါနိ ဧဝ။ တေသုပိ ပစ္စုပ္ပန်နိ ရူပသဒ္ဓါဒိနိ ပဉ္စာရမ္မဏာနိ ပဉ္စနံ ပဉ္စဝိညာဏဝိထိစိတ္တာနံ နိယမတော အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယော ဟောန္တိ။ ယထာ ဟိ ဝိဏာသဒ္ဓါနာမ ဝိဏာတန္တိသု ဝိဏာဒဏှာကေန ပဟရဏပစ္စယော ဧဝ ဥပ္ပဇန္တိ။ ဧဝဉ္စသတိ တေ သဒ္ဓါပုရေဇာတာဟိ ဝိဏာတန္တိ ဝိဏာဒဏှာကေဟိ ဝိနာ ဥပ္ပဇိတုံ န သက္ကောန္တိ။ ဧဝမေဝံ ပဉ္စဝိညာဏဝိထိစိတ္တာနိပိ ပဉ္စသု ဝတ္ထုဒွါရေသု ပဉ္စန္ဒံ အာရမ္မဏာနံ အာပါတာဂမနပစ္စယာ ဧဝ ဥပ္ပဇန္တိ။ အာပါတာဂမနဉ္စ တေသံ

ဒွိန္ဒ ဌိတိပတ္တကာလေ ဧဝံ ဟောတိ။ န ကေဝလဉ္စ တသ္မိံ ကာလေ တာနိ ပဉ္စာရမ္မဏာနိ တေသု ပဉ္စဝတ္ထုသု ဧဝံ အာပါထမာဂစ္ဆန္တိ။ အထ ခေါဘဝင်္ဂမနောဒွါရေပိ အာပါတံ အာဂစ္ဆန္တိယေဝ။ တသ္မိံ အာပါတဂမနတ္တာ ဧဝံ တံဘဝင်္ဂပိ ဒွိက္ခတ္တံ စလိတွာ ဥပစ္ဆိန္တေ၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒေ ဧဝံ တာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ ဥပုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝဉ္စ သတိ တာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ ပုရေဇာတေဟိ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏေဟိ ဝိနာ ဥပုဇ္ဈိတုံ န သက္ကောန္တိတိ။ တာနိ ပန သဗ္ဗာနိပိ အဋ္ဌာရသနိပုဉ္စရူပါနိ နိရုဒ္ဓါနိ ဟုတွာ အတိတာနိပိ ဟောန္တိ၊ အနုပ္ပန္နာနိ ဟုတွာ အနာဂတာနိပိ ဟောန္တိ။ ဥပုဉ္စာနိ ဟုတွာ ပစ္စုပ္ပန္နာနိပိ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗာနိပိ မနောဝိညာဏာ ဝီထိစတိတ္တန အာရမ္မဏနိဟောန္တိ တေသု ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ဧဝံ တေသံ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စယော ဟောန္တိ။ ယဒါ ဒူရေ ဝါ ပဋိစ္ဆန္နေ ဝါ ဌိတံ တံ တံ အာရမ္မဏဝတ္ထု မနဿ ဧဝံ အာရမ္မဏံ ကရောတိ၊ တဒါ တံ တံ ဝတ္ထုသစေ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနံ ဟောတိ၊ ပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ ဟောတိ။ ။ ပုရေဇာတပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁-ပစ္စာဇာတပစ္စယော

ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ပစ္စုပ္ပန္နံ စိတ္တံ ပိုရေဇာတဿ ပစ္စုပ္ပန္နဿ စတုသမုဋ္ဌာနိကဿ ရူပကာယဿ ဝုပ္ပိဝိရုဋ္ဌိယာ ပစ္စာဇာတပစ္စယော။ ယထာ တံ ပစ္ဆိမဝဿေသု အနုဝဿံ ဝဿမာနာနိ ဝဿောဒကာနိ ပုရိမဝဿောသု ဇာတာနံ ရက္ခပေါ တကာနံ ဝုပ္ပိဝိရုဋ္ဌိယာ ပစ္စာဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိတိ။

တတ္ထ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ စိတ္တန္တိ ပဌမဘဝင်္ဂတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ စုတိစိတ္တာ သိပ္ပံ စိတ္တံ ဝုစ္စတိ။ ပုရေဇာတဿာတိ ပဋိသန္ဓေစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နံ ကမ္မဇရူပကာယံ အာဒိ ကတွာ အဇ္ဈတ္တသန္တာနပရိယာပနာ သဗ္ဗာ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပကာယော ဝုစ္စတိ။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နဿ ကမ္မဇရူပကာယဿ ပဌမဘဝင်္ဂါဒိနိ ပန္နရသဘဝင်္ဂစိတ္တာနိ ပစ္စာဇာတပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ပန တေန ကာယေန သဟုပ္ပန္နတ္တာ ပစ္စာဇာတံ န ဟောတိ။ သောဠသမဘဝင်္ဂစိတ္တဉ္စ တဿ ကာယဿ ဘိဇ္ဇနက္ခေတ္တေ ဥပုဉ္စတ္တာ ပစ္စယော န ဟောတိ။ တသ္မာ ပန္နရသ ဘဝင်္ဂစိတ္တာနိတိ ဝုတ္တံ။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ပန ဒွေ ရူပကာယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ကမ္မဇ ရူပကာယော စ ဥတုဇရူပကာယော စ။ တထာ ဘင်္ဂက္ခဏေပိ။ ပဌမဘဝင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ပန တယော ရူပကာယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ကမ္မဇရူပကာယော စ ဥတုဇရူပကာယော စ စိတ္တဇရူပကာယော စ။ ယဒါ ဗဟိဒ္ဓါဟာရပ္ပရဏံ လဘိတွာ အဇ္ဈတ္တာဟာရော အာဟာရဇရူပကာယံ ဇနေတိ၊ တတော ပဌာယ စတုသမုဋ္ဌာနိကာ စတ္တာရော ရူပကာယာ ဒီပဇာလာ ဝိယ ပဝတ္တန္တိ။ တေ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ အတိက္ကမ္မ ယာဝ ဌိတိဘာဝေန ခရန္တိ၊ တာဝ ပန္နရသစိတ္တာနိတေသံ ကာယာနံ ပစ္ဆာဇာတာပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝ။

ဝုဗ္ဗိဝိရဋ္ဌိယာတိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပသန္တတိယာ ဥပရူပရိ ဝုဗ္ဗိယာ စ ဝိရဋ္ဌိယာ စ။ တထာဟိ ပုရိမာ ပုရိမာ စတ္တာရော ရူပကာယာ သစေ ပစ္ဆာဇာတာပစ္စယံ ပုနပ္ပုနံ လဘန္တိ၊ ဧဝံ သတိ တေ နိရဇ္ဈန္တာပိ ပစ္ဆာ ရူပ သန္တတိပရမ္ပရာနံ ဝုဗ္ဗိယာ စ ဝိရဋ္ဌိယာ စ ဝေပုလ္လာယ စ ဗလဝပစ္စယာ ဟုတွာ နိရဇ္ဈန္တိတိ။ ။ ပစ္ဆာဇာတာပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂- အာသေဝနပစ္စယော

ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တာနီ သတ္တရသ လောကိယကုသလစိတ္တာနီ အာဝဇ္ဇနဒွယ ဝဇ္ဇိတာနီ အဋ္ဌာရသ ကိရိယစိတ္တာနီတိ သတ္တစတ္တာလီသံ လောကိယဇေနစိတ္တာနံ အာသေဝနပစ္စယော။ တေသု နိရန္တရပ္ပဝတ္တံ ဇေနသန္တတိ ပတွာ ပုရိမံ ပုရိမံ ဇေနစိတ္တံ အာသေဝနပစ္စယော။ စတူဟိ မဂ္ဂစိတ္တေဟိ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ စိတ္တံ အာသေဝနပစ္စယုပ္ပန္နံ။

ကေနဋ္ဌေန အာသေဝနန္တိ။ ဥပရူပရိ ပဂုဏဘာဝဝဗျာကတေ ထာမဗလဝဗျာ- နတ္ထဉ္စ ပရိဝါသဂ္ဂါဟာပနဋ္ဌေန။

တတ္ထ ပဂုဏဘာဝေါတိ ပုနပ္ပုနံ သဇ္ဈာယိတဿ ပါဠိပါဌဿ သုခေန ပဝတ္တနံ ဝိယ ဇေနဋ္ဌာနဇေနကိစ္စသင်္ခါတေ ဌာနကိစ္စဝိသေသေ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမစိတ္တဿ သုခေန ပဝတ္တနံ။ ။ ပရိဝါသော နာမ ကောသေယျဝတ္တံ ပုနပ္ပုနံ သုဂန္ဓေန ပရိဝါသနံ ဝိယ စိတ္တသန္တာနေ ပုနပ္ပုနံ ရဇ္ဇနဒုဿနာဒိနာ ဝါ အရဇ္ဇနအဒုဿနာ ဒိနာ ဝါ ပရိဝါသနံ။ ပုရိမသ္မိံ ဇေနစိတ္တေ နိရဒ္ဓေပိ တဿ ဇေနဝေဂေါ န

နိရုဇ္ဈတိ၊ ပိစ္ဆိမံ စိတ္တသန္တာနံ ဖရမာနော ပဝတ္တတိယေဝ။ တသ္မာ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ဇေနစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ တေန ဝေဂေန ပဂ္ဂတိဟံ ဗလဝတရံ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဧဝံ ပုရိမစိတ္တံ အတ္တနော ပရိဝါသံ ပစ္ဆိမစိတ္တံ ဂဏှာပေတိ။ ပစ္ဆိမဉ္စ စိတ္တံ ပုရိမဿ စိတ္တဿ ပရိဝါသံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ သော အာသေဝနဝေဂေါ ပကတိယာ သတ္တဟိ စိတ္တဝါရေဟိ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ၊ တတောပရံ တဒါရမ္မဏဝိပါ ကစိတ္တံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဘဝင်္ဂစိတ္တဝါရော ဝါ ပဝတ္တတိ။

ဣဓ သုတ္တန္တာသေဝနပစ္စယောပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ သတိပဋ္ဌာနံ ဘာဝေတိ၊ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘာဝေတိ၊ သတိသမ္ပောဇ္ဈိကံ ဘာဝေတိ၊ ဓမ္မဝိစယသမ္မာဇ္ဈိကံ ဘာဝေတိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ ဘာဝေတိတိအာဒိနာ ဗဟူသု ဌာနေသု ဝုတ္တော။ တတ္ထ ဘာပေတိတိ ဧကံပိ ဒိဝသံ ဘာဝေတိ၊ သတ္တပိ ဒိဝသာနိ ဘာဝေတိ၊ ဧကံပိ မာသံ ဘာဝေတိ၊ သတ္တပိ မာသာနိ ဘာဝေတိ၊ ဧကံပိ သံဝစ္ဆရံ ဘာဝေတိ၊ သတ္တပိ သံဝစ္ဆရာနိ ဘာဝေတိဟိ အတ္တော။

ပုရိမပုရိမေသု ဘဝေသု အာသေဝိတာနိ ဘာဝိတာနိ ဗဟုလီကတာနိ ကုသလာနိ ဝါ အကုသလာနိ ဝါ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမေသု ဘဝေသု ဗလဝတရာနံ ကုသလာနံ ဝါ အကုသလာနံ ဝါ ဥပ္ပတ္တိယာ အာသေဝနပစ္စယော။

ကာလန္တရေ ဝါ ဘဝန္တရေ ဝါ တာဒိသာနံ ကုသလာကုသလာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော ဥပနိဿယပစ္စယော နာမ။ တေသံယေဝ ဗလဝတရတ္ထာယ ပစ္စယော အာသေဝနပစ္စယော နာမ။

လောကေပိ မဟန္တေသု စိတ္တဘာဝနာကမ္မေသု ဝါစာဘာဝနာကမ္မေသု ကာယဘာဝနာကမ္မေသု အင်္ဂပစ္စင်္ဂဘာဝနာကမ္မေသု ကမ္မာယတနသိပ္ပာယတန ဝိဇ္ဇာဌာနေသု စ အာသေဝနာ ဘာဝနာ ဗဟုလီကမ္မာနံ နိဿန္တုဂ္ဂဏာနာမ သန္တိဿန္တိယေဝ။

သဗ္ဗေသံ ခဏိကဓမ္မာနံ မဇ္ဈေ ဧဝရူပဿ အာသေဝနပစ္စယေဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ပုရိသဗလပုရိသထာမာနံ ဥပရူပရိ ဝဗု နဝသေန စိရကာလံ ပဝတ္တိတာနိ ပုရိသကမ္မာနိ နိပ္ပတ္တိံ ပါပုဏန္တိ၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာဝံပိ ဂစ္ဆန္တိ။ ။

အာသေဝနပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃- ကမ္မပစ္စယော

ဒုဝိဓော ကမ္မပစ္စယော သဟဇာတကမ္မပစ္စယော နာနက္ခဏိကကမ္မပစ္စယော။

တတ္ထ ခဏတ္တယသမင်္ဂီဘူတာ သဗ္ဗာပိ ကုသလာကုသလာဗျာကတစေတနာ သဟဇာတကမ္မပစ္စယော။ စေတနာသမ္ပယုတ္တာ သဗ္ဗေပိ စိတ္တစေတသိကာမ္မော စ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နာ ကမ္မဇရူပမ္မော စ ပဝတ္တိကာလေ သဗ္ဗေပိ စိတ္တဇရူပမ္မော စ တဿ ပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

အတီတာ ကုသလာကုသလစေတနာ နာနက္ခဏိက ကမ္မပစ္စယော။ ဗာတ္တိံ သဝိဓာ လောကီယဝိပါကစိတ္တစေတသိကာ မ္မော စ သဗ္ဗေ ကမ္မဇရူပမ္မော စ တဿ ပစ္စယဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ကေနဋ္ဌေန ကမ္မန္တိ။ ကိရိယာဝိသေသဋ္ဌေန ကမ္မံ။ စေတနာ ဟိ ကိရိယာဝိသော ဟောတိ သဗ္ဗကမ္မေသု ဋ္ဌေကတ္တာ။ တာ ဟိ သဗ္ဗေသု ကာယဝစိ မနောကမ္မေသု ပစ္စုပ္ပန်တေသု တဿ တဿ ကမ္မဿ နိဗ္ဗတ္တတ္ထာယ သမ္ပယုတ္တမ္မေ စေတေတိ ကပေတိ သံဝိဒယတိ၊ ဧကတော ဥဋ္ဌာပေတိ၊ တသ္မာ သဗ္ဗာကမ္မေသု ဋ္ဌေကာ ဟောတိ။ ဣတိ ကိရိယာဝိသေသဋ္ဌေန ကမ္မံ နာမ။ ကရောန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ ကမ္မံ။ ကိံ ကရောန္တိ။ ကာယိကကိရိယံပိ ကရောန္တိ၊ ဝါစသိကကိရိယံပိ ကရောန္တိ၊ မာနသိကကိရိယံပိ ကရောန္တိ။ တတ္ထ ကာယိကကိရိယာ နာမ ဂမနဌာန နိသဇ္ဇာဒယော အဘိက္ကမနပဋိက္ကမနာဒယော အန္တမသော အက္ခိဒလာနံ ဥက္ခိပနနိက္ခိပနာနိပိ။ ဝါစသိကကိရိယာ နာမဝါစာပဝတ္တနကိရိယာ။ မာနသိကကိရိယာ နာမ သုစိန္တိတဒုစိန္တိ ကိရိယာ၊ အန္တမသော ပဉ္စဝိညာဏာနံ ဒဿနကိစ္စသဝနကိစ္စာဒီနိပိ။ သဗ္ဗာပိ ဣမာ ကိရိယာယော ဧတာယ စေတနာယ သတ္တာ ကရောန္တိ၊ သံဝိဒဟန္တိ၊ တသ္မာသာ စေတနာ ကမ္မံ နာမ။

အတ္ထနော ပစ္စယုပ္ပန္နေန သဟ ဇာယတီတိ သဟဇာတံ။ သဟဇာတဉ္စတံ ကမ္မဉ္စတိ သဟဇာတကမ္မံ။ သဟဇာတကမ္မံ ဟုတ္တာ ပစ္စယော သဟဇာတကမ္မပစ္စယော။ သဟဇာတကမ္မဘာဝေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အညော ကမ္မဿ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏော အညော ဝိပါကဿ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏောတိ ဧဝံ ဝိသု ဝိသု ဥပ္ပတ္တိက္ခဏော ဧတဿာတိ နာနက္ခဏိကံ။ နာနက္ခဏိကဉ္စတံ ကမ္မဉ္စတိ နာနက္ခဏိကကမ္မံ။ နာနက္ခဏိကကမ္မံ ဟုတ္တာ ပစ္စယော

နာနာကွဏိက ကမ္မပစ္စယော။ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေန ပစ္စယော
နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယော။ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေန ပစ္စယောတိ
ဝုတ္တံဟောတိ။ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ စေတနာ အတ္တနော နိရုဒ္ဓါနန္တရေ ဧဝ
အရိယဖလဝိပါကံ ဇနေတိ၊ သာပိ နာနာကွဏိ ကာ ဧဝ ဟောတိ။

ဧတ္ထ စ ဧကာ ဒါနကုသလစေတနာ အတ္တနာ သဟဇာတာနံ စိတ္တ
စေတသိကာနဉ္စ ကာယိကဝါစသိကကိရိယာဘူတာနံ စိတ္တဇရူပါနဉ္စ သဟဇာတ
ကမ္မပစ္စယော။ တာယ စေတနာယ အာယတိ ကာလန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ
ဝိပါက္ခန္ဓဿ စ ကမ္မဇရူပက္ခန္ဓဿ စ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယော။ ဧဝံ ဧကာ
ကမ္မပထပတ္တာ သုစရိတဒုစရိတစေတနာ ဒွိသု ကာလေသု ဒွိန္ဒ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ
ဒွိဟိ ပစ္စယသတ္တိဟိ ပစ္စယော ဟောတိတိ။

ဧတ္ထ စ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယော ကမ္မန္တိ ကိရိယာဝိသေသော။ သောပန
စေတနာယ နိရုဒ္ဓါယပိ အနိရုဇ္ဈိတွာ တံစိတ္တသန္တာနံ အနုဂစ္ဆတိယေဝ။ ယဒါ
ဝိပစ္စိတုံ ဩကာသံ လဘတိ၊ တဒါ သော ကိရိယာဝိသေသော စုတိနန္တရေ
ဧကာ အတ္တဘာဝေါ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ ပါတုဘဝတိ။ ဩကာသံ ပန အလဘမာနာ
ဘဝသတံပိ ဘဝသဟဿံပိ ဘဝသတသဟဿံပိ တံ သန္တာနံ အနုဂစ္ဆတိယေဝ။
မဟဂ္ဂတကမ္မံ ပန လဒ္ဓေါကာသေ သတိ ဒုတိယဘဝေ ဗြဟ္မလောကေ ဧကော
ဗြဟ္မတ္တဘာဝေါ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ ပါတုဘဝတိ။ သုပရိပက္ကကမ္မတ္တာ ပနာ
ဒုတိယဘဝေယေဝ ခီယတိ၊ တတော ပရံ နာနုဂစ္ဆတိတိ။ ။ ကမ္မပစ္စယဒီပနာ
နိဋ္ဌိတာ။

၁၄- ဝိပါကပစ္စယော

ဆတ္တိသဝိဇာ ဝိပါကဘူတာ သဟဇာတစိတ္တစေတသိကာမ္မော ဝိပါက
ပစ္စယော။ တေယေဝ အညမညဉ္စ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ကမ္မဇရူပါနိ စ ပဝတ္တိက္ခဏေ
ဝိပါကစိတ္တဇာတာနိ စိတ္တဇရူပါနိ စ ဝိပါကပစ္စယုပ္ပန္နော။

ကေနဋ္ဌေန ဝိပါကောတိ။ ဝိပစ္စနဋ္ဌေန ဝိပါကော။ ဝိပစ္စနံ နာမ
မုဒုတရုဏ ဘာဝံ အတိက္ကမ္မ ဝိပက္ကဘာဝံ အာပဇ္ဇနံ။ ကဿ ပန ဓမ္မဿ မုဒု
တရုဏ ဘာဝေါ၊ ကဿ ဝိပက္ကဘာဝေါတိ။ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယသင်္ခါတဿ

အတိတကမ္မဿ မုဒုတရုဏဘာဝေါ၊ တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပက္ကဘာဝေါ။

တတ္ထ ဧကဿ ကမ္မဿ စတဿော အဝတ္ထာယော ဟောန္တိ စေတနာ
ဝတ္ထာ ကမ္မာဝတ္ထာ နိမိတ္တာဝတ္ထာ ဝိပါကာဝတ္ထာတိ။

တတ္ထ တာယ စေတနာယ နိရဒ္ဒါယပိ တဿာ ကိရိယာဝိသေသော
နနိရုဇ္ဈတိ၊ တံစိတ္တသန္တာနံ အနုဂစ္ဆတိယေဝ။ ယံ ကမ္မာဝတ္ထာ နာမ။

နိမိတ္တာဝတ္ထာတိ ကံ ကမ္မံ ယဒါ ဝိပစ္စတုံ ဩကာသံ လဘတိ၊ တဒါ
မရဏသန္ဓကာလေ တဿ ပုဂ္ဂလဿ တမေဝ ကမ္မံ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္တတိ၊ သော
ပုဂ္ဂလော တဒါ ဒါနံ ဒေန္တော ဝိယ သီလံ ရက္ခန္တော ဝိယ ပါဏာယာတံ
ဝါကရောန္တော ဝိယ ဟောတိ။ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္တတိ၊ ဒါနဝတ္ထုအာဒိကံ
ဝါ သတ္တာဒိကံ ဝါ အညံ ဝါပိ ပုဗ္ဗေ တဿ ကမ္မဿ ဥပကရဏဘူတံ
အာရမ္မဏံ တဒါတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဟတ္ထဂတံ ဝိယ ဟောတိ။ ဂတိနိမိတ္တံ ဝါ
ပစ္စုပ္ပန္တတိ၊ ဒိဗ္ဗဝိမာနာဒိကံ ဝါ နိရယဂ္ဂိဇာလာဒိကံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဘဝေ ဥပ
လဘိတဗ္ဗံ ဝါ အနုဘဝိတဗ္ဗံ အာရမ္မဏံ တဒါ ဒိဿမာနံ ဟောတိ။ အယံ
နိမိတ္တိတ္ထာနာမ။

ဝိပါကာဝတ္ထာတိ သစေ သော ပုဂ္ဂလော တထာ ပစ္စုပ္ပန္တိတံ တံ ကမ္မံ
ဝါ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ ဂတိနိမိတ္တံ ဝါ ဧကံ အာရမ္မဏံ အမုဉ္ဇမာနော မရတိ၊
တဒါတံ ကမ္မံ တသ္မိံ ဘဝေ ဝိပစ္စတိ၊ တံ ကမ္မံ တသ္မိံ ဘဝေ ဧကော
အတ္တဘာဝေါ ဟုတွာ ပါတုဘဝတိ။ တတ္ထ ပုရိမာသု တီသု အဝတ္ထာသု တံ
ကမ္မံ မုဒုတရုဏဘူတံ ဟောတိ၊ ပစ္စိမံ ပန ဝိပါကာဝတ္ထံ ပတွာ ဝိပက္ကဘူတံ
ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ ဝိပစ္စနံနာမ မုဒုတရုဏဘာဝံ အတိက္ကမ္မ ဝိပက္ကဘာဝံ
အာပဇ္ဇနန္တိ။ ဧဝံ ဝိပက္ကဘာဝံ အာပန္နော စိတ္တစေတသိကဓမ္မာသမူဟော ဝိပါကော
နာမ။

တတ္ထ ယတာ အဗ္ဗပ္ပလာနိ နာမ ယဒါ ဝိပက္ကဘာဝံ အာပဇ္ဇန္တိ၊
တဒါသဗ္ဗသော သိနိဒ္ဓရူပါနိ ဟောန္တိ။ ဧဝမေဝံ ဝိပါကဓမ္မာ နာမ နိရဿာဟာ
နိဗျာပါရာ ဟုတွာ သဗ္ဗသော သန္တရူပါ ဟောန္တိ။ တေသံ သန္တရူပတ္တာယေဝ
ဘဝဂံစိတ္တာနံ အာရမ္မဏံ အဝိဘူတံ ဟောတိ၊ ဘဝဂံတော ဝုဌာနကာလေ
တံ အာရမ္မဏံ န ဇာနာတိ။ တထာဟိ ရတ္တိယံ နိဒ္ဒါယန္တဿ ပုရိမဘဝေ
မရဏသန္ဓကာလေ ယထာဂဟိတံ ကမ္မာဒိကံ အာရမ္မကံ အာရပ္ပ ဣဒံ နာ

မေ ပုရိမဘဝေ အာရမ္မဏံ ဒိဋ္ဌန္တိ ကဿစိ ဇာနနဝီထိစိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော န ဟောတိ။ သော ပုဂ္ဂလော နိဒ္ဒါယ နကာလေပိ ဥဋ္ဌာနကာလေပိ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓံ တံ နိမိတ္တံ န ဇာနာတိ။ ဧဝံ နိရဿာဟ နိဗျာပါရသန္တရူပဘာဝေန ဥပကာရကတာ ဝိပါကပစ္စယတာ နာမာတိ ။ ။ ဝိပါကပစ္စယ ဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅- အာဟာရပစ္စယော

ဒုဝိဓော အာဟာရပစ္စယော ရူပါဟာရပစ္စယော အရူပါဟာရပစ္စယော။

တတ္ထ ရူပါဟာရပစ္စယော နာ ကဗဠိကာရာဟာရသင်္ခါတံ ဩဇှေပံ ဝုစ္စတိ။ သော စ အဇ္ဈတ္တာဟာရော ဗဟိဒ္ဓါဟာရောတိ ဒုဝိဓော။ ကဗဠိကာရာ ဟာရဘက္ခာနံ သဗ္ဗေပိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဓမ္မာ တဿ ဒုဝိဓဿ ရူပါဟာရဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

အရူပါဟာရော ပန တိဝိဓော ဖဿဟာရော မနောသဉ္စေတနာဟာရော ဝိညာဏဟာရော စ။ တယောပေတေ ဓမ္မာ သဟဇာတာနံ နာမရူပဓမ္မာနံ အာဟာရပစ္စယာ ဟောန္တိ။ သဟဇာတာ စ နာမရူပဓမ္မာ တေသံ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ကေနဋ္ဌေန အာဟာရောတိ။ ဘုသံ ဟရဏဋ္ဌေန အာဟာရော၊ ဘုသံ ဟရဏဋ္ဌေနာတိ စ ဒဠံ ပဝတ္တာပနာဋ္ဌေန၊ စိရကာလံ ဌိတိယာ ဝုဗ္ဗိယာ ဝိရဠိယာ ဝေပုလ္လာယ ဥပတ္တမ္ဘနဋ္ဌေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဇေနကိစ္စယုတ္တောပိ အာဟာရော ဥပတ္တမ္ဘနကိစ္စပ္ပဓာနော ဟောတိတိ။

တတ္ထ ဒုဝိဓော ရူပါဟာရော အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရူပကာယံ ဥပဗြူဟယန္တော ဘုသံ ဟရတိ၊ ဒဠံ ပဝတ္တေတိ၊ စိရံ အဒ္ဓါနံ ဂမေတိ၊ တံတံ အာယုကပ္ပပရိယောသာနံ ပါပေတိတိ အာဟာရော။

ဖဿဟာရော အာရမ္မဏေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌရသံ နိဟရန္တော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဘုသံ ဟရတိ။ မနောသဉ္စေတနာဟာရော ကာယဝစီ မနောကမ္မေသု ဥဿဟံ ဇနေန္တော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဘုသံ ဟရတိ၊ ဝိညာဏာဟာရော အာရမ္မဏဝိဇာနနဋ္ဌေန ပုဗ္ဗင်္ဂမကိစ္စံ ဝဟန္တေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဘုသံ ဟရတိ၊ ဒဠံ ပဝတ္တေတိ၊ စိရံ အဒ္ဓါနံ ဂမေတိတိ အာဟာရော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဘုသံ ဟရန္တော သဟဇာတ ရူပဓမ္မေပိ ဘုသံ ဟရတိယေဝ။

ဣဓ သုတ္တန္တနယောပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ယထာ သကုဏာ နာမ စက္ခုဟိ
 ဒိသာဝိဒိသံ ဝိဘာဝေတွာ ပတ္တေဟိ ရက္ခတော ရက္ခံ ဝနတော ဝနံ အာကာသေန
 ပက္ခန္တိတွာ တုဏ္ဏကေဟိ ဖလာဖလာနိ တုဒိတွာ ယာဝဇီဝံ အတ္တာနံ ယာပေန္တိ။
 တထာ ဣမေ သတ္တာ ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ အာရမ္မဏာနိ ဝိဘာဝေတွာ ဆဟိ
 မနောသဉ္စေတနာဟာရေတိ အာရမ္မဏဝတ္ထုပ္ပဋိလာဘတ္တာယ ဥဿုက္ကနံ ကတွာ
 ဆဟိ ဖဿာဟာရေဟိ အာရမ္မာဏေသု ရသံ ပါတုဘဝန္တံ ကတွာ သုခဒုက္ခံ
 အနုဘဝန္တိ။ ဝိညာဏေဟိ ဝါ အာရမ္မဏာနိ ဝိဘာဝေတွာ နာမရူပသမ္ပတ္တိံ
 သာမေန္တိ။ ဖဿေဟိ အာရမ္မဏေသု ရသံ ပါတုဘဝန္တံ ကတွာ အာရမ္မာရသာ
 နုဘဝနံ ဝေဒနံ သမ္မာဒေတွာ တဏှာဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇန္တိ။ စေတနာဟိ တဏှာ
 မူလကာနိ နာနာကမ္မာနိ ပသဝေတွာ ဘဝတော ဘဝံ သံသရန္တိ။ ဧဝံ အာဟာရ
 ဓမ္မာနံ မဟန္တံ အာဟာရကိစ္စံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။ ။ အာဟာရ ပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆- ဣန္ဒြိယပစ္စယော

တိဝိဓော ဣန္ဒြိယပစ္စယော သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စယော ပုရေဇာတိန္ဒြိယ
 ပစ္စယော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စယော။

တတ္ထ ပန္နရသိန္ဒြိယဓမ္မာ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စယော နာမ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ
 မနိန္ဒြိယံ သုခိန္ဒြိယံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ
 သိဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ သမာဓိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ အနညာတညဿာ
 မိတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိယံ အညာတာဝိန္ဒြိယန္တိ။ တေတိ သဟဇာတာ စိတ္တစေတသိက
 ဓမ္မာ စ ရူပဓမ္မာ စ တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ပဉ္စိန္ဒြိယရူပါနိ ပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စယော၊ စက္ခုန္ဒြိယံ သောတိန္ဒြိယံ
 ဃာနိန္ဒြိယံ ဇီဝိန္ဒြိယံ ကာယိန္ဒြိယံ။ ပဉ္စဝိညာဏစိတ္တစေတသိကဓမ္မာ တဿ
 ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ဧကံ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စယော။ သဗ္ဗာနိ ကမ္မဇရူပါနိ
 ဇီဝိတရူပဝဇ္ဇိ တာနိ တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ။

ကေနဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယန္တိ။ ဣဿရိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ တတ္ထ ကတ္ထ
 ဣဿရိယန္တိ။ အတ္တနော အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ဣဿိယံ။ ကသ္မိံ
 ကသ္မိံ ကိစ္စေ ဣဿရိယန္တိ။ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စေ ဣဿရိယံ။ နာမဇီဝိတံ

သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဇေနကိစ္စေ ဣဿရိယံ။ ဇေနကိစ္စေတိ အာယုဝပုနကိစ္စေ၊
သန္တတိဌိတိယာ စိရကာလဌိတိကိစ္စေတိ အတ္တော။ မနိန္ဒြိယံ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏကိစ္စေ
သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဣဿရိယံ။ အဝသေသော ဣန္ဒြိယဌော ပုဗ္ဗေ ဣန္ဒြိယယမက
ဒီပနိယံ ဝုတ္တောယေဝ။

ဧတ္ထ ဝဒေယျ၊ ဒွေ ဣတ္ထိန္ဒြိယပုရိသိန္ဒြိယဓမ္မာ ဣန္ဒြိယဘူတာ သမာနာပိ
ကသ္မာ ဣန္ဒြိယပစ္စယော ဝိသု န ဂဟိတာတိ။ ပစ္စယကိစ္စဿ အဘာဝတော။
တိဝိဓံ ဟိ ပစ္စယကိစ္စံ ဇေနကိစ္စဉ္စ ဥပတ္တမ္ဘနကိစ္စဉ္စ အနုပါလနကိစ္စဉ္စ။ တတ္ထ
ယော ပစ္စယော ပစ္စယုပ္ပဓမ္မဿ ဥပ္ပာဒါယ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ယသ္မိံ အသတိ
ပစ္စယုပ္ပန္နာ ဓမ္မော န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ပစ္စယကိစ္စံ ဇေနကိစ္စံ နာမ။ ယထာ
အနန္တရပစ္စယော။ ယော ပစ္စယော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ ဌိတိယာ စ ဝုဗ္ဗိယာစ
ဝိရုဌိကာ စ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ယသ္မိံ အသတိ ပစ္စယုပ္ပန္နော ဓမ္မော န
တိဌတိ န ဝိပုတိ န ဝိရူဟတိ၊ တဿ ပစ္စယကိစ္စံ ဥပတ္တမ္ဘနကိစ္စံ နာမ။
ယထာ ပစ္စာဇာတပစ္စယော။ ယော ပစ္စယော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ ပဝတ္ထိယာ
ပစ္စယော ဟောတိ၊ ယေန ဝိနာပစ္စယုပ္ပန္နော ဓမ္မော စိရကာလံ န ပဝတ္တတိ၊
သန္တတိဂမနံ ဆိဇ္ဇတိ၊ တဿ ပစ္စယကိစ္စံ အနုပါလနကိစ္စံ နာမ။ ယထာ
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စယော။ ဧတေ ပန ဒွေ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ တေသု တီသု ပစ္စယကိစ္စေသု
ဧကကိစ္စံပိ နဿာဓေန္တိ၊ တသ္မာ ဧတေ ဒွေ ဓမ္မာ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ဝိသု န
ဂဟိတာတိ။

ဧဝံ သန္တေ ဧတေ ဒွေ ဓမ္မာ ဣန္ဒြိယာတိပိ နဝတ္တဗ္ဗာတိ။ နော န
ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကသ္မာ။ ဣန္ဒြိယကိစ္စသဗ္ဗာဝတောတိ။ ကိံ ပန ဧတေသံ ဣန္ဒြိယကိစ္စန္တိ။
လိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တအာကပ္ပေသု ဣဿရတာ ဣန္ဒြိယကိစ္စံ။ တထာ ဟိ ယဿ
ပုဂ္ဂလဿ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဣတ္ထိန္ဒြိယရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သန္တာနေ စတုတိ
ကမ္မာဒီတိ ပစ္စယေတိ ဥပ္ပန္နာ ပဉ္စက္ခန္ဓဓမ္မာ ဣတ္ထိ ကုတ္တ ဣတ္တာကပ္ပယုတ္တော
ဟောတိ၊ နော အညထာ။ န စ ဣတ္ထိန္ဒြိယရူပံ တေ ပဉ္စက္ခန္ဓဓမ္မ ဇနေတိ၊ န
စ ဥပတ္တမ္ဘတိ၊ နာပိ အနုပါလေတိ၊ အထ ခေါတေ ဓမ္မ အတ္တနော အတ္တနော
ပစ္စယေတိ ဥဇ္ဇမာနာ ဧဝဇ္ဇေဝဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ အာဏံ ဌပေန္တံ ဝိယ တေသု
အတ္တနော အာနုဘာဝံ ပဝတ္ထေတိ။ တေ စ ဓမ္မာ တထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ နော
အညထာတိ။ အယံ ဣတ္ထိန္ဒြိယရူပဿ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီသု ဣဿရတာ။ ဧသနယော

ပုရိသိန္ဒြိယရူပဿ ပုရိသလိင်္ဂါဒီသု ဣဿရတာယံ။ ဧဝံ ဧတေ ဒွေ ဓမ္မာ
လိင်္ဂါဒီသု ဣန္ဒြိယကိစ္စသဗ္ဘာဝတော ဣန္ဒြိယာ နာမ ဟောန္တိတိ။

ဟဒယဝတ္ထုရူပံ ပန ဒွိန္ဒံ ဝိညာဏဓာတုနံ နိဿယဝတ္ထုကိစ္စံ
သာယမာနံပိ တာသု ဣန္ဒြိယကိစ္စံ န သာဓေတိ။ န ဟိ ဘာဝိတစိတ္တဿ
ပုဂ္ဂလဿ ဟဒယ ရူပေ ပဿန္တေ ဝါ အပ္ပဿန္တေ ဝါ ဇာတေပိ မနောဝိညာဏ
ဓာတုယော တဒနုဝတ္တိကာ ဟောန္တိတိ။ ။ ဣန္ဒြိယပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၇- ဈာနပစ္စယော

သတ္တ ဈာနင်္ဂါနိ ဈာနပစ္စယော၊ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သောမနဿံ
ဒေါမနဿံ ဥပေက္ခာ ဧဂ္ဂဟတာ။ တေတိ သဟဇာတာ ပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇိတာ
စိတ္တစေတသိကဓမ္မာ စ ရူပဓမ္မာ စ တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ကေနဋ္ဌေန ဈာနန္တိ။ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ဈာနံ။ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေနာတိ စ
မနဿာ အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တာ နိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ပေက္ခနဋ္ဌေန။ ယထာ ဟိ
ဣဿာသော ဒူရေ ဌတွာ ခုဒ္ဒကေ လက္ခမဏ္ဍလ သရံ ပဝေသေန္တော ဟတ္ထေဟိ
သရံ ဥဇုကဉ္စ ကတွာ မဏ္ဍလဉ္စ ဝိဘူတံ ကတွာ စက္ခုနာ နိဇ္ဈာယန္တော
ပဝေသေတိ။ ဧဝမေဝ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ စိတ္တံ ဥဇုကဉ္စ နိစ္စလဉ္စ ကတွာ
အာရမ္မဏဉ္စ ဝိဘူတံ ကတွာ နိဇ္ဈာယန္တော ပုဂ္ဂလော ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ ဝိစ္စတိ။
ဧဝံ ဥပနိဇ္ဈာယိတွာ ယံကိဉ္စ ကာယကမမ္မံ ဝါ ဝစီကမ္မံ ဝါ မနောကမ္မံ ဝါ
ကရောန္တော အဝိရဇ္ဈာမာနော ကရောတိ။

တတ္ထ ကာယကမ္မံ နာမ အဘိက္ကမပ္ပဋိက္ကမာဒိတံ ဝုစ္စတိ။ ဝစီကမ္မံ
နာမ အက္ခရဝဏ္ဏပရိပုဏ္ဏံ ဝစီဘေဒရဏံ ဝုစ္စတိ။ မနောကမ္မံ နာမ ယံကိဉ္စ
မနဿာ အာရမ္မဏဝိဘာဝနံ ဝုစ္စတိ။ ဒါနကမ္မံ ဝါ ပါဏာတိပါတကမ္မံ ဝါ
အနုရူပေဟိ ဈာနင်္ဂေဟိ ဝိနာ ဒုပ္ပလေန စိတ္တေန ကာတုံ န သက္ကာ ဟောတိ။
ဧသ နယော သေသေသု ကုသလာကုသလကမ္မေသုတိ။

အယဉ္စ အတ္ထော ဝိတက္ကာဒီနံ ဈာနင်္ဂဓမ္မာနံ ဝိသု ဝိသု သဘာဝ
လက္ခဏေဟိ ဒီပေတဗ္ဗော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏာဘိနိရောပနလက္ခဏော
ဝိတက္ကော၊ သော စိတ္တံ အာရမ္မဏေ ဒဋ္ဌံ နိယောဇေတိ။ အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇန
လက္ခဏော ဝိစာရော၊ သော စိတ္တံ အာရမ္မဏေ ဒဋ္ဌံ သံယောဇေတိ။

အာရမ္မဏသမ္ပိယာယနလက္ခဏာပီတိ၊ သာ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ ပရိတုဋ္ဌံ ကရောတိ။
တိဿောပိ ဝေဒနာ အာရမ္မဏရသာန ဘဝန လက္ခဏာ၊ တာပိ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ
ဣဋ္ဌာနိမဇ္ဈတ္တရသာနဘဝနကိစ္စေန ဒဠပ္ပဋိဗဒ္ဓံ ကရေန္တိ။ သမာဓာနလက္ခဏာ
ဧကဂ္ဂတာ၊ သာပိ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ နိစ္စလံ ကတွာ ဌပေတီတိ။ ဈာနပစ္စယဒီပနာ
နိဋ္ဌိတာ။

၁၈။ မဂ္ဂပစ္စယော

ဒွါဒသ မဂ္ဂင်္ဂါနိ မဂ္ဂပစ္စယော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ
သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမာသမာဓိ
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော မိစ္ဆာဝါယာမော မိစ္ဆာသမာဓိ။ သေသာ မိစ္ဆာဝါစာ
မိစ္ဆာကမ္မန္တော မိစ္ဆာအာဇီဝေါတိ တယော ဓမ္မာ ဝိသု စေတသိကဓမ္မာ န
ဟောန္တိ၊ မုသာဝါဒါဒိဝသေန ပဝတ္တာနံ စတုန္နံ အကုသလခန္ဓာနံ နာမံ။ တသ္မာ
တ မဂ္ဂပစ္စယေ ဝိသု န ဂဟိတာတိ။ သဗ္ဗေ သဟေတုကာ စိတ္တစေတသိကဓမ္မာ
စ သဟေတုကစိတ္တသဟဇာတာ ရူပဓမ္မာ စ တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နာ။

ကေနဋ္ဌေန မဂ္ဂေါတိ။ သုဂတိဒုဂ္ဂတိနိဗ္ဗာနဒိသာဒေသသမ္မာပနဋ္ဌေန မဂ္ဂေါ။
သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိကာနိ ဟိ အဋ္ဌ သမ္မာမဂ္ဂင်္ဂါနိ သုဂတိဒိသာဒေသဉ္စ နိဗ္ဗာန
ဒိသာဒေသဉ္စ သမ္မာပနတ္ထာယ သံဝတ္တန္တိ။ စတ္တာရိ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂါနိ ဒုဂ္ဂတိဒိသာဒေသံ
သမ္မာပနတ္ထာယ သံဝတ္တန္တိတိ။

တတ္ထ ဈာနပစ္စယော အာရမ္မဏေ စိတ္တံ ဥဇုံ ကရောတိ၊ ထိရံ ကရောတိ၊
အပ္ပနာပတ္တံ ကရောတိ။ အပ္ပနာပတ္တံ နာမ ဂမ္ဘီရေ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော မစ္ဆောဝိယ
ကသိဏနိမိတ္တာဒိကေ နိမိတ္တာရမ္မဏေ အနုပဝိဋ္ဌံ စိတ္တံ ပဝုစ္စတိ။ မဂ္ဂပစ္စယော
ပဋ္ဌပထေ စေတနာကမ္မံ ဝိဝဋ္ဌပထေ ဘာဝနာကမ္မံ ဥဇုံ ကရောတိ၊ ထိရံ
ကရောတိ၊ ကမ္မပထပတ္တံ ကရောတိ၊ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဋ္ဌိံ ဝေပုလ္လံ ကရောတိ၊ ဘူမန္တရပတ္တံ
ကရောတိ။ အယမေတေသံ ဒွိန္နံ ပစ္စာယာနံ ဝိသေသော။

တတ္ထ ကမ္မပထပတ္တံ နာမ ပါဏာတိပါတာဒီနံ ကုသလာကုသလကမ္မာနံ
အင်္ဂါရိပူရိယာ ပဋိပန္နိဇေနေန သမတ္တဘာဝနာသင်္ခါတံ ကမ္မဂတိံ ပတ္တံ စေတနာ
ကမ္မံ။ ဘူမန္တရပတ္တံ နာမ ဘာဝနာနုက္ကမေန ကာမဘူမိတော ပဌာယယာဝ

လောကုတ္တရဘူမိယာ ဧကသ္မိံ ဣရိယာပထေပိ ဥပရူပရိဘူမိံ ပတ္တံ ဘာဝနာကမ္မံ။
အယဉ္ဇ အတ္ထော ဈာပစ္စယေ ဝုတ္တနယေန သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိကာနံ မဂ္ဂင်္ဂဓမ္မာနံ
ဝိသု ဝိသု သဘာဝ လက္ခဏေဟိ ဒီပေတဗ္ဗောတိ။ ။ မဂ္ဂပစ္စယဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၉။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော

သမ္ပယုတ္တပစ္စယော ဝိပွယုတ္တပစ္စယောတိ ဧကံ ဒုက္ကံ။ အတ္တပစ္စယော
နတ္ထိပစ္စယောတိ ဧကံ ဒုက္ကံ။ ဝိဂတပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယောတိ ဧကံ ဒုက္ကံ။
ဣမာနိ ဘီဏိ ပစ္စယဒုက္ကာနိ ဝိသု ပစ္စယဝိသေသာနိ န ဟောန္တိ။ ပုဗ္ဗေ
အာဂတေသု ပစ္စယေသု ကေစိ ပစ္စယာ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နေဟိ သမ္ပယုတ္တာ
ဟုတွာ ပစ္စယတ္ထံ ဝဏ္ဏိ၊ ကေစိ ဝိပွယုတ္တာ ဟုတွာ၊ ကေစိ ဝိဇ္ဇမာနာ ဟုတွာ၊
ကေစိ အဝိဇ္ဇမာနာ ဟုတွာ၊ ကေစိ ဝိဂတာ ဟုတွာ၊ ကေစိ အဝိဂတာ ဟုတွာ
ပစ္စယတ္ထံ ဂဏ္ဌိတိ ဒဿနတ္ထံ ဣမာနိ ဘီဏိ ပစ္စယဒုက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ။

ဧတ္ထ စ အတ္ထိတိ ခေါ ကစ္စာန အယမေကော အန္တော၊ နတ္ထိတိ ခေါ
ဒုတိယော အန္တောတိ ဧဝရူပေသု ဌာနေသု အတ္ထိနတ္ထိသဒ္ဓါ သဿတုဇ္ဈေဒေသု
ပဝတ္တန္တိ၊ တသ္မာ ဧပရူပါနံ အတ္တာနံ နိဝတ္တနတ္ထံ ပုန ဝိဂတဒိက္ကံ ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗေပိ သဟဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညဿ ပစ္စယာစေဝ
ဟောန္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နာ စ။

ကေနဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တော။ ဧကုပ္ပာဒတာ ဧကနိရောဓတာ ဧကဝတ္ထုကတာ
ဧကာရမ္မဏတာတိ ဣမေဟိ စတူဟိ သမ္ပယောဂင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟုတွာ
သံယုတ္တော ဧကီဘာဝံ ဂတောတိ သမ္ပယုတ္တော။

တတ္ထ ဧကီဘာဝံ ဂတောတိ စက္ခုဝိညာဏံ ဖဿာဒီဟိ သတ္တဟိ
စေတသိကေဟိ သဟ ဧကီဘာဝံ ဂတံ ဟောတိ၊ ဒဿနန္တိ ဧကံ ဝေါဟာရံ
ဂဏ္ဌတိ။ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဝိသု ဝိသု ဝေါဟာရံ န ဂဏ္ဌိ၊ ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ ဝိညာတုံ န
သက္ကောတိ။ ဧသ နယော သေသေသု သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒေသုတိ။ ။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယ
ဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၀- ဝိပုယုတ္တပစ္စယော

စတုဗ္ဗိဓော ဝိပုယုတ္တပစ္စယော၊ သဟဇာတော ဝတ္ထုပုရေဇာတော ဝတ္ထာ
ရမ္မဏပုရေဇာတော ပစ္ဆာဇာတောတိ။

တတ္ထ သဟဇာတဝိပုယုတ္တော နာမ ဒွိသု သဟဇာတပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နသု
နာမရူပေသု နာမံ ဝါ ရူပဿ ရူပံ ဝါ နာမဿ ဝိပုယုတ္တံ ဟုတွာ ပစ္စယော။
တတ္ထ နာမန္တိ ပဝတ္တိကာလေ စတုက္ခန္ဓနာမံ၊ ရူပဿာတိ စိတ္တဇရူပဿ၊ ရူပန္တိ
ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော ဟဒယဝတ္ထုရူပံ၊ နာမဿာတိ ပဋိသန္ဓိစတုက္ခန္ဓနာမဿ။ သေသာ
တယောပိ ဝိပုယုတ္တပစ္စယာ ပုဗ္ဗေ ဝိဘတ္တာ ဧဝါတိ။ ။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယဒီပနာ
နိဋ္ဌိတာ။

၂၁- အတ္ထိပစ္စယော

သတ္တဝိဓော အတ္ထိပစ္စယော၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယော ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ
ပစ္စယော အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယော ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယော
ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စယော ရူပါဟာရတ္ထိပစ္စယော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိပစ္စယောတိ။

တတ္ထ သဟဇာတပစ္စယော ဧဝ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယော နာမ။ ဧသ
နယော သေသေသု ဆသု။ ဝစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂေါပိ ဟေဋ္ဌာ တတ္ထ တတ္ထ
ပုတ္တောယေဝ။

ကေနဋ္ဌေန အတ္ထိပစ္စယော။ သယံ ခဏိကပစ္စုပ္ပန်တာသင်္ခါတေန အတ္ထိ
ဘာဝေန ပစ္စုပ္ပန်ဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယော အတ္ထိပစ္စယော။ ။ အတ္ထပစ္စယဒီပနာ
နိဋ္ဌိတာ။

၂၂- နတ္ထိပစ္စယော

၂၃- ဝိဂတပစ္စယော

၂၄- အဝိဂတပစ္စယော

သဗ္ဗော အနန္တရပစ္စယော နတ္ထိပစ္စယော နာမ။ တထာ ဝိဂတပစ္စယော။
အဝိဂတပစ္စယောပိ အတ္ထိပစ္စယေန သဗ္ဗသဒိသော။ အတ္ထိတိ စ အဝိဂတောတိ
စ အတ္တတော ဧကမေဝ။ တထာ နတ္ထိတိ စ ဝိဂတောတိ စ။ ။

ပစ္စယတ္ထဒီပနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပစ္စယသဘာဂေါ

ပစ္စယသဘာဂေါ ဂုစ္စတေ။ ပဉ္စဒသ သဟဇာတဇာတိကာ ဟောန္တိ၊ စတ္တာရော မဟာသဟဇာတာ စတ္တာရော မဇ္ဈိမသဟဇာတာ သတ္တခုဒ္ဒကသဟဇာတာ။ ။ တတ္ထ စတ္တာရော မဟာသဟဇာတာ နာမ သဟဇာတော သဟဇာတ နိဿယော သဟဇာတတ္ထိ သဟဇာတအဝိဂတော။ စတ္တာရော မဇ္ဈိမသဟဇာတာ နာမ အညမညော ဝိပါကော သမ္ပယုတ္တော သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တော။ သတ္တ ခုဒ္ဒကသဟဇာတာ နာမ ဟေတု သဟဇာတာဓိပတိ သဟဇာတကမ္မံ သဟဇာတာဟာရော သဟဇာတိန္ဒြိယံ ဈာနံ မဂ္ဂေါ။

တယော ရူပါဟာရော၊ ရူပါဟာရော ရူပါဟာရတ္ထိ ရူပါဟာရာဝိဂတော။ တီဏိ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယာနိ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယာ ဝိဂတံ။

သတ္တရသ ပုရေဇာတဇာတိကာ ဟောန္တိ၊ ဆ ဝတ္ထုပုရေဇာတာ ဆ အာရမ္မဏပုရေဇာတာ ပဉ္စ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတာ။ ။ တတ္ထ ဆ ဝတ္ထု ပုရေဇာတာ နာမ ဝတ္ထုပုရေဇာတော ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယံ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တံ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ ဝတ္ထုပုရေဇာတ အဝိဂတိန္ဒြိယံ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တံ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ ဝတ္ထုပုရေဇာတ အဝိဂတော။ ။ ဆ အာရမ္မဏပုရေဇာတာ နာမ အာရမ္မဏပုရေဇာတော ကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ ကောစိ အာရမ္မဏာဓိပတိ ကောစိ အာရမ္မဏူ ပနိဿယော အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတ္ထိ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတော။ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏန္တိအာဒိသု ကိဉ္စိ ကောစိဝစနေဟိ ပစ္စုပ္ပန္နံ နိပ္ပန္နရူပံ ဂယုတိ။ ။ ပဉ္စ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတာ နာမ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတော ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတ နိဿယော ဝတ္တာရမ္မဏ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တော ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ ဝတ္တာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဝိဂတော။

စတ္တာရော ပစ္ဆာဇာတဇာတိကာ ဟောန္တိ၊ ပစ္ဆာဇာတော ပစ္ဆာဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တော ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတော။

သတ္တ အနန္တရာ ဟောန္တိ၊ အနန္တရော သမနန္တရော အနန္တရူပနိဿယော အာသေဝန အနန္တရကမ္မံ နတ္ထိ ဝိဂတော။ ဧတ္ထ စ အနန္တရကမ္မံ နာမ အရိယမဂ္ဂစေတနာ၊ သာ အတ္တနော အနန္တရေ အရိယဖလံ ဇနေတိ။

ပဉ္စ ဝိသု ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ အဝသေသံ အာရမ္မဏံ အဝသေသော အာရမ္မဏာဓိပတိ အဝသေသော အာရမ္မဏူပနိဿယော သဗ္ဗော ပကတူပ နိဿယော အဝသေသံ နာနာက္ခဏိကကမ္ပံ။ ။ ဣတိ ဝိတ္ထာရတော ပဋ္ဌာနပစ္စယာ စတုပညာ သပ္ပဘေဒါ ဟောန္တိတိ။

တတ္ထ သဗ္ဗေ သဟဇာတဇာတိကာ စ သဗ္ဗေ ပုရေဇာတဇာတိကာ သဗ္ဗေ ပစ္ဆာဇာတဇာတိကာ ရူပါဟာရော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ ဣမေ ပစ္စုပ္ပန် ပစ္စယာနာမ။ သဗ္ဗေ အနန္တရဇာတိကာ သဗ္ဗံ နာနာက္ခဏိကကမ္ပန္တိ ဣမေ အတီတပစ္စယာနာမ။ အာရမ္မဏံ ပကတူပနိဿယောတိ ဣမေ တေကာလိကာ စ နိဗ္ဗာနပညတ္တိနိဝသေန ကာလဝိမုတ္တာ စ ဟောန္တိ။

နိဗ္ဗာနဉ္စ ပညတ္တိ စာတိ ဣမေ ဒွေ ဓမ္မော အပ္ပစ္စယာ နာမ အသင်္ခတာ နာမ။ ကသ္မာ။ အဇာတိကတ္တာ။ ယေသံ ဟိ ဇာတိ နာမ သတ္တိ၊ ဥပ္ပာဒေါ နာမအတ္တိ၊ တေ သပ္ပစ္စယာနာမ သင်္ခတာနာမ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ နာမ။ ဣမေ ဒွေဓမ္မော အဇာတိကတ္တာ အနုပ္ပာဒတ္တာ အဇာတိပစ္စယတ္တာ စ အပ္ပစ္စယာ နာမ အသင်္ခတာ နာမာတိ။

သပ္ပစ္စယေသု စ ဓမ္မေသု သင်္ခတေသု ဧကောပိ ဓမ္မော နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော အဝိပရိတဓမ္မော နာမ နတ္ထိ။ အထ ခေါ သဗ္ဗေ တေ ခယဋ္ဌေန အနိစ္စာ ဧဝ ဟောန္တိ။ ကသ္မာ။ သယဉ္စ ပစ္စယာယတ္တုတုတ္တိကတ္တာ ပစ္စယာနဉ္စ အနိစ္စ ဓမ္မတ္တာ။ ။ နန နိဗ္ဗာနဉ္စ ပညတ္တိ စ ပစ္စယော ဟောန္တိ။ တေ စ နိစ္စာ ဓုဝါတိ။ သစ္စံ။ ကေဝလေန ပန နိဗ္ဗာနပစ္စယေန ဝါ ပညတ္တိပစ္စယေန ဝါ ဥပ္ပန္နော နာမ နတ္ထိ၊ ဗဟူဟိ ပစ္စယေဟိ ဧဝ ဥပ္ပန္နော၊ တေ ပန ပစ္စယာ အနိစ္စာ ဧဝ အဓုဝါတိ။

ယေစ ဓမ္မော အနိစ္စာ ဟောန္တိ၊ တေ နိစ္စကာလံ သတ္တေ တိဝိဓေဟိ ဒုက္ခဒဏ္ဍေဟိ ပဿိပိဋ္ဌေန္တိ ဗာဓေန္တိ၊ တသ္မာ တေ ဓမ္မော ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခာဧဝ ဟောန္တိ။ တတ္ထ တိဝိဓာ ဒုက္ခဒဏ္ဍာ နာမ ဒုက္ခဒုက္ခတာ သင်္ခါရဒုက္ခတာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ။

ယေ ကေစိ အနိစ္စာ ဧဝ ဟောန္တိ၊ ဧကသ္မိံ ဣရိယာပထေပိ ပုနပ္ပုနံ ဘိဇ္ဇန္တိ တေ ကထံ ယာဝဇီဝံ နိစ္စသညိတာနံ သတ္တိပုဂ္ဂလာနံ အတ္တာ နာမဘဝေယျံ၊ သာရာ နာမ ဘဝေယျံ။ ယေ စ ဒုက္ခာ ဧဝ ဟောန္တိ၊ တေ ကထံ ဒုက္ခပ္ပဋိကုလာနံ

သုခကာမာနံ သတ္တာနံ အတ္တာ နာမ ဘဝေယျံ၊ သာရာ နာမ ဘဝေယျံ။
တသ္မာ တေ ဓမ္မာ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာ ဧဝ ဟောန္တိ။

အပိ စ ယသ္မာ ဣမာယ စတုရိသတိယာ ပစ္စယဒေသနာယ ဣမမတ္တံ
ဒဿေတိ။ သဗ္ဗေပိ သင်္ခတဓမ္မာ နာမ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကာ ဧဝ ဟောန္တိ၊
သတ္တာနံ ဝသာယတ္တဝုတ္တိကာ န ဟောန္တိ၊ ပစ္စယောယတ္တဝုတ္တိကေသု စ တေသု
န ဧကောပိ ဓမ္မော အပ္ပကေန ပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အထ ခေါ ဗဟူဟိ ဧဝ
ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အထ ခေါ ဗဟူဟိ ဧဝ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ တသ္မာ
အယံ ဒေသနာ ဓမ္မာနံ အနတ္တလက္ခဏဒီပနေ မတ္တကပတ္တာ ဟောတိတိ။

ပစ္စယသဘာဂသင်္ဂဟော နိဋ္ဌိတော။

ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ပဉ္စဝိညာဏေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော ဝုစ္စတေ။ ဧကေနသ္မိံ ပစ္စယုပ္ပန္နေ ဗဟုန္တံ ပစ္စယာနံ
သမောဓာနံ ပစ္စယဃဋ္ဌနာ နာမ။ ယေန ပန ဓမ္မာ သပ္ပစ္စယာ သင်္ခတာ
ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ဥပ္ပာဒေ စ ဌိတိယဉ္စ ဣမေဟိ
စတုရိသတိယာ ပစ္စယေဟိ သဟိတတ္တာ သပ္ပစ္စယာ နာမ၊ သပ္ပစ္စယတ္တာ
သင်္ခတာနာမ၊ သင်္ခတတ္တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ နာမ။ ကတမေ ပန တေ ဓမ္မာတိ။
ဧကဝိသသတစိတ္တာနိ စ ဒွိပညာသစေတသိကာနိ စ အဋ္ဌဝိသတိ ရူပါနိ စ။

တတ္ထ ဧကဝိသသတစိတ္တာနိ ဓာတုဝသေန သတ္တဝိဓာနိ ဘဝန္တိ၊
စက္ခုဝိညာဏဓာတု သောတဝိညာဏဓာတု ဃာနဝိညာဏဓာတု ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု
ကာယဝိညာဏဓာတု မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတူတိ။ တတ္ထစက္ခုဝိညာဏဒွိယံ
စက္ခုဝိညာဓာတု နာမ။ သောတဝိညာဏဒွယံ သောတဝိညာဏဓာတု နာမ။
ဃာနဝိညာဏဒွယံ ဃာနဝိညာဏဓာတု နာမ။ ဇိဝှာဝိညာဋ္ဌဒွယံ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု
နာမ။ ကာယဝိညာဏဒွယံ ကာယဝိညာဏဓာတု နာမ။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တဉ္စ
သမ္ပဋိစ္စ နစိတ္တဒွယဉ္စ မနောဓာတု နာမ။ သေသာနိ အဋ္ဌသတံ စိတ္တာနိ
မနောဝိညာဏဓာတု နာမ။

ဒွိပညာသစေတသိကာနိ စ ရာသိဝသေန စတုဗ္ဗိဓာနိ ဘဝန္တိ၊ သတ္တသဗ္ဗ
စိတ္တိ ကာနိ စ ဆ ပကိဏ္ဍကာနိ စ စုဒ္ဒသ ပါပါနိ စ ပဉ္စဝိသတိ ကလျာဏာနိ

စတုရိသတိပစ္စယေသု စ ပန္နရသပစ္စယာ သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒသာဓာရဏာ ဟောန္တိ၊ အာရမ္မဏန္တု အနန္တရန္တု သမနန္တရန္တု သဟဇာတော စ အညမညန္တု နိဿယော စ ဥပနိဿယော စ ကမ္မန္တု အာဟာရော စ ဣန္ဒြိယန္တု သမ္ပယုတ္တောစ အတ္တိ စ နတ္တ စ ဝိဂတော စ အဝိဂတော စ။ န ဟိ ကိဉ္စိ စိတ္တံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ အာရမ္မဏေ န ဝိနာ ဥပ္ပန္နံ နာမ အတ္တိ။ တထာ အနန္တရာဒီဟိစ။ အဋ္ဌပစ္စယာ ကေသန္တိ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ ပစ္စယာ သာဓာရဏာ ဟောန္တိ၊ ဟေတု စ အဓိပတိ စ ပုရေဇာတော စ အာသေဝနန္တု ဝိပါကော စ ဈာနန္တု မဂ္ဂေါ စ ဝိပ္ပယုတ္တော စ။ တတ္ထ ဟေတု သဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒါနံစေ သာဓာရဏာ၊ အဓိပတိ စ သာဓိပတိဝေဒနာနံ ဧဝံ၊ ပုရေဇာတော စ ကေသန္တိ စိတ္တုပ္ပါဒါနံစေ၊ အာသေဝနန္တု ကုသလာကုသလ ကိရိယဝေဒနာနံ ဧဝံ၊ ဝိပါကော စ ဝိပါကစိတ္တုပ္ပါဒါနံ ဧဝံ၊ ဈာနန္တု မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုစိတ္တုပ္ပါဒါနံစေ၊ မဂ္ဂေါ စ သဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒါနံ ဧဝံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တော စ အရူပလောကေ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ နတ္တိ၊ ဧကော ပစ္ဆာဇာတော ရူပဓမ္မာနံ ဧဝံ ပိသုဘူတော ဟောတိ။

တတြာယံ ဒီပနာ။ သတ္တ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စေတသိကာနိ နာမ၊ ဖဿော ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတံ မနသိကာရော။ တတ္ထ စိတ္တံ အဓိပတိဇာတိ ကန္တု အာဟာရပစ္စယော စ ဣန္ဒြိယပစ္စယော စ။ ဖဿော အာဟာရပစ္စယော။ ဝေဒနာ ဣန္ဒြိယပစ္စယော စ ဈာနပစ္စယော စ။ စေတနာ ကမ္မပစ္စယော စ အာဟာရ ပစ္စယော စ။ ဧကဂ္ဂတာ ဣန္ဒြိယပစ္စယော စ ဈာနပစ္စယော စ မဂ္ဂပစ္စယော စ။ ဇီဝိတံ ဣန္ဒြိယပစ္စယော။ သေသာ ဒွေ ဓမ္မာ ဝိသေသပစ္စယာ န ဟောန္တိ။

စက္ခဝိညာဏေ သတ္တ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စေတသိကာနိ လဗ္ဘန္တိ၊ ဝိညာဏေနသဒ္ဓိံ အဋ္ဌ နာမဓမ္မာ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ သတ္တဟိ ပစ္စယေဟိ အညမညဿ ပစ္စယာ ဟောန္တိ စတူဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ စ ဝိပ္ပယုတ္တဝဇ္ဇိတေဟိ တီဟိ မဇ္ဈိမသဟဇာတေဟိ စ။ တေသွေဝ အဋ္ဌသု ဓမ္မေသု ဝိညာဏံ သေသာနံ သတ္တန္တံ ဓမ္မာနံ အာဟာရပစ္စယေန စ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန စ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဖဿေ အာဟာရပစ္စယေန၊ ဝေဒနာ ဣန္ဒြိယပစ္စယမတ္တေန၊ စေတနာ ကမ္မပစ္စယေန စ အာဟာရပစ္စယေန စ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဣန္ဒြိယပစ္စယ မတ္တေန၊ ဇီဝိတံ သေသာနံ သတ္တန္တံ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။

စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ပန တေသံ အဋ္ဌန္တံ ဓမ္မာနံ ဆဟိ ဝတ္ထုပုရေဇာတေဟိ တသ္မိံ
 စက္ခုဝတ္ထုမှိ အာပါတမာဂတာနိ ပစ္စုပ္ပန်နိ ရူပါရမ္မဏာနိ တေသံ စတူဟိ
 အာရမ္မဏပုရေဇာတေဟိ၊ အနန္တရန်ရဒ္ဓံ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန စိတ္တဉ္စ ပဉ္စဟိ အနန္တရေဟိ၊
 ပုဗ္ဗေ ကတံ ကုသလကမ္မံ ဝါ အကုသလကမ္မံ ဝါ ကုသလဝိပါကာနံ ဝါ
 အကုသလဝိပါကာနံ ဝါ တေသံ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယေန၊ ကမ္မသဟာယ
 ဘူတာနိ ပုရိမဘဝေ အဝိဇ္ဇာတဏှုပ္ပါဒါနာနိ စ ဣမသ္မိံ ဘဝေ အာဝါသပုဂ္ဂလ
 ဥတုဘောဇနာဒယော စ တေသံ အဋ္ဌန္တံ ဓမ္မာနံ ပကတူပနိဿယပစ္စယေန
 ပစ္စယော ဟောန္တိ။ ဣမသ္မိံ စိတ္တေ ဟေတု စ အဓိပတိ စ ပစ္ဆာဇာတော စ
 အာသေဝနဉ္စ ဈာနဉ္စ မဂ္ဂေါ စာတိ ဆပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ အဋ္ဌာရသပစ္စယာလဗ္ဘန္တိ။
 ယထာ စ ဣမသ္မိံ စိတ္တော၊ တထာ သောတဝိညာဏာဒီသုပိ ဆ ပစ္စယာ န
 လဗ္ဘန္တိ၊ အဋ္ဌာရသပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိတိ။

ပဉ္စဝိညာဏေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော နိဋ္ဌိတော။

အဟေတုက စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ဆ ပကိဏ္ဏကာနိ စေတသိကာနိ နာမ၊ ဝိတက္ကော ဝိစာရော
 အဓိမောက္ခော ဝီရိယံ ပီတိ ဆန္ဒော။ တတ္ထ ဝိတက္ကော ဈာနပစ္စယော စ
 မဂ္ဂပစ္စယော စ။ ဝိစာရော ဈာနပစ္စယော။ ဝီရိယံ အဓိပတိဇာတိက ဉ္စလုန္ဒိယ
 ပစ္စယော စ မဂ္ဂပစ္စယော စ၊ ပီတိ ဈာနပစ္စယော။ ဆန္ဒော အဓိပတိဇာတိကော။
 အဓိမောက္ခော ပန ဝိသေသပစ္စယော န ဟောတိ။

ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇနစိတ္တဉ္စ သမ္ပဋိစ္စနစိတ္တဒယဉ္စ ဥပေက္ခာသန္တီရဏဒယဉ္စာတိ
 ပဉ္စသုစိတ္တေသု ဒသ စေတသိကာနိ လဗ္ဘန္တိ၊ သတ္တ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စ ပကိဏ္ဏ
 ကေသု ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ အဓိမောက္ခော စ။ ဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ
 ပစ္စေကံ ဧကာဒသ နာမဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ဣမေသု စိတ္တေသု ဈာနကိစ္စံ လဗ္ဘတိ။
 ဝေဒနာ စ ဧကဂ္ဂတာ စ ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ ဈာနပစ္စယံ သာဓေန္တိ။
 ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ ပန ကိရိယစိတ္တံ ဟောတိ၊ ဝိပါကပစ္စယော နတ္ထိ။
 နာနာက္ခဏိကကမ္မဉ္စ ဥပနိဿယဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ ဝိပါကပစ္စယေန သဒ္ဓိံ ဆ
 ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။ ဈာနပစ္စယေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာရသပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။ သေသေသု
 စတူသု ဝိပါကစိတ္တေသု ပဉ္စ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။ ဝိပါကပစ္စယေန စ ဈာနပစ္စယေန

စ သဒ္ဓိံ ဧကူနဝီသတိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

သောမနဿသန္တိရဏေ ပီတိယာ သဒ္ဓိံ ဧကာဒသ စေတသိကာ ယုဇ္ဇန္တိ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တေ စ ဝီရိယေန သဒ္ဓိံ ဧကာဒသတိ ဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ ဒွါဒသ နာမဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ဟသိတုပ္ပာဒစိတ္တေ ပန ပီတိယာ စ ဝီရိယေန စ သဒ္ဓိံ ဒွါဒသ စေတသိကာနိ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ တေရသ နာမဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ သောမနဿသန္တိရဏေ ဈာနင်္ဂေသု ပီတိမတ္တံ အဓိကံ ဟောတိ၊ ပုဗ္ဗေ ဥပေက္ခာသန္တိရဏေ ဒွယေ ဝိယ ပဉ္စ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။ ဧကူနဝီသတိပစ္စယာလဗ္ဘန္တိ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တေ စ ဝီရိယမတ္တံ အဓိကံ ဟောတိ၊ တဉ္စ ဣန္ဒြိယကိစ္စ ဈာနကိစ္စာနိ သာဓေတိ။ အဓိပတိကိစ္စဉ္စ မဂ္ဂကိစ္စဉ္စ န သာဓေတိ။ ကိရိယစိတ္တတ္တာ ဝိပါကပစ္စယော စ နတ္ထိ။ ပုဗ္ဗေ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တေ ဝိယ ဝိပါကပစ္စယေန သဒ္ဓိံ ဆ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။ ဈာနပစ္စယေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာရသ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။ ဟသိတုပ္ပာဒစိတ္တေပိ ကိရိယစိတ္တတ္တာ ဝိပါကပစ္စယော နတ္ထိ၊ ဇေနစိတ္တတ္တာ ပန အာသေဝနံ အတ္ထိ၊ ဝိပါကပစ္စယေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။ ၊ အာသေဝနပစ္စယေန သဒ္ဓိံ ဧကူနဝီသတိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

အဟေတုကစိတ္တုပ္ပာ ဒေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော နိဒ္ဒိတော။

အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တာနိ၊ ခွေ မောဟမူလိကာနိ အဋ္ဌ လောဘမူလိကာနိ ခွေ ဒေါသမူလိကာနိ။ စုဒ္ဒသ ပါပစေတသိကာနိ နာမ မောဟော အဟိရိကံ အနောတ္တပုံ ဥဒ္ဒစ္စန္တိ ဣဒံ မောဟစတုက္ကံ နာမ။ လောဘော ဒိဋ္ဌိ မာနောတိ ဣဒံ လောဘတိက္ကံ နာမ။ ဒေါသော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ ကုက္ကုစ္စန္တိ ဣဒံ ဒေါသစတုက္ကံ နာမ။ ထိနံ မိဒ္ဓံ ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဣဒံ ဝိသု တိက္ကံ နာမ။

တတ္ထ လောဘော ဒေါသော မောဟောတိ တယော မူလဓမ္မာ ဟေတုပစ္စယာ၊ ဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂပစ္စယော၊ သေသာ ဒသဓမ္မာ ဝိသေသပစ္စယာ နဟောန္တိ။

တတ္ထ ခွေ မောဟမူလိကာနိ နာမ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ ဥဒ္ဒစ္စ သမ္ပယုတ္တစိတ္တံ။ တတ္ထ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တစိတ္တေ ပနူရသ စေတသိကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သတ္တ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ဝီရိယန္တိ။ တီဏိ ပကိဏ္ဍကာနိ

စ ပါပစေတသိကေသု မောဟစတုက္ကဉ္စ ဝိစိကိစ္ဆာ စာတံ၊ စိတ္တေန သဒ္ဓိံ သောဠသ နာမဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ဣမသ္မိံစိတ္တေ ဟေတုပစ္စယောပိ မဂ္ဂပစ္စယောပိ လဗ္ဘန္တိ။ တတ္ထ မောဟော ဟေတု ပစ္စယော၊ ဝိတက္ကော စ ဝီရိယဉ္စ မဂ္ဂပစ္စယော၊ ဧကဂ္ဂတာပန ဝိစိကိစ္ဆာယ ဒုဋ္ဌတ္တတာ ဣမသ္မိံစိတ္တေ ဣန္ဒြိယကိစ္စဉ္စ မဂ္ဂကိစ္စဉ္စ န သာဓေတိ၊ ဈာနကိစ္စမတ္တံ သာဓေတိ။ အဓိပတိ စ ပစ္ဆာဇာတော ဝိပါကော စာတံ တယော ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ၊ သေသာ ဧကဝိသတိပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တစိတ္တေပိ ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယ အဓိမောက္ခေန သဒ္ဓိံ ပနုရသေဝ စေတသိကာနိ၊ သောဠသေဝ နာမဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ဣမသ္မိံစိတ္တေ ဧကဂ္ဂတာ ဣန္ဒြိယကိစ္စဉ္စ ဈာနကိစ္စဉ္စ မဂ္ဂကိစ္စဉ္စ သာဓေတိ၊ တယော ပစ္စယာ နလဗ္ဘန္တိ၊ ဧကဝိသတိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

အဋ္ဌသု လောဘမူလိကစိတ္တေသု ပန သတ္တ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စ ဆ ပကိဏ္ဏကာနိ စ ပါပေသု မောဟစတုက္ကဉ္စ လောဘတိက္ကဉ္စ ထိနမိဒ္ဓဉ္စာတိ ဒွါဝိသတိ စေတသိကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေသု လောဘော စ မောဟောစာတိ ဒွေ မူလာနိ ဟေတုပစ္စယော။ ဆန္ဒော စ စိတ္တဉ္စ ဝီရိယဉ္စာတိ တယော အဓိပတိ ဇာတိကာ ကဒါစိ အဓိပတိကိစ္စံ သာဓေန္တိ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပိ တယော အဓိပတိဇာတိကာ ကဒါစိ အဓိပတိကိစ္စံ သာဓေန္တိ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပိ ဧတ္ထလဗ္ဘတိ။ စေတနာ ကမ္မပစ္စယော။ တယော အာဟာရာ အာဟာရပစ္စယော။ စိတ္တဉ္စ ဝေဒနာ စ ဧကဂ္ဂတာ စ ဇီဝိတဉ္စ ဝီရိယဉ္စာတိ ပဉ္စ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ ဣန္ဒြိယပစ္စယော။ ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ ပီတိ စ ဝေဒနာ စ ဧကဂ္ဂတာစာတိ ပဉ္စ ဈာနဂီနိ ဈာနပစ္စယော။ ဝိတက္ကော စ ဧကဂ္ဂတာ စ ဒိဋ္ဌိ စ ဝီရိယဉ္စာတိ စတ္တာရိ မဂ္ဂဂီနိ မဂ္ဂပစ္စယော။ ပစ္ဆာဇာတော စ ဝိပါကော စာတိ ဒွေ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။ သေသာ ဒွါဝိသတိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

ဒွိသု ဒေါသမူလိကစိတ္တေသု ပီတိဉ္စ လောဘတိက္ကဉ္စ ပဟာယ ဒေါသ စတုက္ကေန သဒ္ဓိံ ဒွါဝိသတိ ဧဝ စေတသိကာနိ၊ ဒေါသော စ မောဟော စ ဒွေ မူလာနိ၊ တယော အဓိပတိဇာတိကာ၊ တယော အာဟာရာ၊ ပဉ္စ ဣန္ဒြိယာနိ၊ စတ္တာရိ ဈာနဂီနိ၊ တီဏိ မဂ္ဂဂီနိ။ ဧတ္တာပိ ဒွေ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ၊ ဒွါဝိသတိပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော နိဋ္ဌိတော။

စိတ္တုပ္ပာဒေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ဧကနဂုတိ သောဘဏစိတ္တာနိ၊ စတုဝိသတိ ကာမသောဘဏစိတ္တာနိ ပန္နရသ ရူပစိတ္တာနိ ဒွါဒသ အရူပစိတ္တာနိ စတ္တာလိသ လောကုတ္တရစိတ္တာနိ။ တတ္ထ စတုဝိသတိ ကာမသောဘဏစိတ္တာနိ နာမ အဋ္ဌ ကာမကုသလစိတ္တာနိ အဋ္ဌ ကာမသောဘဏဝိပါက စိတ္တာနိ အဋ္ဌ ကာမသောဘဏကိရိယစိတ္တာနိ။

ပဉ္စ ဝိသတိ ကလျာဏစေတသိကာနိ နာမ၊ အလောဘော အဒေါသော အမောဟောစေတိ တိဏိ ကလျာဏမူလိကာနိ စ သဒ္ဓါ စ သတိ စ ဟိရိ စ ဩတ္တပ္ပန္န တတြမဇ္ဈတ္တတာ စ ကာယပဿဒ္ဓိ စ စိတ္တပဿဒ္ဓိ စ ကာယကမ္မညတာ စ စိတ္တကမ္မညတာ စ ကာယပါဂုညတာ စ စိတ္တပါဂုညတာ စ ကာယုဇုကတာ စ စိတ္တုဇုကတာ စ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါတိ တိဿော ဝိရတိယော စ ကရုဏာ မုဒိတာတိ ဒွေ အပ္ပမညာယော စ။

တတ္ထ တိဏိ ကလျာဏမူလာနိ ဟေတုပစ္စယော၊ အမောဟော ပန အဓိပတိပစ္စယေ ဝိမံသာဓိပတိ နာမ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ ပညိန္ဒြိယံနာမ၊ မဂ္ဂပစ္စယေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ။ သဒ္ဓါ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ နာမ။ သတိ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ သတိန္ဒြိယံ နာမ၊ မဂ္ဂပစ္စယေ သမ္မာသတိ နာမ။ တိဿော ဝိရတိယော မဂ္ဂပစ္စယော၊ သေသာ သတ္တရသ ဓမ္မာ ဝိသေသပစ္စယာ န ဟောန္တိ။

အဋ္ဌသု ကာမကုသလစိတ္တေသု အဋ္ဌတိသ စေတသိကာနိ သင်္ဂယုန္တိ၊ သတ္တ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ ဆ ပကိဏ္ဏကာနိ ပဉ္စဝိသတိ ကလျာဏာနိ။ တေသု စ ပီတိ စတူသု သောမနသိကေသု ဧဝ၊ အမောဟော စတူသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တေသု ဧဝ၊ တိဿော ဝိရတိယော သိက္ခာပဒသီလပူရဏကာလေ ဧဝ၊ ဒွေ အပ္ပ မညာယော သတ္တေသု ကာရညမောဒနာကာရေသု ဧဝါတိ။ ဣမေသုပိ အဋ္ဌသု စိတ္တေသု ဒွေ ဝါ တိဏိ ဝါ ကလျာဏမူလာနိ ဟေတုပစ္စယော၊ ဆန္တော စ စိတ္တန္တ ဝီရိယန္တ ဝိမံသာ စာတိ စတူသု အဓိပတိဇာတိကေသု ဧကမေကောဝ ကဒါစိ အဓိပတိပစ္စယော။ စေတနာ ကမ္မပစ္စယော။ တယော အာဟာရာ အာဟာရပစ္စယော။ စိတ္တန္တ ဝေဒနာ စ ဧကဂ္ဂတာ စ ဇီဝိတန္တ သဒ္ဓါ စ သတိ စ ဝီရိယန္တ ပညာစာတိ အဋ္ဌ ဣန္ဒြိယာနိ ဣန္ဒြိယပစ္စယော။ ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ ပီတိ စ ဝေဒနာ စ ဧကဂ္ဂတာစာတိ ပဉ္စဈာနင်္ဂါနိ ဈာနပစ္စယော။ ပညာ စ ဝိတက္ကော စ တိဿော ဝိရတိယော စ သတိ စ ဝီရိယန္တ

ဧကဂ္ဂတာ စာတိ အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ မဂ္ဂပစ္စယော။ ဣမေသုပိ အဋ္ဌသု စိတ္တေသု ပစ္ဆာဇာတော စ ဝိပါကော စာတိ ဒွေ ပစ္စယော န လဗ္ဘန္တိ၊ သေသာ ဒွါဝိ သတိပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

အဋ္ဌသု ကာမသောဘဏကိရိယစိတ္တေသု တိဿော ဝိရတိယော န လဗ္ဘန္တိ၊ ကုသလေသု ဝိယ ဒွေ ပစ္စယော န လဗ္ဘန္တိ၊ ဒွါဝိသတိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

အဋ္ဌသု ကာမသောဘဏဝိပါကေသု တိဿော ဝိရတိယော စ ဒွေ အပ္ပမညာယော စ န လဗ္ဘန္တိ။ အဓိပတိပစ္စယော စ ပစ္ဆာဇာတော စ အာသေဝနဉ္စ တိ တယော ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ၊ ဧကဝိသတိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။

ဥပရိ ရူပါရူပလောကုတ္တရစိတ္တေသုပိ ဒွါဝိသတိပစ္စယတော အတိရေကံ နတ္ထိ။ တသ္မာ စတူသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမကုသလစိတ္တေသု ဝိယ ဣမေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာ ဝေဒိတဗျာ။

ဧဝံ သန္တေ ကသ္မာ တာနိ စိတ္တာနိ ကာမစိတ္တတော မဟန္တတရာနိ စ၊ ပဏီတတရာနိ စ ဟောန္တိတိ။ အာသေဝနမဟန္တတ္တာ၊ တာနိ ဟိ စိတ္တာနိ ဘာဝနာ ကမ္မဝိသေသေဟိ သိဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ တေသု အာသေဝနပစ္စယော မဟန္တော ဟောတိ။ အာသေဝနမဟန္တတ္တာ စ ဣန္ဒြိယပစ္စယောပိ ဈာနပစ္စယောပိ မဂ္ဂပစ္စယောပိ အညေပိ ဝါ တေသံ ပစ္စယာ မဟန္တာ ဟောန္တိ။ ပစ္စယာနံ ဥပရူပရိ မဟန္တတ္တာ တာနိ စိတ္တာနိ ဥပရူပရိ စ ကာမစိတ္တတော မဟန္တတရာနိ စ ပဏီတတရာနိ စ ဟောန္တိတိ။

စိတ္တုပ္ပါဒသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော နိဋ္ဌိတော။

ရူပကလာပေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ရူပကလာပေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော ဝုစ္စတေ။ အဋ္ဌဝိသတိ ရူပါနိနာမ၊ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော။ ပဉ္စ ပဿာဒရူပါနိ စက္ခု သောတံ ဃာနံ ဇိဝှာ ကာယော။ ပဉ္စ ဂေါစရရူပါနိ ရူပံ သဒ္ဓေါ ဂန္ဓော ရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ တိဝိဓံ ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗံ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒွေ ဘာဝရူပါနိ ဣတ္ထိဘာဝရူပံ ပုပ္ဖာဝရူပံ။ ဧကံ ဇီဝိတရူပံ၊ ဧကံ ဟဒယရူပံ။ ဧကံ အာဟာရရူပံ။ ဧကံ အာကာသဓာတုရူပံ၊ ဒွေ ဝိညတ္တိရူပါနိ

ကာယဝိညတ္တိရူပံ ဝစီဝိညတ္တိရူပံ။ တီဏိ ဝိကာရရူပါနိ လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ။ စတ္တာရိ လက္ခဏရူပါနိ ဥပစယော သန္တတိ ဇေတာ အနိစ္စတာ။

တတ္ထ ဆ ရူပဓမ္မာ ရူပဓမ္မာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ စ ဇီဝိတရူပဉ္စ အာဟာရရူပဉ္စ။ တတ္ထ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ အညမညဿ ပဉ္စဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ သဟဇာတေန စ အညမညေန စ နိဿယေနစ အတ္ထိယာ စ အဝိဂတေန စ၊ သဟဇာတာနံ ဥပါဒါရူပါနံ အညမညဝဇ္ဇိတေဟိ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဇီဝိတရူပံ သဟဇာတာနံ ကမ္မဇရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။ အာဟာရရူပံ သဟဇာတာနဉ္စ အသဟဇာတာနဉ္စ သဗ္ဗေသံ အဇ္ဈတရူပဓမ္မာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

တတ္ထေဝ တေရသ ရူပဓမ္မာ နာမဓမ္မာနံ ဝိသေသပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ပဉ္စပဿာဒရူပါနိ စ သတ္တ ဂေါစရူပါနိ စ ဟဒယဝတ္ထုရူပဉ္စ။ တတ္ထ ပဉ္စ ပဿာဒရူပါနိ ပဉ္စန္ဒ ဝိညာဏဓာတုနံ မာတရော ဝိယ ပုတ္တကာနံ ဝတ္ထုပုရေဇာတေန စ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယေန စ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တေန စ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ သတ္တ ဂေါစရူပါနိ ပဉ္စန္ဒ ဝိညာဏဓာတုနံ တိဿန္တံ မနောဓာတုနဉ္စ ပိတရော ဝိယ ပုတ္တကာနံ အာရမ္မဏပုရေဇာတေန ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဟဒယဝတ္ထုရူပံ ဒွိန္ဒ မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုနံ ရက္ခော ဝိယ ရက္ခဒေဝတာနံ ယထာ ရဟံ ပဋိသန္တိက္ခဏေ သဟဇာတနိဿယေန ပဝတ္တိကာလေ ဝတ္ထုပုရေဇာတေန စ ဝတ္ထုပုရေဇာ တဝိပ္ပယုတ္တေန စ ပစ္စယော ဟောတိ။

တေဝီသတိ ရူပကလာပါ၊ တတ္ထ ဧကာယ ရဇ္ဈယာ ဗန္ဓိတာနံ ကေသာနံ ကေသကလာပေါ ဝိယ တိဏာနံ တိဏကလာပေါ ဝိယ ဧကေန ဇာတိရူပေန ဗန္ဓိတာနံ ရူပဓမ္မာနံ ကလာပေါ ပရိပိဏ္ဍိရူပကလာပေါ နာမ။

တတ္ထ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာတိ ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဧကော သဗ္ဗမူလကလာပေါ နာမ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကန္တိ စ ပုစ္စတိ။

နဝ ကမ္မဇရူပကလာပါ၊ ဇီဝိတနဝကံ ဝတ္ထုဒသကံ ကာယဒသကံ ဣတ္တိဘာဝဒသကံ ပုမ္ဘာဝဒသကံ စက္ခုဒသကံ သောတဒသကံ ဃာနဒသကံ ဇီဝှာဒသကံ။ တတ္ထ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကမေဝ ဇီဝိတရူပေန သဟ ဇီဝိတနဝကံ နာမ။ ဧတဒေဝ ကမ္မဇကေလာပေသု မူလနဝကံ ဟောတိ။ မူလနဝကမေဝ

ယထာက္ကမံ ဟဒယဝတ္ထု ရူပါဒီဟိ အဋ္ဌ ရူပေဟိ သဟ ဝတ္ထုဒသကာဒိနိ
 အဋ္ဌဒသကာနိ စတ္တာရော ကလာပါ သကလကာယေ ပဝတ္တန္တိ။ တတ္ထ
 ဇီဝိတနဝကန္တိ ပါစကဂ္ဂိ စ ကာယဂ္ဂိ စ ဝုစ္စတိ။ ပါစကဂ္ဂိ နာမ ပါစကတေဇော
 ကောဋ္ဌာသော၊ သောအာမာသယေ ပဝတ္တိတွာ အသိတပီတခါယိတသာယိတာနိ
 ပရိပါစေတိ။ ကာယဂ္ဂိ နာမ သကလကာယဗျာပကော ဥသွာတေဇော
 ကောဋ္ဌာသော၊ သောကလကာယေ ပဝတ္တိတွာ ပိတ္တသေမှလောဟိတာနိ အပူတိနိ
 ဝိပ္ပသန္နာနိ ကရေတိ။ တေသံ ဒွိန္နံ ဝိသမဝုတ္တိယာ သတိ သတ္တာ ဗဟ္မာဗာဓာ
 ဟောန္တိ၊ သမဝုတ္တိယာ သတိ အပ္ပာဗာဓာ။ တဒုဘယံ ဇီဝိတနဝကံ သတ္တာနံ
 အာယု သမ္မာဒေတိ။ ဝဏ္ဏံ သမ္မာဒေတိ။ ကာယဒသကံ သကလကာယေ
 သုဓသမ္ပဿဒုက္ခပမ္ပဿာနိ သမ္မာဒေတိ။ ဘာဝဒသကာနိ ဣတ္ထိနံ သဗ္ဗေ
 ဣတ္ထကာရေ သမ္မာဒေတိ။ ပုရိသာနံ သဗ္ဗေ ပုရိသာကာရေ သမ္မာဒေတိ။
 သေသာနိ ဝတ္ထုဒသကာဒိနိ ပဉ္စဒသကာနိ ပဒေသဒသကာနိ နာမ။ တတ္ထ
 ဝတ္ထုဒသကံ ဟဒယကောသဗ္ဗန္တရေ ပဝတ္တိတွာ သတ္တာနံ နာနာပကာရာနိ
 သုစိန္တိတဒုစိန္တိတာနိ သမ္မာဒေတိ။ စက္ခုဒသကာဒိနိ စတ္တာရိ ဒသကာနိ စက္ခုဂုဠ
 ကဏ္ဍဗိလ နာသဗိလ ဇိဝှာတလေသု ပဝတ္တိတွာ ဒဿနသဝနဃာယနသာယနာနိ
 သမ္မာဒေတိ။

အဋ္ဌ စိတ္တဇရူပကလာပါ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကံ သဒ္ဓနဝကံ ကာယဝိညတ္တိနဝကံ
 သဒ္ဓဝစိဝိညတ္တိဒသကန္တိ စတ္တာရော မူလကလာပါ စ တေယေဝ လဟုတာ
 မုဒုတာ ကမ္မညာတာသင်္ခါတေဟိ တိဟိ ဝိကာရရူပေတိ သဟ စတ္တာရော
 သင်္ကာရကလာပါ စ။

တတ္ထ သရီရဓာတူနံ ဝိသမပ္ပဝတ္တိကာလေ ဂိလာနဿ မူလကလာပါနိ
 ဧဝ ပဝတ္တန္တိ။ တဒါ ဟိ တဿ သရီရရူပါနိ ဂရုနိ ဝါ ထဒ္ဓါနိ ဝါ အကပ္ပ
 ညာနိ ဝါ ဟောန္တိ၊ ယထာရုစိ ဣရိယပထံပိ ပဝတ္တေတုံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိပိ စာလေတုံ
 ဝစနံပိ ကထေတုံ ဒုက္ခော ဟောတိ။ သရီရဓာတူနံ သမပ္ပဝတ္တိကာလေ ပန
 အဂိလာနဿ ဂရုထဒ္ဓါဒိနံ သရီရဒေါသာနံ အဘာဝတော သင်္ကာရာ ပဝတ္တန္တိ။
 တေသု စ စိတ္တင်္ဂဝသေန ကာယင်္ဂစလနေ ဒွေ ကာယဝိညတ္တိကလာပါ ပဝတ္တန္တိ။
 စိတ္တဝသေနဝ မုခတော ဝစနသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိကာလေ ဒွေ ဝစိဝိညတ္တိကလာပါ။

စိတ္တဝသေနော အက္ခရ ဝတ္ထုရဟိတာနံ ဟသနရောဒနာဒီနံ အဝစနသဒ္ဓါနံ
မုခတော ပဝတ္တိကာလေ ဒွေ သဒ္ဓကလာပါ၊ သေသကာလေသု ဒွေ အာဒိကလာပါ
ပဝတ္တန္တိ။

စတ္တာရော ဥတုဇရူပကလာပါ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကံ သဒ္ဓနဝကန္တိ ဒွေ
မူလကလာပါ စ ဒွေ သဝိကာရကလာပါ စ၊ တတ္ထ အယံ ကာယော ယာဝ
ဇီဝံ ဣရိယာပထသောတံ အနုဂစ္ဆန္တော ယာပေတိ၊ တသ္မာ ဣရိယာပထနာနတ္ထံ
ပဋိစ္စ ဣမသ္မိံ ကာယေ ခဏေ ခဏေ ဓာတုနံ သမပ္ပဝတ္တိဝိသမပ္ပဝတ္တိယော
ပညာယန္တိ။ တထာ ဥတုနာနတ္ထံ ပဋိစ္စ အာဟာရနာနတ္ထံ ပဋိစ္စ ဝါတာတပ
သမ္ပဿနာနတ္ထံ ပဋိစ္စ ကာယဂံပရိဟာရနာနတ္ထံ ပဋိစ္စ အတ္တုပက္ကမပရူပက္ကမနာနတ္ထံ
ပဋိစ္စ။ တတ္ထ ဝိသမပ္ပဝတ္တိကာလေ ဒွေ မူလကလာပါ ဧဝ ပဝတ္တန္တိ၊ သမပ္ပဝတ္တိ
ကာလေ ဒွေ သဝိကာရော။ တေသု စ ဒွေ သဒ္ဓကလာပါ စိတ္တသေဒ္ဓတော
ပရမ္မရသဒ္ဓေသု စ အညေသု လောကေ နာနပ္ပကာရသဒ္ဓေသု စ ပဝတ္တန္တိ။

ဒွေ အာဟာရဇရူပကလာပါ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကံ သဝိကာရန္တိ။ ဣမေ ဒွေ
ကလာပါ သပ္ပာယေန ဝါ အသပ္ပာယေန ဝါ အာဟာရေန ဇာတာနံ သမရူပ
ဝိသမရူပါနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အာကာသဓာတု စ လက္ခဏရူပါနိ စာတိ ပဉ္စရူပါနိ ကလာပမုတ္တာနိ
ဟောန္တိ။ တေသု အာကာသဓာတု ကလာပါနံ အန္တရာ ပရိစ္ဆေဒမတ္တတ္တာ
ကလာပါမုတ္တာ ဟောတိ။ လက္ခဏရူပါနိ သင်္ခတဘူတာနံ ရူပကလာပါနံ
အသင်္ခတဘာဝဇာနနတ္တာယ လက္ခဏမတ္တတ္တာ ကလာပမုတ္တာနိ။

ဣမေ တေဝီသတိ ကလာပါ အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ လဗ္ဘန္တိ။ ဗဟိဒ္ဓါ သန္တာနေ
ပန ဒွေ ဥတုဇမူလကလာပါ ဧဝ လဗ္ဘန္တိ။ တတ္ထ ဒွေ ရူပသန္တာနာနိ အဇ္ဈတ္တ
သန္တာနဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါသန္တာနဉ္စ။ တတ္ထ အဇ္ဈတ္တသန္တာနံ နာမ သတ္တသန္တာနံ ဝုစ္စတိ။
ဗဟိဒ္ဓါသန္တာနံ နာမ ပထဝီပဗ္ဗတနဒီသမုဒ္ဒရက္ခတိဏာဒီနိ ဝိစ္စတိ။ တတ္ထ
အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ အဋ္ဌဝီသတိ ရူပါနိ ဧတဝီသတိ ရူပကလာပါနိ လဗ္ဘန္တိ။

တတ္ထ ပဋိသန္ဓိနာမဓမ္မာ ပဋိသန္ဓေက္ခဏေ ကမ္မဇရူပကလာပါနံ ဆဓာ
ပစ္စယာ ဟောန္တိ စတူဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ စ ဝိပါကေန စ ဝိပ္ပယုတ္တေနစ။
ဟဒယ ဝတ္ထုရူပဿ ပန အညမညေန သဟ သတ္တဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။
တေသွေဝ နာမ ဓမ္မေသု ဟေတုဓမ္မာ ဟေတုဘာဝေန၊ စေတနာ ကမ္မဘာဝေန၊

အာဟာရဓမ္မာ အာဟာရ ဘာဝေန၊ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ ဣန္ဒြိယဘာဝေန၊ ဈာနဓမ္မာ ဈာနဘာဝေန၊ မဂ္ဂဓမ္မာ မဂ္ဂ ဘာဝေနာတိ ယထာရဟံ ဆဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ အတီတာနိ ပန ကုသလာ ကုသလာကမ္မာနိ ဧကဓာဝ ပစ္စယာ ဟောန္တိ ကမ္မပစ္စယေန၊ ပဌမဘဝဂီဒိကာ ပစ္ဆာ ဇာတာ ပဝတ္တိနာမဓမ္မာ ပုရေဇာတာနံ ကမ္မဇရူပကလာပါနံ ဧကဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ ပစ္ဆာဇာတေန။ ဧတ္ထ စ ပစ္ဆာဇာတဝစနေန စတ္တာရော ပစ္ဆာဇာတဇာတိကာ ပစ္စယာ ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ အတီတာနိ စ ကမ္မာနိ ဧကဓာဝ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ နာမ ဓမ္မာ ကမ္မဇရူပကလာပါနံ ယထာရဟံ စုဒ္ဒသဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဣဓ ဒသပစ္စယာ နလဗ္ဘန္တိ အာရမ္မဏဉ္စ အဓိပတိစ အနန္တရဉ္စ သမနန္တရဉ္စ ဥပနိဿယော စ ပုရေဇာတော စ အာသေဝနဉ္စ သမ္ပယုတ္တော စ နတ္ထိ စ ဝိဂတော စ။

ပဝတ္တိကာလေ ရူပဇနကာ နာမဓမ္မာ အတ္တာနာ သဟဇာတာနံ စိတ္တဇရူပကလာပါနံ ပဉ္စဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ စတူဟိ မဟာသဟဇာတေတိ စ ဝိပွယုတ္တေန စ။ တေသေစ နာမဓမ္မေသု ဟေတုဓမ္မာ ဟေတုဘာဝေန၊ အဓိပတိဓမ္မာ အဓိပတိဘာဝေန၊ စေတနာ ကမ္မဘာဝေန၊ ဝိပါကဓမ္မာ ဝိပါကဘာဝေန၊ အာဟာရဓမ္မာ အာဟာရဘာဝေန၊ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ ဣန္ဒြိယဘာဝေန၊ ဈာနဓမ္မာ ဈာနဘာဝေန၊ မဂ္ဂဓမ္မာ မဂ္ဂဘာဝေနာတိ ယထာရဟံ အဋ္ဌဓာ ပစ္စယာ ဟောတိ။ ပစ္ဆာဇာတာ သဗ္ဗေ နာမဓမ္မာ ပုရေဇာတာနံ စိတ္တဇရူပကလာပါနံ ယထာရဟံ စုဒ္ဒသဟိ ပစ္စယေဟိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဣဓပိ ဒသ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ အာရမ္မဏဉ္စ အနန္တရဉ္စ သမနန္တရဉ္စ အညမညဉ္စ ဥပနိဿယော စ ပုရေဇာတော စ အာသေဝနဉ္စ သမ္ပယုတ္တော စ နတ္ထိ စ ဝိဂတော စ။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိကာလတော ပဌာယ ပဝတ္တိကာလေ သဗ္ဗေပိ နာမ ဓမ္မာ သဗ္ဗေသံ ဥတုဇရူပကလာပါနဉ္စ အာဟာရဇရူပကလာပါနဉ္စ ဧကဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ ပစ္ဆာဇာတဝသေန။ ဧတ္ထ ပိ ပစ္ဆာဇာတဝစနေန စတ္တာရော ပစ္ဆာဇာတာဇာတိကာ ဂဟိတာ ဟောန္တိ၊ သေသာ ဝီသတိ ပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ။

သဗ္ဗေသု ပန တေဝီသတိယာ ရူပကလာပေသု စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညဿ ပဉ္စဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ စတူဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ စ အညမညေန စ၊ သဟဇာတာနံ ဥပါဒါရူပါနံ စတုဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ

စတုဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ။ အာဟာရရူပံ သဟဇာတာနဉ္စ အသဟဇာတာနဉ္စ သဗ္ဗေသံ အဇ္ဈတ္တရူပကလာပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ နဝသု ကမ္မဇရူပကလာပေသု ဇီဝိတရူပံ သဟဇာတာနမေဝ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တရူပဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တရူပဓမ္မာနံ သတ္တဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပဓမ္မာ ပန ဗဟိဒ္ဓါဘူတာနံ ဒိန္နံ ဥတုဇရူပကလာပါနံ ပဉ္စဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တိတိ။

ရူပကလာပေသု ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော နိဋ္ဌိတော။

ဧတ္ထ စ ပဋ္ဌာနသဒ္ဓဿ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ ပဓာနံ ဌာနန္တိ ပဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ ပဓာနန္တိ ပမုခ၊ ဌာနန္တိ ပစ္စယော၊ ပမုခပစ္စယော မုချပစ္စယော ဧကန္တပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော စ ဧကန္တပစ္စယော ဧကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ ပဋိစ္စ ဝတ္တဗ္ဗော။

ဒုဝိဓံ ဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ မုချပစ္စယုပ္ပန္နံ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ။ တက္က မုချပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ မူလပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ ပရမ္ပရပစ္စယုပ္ပန္နံ။ တတ္ထ မူလပစ္စယုပ္ပန္နမေဝ ဧကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ။ တံ ဟိ အတ္တနော ပစ္စယေ သတိ ဧကန္တေန ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ၊ နော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ပရမ္ပရပစ္စယုပ္ပန္နံ ပန အနေကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ၊ တံ ဟိ တသ္မိံ ပစ္စယေ သတိပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝါ၊ န ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တက္က ဧကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ ပဋိစ္စ သော ပစ္စယေ ဧကန္တပစ္စယော နာမ။ သော ဧဝ ဣမသ္မိံ မဟာပကရဏာ ဝုတ္တော။ တတော ဧဝ အယံ စတုဝိသတိပစ္စယဂဏော စ ဣမံ မဟာပကရဏဉ္စ ပဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ ဧကဿ ပုရိသဿ ဓနဓညတ္ထာယ လောဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော လောဘဝသေန ဥဋ္ဌာယ အရညံ ဂန္တ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ ခေတ္တာနိ ကရောတိ၊ ဝတ္ထုနိ ကရောတိ၊ ဥယျာနာနိ ကရောတိ။ တေသု သမ္ပဇ္ဇမာနေသု သော ပုရိသော ဗဟူနိ ဓနဓညာနိ လဘိတွာ အတ္တနာ စ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ ပုတ္တဒါရေ စ ပေါသေတိ၊ ပုညောနိ စ ကရောတိ၊ ပုညဖလာနိ စ အာယတိ ပစ္စနဘဝိဿတိ။ တတ္ထ လောဘသဟဇာတာနိ နာမရူပါနိ မုချပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ။ တတော ပရိယာဝ အာယတိ ဘဝေသု ပုညဖလာနိ ပစ္စနဘောတိ။

တာဝ ဥပနာနိ ပရမ္မရဖလာနိ တဿ လောဘဿ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နာနိ နာမ။
 တေသု ဒွီသု ပစ္စယုပ္ပန္နေသု မုချပစ္စယုပ္ပန္နမေဝ ပဋ္ဌာန ဝုတ္တံ။ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ
 ပန သုတ္တန္တနယေန ကထေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သုတ္တန္တနယော နာမ 'မသ္မိံ' သတိ
 ဣဒံ ဟောတိ၊ ဣမဿ ဥပ္ပာဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဧဝရူပေါ ပစ္စယနယော။
 အပိ စ လောဘော ဒေါသော မောဟောတိ တယော ဓမ္မာ သကလဿ
 သတ္တလောကဿပိ သင်္ခါရလောကဿပိ ဩကာသလောက ဿပိ ဝိပတ္တိယာ
 မူလဋ္ဌေန ဟေတူ နာမ။ အလောဘော အဒေါသော အမောဟောတိ တယော
 ဓမ္မာ သမ္ပတ္တိယာ မူလဋ္ဌေန ဟေတူနာမာတိ ကထေတဗ္ဗံ။ ဧသ နယော
 သဗ္ဗေသု ပဋ္ဌာနပစ္စယေသု ယထာရဟံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ သတိ လောကေ
 သဗ္ဗာ လောကပ္ပဝသတ္တိယော ဣမေသံ စတုဝိသတိယာ ပစ္စယာနံ မုချပစ္စယုပ္ပန္နေန
 သဒ္ဓိံ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နာ ဧဝ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ဧတ္တာဝတာ ပစ္စယာနံ အတ္တဒီပနာ ပစ္စယာနံ သဘာဂသင်္ဂဟော ပစ္စယာနံ
 ဃဋ္ဌနာနယောတိ တိဟိ ကဏ္ဍေဟိ ပရိစ္ဆိန္နာ ပဋ္ဌာနဒ္ဓေသဒီပနီ နိဋ္ဌိတာ ဟောတိ။

ဗြမ္မရဋ္ဌေ မုဇ္ဈာနဂရေ လယ်တီအရညဝိဟာရဝါသိနာ မဟာထေရေန
 ကတာယံ ပစ္စယုဒ္ဓေသဒီပနီ။

ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနိနိဿယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဏာမ

- (၁)   အနန္တညာဏတေဇေန၊ အနန္တနယဒေသကံ။
          အနန္တဇိနံ နတွာန၊ အနန္တဘဝပါရဂုံ။
- (၂)   အနန္တနယလင်္ကာရံ၊ အနန္တညာဏဂေါစရံ။
          အနန္တဘဝနိယျာနံ၊ ဓမ္မဉ္စ မောဟဓံသကံ။
- (၃)   အနန္တရယဂဗ္ဘမ္ပိ၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကသန္နိဘံ။
          သံဃဉ္စဿ သမုဠိတ၊ မနန္တက္ကေသသဉ္စယံ။
- (၄)   အနန္တဗျပဋ္ဌာနဿ၊ ယံ ဥဒ္ဒေသတ္ထသုဒနီ။
          မဟာထေရေန လယ်တီတိ၊ သုတေန သင်္ခတာသုတာ။
- (၅)   သောတူနံ နန္တညယေသု၊ သုသုခံ ဗုဒ္ဓိဝိဒ္ဓိယာ။
          ကရိဿံ နိဿယံ တဿာ၊ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနျာ။

အဟံ၊ ငါသည်။ အနန္တညာဏတေဇေန၊ အဆုံးမဆမရှိ သိမြင်နိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနန္တနယဒေသကံ၊ အဆုံးအဆမရှိ များဘိ သိန်းသောင်း နည်းအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသော အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ဟောတော်မူပေတတ်ထသော။ အနန္တဘဝပါရဂုံ၊ အဆုံးအဆမရှိ ဖြစ်ဘိများကို သံသရာ စခန်း မှာဖက်ကမ်းသို့ စံမြန်းတော်မူတတ်သော။ အနန္တဇိနံ၊ ဆုံးဆ မထင်များဖြင့် ဗိုလ်ထုရန်သတ္တုကို တစ်ခုမကျန် အမှန်အောင်မြင် အောင်ပွဲ ဆင်တော် မူသော မြတ်စွာဘုရား ကြီးကို။ နတွာန-နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နတွာန၊ ရှိခိုးပြီး၍၊ အနန္တနယလင်္ကာရံ၊ အဆုံး အဆမရှိသောနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ် သော။ အနန္တညာဏဂေါစရံ၊ အဆုံးအဆ မရှိ သိမြင်နိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ၏သာ ကျက်စားရာဖြစ်တော်မူထသော။ အနန္တဘဝနိယျာနံ၊ အဆုံးအဆမရှိ ဖြစ်ဘိများစွာ သံသရာမှ မကြာမရှည် ဘေးမဲ့ပြည်သို့ အတည်ချိုက်ချိုက် ရုတ်ခြည်း ဆိုက်အောင် ထုတ်ဆောင်တော်မူတတ်ထသော။ မောဟဓံသကံ၊ အမှိုက်ပင်ရင်း မောဟသင်းကို နှိပ်နင်းဖျက်ဆီးတော်မူတတ်သော။ ဓမ္မဉ္စ၊ မဂ်လေးတန် ဖိုလ် လေးတန် နိဗ္ဗာန်ပရိယတ် အမြတ်ဆယ်ဖော် တရားတော်ကို လည်း။ နတွာန-

နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နတွာန၊ ရှိခိုးပြီး၍။ အနန္တနယဂဗ္ဘမိ၊ အဆုံးအစ မရှိ
 များဘိသိန်းသောင်း နည်းအပေါင်းနှင့် ပြည်စုံသော ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတည်ဟူသော
 တိုက်ခန်းကြီး၌။ ဘဏ္ဍာဂါရိကသိန္နိဘံ၊ ဘဏ္ဍာစိုးနှင့်တူတော်မူပေထသော။
 အနန္တက္ကေသ သဉ္ဇယံ၊ အဆုံးအဆမရှိသော ကိလေသာအစုကို။ သမုဋ္ဌိတံ၊
 အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးတော်မူ တတ်သော။ အဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားကြီး၏။
 သံဃဉ္ဇ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်လေးပါး ဖလဋ္ဌာန် လေးပါး ဤရှစ်ပါးသော အရိယာ
 သံဃာတော်မြတ် အပေါင်းကိုလည်း။ နတွာန၊ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ နတွာန၊
 ရှိခိုးပြီး၍။ လယ်တီတိ၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားဟူ၍။ သုတေန၊ နိုင်ငံ
 တကာတို့၌၌ ကြေညာထင်ရှား ကျော်ကြားတတ်မူပေသော။ မဟာထေရေန၊
 တိပိဋကပါရု ဖြစ်တော်မူသော မဟာထေရ်ကြီးသည်။ သင်္ခတာ၊ ကောင်းစွာ
 တီထွင် စီရင်ပြုစုတော်မူအပ်သော။ အနန္တဗျပဋ္ဌာနဿ၊ အနန္တနယဖြစ်သော
 သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၏။ ဥဒ္ဒေသတ္ထသုဒနီ၊ ပစ္စယုဒ္ဒေသပါဠိတော်၏ အနက်
 အဓိပ္ပာယ် အသွယ်သွယ်ကို အကျယ်မထုတ် အကျဉ်းချုပ်၍ ပြရာပြကြောင်း
 ဖြစ်သော။ ယာ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီ၊ အကြင် ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီကျမ်းသည်။ သုတာ၊
 အင်္ဂလန်ကျွန်းကြီးတိုင်အောင် ကျော်ကြား ပျံ့နှံ့လေပြီ။

အနန္တညယေသု၊ အဆုံးအစမရှိသော ပဋ္ဌာန်းနည်းတို့၌။ သောတူနံ၊
 စာသင်သားတို့၏။ သုသုခံ၊ ချမ်းချမ်းသာသာ။ ဝါ၊ လွယ်လွယ်ကူကူ။ ဗုဒ္ဓိဝိဒ္ဓိယာ၊
 အဘိဓမ္မာ ဉာဏ် ရင့်သန်တိုးပွားခြင်းငှာ။ တဿ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီဗျာ၊ ထိုပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသ
 ဒီပနီကျမ်း၏။ နိဿယံ၊ မြန်မာဘာသာ မှီရာအတ္ထ နိဿယကို။ ကရိဿံ-၊
 ကရိဿာမိ၊ ပြုစီရင်ပေအံ့သတည်း။

၁- ဟေတုပစ္စယော

ဟေတုပစ္စည်း၏ သရုပ်ကိုပြခြင်း

ကတမော၊ အဘယ်တရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း
 မည်သနည်း။ လောဘော၊ လောဘတရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း
 မည်၏။ ဒေါသော၊ ဒေါသတရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။
 မောဟော၊ မောဟတရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။

အလောဘော၊ အလောဘတရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။
 အဒေါသော၊ အဒေါသတရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။
 အမောဟော၊ အမောဟတရားသည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း မည်၏။

ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုပြခြင်း

ကတမေ၊ အဘယ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ဟေတု
 ပစ္စယဿ၊ ဟေတုပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပနန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်
 သနည်း။ လောဘသဟဇာတာ၊ လောဘနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊
 စိတ်စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တရားတို့သည်လည်းကောင်း။
 ရူပကလာပါ၊ ရုပ်ကလာပ်ဖြစ် ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တရားတို့သည်လည်းကောင်း။
 ဟေတုပစ္စယတော၊ ဟေတုပစ္စည်း ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။
 ဟေတုပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့
 မည်ကုန်၏။ ဒေါသသဟဇာတာ၊ ဒေါသနှင့်တကွဖြစ် ကုန်သော။ မောဟသဟ
 ဇာတာ၊ မောဟနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ အလောဘသဟဇာတာ၊ အလောဘ
 နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ အဒေါသဟဇာတာ၊ အဒေါသနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။
 အမောဟသဟဇာတာ၊ အမောဟနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊
 စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ ရူပ
 ကလာပါ၊ ရုပ်ကလာပ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တရားတို့သည်လည်းကောင်း။
 ဟေတုပစ္စယတော၊ ဟေတုပစ္စည်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဟေတု
 ပစ္စယုပ္ပန်နန္နာ၊ ဟေတုပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့ မည်ကုန်
 ၏။

သဟဇာတာရုပ်၏သရုပ်နှင့် ပဋိသန္ဓိက္ခဏပဝတ္တိကာလတို့ကို ပိုင်းခြားဝေဖန်၍ပြခြင်း

သဟဇာတ ရူပကလာပါ နာမ၊ သဟဇာတရူပကလာပမည်သည်ကား။
 သဟေတုကပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေဇာတိ။ ကမ္မဇရူပါနိ စ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့
 သည်လည်းကောင်း။ ပဝတ္တိကာလေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ သဟေတုကစိတ္တဇရူပါနိစ၊

သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ သဟဇာတာရူပကလာပါ နာမ၊ သဟဇာတ ရူပကလာပါမည်၏။ ။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ပဋိသန္နိက္ခဏော နာမ၊ ပဋိသန္ဓေဇာတ မည်သည်ကား။ ပဋိသန္နိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဥပ္ပာဒက္ခဏော၊ ဥပါဒ်ဇာတကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပဝတ္တိကာလောနာမ၊ ပဝတ္တိကာလ မည်သည်ကို။ ပဋိသန္နိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌိတိက္ခဏတော၊ ဌိဇာတမှ။ ပဌာယ၊ စ၍။ ယာဝုတိကာလာ၊ စုတိ ကာလတိုင်အောင်။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ဟေတုသဒ္ဓါ ပစ္စယသဒ္ဓါတို့၏ အနက်ကိုပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ဟေတု၊ ဟေတုမည် သနည်း။ ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းမည် သနည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ မူလဋ္ဌေန၊ အမြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ ဟေတု၊ ဟေတုမည်၏။ ဥပကာရကဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းမည်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ၊ အဖြေတည်း။ တတ္ထ စနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ မူလယမကေ၊ မူလယမိုက်၌။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ် ကုန်သော။ လောဘာဒီနံ၊ လောဘအစရှိကုန်သော။ မူလဓမ္မာနံ၊ မူလတရား တို့၏။ မူလဘာဝေါ၊ မူလ၏အဖြစ်သည်။ မူလဋ္ဌောနာမ၊ မူလဋ္ဌမည်၏။ သော မူလဋ္ဌော၊ ထိုမူလဋ္ဌကို။ မူလယမကဒိပနိယံ၊ မူလယမကဒိပနီ အမည်ရှိသော ကျမ်း၌။ အမှေဟိ၊ ငါတို့သည်၊ ရုက္ခောပမာယ၊ သစ်ပင်ဥပမာဖြင့်။ ဒီပိတောယေဝ၊ ပြအပ်ပြီးသည် သာလျှင်တည်း။

အကုသိုလ်ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို

မိန်းမ၌ တပ်နှစ်သက်သော ယောက်ျားကို ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

အပိ စ အပရော နယော၊ တစ်ပါးသောနည်းကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုဦးအံ့။ ဧကော ပုရိသော၊ ယောက်ျားတစ်ယောက်သည်။ ဧကိဿံ ဣတ္ထိယံ၊ မိန်းမတစ်ယောက်၌။ ပဋိဗန္ဓစိတ္တော၊ တပ်နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသည်။

ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော ပုရိသော၊ ထိုယောက်ျားသည်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။
 တံ စိတ္တံ၊ ထိုမိန်းမ၌ တပ်နှစ်သက်သော စိတ်ကို။ န ဟောတိ၊ မစွန့်။ တာဝ၊
 ထိုမျှလောက်။ တံ ဣတ္ထိံ၊ ထိုမိန်းမကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ တဿ ပုရိသဿ၊
 ထိုယောက်ျားအား။ လောဘသဟဇာတာနိ၊ လောဘနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။
 ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ စ၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့သည်လည်း။ ပဝတ္တန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ လောဘသမုဋ္ဌိတာနိ၊ လောဘကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပါနိ
 စ၊ စိတ္တဇရုပ်တို့သ်လည်း။ စိရကာလံပိ၊ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံးလည်း။
 ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၌။ သဗ္ဗာနိ စ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ
 စိတ္တစေတသိကရူပါနိ၊ ထိုစိတ်စေတသိကရုပ်တို့သည်။ တဿ ဣတ္ထိယံ၊
 ထိုမိန်းမ၌။ ရဇ္ဇနလောဘမူလကာနိ၊ တပ်နှစ်သက်တတ်သော လောဘလျှင်
 အကြောင်းရင်း ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။
 သော လောဘော၊ ထိုလောဘသည်။ တေသံ၊ ထိုစိတ်စေတသိက ရုပ်တို့၏။
 မူလဋ္ဌေန၊ အမြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ ဟေတု စ၊ ဟေတုလည်း
 မည်၏။ ဥပကာရကဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော
 စ၊ ပစ္စည်းလည်း မည်၏။ တသ္မာ၊ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့်။ ဟေတု
 ပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်းမည်၏။ သေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ရဇ္ဇနီယဝတ္ထုနိ၊
 တပ်နှစ်သက် အပ်သော ဝတ္ထုတို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ရဇ္ဇနဝသေန၊
 တပ်နှစ်သက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပန္နေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ လောဘေသု စ၊
 လောဘတို့၌လည်းကောင်း။ ဒုဿနီယဝတ္ထုနိ၊ ပြစ်မှားအပ်သော ဝတ္ထုတို့ကို။
 အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဒုဿနဝသေန၊ ပြစ်မှားအပ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပန္နေသု၊
 ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေါသေသု စ၊ ဒေါသတို့၌လည်းကောင်း။ မုယုနီယဝတ္ထုနိ၊
 တွေဝေအပ်သော ဝတ္ထုတို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ မုယုနဝသေန၊ တွေဝေသည်၏
 အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပန္နေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ မောဟေသု စ၊ မောဟတို့၌လည်းကောင်း။
 ဧသ နယော၊ ဤနည်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

အကုသိုလ်ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို သစ်ပင်၏ အမြစ်ကို ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုဟေတုပစ္စည်း၌။ ရုက္ခဿ၊ သစ်ပင်၏။ မူလာနိ၊ အမြစ်
တို့သည်။ သယံ၊ အလိုလို။ အန္တောပထဝီယံ၊ မြေ၏ အတွင်း၌။ သုဋ္ဌ၊
ကောင်းစွာ။ ပတိဋ္ဌဟိတွာ၊ တည်၍။ ပထဝီရသဉ္စ၊ မြေ၏ အဆီအရသာ
ကိုလည်းကောင်း။ အာပေါရသဉ္စ၊ ရေ၏ အဆီအရသာကိုလည်းကောင်း။
ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ တံ ရုက္ခံ။ ထိုသစ်ပင်သို့။ ယာဝအဂ္ဂါ၊ အဖျားတိုင်အောင်။
အဘိဟရန္တိယထာ၊ ဆောင်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ တေန၊ ထိုသို့
ဆောင်ခြင်းဖြင့်။ ရုက္ခော၊ သစ်ပင်သည်။ စိရကာလံ၊ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်
လုံး။ ဝနမာနော၊ ကြီးပွားလျက်။ တိဋ္ဌတိယထာ၊ တည်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။
တထာ၊ ထိုအတူ။ လောဘော စ၊ လောဘသည်လည်း။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝတ္ထုမှိ၊
ထိုထိုသို့သော ဝတ္ထုအာရုံ၌။ ရဇ္ဇနဝသေန၊ တပ်နှစ်သက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။
သုဋ္ဌ၊ ကောင်းစွာ။ ပတိဋ္ဌဟိတွာ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တည်၍။ တဿ
တဿ ဝတ္ထုဿ၊ ထိုထို သို့သော ဝတ္ထုအာရုံ၏။ ပိယရူပရသဉ္စ၊ ချစ်အပ်သော
သဘောရှိသော အဆီအရသာကိုလည်းကောင်း။ သာတရူပရသဉ္စ၊ သာယာအပ်
သော သဘောရှိသော အဆီအရသာကိုလည်းကောင်း။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။
သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ ယာဝကာယဝစီဝီတိက္ကမာ၊ ကိုယ်ဖြင့်
လွန်ကျူးခြင်း၊ နှုတ်ဖြင့် လွန်ကျူးခြင်းသို့ လည်းကောင်း။ အဘိဟရတိ၊ ဆောင်၏။
ကာယဝီတိက္ကမံဝါ၊ ကိုယ်ဖြင့် လွန်ကျူးခြင်းတိုင်အောင် လွန်ကျူးခြင်းတိုင်အောင်။
ဝစီဝီတိက္ကမံဝါ၊ နှုတ်ဖြင့် လွန်ကျူးခြင်းသို့တိုင်အောင် လည်းကောင်း။ ပါပေတိ၊
ရောက်စေ၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ဒေါသော စ၊ ဒေါသသည်လည်း။ ဒုဿနဝ
သေန၊ ပြစ်မှားသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အပ္ပိယရူပရသဉ္စ၊ မချစ်မနှစ်မြို့အပ်သော
သဘောရှိသော အဆီအရသာကိုလည်းကောင်း။ အသာတ ရူပရသဉ္စ၊ မသာယာ
အပ်သောသဘောရှိသော အဆီအရသာကိုလည်းကောင်း။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။
မောဟော စ၊ မောဟသည်လည်း။ မုယုနဝသေန၊ တွေဝေသည်၏အစွမ်းဖြင့်။
နာနာရမ္မဏေသု၊ အထူးထူးသော အာရုံတို့၌။ နိရတ္တကစိတ္တာစာရရသံ၊ အချည်းနှီး
သောစိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အဆီအရသာကို။ ဝနေတွာ၊ ပွားစေ၍။

ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ ဆိုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အဘိဟရန္တာ၊ ရှေးရှုဆောင်ကုန်သော။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ရဇ္ဇနိယာဒိသု၊ တပ်နှစ်အပ်သည် အစရှိကုန်သော။ ဝတ္ထုသု၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၌။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ မောဒမာနေ၊ ရွှင်စေသည်တို့ကို။ ပမောဒမာနေ၊ အလွန်ရွှင်စေသည်တို့ကို။ ကရောန္တောဝိယ၊ ပြုသကဲ့သို့။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ စိရကာလံ၊ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်၏။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့သည်လည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မသု စ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့သည်လည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္တမာနေသု၊ ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော်။ သဟဇာတရူပကလာပါပိ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္တန္တိယေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ ။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အဘိဟရတီတိပဒဿ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အဘိဟရတိ ဟူသောပုဒ်၌။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိယ ရူပသာတရူပရသေ၊ ချစ်အပ်သောသဘော၊ သာယာအပ်သောသဘောဟု ဆိုအပ်သော အဆီအရသာတို့ကို။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏။ သန္တိကံ၊ အထံသို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေတတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤသို့သောအနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

ကုသိုလ်ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို မိန်းမ၌ခင်တွယ်ခြင်းကို

စွန့်လွှတ်သော ယောက်ျားကို ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

သုက္ကပက္ခေ၊ သုက္ကပက္ခ၌။ သော ပုရိသော၊ ထိုယောက်ျားသည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ကာမေသု၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမတို့၌။ အာဒိနဝံ၊ အပြစ်ကို။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ တဒါ၊ ထိုသို့ မြင်သောအခါ၌။ သော ပုရိသော၊ ထိုယောက်ျားသည်။ တံ၊ စိတ္တံ၊ ထိုနှစ်သက်တတ်သောစိတ်ကို။ ဇဟတိ၊ စွန့်၏။ တံ ဣတ္ထိံ၊ ထိုမိန်းမကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ အလောဘော၊ အလောဘသည်။ သဇ္ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးဖြစ်သော။ ယသ္မိံ ကာလေ၊ အကြင်အခါ၌။

တံ ဣတ္ထိံ၊ ထိုမိန်းမကို။ အာရဟ္မ၊ အာရုံပြု၍။ လောဘမူလကာနိ၊ လောဘလျှင်
 အကြောင်းရင်းရှိကုန် သော။ အသုဒ္ဓါနိ၊ မစင်ကြယ်ကုန်သော။ ကာယဝစီမနော
 ကမ္မာနိ၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောက်တို့သည်။ ဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣဒါနိ၊
 ယခုဖြစ်သော။ တသ္မိံ ကာလေပိ၊ ထိုအခါ၌လည်း။ အလောဘမူလကာနိ၊
 အလောဘလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော။ သုဒ္ဓါနိ၊ စင်ကြယ်ကုန်သော။
 ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောက်တို့ သည်။ ဝတ္တန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ ပဗ္ဗဇိတသီလသံဝရာနိ ဝါ၊ ရဟန်းတို့၏ ပါတိမောက္ခသံဝရ
 သီလ တို့သည်လည်းကောင်း။ ဈာနပရိကမ္မာနိဝါ၊ ဈာနပရိကံတို့သည်
 လည်းကောင်း။ အပ္ပနာဈာနာနိ ဝါ၊ အပ္ပနာဈာန်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဝတ္တန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ သော အလောဘော၊ ထိုအလောဘသည်၊
 တေသံ၊ ထိုအလောဘလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော စင်ကြယ်သော ကာယကံ၊
 ဝစီကံ၊ မနောက်စသည်တို့၏။ မူလဋ္ဌေန၊ အမြစ်အရင်းဟူသော အနက်သဘော
 ကြောင့်။ ဟေတု စ၊ ဟေတုလည်း မည်၏။ ဥပကာရကဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်
 သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော စ၊ ပစ္စည်းလည်း မည်၏။ တသ္မာ၊
 ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်းမည်၏။
 သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ လောဘပုဋိပ ကွေသု၊ လောဘ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
 ဖြစ်ကုန်သော။ အလောဘေသုစ၊ အလောဘတို့၌ လည်းကောင်း။ ဒေါသ
 ပုဋိပကွေသု၊ ဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော။ အဒေါသေသု စ၊ အဒေါသ
 တို့၌လည်းကောင်း။ မောဟပုဋိပကွေသု၊ မောဟ၏ ဆန့်ကျင်ဖြစ်ကုန်သော။
 အမောဟေသု စ၊ အမောဟတို့၌ လည်းကောင်း။ ဧသ ဧသော နယော၊
 ဤနည်းကို။ ဒဋ္ဌာဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

ကုသိုလ်ဟေတုပစ္စည်းနှင့် သစ်ပင်၏ အမြစ်တူပုံကို ပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ရုက္ခမူလာနိ ဝိယ၊ သစ်ပင်၏
 အမြစ်တို့ကဲ့သို့။ အလောဘော၊ အလောဘသည်။ လောဘနေယျဝတ္ထုသု၊ လောဘ
 နေယျဝတ္ထုတို့၌။ လောဘံ၊ လောဘကို။ ပဟာယ၊ ပယ်၍။ လောဘဝိဝေက
 သုခရသံ၊ လောဘ၏ ကင်းခြင်းကို စွဲ၍ဖြစ်သော ချမ်းသာတည်းဟူသော

အဆီအရသာကို။ ဝဗုတ္တာ၊ ပွားစေ၍။ တေန သုခေန၊ ထိုလောဘဝိဝေကသုခဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ မောဒမာနေ၊ ရွှင်စေသည်တို့ကို။ ပမောဒမာနေ၊ အလွန်ရွှင်စေသည်တို့ကို။ ကရောန္တာ ဝိယ၊ ပြုသကဲ့သို့။ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။ ယာဝ ဈာနသမာပတ္တိသုခါ ဝါ၊ ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာဖြစ်သည် တိုင်အောင်လည်းကောင်း။ ယာဝ မဂ္ဂဖလသုခါ ဝါ၊ မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာ ဖြစ်သည် တိုင်အောင်လည်းကောင်း။ ဝဗျာပေတိ၊ ပွားစေ၏။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ အဒေါသော စ၊ အဒေါသသည်လည်း။ ဒေါသနေယျဝတ္ထုသု၊ ဒေါသနေယျဝတ္ထုတို့၌။ ဒေါသ ဝိဝေက-သုခရသံ၊ ဒေါသ၏ ကင်းခြင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော ချမ်းသာတည်းဟူသော အဆီအရသာကို။ ဝဗုတ္တာ၊ ပွားစေ၍၊ အမောဟော စ၊ အမောဟသည်လည်း။ မောဟနေယျဝတ္ထုသု၊ မောဟနေယျဝတ္ထုတို့၌။ မောဟဝိသေကသုခရသံ၊ မောဟ၏ ကင်းခြင်းကို စွဲ၍ဖြစ် သော ချမ်းသာတည်းဟူသော အဆီအရသာကို။ ဝဗုတ္တာ ပွားစေ၍၊ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ ဝဗျာပေန္တာ၊ ပွားစေတတ်ကုန်သော။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဓမ္မာတရားတို့သည်။ ကုသလေသု၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့၌။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ မောဒမာနေ၊ ရွှင်စေသည်တို့ကို။ ပမောဒမာနေ၊ အလွန် ရွှင်စေသည်တို့ကို။ ကရောန္တာ ဝိယ၊ ပြုသကဲ့သို့။ ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍၊ စိရကာလံပိ၊ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံးလည်း။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်၏။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်လည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု စ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်လည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္တာမာနေသု၊ ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော်။ သဟဇာတ ရူပကလာပါပိ၊ သဟဇာတ် ဖြစ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္တန္တိယေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။

လောဘဝိဝေကေသုခရသ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထကိုပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ လောဘဝိဝေကသုခရသန္တိပဒဿ၊ လောဘ ဝိသေကသုခရသံဟူသော ပုဒ်၏။ ဝစနတ္ထော၊ ဝစနတ္ထကို။ ဧဝံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဝိဝိစ္စနံ ဝိဂမနံ၊ ကင်းခြင်း။ ပိဝေကော၊

ကင်းခြင်း။ လောဘဿ၊ လောဘ၏။ ဝိဝေကော၊ ကင်းခြင်း။ လောဘဝိဝေကော၊ လောဘ၏ ကင်းခြင်း။ လောဘဝိဝေကော၊ လောဘ၏ ကင်းခြင်း၌။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော၊ သုခံ၊ သုခတည်း။ လောဘဝိဝေကသုခံ၊ လောဘ၏ ကင်းခြင်း၌ဖြစ်သော သုခ။ လောဘဝိဝေကံ၊ လောဘ၏ကင်းခြင်းကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ဥပ္ပန္နသုခံ၊ ဖြစ်သော ချမ်းသာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒေဝ၊ ထိုလောဘ၌ ကင်းခြင်းကို စွဲ၍ဖြစ်သော ချမ်းသာသည်သာလျှင်။ ရသော၊ အဆီအရသာတည်း။ လောဘဝိဝေက သုခရသော၊ လောဘ၏ ကင်းခြင်း ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ချမ်းသာသည်သာလျှင် အဆီအရသာ။ ဣတိသမာသော၊ ဤသို့သော ပုဒ်စပ်ခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုအပ်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည် ကား။ ပဋ္ဌာနနယော၊ ပဋ္ဌာန်းနည်းတည်း။

သုတ္တန်နည်းဖြင့် ဟေတုပစ္စည်း၏ ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြခြင်း

သုတ္တန္တ နယော ပန၊ သုတ္တန်နည်းကိုကား။ ဧဝံ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတော၊ အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုအပ်သော။ မောဟော စ၊ မောဟသည်လည်းကောင်း။ တဏှာသင်္ခါတော၊ တဏှာဟုဆိုအပ်သော။ လောဘော စ၊ လောဘသည်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သဗ္ဗေသံပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဝဋ္ဋဒုက္ခဓမ္မာနံ၊ ဝဋ္ဋဆင်းရဲတရားတို့၏။ မူလာနိ၊ အမြစ်အရင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဒေါသော ပန၊ ဒေါသ သည်ကား။ လောဘဿ၊ လောဘ၏။ နိဿန္တဘူတံ၊ အကျိုးဆက်မျှဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ပါပမူလံ၊ အကုသိုလ်ကံအဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝိဇ္ဇာသင်္ခါတော၊ ဝိဇ္ဇာဟုဆိုအပ်သော။ အမောဟော စ၊ အမောဟသည်လည်းကောင်း။ နက္ခမ္မဆာတု သင်္ခါတော၊ နေက္ခမ္မဓာတ်ဟု ဆိုအပ်သော။ အလောဘော စ၊ အလောဘသည် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဝိဝဋ္ဋဓမ္မာနံ၊ ဝဋ္ဋကင်းသော တရားတို့၏။ မူလာနိ၊ အမြစ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အဒေါသော ပန၊ အဒေါသသည်ကား။ အလောဘဿ၊ အလောဘ၏။ နိဿန္တ ဘူတံ၊ အကျိုးဆက်မျှဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကလျာဏမူလံ၊ ကုသိုလ်အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဆဗ္ဗိဓာနိ၊ ခြောက်ပါးအပြားရှိကုန်သော။ မူလာနိ၊

အမြစ်မူလတို့သည်။ သဟဇာတာနံပိ၊ သဟဇာတ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။
အသဟဇာတာနံပိ၊ သဟဇာတ်မဟုတ် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ နာမရူပဓမ္မာနံ၊
နာမ်ရုပ်တရားတို့အား။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊
ဖြစ်ကုန်၏။ ။ ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ သုတ္တန္တေသု သုတ္တန်
ပါဠိတော်တို့၌။ အာဂတော၊ လာသော။ နယော၊ နည်တည်း။

ဟေတုပစ္စယဒီပနာ၊ ဟေတုပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂- အာရမ္မဏပစ္စယော

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ သရုပ်ကိုပြခြင်း

ကတမော၊ အဘယ်တရားသည်။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း
မည်သနည်း။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက်
ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာပိ၊ တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။
ရူပဓမ္မာပိ၊ ရုပ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ နိဗ္ဗာနံပိ၊
နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ပညတ္တိယောပိ၊ ပညတ်
တို့သည်လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း မည်၏။ ယော
ဓမ္မော၊ အကြင်တရားသည်။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏။ အာရမ္မဏံ၊
အာရုံသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဧကောပိ၊ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော။ သော
ဓမ္မော၊ ထိုတရားသည်။ န ဟိ နာမ အတ္ထိ၊ မရှိသည်သာလျှင်တည်း။ သင်္ခေပတော
ပန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်ကား။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံသည်။ ရူပါရမ္မာဏံ၊ ရူပါရုံ
လည်းကောင်း။ သဒ္ဓါရမ္မဏံ၊ သဒ္ဓါရုံ လည်းကောင်း။ ဂန္ဓာရမ္မဏံ၊ ဂန္ဓာရုံ
လည်းကောင်း။ ရသာရမ္မဏံ၊ ရသာရုံလည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ
လည်းကောင်း။ ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ ဓမ္မာရုံလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဆပ္ပိမံ
ခြောက်ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ပြခြင်း

ကတမေ၊ အဘယ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ အာရမ္မဏပစ္စယဿ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏၊ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားမည်ကုန်သနည်း။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ အာရမ္မဏပစ္စယဿ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သော တရားမည်ကုန်၏။ ယံ စိတ္တံ၊ အကြင်စိတ်သည်။ ဘူတေန၊ ထင်ရှားသော။ အာရမ္မဏေန ဝါ၊ အာရုံနှင့်လည်းကောင်း။ အဘူတေန၊ မထင်ရှားသော။ အာရမ္မဏေန ဝါ၊ အာရုံနှင့်လည်းကောင်း။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ စိတ္တံ၊ ထိုစိတ်သည်။ ကိဉ္စ၊ စိုးစဉ်းမျှ။ န ဟိ နာမ အတ္ထိ၊ မရှိသည်သာလျှင်တည်း။

ကာလသုံးပါးဖြင့် ဝေဖန်၍ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို
တွဲဖက်၍ပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ရူပါရမ္မဏံ၊ ရူပါရုံသည်။ ဒုဝိဓဿ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ စက္ခုဝိညာဏစိတ္တဿ၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် အား။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါရမ္မဏံ၊ သဒ္ဓါရုံသည်။ ဒုဝိဓဿ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ သော။ သောတဝိညာဏစိတ္တဿ၊ သောတဝိညာဏ်စိတ်အား။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ဂန္ဓာရမ္မဏံ၊ ဂန္ဓာရုံသည်။ ဒုဝိဓဿ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ ဃာနဝိညာဏစိတ္တဿ၊ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်အား။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ရသာရမ္မဏံ၊ ရသာရုံသည်။ ဒုဝိဓဿ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ ဇိဝှာဝိညာဏစိတ္တဿ၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ်အား။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ တိဝိဓံ၊ သုံးပါးအပြားရှိသော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည်။ ဒုဝိဓဿ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ ကာယဝိညာဏစိတ္တဿ၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်အား။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏ

ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန်နိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ ပဉ္စရမ္မဏာနိ၊ ထိုပဉ္စရံတို့သည်။ တိဝိဓဿ၊ သုံးပါးအပြားရှိသော။ မနောဓာတုစိတ္တဿ၊ မနောဓာတ်စိတ်အား။ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်နိ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ ပဉ္စရမ္မဏာနိ ဝါ၊ ထိုပဉ္စရံတို့သည် လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေကာလိကာနိ၊ ကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန် သော။ ကာလဝိမုတ္တာနိ၊ ကာလသုံးပါးမှ လွတ်ကုန်သော။ ဓမ္မာရမ္မဏာနိ ဝါ၊ ဓမ္မာရံတို့သည်လည်းကောင်း။ ဆသတ္တတိဝိဓာနံ၊ ခုနစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးအပြား ရှိကုန်သော။ မနောဝိညာဏစိတ္တာနံ၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်တို့အား။ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည် အားလျော်စွာ၊ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အာရမ္မဏသဒ္ဓါ ပစ္စယသဒ္ဓါတို့၏ အနက်ကိုပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံမည်သနည်း။ ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်း မည်သနည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ စိတ္တစေတသိကေဟိ၊ စိတ်စေတသိက်တို့သည်။ အာလမ္ဘိတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ အာရုံပြုအပ်သော အနက်သဘောကြောင့်။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံမည်၏။ ဥပကာရကဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းမည်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ၊ အဖြေတည်း။

အာလမ္ဘိတဗ္ဗဋ္ဌကို ဖွင့်ပြခြင်း

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့၊ အာလမ္ဘိတဗ္ဗဋ္ဌနတိ ဧတ္ထ၊ အာလမ္ဘိတဗ္ဗဋ္ဌနဟူသော ဤပါဌ်၌။ အာလမ္ဘဏကိရိယာ နာမ၊ အာလမ္ဘဏကိရိယာ မည်သည်ကား။ စိတ္တစေတသိ ကာနံ၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏။ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏကိရိယာ၊ အာရုံကို ယူခြင်းအမှုတည်း။ အာရမ္မဏုပါဒါနကိရိယာ၊ အာရုံကိုစွဲလမ်းခြင်း အမှုတည်း။

စိတ်စေတသိက်တို့၏ အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို ဆွဲကိုင်ယူငင်မှုကို
ထင်ရှားစိမ့်သောငှာ သံလိုက်ဥပမာဖြင့် ဆောင်၍ပြခြင်း

ဟိ၊ ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြဦးအံ့။ ယထာ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ လောကေ၊ လောက၌၊ အယောဓာတု၊ သံဓာတ်ကို။ ကာမေတိ၊ နှစ်သက်တတ်၏။ ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိတတ်၏။ ဣတိ အထွေအနက်ကြောင့်။ အယောကန္တကော နာမ၊ အယောကန္တတ မည်သော။ လောကဓာတုဝိသေသော၊ သံဓာတ်အထူးသည်။ ဝါ၊ သံလိုက်ဓာတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ထိုသံလိုက်သည်။ အယော ခန္ဓာသမိပံ၊ သံတုံးသံခဲ၏ အနီးသို့။ သမ္ပတ္တော၊ ရောက်သည်ရှိသော်။ တံ အယောခန္ဓံ၊ ထိုသံတုံး သံခဲကို။ ကာမေန္တော ဝိယ၊ နှစ်သက်သကဲ့သို့။ ဣစ္ဆန္တော ဝိယ၊ အလိုရှိသကဲ့သို့။ အယောခန္ဓာဘိမုခေါ၊ သံတုံးသံခဲသို့ ရှေးရှုသည်ဖြစ်၍။ စဉ္ဇလတိ၊ လှုပ်၏။ သယံ ဝါ၊ မိမိဟူသော သံလိုက်သည်မူလည်း။ တံ အယောခန္ဓံ၊ ထိုသံတုံးသံခဲသို့။ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ကပ်၏။ အယောခန္ဓံ ဝါ၊ သံတုံးသံခဲကိုမူလည်း။ အတ္တာဘုမုခံ၊ မိမိဟူသော သံလိုက်သို့ ရှေးရှု၍။ အာကမုတိ၊ ငင်၏။ အယောခန္တော၊ သုံးတုံးသံခဲသည်။ တဒတိမုခေါ၊ ထိုသံလိုက်သို့ ရှေးရှုသည်ဖြစ်၍။ စဉ္ဇလတိ၊ လှုပ်၏။ တံ ဝါ၊ ထိုသံလိုက်သို့မူလည်း။ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ကပ်၏။ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အယောကန္တကဿ၊ သံလိုက်၏။ အာလမ္ဗဏ ကိရိယာ နာမ၊ ဆွဲငင်ခြင်းအမှုမည်၏။ ဧဝမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ စိတ္တစေတသိ ကာနံ၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏။ အာရမ္ဗဏေသု၊ အာရုံတို့၌။ အာလမ္ဗဏကိရိယာ၊ ဆွဲငင်ခြင်း အမှုကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ အာရမ္ဗဏေသု၊ အာရုံတို့၌။ အာလမ္ဗဏမတ္တံ၊ ဆွဲငင်ကာမျှသည်သာလျှင်။ ဝါ၊ အာရုံ ပြုကာမျှသည်သာလျှင်။ န ဟောတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ အထ ခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ သတ္တသန္တာနေ၊ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ် ကုန်သည်ရှိသော်။ ဆသု၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဒွါရေသု၊ ဒွါရတို့၌။ အာရမ္ဗဏာနံ၊ အာရုံတို့၏။ အာပါတာဂမနေ ဧဝ၊ ထင်ခြင်းသို့ရောက်သောအခါ၌သာလျှင်။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စ၊ ဖြစ်ပြီး၍လည်း။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။

စိတ်စေတသိက်တို့၏ ခိုင်မြဲတည်နေခြင်းမရှိ
ခဏတိုင်းဖြစ်ချုပ်သည်၏ အဖြစ်ကို တီးထိုးခါမျှ၌ ဖြစ်ပေါ်သော
စည်သံတယောသံကို ဥပမာဆောင်၍ ပြခြင်း

ယထာ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ ဘေရိတလေ၊ စည်မျက်နှာအပြင်၌။
ဘေရိသဒ္ဒါ၊ စည်သံတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော်။ တတ္ထ တတ္ထ၊
ထိုထိုသို့သော စည်မျက်နှာပြင်အရပ်၌။ ဟတ္ထေန၊ လက်ဖြင့်။ ပဟရဏကာလေဇဝ၊
ရိုက်ခတ်သောအခါ ၌သာလျှင်။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စ၊ ပြစ်ပြီး၍လည်း။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။
နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ဝိဏာသဒ္ဒါ၊ တယောသံတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊
ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဝိဏာတန္တိသု၊ တယောကြိုးတို့၌။ တတ္ထ၊ တတ္ထ၊ ထိုထို
သို့သောအရပ်၌သာလျှင်။ ဝိဏာဒဏ္ဍကေန၊ တယောတံဖြင့်။ ပဟရဏကာလေ
ဇဝ၊ ထိုးသောအခါ၌သာလျှင်။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း။ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
ဥပ္ပဇ္ဈိတွာ စ၊ ဖြစ်ပြီး၍လည်း။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊
ချုပ်ကုန်၏။ ဣတိဣမာ ဥပမာယော၊ ဤဥပမာတို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။
နိဒ္ဒါယန္တဿပိ၊ အိပ်ပျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဘဝင်္ဂစိတ္တပ္ပ ဝတ္တိကာလေ၊
ဘဝင်စိတ်ဖြစ်သောအခါ၌။ ပုဗ္ဗဘဝေ၊ ရှေးဘဝ၌။ မရဏာသန္ဓကာလေ၊ သေခါနီး
ကာလ၌။ ဆသု၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဒွါရေသု၊ ဒွါရတို့၌။ အာပါတ မာဂတာနိ၊
ထင်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်သော။ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တ ဂတိနိမိတ္တာနိ ဇဝ၊ ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊
ဂတိနိမိတ်တို့သည်သာလျှင်။ ဘဝင်္ဂစိတ္တာနံ၊ ဘဝင်စိတ်တို့အား။ အာရမ္မဏ
ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိဇဝံ၊
ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

အာရမ္မဏပစ္စယဒီပနာ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၃-အဓိပတိပစ္စယော အဓိပတိပစ္စည်း၏ ဘောဒနုစ်ပါးကိုပြခြင်း

အဓိပတိပစ္စယော၊ အဓိပတိပစ္စည်းသည်။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော စ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စယော စ၊ သဂဇာတာဓိပတိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝိဓော၊ နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။

အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏သရုပ်ကိုသာမညအားဖြင့်ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း သည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏေသု၊ အာရုံတို့တွင်။ ယာနိ၊ အာရမ္မဏာနိ၊ အကြင်အာရုံ တို့သည်။ အတိဣဋ္ဌာနိ၊ အလွန်အလိုရှိအပ်ကုန်သည်။ အတိကန္တာနိ၊ အလွန်နှစ်သက် အပ်ကုန်သည်။ အတိမနာပါနိ၊ အလွန်နှလုံးကို ပွားစေတတ်ကုန်သည်။ ဂရုကတာနိ၊ အလေးအမြတ်ပြုအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ၊ အာရမ္မဏာနိ၊ ထိုအာရုံ တို့သည်။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းမည်၏။

အတိဣဋ္ဌာရုံကို ရှင်းပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ အတိဣဋ္ဌာနိတိပဒဿ၊ အတိဣဋ္ဌာနိ ဟူသော ပါဌ်၏။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ သဘာဝတော၊ သဘောအားဖြင့်။ ဣဋ္ဌာနိ ဝါ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သော ဣဋ္ဌာရုံ တို့သည်မူလည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်။ အနိဋ္ဌာနိ ဝါ၊ အလိုမရှိအပ်ကုန်သော အနိဋ္ဌာရုံတို့သည်မူလည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်။ တေန တေန ပုဂ္ဂလေန၊ ထိုထိုသို့သော အာရုံကို အာရုံပြုသော ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အတိဣဋ္ဌိတာနိ၊ အလွန် အလွန်ရှိအပ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံတို့သည်။ ဣဓ၊ ဤအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏အရာ၌။ အတိဣဋ္ဌာနိ နာမ၊ အတိဣဋ္ဌာရုံတို့ မည်ကုန်၏။

အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏ တရားကိုယ်များကိုထုတ်ပြခြင်း

တာနိ၊ ထိုအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ဓမ္မတော ပန၊ သရုပ်အားဖြင့်ကား။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဒေါသမူလစိတ္တပ္ပာဒေ စ၊ ဒေါသမူ စိတ္တပ္ပာဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ မောမူဟစိတ္တပ္ပာဒေ စ၊ မောဟမူ စိတ္တပ္ပာဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒုက္ခသဟဂတ ကာယဝိညာဏစိတ္တပ္ပာဒေ စ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏစိတ္တပ္ပာဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဌပေတွာ၊ ထား၍၊ အဝသေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ကာမာ ဝစရစိတ္တ စေတသိကာနိ စ၊ ကာမာဝစရ စိတ် စေတသိက်တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ ရူပါရူပ လောကုတ္တရ စိတ္တစေတသိကာနိ စ၊ ရူပါဝစရ စိတ် စေတသိက်၊ အရူပါဝစရ စိတ် စေတသိက်၊ လောကုတ္တရာ စိတ် စေတသိက် တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော အတိဏ္ဍရူပါနိ စ၊ အလွန်အလိုရှိအပ်သော ရုပ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ကာမအာရုံ၏ အဓိပတိပစ္စည်းအမြဲမတပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊

ဈာနလာဘီအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မိမိတို့၏အသီးအသီးရအပ်သော

မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာအာရုံတို့သည် အဓိပတိပစ္စည်း

အမြဲတပ်သည်ကိုလည်းကောင်း ပြခြင်း

တေသုပိ၊ ထိုအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း တရားတို့တွင်လည်း။ ကာမာ ရမ္မဏာနိ၊ ကာမအာရုံတို့သည်။ ဂရုံကရောန္တဿေဝ၊ အလေးအမြတ်ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင်။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဂရုံအကရောန္တဿ၊ အလေးအမြတ်မပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပန၊ ကာမအာရုံမှတစ်ပါး မဟဂ္ဂိုလ် လောကုတ္တရာအာရုံကို ဆိုဦးအံ့။ ဈာနလာဘီနော စ၊ ဈာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်လည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ပဋိလဒ္ဓါနိ၊ ရအပ်ကုန်ပြီး သော။ မဟဂ္ဂတဈာနာနိ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်တို့ကို။ အရိယသာဝကာ စ၊ အရိယာသာဝက ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ပဋိလဒ္ဓေ၊ ရအပ်ကုန်ပြီးသော။

လောကုတ္တရ ဓမ္မေ၊ လောကုတ္တရာတရားတို့ကို။ ဂရုံ၊ အလေးအမြတ်။ အကရောန္တာ
နာမ၊ မပြုကုန်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။

အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ပြခြင်း

ကတမေ၊ အဘယ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ တဿ
ပစ္စယဿ၊ ထိုအာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော
တရားမည်ကုန်သနည်း။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ လောဘမူဟစိတ္တာနိ စ၊
လောဘမူစိတ်တို့သည် လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကာမာဝစရ
ကုသလစိတ္တာနိ စ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့သည် လည်းကောင်း။ စတ္တာရိ၊
လေးပါးကုန်သော။ ကာမဝစရဉာဏသမ္ပယုတ္တ ကိရိယ စိတ္တာနိ စ၊ ကာမာဝစရ
ဉာဏသမ္ပယုတ်ကိရိယာစိတ်တို့သည် လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။
လောကုတ္တရစိတ္တာနိ စ၊ လောကုတ္တရာစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ တဿ
ပစ္စယဿ၊ ထိုအာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းတရား၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော
တရားမည်ကုန်၏။

**အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို တွဲဖက်ဝေဖန်၍
ပြခြင်း**

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ လောကီယာနိ၊ လောကီဖြစ်ကုန်သော။
ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံတို့သည်။ လောဘမူလစိတ္တာနံ၊
လောဘမူစိတ်တို့အား။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သတ္တရသ၊ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော။
လောကီယကုသလာနိ၊ လောကီကုသိုလ်စိတ်တို့သည်။ စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။
ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကုသလာနံ၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကုသိုလ်စိတ်တို့အား။ ပစ္စယော
ဥပကာရကော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ တာနိ ကုသလာနိစေဝ၊ ထိုတစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော လောကီကုသိုလ်စိတ်
တို့သည်လည်းကောင်း။ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလာနိ စ၊ အောက်မဂ်အောက်ဖိုလ် တို့သည်
လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း။ စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။

ဥဏသမ္ပယုတ္တကုသလာနံ၊ ဥဏသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ်စိတ်တို့အား။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၌။ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလာနိစ၊ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း။ စတုန္တံ၊ လေးပါးကုန်သော။ ဥဏသမ္ပယုတ္တ ကိရိယာနံ၊ ဥဏသမ္ပယုတ်မဟာကိရိယစိတ်တို့အား။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ အဋ္ဌန္တံ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ လောကုတ္တရစိတ္တာနံ၊ လောကုတ္တရာ စိတ်တို့အား။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

အာရမ္မဏသဒ္ဓါ အဓိပတိသဒ္ဓါတို့၏ အနက်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံမည် သနည်း။ ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိမည် သနည်း။ အာလမ္ဘိတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ အာရုံပြုအပ်သော အနက် သဘောကြောင့်။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံမည်၏။ အာဓိပစ္စဋ္ဌေန၊ အစိုးရသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အနက်သဘော ကြောင့်။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိမည်၏။ အာဓိပစ္စဋ္ဌော၊ အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အနက်သည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ ဂရုံကတွာ၊ အလေးအမြတ်ပြု၍။ ပဝတ္တေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကေသု၊ စိတ်စေတသိက် တို့၌။ ဣဿရဘာဝေါ၊ အစိုးရသည်၏ အဖြစ်သည်။ အာဓိပစ္စဋ္ဌော၊ အာဓိပစ္စဋ္ဌမည်၏။ လောကော၊ လောက၌။ သာမိကာ ဝိယ၊ အရှင်တို့ကဲ့သို့။ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယဓမ္မာ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း တရားတို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ဒါသာ ဝိယ၊ ကျွန်တို့ကဲ့သို့။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။

အာရမ္မဏာဓိပတိ၌ ပစ္စယုပ္ပန် ဆက်စပ်ပုံကို သုတသောမဇာတ်ဖြင့် ဥပမာဆောင်၍ ပြခြင်း

သုတသောမဇာတကေ၊ သုတသောမဇာတ်၌။ ပေါရိသာဒေါ၊ လူသား
စားသော။ ဝါ၊ ပေါရိသာဒအမည်ရှိသော။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ မနုဿမံသံ၊
လူသားကို။ ဂရံ၊ အလေးအမြတ်။ ကရောန္တော၊ ပြုသည်ဖြစ်၍၊ မနုဿမံသဟေတု၊
လူသားတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ရန္တံ၊ ပြည်စည်းစိမ်ကို။ ပဟာယ၊
စွန့်၍။ အရညေ၊ တော၌။ ဝိစရဟိ၊ လှည့်လည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဇာန်စကားရပ်၌။
မနုဿမံသေ၊ လူသား၌။ ဂန္ဓရသ ဓမ္မာ၊ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ တရားတို့သည်။ ဝါ၊
အနံ၊ အရသာတရားတို့သည်။ အာရမ္မဏာ ဓိပတိပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ
ပစ္စည်းတရားမည်၏။ ပေါရိသာဒဿ၊ ပေါရိသာဒ အမည်ရှိသော။ ရညော၊
မင်း၏။ လောဘမူလစိတ္တံ၊ လူသား၌ တပ်နှစ်သက် သော လောဘမူစိတ်သည်။
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားမည်၏။ သုတသောမော၊ သုတသောမ အမည်
ရှိသော။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ သစ္စဓမ္မံ၊ သစ္စာတရားကို။ ဂရံကတွာ၊ အလေးအမြတ်
ပြု၍။ သစ္စဓမ္မဟေတု၊ သစ္စာတရားတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ရန္တမ္ပတ္တိန္ဒ၊
ပြည်စည်းစိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်းကောင်း။ ဉာတိသံဃဉ္စ၊ အဆွေအမျိုး
အပေါင်းကိုလည်းကောင်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဇီဝိတဉ္စ၊ အသက်ကိုလည်းကောင်း။
ဆဋ္ဌေတွာ၊ စွန့်၍။ ပုန၊ တစ်ဖန်။ ပေါရိသာဒဿ၊ ပေါရိသာဒအမည်ရှိသော။
ရညော၊ မင်း၏။ ဟတ္ထံ၊ လက်သို့။ ဝါ၊ အထံသို့။ ဥပဂတော၊ ကပ်၏။
တတ္ထ၊ ထိုသို့ ကပ်ပြန်ရာ၌။ သစ္စဓမ္မော၊ သစ္စာတရားသည်။ အာရမ္မဏာဓိပတိ
ပစ္စယော၊ အာရမ္မဏာ ဓိပတိ ပစ္စည်းတရားမည်၏။ သုတသောမဿ၊ သုတ
သောမ အမည်ရှိသော။ ရညော၊ မင်း၏။ ကုသလစိတ္တံ၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားမည်၏။ ဧသ ဧသော နယော၊ ဤနည်းကို။
သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဂရုကတေသု၊ အလေး အမြတ်ပြုအပ်ကုန်သော။
အာရမ္မဏေသု အာရုံတို့၌။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၏ သရုပ်ကိုပြခြင်း

သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းဟာ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ အဓိပတိဘာဝံ၊ အဓိပတိ၏အဖြစ်သို့။ ပတ္တာ၊ ရောက်ကုန်သော။ ဆန္ဒော စ၊ ဆန္ဒကိုလည်းကောင်း၊ စိတ္တဉ္စ၊ စိတ်လည်းကောင်း။ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယ လည်းကောင်း။ ဝီမံသာ စ၊ ဝီမံသာလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဓမ္မော၊ တရားတို့သည်။ အဓိပတိပစ္စယော၊ အဓိပတိပစ္စည်း တရားမည်၏။

သဂဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်ကိုပြခြင်း

ကတမော၊ အဘယ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ တရားတို့သည်။ တဿ ပစ္စယဿ၊ ထိုသဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းတရား၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားမည်ကုန် သနည်း။ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တာ၊ အဓိပတိပစ္စည်း နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ စ၊ စိတ်စေတသိက်တို့သည်လည်းကောင်း။ အဓိပတိသမုဋ္ဌိတာ၊ ဓိပတိပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပဓမ္မော စ၊ စိတ္တဇရုပ်တရား တို့သည်လည်းကောင်း။ တဿ ပစ္စယဿ၊ ထိုသဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရား မည်ကုန်၏။

သဟဇာတသဒ္ဓါ အဓိပတိသဒ္ဓါတို့၏ အနက်ကိုပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတမည်သနည်း။ ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိမည်သနည်း။ သဟုပ္ပာဒနဋ္ဌေန၊ တကွဖြစ်စေခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ သဟဇာတာ၊ သဟဇာတမည်၏။ သဟဇာတာနံ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ အဘိဘဝနဋ္ဌေန၊ လွမ်းမိုးခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိမည်၏။ တတ္ထဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ သဟုပ္ပာဒနဋ္ဌေနာတိ၊ သဟုပ္ပာဒနဋ္ဌန ဟူသည်ကား။ ယောဓမ္မော၊ အကြင်ပစ္စည်းတရားသည်။ သယံ၊ မိမိ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတဓမ္မေ စ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော

သဟဇာတ်တရားတို့ကိုလည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟေဝ၊ တကွသာလျှင်။ ဥပ္ပာဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တဿ ထိုသဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းတရား၏။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတဓမ္မာနံ၊ သဟဇာတ် ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ သဟုပ္ပာဒနဋ္ဌေန တကွဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတမည်၏။ အဘိဘဝနဋ္ဌေနာတိ၊ အဘိဘဝနဋ္ဌေန ဟူသည်ကား။ အဇ္ဈောတ္တရဏဋ္ဌေန၊ လွမ်းမိုးခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ ဓိပတိ၊ အဓိပတိ မည်၏။

သဟဇာတာဓိပတိ၌ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဆက်စပ်ပုံကို စကြာမင်းကြီးကို ဥပမာဆောင်၍ ပြခြင်း

ယထာ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ ရာဇစက္ကဝတ္တိ၊ စကြာဝတေးမင်းသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ။ ပုညိဒ္ဓိယာ၊ ကောင်းမှုတန်ခိုးအားဖြင့်။ သကလဒီပဝါသိနော၊ အလုံးစုံသော ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့ကို။ အဘိဘဝန္တော၊ အဇ္ဈောတ္တရန္တော၊ လွမ်းမိုးလျက်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝသေ၊ အလို၌။ ဝတ္တာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဝါ၊ လိုက်စေ၏။ သကလဒီပဝါသိ နော စ၊ အလုံးစုံသော ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့သည်လည်း။ တဿ၊ ထိုစကြာဝတေးမင်း၏။ ဝသေ၊ အလို၌။ ဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ လိုက်ရကုန်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ အဓိပတိဌာနပတ္တာ၊ အဓိပတိအရာသို့ ရောက်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေဓမ္မာ၊ ဤပစ္စည်းတရားတို့သည်။ အတ္တနော အတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏။ ဝိသယေ၊ အရာ၌။ သဟဇာတဓမ္မေ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို။ အဘိဘဝန္တာ အဇ္ဈောတ္တရန္တာ၊ လွမ်းမိုးကုန်လျက်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝသေ၊ အလို၌။ ဝတ္တာပေန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်၏။ ဝါ၊ လိုက်စေကုန်၏။ သဟဇာတဓမ္မာ စ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်လည်း။ တေသံ၊ ထိုသဟဇာတာ ဓိပတိပစ္စည်းတရားတို့၏။ ဝသေ၊ အလို၌။ ဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ လိုက်ရကုန်၏။

သဟဇာတာဓိပတိ၌ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဆက်စပ်ပုံကို
ကျောက်တိုင်စသည်ကို ဥပမာတစ်နည်းဆောင်၍ ပြခြင်း

ယထာ ဝါ၊ ဥပမာတစ်နည်းသော်ကား၊ သိလာထဗ္ဗော၊ ကျောက်တိုင်၌။
 ပထဝီဓာတု၊ ပထဝီဓာတ်သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွ
 ဖြစ်ကုန်သော။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဓာတုယော၊ တေဇောဓာတ်၊
 အာပေါဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့ကို။ ဥဒကက္ခန္ဓေ၊ ရေအစု၌။ အာပေါဓာတု၊
 အာပေါဓာတ်သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။
 တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ပထဝီဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊
 ဝါယောဓာတ်တို့ကို။ အဂ္ဂိက္ခန္ဓေ၊ မီးကျီးစု၌။ တေဇောဓာတု၊ တေဇောဓာတ်သည်။
 အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။
 ဓာတုယော၊ ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ် တို့ကို။ ဝါတက္ခန္ဓေ၊
 လေအစု၌။ ဝါယောဓာတု၊ ဝါယောဓာတ်သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာ၊
 တကွဖြစ်ကုန်သော။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ပထဝီဓာတ်၊
 အာပေါဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်တို့ကို။ အဘိဘဝန္တာ အာဇ္ဈောတ္ထရန္တာ၊
 လွှမ်းမိုးကုန်လျက်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဂတိံ၊ အလားသို့။ ဝါ၊ သဘောသို့။
 ဂမာပေန္တိ၊ ရောက်စေကုန်၏။ သဟဇာတဓာတုယော စ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော
 ပထဝီအစရှိသော ဓာတ်တို့သည်လည်း။ တာသံ ဓာတူနံ၊ ထိုအာပေါအစရှိသော
 ဓာတ်တို့သည်။ ဂတိံ၊ အလားသို့။ ဝါ၊ သဘောသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။
 ဧဝမေဝံ၊ ဤအတူသာလျှင်။ အဓိပတိဌာနပတ္တာ၊ အဓိပတိ၏အရာသို့
 ရောက်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤပစ္စည်း
 တရားတို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဗလေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ သဟဇာတဓမ္မေ၊
 သဟဇာတ်ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဂတိံ၊
 အလားသို့။ ဝါ၊ သဘောသို့။ ဂမာပေန္တိ၊ ရောက်စေကုန်၏။ သဟဇာတဓမ္မာ
 စ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည် လည်း။ တေသံ၊
 ထိုသဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းတရားတို့၏။ ဂတိံ၊ အလားသို့။ ဝါ၊ သဘောသို့။
 ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သဟဇာတဓမ္မာနံ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော
 ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို။ အဘိဘဝနဋ္ဌေန၊ လွှမ်းမိုးခြင်းဟူသော အနက်သဘော
 ကြောင့်။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိမည်၏။

လောဘသည် ဆန္ဒထက်အားရှိသည်ဖြစ်၍ အဓိပတိမည်သင့်သည်ဟု
 ဆိုသော စောဒကဆရာအား ဆန္ဒသည်သာလျှင် လောဘထက်
 အားရှိသည်အဖြစ်ကို ထင်လင်းစွာ ပြသဖြေဆိုခြင်း

ဧတ္ထ၊ ဤသဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌။ စောဒကာ၊ စောဒကဆရာတို့သည်။
 ဝဒေယျံ၊ ဆိုကုန်ရာ၏။ ကိံဝဒေယျံ၊ အဘယ်သို့ ဆိုက်ကုန်ရာသနည်းဟူမူကား။
 သဟဇာတဓမ္မာနံ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို။ အဘိဘဝနဋ္ဌေန၊
 လွှမ်းမိုးခြင်း ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ အဓိပတိ နာမ၊ အဓိပတိ
 မည်သည်။ ယဒိသိယာ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။
 ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒသည်။ တိဋ္ဌတု၊ တည်စေဦးလော့။ လောဘော ဧဝ၊ လောဘ
 သည်သာလျှင်။ အဓိပတိ နာမ၊ အဓိပတိ မည်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ
 သစ္စံ၊ မှန်၏။ သောလောဘော၊ ထိုလောဘသည်။ ဆန္ဒတောပိ၊ ဆန္ဒက်လည်း။
 ဗလဝတရော၊ အလွန်အားကြီးသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ သဟဇာတဓမ္မ၊ သဟဇာတ
 ဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ အဘိဘဝန္တော၊ လွှမ်းမိုးလျက်။ ပဝတ္တတိ၊
 ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေယျံ၊ ဆိုကုန်ရာ၏။ ပရိဟာရော၊ အဖြေကို။
 ဝုစ္စတေ၊ မိန့်အပ်၏။ ဗာလပုထုဇ္ဇနေသု ဧဝ၊ ပုထုဇဉ် လူဗာလတို့၌သာလျှင်။
 လောဘော၊ လောဘသည်။ ဆန္ဒတော၊ ဆန္ဒထက်။ ဗလဝတရော၊ အလွန်
 အားကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပုထုဇဉ် လူဗာလတို့၌
 လောဘသည် ဆန္ဒထက် အလွန်အားကြီးသော်လည်း။ ပဏ္ဍိတေသု၊ ပညာရှိတို့၌။
 ဆန္ဒော ဧဝ၊ ဆန္ဒသည်သာလျှင်။ လောဘတော၊ လောဘထက်။ ဗလဝတရော၊
 အလွန်အားကြီးသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ သဟဇာတာဓမ္မေ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ အဘိဘဝန္တော၊ လွှမ်းမိုးလျက်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဟိ၊
 ထင်စွာပြဦးအံ့။ လောဘော ဧဝ၊ လောဘသည် သာလျှင်။ ဆန္ဒတော၊ ဆန္ဒထက်။
 ဗလဝတရော၊ အလွန်အားကြီးသည်။ သစေ သိယာ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။
 ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။ လောဘဿ၊ လောဘ၏။ ဟတ္ထဂတာ၊
 လက်တွင်းသို့ ရောက်ကုန်သော။ ဣမေ သတ္တာ၊ ဤသတ္တဝါတို့သည်။ ဘဝသမ္ပတ္တိ
 ဘောဂသမ္ပတ္တိယော၊ ဘဝ၏ပြည့်စုံခြင်း စည်းစိမ်၏ပြည့်စုံခြင်း တို့ကို။ ဆဋ္ဌေတွာ၊
 စွန့်၍။ နေက္ခမ္မဓမ္မေ၊ နေက္ခမ္မတရားတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ဖြည့်၍။ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊

ဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ ကထံ၊ ဘယ်သို့လျှင်။ နိဿရေယျံ၊ ထွက်မြောက်နိုင်ကုန်အံ့
နည်း။ ယသ္မာပန၊ အကြင်ကြောင့်ကား။ ဆန္ဒော ဧဝံ၊ ဆန္ဒသည်သာလျှင်။
လောဘတော၊ လောဘထက်။ ဗလဝတရော၊ အလွန်အားကြီးသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ လောဘဿ၊ လောဘ၏။ ဟတ္တာဂတာ၊ လက်တွင်း
သို့ ရောက်ကုန်သော။ ဣမေသတ္တာ၊ ဤသတ္တာဝါတို့သည်။ ဘဝသမ္ပတ္တိ
ဘောဂသမ္ပတ္တိယေ၊ ဘဝ၏ ပြည့်စုံခြင်း စည်းစိမ်၏ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို။ ဆဋ္ဌေတွာ၊
စွန့်၍။ နေက္ခမ္မဓမ္မေ၊ နေက္ခမ္မတရားတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ဖြည့်၍။ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊
ဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ နိဿရန္တိ၊ ထွက်မြောက်နိုင်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ ဆန္ဒောဧဝံ၊
ဆန္ဒသည်သာလျှင်။ လောဘတော၊ လောဘထက်။ ဗလဝတရော၊ အလွန်
အားကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဆန္ဒောဧဝံ၊ ဆန္ဒသည်သာလျှင်။ အဓိပတိ၊
အဓိပတိမည်၏။ လောဘော၊ လောဘသည်။ အဓိပတိ၊ အဓိပတိမည်သည်။
နဟောတိ၊ မပရစ်။ ဣတိပရိဟာရော၊ ဤသို့သောအဖြေကို။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။
ဧသ နယော၊ ဤနည်းကို။ ဒေါသာဒီသုပိ၊ ဒေါသအစရှိသည်တို့ ခွဲလည်း။
ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

အဓိပတိတရားလေးပါးတို့သည်သာ လောက၌ကြီးကျယ်သော
အမှုကိစ္စတို့၏ ပြီးမြောက်ခြင်းအကြောင်းဖြစ်သည်ဟု ပြဆိုခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုသဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း၌။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊
ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ လောကေ၊ လောက၌။ မဟန္တေသု၊ ကြီးကျယ်
ကုန်သော။ သုဒုက္ခရေသု၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့ကုန်သော။ ပုရိသကဓမ္မသု၊
ယောက်ျားကောင်း ယောက်ျား မြတ်တို့သည် ပြုအပ်ကုန်သောအမှုတို့သည်။
ပစ္စုပ္ပန်တေသု၊ ထင်ကုန်လတ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ပေါ်ပေါက်ကုန်လတ်သော်။
စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤသဟ ဇာတာဓိပတိပစ္စည်း
တရားတို့သည်။ ကမ္မသိဒ္ဓိယာ၊ အမှုပြီးခြင်းငှာ၊ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဟီနဆန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၊ ဆန္ဒာဓိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နှလုံးသွင်း အထူးနှင့်တကွ
ဆန္ဒဆုတ်နစ်ပုံ၊ တက်ကြွပုံ၊ အမှုလစ်ဟင်းပုံ၊ အမှုပြီးမြောက်ပုံကို
လင်းပြခြင်း

ကထံ သံဝတ္တန္တိ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်ကုန်နည်းဟူမူကား။ ဟီနစ္ဆန္တာ၊ ယုတ်သော
ဆန္ဒရှိကုန်သော။ ဗဟုဇ္ဇနာ၊ များစွာသော လူတို့သည်။ မဟန္တာနိ၊ ကြီးကျယ်
ကုန်သော။ သုဒုက္ကရာနိ၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့ကုန်သော။ ပုရိသကမ္မာနိ၊ ယောက်ျားကောင်း
ယောက်ျားမြတ်တို့သည် ပြုအပ်ကုန်သောအမှုတို့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ နိဝတ္တစ္ဆန္တာ၊
ဆုတ်နစ်သော ဆန္ဒရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကာထုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။
နက္ကစ္ဆန္တိ၊ အလိုမရှိကုန်။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ အဝိသယော၊ အရာမဟုတ်။
ဣတိ၊ ဤသို့။ နိဥပေက္ခာ၊ လျစ်လျူရှုကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဌပေန္တိ၊ ပစ်ထားကုန်၏။
ဆန္ဒာဓိကော ပန၊ လွန်ကဲသော ဆန္ဒရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ တာဒိသာနိ၊
ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော။ ပုရိသကမ္မာနိ၊ ယောက်ျားကောင်း ယောက်ျားမြတ်
တို့သည် ပြုအပ်ကုန်သော အမှုတို့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ ဥဂ္ဂတစ္ဆန္တော၊ တက်ကြွသော
ဆန္ဒရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အတိဝိယ၊ အလွန်လျှင်။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။
ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိ၏။ စသော၊ ဤအမှုသည်။ မမ၊ ငါ၏။ ဝိသယော၊ အရာတည်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ အဓိဋ္ဌာနံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ သော၊
ထိုဆန္ဒလွန်ကဲသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဆန္နေန၊ ဆန္ဒသည်။ အဘိကမ္ပိတော၊ ဆွဲငင်အပ်
သည်ဖြစ်၍။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုအမှု သည်။ နသိဇ္ဈတိ၊
မပြီးသေး။ တာဝ၊ တိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ အန္တရာ၊ အကြား၌။
တံ ကမ္မံ၊ ထိုအမှုကို။ ဆဋ္ဌေတွာ၊ စွန့်ခြင်းငှာ။ နသက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။
ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုအမှုသည်။ အတိမဟန္တပိ၊
အလွန်ကြီးသော်လည်း။ ဧကသ္မိံ ကာလေ၊ အခါတစ်ပါး၌။ သိဒ္ဓံ၊ ဆုံးခန်း
တိုင်ရောက် ပြီးမြောက်ခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။

ဟီနဝီရိယပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝီရိယာဓိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝီရိယာဆုတ်နစ်ပုံ၊ တက်ကြွပုံကို လင်းပြခြင်း

ဟီနဝီရိယာ၊ တွန့်တိုနောက်ဆုတ် ယုတ်သောဝီရိယရှိကုန်သော။
ဗဟုဇ္ဇနာစ၊ များစွာသော သူတို့သည်လည်း။ တာဒိသာနိ၊ ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော။
ကမ္မာနိ၊ မှုတို့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ နိဝတ္တဝီရိယာ၊ ဆုတ်နစ်သော ဝီရိယရှိကုန်သည်။
ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣဒံ ကမ္မံ၊ ဤအမှုကို၊ ကရောန္တဿ၊ ပြုသော။ မေ၊
ငါ့အား၊ ဗဟုံ၊ များစွာသော။ ကာယဒုက္ခံ ဝါ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်
လည်းကောင်း။ စေတောဒုက္ခံ ဝါ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်လည်းကောင်း။
ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နိဝတ္တန္တိ၊ ဆုတ်နစ်ကုန်၏။ ဝီရိယာဓိ
ကော ပန၊ ဝီရိယလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ တာဒိသာနိ၊ ထိုသို့ သဘော
ရှိကုန်သော။ ပုရိသကမ္မာနိ၊ ယောက်ျား ကောင်း ယောက်ျားမြတ်တို့သည်
ပြုအပ်ကုန်သော အမှုတို့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ ဥဂ္ဂတဝီရိယော၊ တက်ကြွသော
ဝီရိယရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣဒါနေဝ၊ ယခုအခါ၌သာလျှင်။ ဝါ၊
ယခုချက်ခြင်းသာလျှင်။ ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ ထ၍။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆတိ၊
အလိုရှိ၏။ သော။ ထိုဝီရိယလွန်ကဲသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စိရကာလံပိ၊ ရှည်မြင့်
စွာသော ကာလပတ်လုံးလည်း။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုမှုကို။ ကရောန္တော၊ ပြုလျက်။
ဗဟုံ၊ များစွာသော။ ကာယဒုက္ခံဝါ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို လည်းကောင်း။
စေတော ဒုက္ခံဝါ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကိုလည်းကောင်း။ အနုဘဝန္တောပိ၊
ခံစားရသော်လည်း။ တသ္မိံ ဝီရိယကမ္မေ၊ ထိုဝီရိယဖြင့် ပြုအပ်သောအမှု၌။ န
နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ မငြီးငွေ့။ မဟန္တေန၊ ကြီးစွာသော၊ ကမ္မဝီရိယေန၊ အမှု၌အားထုတ်ခြင်းနှင့်။
ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဘဝဘုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ နသက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ တာဒိသေန၊
ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ဝီရိယေန၊ ဝီရိယဖြင့်။ ရတ္တိဒိဝံ၊ ညဉ့်နေ့ကို။ ခေပေန္တော၊
ကုန်စေလျက်။ စိတ္တသုခံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာကို။ ဝိန္ဒတိ၊ ရ၏။ ဧဝဉ္စသတိ၊
ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုအမှုသည်။ အတိမဟန္တပိ၊ အလွန်ကြီး
သော်လည်း။ ဧကသ္မိကာလေ၊ အခါတစ်ပါး၌။ သိဒ္ဓံ၊ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက်
ပြီးမြောက်ခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။

ဟိနစိတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ စိတ္တာဓိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်ဆုတ်နစ်ပုံ၊
တက်ကြွပုံကို လင်းပြခြင်း

ဟိနစိတ္တာ၊ တွန့်တိုနောက်ဆုတ် ယုတ်သောစိတ်ရှိကုန်သော။ ဗဟုဇ္ဇနာ စ၊ များစွာသော သူတို့သည်လည်း။ တာဒိသာနိ၊ ထိုသို့သဘောရှိကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ အမှုတို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ နိဝတ္တစိတ္တာ၊ ဆုတ်နစ်သောစိတ် ရှိကုန်သည် ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပုန၊ တစ်ဖန်။ အာရမ္မဏံပိ၊ အာရုံကိုလည်း။ နကရာန္တိ၊ မပြုကုန်။ စိတ္တာဓိကော ပန၊ လွန်ကဲသောစိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ တာဒိသာနိ၊ ထိုသို့သဘော ရှိကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ အမှုတို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဥဂ္ဂတစိတ္တာ၊ တက်ကြွသောစိတ်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ စိတ္တံ၊ ပြုလုပ်လိုသော စိတ်ကို။ ဝိနောဒေတုံပိ၊ ဖျောက်အံ့သောငှာ လည်း။ နသက္ကာတိ၊ မွမ်းနိုင်။ နိစ္စကာလံ၊ အမြဲရှည်ကြာ အခါခပ်သိမ်း။ တတ္ထ၊ ထိုအမှု၌။ နိဗဒ္ဓစိတ္တော၊ စွဲမြဲသော စိတ်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုလွန်ကဲသော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စိတ္တဝသိကော၊ စိတ်၏ အလိုသို့လိုက်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ စိရကာလံပိ၊ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံးလည်း။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုအမှုကို။ ကရောန္တော၊ ပြုလျက်။ ဗဟုံ၊ များစွာသော။ ကာယဒုက္ခံ ဝါ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကိုလည်းကောင်း။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဆန္ဒာ ဓိပတိနယေန၊ ဆန္ဒာဓိပတိ၌ ဆိုအပ်သောနည်းဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။

မန္တပညာပုဂ္ဂိုလ်၊ ပညာဓိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်အမြင်တုံးပုံ၊
ထက်ပုံကို လင်းပြခြင်း

မန္တပညာ၊ နုံ့သောပညာရှိကုန်သော။ ဗဟုဇ္ဇနာ စ၊ များစွာသော သူတို့သည် လည်း။ တာဒိသာနိ၊ ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ အမှုတို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ နိဝတ္တပညာ၊ ဆုတ်နစ်သောပညာရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကမ္မာနံ၊ အမှုတို့၏။ အာဒိပိ၊ အစကိုလည်း။ န ပဿန္တိ၊ မမြင်ကုန်။ အန္တပိ၊ အဆုံးကိုလည်း။ န ပဿန္တိ၊ မမြင်ကုန်။ အန္တကာရေ၊ အမိုက်မှောင်၌။ ပဝိသန္တာ ဝိယ၊ ဝင်ရကုန်ဘိသကဲ့သို့။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ ကမ္မာနိ၊ ထိုအမှုတို့ကို။ တာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ စိတ္တံပိ၊ စိတ်သည်လည်း။ န နမတိ၊ မညွတ်။ ပညာဓိကော

ပန၊ လွန်ကဲသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား။ တာဒိသာနိ၊ ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ အမှုတို့ကို၊ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဥဂ္ဂတပညော၊ တက်ကြွသော ပညာရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကမ္မာနံ၊ အမှုတို့၏။ အာဒိပိ၊ အစကိုလည်း။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ အန္တပိ၊ အဆုံးကိုလည်း။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ ဖလံပိ၊ အကျိုးရင်းကိုလည်း။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ အာနိသံသံပိ၊ အကျိုးဆက် ကိုလည်း။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ သုခေန၊ လွယ်ကူသဖြင့်။ ကမ္မသိဒ္ဓိယာ၊ အမှုပြီးခြင်း ၏။ နာနာဥပါယံပိ၊ အထူးထူးသောအကြောင်းကိုလည်း။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ သော၊ ထိုလွန်ကဲသော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စိရကာလံပိ၊ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံးလည်း။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုအမှုကို။ ကရောန္တော၊ ပြုလျက်။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ ဝီရိယာဓိပတိနယေန၊ ဝီရိယာပတိ၌ ဆိုအပ်သောနည်းဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣဓ ပန၊ ဤအရာ၌ကား။ မဟတိယာ၊ များစွာသော။ ကမ္မဝီမံသာယာတိ စ၊ အမှု၌ စုံစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့်ဟူ၍လည်းကောင်း။ တာဒိသိယာ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ ကမ္မဝီမံသာယာတိ စ၊ အမှု၌ စုံစမ်း ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့်ဟူ၍ လည်းကောင်း။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုအပ်၏။

အဓိပတိတရားလေးပါးတည်ရှိခြင်းကြောင့် လောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး၊
အတတ်ထူး၊ ပညာထူး၊ အသုံးအဆောင်အထူးတို့ပေါ်ပေါက်လာ၍
သတ္တဝါအများ အကျိုးခံစားကြရသည်ကို ပြခြင်း

ဧဝံ၊ ဤသို့။ လောကေ၊ လောက၌။ မဟန္တေသု၊ ကြီးကျယ်ကုန်သော။ သုဒုက္ကရေသု၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့ကုန်သော။ ပုရိသကမ္မေသု၊ ယောက်ျားကောင်း ယောက်ျား မြတ်တို့သည် ပြုအပ်ကုန်သော အမှုတို့သည်။ ပစ္စုပဋ္ဌိတေသု၊ ထင်ကုန် လတ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ပေါ်ပေါက်ကုန်လတ်သည်ရှိသော်။ စဗ္ဗာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ၊

ဤသဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ကမ္မသိဒ္ဓိယာ၊ အမှုပြီးခြင်းငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စတုန္တံ၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေသဉ္စ အဓိပတိနံ၊ ဤအဓိပတိပစ္စည်း တရားတို့၏လည်း။ ဝိဇ္ဇာမာနတ္တာ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ လောကေ၊ လောက၌။ ပုရိသဝိသေသာ နာမ၊ ယောက်ျားထူး

ယောက်ျားမြတ်တို့ မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါ နာမ၊
 သဗ္ဗညုဘုရားမည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ သဗ္ဗညုနောဓိသတ္တာ နာမ၊
 သဗ္ဗညုဘုရားလောင်းတို့မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ ပစ္စကဗုဒ္ဓါ နာမ၊
 ပစ္စကဘုရားတို့မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာ
 နာမ၊ ပစ္စေကဘုရားလောင်းတို့ မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။
 အဂ္ဂသာဝကာ နာမ၊ အဂ္ဂသာဝကတို့ မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။
 မဟာသာဝကာ နာမ၊ မဟာသာဝကတို့ မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။
 သာဝကဗောဓိပသတ္တာ နာမ၊ သာဝကအလောင်းတို့ မည်ကုန်သည်။ ဒိဿန္တိ၊
 ထင်ကုန်၏။ လောကေပိ၊ လောက၌လည်း။ ဧဝရူပါနံ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်
 သော။ ပုရိသဝိသေသာနံ၊ ယောက်ျားထူး ယောက်ျားမြတ်တို့၏။ ဝသေန၊
 အစွမ်းဖြင့်။ သတ္တလောကဿ၊ သတ္တလောက၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှာ၊
 ဟိတာယ၊ အစီးအပွား အလိုငှာ။ သုခါယ၊ ချမ်းသာခြင်းငှာ။ ပညာသိပ္ပဝိသေသာ
 စ၊ အတတ်ပညာအထူးတို့ သည်လည်းကောင်း။ ပရိဘောဂဝတ္ထုဝိသေသာ စ၊
 အသုံးအဆောင်ဝတ္ထုအထူးတို့သည် လည်းကောင်း။ ဒိဿန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

အဓိပတိပစ္စယဒီပနာ၊ အဓိပတိပစ္စည်းကိုလင်းပြခြင်းသည်။

နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၄- အနန္တရပစ္စယော

အနန္တရပစ္စည်း၏ သရုပ်ကိုပြခြင်း

အနန္တရပစ္စယော၊ အနန္တရပစ္စည်းသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။
 အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့သော။ ခဏေ၊ ခဏ၌။ နိရုဒ္ဓေါ၊ ချုပ်ပြီးသော။ စိတ္တစေတသိက
 ဓမ္မသမူဟော၊ စိတ်စေတသိက် တရားအပေါင်းသည်။ အနန္တရပစ္စယော၊
 အနန္တရပစ္စည်းမည်၏။

အနန္တရပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မကိုပြခြင်း

ကတမော၊ အဘယ်မည်သော။ ဓမ္မော၊ တရားသည်။ အနန္တရပစ္စယဿ၊ အနန္တရပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နော၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားမည်သနည်း။ ပစ္စိမေ၊ နောက်ဖြစ်သော။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့သော။ ခဏေ ဧဝံ၊ ခဏ၌သာလျှင်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သော။ စိတ္တဓာတုသိကဓမ္မသမူဟော၊ စိတ်ဓာတုသိက် တရားအပေါင်းသည်။ တဿ ပစ္စယဿ၊ ထိုအနန္တရပစ္စည်းတရား၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နော၊ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သော တရားမည်၏။

အနန္တရပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြခြင်း

ဧကသ္မိံ ဘဝေ၊ တစ်ခုသောဘဝ၌။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်။ ပဌမဘဝဂံစိတ္တဿ၊ ပဌမဘဝင်စိတ်အား။ အနန္တရပစ္စယော၊ အနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပဌမဘဝဂံစိတ်တ္တံ၊ ပဌမဘဝင်စိတ်သည်။ ဒုတိယ ဘဝဂံစိတ္တဿ၊ ဒုတိယဘဝင်စိတ်အား။ အနန္တရပစ္စယော၊ အနန္တရပစ္စယ သတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစ ရှိသည်ဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။

သတ္တဝါတို့အား ဖြစ်ရာဘဝသစ်၌ ရှေးဦးစွာ ဘဝနိကန္တိက

လောဘဇောဝီထိဖြစ်ပုံကို ပြခြင်း

ယဒါ ပန၊ အကြင်အခါ၌ကား။ ဓမ္မယမကေ၊ ဓမ္မယမိုက်၌။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ အကုသလေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေတိ၊ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ အကုသလေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေဟူ၍။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။ တဿသတ္တဿ၊ ထိုသတ္တဝါအား။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အဘိနဝံ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ အတ္တဘာဝံ၊ အတ္တဘောကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဧတံ၊ ဤကိုယ်သည်။ မမ၊ ငါ၏ဥစ္စာတည်း။ ဧသော၊ ဤကိုယ်သည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ အသ္မိံ၊ ဖြစ်၏။ ဧသော၊ ဤကိုယ်သည်။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော၊ ဘဝနိကန္တိကတဏှာ သဟဂတစိတ္တံ၊ ဘဝ၌ နှစ်သက်တတ်သော တဏှာနှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။

ဒွိက္ခတ္တံ၊ နှစ်ကြိမ်။ ဘဝံ၊ ဘဝင်သည်။ စလတိ၊ လှုပ်၏။ တတော၊
 ထိုဘဝင်လှုပ်ပြီသည်နောက်မှ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပြစ်၏။ တတော၊ ထို့နောက်မှ။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။
 ဘဝနိကန္တိကဇေနာနိ၊ ဘဝနိကန္တိက လောဘဇောတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
 တတော၊ ထိုမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဘဝင်္ဂဝါရော၊ ဘဝင်အလှည့်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဖြစ်၏။

ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါ၏ဇောဝီထိသည်အတိတ်ကိုအာရုံပြု၍

ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်ဇော အဖြစ်များအကြောင်းကိုပြခြင်း

အပိစ အပရော နယော၊ နည်းတစ်ပါးကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊
 မိန့်ဦးအံ့။ သော သတ္တော၊ ထိုအမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါသည်။
 တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ ကိဉ္စိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော
 အာရုံကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ပုဗ္ဗဘဝေ၊ ရှေးဘဝ၌။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။
 အနုဘူတံ၊ ခံစားဖူးသော။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။ အနုရမာနော၊ အစဉ်
 အောက်မေ့လျက်။ အစ္ဆတိ၊ နေ၏။ ဝတ္ထုဿ ပန၊ ဟဒယဝတ္ထု၏ကား။
 အတိဒုဗ္ဗလတ္တာ၊ အလွန်အားနည်းသောကြောင့်။ တဉ္စ အာရမ္မဏံ၊ ထိုခံစားခဲ့ဖူးသော
 အတိတ်အာရုံသည်လည်း။ အပရိဗျတ္တမေဝ၊ မထင်ရှားသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုမထင်ရှားသော အာရုံကို။ အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍။ ဥဒ္ဒစ္စ
 သဟဂတစိတ္တမေဝ၊ ဥဒ္ဒစ္စနှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည်သာလျှင်။ ဗဟုလံ၊ အကြိမ်
 များစွာ။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

အမိဝမ်း၌ကိန်းသောသတ္တဝါသည် တစ်လ၊ နှစ်လသားကစ၍

ဖွားသည်တိုင်အောင် ကာယဝိညာဏဝီထိ၊

မနောဝိညာဏဝီထိတို့သာလျှင်ဖြစ်၍ ဒုက္ခဝေဒနာ

ဒေါမနဿဝေဒနာတို့ကို ဆင်းရဲစွာ ခံစားရပုံကိုပြခြင်း

ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဂဗ္ဘော၊ ကိုယ်ဝန်သည်။ ထောကံ၊ အနည်းငယ်။
 ဝပုမာနော၊ ကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အတိရေကဋ္ဌမာသံ၊ နှစ်လမှအလွန်သို့။

ဂတော၊ ရောက်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ စက္ခာဒီနိ၊ စက္ခာအစရှိကုန်သော။
 ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဣန္ဒြိယတို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာနိ၊ ပြည့်စုံကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
 ဧဝံသန္တေပိ၊ ဤသို့ဖြစ်ကုန်သော်လည်း။ မာတုဂဗ္ဗေ၊ အမိဝမ်း၌။ အာလောကာဒီနိ၊
 အရောင်အလင်း အစရှိကုန်သော။ ပစ္စယာနံ၊ ပစ္စည်းတို့၏။ အဘာဝတော၊
 မရှိခြင်းကြောင့်။ စက္ခဝိညာဏာ ဒီနိ၊ စက္ခဝိညာဏ်အစရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ၊
 လေးပါးကုန်သော။ ဝိညာဏာနိ၊ ဝိညာဏ်တို့ သည်။ နပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။
 ကာယဝိညာဏ မနောဝိညာဋ္ဌာနိ ဧဝံ၊ ကာယဝိညာဏ် မနောဝိညာဏ် တို့သည်
 သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သော သတ္တော၊ ထိုသတ္တဝါ သည်။ မာတုယာ၊
 အမိ၏။ ဣရိယာပထပရိဝတ္တာနာဒီသု၊ ဣရိယာပုတ်ပြောင်းလွှဲသော အခါ
 စသည်တို့၌။ ဗဟူနိ၊ များစွာကုန်သော။ ဒုက္ခဒေါမနဿာနိ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ
 ဒေါမနဿာဝေဒနာတို့ကို။ ပစ္စနဘောတိ၊ ခံစားရ၏။ ဝိဇယနကာလေ ပန၊
 ဖွားသော အခါ၌ကား။ တုသံ၊ ပြင်းစွာသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသို့။ နိဂစ္ဆတိယေဝ၊
 ရောက်ရသည်သာ လျှင်တည်း။ ဝိဇယိတွာပိ၊ ဖွားပြီး၍လည်း။ ယာဝ၊
 အကြင်မျှလောက်။ ဝတ္ထုရူပါနိ၊ ဝတ္ထုရုပ်တို့သည်။ မုဒူနိ၊ နူးညံ့ကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပရိပါကံ၊ ရင့်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်ကုန်သေး။
 တာဝ၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ သော သတ္တော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။
 အတိမန္တရူပေါ၊ အလွန်နုနုသော သဘောရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဥတ္တာန
 သေယျကော၊ ပတ်လက်အိပ်ကာမျှသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ အစ္ဆတိ၊ နေရတိ။
 ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ကိဉ္စိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။ န
 သလ္လက္ခေတိ၊ မမှတ်နိုင်။ တဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ ဝိညာဏံ၊ စိတ်သည်။
 ယေဘုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ ပုရိမဘဝါနဿာရီဧဝံ၊ ရှေးဘဝကို အစဉ်
 အောက်မေ့ခြင်း ရှိသည်သာ လျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ငရဲပြည်၊ နတ်ပြည်တို့မှာလာသော သူငယ်တို့၏ အတိတ်ဘဝ

အာရုံကို အာရုံပြု၍ မျက်နှာမရွှင်ပုံ၊ ရွှင်ပုံကို ပြခြင်း

သော၊ ထိုသူငယ်သည်။ နိရယဘဝတော၊ ငရဲဘဝမှ။ အာဂတော၊
 လာသည်။ သဗ္ဗေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။
 သော၊ ထိုသူငယ်သည်။ ဝိရူပမုခဗဟုလော၊ မကြည်လင်သော မျက်နှာရှိခြင်း

များသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပုရိမာနိ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ နိယောရမ္မဏာနိ၊
 ငရဲ၌ ဖြစ်သောအာရုံတို့ကို။ အာရတ္တ၊ အာရုံပြု၍။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း
 ခဏတိုင်း။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ ဝိရူပမုခံ၊ မကြည်လင်သော မျက်နှာသည်။
 ဝါ၊ ဖောက်ပြန်သောမျက်နှာသည်။ ပညာယတိ၊ ထင်၌။ ဒေဝလောကတော၊
 နတ်ပြည်မှ။ အာဂတော၊ လာသည်။ အထဟာတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ၊
 ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။ ဒိဗ္ဗာနိ၊ နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံတို့ကို။
 အာရတ္တ၊ အာရုံပြု၍။ ဝိပွသန္နမုခဗဟုလော၊ ကြည်လင်သော မျက်နှာရှိခြင်း
 များသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ အဿ၊
 ထိုသူငယ်၏။ မိဟိတမုခံ၊ ပြုံးရွှင်သော မျက်နှာသည်။ ပညာယတိ၊ ထင်၏။

ဝတ္ထုရုပ်တို့ထက်သန်ရင့်မာလာသောအခါ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အာရုံကို
 ယူ၍ အတိတ်ဘဝအာရုံကို မေ့လျော့ပုံကိုပြခြင်း

ယဒါ ပန၊ အကြင်အခါ၌ကား။ ဝတ္ထုရူပါနိ၊ ဝတ္ထုရုပ်တို့သည်။ တိက္ခာနိ၊
 ထက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပရိပါကံ၊ ရင့်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊
 ရောက်ကုန်၏။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ ဝိညာဏာနိ စ၊ စိတ်တို့သည်လည်း။
 သုဝိသဒါနိ၊ အလွန်သန်ရှင်း ကုန်သည်။ ပဝတ္ထန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။
 အမန္တရူပေါ၊ မနုန့်သော သဘောရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ကီဠန္တေ၊ ကစားလျက်၊
 လီဠန္တော၊ မြူးတူးလျက်။ ဝါ၊ စံပယ်လျက်။ မောဒန္တော၊ ဝမ်းမြောက်လျက်။
 ပမောဒန္တော၊ အလွန်ဝမ်းမြောက်လျက်။ အစ္ဆသိ၊ နေ၏။ ပစ္စုပ္ပန္နေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။
 အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံတို့ကို။ သလ္လက္ခေတိ၊ မှတ်၏။ မာတု၊ အမိ၏။ ဘာသံ၊
 စကားကို။ သလ္လက္ခေတိ၊ မှတ်၏။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ ဝိညာဏံ၊ စိတ်သည်။
 ဗဟုလံ၊ အကြိမ်များစွာ။ ဣဓလောကာနုသာရီ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ဖြစ်သော အာရုံကို
 အစဉ်အောက်မေ့ခြင်းရှိသည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ပုရိမံ ဇာတိံ၊ ရှေးဘဝကို။
 ပမုဿတိ၊ မေ့လျော့၏။

အတိတ်ဘဝကို မေ့ရာကာလကို ဝေဖန်၍ပြခြင်း မမေ့သောသူကို ဇာတိဿရသတ္တဝါဟု ခေါ်ခြင်းကိုပြခြင်း

ကိပ်န၊ အသို့နည်း။ သဗ္ဗောပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ သတ္တော၊ သတ္တဝါ သည်။ ဣမသ္မိံဌာနေ ဧဝံ၊ ဤအရာ၌သာလျှင်။ ပုရိမံ ဇာတိံ၊ ရှေးဘဝကို။ ပမုဿတိ၊ မေ့သလော။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးငြားအံ့။ သဗ္ဗောပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ သတ္တော၊ သတ္တဝါသည်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧဝံ၊ ဤအရာ၌သာလျှင်။ ပမုဿတိ၊ မေ့သည်ကား။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ ကောစိ၊ အချို့သော သတ္တဝါသည်။ ဂဗ္ဘဝါသဒုက္ခေန၊ အမိဝမ်း၌ ကိန်းရသော ဆင်းရဲဖြင့်။ အတိရေကတရံ၊ လွန်စွာ။ ပရိပီဠိတော၊ နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ဂဗ္ဘေ ဧဝံ၊ အမိဝမ်း၌သာလျှင်။ ပမုဿတိ၊ မေ့လျော့၏။ ကောစိ၊ အချို့သောသတ္တဝါသည်။ ဝိဇာယနကာလေ၊ ဖွားသောအခါ၌။ ပမုဿတိ၊ မေ့လျော့၏။ ကောစိ၊ အချို့သော သတ္တဝါသည်။ ဣမသ္မိံဌာနေ၊ ဤအရာ၌။ ပမုဿတိ၊ မေ့လျော့၏။ ကောစိ၊ အချို့သော သတ္တဝါသည်။ ဣတောပရမ္မိ၊ ဤမှနောက်၌လည်း၊ ဒဟရကာလေ၊ ငယ်သောအခါ၌။ န ပမုဿတိ၊ မမေ့သေး။ ဝုပု ကာလေ ဧဝံ၊ ကြီးရင့်သောအခါ၌သာလျှင်။ ပမုဿတိ၊ မေ့လျော့၏။ ကောစိ၊ အချို့သော သတ္တဝါသည်။ ယာဝဇီဝံပိ၊ အသက်ထက်ဆုံးလည်း။ န ပမုဿတိ၊ မမေ့မလျော့။ ဒွေတယောဘဝေ၊ နှစ်ဘဝ သုံးဘဝတို့ကို။ အနုဿရန္တောပိ၊ အောက်မေ့ နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ အတ္ထိယေဝ၊ ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ဣမေ၊ နှစ်ဘဝ၊ သုံးဘဝ အောက်မေ့နိုင်သော ဤသတ္တဝါတို့သည်။ ဇာတိဿရသတ္တာ နာမ၊ ဘဝကို အောက်မေ့နိုင်သော သတ္တဝါတို့မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဆဒ္ဒါရိကဝီထိစိတ်တို့ ပြည့်စုံ၍ အနန္တရပစ္စည်းကျေးဇူးပြုပုံ အနန္တရပစ္စည်း၏ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ပုံ အစဉ်ပြတ်ပုံကိုပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ဝိဇာယနကာလတော၊ ဖွားသောအခါမှ။ ပဌာယ၊ စ၍။ ဆဒ္ဒါရိကဝီထိတ္တာနိ၊ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော ဝီထိစိတ်တို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကို၊ သလ္လက္ခဏတော၊ မှတ်သည်မှ။ ပရိပုဏ္ဏာနိ၊ ပြည့်စုံကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပဝတ္တန္တိ၊

ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗတ္တာပိ၊ ခပ်သိမ်းသောစိတ်၌လည်း။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော
ကာလ၌။ နိရဒ္ဓ၊ ချုပ်ပြီးသော။ ပုရိမံ ပုရိမံ၊ ရှေးရှေးဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။
အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ကာလ၌။ ဥပ္ပန္နဿ၊ ဖြစ်သော။ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ၊
နောက်နောက်ဖြစ်သော။ စိတ္တဿ၊ စိတ်အား။ အနန္တရပစ္စယော၊ အနန္တရသတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အယဉ္ဇအနန္တရပစ္စယော နာမ၊ ဤအနန္တရ
ပစ္စည်းမည်သည်ကား။ အနမတဂ္ဂေ၊ မသိအပ်သော အစရှိသော၊ သံသာရေ၊
သံရာ၌။ ဧကဿ သတ္တဿ၊ တစ်ယောက်သော သတ္တဝါအား။ ဧကပ္ပဗန္ဓော
ဧဝံ၊ တစ်စပ်တည်း စပ်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။
သတ္တော၊ သတ္တဝါသည်။ အရဟတ္တမဂ္ဂံ၊ အရဟတ္တမဂ်ကို။ လဘိတွာ၊ ရ၍။
ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်သို့။
ပါပုဏ္ဏာတိ၊ ရောက်၏။ တဒါ ဧဝံ၊ ထိုအခါ၌သာလျှင်၊ သော ပဗန္ဓော၊
ထိုအစပ်သည်။ ဆိန္ဒုတိ၊ ပြတ်၏။

အနန္တရသဒ္ဓါ ပစ္စယသဒ္ဓါတို့၏ အနက်ကိုပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အနန္တရော၊
အနန္တရမည် သနည်း။ ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။
ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းမည် သနည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။
အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့သောကာလ၌။ အတ္တသဒီသဿ၊
မိမိနှင့်တူသော။ ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတစ်ပါးကို။ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေန၊ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော
အနက်ကြောင့်။ အနန္တရော၊ အနန္တရမည်၏။ ဥပကာရကဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူးပြု
တတ်သော အနက်ကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းမည်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်
ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ၊ အဖြေတည်း။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ အတ္တသဒီသ
ဿာတိ၊ အတ္တသဒီသဿ ဟူသည်ကား။ သာရမ္မဏ ဘာဝေန၊ အာရုံနှင့်တကွ
ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဒီသဿ၊ တူသော။ သာရမ္မဏ
ဘာဝေနာတိ စ၊ သာရမ္မဏဘာဝေန ဟူသည်ကား။ ယော ဓမ္မော၊ အကြင်
တရားသည်။ အာရမ္မဏေန၊ အာရုံနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ န ပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်။
သော ဓမ္မော၊ ထိုတရားသည်။ သာရမ္မဏော နာမ၊ သာရမ္မဏ မည်၏။ ဧဝံ၊
ဤသို့။ သာရမ္မဏဘာဝေန၊ အာရုံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်ခြင်းဟူသောအဖြစ်ဖြင့်။

ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေနာတိ၊ ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေန ဟူသည်ကား။ ပုရိမသ္မိံ၊ ရှေးဖြစ်သော။ စိတ္တေ၊ စိတ်သည်။ နိရဒ္ဒေပိ၊ ချုပ်ပြီးသော်လည်း။ တဿ၊ ထိုစိတ်၏။ စိန္တနကိရိယာဝေ ဂေါ၊ ကြံခြင်း ကိရိယာအဟုန်သည်။ န ဂူပသမ္ပတိ၊ မငြိမ်းသေး။ ပစ္ဆိမံ စိတ္တံ၊ နောက်စိမ်ကို။ ဥပ္ပာဒေတွာ ဧဝံ၊ ဖြစ်စေပြီး၍သာလျှင်။ ဂူပသမ္ပတိ၊ ငြိမ်း၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပစ္ဆိမဿ၊ နောက်ဖြစ်သော။ ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတစ်ပါးကို။ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေန၊ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ အနန္တရော၊ အနန္တရမည်၏။

အနန္တရပစ္စည်းအဆက်ဆက် ပစ္စယုပ္ပန်အဆက်ဆက်တို့သည်
အမိအဆက်ဆက် သမီးအဆက်ဆက်နှင့် တူပုံကိုပြခြင်း၊ ရဟန္တာတို့၏
စုတိစိတ်သည် အနန္တရပစ္စယကိစ္စ ကင်းခြင်းကိုပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေးဖြစ်ကုန်သော။ မာတုပရမ္ပရာ ဝိယ၊ အမိအဆက်ဆက်တို့ကဲ့သို့။ အနန္တရပစ္စယပရမ္ပရာ၊ အနန္တရ ပစ္စည်းတရား အဆက်ဆက်တို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ၊ နောက်နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓိတုပရမ္ပရာ ဝိယ၊ သမီးအဆက်ဆက်တို့ကဲ့သို့။ တဿ၊ ထိုအနန္တရပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နပရမ္ပရာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအဆက်ဆက် တို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ။ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ သန္တော၊ ဖြစ်လတ်သော်။ အရဟန္တာနံ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် တို့၏။ သဗ္ဗပစ္ဆိမံ၊ အလုံးစုံသော စိတ်တို့၏ နောက်ဆုံးဖြစ်သော။ ပရိနိဗ္ဗာန စိတ္တံပိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စိတ်သည်လည်း။ ပုန၊ တစ်ဖန်၊ ပဋိသန္ဓိစက္ကသင်္ခါတံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဓမ္မန္တရံ၊ တရားတစ်ပါးကို။ ဥပ္ပာဒေယျ၊ ဖြစ်စေရာသလော။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ န ဥပ္ပာဒေယျ၊ မဖြစ်စေရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ တဿစိတ္တ သ၊ ထိုပရိနိဗ္ဗာန်စိတ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ကမ္မကိလေသာ ဝေဂါနံ၊ ကံကိလေ သာ အဟုန်တို့၏။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်းအား ဖြင့်။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝေန၊ ငြိမ်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အစ္စန္တသန္တတရတ္တာ၊ အလွန်ငြိမ်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။

ဓမ္မန္တရံ၊ တရားတစ်ပါးကို။ န ဥပ္ပာဒေယျ၊ မဖြစ်စေရာ။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည် ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ၊ အဖြေတည်း။

အနန္တရပစ္စယဒီပနာ၊ အနန္တရပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၅- သမနန္တရပစ္စယော

အနန္တရနှင့်သမနန္တရတို့၏ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မ တူကြခြင်းကို ပြခြင်း

သမနန္တရပစ္စယော၊ သမနန္တရပစ္စည်းကို။ ဧဝံ၊ သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ ပစ္စယဓမ္မဝိဘာဂေါ စ၊ ပစ္စည်းတရားကို ဝေဖန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ပစ္စယုပ္ပန် ဓမ္မဝိဘာဂေါ စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ဝေဖန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အနန္တရပစ္စယ သဒီသော၊ အနန္တရပစ္စည်းနှင့်တူ၏။

သမနန္တရသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ သမနန္တရော၊ သမနန္တရမည်သနည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ သုဋ္ဌ၊ ကောင်းစွာ။ အနန္တရဋ္ဌေန၊ အခြားမဲ့သော အနက်သဘောကြောင့်။ သမနန္တရော၊ သမနန္တရမည်၏။

သဏ္ဌာန်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်တို့အားအကြားအန္တရရှိဘိသကဲ့သို့

သဏ္ဌာန်မရှိသော နာမ်တရားတို့အား အကြားအန္တရ မရှိသည်ကို ပြခြင်း။ အန္တရမရှိခြင်းကြောင့် တစ်စပ်တည်းကဲ့သို့ တည်နေပုံရသဖြင့်

နာမ်တရားကို လူအများ နိစ္စဓုဝဟု မှတ်တင်ခြင်းကို ပြခြင်း
သိလာထမ္ဘာဒီသု၊ ကျောက်တိုင်စသည်တို့၌။ ရူပကလာပါ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည် ဧကာဗဒ္ဓါ၊ တစ်စပ်တည်း။ သမာနာပိ၊ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း။ ရူပဓမ္မဘာဝေန၊ ရုပ်တရား၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သဏ္ဌာန ဇာတိကတ္တာ၊ သဏ္ဌာန်ရှိသော တရားမျိုး ဖြစ်သောကြောင့်။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ပရိစေဆဒရူပသဟိတာ ဧဝံ၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ် နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။

ရူပကလာပါနံ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ အန္တရံ နာမ၊ အကြား
မည်သည်။ ဝိဝရံ နာမ၊ အပေါက်မည်သည်။ အတ္တိယေဝယထာ၊ ရှိသည်သာလျှင်
ဖြစ်သကဲ့သို့။ တတာ၊ ထိုအတူ။ ပုရိမပစ္စိမာန်၊ ရှေ့နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဒိန္နံ၊
နှစ်ပါးကုန်သော။ စိတ္တစော ဒိကကလာပါနံ၊ စိတ်စေသိတ်ကလာပ်တို့သော။
မဇ္ဈေမလယ်၌။ အန္တရံနာမ၊ အကြားမည်သည်။ ဝိတုံနာမ၊ အပေါက်မည်သည်။
န၊ အတ္တိ၊ မရှိ။ ပန၊ စင်စစ်သော်ကား။ တေ၊ ထိုရှေ့နောက် ဖြစ်သော စိတ်
စေတသိက်ကလာပ်တို့သည်။ အရူပဓမ္မဘာဝေန၊ နာမ်တရားဟူသော အဖြစ်ဖြင့်၊
အသဏ္ဌာနဇာတိကတ္တာ၊ သဏ္ဌာန်မရှိသော တရားမျိုး ဖြစ်သောကြောင့်။ မဇ္ဈေ၊
အလယ်၌။ ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ ပရိစ္ဆေဒဓမ္မဿ နာမ၊ ပိုင်းခြားတတ်
သော တရားဟု ဆိုအပ်သော။ အာကာသဝိဝရဿ၊ ကောင်းကင်အပေါက်၏။
အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ အန္တရရဟိတာ
ဧဝ၊ အကြားကင်းကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ လောကဿပိ၊
လူအပေါင်း၏ လည်း။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ကလာပါနံ၊ စိတ်စေတသိက်
ကလာပ်တို့၏။ အန္တရံ နာမ၊ အကြားမည်သည်။ န ဒိဿတိ၊ မထင်။ တတော၊
ထို့ကြောင့်။ ဣမေ သတ္တာ၊ ဤသတ္တဝါတို့သည်။ စိတ္တံ နာမ၊ စိတ်မည်သည်။
နိစ္စံ၊ မြ၏။ ဓုဝံ၊ မြ၏။ ထာဝရံ၊ မြ၏။ အဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ မဖောက်ပြန်တတ်သော
သဘောတရားရှိ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ စိတ္တေ၊ စိတ်၌။ နိစ္စသညိနော၊
မြ၏ဟု အမှတ်ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၌။ သုဋ္ဌ၊ ကောင်းစွာ။ ဧဝံ၊
ဤသို့။ သုဋ္ဌ၊ ကောင်းစွာ။ အနန္တရဋ္ဌေန၊ အခြားမရှိသော အနက်သဘောကြောင့်။
သမနန္တရော၊ သမနန္တရမည်၏။ အနန္တရဋ္ဌေနာတိစ ပဒဿ၊ အနန္တရဋ္ဌေနဟူသော
ပုဒ်၏လည်း။ အတ္တဝဏ္ဏနံ၊ အနက်အဖွင့်ကို။ အတ္တနော အနန္တရေ အတ္တသဒိသဿ
ဓမ္မန္တရဿ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေနာတိ၊ အတ္တနော အနန္တရေ အတ္တသဒိသဿ ဓမ္မန္တရဿ
ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေနဟူ၍။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝုတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီး သည်သာလျှင်တည်း
။ ။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့၌။ အတ္တသဒိသဿ၊ မိမိနှင့်တူသော။
ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတစ်ပါးကို။ ဥပ္ပာဒနဋ္ဌေန၊ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အနက်သဘော
ကြောင့် အနန္တရော၊ အနန္တရမည်၏။

နိရောဓသမာပတ်၏ ရှေ့အဖို့နောက်အဖို့စိတ်တို့သည်
 ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ခြားနိုင်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသညသတ်
 ဘဝ၏ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့စိတ်တို့သည်လည်း ကမ္ဘာငါးရာကာလ
 ခြားနိုင်သဖြင့်လည်းကောင်း အနန္တရ သမနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုနိုင် မပြုနိုင်ကို လင်းပြခြင်း

ဧဝံ၊ ဤသို့။ သန္တေ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ နိရောဓသမာပန္တိကာလေ၊ နိရောဓ
 သမာပတ်ကို ဝင်စားသောအခါ၌။ ပုရိမစိတ္တံ နာမ၊ ရှေးစိတ်မည်သည်ကား။
 နေဝသညာနာသညာယ တနစိတ္တံ၊ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စိမစိတ္တံ နာမ၊ နောက်စိတ်မည်သည်ကား။ အရိယဖလစိတ္တံ၊
 အရိယာဖိုလ် စိတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ စိတ္တာနံ၊
 ရှေးစိတ်နောက်စိတ်တို့၏။ အန္တရေ၊ အကြား၌။ ဧကရတ္တိဒိဝံပိ၊ တစ်ည၌
 တစ်နေ့ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဒွေရတ္တိဒိဝါနိပိ၊ နှစ်ည၌ နှစ်နေ့ပတ်လုံး
 လည်းကောင်း။ လ၊ သတ္တရတ္တိဒိဝါနိပိ၊ ခုနစ်ညည့်ခုနစ်နှစ်နေ့ ပတ်လုံး
 လည်းကောင်း၊ အစိတ္တကော၊ စိတ်မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အသည
 သတ္တဘူမိယံပိ၊ အသညသတ်ဘုံ၌လည်း။ ပုရိမေ၊ ရှေးဖြစ်သော။ ကာမဘဝေ၊
 ကာမဘုံ၌။ စုတိစိတ္တံ၊ စုတိစိတ်သည်။ ပုရိမစိတ္တံ နာမ၊ ရှေးစိတ်မည်၏။
 ပစ္စိမေ၊ နောက်ဖြစ်သော။ ကာမဘဝေ၊ ကာမဘုံ၌။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေ
 စိတ်သည်။ ပစ္စိမစိတ္တံ နာမ၊ နောက်စိတ်မည်၏။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။
 စိတ္တာနံ၊ ရှေးစိတ် နောက်စိတ်တို့၏။ အန္တရေ၊ အကြား၌။ အသညသတ္တဘဝေ၊
 အသညသတ်ဘုံ၌။ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ၊ ကမ္ဘာငါးရာတို့ပတ်လုံး။ ပုဂ္ဂလော၊
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အစိတ္တကော၊ စိတ်မရှိသည်ဖြစ်၍။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ တတ္ထ
 ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ပုရိမစိတ္တာနိ၊ ရှေးစိတ်တို့သည်။
 အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့၌။ အတ္တသဒိသဿ၊ မိမိနှင့်တူသော။
 ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတစ်ပါးကို၊ ဥပ္ပာဒနပစ္စယသတ္တိရဟိတာနိ၊ ဖြစ်စေတတ်သော
 ပစ္စယသတ္တိ၊ ကင်းကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်သလော။ ဣတိအယံ၊
 ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်
 ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ မဟန္တေဟိ၊ ကြီးမြတ်ကုန်သော။ ဘာဝနာပဏိဓိဗလေဟိ၊

စိတ္တဘာဝနာ မနောပဏိဓိတို့ဖြင့်။ ပဋိဗဟိတတ္တာ၊ တားမြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပုရိမစိတ္တာနိ စ၊ ရှေးစိတ်တို့သည်လည်း။ နိရုဇ္ဈမာနာနိ၊ ချုပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့၌။ ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတစ်ပါးကို။ ဥပ္ပာဒနသတ္တိသဟိတာနိ ဧဝံ၊ ဖြစ်စေတတ်သော သတ္တိရှိကုန်သည်သာလျှင်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ပစ္ဆိမစိတ္တာနိ စ၊ နောက်စိတ်တို့သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သည်ရှိသော်။ တသ္မိံ ခဏေ၊ ထိုခဏ၌။ ဧကာဗဒ္ဒဘာဝေန၊ တစ်စပ်တည်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ အနုပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ မဖြစ်မူ၍။ စိရကာလေ ဧဝံ၊ ရှည်မြင့်စွာသောအခါ၌သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အနန္တရ သမနန္တရ သတ္တိမကင်းပုံကို စစ်သည်တပ်သားတို့ ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

ဧတ္တကမတ္တေန၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ဖြင့်။ ပုရိမစိတ္တာနိ၊ ရှေးစိတ်တို့၏။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့၌။ ဓမ္မန္တရဿ၊ တရားတစ်ပါး၏။ ဥပ္ပာဒနသတ္တိ နာမ၊ ဖြစ်စေတတ် သော သတ္တိမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိစ၊ ဤသို့လည်းကောင်း။ တေ၊ ထိုရှေး၌ ဖြစ်သော စိတ်တို့သည်။ အနန္တရပစ္စယဓမ္မာ နာမ၊ အနန္တရပစ္စည်း တရား မည်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိစ၊ ဤသို့လည်းကောင်း။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ယထာတံ၊ ဥပမာမည်သည်ကား၊ ရညော၊ မင်း၏။ ယောဓာ နာမ၊ စစ်သည်တို့မည်သည်။ အတ္တိ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ကဒါစိ၊ ရံခါ။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ ကာလံ၊ အခါကို၊ ဥတွာ၊ သိ၍။ တုမှေ၊ သင်တို့သည်။ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ မာယုဇ္ဈတ၊ စစ်မထိုးကြကုန်လင့်။ ယုဒ္ဓကာလော၊ စစ်ထိုးရအံ့သော အခါသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်သေး။ အသုကသ္မိံ ကာလေ ဧဝံ၊ ဤမည်သောအခါ၌ သာလျှင်။ ယုဇ္ဈထာ၊ စစ်ထိုးကြကုန်လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေယျ၊ ဆိုရာ၏။ တေ စ၊ ထိုစစ်သည်တို့သည်လည်း။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ အယုဇ္ဈမာနော၊ စစ်မထိုးကုန်လျက်။ ဝိစရေယျံ၊ လှည့်လည် ကုန်ရာ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သန္တေပိ၊ ဖြစ်လတ်သော်လည်း။ တေသံ၊ ထိုစစ်သည် တို့အား။ ယုဇ္ဈနသတ္တိ နာမ၊ စစ်ထိုးနိုင်စွမ်းသော သတ္တိမည်သည်။ နတ္ထိတိ စ၊ မရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း။ တေ၊ ထိုစစ်သည်တို့သည်။ ယောဓာ နာမ၊

စစ်သည်တို့ မည်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိစ၊ ဤသို့လည်းကောင်း။
ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊
မှတ်အပ်၏။

**နာမ်တရား၌ အကြားမရှိဟုဆိုလျှင် နာမ်တရား၏
ဥပါဒ်ဌီဘင်ရှိသည်အဖြစ်ကို ယုံကြည်ရန် ခဲယဉ်းသည်ဟုဆိုသော
စောဒကဆရာအား ဖြေရှင်း၍ပြခြင်း**

ဧတ္ထ၊ ဤသမနန္တရပစ္စည်း၌။ ကေစိ၊ အချို့သောသူတို့သည်။ ဧဝံ၊
ဤသို့။ ဝဒေယျု၊ ဆိုကုန်ရာ၏။ ကိံ ဝဒေယျု၊ အသို့ဆိုကုန်ရာသနည်းဟူမူ
ကား။ ဣမသ္မိံပစ္စယေ၊ ဤသမနန္တရပစ္စည်း၌။ တေ ပန အရူပဓမ္မဘာဝေန
အသဏ္ဌာနဇာတိ ကတ္တာ မဇ္ဈေ ပရိစ္ဆေဒဓမ္မဿ နာမ ကဿစိ အဘာဝတော
သဗ္ဗသော အန္တရရဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိတိ၊ တေ ပန။ ပ။ ဟောန္တိ ဟူ၍။
တုမေဟိ၊ သင်တို့သည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ဆိုသည်။ သန္တေ၊
ဖြစ်လတ်သော်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးဖြစ်သော။ အာရမ္မဏပစ္စယေ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။
ဘေရိသဒ္ဓဝီဏာသဒ္ဓေါပမာဟိ၊ စည်သံ၊ တယောသံ ဥပမာတို့ ဖြင့်။ စိတ္တာနံ၊
စိတ်တို့၏။ ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌။ ယော ဥပ္ပါဒေါ စ၊
အကြင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။ ယော နိရောဓေ စ၊ အကြင်ချုပ်ပျောက်ခြင်း
ချုပ်ပျောက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝုတောတာ မရှိခဲ့၏။ သော၊ ထိုစိတ်တို့၏
ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ချုပ်ပျောက်ခြင်းကို။ အမေဟိ၊ အကျွန်ုပ်
တို့သည်။ ကထံပစ္စေတဗ္ဗော၊ အသို့ ယုံကြည်ရပါမည်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဝဒေယျု၊ ဆိုကုန်ရာ၏။ လောကေ၊ လောက၌။ အညမည ဝိရဒ္ဓါနံ၊ အချင်းချင်း
ဆန့်ကျင်ကုန်သော။ ဝါ၊ အချင်းချင်းထူးကုန်သော။ နာနာစိတ္တာနံ၊ အထူးထူးသော
စိတ်တို့၏။ ခဏမတ္တေပိ၊ လက်ဖျစ်တစ်တွက် မျက်စိတစ်မှိတ် အခိုက်အတန့်မျှ
၌လည်း။ ပုဗ္ဗာပရပရိဝတ္တနဿ၊ ရှေ့နောက်ပြန်လှန်၍ ဖြစ်ခြင်း၏။ ပညာယနတော၊
ထင်ရှားခြင်းကြောင့်။ စိတ္တာနံ၊ စိတ်တို့၏။ ဥပ္ပါဒေါ စ၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို
လည်းကောင်း။ နိရောဓေ စ၊ ချုပ်ပျောက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။ တုမေဟိ၊
သင်တို့သည်။ ပစ္စေတဗ္ဗော၊ ယုံကြည်အပ်၏။ အယမတ္တော၊ ဤအကြောင်းကို။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ စိတ္တယမကဒီပနိယံ၊ စိတ္တယမိုက်ဒီပနီ၌။ ဝိတ္ထာရတော၊

အကျယ်အားဖြင့်။ ဝုတ္တောယေဝ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်တည်း။

သမနန္တရပစ္စယဒီပနာ၊ သမနန္တရပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းတည်း။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၆- သဟဇာတပစ္စယော

သဟဇာတပစ္စည်း၌ ပစ္စယဓမ္မ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မတို့ကို ဝေဖန်၍ပြခြင်း

ပစ္စယဓမ္မ ဝိဘာဂေါ စ၊ ပစ္စည်းတရားကို ဝေဖန်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဝိဘာဂေါ စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ဝေဖန်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧကတော၊ အတူတကွ၊ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေပိ၊
အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ နာမ်တရား တို့သည်။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သဟဇာတပစ္စယာ စ၊
သဟဇာတပစ္စည်းတရားတို့ မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန္နာ စ၊ သဟဇာတပစ္စယု ပွန်တရားတို့မည်ကုန်သည်လည်း။
ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဋိသန္တိနာမက္ခန္ဓာ စ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်သော
နာမက္ခန္ဓာတရား လေးပါးတို့သည် လည်းကောင်း။ ပဋိသန္ဓေ အခါ၌ဖြစ်သော
နာမက္ခန္ဓာလေးပါးနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဟဒယဝတ္ထု စ၊ ဟဒယဝတ္ထု
သည်လည်းကောင်း၊ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သဟဇာတပစ္စယာ စ၊ သဟဇာတ
ပစ္စည်း တရားတို့မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန္နာ
စ၊ သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ မဟာဘူတာနိပိ၊ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့သည်လည်း။
အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သဟဇာတပစ္စယာ စ၊ သဟဇာတပစ္စည်းတရားတို့
မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန္နာ စ၊ သဟဇာတ
ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့မည်ကုန် သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဋိသန္တိစိတ္တဿ၊
ပဉ္စဝေါကာရပိဋသန္ဓေစိတ်ပန္နရသ၌။ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ပဝတ္တာနိ၊
ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဇရူပါနိ စ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ပဝတ္တိကာလေ၊
ပဝတ္တိအခါ၌။ တဿ တဿ စိတ္တဿ၊ ထိုထိုရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောစိတ်၏။

ဥပ္ပာဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ တေန တေန စိတ္တေန၊ ထိုထိုရုပ်ကို ဖြစ်စေ
တတ်သောစိတ်ကြောင့်။ ဇာတာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗာနိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။
စိတ္တဇရူပါနိ စ၊ စိတ္တဇရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း။ သဟဇာတစိတ္တဿ၊ သဟဇာတ
ဖြစ်သော စိတ်၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ နာမ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။
သဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါရူပါနိ၊ ဥပါဒါရုပ်စတုဝီသတို့သည်။ သဟဇာတ
မဟာဘူတာနံ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော မဟာဘုတ်တို့၌။ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ နာမ၊
ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။

သဟဇာတသဒ္ဓါ ပစ္စယသဒ္ဓါတို့၏ အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ သဟဇာတော၊
သဟဇာတမည်သနည်း။ ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။
ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းမည်သနည်း။ သဟဇာနနဋ္ဌေန၊ တကွဖြစ်ခြင်း တကွဖြစ်စေခြင်း
ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတမည်၏။
ဥပကာရကဋ္ဌေန၊ ကျေးဇူး ပြုတတ်သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပစ္စယော၊
ပစ္စည်းမည်၏။ တက္က ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ သဟဇာနနဋ္ဌေနာတိပဒဿ၊
သဟဇာနနဋ္ဌေန ဟူသောပုဒ်၏။ အတ္တော၊ အနက်ကို၊ ဧဝံ၊ ဤသို့ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
သိအပ်၏။ ယော ဓမ္မော၊ အကြင်ပစ္စည်းတရားသည်။ ဇာယမာနော၊ ဖြစ်သည်
ရှိသော်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နကဟိ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊
တရားတို့နှင့်။ သဟေဝ၊ တကွသာလျှင်။ သယဉ္စ၊ မိမိသည်လည်း။ ဇာယတိ၊
ဖြစ်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေါ်ပေါက်၏။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္န၊ ပစ္စယုပ္ပန်
ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ စ၊ တရားတို့ကိုလည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟေဝ၊
အတူတကွသာလျှင်၊ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဥပ္ပာဒေတိ၊ ပေါ်ပေါက်စေ၏။ တဿ၊
ထိုပစ္စည်းတရား၏။ သော အတ္တော၊ ထိုသို့တကွဖြစ်ခြင်း တကွဖြစ်စေခြင်း
အနက်သည်။ သဟဇာနနဋ္ဌော နာမ၊ သဟဇာနနဋ္ဌ မည်၏။

သဟဇာတပစ္စည်း၌ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တို့၏ အတူတကွဖြစ်ပေါ်ပုံကို
နေနှင့်နေရောင် ဆီမီးနှင့် ဆီမီးရောင်တို့ကို ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

ယထာ၊ ဥပမာသော်ကား၊ သူရိယော နာမ၊ နေမည်သည်။ ဥဒယန္တော၊
ဥဒည်းတောင်မှ ထွက်ပေါ်သည်ရှိသော်။ သူရိယာတပေ စ၊ နေရှိန်တို့ကို
လည်းကောင်း။ သူရိယာလောကေ စ၊ နေရောင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တနာ၊
မိမိနှင့်။ သဟေဝ၊ အတူတကွသာလျှင်။ ဇနယန္တော စ၊ ဖြစ်စေလျက်။ ဥဒေတိ၊
ထွက်ပေါ်၏။ ယထာ၊ ဥပမာတစ်နည်းသော်ကား။ ပဒီပေါ နာမ၊ ဆီမီးမည်သည်။
ဇလန္တော၊ ထွန်းတောက် သည်ရှိသော်။ ပဒီပါတပေ စ၊ ဆီမီးရှိန်တို့ကို
လည်းကောင်း။ ပဒီပါလောကေ စ၊ ဆီမီးရောင်တို့ကိုလည်းကောင်း။ အတ္တနာ၊
မိမိနှင့်။ သဟေဝ၊ အတူတကွသာလျှင်၊ ဇနယန္တော၊ ဖြစ်စေလျက်။ ဇလတိ၊
ထွန်းတောက်၏။ ဧဝမေတံ၊ ဤဥပမာနှစ်ခု အတူသာလျှင်။ အယံ ပစ္စယဓမ္မော၊
ဤသဟဇာတပစ္စည်း တရားသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ အတ္တနော၊
မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟေဝ၊
အတူတကွသာလျှင်။ ဥပ္ပာဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ။ တတ္ထ၊ ထိုဥပမာ၌။ သူရိယော
ဝိယ၊ နေကဲ့သို့။ ဧကမေကော၊ တစ်ခုတစ်ခုသော။ နာမဓမ္မော၊ နာမက္ခန္ဓာ
တရားကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ သူရိယာတပါဝိယ၊ နေရှိန်တို့ကဲ့သို့။
တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မော၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ကြွင်းသောနာမက္ခန္ဓာတို့ကို။
ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။ သူရိယာလောကာ ဝိယ၊ နေရောင်တို့ကဲ့သို့။ သဟဇာတ
ရူပဓမ္မော၊ သဟဇာတဖြစ်ကုန်သော ရူပက္ခန္ဓာတရားတို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။
တထာ၊ ထိုအတူ။ သူရိယော ဝိယ၊ နေကဲ့သို့။ ဧကမေကော၊ တစ်ပါးတစ်ပါး
သော။ မဟာ ဘူတရူပဓမ္မော၊ မဟာဘုတ်ဖြစ်သော ရုပ်တရားကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊
မှတ်အပ်၏။ သူရိယာတပါ ဝိယ၊ နေပူရှိန်တို့ကဲ့သို့။ သဟဇာတမဟာဘူတဓမ္မော၊
သဟဇာတ် ဖြစ်ကုန်သော ကြွင်းသော မဟာဘုတ်အလင်းတို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊
မှတ်အပ်ကုန်၏။ သူရိယာလောကာဝိယ၊ နေရောင်တို့ကဲ့သို့။ သဟဇာတဥပါဒါ
ရူပဓမ္မော၊ သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော ဥပါဒါရုပ်တရား တို့ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်
ကုန်၏။ ဧသ နယော၊ ဤဥပမာ ဥပမေယျ နှိုင်းယှဉ်သော နည်းကို။ ပဒီပု

ပမာယပိ၊ ဆီမီးဥပမာ၌လည်း။ နေတဗ္ဗော၊ ဆောင်၍ သိအပ်၏။ ဣသိ၊ ဤကား အမှာစကားတည်း။

သဟဇာတပစ္စယဒီပနာ၊ သဟဇာတပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းတည်း။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၇-အညမညပစ္စယော

အညမညပစ္စည်း၌ ပစ္စယဓမ္မ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မတို့ကို ဝေဖန်၍ပြခြင်း

သဟဇာတပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စည်း၌။ ဝိဘတ္တေသု၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားနှစ်ပါးတို့တွင်။ ယော ယော၊ အကြင်အကြင်တရားကို။ ပစ္စယဓမ္မောတိ၊ ပစ္စည်းတရားဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။ သော သော ဧဝံ၊ ထိုထိုသဟဇာတပစ္စည်း၌ ဆိုအပ်သော ပစ္စည်းတရားသည်သာလျှင်။ ဣဓ၊ ဤအညမညပစ္စည်း၌။ ပစ္စယဓမ္မော စေဝ၊ ပစ္စည်းတရားမည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ အညမညဿ၊ ချင်းချင်း၏။ ပစ္စယဓမ္မာ စ၊ ပစ္စည်းတရားတို့မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဟဇာတာ တကွဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တရောလေးပါးသော၊ မဟာဘူတာ၊ မဟာဘုတ်တို့သည် အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ ပစ္စယဓမ္မာ စ၊ ပစ္စည်းတရားတို့ မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာ စ၊ ပဉ္စဝေါဟာရ ပဋိသန္ဓိနာမက္ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓိသဟဇာတံ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓိ နာမက္ခန္ဓာနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဟဒယဝတ္ထုရူပဉ္စ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်လည်းကောင်း။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ ပစ္စယဓမ္မာ စ၊ ပစ္စည်းတရားတို့မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မည်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အတ္ထော၊ အညမညသဒ္ဒါ၏ အနက် ပစ္စယသဒ္ဒါ၏ အနက်သည်။ သုဝိညေယျောယေဝ၊ သိလွယ်သည်သာလျှင်တည်း။

စိတ်စေတသိက်ရုပ်နာမ်ဓမ္မတို့၏ အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ကျေးဇူး
ပြုပုံကို မလဲအောင်ထောင်၍ထားသော သုံးချောင်းသောတုတ်တို့ကို
ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

ယထာ၊ နည်းမှီစရာဥပမာသော်ကား။ အညမည၊ အချင်းချင်း။ နိဿယ၊
မှီ၍။ ဥဿာပိတာ၊ စိုက်ထောင်၍ထားအပ်ကုန်သော။ တယော၊
သုံးချောင်းကုန်သော။ ဒဏ္ဍာ၊ တုတ်တို့သည်။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။
နိဿယာ စ၊ မှီရာတို့ သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အညမညံ၊
အချင်းချင်းကို။ နိဿိတာ စ၊ မှီကုန် သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
တေသု၊ ထိုသုံးချောင်းသော တုတ်တို့တွင်။ ဧကမေကသ္မိံ၊ တစ်ချောင်းတစ်ချောင်း
သော တုတ်သည်။ ဥဿိတေ၊ မလဲမယိုင် မြဲခိုင်စိုက်ထောင်လျက် တည်သည်။
သတိ၊ ရှိသော်။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော သုံးချောင်းသောတုတ်တို့သည်။
ဥဿိတာ၊ မလဲမယိုင် မြဲခိုင်စိုက်ထောင်လျက် တည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။
ဧကမေကသ္မိံ၊ တစ်ချောင်းတစ်ချောင်းသော တုတ်သည်။ ပဟန္တေ၊ မခိုင်မမြဲ
လဲသည်ရှိသော်။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော သုံးချောင်းသော တုတ်တို့သည်။
ပတန္တိ၊ မမြဲမခိုင် ယိမ်းယိုင်တိမ်းပဲ လဲကြရလေကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤဥပမာ အတူ။
အညမညဓမ္မာ စ၊ အညမညပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကိုလည်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊
မှတ်အပ်ကုန်၏။

စိတ်စေတသိက်တရားတို့၏ အပြန်အလှန် အညမညပစ္စည်းတပ်ပုံ
မဟာဘုတ်ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အညမညပစ္စည်းတပ်ပုံကို လင်းပြခြင်း

ဧတ္ထ၊ ဤအညမညပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်အရာ၌။ ဧကေ၊ အချို့သောသူ
တို့သည်။ ဝဒေယျံ၊ ဆိုကုန်ရာ၏။ ကိံ ဝဒေယျံ၊ အသို့ဆိုကုန်ရာသနည်းဟူမူကား။
သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ စေတသိကာ၊ စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊
တရားတို့သည်။ စိတ္တပစ္စယံ၊ စိတ်တည်းဟူသော အထောက်အပံ့ပစ္စည်းတရားကို။
အလဘမာနာ၊ မရရှိပါကုန် မူကား။ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊ မိမိတို့ချည်း လျောက်လျား
ဖြစ်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောန္တိတိ၊ မတတ်နိုင် ကုန်ဟူ၍ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။
ယုတ္တံ၊ သင့်တန်စေ၊ ကသ္မာယုတ္တံ၊ အဘယ်ကြောင့် သင့်တန်နိုင်ရာသနည်းဟူမူကား။

ဖုသနာဒီနံ၊ တွေ့ထိခြင်းအစရှိကုန်သော။ စေတသိက ကိစ္စာနံ၊ စေတသိက်တို့၏။
 ဝိဇာနနကိစ္စပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ၊ အာရုံကိုသိခြင်း ကိစ္စလျှင် ရှေ့သွားရှိ သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ သစ္စံ၊ ၏။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ၊ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဟူ၍။
 ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။
 ယုတ္တံ၊ သင့်တန်စေ။ စိတ္တံ ပန၊ စိတ်ကိုကား။ စေတသိကပစ္စယံ၊ စေတသိက်
 တည်းဟူသော အထောက်အပံ့ပစ္စည်းကို။ အလဘမာနံ၊ မရသည်ရှိသော်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊
 ဖြစ်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောတိတိ၊ မတတ်နိုင်ဟူ၍။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။ န
 ယုဇ္ဇေယျ၊ မသင့်ရာပါ တကား။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေယျ၊ ဆိုကုန်ရာ၏။
 ပရိဟာရော၊ အဖြေကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ စေတသိကဓမ္မာ
 နာမ၊ စေတသိက်တရားတို့ မည်သည်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ သဟာယင်္ဂါနိ၊
 တကွဖြစ်ဖက် အပေါင်းအဖော်တို့သည်။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဟောန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ တေဟိ၊ ထိုအဖော်ဖြစ်သော စေတသိက်
 တရားတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း။ စိတ္တံပိ၊ စိတ်သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊ မိမိချည်းသာ
 ဖြစ်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောတိယေဝ၊ မစွမ်းနိုင်သည်သာလျှင်တည်း။ စတုသု
 မဟာဘူတေသုပိ၊ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့၌လည်း။ ဧဝေဝ နယော၊ ဤနည်းကို
 သာလျှင်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ပရိဟာရော၊
 အဖြေတည်း။ ဥပါဒါရူပါနိ၊ ဥပါဒါရုပ်တို့သည်ကား။ မဟာဘူတာနံ၊ မဟာဘုတ်
 တို့၏။ နိဿန္တမတ္တတ္တာ၊ အကျိုးဆက်မျှ ဖြစ်သောကြောင့်။ သဟာယင်္ဂါနိ၊
 တကွဖြစ်ဖက် အပေါင်းအဖော်တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ မှတ်အပ်ကုန် ၏။ နနု စောဒေမိ၊ စောဒနာဦးအံ့။ အာဟာရရူပဉ္စ၊
 အာဟာရရုပ်သည်လည်းကောင်း။ ဇီဝိတရူပဉ္စ၊ ဇီဝိတရုပ်သည်လည်းကောင်း။
 ပစ္စယဝိသေသတ္တာ၊ အာဟာရပစ္စည်း၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း သီးသန့်ဖြစ်ကောင်း
 သောကြောင့်။ သဟာယင်္ဂံ၊ တကွဖြစ်ဖက် အပေါင်း အဖော်သည်။ ဟောတိ
 နနု၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ စောဒနာ၊ စောဒနာ
 တည်း။ ပရိဟာရော၊ အဖြေကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ ဌိတိယာ
 ဧဝံ၊ ဌိခဏ၌ သာလျှင်။ သဟာယင်္ဂံ၊ တကွဖြစ်ဖက် အပေါင်းအဖော်သည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပ္ပာဒေ၊ ဥပါဒိခဏ၌။ သဟာယင်္ဂံ၊ တကွဖြစ်ဖက်
 အပေါင်းအဖော်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣဓ ပန၊ ဤအညမညပစ္စည်း၌ကား။

ဥပ္ပာဒေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ သဟာယံ၊ ကွဖြစ်ဖက် အပေါင်းအဖော်ကို။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေအပ်၏။

အညမညပစ္စယဒီပနာ၊ အညမညပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၈- နိဿယပစ္စယော

နိဿယပစ္စည်း၏ အပြားကိုပြခြင်း

နိဿယပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတနိဿယော၊ သဟဇာတ နိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယော၊ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓော၊ သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သဟဇာတနိဿယနှင့် သဟဇာတရိုးရိုးတို့သည် ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် အလုံးစုံတူကြသည်ကို ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသော နိဿယပစ္စည်းတို့တွင်။ သဟဇာတနိဿယော၊ သဟဇာတနိဿယပစ္စည်းသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသော။ သဟဇာတပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတ နိဿယော၊ သဟဇာတ နိဿယပစ္စည်းတည်း။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုသဟဇာတနိဿယပစ္စည်း၌။ ပစ္စယဝိဘာဂေါ စ၊ ပစ္စည်းတရားကို ဝေဖန်ခြင်း ကိုလည်းကောင်း။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂေါ စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကို ဝေဖန်ခြင်းကို လည်းကောင်း။ သဟဇာတပစ္စယေ၊ သဟဇာတ ပစ္စည်း၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကိုပြခြင်း

ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော ပန၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းသည်ကား။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ စက္ခုဝတ္ထု၊ စက္ခုဝတ္ထုလည်းကောင်း။ သောတဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထုလည်းကောင်း။ ဃာနဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထုလည်းကောင်း။ ဇိဝှာဝတ္ထု၊ ဇိဝှာဝတ္ထုလည်းကောင်း။ ကာယဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထုလည်းကောင်း။ ဟဒယဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထုလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုရုပ်တို့သည်။ ဆ၊ ခြောက်ပါးရှိကုန်၏။ ဣမာနိ ဆ ဝတ္ထုနိ၊ ဤခြောက်ပါးသော ဝတ္ထုရုပ်တို့သည်။ ပဝတ္ထိကာလေ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌။ သတ္တာနံ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုနံ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့အား။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိ ဿယော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္ထ စသည်ကိုပြခြင်း

ဝတ္ထုရူပမေဝ၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်ပင်လျှင်။ ပုရေဇာတံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ နိဿယော၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့၌ မှီရာတည်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတ နိဿယော၊ ဝတ္ထုသည်ပင်လျှင် ရှေးဦးစွာဖြစ်၍ ဝိညာဏဓာတ်တို့၏ မှီရာ။ ဝတ္ထု၊ ထိုဝတ္ထုပုရေဇာတ ဟူသောပုဒ်၌။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ စိတ်စေတသိက်တို့၏။ နိဿယဌာနဋ္ဌေန၊ မှီရာတည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဝတ္ထုနာမ၊ ဝတ္ထုမည်၏။ ပုရေဇာတန္တိ၊ ပုရေဇာတံဟူသည်ကား။ အတ္တနော၊ အတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ၊ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်သော။ ဓမ္မဿ၊ တရား၏။ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏတော၊ ဖြစ်သောဓဏမှ။ ပုရိမေ၊ ရှေးဖြစ်သော။ ခဏော၊ ခဏ၌။ ဇာတံ၊ ဖြစ်သည်တည်း။

ဝတ္ထုရုပ်တို့သည် ပဋိသန္ဓိစိတ်ကိုအစပြု၍

အဆက်ဆက်သောစိတ်တို့အား ကျေးဇူးပြုပုံကိုပြခြင်း

တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကား၌။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်။ တဒါ၊ ထိုပဋိ သန္ဓေဓဏ၌။ ပုရေဇာတဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်မဖြစ်မီ ရှေး၌ဖြစ်သော။ ဝတ္ထုရူပဿ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ အတ္တနာ၊

မိမိဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။ သဟပ္ပန္နံ၊ တကွဖြစ်သော။ ဟဒယ
 ဝတ္ထုရူပံဧဝ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို သာလျှင်။ နိဿယ၊ မှီ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။
 ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တံပန၊ ပဌမဘဝင်္ဂစိတ်သည် ကား။ ပဋိသန္ဓေစိတ္တေန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။
 သဟပ္ပန္နံ၊ အတူတကွဖြစ်သော။ ဟဒယဝတ္ထု ရူပံ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို။ နိဿယ၊
 မှီ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၍။ ဒုတိယဘဝင်္ဂစိတ္တံ၊ ဒုတိယဘဝင်္ဂစိတ်သည်။
 ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တေန၊ ပဌမဘဝင်္ဂစိတ်နှင့်။ သဟပ္ပန္နံ၊ အတူတကွ ဖြစ်သော။
 ဟဒယဝတ္ထုရူပံ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို။ နိဿယ၊ မှီ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ၊
 ဤအတူ။ တတိယဘဝင်္ဂစိတ္တံ၊ တတိယဘဝင်္ဂစိတ်သည်။ ဒုတိယဘဝင်္ဂစိတ္တေန၊
 ဒုတိယဘဝင်္ဂစိတ်နှင့်။ သဟပ္ပန္နံ၊ အတူတကွဖြစ်သော။ ဟဒယဝတ္ထုရူပံ၊ ဟဒယ
 ဝတ္ထုရုပ်ကို။ နိဿယ၊ အမှီပြု၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့
 အစရှိသည်ဖြင့်။ ယာဝ မရဏာသန္ဓကာလာ၊ မရဏာသန္ဓကာလတိုင်အောင်။
 ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုနံ၊ မနောဓာတ် မနော
 ဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

ဝိညာဏ်စိတ်စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်သောအခြင်းအရာကို သိစေခြင်းငှာ
 တယောသံကို ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

ယထာ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ ဝီဏာသဒ္ဓါ နာမ၊ တယောသံတို့
 မည်သည်။ ဝီဏာတန္တိသု၊ တယောကြိုးတို့၌။ ဝီဏာဒဏ္ဍကေဟိ၊ တယောထိုးတံ
 တို့ဖြင့်။ ပဟရဏ ဝေဂေန ဧဝံ၊ ထိုးသောအဟုန်ကြောင့်သာလျှင်။ ဇာယန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ အညထာ၊ တစ်ပါးသောအခြင်းအရာဖြင့်။ နော ဇာယန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။
 တထာ၊ ထိုဥပမာအတူ။ ပဉ္စဝိညာဏာနိ နာမ၊ ပဉ္စဝိညာဏ်တို့မည်သည်။
 ပဉ္စဝတ္ထုသင်္ခါတေသု၊ ငါးပါးသော ဝတ္ထုရုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ပဉ္စဒွါရေသု၊
 ငါးပါးသော ဒွါရတို့၌။ ပဉ္စန္ဒ၊ ငါးပါး ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနံ၊ ရူပါရုံ၊
 သဒ္ဓါရုံ စသည်တို့၏။ အာပါထာဂမနာဝေဂေန ဧဝံ၊ ထင်ခြင်းသို့ရောက်သော
 အဟုန်ကြောင့်သာလျှင်။ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အညထာ၊ တစ်ပါးသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်။ နော ဇာယန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်အားတပ်သော ဝတ္ထုရုပ်တို့ကိုထုတ်ပြခြင်း

အာပါထာဂမနဉ္စ၊ ထင်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းသည်လည်း။ တေသံ ဒွါရာ ရမ္မဏနံ၊ ထိုဒွါရအာရုံတို့၏။ ဌိတိပတ္တကာလေ ဧဝံ၊ ဌိသို့ရောက်သော အခါ၌သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အာပါတဂမန ပစ္စယာ စ၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့်သာလျှင်။ ဘဝံ၊ ဘဝင်သည်။ ဒွိက္ခတ္တံ၊ နှစ်ကြိမ်၊ စလတိ၊ လှုပ်၏။ ဘဝံစလနပစ္စယာ စ၊ ဘဝင်လှုပ်ခြင်း တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အာဝဇ္ဇနံ၊ ပဉ္စဒွါရ၌ ဆင်ခြင်တတ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ အာဝဇ္ဇန ပစ္စယာ စ၊ အာဝဇ္ဇန်း ဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ ပဉ္စဝိညာဏာနိ၊ စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော ငါးပါးသော ဝိညာဉ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အာရုံအားလျော်စွာ အသီး အသီးဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ စက္ခာဒီနိ၊ စက္ခုအစရှိကုန်သော။ ပဉ္စဝတ္ထုနိ၊ ငါးပါးသော ဝတ္ထုတို့သည်။ ပုရေ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စသည် မဖြစ်မီ ရှေးဖြစ်သော။ အတီတဘဝံစိတ္တဿ၊ အတိတ်ဘဝင်စိတ်၏။ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နာနိ ဧဝံ၊ ဖြစ်ကုန်သည် ဖြစ်၍သာလျှင်။ ပဉ္စဝိညာဏဓာတုနံ၊ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်တို့အား။ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စယာ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

မရဏာသန္နအခါဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတပ်ပုံကိုပြခြင်း

မရဏာသန္နကာလေ ပန၊ မရဏာသန္နအခါ၌ကား။ သဗ္ဗာနိ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဆဝတ္ထုနိ၊ ခြောက်ပါးသော ဝတ္ထုရုပ်တို့သည်။ စုတိစိတ္တတော၊ စုတိစိတ်မှ။ ပုရေ၊ ရှေး၌။ သတ္တရသမဿ၊ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ချက်မြောက်ဖြစ်သော။ ဘဝံစိတ္တဿ၊ ဘဝင်စိတ်၏။ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝံ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တတော၊ ထိုသတ္တရသမဘဝင်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ မရဏာသန္နကာလေ၊ မရဏာသန္နအခါ၌။ ဘဝံစိတ်တာနိစ၊ ဘဝင်စိတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗာနိ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဆဒွါရိကဝီထိစိတ္တာနိ စ၊ ဆဒွါရိကဝီထိစိတ်

တို့သည်လည်းကောင်း။ စုတိစိတ္တံ၊ စုတိစိတ်သည်လည်းကောင်း။ ပုရေတရံ၊ မိမိတို့မဖြစ်မီ ရှေးအခါ၌။ ဥပ္ပန္နာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိယေဝ၊ ထိုသတ္တရသမစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန် သော။ အတ္တနော အတ္တနော၊ မိမိ မိမိတို့၏။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုတို့ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဥပ္ပန္နိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတည်း။

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ၌ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မနှင့်တကွ ကျေးဇူးပြုပုံကိုပြခြင်း

ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယော ပန၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်း သည်ကား။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ယဒါ၊ ၌။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အဇ္ဈတ္တံ၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုရူပံ၊ ဝတ္ထုရုပ်ကို။ အာရဟ္တာ၊ အာရုံပြု၍။ ယံရူပံ၊ အကြင်ဟဒယဝတ္ထု ရုပ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ မမ၊ ငါ၏။ မနောဝိညာဏံ၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်။ ဝတ္တိတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧတံ၊ ဤငါ၏မနောဝိညာဉ်စိတ်မှီရာဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။ မမ၊ ငါ၏။ သန္တကံ၊ ဥစ္စာတည်း။ ဧသော၊ ဤဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ ဧသော၊ ဤဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။ မေ၊ ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တတည်း။ ဝါ၊ ကိုယ်တည်း။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့။ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဟိ၊ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်။ ဂဟဏဝသေန ဝါ၊ စွဲလမ်းမှတ်ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း။ ဧတံ၊ ဤဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ အနိစ္စံ၊ မမြဲ။ ဧတံ၊ ဤဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲ၏။ ဧတံ၊ ဤဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့။ သမ္မသနဝသေန ဝါ၊ လက္ခဏာရေးသို့တင်၍ သုံးသပ် သည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း။ အာဝဇ္ဇနာဒိနိ၊ အာဝဇ္ဇန်းစိတ် အစရှိကုန်သော။ မနောဒွါရိကဝီထိစိတ္တာနိ၊ မနောဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့သည်။ ပဝတ္ထန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ တံတံဝတ္ထုရူပံ၊ ထိုထို ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး။ တေသံ၊ ထိုမနောဒွါရိကဝီထိစိတ်တို့၏။ နိဿယဝတ္ထုစ၊ မှီရာဝတ္ထုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေသံ၊ ထိုမနောဒွါရိက ဝီထိစိတ်တို့၏။ အာရမ္မဏန္တံ၊ အာရုံသည်လည်း။

ဟောတိ၊ ဧ၊။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ တံတံဟဒယရူပံ၊ ထိုထိုဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။ တဿ တဿ စိတ္တုပ္ပါဒဿ၊ ထိုထိုအာရုံ ပြုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စယော၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတ နိဿယော၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နိဿယ ပစ္စယော၊ နိဿယ ပစ္စည်းသည်။ တိဝိဇော၊ သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် နိဿယပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်း

ဣဓ၊ ဤနိဿယပစ္စည်း၌။ သုတ္တန္တနိဿယောပိ၊ သုတ္တန္တနည်း နိဿယ ပစ္စည်းကိုလည်း။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။ ဣမေ မနုဿာ ဝါ၊ ဤလူတို့သည်လည်း ကောင်း။ ဣမေ တိရစ္ဆာနဂတာ ဝါ၊ ဤတိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဣမေ ရုက္ခာဒယော ဝါ၊ ဤသစ်ပင် စသည်တို့သည်လည်းကောင်း။ မဟာပထဝီယံ၊ မြေကြီး၌။ ပတိဋ္ဌိတာ၊ တည်ကုန်၏။ မဟာပထဝီ စ၊ မြေကြီးသည်လည်း။ ဟေဋ္ဌာမဟာ ဥဒကက္ခန္ဓေ၊ အောက်ရေစုကြီး၌။ ပဟိဋ္ဌိတော၊ တည်၏။ မဟာ ဥဒကက္ခန္ဓော စ၊ ရေအစုကြီးသည်လည်း။ ဟေဋ္ဌာမဟာဝါတက္ခန္ဓေ၊ အောက်လေ အစုကြီး၌။ ဟေဋ္ဌာ အဇ္ဈကာသေ၊ အောက်အဇ္ဈာခွင် ဟင်းလင်းအပြင်၌။ ပတိဋ္ဌိတော၊ တည်၌။ မနုဿာ၊ လူတို့သည်။ ဂေဟေသု၊ အိမ်တို့၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းတို့သည်။ ဝိဟာရေသု၊ ကျောင်းတို့၌။ ဒေဝါ၊ နတ်တို့သည်။ ဒိဗ္ဗဝိမာနေသု၊ နတ်ဗိမာန်တို့၌။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ လောကပ္ပဝတ္တိံ၊ လောက၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ဥတ္တာ၊ သိ၍။ နိဿယပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စည်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

(လူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ သစ်ပင်၊ တော၊ တောင်တို့သည် နိဿယ ပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်။ မဟာပထဝီမြေကြီးသည် နိဿယပစ္စည်းဖြစ်၏။ မြေကြီးသည် နိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်။ ရေအစုသည် နိဿယပစ္စည်း ဖြစ်၏။ ပစ္စယုပ္ပန် ရေအစုသည် နိဿယပစ္စည်း၌ ပစ္စယုပ္ပန်။ လေအစု သည် နိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်။ အောက်ကောင်းကင်သည် နိဿယ ပစ္စည်းဖြစ်၏။ လူတို့သည် နိဿယပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်။ အိမ်တို့သည်

နိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ရဟန်း တို့သည် နိဿယပစ္စည်း၏
ပစ္စယုပ္ပန်။ ကျောင်းတို့သည် နိဿယပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ။ ဤသို့
စသည်ဖြင့် ယူရမည်။ ။ စကားချပ် တည်း။
နိဿယပစ္စယဒီပနာ၊ နိဿယပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၉- ဥပနိဿယပစ္စယော ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ ဘေဒကိုပြခြင်း

ဥပနိဿယပစ္စယော၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းသည်။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊
အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အနန္တရူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယ
ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။
ဣတိ၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓော၊ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ တတ္ထ၊
ထိုသုံးပါးသော ဥပနိဿယမျိုးတို့တွင်။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အာရမ္မဏူ
ပနိဿယပစ္စည်းသည်။ အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စယဿဒီသော၊ အာရမ္မဏာ
ဓိပတိပစ္စည်းနှင့်တူ၏။ အနန္တရူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်းသည်။
အနန္တရပစ္စယဿဒီသော၊ အနန္တတရပစ္စည်းနှင့် တူ၏။

ပကတူပနိဿယ၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တို့ကိုပြခြင်း

ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်။ ကတမော၊
အဘယ်နည်း။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊
အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်ကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘူတာ၊
အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓသန္တာန်နှစ်ပါး ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကရူပဓမ္မာ စ၊
စိတ်စေတသိက် ရုပ်တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်သည်
လည်းကောင်း။ ပညတ္တိ စ၊ ပညတ်သည် လည်းကောင်း။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊
စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့အား၊ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သင့်
သည်အားလျော်စွာ။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး
ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အတိတ်တရားက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုပကတူပနိဿယတပစ္စည်း၌။ အတီတော၊ လွန်ပြီးသော။ ပရိနိဗ္ဗုတော၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ဗုဒ္ဓေါစ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်းကောင်း။ ဓမ္မော စ၊ တရားတော်သည်လည်းကောင်း။ အရိယသာဝကသံဃော စ၊ အရိယာဖြစ်သော တပည့်သားတော်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မုတိသံဃပရမ္ပရာ စ၊ သမ္မုတိသံဃာတော် အဆက်ဆက်တို့သည်လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမဇနာနံ၊ နောက် သားဖြစ်ကုန်သော။ အမှာကံ၊ ငါတို့အား။ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ၊ ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွား ခြင်းငှာ။ ပကတူပနိဿယပစ္စယော၊ ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ လောကေ၊ လောက၌။ အတီတာ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန် သော။ ကာလင်္ဂတာ၊ ဆဲခြင်းကိုပြုကုန်ပြီးသော။ မာတာပိတရော စ၊ အမိအဘတို့သည်လည်းကောင်း။ အာစရိယာ စ၊ ဆရာသခင်တို့သည်လည်းကောင်း။ ပဏ္ဍိတသမဏ ဗြဟ္မဏ စ၊ ပညာရှိသော ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း။ ပါကဠာ၊ ထင်ရှား ကျော်စောကုန်သော။ နာနာတိတ္ထာစရိယာ စ၊ အထူးထူးသော အယူဝါဒကို ပြတတ်ကုန်သော ဆရာတို့သည်လည်းကောင်း။ မဟိဒ္ဓိကာ၊ ကြီးသော တန်ခိုးရှိကုန်သော။ မဟာနဘာဝါ၊ ကြီးသော အာနုဘော်ရှိကုန်သော။ ပေါရာဏကရာဇာနော စ၊ ရှေးမင်း ဟောင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမကာနံ၊ နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဇနာနံ၊ လူအပေါင်း တို့အား။ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွားခြင်းငှာလည်းကောင်း။ အကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ အကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွားခြင်းငှာလည်းကောင်း။ သုခဒုက္ခုပ္ပတ္တိ ယာ ဝါ၊ ချမ်းသာဆင်းရဲဖြစ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တထာတံစနံ၊ ထိုစကားသည်။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ တေ၊ ထိုရှေး၌ဖြစ်ကြ မိဘဆရာ ပညာတတ်စွမ်း ရဟန်းပုဏ္ဏားစသော ရှေးသူတော်ဟောင်းတို့သည်။ ပစ္ဆိမကာနံ၊ နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဇနာနံ၊ လူအပေါင်းတို့၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှာ။ နာနာသဒ္ဓမ္မပညတ္တိယောဝါ၊ အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော သူတော်တရား စကားပညတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ နာနာ

အသဒ္ဓမ္မပညတ္တယော ဝါ၊ အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော မသူတော်တရား စကားပညတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ နာနာလောကူပကရဏာနိဝါ၊ အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော လောကအဆောက်အဦး တို့ကို လည်းကောင်း။ ပုရေ၊ ရှေးအခါ၌။ ပဋ္ဌပေသုံ၊ ထားခဲ့ကြကုန်၏။ ပစ္ဆိမဇနော စ၊ နောက်လာ နောက်သား တို့သည်လည်း။ ကောတိ၊ ထိုရှေးသူဟောင်းတို့သည်။ ပဋ္ဌပိတေသု၊ ထားခဲ့ကုန်သော။ ဒါနသီလာဒိဓမ္မေသု ဝါ၊ ဒါန၊ သီလ စသော တရားတို့၌ လည်းကောင်း။ လောကစာရိတ္တကုလဂေါတ္တဓမ္မေသု ဝါ၊ လောကကျင့်ဝတ်တရား အမျိုးအနွယ်တို့၌ ကျင့်အပ်သော ဝတ္တရားတို့၌လည်းကောင်း။ နာနာဒိဋ္ဌိဝါဒေသု ဝါ၊ အထူးထူးသော အယူဝါဒတို့၌လည်းကောင်း။ နာနာကမ္မာယတန သိပ္ပာယတန ဝိဇ္ဇာဌာနေသုဝါ၊ အထူးထူးသော အလုပ်အကိုင် အတတ်ပညာ အရာဌာနမျိုးတို့၌ လည်းကောင်း။ ယထာပဋ္ဌ ပိတေသု၊ တည်ထောင်ပြုလုပ်၍ ထားခဲ့တိုင်းကုန်သော။ ဂါမ နိဂမ နဂရ ခေတ္တ ဝတ္ထု တဌာက ပေါက္ခရဏိ အာဝါဠာဒီသု ဝါ၊ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မြို့၊ လယ်၊ ယာ၊ တစ်ဖက်ဆည်ကန်၊ လေးထောင့်ကန်၊ တွင်းလိုဏ် အစရှိသည် တို့၌လည်းကောင်း။ ဂေဟ ရထ သကဋ နာဝါ သမ္မောတ သမ္ပန္နာဒီသု ဝါ၊ အိမ်၊ ရထား၊ လှည်း၊ လှေ၊ သင်္ဘော၊ သမ္ဗန် စသည်တို့၌လည်းကောင်း။ ဇာတရူပ ရဇတ မဏိမုတ္တာဒီသု ဝါ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ပတ္တမြား၊ ပုလဲ စသည် တို့၌လည်းကောင်း။ ဒါယဇ္ဇံ၊ အမွေခံအဖြစ်ကို။ ပဋိပဇ္ဇန္တာ၊ ကျင့်ကြံကုန်သည်ဖြစ်၍။ လောကေ၊ လောက၌။ ဝဗုန္တိ၊ ကြီးပွားကြကုန်၏။

အနာဂတ်တရားက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

အနာဂတောပိ၊ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့ဆဲဆဲလည်း ဖြစ်သော။ မေတ္တေယျော နာမ၊ မေတ္တေယျအမည်ရှိတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓေါ စ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ တဿ၊ ထိုမေတ္တောယျ ဘုရားရှင်၏။ ဓမ္မော စ၊ တရားတော်သည် လည်းကောင်း။ တဿ၊ ထိုမေတ္တောယျ ရှင်တော်ဘုရား၏။ သံဃော စ၊ တပည့်သားတော် အပေါင်းသည် လည်းကောင်း။ ဧတရဟိ၊ ယခုခေတ်သမယ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ထင်ရှားရှိကုန်သော။ ဗဟုဇနာနံ၊ များစွာသော

လူတို့အား။ ပါရမီပုညပွဲဝတ္တိယာ၊ ပါရမီကုသိုလ် ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ။ ပကတူပ
 နိဿယပစ္စယော၊ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
 တထာ၊ ထိုအတူ။ ဣမသ္မိံ ဘဝေ စ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမေ
 ကာလေ စ၊ နောက်နောက်သော ကာလ၌လည်းကောင်း။ ပဋိလဘိဿမာနာ၊
 ရလတ္တံ့ကုန်သော။ ဣဿရိယဌာနဓနဓညသမ္ပတ္တိယော၊ အစိုးရသောအရာ
 ဥစ္စာစပါး ပေါများပြည့်စုံခြင်း စည်းစိမ်တို့သည်။ ပုရိမေကာလေ၊ ရှေးအခါဘဝ
 အတိတ်ကာလတို့ ၌။ ဌိတာနံ၊ တည်ခဲကုန်သော။ မဟာဇနာနံ၊ များစွာသော
 သူတို့အား။ နာနာဘိသင်္ခါ ရပွတ္တိယာ၊ အထူးထူးသော လုံ့လပယောဂ ပုညဘိ
 သင်္ခါရ အပုညဘိသင်္ခါရ အာနေဇ္ဈာဘိသင်္ခါရတို့ကို ပြုလုပ်ဆည်းပူးခဲ့ကြခြင်းငှာ။
 ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူ ပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ အနာဂတေ ဘဝေ စ၊ အနာဂတ်ဘဝ၌လည်း။ အနုဘဝိဿမာနာ၊
 ခံစားကြရလတ္တံ့ကုန်သော။ ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂ သမ္ပတ္တိယော စ၊ ဘဝသမ္ပတ္တိ
 ဘောဂသမ္ပတ္တိတို့သည်လည်းကောင်း။ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာန သမ္ပတ္တိယော စ၊ မဂ်ဖိုလ်
 နိဗ္ဗာန်၏ပြည့်စုံခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဧတရဟိ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝေ၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်
 ဘဝ၌။ ဌိတာနံ၊ တည်ကုန်သော။ မဟာဇနာနံ၊ များစွာသော လူတို့အား။
 ဒါနသီလာဒီပုည ကိရိယုပ္ပတ္တိယာ၊ ဒါန၊ သီလ အစရှိသော ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို
 ပြုလုပ်ဆည်းပူးကြခြင်းငှာ။ ပကတူပနိဿယပစ္စယော၊ ပကတူပနိဿယ
 ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ယထာဟိ၊ ဥပမာမည်သည်
 ကား။ လောကော၊ လောက၌။ ဟေမန္တေ ကာလေ၊ ဆောင်းအခါ၌။ ဓညပ္ပလာနိ၊
 စပါး အသီးအနှံတို့ကို။ လဘိဿာမ၊ ရကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မနသိကတွာ၊
 မြော်လင့်ကုန်၍။ ဝဿိကေ ကာလေ၊ မိုးအခါ၌။ ကဿနဝပ္ပနကမ္မာနိ၊
 လယ်ထွန်ခြင်း အမှု စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းအမှုတို့ကို။ အာရဘန္တိ၊ အားထုတ်ပြုလုပ်ကြ
 ကုန်၏။ ကမ္မေ၊ ငါတို့ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ကြသော အမှုကိစ္စသည်။ သိဒ္ဓေ၊
 ပြီးပြည့်စုံသည်ရှိသော်။ တံတံဓနံ၊ ထိုထိုအလိုရှိအပ်သော ဥစ္စာကို။ လဘိဿာမ၊
 ငါတို့ရကြကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မနသိကတွာ၊ မြော်လင့်ကုန်၍။ ပုဗ္ဗဘာဂ၊
 ရှေးအဖို့၌။ တံတံဝီရိယကမ္မံ ဝါ၊ ထိုထိုကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်အားထုတ်အပ်သော
 အမှုကိုလည်းကောင်း။ အာရဘန္တိ၊ အားထုတ်ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဥပမာ၌။
 ဓညပ္ပလပ္ပဋိလာဘော စ၊ စပါးအသီးအနှံကိုရခြင်းသည်လည်းကောင်း။ တံတံ

နေပွဋ်လာဘော စ၊ ထိုထိုအလိုရှိအပ်သော ဥစ္စာကိုရခြင်းသည်လည်းကောင်း။
 တံတံ ကမ္မာရမ္ဘဿ၊ ထိုထိုအမှုကိစ္စ အလုပ်အကိုင်တို့ကို အားထုတ်ပြုလုပ်ရခြင်း
 အားထုတ် ပြုလုပ်ရခြင်းအား။ အနာဂတပကတူပနိဿယော၊ အနာဂတ်မျိုး
 ဖြစ်သော ပကတူ ပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်
 ၏။ တံတံကမ္မာရမ္ဘော စ၊ ထိုထိုအမှုကိစ္စ အလုပ်အကိုင်တို့ကို အားထုတ်ပြုလုပ်ခြင်း
 သည်လည်း၊ ခညပ္ပလပ္ပဋိ လာဘဿ စ၊ စပါးအသီးအနှံကိုရခြင်းအား
 လည်းကောင်း။ တံတံနေပ်ပဋိဘလာဘဿ စ၊ ထိုထိုအလိုရှိအပ်သော ဥစ္စာကို
 ရခြင်းအားလည်း လည်းကောင်း။ အတီတပကတူပနိဿယ ပစ္စယော၊ အတိတ်မျိုးဖြစ်
 သော ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
 ဧဝမေဝ ဤနည်းအတူသာလျှင်၊ ပစ္ဆိမေ၊ နောက်ဖြစ်သော။ အနာဂတေ ကာလေ၊
 အနာဂတ်ကာလ၌။ နာနာကမ္မပ္ပလာနိ၊ အထူးထူးသော အလုပ်အကိုင်တို့၏
 အကျိုးစီးပွားတို့ကို။ ပတ္တယန္တာ၊ မြော်လင့်တောင့်တကုန်လျက်။ မဟာဇနာ၊
 များစွာသော လူတို့သည်။ ပုရိမေ၊ ရှေးဖြစ်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နေ ကာလေ၊ ပစ္စုပ္ပန်
 ကာလ၌။ နာနာပုညကမ္မာနိ၊ အထူးထူးသော ကောင်းမှုတို့ကို။ အာရဘန္တိ၊
 အားထုတ်ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုစကား၌။ ပုညပ္ပလာနိ၊ ကောင်းမှု၏
 အကျိုးတို့သည်။ ပုညကမ္မာနံ၊ ကောင်းမှု၏အကျိုးတို့သည်။ ပုညကမ္မာနံ၊ ကောင်းမှု
 ကုသိုလ်တို့အား။ အနာဂတပကတူ ပနိဿယပစ္စယော၊ အနာဂတ်မျိုးဖြစ်သော
 ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပုညကမ္မာနိ၊
 ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့သည်။ ပုပ္ပလာနံ၊ ကောင်းမှု၏အကျိုးတို့အား။ အတီတ
 ပကတူပ နိဿယ ပစ္စယော၊ အတိတ်မျိုးဖြစ်သော ပကတူနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အနာဂတပကတူပ
 နိဿယောပိ၊ အနာဂတ်မျိုး ဖြစ်သော ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်လည်း။
 အတီတပကတူပနိဿယောဝိယ၊ အတိတ်အမျိုးဖြစ်သော ပကတူပနိဿယပစ္စည်း
 မျိုးကဲ့သို့။ အတိမဟန္တော၊ အလွန်ကျယ်ဝန်းကြီးမားသော။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းသည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပစ္စုပ္ပန်တရားက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ဗုဒ္ဓါဒယော၊ ဘုရားရှင် အစရှိကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ မနုဿဒေဝ ဗြဟ္မာနံ၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့အား။ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ မာတာ ပိတရော၊ အမိအဘတို့ သည်။ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ ပုတ္တဓိတာဒီနံ၊ သားသမီးအစရှိသည်တို့အား။ ပစ္စုပ္ပန်ပကတူပနိဿယော နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်မျိုးဖြစ်သော ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်။ သုပါကဋေယေဝ၊ အလွန်ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်သာလျှင်တည်း။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓတရားတို့သည် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

အဇ္ဈတ္တဘူတာ၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်ကုန်သော။ ပကတူပနိဿယဓမ္မာ နာမ၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း တရားမျိုးမည်သည်ကား။ ဗုဒ္ဓါဒီသု၊ ဘုရားအစရှိကုန် သော။ သဝိညာဏကသန္တာနေသု၊ အသက်ရှိသော သဝိညာဏက သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်တို့၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပစ္စယဓမ္မာ၊ ပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဗဟိဒ္ဓါဘူတာ၊ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်ကုန်သော။ ပကတူပနိဿယဓမ္မာ နာမ၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းတရားမျိုးမည်သည်ကား။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ပတိဋ္ဌာနဘူတာ၊ တည်ရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ပကတူပနိဿယဓမ္မာ နာမ၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းတရားမျိုး မည်သည်ကား။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ပတိဋ္ဌာနဘူတာ၊ တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ပထဝီ ပဗ္ဗတနဒီသမုဒ္ဒါဒယော၊ မြေ တောင် မြစ် သမုဒ္ဒရာ အစရှိသည် တို့သည်လည်းကောင်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့အား။ ဗဟူပကာရာ၊ ကျေးဇူးများကုန်သော။ အရညဝနရက္ခတိဏပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏာဒယော၊ တော၊ သစ်ပင်၊ မြက်၊ ကောက်၊ ပဲ အစရှိသည်တို့သည် လည်းကောင်း။ စန္ဒသူရိယဂဟနက္ခတ္တာဒယော၊ လ၊ နေ၊ ဂြိုဟ်၊ နက္ခတ် အစရှိသည်တို့သည် လည်းကောင်း။ ဝသောဒကအဂ္ဂိဝါတ

သီတ ဥဏှာဒယော စ၊ မိုး၊ ရေ၊ မီး၊ လေ၊ အချမ်း၊ အပူ အစရှိသည်တို့သည် လည်းကောင်း။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုဆိုအပ် ခဲ့ပြီးကုန်သော ပစ္စည်းတရား တို့သည်။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့အား ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ လည်းကောင်း။ အကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ အကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွားခြင်းငှာ လည်းကောင်း။ သုခုပ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ ချမ်းသာတရား ဖြစ်ပွားခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ဝါ၊ ဆင်းရဲတရား ဖြစ်ပွားခြင်းငှာ လည်းကောင်း။ ဗလဝပစ္စယာ၊ အားကြီးသောအကြောင်း ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်တရားက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ဣမေ မနာ၊ ဤမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနအကျိုးငှာ ကျင့်ဆဲအားထုတ်ဆဲဖြစ်ကုန် သော သူတော်ကောင်းတို့သည်။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ၊ မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏ အဖြစ်၌သာလျှင်။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုကုန်အံ့။ ဣတိ မနသိကရိတွာ၊ ဤသို့နှလုံးသွင်းကုန်၍။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဝါ၊ ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါးတို့ကိုမူ လည်း။ ဘာဝေန္တိ၊ ပွားစေကုန်၏။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ အနာဂတေ၊ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့ သော။ ဗုဒ္ဓကာလေ၊ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်၌။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုကုန် အံ့။ ဣတိမနသိကရိတွာ၊ ဤသို့နှလုံးသွင်း ကုန်၍။ ပါရမီဓမ္မေ ဝါ၊ ပါရမီဆယ်ပါးအပြား သုံးဆယ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပရိပူရေန္တိ၊ ပြည့်စေကြကုန်၏။ ဝါ၊ ဖြည့်ကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုစကား၌၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်တရားသည်၊ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုဗောဓိပက္ခိယတရား ပါရမီတရား တို့၌။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ဗလဝပစ္စယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပညတ်တရားက ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

လောကေ၊ လောက၌။ နာနာဝေါဟာရဘူတာ၊ အထူးထူးသော ဝေါဟာရ ဖြစ်ကုန်သော။ နာမပညတ္တိယော စ၊ အမည်ပညတ်တို့သည်လည်းကောင်း။

ဗုဒ္ဓသာသနော၊ မြတ်စွာဘုရားသခင် သာသနာတော်၌။ တိပိဋကပရိယတ္တိဓမ္မဘူတာ၊ သုံးပုံပိဋကတ် ပရိယတ်တရားဖြစ်ကုန်သော။ နာမပညတ္တိယော စ၊ အမည်ပညတ်တို့သည် လည်းကောင်း။ တေသံ တေသံ အတ္တာနံ၊ ထိုထိုအနက် တို့ကို။ ဇာနနတ္ထာယ၊ သိခြင်းအကျိုးငှာ။ ဗလဝစ္စယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ပကတူပနိဿယပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန် ပညတ် တရားနှစ်ပါးသည် ပစ္စယုပ္ပန်မဖြစ်ထိုက်ကြောင်း မဖြစ်ကြောင်းကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုပကတူပနိဿပစ္စည်း၌။ ကိဉ္စိအဝသိဋ္ဌံ၊ မှတ်ဖွယ်စိုးစဉ်း စကားကြွင်း ကို။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုဦးအံ့။ သင်္ခတဓမ္မော နာမ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြင်အပ်သောကြောင့် သင်္ခတတရားမည်ကုန်သော စိတ်စေတသိက် ရုပ်ကရား တို့သည်ကား။ ပစ္စယေ၊ အကြောင်းပစ္စည်းတရားသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဥပ္ပန္နိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အသတိ၊ မရှိ သော်။ နုပ္ပန္နိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဥပ္ပန္နိတွာပိ၊ ဖြစ်ပွား ပေါ်ပေါက်ပြီး၍လည်း။ ပစ္စယေ၊ တည်တံ့ခြင်းအကြောင်း ပစ္စည်းတရားသည်။ သတိ၊ ရှိသော်သာ၊ တိဋ္ဌန္တိ၊ တည်ကုန်၏။ အသတိ၊ မရှိသော်။ န တိဋ္ဌန္တိ၊ မတည်ကုန်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ပညတ်တရားတို့၏။ ဥပ္ပာဒါယ ဝါ၊ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဌိတိယာ ဝါ၊ တည်တံ့ ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ပစ္စယော နာမ၊ အကြောင်းတရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ကုသိုလ်ချင်းချင်း အကုသိုလ်ချင်းချင်း အဗျာကတချင်းချင်း ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ကုသလော၊ ကုသိုလ်တရားသည်။ ကုသလဿ၊ ကုသိုလ်တရားအား။ ဥပနိဿ ယော၊ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓါတရားကို။ ဥပနိဿယ၊ အမှီပြု၍။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒေတိ၊ လှူ၏။ သီလံ၊ သီလကို။ သမာဒိယတိ၊ ကောင်းစွာခံယူ ဆောက်တည်၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ပဋ္ဌာနပါဠိယံ၊ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်၌။ သုပါကဋ္ဌော၊

ကောင်းစွာထင်ရှား၏။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ ရာဂံ၊ ရာဂကို။ ဥပနိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ပါဏံ၊ သတ္တဝါကို၊ ဟနတိ၊ သတ်၏။ အဒိန္နံ၊ အရှင်မပေးသော ဥစ္စာကို။ အာဒိယတိ၊ ခိုးယူ၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ စ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း။ သပ္ပာယံဥတုံ၊ လျောက်ပတ်သောဥတုကို။ သပ္ပာယံဘောဇနံ၊ လျောက်ပတ်သော ဘောဇဉ်အာဟာရကို။ ဥပနိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ ပစ္စနုဘောတိ၊ ခံစား၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ စ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း။ သုပါကဋ္ဌော၊ အလွန်ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏။ အကုသလော၊ အကုသိုလ်တရားသည်။ အကုသလဿ၊ အကုသိုလ်တရားအား။ အဗျာကတော၊ အဗျာကတတရားသည်။ အဗျာကတဿ၊ အဗျာကတတရားအား။ ဥပနိဿယော၊ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည်လည်း။ သုပါကဋ္ဌော၊ အလွန် ပေါ်လွင်ထင်ရှား၏။

ကုသိုလ်က အကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ပန၊ အဖို့တစ်ပါးကို ဆိုဦးအံ့။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်တရားသည်။ အကုသလဿပိ၊ အကုသိုလ်တရားအားလည်း။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသော အကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒါနံ၊ အလှူကို၊ ဒတ္တာ၊ ပေးလှူပြီး၍။ တေန ဒါနေန၊ ထိုသို့ ပေးလှူရခြင်းကြောင့်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဥက္ကံသေတိ၊ ချီးမြှောက်၏။ ပရံ၊ သူတစ်ပါးကို။ ဝမ္ဘေတိ၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၏။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ သီလသမ္ပန္နော၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ သမာဓိသမ္ပန္နော၊ သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပညာသမ္ပန္နော၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဥက္ကံသေတိ၊ ချီးမြှောက်၏။ ပရံ၊ သူတစ်ပါးကို။ ဝမ္ဘေတိ၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ၏။

ကုသိုလ်တရားသည် အဗျာကတတရားအား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ကုသလော၊ ကုသိုလ်တရားသည်။ အဗျာကတဿပိ၊ အဗျာကတတရား အားလည်း။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့်

ကျေးဇူး ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗာနိ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ စတုဘူမိက ကုသလကမ္မာနိ ဝါ၊ ဘုံလေးပါး၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံတို့သည်လည်းကောင်း။ ကမ္မပရိဝါရာနိ၊ ကံ၏ အခြံအရံဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာနိ ဝါ၊ ကုသိုလ်တို့သည် လည်းကောင်း။ ကာလန္တရေ၊ ကာလတစ်ပါး၌။ စတုဘူမိကာနံ၊ ဘုံလေးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိပါကာဗျာကတာနံ၊ ဝိပါက်အဗျာကတတရားတို့အား။ ဗလဂူပ နိဿယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒါနပါရမိံ၊ ဒါနပါရမီကို။ ပူရေန္တာ၊ ဖြည့်ကုန်သောသူတို့သည်။ ပူရဏေကာလေ၊ ဖြည့်သောအခါကာလ၌။ ဗဟုံ၊ များစွာသော။ ကာယိကဒုက္ခံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို။ ပစ္စနဘဝန္တိ၊ ခံစားကြရကုန်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ သီလပါရမိံ၊ သီလပါရမီကို။ နိက္ခမပါရမိံ၊ နိက္ခမပါရမီကို။ ပညာပါရမိံ၊ ပညာပါရမီကို။ ဝီရိယပါရမိံ၊ ဝီရိယပါရမီကို။ ခန္တီပါရမိံ၊ ခန္တီပါရမီကို။ သစ္စပါရမိံ၊ သစ္စပါရမီကို။ အဓိဋ္ဌာနပါရမိံ၊ အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီကို။ မေတ္တာပါရမိံ၊ မေတ္တာပါရမီကို။ ဥပေက္ခာပါရမိံ၊ ဥပေက္ခာပါရမီကို။ ပူရေန္တာ၊ ဖြည့်ကုန်သော သူတို့သည်။ ပူရဏေကာလေ၊ ဖြည့်သောအခါကာလ၌။ ဗဟုံ၊ များစွာသော။ ကာယိကဒုက္ခံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲကို။ ပစ္စနဘဝန္တိ၊ ခံစားကြရကုန်၏။ ဈာနဘာဝနာ မဂ္ဂဘာဝနာ သုပိ၊ ဈာန်ကိုပွားရာ မဂ်ကိုပွားရာတို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ဤနည်းလျှင်နည်းရှိ၏။

အကုသိုလ်တရားသည် ကုသိုလ်တရားအား

ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

အကုသလော၊ အကုသိုလ်တရားသည်။ ကုသလဿပိ၊ ကုသိုလ်တရား အားလည်း။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣမေ၊ ဤလောက၌။ ဧကစ္စော၊ အချို့သော သူသည်။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုကို။ ကတွာ၊ ပြုပြီး၍။ ပစ္ဆာ၊ နောက်ကာလ၌။ ဝိပ္ပဋိသာရီ၊ နှလုံး မသာယာခြင်းရှိသည်။ ဟတွာ၊ ဖြစ်၍။ တဿ ပါပဿ၊ ထိုမကောင်းမှုကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှာ။ ဒါနသီလဈာနမဂ္ဂကုသလာနိ၊ ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဈာန်ကုသိုလ်၊ မဂ်ကုသိုလ်တို့ကို။ သမ္မာဒေတိ၊

ပြည့်စုံစေ၏။ တံ ပါပံ၊ ထိုပြုခဲ့ဖူးသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည်။
တေသံ ကုသလာနံ၊ ထိုကုသိုလ်စသည်တို့အား။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသော
အကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အကုသိုလ်တရားသည် အဗျာကတတရားအား

ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

အကုသလော၊ အကုသိုလ်တရားသည်။ အဗျာကတဿပိ၊ အဗျာကတ
တရားအားလည်း။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ဥပနိဿယ
သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ဗဟူ၊
များစွာကုန်သော။ ဇနာ၊ လူတို့သည်။ ဒုစ္စရိတာနိ၊ ဒုစရိုက်အမှုတို့ကို။ ကတွာ၊
ပြုကုန်ပြီး၍။ စတူသုအပါယေသု၊ အပါယ်လေးပါးတို့၌။ ပတိတွာ၊ ကျကုန်၍။
အပါယ်ဒုက္ခံ၊ အပါယ်ဆင်းရဲကို။ ပစ္စနဘဝန္တိ၊ ခံစားကြရကုန်၏။ ဒိဋ္ဌဓမ္မေပိ၊
မျက်မှောက်သောကိုယ်၏ အဖြစ်၌လည်း။ ကေစိ၊ အချို့ကုန်သော သူတို့သည်
အတ္တနော ဝါ၊ မိမိ၏ လည်းကောင်း။ ပရဿ ဝါ၊ သူတစ်ပါး၏ လည်းကောင်း။
ဒုစ္စရိတကမ္မပစ္စယာ၊ ဒုစရိုက်မကောင်းမှုတည်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။
ဗဟုံ၊ များစွာသော။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲကို။ ပစ္စနဘဝန္တိ၊ ခံစားကြကုန်၏။ ကေစိ၊
အချို့သော သူတို့သည်။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ ပစ္စနဘဝန္တိ၊ ခံစားကြရကုန်၏။
ဗဟုဇ္ဇနာ၊ များစွာသော လူတို့သည်။ ရာဂမူလကံ၊ ရာဂလျှင် အကြောင်းရင်း
ရှိသော။ ဗဟုံဒုက္ခံ၊ များစွာသော အကြောင်းရင်းရှိသော။ မောဟမူလကံ၊
မောဟလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒိဋ္ဌိမူလကံ၊ ဒိဋ္ဌိလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။
မာနမူလကံ၊ မာနလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်။
ဝိတ္တာရော၊ အကျယ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

အဗျာကတတရားသည် ကုသိုလ်တရားအား

ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

အဗျာကတော၊ အဗျာကတတရားသည်။ ကုသလဿပိ၊ ကုသိုလ်
တရားအားလည်း။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ဥပနိဿယ
သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နေသမ္ပတ္တိယာ၊ ဥစ္စာ၏

ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒေတိ၊ လှူ၏။ သီလံ၊ သီလကို။
 ပူရေတိ၊ ဖြည့်၏။ ပညံ၊ ပညာကို။ ပူရေတိ၊ ဖြည့်၏။ ဘာဝနာသပ္ပာယ်၊
 ဘာဝနာအားလျော်သော။ အာဝါသံဝါ၊ ကျောင်းကိုလည်းကောင်း။ လေဏံဝါ၊
 လိုဏ်ကိုလည်းကောင်း။ ဂုဟံဝါ၊ ဂူကိုလည်းကောင်း။ ရက္ခံ ဝါ၊ သစ်ပင်ကို
 လည်းကောင်း။ အရညံဝါ၊ တောကိုလည်းကောင်း။ ပဗ္ဗတံဝါ၊ တောင်ကို
 လည်းကောင်း။ ဂေါစရဂါမံ ဝါ၊ ဆွမ်းခံကျက်စားရာရွာကိုလည်းကောင်း။ ဥတု
 သပ္ပာယ် ဝါ၊ လျောက်ပတ်သော ဥတုကိုလည်းကောင်း။ အာဟာရသပ္ပာယ်
 ဝါ၊ လျောက်ပတ်သော အာဟာရကိုလည်းကောင်း။ လဘိတွာ၊ ရ၍၊ တံတံဘာဝနံ၊
 ထိုသမထ ဘာဝနာ ဝိပဿနာဘာဝနာကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။

**အဗျာကတတရားသည် အကုသိုလ်တရားအား
 ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း**

အဗျာကတော၊ အဗျာကတတရားသည်။ အကုသလဿပိ၊ အကုသိုလ်
 တရားအားလည်း။ ဗလဂူပနိဿယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း ဥပနိဿယ
 သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ လောကေ၊ လောက၌။ စက္ခုသမ္ပဒံ
 စက္ခု၏ ပြည့်စုံခြင်းကို။ နိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ဗဟူနိ၊ များစွာကုန်သော။
 ဒဿနမူလာနိ၊ မြင်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိကုန်သော။ အကုသလာနိ၊
 အကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သောတသမ္ပဒါဒီသု၊ နား၏
 ပြည့်စုံခြင်း အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသနယော၊ ဤစက္ခု၌ဆိုအပ်သောနည်းကို။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ဟတ္ထသမ္ပဒံ၊ လက်၏ပြည့်စုံခြင်းကို။
 ပါဒသမ္ပဒံ၊ ခြေ၏ပြည့်စုံခြင်းကို။ သတ္တသမ္ပဒံ၊ ဓား၏ ပြည့်စုံခြင်းကို။ အာဝုဓသမ္ပဒံ၊
 လက်နက်၏ပြည့်စုံခြင်းကို။ နိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ ဣတိအာဒိနာပိ၊
 ဤသို့စသည်ဖြင့်လည်း။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဆို၏။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ ပြီးသော နည်းအား
 ဖြင့်။ ဥပနိဿယော၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းသည်။ တိဝိဓော၊ သုံးပါး အပြားရှိသည်။
 ဟောတိဖြစ်၏။

သုတ္တန္တုပနိဿယကို လင်းပြခြင်း

ဣဓ၊ ဤအရာ၌။ သုတ္တန္တုပနိဿယောပိ၊ သုတ္တန်ဥပနိဿယပစ္စည်းကိုလည်း။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။ ကလျာဏမိတ္တံ၊ ကောင်းသောအဆွေခင်ပွန်းကို။ ဥပနိဿယ၊ အမှီပြု၍။ ပါပမိတ္တံ၊ ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းကို။ ဥပနိဿယ၊ အမှီပြု၍။ ဂါမံ၊ ရွာကို၊ ဥပနိဿယ၊ အမှီပြု၍။ အရညံ၊ တောကို။ ဥပနိဿယ၊ အမှီပြု၍။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်။ ဗဟူသု ဌာနေသု၊ များစွာသော အရာဌာနတို့၌။ အာဂတော၊ လာ၏။ အပိ စ၊ စင်စစ်သော်ကား။ ပဉ္စနိယာမဓမ္မာ၊ နိယာမတရား ငါးပါးတို့သည်။ သတ္တလောက သင်္ခါရလောက ဩကာသလောက သင်္ခါတာနံ၊ သတ္တလောက သင်္ခါရ လောက ဩကာသလောကဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ တိဏ္ဍံ၊ သုံးပါးကုန်သော။ လောကာနံ၊ လောကတို့၏။ အဝိစ္ဆိန္နပ္ပဝတ္တိယာ၊ မပြတ်မစဲ တသဲသဲဖြစ်ခြင်းငှာ။ ဗလဝပစ္စယာ၊ အားကြီးသော အကြောင်းတို့သည်။ ဝါ၊ ဥပနိဿယ ပစ္စယသတ္တဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အယဉ္စ အတ္ထော၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း။ နိယာမဒီပနိတယံ၊ နိယာမဒီပနိကျမ်း၌။ အမှေဟိ၊ ငါတို့သည်။ ဝိတ္တာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ ဒီပိတော၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်တည်း။

အာရမ္မဏူပနိဿယသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လမ်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စည်း မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ အဓိပတိဘူတံ၊ အဓိပတိဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အာရမ္မဏမေဝ၊ အာရုံသည်သာလျှင်။ အာရမ္မဏိကဓမ္မာနံ၊ အာရုံပြုခြင်းရှိသော အာရမ္မဏိကတရားတို့၏။ ဗလဝနိဿယဋ္ဌေန၊ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သော အနက်ကြောင့်။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ မည်၏။

အနန္တရူပနိဿယသဒ္ဓါ၏အနက်ကို ဥပမာနှင့်တကွ လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အနန္တရူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယ မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ပုရိမံ၊ ရှေးဖြစ်သော။ အနန္တရစိတ္တမေဝ၊ အခြားမရှိသော

စိတ်သည်သာလျှင်။ ပစ္စိမဿ၊ နောက်ဖြစ်သော။ အနန္တရစိတ္တဿ၊ အခြားမရှိသော စိတ်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနတ္တာယ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ဗလဝနိဿယဋ္ဌေန၊ အားကြီးသော မှီရာဟူသော အနက်ကြောင့်။ အနန္တရူပနိဿယော၊ အနန္တရူပနိဿယမည်၏။ ပုရိမစိတ္တံ၊ ရှေးဖြစ်သော စိတ်ကို။ မာတာဝိယ၊ အမိကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ ပစ္စိမစိတ္တံ၊ နောက်ဖြစ်သောစိတ်ကို။ ပုတ္တော ဝိယ၊ သားကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ မာတာ၊ အမိသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့၌။ ပုတ္တဿ၊ သား၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနတ္တာယ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ဗလဝူပနိဿယော၊ အားကြီးသော အကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိယထာ၊ ဖြစ်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ပုရိမစိတ္တံ၊ ရှေးဖြစ်သောစိတ်သည်။ ပစ္စိမစိတ္တဿ၊ နောက် ဖြစ်သောစိတ်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနတ္တာယ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ဗလဝူပနိဿယော၊ အားကြီးသော အကြောင်း ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ပကတူပနိဿယသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ပကတူပနိဿ ယော၊ ပကတူပနိဿယမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ပကတိယာဝ၊ ပြကတေသဘောအားဖြင့်ပင်လျှင်။ လောကေ၊ လောက၌။ ပဏ္ဍိတာနံ၊ ပညာရှိသောသူ တို့၏။ ပါကဋ္ဌော၊ ထင်ရှားသော။ ဥပနိဿယော၊ မှီရာအားကြီးသောအကြောင်းသည်။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယ မည်၏။

အနန္တရူပနိဿယနှင့် ပကတူပနိဿယတို့၏ သတ္တိထူးခြားပုံကို လင်းပြခြင်း

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤဥပနိဿယပစ္စည်း၌။ အနန္တရူပနိဿယာ နုဘာ ဝေါ၊ အနန္တရူပနိဿယပစ္စည်း၏ သတ္တိသည်။ အနန္တရစိတ္တေ ဧဝ၊ အခြားမဲ့သော စိတ်၌သာလျှင်။ ဖရတိ၊ ကျရောက်ပျံ့နှံ့၏။ ပကတူပနိဿယာ နုဘာဝေါပန၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၏ သတ္တိသည်ကား။ ဒူရေပိ၊ အဝေး၌ လည်း။ ဖရတိယေဝ၊ ပျံ့နှံ့သည်သာလျှင်တည်း။ တထာ တံဝစနံ၊ ထိုစကားသည်။

ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဣမသ္မိံ ဘဝေ၊ ဤဘဝ၌။ ပုရိမေသု ဒိဝသေသု ဝါ၊ ရှေးရှေးသောနေ့တို့၌လည်းကောင်း။ ပုရိမေသု မာသေသု ဝါ၊ ရှေးရှေးသောကာလတို့၌လည်းကောင်း။ ပုရိမေသု သံဝစ္ဆရေသု ဝါ၊ ရှေးရှေးသောနှစ်တို့၌လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌ သုတ ဃယိတသာယိတ ဖုသိတ ဝိညာတာနိ၊ မြင်ဖူး၊ ကြားဖူး၊ နမ်းဖူး၊ လျက်ဖူး၊ တွေ့ထိဖူး၊ သိဖူးကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံတို့သည်။ ပစ္စာ၊ နောက်ကာလ၌။ တထာရူပေ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ ပစ္စယေ၊ အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်၊ ဝဿသတေပိ၊ အနှစ်တရာကာလ ကြာသောအခါ၌လည်း။ မနောဒွါရေ၊ မနောဒွါရ၌။ အာပါတံ၊ ထင်ခြင်းသို့။ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ မယာ၊ ငါသည်။ ဣဒံနာမ၊ ဤမည်သော ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ စသည်ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးအခါ၌။ ဒိဋ္ဌ၊ မြင်ဖူး၏။ သုတံ၊ ကြားဖူး၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ အနုဿရန္တိ၊ အောက်မေ့မှတ်မိကြကုန်၏။ သြပဝါတိကာသတ္တာ ပန၊ ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါတို့သည်ကား။ ပုရိမဘဝံပိ၊ ရှေးအတိတ်ဘဝကိုလည်း။ အနုဿရန္တိ၊ အောက်မေ့မှတ်မိကြကုန်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ မနုဿေသုပိ၊ လူတို့တွင်လည်း။ အပ္ပေကစ္စေ၊ အချို့သောလူတို့သည်။ ဇာတိရသညာ လာဘိနော၊ ရှေးအတိတ်ဘဝကို မှတ်မိတတ်သော သညာကို ရကြကုန်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးအခါ၌။ အနေကသတသယသေသု၊ အရာအထောင်မကကုန်သော။ ဒိဋ္ဌာဒိသု၊ မြင်ဖူး၊ ကြားဖူးအပ်သော အစရှိကုန်သော။ ဝတ္ထုသု၊ ရူပါရုံစသော ဝတ္ထုတို့တွင်။ ပစ္စာ၊ နောက်ကာလ၌။ ဧကသ္မိံ ခဏေ၊ တစ်ခုသောခဏ၌။ ဧကံ ဝတ္ထု၊ တစ်ခုသော အာရုံဝတ္ထုကို။ ဒိသ္မာ ဝါ၊ မြင်၍လည်းကောင်း။ သုတွာ ဝါ၊ ကြား၍လည်းကောင်း။ တသ္မိံ ဧဝ ခဏေ၊ ထိုမြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲခဏ၌သာလျှင်။ တေသု၊ ထိုမြင်ဖူး၊ ကြားဖူးသော ဝတ္ထုအာရုံတို့သည်။ ဗဟုသုပိ၊ များကုန်သော်လည်း။ မနောဝိညာဏသန္တာနံ၊ မနောဝိညာဉ်အစဉ်ကို။ ဖရမာနံ၊ နှံလျက်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် အပြီးသတ်တည်း။

ဥပနိဿယပစ္စယဒီပနာ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၀- ပုရေဇာတပစ္စယော

ပုရေဇာတပစ္စည်း၏ ဘောဒကိုခွဲခြား၍ပြခြင်း

ပုရေဇာတပစ္စယော၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းသည်။ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စယော စ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယော စ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာ တပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယော စ၊ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓော၊ သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ဝတ္ထုပုရေဇာတနှင့် ဝတ္တာရမ္မဏ ပုရေဇာတနှစ်ပါးတို့သည်

ပုရေဇာတရိုးရိုးနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို ညွှန်ပြခြင်း

ဝတ္ထု၊ ထိုသုံးပါးအပြားရှိသော ပုရေဇာတပစ္စည်း၌။ ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတော စ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတော စ၊ ဝတ္တာရမ္မဏ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ နိဿယပစ္စယေ၊ နိဿယပစ္စည်း၌၊ နိဿယနာမေန၊ နိဿယပစ္စည်းဟူသော အမည်အားဖြင့်၊ ဝုတ္တာ ဧဝံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသ် သာလျှင်တည်း။

အာရမ္မဏပုရေဇာတ၌ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ဝေဖန်ပြီးလျှင်

ကျေးဇူးပြုပုံကို ဥပမာနှင့်တကွ လင်းပြခြင်း

အာရမ္မဏပုရေဇာတောနာမ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်း မည်သည်ကား။ ပစ္စုပ္ပန္နာနိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ အဋ္ဌာရသ၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော။ နိပ္ပန္နရူပါနိ ဧဝံ၊ နိပ္ပရုပ်တို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသုပိ၊ ထိုတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော နိပ္ပန္နရုပ်တို့တွင်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာနိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပသဒ္ဒါဒီနိ၊ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံအစရှိ ကုန်သော။ ပဉ္စာရမ္မဏာနိ၊ ပဉ္စရုံတို့သည်။ ပဉ္စန္ဒ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ပဉ္စဝိညာဏဝီထိ စိတ္တာနံ၊ ပဉ္စဝိညာဉ်ဝီထိစိတ်တို့အား။ နိယမတော၊ မြဲသောအားဖြင့်။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ယထာဟိ၊ ဥပမာ မည်သည်ကား။ ဝိဏာသဒ္ဒါ နာမ၊ တယောသံတို့ မည်သည်ကား။ ဝိဏာတန္တိသု၊

တယောကြိုးတို့၌။ ဝိဏာဒဏ္ဍကေန၊ တယောထိုးတံဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
 ဧဝဉ္စ၊ ဤဆိုခဲ့တိုင်းသာလျှင်။ သတိ၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တေသဒ္ဒါ၊
 ထိုတယောသံတို့သည်။ ပုရေဇာတေဟိ၊ အသံမပေါ်ပေါက်မီ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်ရှိနှင့်
 ကုန်သော။ ဝိဏာတန္တိ ဝိဏာဒဏ္ဍကေဟိ၊ တယောကြိုး၊ တယောထိုးတံတို့နှင့်။
 ဝိနာ၊ ကင်း၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောန္တိ၊ မတတ်နိုင်ကုန်။ ဧဝ
 မေတံ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ပဉ္စဝိညာဏဝီထိစိတ္တာနိပိ၊ ပဉ္စဝိညာဉ် ဝီထိစိတ်
 တို့သည်လည်း။ ပဉ္စသု ဝတ္ထုဒွါရေသု၊ ငါးပါးသော ဝတ္ထုဒွါရတို့၌။ ပဉ္စန္ဒ၊
 ငါးပါးကုန်သော။ အာရမ္မဏနံ၊ အာရုံတို့၏။ အာပါတာဂမနပ္ပစ္စယာ ဧဝ၊
 ထင်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ အာပါတာဂမနဉ္စ၊ လင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်လည်း။ တေသံ
 ဒွိန္ဒ၊ ထိုဝတ္ထုအာရုံနှစ်ပါးတို့၏။ ဌိတိပတ္တကာလေ ဧဝ၊ ဌိခဏသို့ ရောက်သော
 အခါ၌သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မိကာလေ၊ ထိုသို့ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သော
 အခါ၌။ တာနိပဉ္စာရမ္မဏာနိ၊ ထိုငါးပါးသော အာရုံတို့ သည်။ တေသုပဉ္စသု
 ဝတ္ထုသု ဧဝ၊ ထိုငါးပါးသော ဝတ္ထုတို့၌သာလျှင်။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။
 အာပါတံ၊ ထင်ခြင်းသို့။ န စ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်သည်လည်း မဟုတ်သေး။
 အထ ခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား။ ဘဝင်္ဂမနောဒွါရေပိ၊ ဘဝင်ဟုဆိုအပ်သော
 မနောဒွါရ၌လည်း။ အာပါတံ၊ ထင်ခြင်းသို့။ အာဂစ္ဆန္တိယေဝ၊ ရောက်ကုန်
 သေးသည်သာလျှင်တည်း။ တသ္မိ၊ ထိုမနောဒွါရ၌။ အာပါတာဂမနတ္တာ ဧဝ၊
 ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ တံဘဝင်္ဂပိ၊ ထိုဘဝင်သည်
 လည်း။ ဒွိက္ခတ္တံ၊ နှစ်ကြိမ်။ စလိတွာ၊ လှုပ်၍။ ဥပစ္စိန္တေတိ၊ ပြတ်လေ၏။
 ဘဝင်္ဂပစ္စေဒေ ဧဝ၊ ဘဝင်ပြတ်သော် သာလျှင်။ တာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ၊
 ထိုပဉ္စဒွါရဝီထိစိတ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧဝဉ္စ၊ ဤဆိုခဲ့တိုင်းသာလျှင်။
 သတိ၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ၊ ထိုပဉ္စဒွါရဝီထိစိတ်တို့သည်။
 ပုရေဇာတေဟိ၊ မိမိတို့မဖြစ်မီ ရှေးအတိတ ဘဝင်တစ်ချက် လွန်စသည်နှင့်
 ပြိုင်၍ဖြစ်နှင့်ကုန်ပြီးသော။ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏေဟိ၊ ဝတ္ထုဒွါရအာရုံတို့နှင့်။ ဝိနာ၊
 ကင်း၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ န သက္ကောန္တိ၊ မတတ်နိုင်ကုန်သလော။ ဣတိ၊
 ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ပန၊ အဖြေကိုဆိုဦးအံ့။ သဗ္ဗာနိပိ၊
 အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ အဋ္ဌာရသနိပ္ပန္နရူပါနိ၊ ထိုတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော

နိပ္ပန္နရုပ်တို့သည်။ နိရဒ္ဒါနိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ အတိတာနိပိ၊ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အနုပ္ပန္နာနိ၊ မဖြစ်သေးကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ အနာဂတာနိပိ၊ အနာဂတ်တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပ္ပန္နာနိ၊ ဖြစ်ကုန်ဆဲတို့သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပစ္စုပ္ပန္နာနိပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် အလုံးစုံဖြစ်ကိုသော နိပ္ပန္နရုပ်တို့သည်လည်း။ မနောဝိညာဏ ဝီထိစိတ္တာနံ၊ မနောဝိညာဉ် ဝီထိစိတ်တို့၏။ အာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသု၊ ထိုကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော နုပ္ပန္နရုပ်တို့တွင်။ ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ဧဝံ၊ ပစ္စုပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ်တို့သည်သာလျှင်။ တေသံ၊ ထိုပဉ္စဒ္ဒါရဝီထိစိတ်တို့အား။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတပစ္စယာ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဒူရေ ဝါ၊ အဝေး၌လည်းကောင်း။ ပဋိစ္ဆန္နေဝါ၊ ဖုံးလွှမ်းသော အရပ်ဌာန၌လည်းကောင်း။ ဌိတံ၊ တည်သော။ တံတံအာရမ္မဏဝတ္ထု၊ ထိုထိုအာရုံဝတ္ထုကို။ မနသာဧဝံ၊ စိတ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဝါ၊ မနောဒ္ဒါရဝီထိစိတ်ဖြင့်သာလျှင်။ အာရမ္မဏံ ကရောတိ၊ အာရုံပြု၏။ ဝါ၊ မနောဒ္ဒါရဝီထိစိတ်ဖြင့်သာလျှင်။ အာရမ္မဏံ ကရောတိ၊ အာရုံပြု၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ တံတံဝတ္ထု၊ ထိုထိုအဝေးမျက်ကွယ်၌ တည်သော အာရုံဝတ္ထုသည်။ သစေ၊ အကယ်၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုအရပ်၌။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်ငြားအံ့။ ပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံမည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပုရေဇာတပစ္စယဒီပနာ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၁- ပစ္စာဇာတပစ္စယော

ပစ္စာဇာတ၌ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် သရုပ်ကိုပြ၍ ကျေးဇူးပြုပုံကို
ဥပမာဆောင်၍ လင်းပြခြင်း

ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ၊ နောက်နောက်ဖြစ်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ထင်ရှားဖြစ်ဆဲသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ပုရေဇာတဿ၊ ရှေး၌ဖြစ်နှင့်သော။ ပစ္စုပ္ပန္နဿ၊ ဌိခဏသို့ရောက်၍ ထင်ရှားတည်ရှိသော။ စတုသမုဋ္ဌာနိကဿ၊ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်သော။

ရူပကာယဿ၊ ရုပ်အပေါင်းအား။ ဝုဒ္ဓိဝိရဋ္ဌိယာ၊ ကြီးပွားစည်ပင်စေခြင်းငှာ။
 ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယော၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ တံ၊ ထိုပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံ အခြင်းအရာသည်။
 ယထာကတမံ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူ။ ပစ္စိမဝဿေသု၊ နောက်နာက် သော
 နှစ်တို့၌၊ အနုဝဿံ၊ နှစ်စဉ်။ ဝဿမာနာနိ၊ ရွာသွန်းကုန်သော။ ဝဿောဒကနိ၊
 မိုးရေတို့သည်။ ပုရိမဝဿေသု၊ ရှေးရှေးသော နှစ်တို့၌။ ဇာတာနံ၊ ပေါက်
 ရောက်ကုန်သော။ ရုက္ခပေါတကာနံ၊ သစ်ပင်ငယ်တို့အား။ ဝုဒ္ဓိဝိရဋ္ဌိယာ၊
 ကြီးပွားစည်ပင်စေခြင်းငှာ။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယာ၊ နောက်မှဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ပစ္စိမစိတ်၏အရနှင့် ပုရေဇာတရုပ်၏ အရကို ကောက်ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း၌။ ပစ္စိမံ စိတ္တန္တိ၊ နောက်နောက်ဖြစ်သော
 စိတ်ဟူ သည်ကား။ ပဌမဘဝဂံတော၊ ပဋိသန္ဓေနှောင် ရှေးဦးစွာဖြစ်သော
 ပဌမဘဝင်မှ။ ပဌာယ၊ အစပြု၍။ ယာဝစုတိစိတ္တာ၊ စုတိစိတ်တိုင်အောင်။
 သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပုရေဇာတဿာတိ၊
 ရှေးဦးစွာဖြစ်နှင့်သော ရုပ်ဟူသည် ကား။ ပဋိသန္ဓေစိတ္တေန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။
 သဟုပ္ပန္နံ၊ တကွဖြစ်သော။ ကမ္မဇရူပကာယံ၊ ကမ္မဇရုပ်အပေါင်းကို။ အာဒိကတွာ၊
 အစပြု၍။ အဇ္ဈတ္တသန္တာနပရိယာ ပန္နော၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော။
 သဗ္ဗော၊ ခပ်သိမ်းသော။ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပ ကာယော၊ စတုသမုဋ္ဌာနိက
 ရုပ်အပေါင်းကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ကမ္မဇရုပ်အား ပဋိသန္တိစိတ်

သောဠသမဘဝင်စိတ်တို့သည် ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့်

ကျေးဇူးမပြုနိုင်သည့်အဖြစ်ကို ပြခြင်း

ပဋိသန္ဓေစိတ္တေန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။ သဟုပ္ပန္နဿ၊ အတူတကွဖြစ်သော။
 ကမ္မဇရူပကာယဿ၊ ကမ္မဇရုပ်အပေါင်းအား။ ပဌမဘဝဂံဒီနိ၊ ပဌမဘဝင်အစ
 ရှိကုန်သော။ ပန္နရသဘဝဂံစိတ္တာနိ၊ တစ်ဆယ့်ငါးချက်သော ဘဝင်စိတ်တို့သည်။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စ ယော၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ပန၊ ပဋိသန္ဓိစိတ်သည်ကား။ တေန ကာယေန၊
 ထိုကမ္မဇကာယနှင့်။ သဟုပ္ပန္နတ္တာ၊ အတူတကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ပစ္ဆာဇာတာ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သောဠသမဘဝဂ်စိတ္တဉ္စ၊
 တစ်ဆယ့်ခြောက်ချက်မြောက်ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်သည်ကား။ တဿ ကာယဿ၊
 ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ကမ္မဇကာယ၏။ ဘိဇ္ဇနက္ခေတ္တေ၊
 ပျက်စီးသောအခိုက်၌။ ဝါ၊ ဘင်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ပစ္စယော၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။
 ပန္နရသဘဝဂ်စိတ္တာနီတိ၊ တစ်ဆယ့်ငါးချက်သော ဘဝင်စိတ်တို့ဟူ၍။ မယာ၊
 ငါသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဒွိကာယ တိကာယ စတုကာယတို့ဖြစ်ပေါ်ပုံနှင့် ၎င်းတို့အား

ပစ္ဆိမစိတ်က ပစ္ဆာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌိတိက္ခဏေ ပန၊ ဌိခဏ၌ကား။
 ကမ္မဇရူပ ကာယော စ၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်သည်လည်းကောင်း။ ဥတုဇရူပကာယော
 စ၊ ဥတုဇ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊
 နှစ်မျိုးကုန်သော။ ရူပကာယာ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
 တထာ၊ ထိုအတူ။ ဘဂ်က္ခဏေပိ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
 ပဌမဘဝဂ်ဿ၊ ပဌမဘဝင်၏။ ဥပ္ပာဒက္ခဏ ပန၊ ဥပါဒ်ခဏ၌ကား။ ကမ္မဇရူပ
 ကာယော စ၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥတုဇရူပကာယော
 စ၊ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့သည် လည်းကောင်း။ စိတ္တဇရူပ ကာယော စ၊ စိတ္တဇ
 ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ တယော၊ သုံးမျိုးကုန်သော။
 ရူပကာယာ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။
 ဗဟိဒ္ဓါဟာရပ္ပရဏံ၊ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော အာဟာရ၌တည်သော ဩဇာ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းကို။
 လဘိတွာ၊ ရ၍။ အဇ္ဈတ္တာဟာရော၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ဟု ဆိုအပ်သော
 ရုပ်ကလာပ်သုံးမျိုး၌ တည်ရှိသော ဩဇာသည်။ အာဟာရဇရူပကာယံ၊ အာဟာရ
 ဇရုပ်ကလာပ်ကို။ ဇနတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တတော၊ ထိုအာဟာရဇရုပ်ကို ဖြစ်စေသော

အခါမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ စတုသမုဋ္ဌာနိကာ၊ အကြောင်းတရားလေးပါးတို့ကြောင့်
ဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တာရော၊ လေးမျိုးကုန်သော။ ရူပကာယာ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။
ဒီပဇာလာ ဝိယ၊ ဆီမီးလျှံတို့ ကဲ့သို့။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုစတု
သမုဋ္ဌာနိကရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ၊ ဥပါဒ်ခဏကို။ အတိက္ကမ္မ၊ လွန်၍။
ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ဌိတိဘာဝေန၊ ဌိအဖြစ်ဖြင့်။ ဓရန္တိ၊ ထင်ရှားရှိကုန်၏။
တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ပန္နရသစိတ်တာနိ၊ တစ်ဆယ့်ငါးချက်သော စိတ်တို့သည်။
တေသံ ကာယာနံ၊ ထိုစတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်ကာလာပ်တို့အား။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယာ၊
ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိယေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သည်သာ
လျှင်တည်း။

ဝုဗ္ဗိဝိရိဋ္ဌိယာဟူသော စကား၏အဓိပ္ပာယ်ကို လင်းပြခြင်း

ဝုဗ္ဗိဝိရိဋ္ဌိယာတိ၊ ဝုဗ္ဗိဝိရိဋ္ဌိယာဟူသည်ကား။ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပသန္တတိယာ၊
စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ်အစဉ်၌။ ဥပရူပရိ၊ အဆင့်ဆင့်။ ဝိဗ္ဗိယာ စ၊ ကြီးပွားခြင်းငှာ
လည်းကောင်း၊ ဝိရိဋ္ဌိယာ စ၊ ပြန့်ပြောစည်ပင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ တထာ
တံဝစနံ၊ ထိုစကားသည်၊ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ပုရိမာ ပုရိမာ၊ ရှေးရှေး ဖြစ်ကုန်သော။
စတ္တာရော၊ လေးမျိုးကုန်သော။ ရူပကာယာ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယံ၊
ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို။ ပုနပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ သစေ လဘန္တိ၊ အကယ်၍
ရကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ရသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ တေ၊ ထိုစတုသမု
ဋ္ဌာနိရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ နိရုဇ္ဈန္တပိ၊ ချုပ်ကုန်သော်လည်း။ ပစ္ဆာ၊ နောက်ကာလ၌၊
ရူပသန္တတိပရမ္ပရာနံ၊ ရုပ်ကလာပ်အစဉ် အဆက်ဆက်တို့အား။ ဝုဗ္ဗိယာ စ၊
ကြီးပွားစေခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဝိရိဋ္ဌိယာ စ၊ စည်ပင်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း။
ဝေပုလ္လာယ စ၊ ပြန့်ပြောစေခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဗလဝပစ္စယာ၊ အားကြီးသော
အကြောင်းတို့သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊
ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စယဒီပနာ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၂- အာသေဝနပစ္စယော

အာသေဝနပစ္စည်းနှင့် ပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်ကို ထုတ်ပြခြင်း

ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ အကုသလစိတ္တာနိ၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့လည်းကောင်း။ သတ္တရသ၊ တစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးကုန်သော။ လောကီယကုသလစိတ္တာနိ၊ လောကီကုသိုလ်စိတ်တို့လည်းကောင်း။ အာဝဇ္ဇနဒွယဝဇ္ဇိတာနိ၊ အာဝဇ္ဇန်းဒွေးသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ အဋ္ဌာရသ၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကိရိယစိတ္တာနိ၊ ကိရိယာ စိတ်တို့လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သောအပြားအားဖြင့်။ သတ္တစတ္တာလီသံ၊ လေးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော။ လောကီယဇေဝနစိတ္တာနိ၊ လောကီဇောစိတ်တို့သည်။ အာသေဝန ပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စည်းတရား မည်၏။ တေသု၊ ထိုလောကီဇော သတ္တစတ္တာလီသတို့ တွင်။ နိရန္တရပ္ပဝတ္တံ၊ အခြားမရှိတစ်စပ်တည်းဖြစ်သော။ ဇေဝနသန္တတိ၊ ဇောအစဉ်သို့။ ပတွာ၊ ရောက်သော။ ပုရိမံ ပုရိမံ၊ ရှေးရှေးဖြစ်သော။ ဇေဝနစိတ္တံ၊ ဇောစိတ်သည်။ အာသေဝနပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စည်းတရားမည်၏။ စတူဟိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မဂ္ဂစိတ္တေဟိ၊ မဂ်စိတ်တို့နှင့်တကွ။ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ၊ နောက်နောက်ဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ ဇောစိတ်သည်။ အာသေဝနပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ အာသေဝနပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရား မည်၏။

အာသေဝနသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အာသေဝနံ၊ အာသေဝနမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဥပရူပရိ၊ အဆင့်ဆင့်အတပ်ထပ်၊ ပဂုဏဘာဝန ဝပနတ္တဉ္စ၊ လေ့လာသည်၏ အဖြစ်၏ ကြီးပွား ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ထာမဗလဝမုနတ္တဉ္စ၊ အားအစွမ်း၏ ကြီးပွားခြင်း ငှာလည်းကောင်း။ ပရိဝါသဂ္ဂါဟာပနဋ္ဌေန၊ အထုံဝါသနာကို ယူစေခြင်းတည်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ အာသေဝနံ၊ အာသေဝန မည်၏။

ပဂုဏဘာဝဟူသောစကား၊ ပရိဝါသဟူသောစကားတို့၏
အဓိပ္ပာယ်ကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုစကား၌။ ပဂုဏဘာဝေါတိ၊ ပဂုဏဘာဝေါဟူသည်ကား။
ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ သဇ္ဈာယိတဿ၊ ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်အပ်သော။ ပါဠိ
ပါဌဿ၊ ပါဌ ပါဠိကို။ သုခေန၊ လွယ်ကူသဖြင့်။ ပဝတ္တနံ ဝိယ၊ ဖြစ်စေခြင်းကဲ့သို့။
ဇေနဌာနဇေန ကိစ္စသင်္ခါတေ၊ ဇောဌာန ဇောက်ိစ္စဟု ဆိုအပ်သော။ ဌာနကိစ္စ
ဝိသေသေ၊ ဌာနအထူးကိစ္စ အထူး၌၊ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမစိတ္တဿ၊ နောက်နောက်သော
စိတ်ကို။ သုခေန၊ လွယ်ကူသဖြင့်။ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်စေရခြင်းတည်း။ ပရိဝါသောနာမ၊
ပရိဝါသမည်သည်ကား။ ကောသေယျ ဝတ္ထံ၊ ပိုးချည်အဝတ်အထည်ကို။ ပုနပ္ပုနံ၊
အဖန်တလဲလဲ။ သုဂန္ဓေန၊ အမွှေးအကြိုင်ဖြင့်။ ပရိဝါသနံ ဝိယ၊
ထုံခြင်းတပ်နှစ်သက်ခြင်းလောဘ ပြစ်မှားခြင်းဒေါသ အစရှိသည်ဖြင့် လည်းကောင်း။
အရဇ္ဇေနအဒုဿနာဒိနာ ဝါ၊ မတပ်နှစ်သက်ခြင်း အလောဘ မပြစ်မှားခြင်း
အဒေါသအစရှိသည်ဖြင့် လည်းကောင်း။ ပရိဝါသနံ၊ ထုံခြင်းတည်း။ ပုရိမသ္မိံ၊
ရှေးဖြစ် သော။ ဇေနစိတ္တေ၊ ဇောစိတ်သည်။ နိရဒ္ဒေပိ၊ ချုပ်သော်လည်း။
တဿ၊ ထိုဇောစိတ်၏။ ဇေနဝေဂေါ၊ ဇောအဟုန်သတ္တိသည်။ န နိရဇ္ဈတိ၊
မချုပ်။ ပစ္ဆိမံ၊ နောက်ဖြစ်သော။ စိတ္တသန္တာနံ၊ စိတ်အစဉ်ကို။ ဖရမာနော၊
နဲ့လျက်။ ပဝတ္တတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင် တည်း။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။
ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ၊ နောက်နောက်ဖြစ်သော။ ဇေနစိတ္တံ၊ ဇောစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊
ဖြစ်သည်ရှိသော်။ တေနဝေဂေန၊ ထိုရှေးဇော၏ အဟုန်သည်။ ပဂ္ဂဟိတံ၊
ချီးပင့်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ဗလဝတရံ၊ အားရှိသည်ထက် အားရှိသည်၊ ဟုတွာ၊
ဖြစ်၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပုရိမစိတ္တံ၊ ရှေးစိတ်သည်။ အတ္တနော၊
မိမိ၏။ ပရိဝါသံ၊ ထုံခြင်းကို။ ပစ္ဆိမစိတ္တံ၊ နောက်စိတ်ကို။ တဏှာပေတိ၊
ယူစေ၏။ ပစ္ဆိမဉ္စ စိတ္တံ၊ နောက်စိတ်သည်လည်း။ ပုရိမဿ စိတ္တဿ၊ ရှေးစိတ်၏။
ပရိဝါသံ၊ ထုံခြင်းကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။
သန္တေပိ၊ ဖြစ်သော်လည်း။ သောအာသေဝနဝေဂေါ၊ ထိုအာသေဝနပစ္စယသတ္တိ
အဟုန်သည်။ ပကတိယာ၊ နိယာမသဘောအားဖြင့်။ သတ္တဟိ စိတ္တဝါရေဟိ၊
ခုနစ်ပါးသော စိတ်အကြိမ်တို့ဖြင့်။ ပရိက္ခယံ၊ ကုန်ဆုံးခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။

(ကာမဇောကိုရည်သည်။ ဈာန်ဇောမှာကာ: ခုနစ်ကြိမ်မက။ များလှသော ဘာဝနာ အယဉ်ဆုံးသည်တိုင်အောင် ဖြစ်၏။ ။ အမှာ)။ ။ တထော၊ ထိုခုနစ်ကြိမ်သော ဇောဝါရမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ တဒါရမ္မဏပါကစိတ္တံ ဝါ၊ တဒါရုံဝိပါက်စိတ် သည်မူလည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝင်္ဂစိတ္တဝါရော ဝါ၊ ဘဝင်္ဂစိတ်ဝါရသည် မူလည်း။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

သုတ္တန်နည်းဖြင့် အာသေဝနပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်း

ဣဓ၊ ဤအရာ၌၊ သုတ္တန္တာသေဝနပစ္စယောပိ၊ သုတ္တန်အာသေဝနပစ္စည်းကို လည်း။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။ သတိပဋ္ဌာနံ၊ သတိပဋ္ဌာန်တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သမ္မပ္ပဓာနံ၊ သမ္မပ္ပဓာန်တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သတိ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂံ၊ သတိသမ္မောဇ္ဈင်တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂံ၊ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပတရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်။ ဗဟူသု ဌာနေသု၊ များစွာသော အရာ၌တို့၌။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်တို့၌။ ဘာဝေတိတိပဒဿ၊ ဘာဝေတိဟူ သောပုဒ်၏။ အတ္တော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဧကံပိ ဒိဝသံ၊ တစ်ရက်ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သတ္တပိ ဒိဝသာနိ၊ ခုနစ်ရပ်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ ဧကံပိ မာသံ၊ တစ်လပတ်လုံး လည်းကောင်း။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သတ္တပိ မာသာနိ၊ ခုနစ်လတို့ပတ်လုံးလည်း ကောင်း။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ ဧကံပိ သံဝစ္ဆရံ၊ တစ်နှစ်ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ သတ္တပိ သံဝစ္ဆရာနိ၊ ခုနစ်နှစ်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေ၏။ ဣတိအတ္တော၊ ဤသို့သဘောရှိသော အနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

ရှေးရှေးဘဝက ကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားတို့သည် နောက်နောက်
ဘဝ၌ ကုသိုလ်အလိုက် ဖြစ်ခြင်းငှာ အာသေဝနသတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုသည်ကိုပြခြင်း

ပုရိမပုရိမေသု ဘဝေသု၊ ရှေးရှေးကြာညောင်း ဘဝဟောင်း၌။ အာသေ
ဝိတာနိ၊ အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ်ကုန်သော၊ ဘာဝိတာနိ၊ ပွားစေအပ်ကုန်သော။
ဗဟုလိကတာနိ၊ အကြိမ်များစွာ လေ့လာအပ်ကုန်သော၊ ကုသလာနိ ဝါ၊ ကုသိုလ်
တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ အကုသလာနိ ဝါ၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည်
လည်းကောင်း။ ပစ္စိမ ပစ္စိမေသု ဘဝေသု၊ နောက်နောက်ဖြစ်ပွားများစွာသော
ဘဝသစ်တို့၌။ ဗလဝတရာနံ၊ အားကြီးသည်ထက် အားကြီးကုန်သော။ ကုသလာနံ
ဝါ၊ ကုသိုလ်တို့၏ လည်းကောင်း။ အကုသလာနံ ဝါ၊ အကုသိုလ်တို့၏
လည်းကောင်း။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ အာသေဝနပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စယ
သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဥပနိဿယသတ္တိနှင့် အာသေဝနသတ္တိတို့ ထူးပုံကို လင်းပြခြင်း

ကာလန္တရေ ဝါ၊ ကာလတစ်ပါး၌လည်းကောင်း၊ ဘဝန္တရေ ဝါ၊ ဘဝ
တစ်ပါး၌ လည်းကောင်း။ တာဒိသာနံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ကုသလာ
ကုသလာနံ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တရားတို့၏။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ပစ္စယော၊
ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းသည်။ ဥပနိဿယပစ္စယော နာမ၊ ဥပနိဿယ
ပစ္စည်းမည်၏။ တေသံယေဝ၊ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားတို့၏သာလျှင်။
ဗလဝတရတ္တာယ၊ အားရှိသည်ထက် အားရှိသည်၏အဖြစ်အလိုငှာ။ ပစ္စယော၊
ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စည်းသည်။ အာသေဝန ပစ္စယော နာမ၊ အာသေဝနပစ္စည်း
မည်၏။

အာသေဝန အကျိုးဆက်တရားတို့ကို လင်းပြခြင်း

လောကေပိ၊ လောက၌လည်း။ မဟန္တေသု၊ ကြီးကျယ်ကုန်သော။ စိတ္တ
ဘာဝနာကမ္မေသု၊ စိတ်ဖြင့်ပွားများအားထုတ်အပ်သော အမှုတို့၌လည်းကောင်း၊
ဝါစာဘာဝနာကမ္မေသု စ၊ နှုတ်ဖြင့် ပွားများအားထုတ်အပ်သော အမှုတို့၌

လည်းကောင်း။ ကာယဘာဝနာကမ္မေသု စ၊ ကိုယ်ဖြင့် ပွားများအားထုတ်အပ်သော အမှုတို့၌လည်းကောင်း။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂဘာဝနာကမ္မေသု စ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်ဖြင့် ပွားများအားထုတ်အပ်သော အမှုတို့၌ လည်းကောင်း။ ကမ္မာယတနသိပ္ပာတ နဝိဇ္ဇာဌာနေသု စ၊ အမှုကြီးငယ် အသွယ်သွယ်သော အတတ်ပညာအရာဌာန တို့၌လည်းကောင်း။ အာသေဝနာ၊ အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲထုံအပ် ကုန်သော။ ဘာဝနာ၊ ပွားများအပ်ကုန်သော။ ဗဟုလီကမ္မာနံ၊ အကြိမ်များစွာ လေ့လာ အပ်ကုန်သော အမှုကိစ္စတို့၏။ နိဿန္တဂုဏာ နာမ၊ ထင်ရှားပေါ်ထွက်သော အကျိုး ကျေးဇူးတို့ မည်သည်။ သန္တိဿန္တိယေဝ၊ မျက်မြင်အားဖြင့် ထင်ရှားရှိကုန်သည်သာလျှင် တည်း။

သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်စသည်ကို ရခြင်းသည် အာသေဝနသတ္တိနှင့် မကင်းသည့်အဖြစ်ကို ပြခြင်း

သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ခဏိကဓမ္မာနံ၊ ခဏသုံးပါးနှင့် ယှဉ်ကုန် သော တရားတို့၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဧဝရူပဿ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ အာသေဝန ပစ္စယဿ၊ အာသေဝနပစ္စည်း၏။ ဝိဇ္ဇာမာနတ္တာ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုရိသဗလ ပုရိသထာမာနံ၊ ယောက်ျားကောင်းတို့၏အား ယောက်ျားကောင်းတို့၏ အစွမ်းတို့၏။ ဥပရူပရိ၊ အဆင့်ဆင့်။ ဝဗုဒ္ဓဝသေန၊ ပွားသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ စိရကာလံ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ ပဝတ္တိတာနိ၊ ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော။ ပုရိသကမ္မာနိ၊ ယောက်ျားတို့သည် ပြုအပ်ကုန် သောအမှုတို့သည်။ နိပ္ပတ္တိံ၊ ဖြောင့်ဖြောင့် စင်းစင်း ပြီးဆုံးခြင်းသို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကြကုန်၏။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာဝံပိ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ အဖြစ်သို့ပင်။ ဂစ္ဆန္တိတိ၊ ရောက်ကြလေကုန်၏။

အာသေဝနပစ္စယဒီပနာ၊ အာသေဝနပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၃-ကမ္မပစ္စယော

ကမ္မပစ္စည်း၏ အပြားကိုပြခြင်း

ကမ္မပစ္စယော၊ ကမ္မပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတကမ္မပစ္စယော၊ သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းလည်းကောင်း။ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စယော၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဇော၊ နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။

သဟဇာတကမ္မပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ ခဏတ္တယ သမင်္ဂီဘူတာ၊ ခဏငယ်သုံးပါး အပေါင်း နှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာ ကုသလာဗျာကတစေတနာ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အဗျာကတစေတနာတို့သည်။ သဟဇာတကမ္မပစ္စယော၊ သဟဇာတကမ္မပစ္စည်း မည်၏။ စေတနာ သမ္ပယုတ္တာ၊ စေတနာနှင့်အညီအညွတ် အပြားအားဖြင့် ယှဉ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ ပဋိသန္ဓစိတ္တေန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။ သဟုပ္ပန္နာ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဇရူပဓမ္မာ စ၊ ကမ္မဇရုပ်တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ ပဝတ္တိကာလေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပဓမ္မာ စ၊ စိတ္တဇရုပ်တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ တဿပစ္စယဿ၊ ထိုသဟဇာတကမ္မပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မည်၏။

နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ပြခြင်း

အတိတာ၊ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာကုသလစေတနာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာတို့သည်။ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယော၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း မည်၏။ ဗာတ္တိသဝိဇော၊ သုံးဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိကုန်သော။ လောကီယဝိပါကစိတ္တ စေတသိကာ၊ လောကီဝိပါကစိတ်စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ၊ တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ကမ္မဇရူပဓမ္မာ စ၊ ကမ္မဇရုပ်တရား တို့သည်လည်းကောင်း။ တဿ ပစ္စယဿ၊ ထိုနာနာက္ခဏိက ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။

ကမ္မသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ကမ္မံ၊ ကမ္မမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ကိရိယာဝိသေသဋ္ဌေန၊ ကိရိယာအထူး ဟူသောအနက်ကြောင့်။ ကမ္မံ၊ ကမ္မမည်၏။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ စေတနာ၊ စေတနာ စေတသိက်သည်။ သဗ္ဗကမ္မေသု၊ ခပ်သိမ်းသော အမှုတို့၌။ ဇေဋ္ဌကတ္တာ၊ အကြီးအမှူး ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကိရိယာဝိသေသော၊ ကိရိယာအထူးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တာ၊ ထိုစေတနာသည်။ သဗ္ဗေသု၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ကာယဝစီမနောကမ္မေသု၊ ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့သည်။ ပစ္စုပ္ပန်တေသု၊ ရှေးရှုထင်ကုန်လတ်သော်။ တဿ တဿ ကမ္မဿ၊ ထိုထိုအမှု၏။ နိပ္ပတ္တတ္တာယ၊ ပြီးခြင်းအကျိုးငှာ။ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့ကို။ ဟိ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ စေတေတိ၊ စေတော်၏။ ကပ္ပေတိ၊ ပြုပြင်၏။ သံဝိဒဟတိ၊ စီရင်၏။ ဧကတော၊ အတူတကွ။ ဥဋ္ဌာပေတိ၊ ထစေ၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သဗ္ဗကမ္မေသု၊ ခပ်သိမ်းသော အမှုကိစ္စ တို့၌။ ဇေဋ္ဌကာ၊ အကြီးအမှူးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ကိရိယာဝိသေ သဋ္ဌေန၊ ကိရိယာအထူးဟူသော အနက်ကြောင့်။ ကမ္မနာမ၊ ကမ္မမည်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းသော်ကား။ ဧတေန၊ ဤစေတနာဖြင့်။ ကရောန္တိ၊ ပြုကြကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ပြုကြောင်းဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ ကမ္မံ၊ ကမ္မမည်၏။ ကိံ၊ အဘယ်အမှုကိစ္စကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုကြကုန်သတည်း။ ကာယိကာဝိရိယံပိ၊ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စ ကိုလည်း၊ ကရောန္တိ၊ ပြုကြကုန်၏။ ဝါစာသိကကိရိယံပိ၊ နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စကိုလည်း၊ ကရောတ္တိ၊ ပြုကြကုန်၏။ မာနသိကကိရိယံပိ၊ စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စကိုလည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုစကား၌။ ကာယိကကိရိယာ နာမ၊ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စတို့မည်သည်ကား။ ဂမနဋ္ဌာန နိသဇ္ဇာဒယော၊ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည် လည်းကောင်း။ အဘိက္ကမနပဋိက္ကမနာ ဒယော၊ ရှေ့သို့တက်ခြင်း နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အန္တမသော၊ ယုတ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ အက္ခိဒလာနံ၊ မျက်လွှာတို့၏။ ဥက္ခိပနနိက္ခိပနာနိပိ၊ ဖွင့်ခြင်း၊ ပိတ်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါစာသိကကိရိယာ နာမ၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော

အမှုကိစ္စမည်သည်ကား။ ဝါစာပဝတ္တန ကိရိယာ၊ စကားသံကိုဖြစ်စေခြင်း
ကိစ္စပင်တည်း။ မာနသိကကိရိယာ နာမ၊ စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စတို့
မည်သည်ကား၊ သုစိန္တတဒုစိန္တကိရိယာ၊ ကောင်းစွာကြံခြင်း၊ မကောင်းသဖြင့်
ကြံခြင်း အမှုတို့သည်လည်းကောင်း။ အန္တမသော၊ ယုတ်သောအပိုင်းအခြား
အားဖြင့်။ ပဉ္စဝိညာဏာ နံ၊ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏။ ဒဿနကိစ္စ သဝနကိစ္စာဒီနိပိ၊
ဒဿနကိစ္စ သဝနကိစ္စ အစရှိသည် တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣမာကိရိယာယော၊ ဤအမှုကိစ္စတို့ကို။
ဧတာယ စေတနာယ၊ ဤစေတနာဖြင့်။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ ကရောန္တိ၊
ပြုလုပ်ကြကုန်၏။ သံဝိဒဟန္တိ၊ စီရင်ကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ သာ
စေတနာ၊ ထိုစေတနာသည်။ ကမ္မံ နာမ၊ ကမ်မမည်၏။

သဟဇာတကမ္မပစ္စယဟူသော ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြခြင်း

အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နေန၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မနှင့်။ သဟ၊ တကွ။
ဇာယတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ သဟဇာတံ၊ သဟဇာတမည်၏။
သဟဇာတဉ္စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မနှင့်တကွ ဖြစ်တတ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
တံ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မနှင့် တကွဖြစ်တတ်သော တရားသည်။ ကမ္မဉ္စ၊
ကမ္မမည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်တည်း။
သဟဇာတကမ္မပစ္စယော၊ သဟဇာတကမ္မဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သောပစ္စည်း။
သဟဇာတကမ္မဘာဝေန၊ သဟဇာတကမ္မအဖြစ်ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်
သောတရား။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဟူသောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြခြင်း

ကမ္မဿ၊ စေတနာကံ၏။ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏော၊ ဖြစ်ရာကာလသည်။ အညော၊
တစ်ပါးတည်း။ ဝိပါကဿ၊ အကျိုးဝိပါက်၏။ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏော၊ ဖြစ်ရာကာလ
သည်။ အညော၊ တစ်ပါးတည်း။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတဿ၊ ဤနာနာက္ခဏိက
စေတနာကံအား။ ဝိသု ဝိသု၊ အသီးအသီးသော။ ဥပ္ပတ္တိက္ခဏော၊ ဖြစ်ရာကာလ
သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣသိ၊ ထိုကြောင့်။ နာနာက္ခဏိကံ၊ နာနာက္ခဏိကမည်၏။

နာနာကွဏိကဉ္စ၊ အသီးအသီးသော ဖြစ်ရာကာလရှိသောလည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
 တံ၊ ထိုအသီးအသီး သော ဖြစ်ရာကာလရှိသော တရားသည်။ ကမ္မဉ္စ၊
 ကမ္မမည်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထိုနှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့်။
 နာနာကွဏိကကမ္မံ၊ နာနာကွဏိကကမ္မ မည်၏။ နာနာကွဏိကကမ္မံ၊
 နာနာကွဏိကကမ္မသည်။ ဟုတ္ထ၊ ဖြစ်၍။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်တည်း။
 နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယော၊ နာနာကွဏိကကမ္မဖြစ်၍ ကျေးဇူးပြုသည်။
 နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေန၊ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။
 ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ အရိယမဂ်လေးပါးနှင့် ယှဉ်သော။ ။ စေတနာ၊
 စေတနာသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ နိရဒ္ဒါနန္တရေ ဧဝံ၊ ချုပ်သည်၏
 အခြားမဲ့၌သာလျှင်။ အရိယဖလဝိပါကံ၊ အရိယဖိုလ်လေးပါးဟူသော ဝိပါကံအကျိုး
 ကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ သာပိ၊ ထိုအရိယမဂ်လေးပါး၌ရှိသော စေတနာသည်
 လည်း။ နာနာကွဏိကာ ဧဝံ၊ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စည်း မည်သည်သာလျှင်။
 ဟောတိ၊ ၏။

စေတနာတစ်ခုတည်းသည်ပင် ကာလနှစ်ပါး၌

ကမ္မပစ္စယသတ္တိနှစ်ပါးနှင့် အသီးသီးကျေးဇူးပြုပုံကိုပြခြင်း

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤကမ္မပစ္စည်း၌။ ဧကာ၊ တစ်ခုသော
 ဒါနကုသလစေတနာ၊ ဒါနကုသိုလ်စေတနာသည်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာ
 နံ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာနဉ္စ၊ စိတ်စေတသိက်တို့အား
 လည်းကောင်း။ ကာယိကဝါစသိက ကိရိယဘူတာနံ၊ ကိုယ်အမှုအရာ
 နှုတ်အမှုအရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပါနဉ္စ၊ စိတ္တဇရုပ်တို့အားလည်းကောင်း။
 သဟဇာတကမ္မပစ္စယော၊ သဟဇာတကမ္မ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တာယစေတနာယ၊ ထိုဒါနကုသိုလ် စေတနာကံကြောင့်။
 အာယတိံ၊ နောင်အခါ၌။ ကာလန္တရေ၊ ကာလတစ်ပါး၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ၊ ဖြစ်လတ္တံ့
 သော။ ဝိပါကက္ခန္ဓဿ စ၊ ဝိပါကံနာမက္ခန္ဓာလေးပါးအားလည်းကောင်း။ ကမ္မဇ
 ရူပက္ခန္ဓဿ စ၊ ကမ္မဇရူပက္ခန္ဓာအားလည်းကောင်း။ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယော၊

နာနကွဏိကကမ္မပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧကာ၊ တစ်ခုတည်းသော။ ကမ္မပထပတ္တာ၊ ကမ္မပထသို့ရောက်သော။ သုစရိတဒုစရိတ စေတနာ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် တစ်ပါးပါးဖြစ်သော စေတနာ သည်။ ဒွိသု ကာလေသု၊ နှစ်ပါးသော အခိုက်အတန့်တို့၌။ ဒွိန္နံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်နှစ်မျိုး တို့အား။ ဒွိဟ ပစ္စယသတ္တိဟိ၊ နှစ်ပါးသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ကာမာဝစရကံနှင့် မဟဂ္ဂုတ်ကံနှစ်ပါးတို့၏ အကျိုးပေးပုံအထူးကို လင်းပြခြင်း

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ နာနာကွဏိကကမ္မပစ္စယေ၊ ဤနာနာကွဏိက ကမ္မပစ္စည်း၌။ ကမ္မန္တိ၊ ကံဟူသည်ကား။ ကိရိယာဝိသေသော၊ ကိရိယာအထူးတည်း။ သော ပန၊ ထိုကိရိယာအထူးသည်ကား။ စေတနာယ၊ စေတနာသည်။ နိရုဒ္ဓါယပိ၊ ချုပ်ပြီးသော်လည်း။ အနိရုဇ္ဈိတွာ၊ မချုပ်မူ၍၊ တံစိတ္တသန္တာနံ၊ ထိုစိတ်အစဉ်ကို။ အနုဂစ္ဆတိယေဝ၊ အစဉ်လိုက်သည်သာလျှင်တည်း။ ယဒါ၊ ကြင်အခါ၌။ ဝိပစ္စိတုံ၊ အကျိုးပေးခြင်းငှာ။ ဩကာသံ၊ အခွင့်ကို။ လဘတိ၊ ရ၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ သော ကိရိယာဝိသေသော၊ ထိုကိရိယာအထူးသည်။ စုတိနန္တရေ၊ စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌။ ဧကာ၊ တစ်ခုသော။ အတ္တဘာဝေါ၊ အတ္တဘောသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ ပါတုဘဝတိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ဩကာသံ ပန၊ အကျိုးပေးခွင့်ကိုကား။ အလဘမာနာ၊ မရသည်ရှိသော်။ ဘဝသတံပိ၊ ဘဝအရာပတ်လုံးလည်းကောင်း။ ဘဝသဟဿံပိ၊ ဘဝအထောင်ပတ်လုံး လည်းကောင်း။ ဘဝသတသဟဿံပိ၊ ဘဝ အသိန်းပတ်လုံးလည်းကောင်း။ တံသန္တာနံ၊ ထိုသတ္တဝါ၏ ခန္ဓာအစဉ်ကို။ အနုဂစ္ဆတိယေဝ၊ အစဉ်လိုက်သည် သာလျှင်တည်း။ မဟဂ္ဂုတကမ္မံ ပန၊ မဟဂ္ဂုတ် စေတနာကံသည်ကား။ လဒ္ဓေါကာသေ၊ ရအပ်သောအခွင့်သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဒုတိယဘဝေ၊ နှစ်ခုမြောက်သော ဘဝ၌။ ဗြဟ္မလောကေ၊ ဗြဟ္မာဘုံ၌။ ဧကာ၊ တစ်ခုသော။ ဗြဟ္မတ္တဘာဝေါ၊ ဗြဟ္မာ၌ အတ္တဘော ခန္ဓာကိုယ်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးကိုပေး၏။ ပါတုဘဝတိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ သုပရိပက္ကကမ္မတ္တာ ပနာ၊

ကောင်းစွာ ရင့်ကျက်ပြီးသော ကံဖြစ်သည်၌ အဖြစ်ကြောင့်ကား။ ဒုတိယ
ဘဝယေဝ၊ နှစ်ခုမြောက်သောဘဝ၌သာလျှင်။ ဒီယတိ၊ ကုန်လေ၏။ တတော၊
ထိုနှစ်ခုမြောက်သော ဘဝမှ။ ပရံ၊ နောက်နောက်ဘဝသို့။ နာနဂစ္ဆတိ၊ မလိုက်။
ကမ္မပစ္စယဒီပနာ၊ ကမ္မပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၄- ဝိပါကပစ္စယော

ဝိပါကပစ္စည်း၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မများကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

ဆတ္တိသဝိဓာ၊ သုံးဆယ်ခြောက်ပါး အပြားရှိကုန်သော။ ဝိပါကဘူတာ၊
အကျိုး ဝိပါကဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ သဟဇာတစိတ္တစေတသိကာ၊ သမ္ပယောဂ
လက္ခဏာလေးပါးတို့နှင့်တကွ ဖြစ်တတ်ကုန်သော စိတ်စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ဝိပါကပစ္စယော၊ ဝိပါကပစ္စည်းမည်၏။ တေယေဝ၊
ထိုဝိပါကဆတ္တိသ စေတသိက်အဋ္ဌ တိသ ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည်သာလျှင်။
အညမညဉ္စ၊ အချင်းချင်းသည် လည်းကောင်း။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေဓဏ၌။
ကမ္မဇရူပါနိ စ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည် လည်းကောင်း။ ပဝတ္တိက္ခဏေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။
ဝိပါကစိတ္တဇာတာနိ၊ ဝိပါကစိတ်သည် ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပါနိ စ၊
စိတ္တဇရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဝိပါကပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ဝိပါကပစ္စည်း၏ ပစ္စယုပ္ပန်
တရားမည်ကုန်၏။

ဝိပါကသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ဝိပါကော၊ ဝိပါက
မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဝိပစ္စနဋ္ဌေန၊ ရင့်ကျက်
ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ ဝိပါကော၊ ဝိပါကမည်၏။
ဝိပစ္စနံ နာမ၊ ဝိပစ္စနမည်သည်ကား။ မုဒုတရုဏဘာဝံ၊ သိမ်မွေ့နုနယ် ငယ်ရွယ်
သည့်အဖြစ်သို့။ အတိက္ကမ္မ၊ လွန်၍။ ဝိပက္ကဘာဝံ၊ ရင့်ကျက်မှည့်ရွမ်းသည့်အဖြစ်သို့။
အာပဇ္ဇနံ၊ ရောက်ခြင်းတည်း။ ကဿ ပန ဓမ္မဿ၊ အဘယ်မည်သော တရား၏။
မုဒုတရုဏဘာဝေါ၊ သိမ်မွေ့နုနယ် ငယ်ရွယ်သည့်အဖြစ်နည်း။ ကဿ၊ အဘယ်မည်

သော တရား၏။ ဝိပက္ခဘာဝေါ၊ ရင့်ကျက်မှည့်ရွမ်းသည့်အဖြစ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယသင်္ခါတဿ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်းဟု ဆိုအပ်သော။ အတိတကမ္မဿ၊ အတိတ်စေတနာကံ၏။ မုဒုတရုဏဘာဝေါ၊ သိမ်မွေ့နုနယ် ငယ်ရွယ်သည့်အဖြစ်တည်း။ တဿေဝကမ္မဿ၊ ထိုနာနာက္ခဏိက စေတနာအတိတ်ကံ၏။ ဝိပက္ခဘာဝေါ၊ ရင့်ကျက်မှည့်ရွမ်းသည့်အဖြစ်တည်း။

တစ်ခုသောစေတနာ၏ အဝတ္ထာလေးပါးကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုစကား၌၊ အတ္တော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဧကဿ ကမ္မဿ၊ တစ်ခုသော စေတနာကံ၏။ စတဿော၊ လေးပါးကုန်သော။ အဝတ္ထာယော၊ အခိုက်အတန့်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စေတနာဝတ္ထာ၊ စေတနာအခိုက်အတန့်လည်းကောင်း။ ကမ္မာဝတ္ထာ၊ ကံအခိုက်အတန့် လည်းကောင်း။ နိမိတ္တာဝတ္ထာ နိမိတ်အခိုက်အတန့်လည်းကောင်း။ ဝိပါကာဝတ္ထာ၊ ဝိပါကအခိုက်အတန့် လည်းကောင်း။ ဣဟိ ဣမေ၊ ဤလေးပါးသော အခိုက်အတန့်တို့ တည်း။

ကမ္မာဝတ္ထာကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုလေးပါးသော အခိုက်အတန့်တို့တွင်။ တာယ စေတနာယ၊ ထိုနာနာက္ခဏိကစေတနာသည်။ နိရုဒ္ဓါယပိ၊ ချုပ်၍သွားသော်လည်း။ တဿာ၊ ထိုစေတနာ၏။ ကိရိယာဝိသေသော၊ ကိရိယာအထူးသည်။ န နိရုဇ္ဈတိ၊ မချုပ်။ တံ စိတ္တသန္တာနံ၊ ထိုသတ္တဝါ စိတ်အစဉ်သို့။ အနုဂစ္ဆတိယေဝ၊ အစဉ်လိုက်သည်သာလျှင်တည်း။ အယံ၊ ဤစေတနာချုပ်ပြီးသည့်နောက် သတ္တဝါ၏ စိတ်သန္တာန်အစဉ်သို့ တကောက်ကောက်လိုက်၍နေသော အခိုက်အတန့်သည်။ ကမ္မာဝတ္ထာနာမ၊ ကံအခိုက် အတန့်မည်၏။

နိမိတ်သုံးပါး ထင်ပုံအခြင်းအရာနှင့်တကွ နိမိတ်တာဝတ္ထာကို လင်းပြခြင်း

နိမိတ္တာဝတ္ထာတိ၊ နိမိတ်အခိုက်အတန့်ဟူသည်ကား။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုသတ္တဝါတစ်ဦး၏ စိတ်သန္တာန်အစဉ်သို့ လိုက်၍နေသော ကိရိယာအထူးဟု ဆိုအပ်သော ကံသည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဝိပစ္စိတုံ၊ ရင့်ကျက်ခြင်းငှာ။ ဝါ၊ အကျိုးပေးခြင်းငှာ။ ဩကာသံ၊ အခွင့်ကို။ လဘတိ၊ ရ၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ မရဏာသန္ဓကာလေ၊ သေခါနီးအခါ၌။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ တမေဝ ကမ္မံ ဝါ၊ ထိုရင့်ကျက်လတ္တံ့ သော ကံသည်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ထိုအကျိုးကိုပေးလတ္တံ့သော ကံသည်လည်းကောင်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာတိ၊ ရှေးရှုထင်လာ၏။ သော ပုဂ္ဂလော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒေန္တော ဝိယ၊ လှူသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ သီလံ၊ သီလကို။ ရက္ခန္တော ဝိယ၊ စောင့်ဘိသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ပါဏဃာတံ ဝါ၊ အသက်သတ်ခြင်းအမှုကို မူလည်း။ ကရောန္တော ဝိယ ပြုနေဘိသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ၊ ကမ္မနိမိတ်သည်မူလည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာတိ၊ ရှေးရှုထင်လာ၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးအခါ၌။ တဿ ကမ္မဿ၊ ထိုပြုအပ်ခဲ့ဖူးသော ကံ၏။ ဥပကရဏဘူတံ၊ အဆောက်အဦးဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဒါနဝတ္ထု အာဒိကံ၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထု အစရှိသော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံသည်လည်းကောင်း။ သတ္တာဒိကံ၊ ဓားလက်နက် အစရှိသော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံသည်လည်းကောင်း။ အညံ၊ အမှတ်မရှိတစ်ပါးပါးသော။ အာရမ္မဏံ ဝါပိ၊ အာရုံသည်လည်းကောင်း။ တဒါ၊ ထိုသေခါနီးကာလ၌။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဟတ္ထဂတံ ပိယ၊ လက်တွင်းသို့ရောက်လာဘိသကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဂတိနိမိတ္တံ ဝါ၊ ဂတိနိမိတ်သည်မူလည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာတိ၊ ရှေးရှုထင်လာ၏။ ဒိဗ္ဗဝိမာနာဒိကံ၊ နတ်ဗိမာန်အစရှိသော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံသည်လည်းကောင်း။ နိရယဂ္ဂိဇာလာဒိကံ၊ ငရဲမီးလျှံ အစရှိသော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံသည်လည်းကောင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဘဝေ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ဆဲဆဲသောဘဝ၌။ ဥပလဘိတဗ္ဗံ၊ ရလတ္တံ့ဖြစ်သော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံ သည်လည်းကောင်း။ အနုဘဝိတဗ္ဗံ၊ ခံစားလတ္တံ့ဖြစ်သော။ အာရမ္မဏံ ဝါ၊ အာရုံသည် လည်းကောင်း။ တဒါ၊

ထိုသေခါနီးကာလ၌၊ ဒိဿမာနံ၊ ထင်ရှားပေါ်လာ သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
အယံ၊ ဤသေခါနီးကာလ၌ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် သုံးပါးတွင် တစ်ပါးပါး
ထင်သော အခိုက်အတန့်သည်။ နိမိတ္တာဝတ္ထာ နာမ၊ နိမိတ် အခိုက်အတန့်
မည်၏။

ဝိပါကဝတ္ထာကို လင်းပြခြင်း

ဝိပါကဝတ္ထာတိ၊ ဝိပါကအခိုက်အတန့်ဟူသည်ကား။ သော ပုဂ္ဂလော၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တထာ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန်တံ၊ ရှေးရှုထင်
လာသော။ တံကမ္မံ ဝါ၊ ထိုရင့်ကျက်၍ အကျိုးပေးလတ္တံ့သော ကံကိုလည်းကောင်း။
တံကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ၊ ထိုကမ္မနိမိတ်ကိုလည်းကောင်း။ တံဂတိနိမိတ္တံ ဝါ၊
ထိုဂတိနိမိတ်ကိုလည်းကောင်း။ ဧကံ၊ တစ်ခုခုသော။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။
အမုဉ္ဇမာနော၊ မလွတ်မူ၍။ သစေ မရတိ၊ အကယ်၍သေငြားအံ့။ တဒါ၊
ထိုအခါ၌။ တံကမ္မံ၊ ထိုကံသည်။ တသ္မိံ ဘဝေ၊ ထိုဘဝသစ်၌။ ဝိပစ္စတိ၊
ရင့်ကျက်လေ၏။ ဝါ၊ အကျိုးပေး၏။ တံကမ္မံ၊ ထိုကံသည်။ တသ္မိံ ဘဝေ၊
ထိုဘဝသစ်၌။ ဧကော၊ တစ်ခုသော၊ အတ္တဘာဝေါ၊ အတ္တဘောဓန္ဓာကိုယ်သည်။
ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍၊ ပါတုဘဝတိ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ။ (အမှာစကားချပ် ။ ။
စေတနာဝတ္ထာကို မဆိုခဲ့သေးရကား။ စေတနာဝတ္ထာကို အဘယ်သို့ သိမှတ်ရအံ့
နည်းဟူမူ၊ ဒုစရိုက် သုစရိုက်မှု တစ်ခုခုကို ပြုဆဲခဏ၌ ဖြစ်ပေါ်သော စေတနာ၏
ခဏတ္တယသည် စေတနာဝတ္ထာပင်တည်း။)။ ။ တတ္ထ၊ ထိုလေးပါးသော
အခိုက်အတန့်တို့တွင်။ ပုရိမာသု တီသု အဝတ္ထာသု၊ ရှေးအဝတ္ထာသုံးပါး တို့၌။
တံကမ္မံ၊ ထိုကံသည်။ မုဒုတရဏဘူတံ၊ သိမ်မွေ့ငယ်ရွယ် နုနယ်စွာဖြစ်သည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပစ္စိမံ ပန ဝိပါကာဝတ္ထံ၊ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိပါကဝတ္ထာ
သို့ကား။ ပတွာ၊ ရောက်၍။ ဝိပက္ကဘူတံ၊ ရင့်ကျက်မှည့်ရွမ်းသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ တေန၊ ထိုကြောင့်။ ဝိပစ္စနံ နာမ မုဒုတရဏဘာဝံ အတိက္ကမ္မ ဝိပက္ကဘာဝံ
အာပဇ္ဇနန္တိ၊ ဝိပစ္စနံ နာမ။ လ။ အာပဇ္ဇနံ ဟူ၍။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တံ၊
ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝိပက္ကဘာဝံ၊ ရင့်ကျက်မှည့်ရွမ်းသည့်အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇော၊
ရောက်သော။ စိတ္တစေတသိကဓမ္မသမူဟော၊ စိတ်စေတသိက်တရားအပေါင်းသည်။
ဝိပါကောနာမ၊ ဝိပါကမည်၏။

ဝိပါက်တရားတို့၏ သိမ်မွေ့သည့်အဖြစ်ကို သရက်မှည့်ကို ဥပမာပြု၍
ဝိပါကပစ္စယသတ္တိကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုဝိပါကပစ္စည်း၌။ အဗ္ဗပ္ပလာနိ နာမ၊ သရက်သီးတို့ မည်သည်ကား။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဝိပက္ကဘာဝံ၊ မှည့်ရင့်သည့်အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ သိနိဒ္ဓရူပါနိ၊ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသော သဘောရှိသည်။ ဟောန္တိ ယထာ၊ ဖြစ်ကုန် သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝံ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ဝိပါကဓမ္မာ နာမ၊ ဝိပါက်တရားတို့ မည်သည်။ နိရုဿာဟာ၊ လုံ့လဥဿဟကင်းကုန်သည်။ နိဗျာပါရာ၊ ကြောင့်ကြ ဗျာပါရ ကင်းကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ သန္တရူပါ၊ ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့သော သဘောရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုဝိပါက်တရားတို့၏။ သန္တရူပတ္တာဧဝံ၊ ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ ဘဝင်္ဂစိတ်တာနံ၊ ဘဝင်္ဂစိတ်တို့၏။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံသည်။ အဝိဘူတံ၊ မထင်ရှားသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝင်္ဂတော၊ ဘဝင်္ဂမှ။ ဝုဠာနကာလေ၊ ထသောအခါ၌။ တံအာရမ္မဏံ၊ ထိုအာရုံကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ တံ အာ၍နေသောသူအား။ ပုရိမဘဝေ၊ ရှေးအနန္တရ ဘဝ၌။ နရဏာဘန္ဓကာလေ။ သေခါနီးကာလ၌။ ယထာဂဟိတံ၊ ယူခဲ့တိုင်းသော။ ကမ္မာဒိကံ၊ ကံ အစရှိသော ကံကို အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍၊ ဘဝင်္ဂသောတံ၊ ဘဝင်္ဂအလျဉ်သည်။ ပဝတ္တမဂနံပိ၊ ဖြစ်သော်လည်း။ တဿ ဘတ်သောဝဿ၊ ထိုဘဝင်္ဂအလျဉ်၏။ တံ အာရမ္မဏံ၊ ထိုကံ အစရှိသော အာရုံကို။ အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍။ မေ၊ ငါ၏။ ပုရိမဘဝေ၊ ရှေးအနန္တရ ဘဝ၌။ ဣဒံ နာမ အာရမ္မဏံ၊ ဤမည်သောအာရုံကို။ ဒိဋ္ဌံ၊ မြင်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ကဿစိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ ဇာနနဝီထိစိတ္တဿ၊ သိသောဝီထိစိတ်၏။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ နိဒ္ဒါယနကာလေပိ၊ အိပ်ပျော်သောအခါ၌ လည်းကောင်း။ ဥဠာန ကာလေပိ၊ ထသောအခါ၌လည်းကောင်း။ ပုရိမဘဝေသိဒ္ဓံ၊ ရှေးဘဝ၌ ပြီးပြီးသော။ တံနိမိတ္တံ၊ ထိုအာရုံကို။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နိရုဿာဟနိဗျာပါရ သန္တရူပ ဘာဝေန၊ လုံ့လအားထုတ်ခြင်း ကင်းသည့်အဖြစ် ကြောင့်ကြ ဗျာပါရ ကင်းသည့်အဖြစ် ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့သော သဘောရှိသည့်အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပကာရ

ကထာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည့်အဖြစ်သည်။ ဝိပါကပစ္စယတာ နာမ၊ ဝိပါကပစ္စည်း၌ သတ္တိမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဝိပါကပစ္စယာဒီပနာ၊ ဝိပါကပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၅-အာဟာရပစ္စယော

အာဟာရပစ္စည်းနှစ်မျိုးကို ခွဲခြား၍ပြခြင်း

အာဟာရပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စည်းသည်။ ရူပါဟာရပစ္စယော၊ ရုပ်အာဟာရ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အရူပါဟာရပစ္စယော၊ နာမ်အာဟာရပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝိဇော၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ရုပ်အာဟာရ၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို သရုပ်ထုတ်ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ ရူပါဟာရပစ္စယော နာမ၊ ရုပ်အာဟာရပစ္စည်း မည်သည်ကို။ ကဗဠိကာရာဟာရသင်္ခါတံ၊ ကဗဠိကာရအာဟာရဟု ဆိုအပ်သော။ သြဇာရူပံ၊ သြဇာရုပ်ကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ သော စ၊ ထိုသြဇာရုပ်သည်လည်း။ အဇ္ဈတ္တာဟာရော၊ အဇ္ဈတ္တသြဇာလည်းကောင်း။ ဗဟိဒ္ဓါဟာရော၊ ဗဟိဒ္ဓသြဇာ လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝိဇော၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ကဗဠိကာရာဟာရ ဘက္ခာနံ၊ ကဗဠိကာရအာဟာရလျှင် အစာရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပမ္ဘော၊ စတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်တရားတို့ သည်။ ဒိဝိဿေ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ တဿ ရူပါဟာရဿ၊ ထိုရုပ်အာဟာရပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန်နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မည်ကုန်၏။

နာမ်အာဟာရ၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

အရူပါဟာရေ ပန၊ နာမ်အာဟာရသည်ကား။ ဖဿာဟာရော၊ ဖဿာဟာရ လည်းကောင်း။ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရော၊ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ လည်းကောင်း။ ဝိညာဏဟာရော စ၊ ဝိညာဏဟာရလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဝိဇော၊ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ တယောပိ၊ သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။

ဧတေ ဓမ္မာ၊ ထိုနာမ်ပစ္စည်း တရားတို့သည်။ သဟဇာတာနံ၊ သဟဇာတ် ဖြစ်ကုန်သော။ နာမရူပဓမ္မာနံ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့အား။ အာဟာရပစ္စယာ၊ အာဟာရပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဟဇာတာ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော။ နာမရူပဓမ္မောစ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့သည်လည်း။ တေသံ၊ ထိုနာမ် အာဟာရတရားသုံးပါးတို့၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်ကုန်၏။

အာဟာရသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အာဟာရော၊ အာဟာရ မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဘုသံ၊ ပြင်းစွာ၊ ဟရဏဋ္ဌေန၊ ဖြစ်စေခြင်း ထောက်ပံ့ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ အာဟာရော၊ အာဟာရမည်၏။ ဘုသံဟရဏဋ္ဌေနာတိ စ၊ ဘုသံဟရဏ အနက်ဟူသည်လည်း။ ဒဠ္ဋံ၊ ပြင်းစွာ။ ပဝတ္တာပနဋ္ဌေန၊ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ စိရကာလံ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ ဌိတိယာ၊ တည်ခြင်းငှာ။ ဝုဗ္ဗိယာ၊ ကြီးပွားခြင်းငှာ။ ဝိရဋ္ဌိယာ၊ စည်ပင်ခြင်းငှာ။ ဝေပုလ္လာယ၊ ပြန့်ပြောခြင်းငှာ။ ဥပတ္တမ္ဘနဋ္ဌေန၊ ထောက်ပံ့ခြင်း ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဇနနကိစ္စယုတ္တော၊ ဖြစ်စေခြင်းဇနနကိစ္စနှင့် ယှဉ်သော၊ အာဟာရောပိ၊ အာဟာရသည် လည်း။ ဥပတ္တမ္ဘန ကိစ္စပုဓာနော၊ ထောက်ပံ့ခြင်းကိစ္စလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

အဇ္ဈတ္တိကရုပ်အစဉ်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် ရုပ်အာဟာရ နှစ်မျိုးလုံးသည်ပင် အာဟာရမည်ခြင်းကိုပြခြင်း

တ္ထ၊ ထိုအာဟာရပစ္စည်း၌။ အတ္တော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဒုဝိဓော၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ ရူပါဟာရော၊ ရုပ် အာဟာရသည်။ အဇ္ဈတ္တသန္တေန၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌။ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ၊ အကြောင်းတရားလေးပါးသည် ဖြစ်စေအပ် သော။ ရူပကာယံ၊ ရုပ်အပေါင်းကို။

ဥပဗြူဟယန္တော၊ ပွားစေလျက်။ ဘုသံ၊ လွန်စွာ။ ဟရတိ၊ ရုပ်အပေါင်းကို။
ဥပဗြူဟယန္တော၊ ပွားစေလျက်။ ဘုသံ၊ လွန်စွာ။ ဟရတိ၊ စောင့်ရှောက်ထောက်ပံ့
ဖြစ်စေတတ်၏။ ဒဠ္ဗ၊ ပြင်းစွာ။ ပဝတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေ၌။ စိရံ အဒ္ဓါနံ၊ ရှည်မြင့်စွာသော
ကာလသို့။ ဂမေတိ၊ ရောက်စေတတ်၏။ တံတံအာယုကပ္ပ ပရိယောသာနံ၊
ထိုထိုအာယုကပ် အသက်အပိုင်းအခြား၏အဆုံးသို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေတတ်၏။
ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ အာဟာရော၊ အာဟာရမည်၏။

နာမ်အာဟာရတရား သုံးပါး၏ကိစ္စအသီးသီးကိုပြခြင်း

ဇဿာဟာရော၊ ဇဿာဟာရသည်။ အာရမ္မဏေသု၊ အာရုံတရားတို့၌။
ဣဋ္ဌာ နိဋ္ဌရသံ၊ ဣဋ္ဌရသ၊ အနိဋ္ဌရသကို။ နိဟရန္တော၊ ထုတ်ယူလျက်။
သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့သို့။ ဘုသံ၊ လွန်စွာ။ ဟရတိ၊
ပို့ဆောင်တတ်၏။ မနောသဉ္ဇေတ နာဟာရေ၊ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရသည်။
ကာယဝစီမနော ကမ္မေသု၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့၌။ ဥဿာဟံ၊
လုံ့လကို။ ဇနေန္တော၊ ဖြစ်စေလျက်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။
ဘုသံ၊ ပြင်းစွာ။ ဟရတိ၊ ဆောင်တတ်၏။ ဝိညာဏဟာရော၊ ဝိညာဏာ
ဟာရသည်။ အာရမ္မဏဝိဇာနနဋ္ဌေန၊ အာရုံကို သိခြင်းဟူသော အနက်ဖြင့်။
ပုဗ္ဗင်္ဂမကိစ္စံ၊ ရှေ့သွားဖြစ်၍ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကိစ္စကို။ ဝဟန္တော၊ ရွက်ဆောင်လျက်။
သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ ဘုသံ၊ ပြင်းစွာ။ ဟရတိ၊ ဆောင်တတ်၏။
ဒဠ္ဗ၊ မြဲမြံစွာ။ ပဝတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ စိရံ အဒ္ဓါနံ၊ ရှည်မြင့်စွာသော
အခွန်သို့။ ဂမေတိ၊ ရောက်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ အာဟာရော၊
အာဟာရမည်၏။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို။ ဘုသံ၊ ပြင်းစွာ။
ဟရန္တော၊ ဆောင်သည်ရှိသော်။ သဟဇာတရူပဓမ္မေပိ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်သော
ရုပ်တရားတို့ကိုလည်း။ ဘုသံ၊ ပြင်းစွာ ဟရတိယေဝ၊ ဆောင်သည်သာလျှင်တည်း။

သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ငှက်၏ဥပမာကိုဆောင်၍ အာဟာရပစ္စည်း ကျေးဇူးပြုပုံကို လင်းပြခြင်း

ဣဓ၊ ဤအာဟာရပစ္စည်းအရာ၌။ သုတ္တန္တနယောပိ၊ သုတ္တနည်းကိုလည်း။
ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။ သကုဏ နာမ၊ ငှက်တို့မည်သည်ကား။ စက္ခုဟိ၊
မျက်စိတို့ဖြင့်။ ဒိသာဝိဒိသံ၊ တူရူအရပ် အထောင့်အရပ်ကို။ ဝိဘာဝေတွာ၊
ပိုင်ခြားမှတ်သား ထင်ရှားစေလျက်။ ပတ္တေဟိ၊ အတောင်တို့ဖြင့်။ ရက္ခတော၊
သစ်တစ်ပင်မှ။ ရက္ခံ၊ သစ်တစ်ပင်သို့။ ဝနတော၊ တောတစ်တောမှ။ ဝနံ၊
တောတစ်တောသို့။ အာကာသေန၊ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်။ ပက္ခန္တိတွာ၊ ပျံ၍။
တုဏှကေပိ၊ နှုတ်သီးတို့ဖြင့်။ ဖလာဖလာနိ၊ သစ်သီးကြီးငယ်တို့ကို။ တုဒိတွာ၊
ထိုးဆိတ်စားသောက်၍။ ယာဝဇီဝံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ အတ္တာနံ၊ ကိုယ်ကို။
ယာပေန္တိ ယထာ၊ မျှစေကုန်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ၊ ဣမေ သတ္တာ၊ တို့သည်။
ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ၊ ဝိညာဉ် ခြောက်ပါးတို့ဖြင့်။ ဆအာရမ္မဏာနိ၊ အာရုံ
ခြောက်ပါးတို့ကို။ ဝိဘာဝေတွာ၊ ဇောအစဉ်တွင် ထင်ထင်ရှားရှား မှတ်သားပိုင်းခြား
လျက်။ ဆဟိ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရေဟိ၊ ခြောက်ပါးသော မနောသဉ္ဇေတနာ
အာဟာရ တို့ဖြင့်။ အာရမ္မဏဝတ္ထုပ္ပဋိလာဘတ္တာယ၊ အာရုံတည်းဟူသော
မှီရာဝတ္ထုကိုရခြင်း အကျိုးငှာ။ ဥဿုက္ကနံ၊ ကြောင့်ကြလုံ့လကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။
ဆဟိ ဖဿာဟာရေဟိ၊ ခြောက်ပါးသော ဖဿာဟာရတို့ဖြင့်။ အာရမ္မဏေသု၊
အာရုံတို့၌။ ရသံ၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌရသကို။ ပါတုဘဝန္တံ၊ ထင်ရှားဖြစ်သည်ကို။ ကတွာ၊
ပြု၍။ သုခဒုက္ခံ၊ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာကို။ အနုဘဝန္တံ၊ ခံစားကြကုန်၏။
ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ဝိညာဏေဟိ၊ ဝိညာဉ်ခြောက်ပါး တို့ဖြင့်။ အာရမ္မဏာနိ၊
အာရုံခြောက်ပါးတို့ကို။ ဝိဘာဝေတွာ၊ ထင်ရှားစေလျက်။ နာမရူပသမ္ပတ္တိံ၊
နာမ်ရုပ်နှစ်ပါး၌ ပြည့်စုံခြင်းကို။ သာဓေန္တိ၊ ပြီးစေကုန်၏။ ဖဿေဟိ၊ ဖဿတို့ဖြင့်။
အာရမ္မဏေသု၊ အာရုံတို့၌။ ရသံ၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌရသကို။ ပါတုဘဝန္တံ၊
ထင်ရှားဖြစ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနံ၊ အာရုံ၏ အရသာကို
ခံစားတတ်သော။ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ သမ္မာဒေတွာ၊ ပြည့်စုံစေလျက်။ တဏှာ
ဝေပုလ္လံ၊ တဏှာ၏ ပြန့်ပြောခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ စေတနာဟိ၊
စေတနာတို့ဖြင့်။ တဏှာမူလကာနိ၊ တဏှာလျှင်အကြောင်းရင်း ရှိကုန်သော။

နာနာကမ္မာနိ၊ အထူးထူးသော ကောင်းမှု မကောင်းမှုတို့ကို။ ပသဝေတွာ၊ ပွားစေလျက်။ ဘဝတော၊ တစ်ဘဝမှ။ ဘဝံ၊ တစ်ဘဝသို့။ သံသရန္တိ၊ ပြောင်းရွှေ့ကျင်လည်ကြရကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အာဟာရဓမ္မာနံ၊ အာဟာရတရားတို့၏။ မဟန္တံ၊ ကြီးစွာသော။ အာဟာရကိစ္စံ၊ ဆောင် တတ်သော သတ္တိကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် သုတ္တန်နည်းတည်း။

အာဟာရပစ္စယဒီပနာ၊ အာဟာရပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၆- ဣန္ဒြိယပစ္စယော

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၏ ဘေဒကိုပြခြင်း။

ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စယော၊ သဟဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စယော၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ရူပဇီဝိန္ဒြိယပစ္စယော၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဝိဓော၊ သုံးပါးအပြားရှိ၏။

သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို
သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသော ဣန္ဒြိယပစ္စည်းတို့တွင်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ မနိန္ဒြိယံ၊ မနိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ သုခိန္ဒြိယံ၊ သုခိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ၊ ဒုက္ခိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ သောမနဿိန္ဒြိယံ၊ သောမနဿိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ၊ ဒေါမနဿိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ ဝီရိယိန္ဒြိယံ၊ ဝီရိယိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ သတိန္ဒြိယံ၊ သတိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ သမဓိန္ဒြိယံ၊ သမာဓိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ ပညိန္ဒြိယံ၊ ပညိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ အနညာတညာဿမိတိန္ဒြိယံ၊ အနညာတမိညဿာမိတိန္ဒြိယလည်းကောင်း၊ အညိန္ဒြိယံ၊ အညိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ အညာတာဝိန္ဒြိယံ၊ အညာတာဝိန္ဒြိယလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပန္နရသိန္ဒြိယဓမ္မာ၊ တစ်ဆယ့်ငါးပါးသော နာမ်ဣန္ဒြိယ တရားတို့သည်။ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စယော

နာမ၊ သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း မည်၏။ တေဟိ၊ ထိုတစ်ဆယ့်ငါးပါးသော နာမ်လူန္ဒြေပစ္စည်းတရားတို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တ စေတသိကဓမ္မာ စ၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ ရူပဓမ္မာ စ၊ ရုပ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ တဿ၊ ထိုသဟဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့မည်ကုန်၏။

ပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၌ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်ကို ထုတ်၍ပြခြင်း

စက္ခုန္ဒြိယံ၊ စက္ခုန္ဒြေလည်းကောင်း၊ သောတိန္ဒြိယံ၊ သောတိန္ဒြေလည်းကောင်း။ ဃာနိန္ဒြိယံ၊ ဃာနိန္ဒြေလည်းကောင်း။ ဇိဝိန္ဒြိယံ၊ ဇိဝိန္ဒြေလည်းကောင်း။ ကာယိန္ဒြိယံ၊ ကာယိန္ဒြေလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဣန္ဒြိယရူပါနိ၊ ရုပ်လူန္ဒြေငါးပါး တို့သည်။ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စယော၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းမည်၏။ ပဉ္စဝိညာဏစိတ္တာ စေတသိကဓမ္မာ၊ ပဉ္စဝိညာဏစိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗစိတ္တာ ဓာရဏစေတသိက် ခုနစ်ခု ဖြစ်သော တရားတို့သည်။ တဿ၊ ထိုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်ကိုထုတ်၍ပြခြင်း

ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည်။ ရူပါဇီဝိတိန္ဒြိယ ပစ္စယော၊ ရုပ်ဇီဝိန္ဒြိယပစ္စည်းမည်၏။ သဗ္ဗာနိ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဇီဝိတရူပဇီတာနိ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ တဿ၊ ထိုရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ မည်ကုန်၏။

ဣန္ဒြိယသဒ္ဓါ၏နက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ဣန္ဒြိယံ၊ ဣန္ဒြိယ မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဣဿရိယ ဌေန၊ အစိုးရခြင်းတည်း ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယံ၊ ဣန္ဒြိယမည်၏။ တတ္ထ၊ တိုအစိုးရ၏ဟူသော စကား၌။ တတ္ထ၊ အဘယ်တရား၌။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရသနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ အတ္တနော အတ္တနော၊

မိမိ မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နသု ဓမ္မေသု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၌။ ဣဿရိယံ၊
အစိုးရသည်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကာ။ ပရိဟာရော အဖြေတည်း။ ကသ္မိံ
ကသ္မိံ ကိစ္စေ၊ အဘယ် အဘယ်အမှုကိစ္စ၌။ ဣဿရိယံ။ အစိုးရသနည်း။
ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စေ၊ မိမိ
မိမိတို့၏ အမှုကိစ္စ၌။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရသည်တည်း။ နာမဇီဝိတံ၊
နာမ်ဇီဝိန္ဒြေသည်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏။ ဇီဝနကိစ္စေ၊ ခဏတ္တယ
ကာလဆုံးတိုင် မြဲခိုင်မပျက် အသက်ရှင်မှုကိစ္စ၌။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရ၏။
ဇီဝနကိစ္စေတိ၊ ဇီဝနကိစ္စ ဟူသည်ကား။ အာယုဝဗ္ဗ နကိစ္စေ၊ အသက်ပွားများခြင်း
အမှု၌။ သန္တတိဌိ တိယာ၊ သန္တတိဌိ၏။ စိရကာလဌိတိကိစ္စေ၊ ကြာမြင့်စွာသော
ကာလပတ်လုံး တည်ခြင်းအမှု၌။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။
မနိန္ဒြိယံ၊ မနိန္ဒြေသည်။ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏကိစ္စေ၊ အာရုံကိုယူခြင်းအမှု၌။
သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ၊ သမ္ပတယုတ္တရားတို့ကို။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရ၏။ အဝသေသော၊
ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော။ ဣန္ဒြိယဌော၊ ဣန္ဒြေတို့၏ အနက်သဘောကို။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဣန္ဒြိယယမကဒီပနိယံ၊ ဣန္ဒြိယယမိုက် ကို ဖွင့်ပြသော
ဣန္ဒြိယယမကဒီပနိကျမ်း၌၊ ဝုတ္တောယေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာလျှင်တည်း။

ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ နှစ်ပါးတို့ကို ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် မယူထိုက်သည်ကို လင်းပြခြင်း

ဧတ္ထ၊ ဤအရပ်၌။ ဝဒေယျ၊ ဆိုရာ၏။ ကိံ ဝဒေယျ၊ အသို့ဆိုရာ
သနည်းဟူ မူကား။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဣတ္ထိန္ဒြိယပုရိသုန္ဒြိယဓမ္မာ၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ
ရုပ် ပုရိသိန္ဒြိယ ရုပ်တရားတို့သည်။ ဣန္ဒြိယဘူတာ၊ ဣန္ဒြေဖြစ်ကုန်သည်။
သမာနာပိ၊ ဖြစ်ကုန်လျက် လည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ၊
ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌။ ဝိသု၊ အသီး။ န ဂဟိတာ၊ မယူအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။
ဝဒေယျ၊ ဆိုရာ၏။ ပစ္စယကိစ္စဿ၊ ပစ္စယသတ္တိ၏။ အဘာဝတော၊
မရှိသောကြောင့်။ န ဂဟိတာ၊ မယူအပ်။

ပစ္စယသတ္တိသုံးမျိုးကို လင်းပြခြင်း

ဟိ၊ ချဲ့၍ဆိုဦးအံ့။ ပစ္စယကိစ္စံ၊ ပစ္စယသတ္တိသည်၊ ဇေနကိစ္စံ၊ ဇေနသတ္တိလည်းကောင်း။ ဥပတ္တန္တနကိစ္စံ၊ ဥပတ္တန္တနသတ္တိလည်းကောင်း။ အနုပါလနကိစ္စံ၊ အနုပါလနသတ္တိလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဝိဓံ၊ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသော ပစ္စယသတ္တိတို့တွင်။ ယော ပစ္စယော၊ အကြင်ပစ္စည်းသည်။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏။ ဥပ္ပာဒါယ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ယသ္မိံ၊ အကြင်ပစ္စည်းသည်။ အသတိ၊ မရှိသော်။ ပစ္စယုပ္ပန္နော ဓမ္မော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ တဿ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မ ဖြစ်ခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယကိစ္စံ၊ ပစ္စယသတ္တိသည်။ ဇေနကိစ္စံ နာမ၊ ဇေနသတ္တိ မည်၏။ ဝါ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မကို ဖြစ်စေတတ်သော သတ္တိမည်၏။ အနန္တရပစ္စ ယော ယထာ၊ အနန္တရပစ္စည်းမျိုး ကဲ့သို့တည်း။ ယော ပစ္စယော၊ အကြင် ပစ္စည်းသည်။ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏။ ဌိတိယာ စ၊ တည်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း။ ဝုဗ္ဗိယာ စ၊ ကြီးပွားခြင်းငှာ လည်းကောင်း။ ဝိရဠိယာ စ၊ စည်ပင်ခြင်းငှာ လည်းကောင်း။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ယသ္မိံ၊ အကြင်ပစ္စည်း သည်။ အသတိ၊ မရှိသော်။ ပစ္စယုပ္ပန္နောဓမ္မော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ န ဝဗ္ဗတိ၊ မကြီးပွား။ နဝိရူဟတိ၊ မစည်ပင်။ တဿ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မ၏ တည်တံ့ကြီးပွား စည်ကားခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယကိစ္စံ၊ ပစ္စယသတ္တိသည်။ ဥပတ္တန္တနကိစ္စံနာမ၊ ဥပတ္တန္တနသတ္တိမည်၏။ ဝါ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မကို ထောက်ပံ့တတ်သော သတ္တိမည်၏။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော ယထာ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းမျိုး ကဲ့သို့တည်း။ ယော ပစ္စယေန္တ၊ အကြင်ပစ္စည်းသည်။ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏။ ပဝတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ယေန၊ အကြင်ပစ္စည်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ပစ္စယုပ္ပန္နော ဓမ္မော၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားသည်။ စိရကာလံ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး။ န ပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်။ သန္တတိဂမနံ၊ အစဉ်မပြတ် တစ်စပ်တည်းဖြစ်ခြင်းသည်။ ဆိန္ဒူတိ၊ ပြတ်၏။ တဿ၊ ထိုပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မ၏ အစဉ်မပြတ် တစ်စပ်တည်း ဖြစ်ခြင်းငှာ ကျေးဇူးပြုတတ်သောပစ္စည်း၏။ ပစ္စယကိစ္စံ၊ ပစ္စယသတ္တိသည်။

အနုပါလနကိစ္စံ နာမ၊ အနုပါနသတ္တိ မည်၏။ ဝါ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ဓမ္မ အစဉ်မပြတ်
အောင် စောင့်ရှောက်တတ်သော သတ္တိမည်၏။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စယော ယထာ၊
ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းကဲ့သို့တည်း။ ။ ပန၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဧတေ ဒွေ
ဣန္ဒြိယဓမ္မော၊ ထိုဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ တရားနှစ်ပါးတို့သည်။ တေသု တီသု
ပစ္စယကိစ္စေသု၊ ထိုပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပစ္စယသတ္တိသုံးမျိုးတို့တွင်။ ဧကကိစ္စံပိ၊
တစ်ခုသော ကိစ္စမျှကိုလည်း။ န သာဓေန္တိ၊ မပြီးစေကုန်။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။
ဧတေ ဒွေ ဓမ္မော၊ ထိုရုပ်ဣန္ဒြေတရားနှစ်ပါးတို့ကို။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း
နှင့်။ ဝိသု၊ ပစ္စယဓမ္မအသီး။ န ဂတိတာ၊ မယူအပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။
ပရိဟာရော၊ အဖြေတည်း။

ဣတ္ထိဘောပုမ္ဘောတို့ကို ဣန္ဒြိယပစ္စည်းနှင့် မယူထိုက်သော်လည်း
ဣန္ဒြိယခေါ်ထိုက်သေးကြောင်းကို လင်းပြခြင်း

ဧဝံ၊ ဤသို့ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းအသီးထုတ်၍ မယူအပ်ကုန်သည်။ သန္တေ၊
ဖြစ်လတ်သော်။ ဧတေ ဒွေ ဓမ္မော၊ ထိုဣတ္ထိဘော ပုမ္ဘော တရားနှစ်ခုတို့ကို။
ဣန္ဒြိယာတိပိ၊ ဣန္ဒြေတို့ဟူ၍လည်း။ န ဝတ္တဗ္ဗာ၊ မဆိုကောင်းတော့ပြီ။ ဣတိ၊
ဤသို့။ စေ ဝဒေယျ၊ အကယ်၍ဆိုငြားအံ့။ န ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဣန္ဒြေဟူသော
အမည်တပ်၍ မဆိုအပ်ကုန်သည်။ နော၊ မဟုတ်ကုန်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်
နည်းဟူမူကား။ ဣန္ဒြိယကိစ္စသဗ္ဘာဝတော၊ အစိုးရခြင်းကိစ္စ ရှိသေးသောကြောင့်
တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဣတ္ထိဘောပုမ္ဘောတို့၏ အစိုးရခြင်းကိစ္စကို လင်းပြခြင်း

ဧတေသံ၊ ထိုဣတ္ထိဘာဝရုပ်တို့၏။ ဣန္ဒြိယကိစ္စံ၊ အစိုးရခြင်း ကိစ္စဟူသည်။
ကိံ ပန၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ လိင်္ဂံ
နိမိတ္တ ကုတ္တ အာကပ္ပေသု၊ အသွင်အရိပ် နိမိတ်သဏ္ဌာန် ပုံဟန်အမူအရာတို့၌။
ဣဿရတာ၊ အစိုးရသည့်အဖြစ်သည်။ ဣန္ဒြိယကိစ္စံ၊ ဣန္ဒြိယကိစ္စတည်း။ တထာ၊
ထိုစကားသည်။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။
ပဋိသန္ဓိ ကွဏေ၊ ပဋိသန္ဓေ ခဏ၌၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယရူပံ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေရုပ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊

ဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ သန္တာနေ၊ သန္တာန်၌။ စတူဟိ၊ လေးပါးကုန်သော။
 ကမ္မာဒီဟိ၊ ကံအစရှိကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊
 ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စက္ခန္ဓာဓမ္မာ၊ ခန္ဓာငါးပါးတရားတို့သည်။ ဣတ္ထိဘာဝါယ၊
 မိန်းမ၏ အဖြစ်အလိုငှာ။ ပရိဏမန္တိ၊ ညွတ်ကုန်၏။ သော အတ္တဘာဝေါ၊
 ထိုအတ္တဘာဝသည်။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဣတ္ထိနိမိတ္တ ဣတ္ထိကုတ္တ
 ဣတ္ထာကပ္ပယုတ္တော၊ မိန်းမ၏အသွင်အပြင် မိန်းမ၏နိမိတ်သဏ္ဌာန် မိန်းမ၏ပုံဟန်
 မိန်းမ၏အခြင်းအရာတို့နှင့် ယှဉ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အညထာ၊
 ဣတ္ထိလိင်္ဂံစသော အခြင်းအရာမှတစ်ခြား တစ်ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်။
 နောဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတ္ထိန္ဒြိယရူပံ၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယရုပ်သည်။ တေ ပဉ္စက္ခန္ဓာဓမ္မော၊
 ထိုခန္ဓာငါးပါးတရားတို့ကို။ န စ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေသည်လည်း မဟုတ်။ န စ
 ဥပတ္တမ္ဘတိ၊ တည်တံ့ကြီးပွား စည်းကားခြင်းငှာလည်း မထောက်ပံ့။ နာပိ
 အနုပါလေတိ၊ အစဉ်မပျက်စေခြင်းငှာလည်း မစောင့်ရှောက်။ အထ ခေါ၊
 စင်စစ်သော်ကား။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါး တရားတို့သည်။ အတ္တနော
 အတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏။ ပစ္စယေဟိ၊ အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နမာနာ၊
 ဖြစ်ကုန်လျက်။ ဧဝဇ္ဇေဝဇ္ဇ၊ ဤသို့ ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်သာလျှင်။
 ဥပ္ပန္နန္တု၊ ဖြစ်ကုန်လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဏံ၊ အာဏာကို။ ဌပေန္တံ ဝိယ၊
 ထားဘိသကဲ့သို့။ တေသု၊ ထိုတရားတို့၌။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အာနုဘာဝံ၊
 တန်ခိုးသတ္တိကို။ ပဝတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တေ ဓမ္မော၊ ထိုတရားတို့သည်လည်း။
 တထေဝ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်သာလျှင်။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အညထာ၊
 တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သာ။ နောဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အညထာ၊
 တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ နော ဥပ္ပန္နန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ ဣတ္ထိန္ဒြိယရူပဿ၊
 ဣတ္ထိန္ဒြိယရုပ်၏။ ဣတ္ထိလိင်္ဂံဒီသု၊ မိန်းမ၏ အသွင်အပြင်စသည်တို့၌။
 ဣဿရတာ၊ အစိုးရသည့်အဖြစ်တည်း။ ပုရိသိန္ဒြိယ ရူပဿ၊ ပုရိသိန္ဒြေရုပ်၏။
 ပုရိသလိင်္ဂံဒီသု၊ ယောက်ျား၏အသွင်အပြင်စသည်တို့၌။ ဣဿရတာယံ၊
 အစိုးရသည့်အဖြစ်၌လည်း။ ဧသ နယော၊ ဤနည်းလျှင်နည်းရှိ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။
 ဧတေ ဒွေ ဓမ္မာ၊ ထိုဣတ္ထိဘာဝရုပ် ပုပ္ဖာဝရုပ် တရားနှစ်ပါးတို့သည်။ လိင်္ဂံဒီသု၊
 အသွင်အပြင်စသည်တို့၌။ ဣန္ဒြိယကိစ္စသမ္ဘာ ဝတော၊ အစိုးရခြင်းကိစ္စရှိသေးသည်

ဖြစ်သောကြောင့်။ ဣန္ဒြိယာ နာမ၊ ဣန္ဒြေတို့ မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဟဒယဝတ္ထု၏ ဣန္ဒြိယကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်ခြင်းကို ပြခြင်း

ဟဒယဝတ္ထု ရူပံ ပန၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်ကား။ ဒွိန္နံ ဝိညာဏဓာတုနံ၊
နှစ်ပါးသော မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ နိဿယဝတ္ထုကိစ္စံ၊
မှီရာဝတ္ထုကိစ္စကို။ သာဓေယမာနံပိ၊ ပြီးစေသော်လည်း။ တာသု၊ ထိုနှစ်ပါးသော
မနောဓာတ် မနောဝိညာဏ ဓာတ်တို့၌။ ဣန္ဒြိယကိစ္စံ၊ အစိုးရခြင်းကိစ္စ။ န
သာဓေတိ၊ မပြီးစေ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ၊ ဟိ ယသ္မာ၊
အကြင်ကြောင့်။ ဘာဝိတစိတ္တဿ၊ ပွားစေအပ် ပြီးသောစိတ်ရှိသော။ ပုဂ္ဂလဿ၊
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဟဒယရူပေ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။ ပသန္နေ ဝါ၊ ကြည်လင်သည်မူ
လည်း။ ဇာတေပိ၊ ဖြစ်သော်လည်းကောင်း။ အပ္ပသန္နေ ဝါ၊ မကြည်လင်
သည်မူလည်း။ ဇာတေပိ၊ ဖြစ်သော်လည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏ ဓာတုယော၊
မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည်။ တဒနုဝတ္ထိကာ၊ ထိုဟဒယဝတ္ထုသို့လိုက်၍
ဖြစ်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယကိစ္စံ၊
ဣန္ဒြိယကိစ္စကို။ န သာဓေတိ၊ မပြီးစေနိုင်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒယဝတ္ထုရူပံ၊
ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည်။ ပဉ္စပသာဒဝတ္ထုရူပါနိ ဝိယ၊ ပဉ္စပသာဒ ဝတ္ထုရုပ်တို့ကဲ့သို့။
ပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စယော၊ ပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းအသီးသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဣန္ဒြိယပစ္စယဒီပနာ၊ ဣန္ဒြိယစွည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၇- ဈာနပစ္စယော

ဈာနပစ္စည်း၏ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဈာနင်္ဂါနိ၊ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည်။ ဈာနပစ္စယော၊
ဈာနပစ္စည်းမည်၏။ ကတမေ သတ္တ၊ အဘယ်ခုနစ်ပါးတို့နည်းတူမူ၊ ဝိတက္ကော၊
ဝိတက်စေတသိက်တည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါလည်းကောင်း။ ဝိစာရော၊ ဝိစာရ
စေတသိက်တည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါလည်းကောင်း။ ပီတိ၊ ပီတိစေတသိက်တည်း

ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါလည်းကောင်း။ သောမနဿံ၊ သောမနဿဝေဒနာတည်း။
 ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ လည်းကောင်း။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာတည်း။ ဟူသော
 ဈာန်အင်္ဂါလည်းကောင်း။ ဥပေက္ခာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတည်း။ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ
 လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်တည်း။ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ
 လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ သတ္တ၊ ဤခုနစ်ပါး တို့တည်း။ တေတိ၊ ထိုဈာန်အင်္ဂါ
 ခုနစ်ပါးတို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇိတာ၊
 ပဉ္စဝိညာဏသည်ကြည်အပ်ကုန်သော။ စိတ်တစေတသိကဓမ္မာ စ၊ စိတ်စေတသိက်
 တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ ရူပဓမ္မာ စ၊ ရုပ်တရားတို့သည် လည်းကောင်း။
 တဿ၊ ထိုဈာန်ပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား မည်ကုန်၏။

ဈာနသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ ဈာနံ၊
 ဈာန်မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုတ္တာ၊ အမေးတည်း။ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန၊
 အာရုံသို့ကပ်၍ ရှုခြင်းတည်း။ ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဈာနံ၊ ဈာန်မည်၏။
 ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေနာတိ စ၊ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ဟူသည်လည်း။ မနဿ၊ စိတ်ဖြင့်။
 အာရမ္မဏံ၊ အာရုံသို့။ ဥပဂစ္ဆာ၊ ကပ်၍။ နိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ပေက္ခနဋ္ဌေန၊ ရှုခြင်းဟူသော
 အနက်ကြောင့်။ ဈာနံ၊ ဈာန်မည်၏။

ဈာန်တရားသည် အာရုံသို့ကပ်၍ မြဲမြံစွာရှုကြည့်ပုံကို လေးသမားဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြခြင်း

ယထာဟိ၊ ဥပမာအဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။ ဣဿာသော၊ လေးသမား
 သည်။ ဒူရေ၊ အဝေး၌။ ဌတွာ၊ ရပ်၍။ ခုဒ္ဒကေ၊ ငယ်သော။ လက္ခမဏ္ဍလေ၊
 မှတ်တိုင်စက်ကွင်း၌။ သရံ၊ မြားကို။ ပဝေသေန္တော၊ ပစ်သွင်းလိုသည်ရှိသော်။
 ဟတ္ထေဟိ၊ လက်တို့ဖြင့်။ သရံ၊ မြားကို။ ဥဇုကဉ္စ၊ ဖြောင့်သည်ကို လည်းကောင်း။
 နိစ္စလဉ္စ၊ မလှုပ်သည်ကိုလည်းကောင်း။ ကတွာ၊ ပြ၍။ မဏ္ဍလဉ္စ၊ မှတ်တိုင်
 စက်ကွင်း ကိုလည်း ဝိဘူတံ၊ ထင်ရှားသည်ကို ကတွာပြ၍၊ စက္ခုနာ၊ မျက်စိဖြင့်။
 နိဇ္ဈာနယန္တော၊ စိုက်စိုက်စူးစူး ပြူးပြူးကြည့်လျက်။ ပဝေသေတိ၊ ပစ်သွင်း၏။

ဧဝမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ၊ ဤခုနစ်ပါးသော
 ဈာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဥဇုကဉ္စ၊ ဖြောင့်သည်ကို လည်းကောင်း။
 နိစ္စလဉ္စ၊ မလှုပ်သည်ကိုလည်းကောင်း။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အာရမ္မဏဉ္စ၊
 အာရုံကိုလည်း။ ဝိဘူတံ၊ ထင်သည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိဇ္ဈာယန္တော၊ ရှုသော၊
 ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ၊ ကပ်၍ရု၏ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။
 ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥပနိဇ္ဈာယိတွာ၊ ကပ်၍ရူပြီး၍။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိသော။ ကာယကမ္မံ
 ဝါ၊ ကာယကံအမှုကိုလည်းကောင်း။ ဝစီကမ္မံ ငါ၊ ဝစီကံအမှုကိုလည်းကောင်း။
 မနောကမ္မံ ဝါ၊ မနောကံအမှုကိုလည်းကောင်း။ ကရောန္တေ၊ ပြုသည်ရှိသော်။
 အဝိရဇ္ဈမာနော၊ မချွတ်မတိမ်း မယိမ်းစေသည်ဖြစ်၍။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ တတ္ထ၊
 ထိုစကား၌။ ကာယကမ္မံ နာမ၊ ကာယကံအမှုမည်သည်ကား။ အဘိက္ကမပုဋိက္က
 မာဒိကံ၊ ရှေ့သို့လှမ်းခြင်း နောက်သို့ ဆုတ်ခြင်း စသည်ကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။
 ဝစီကမ္မံ နာမ၊ ဝစီကံမူ မည်သည်ကား။ အက္ခရဝဏ္ဏပရိပုဏ္ဏံ၊ အက္ခရာပုဒ်ဗျည်း
 တို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဝစီဘေဒကရဏံ၊ နှုတ်သံစကား မြွက်ကြားခြင်းကို။ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။ မနောကမ္မံနာမ၊ မနောကံမူမည်သည်ကား။ ယံကိဉ္စိ၊ ခပ်သိမ်းသော။
 မနသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ အာရမ္မဏဝိဘာဝနံ၊ အာရုံထင်ရှားစေခြင်း ကို။ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။ ဒါနကမ္မံဝါ၊ ဒါနအမှုကိုလည်းကောင်း၊ ပါဏာတိပါတကမ္မံ ဝါ၊
 သူ့အသက်သတ်ခြင်းအမှုကို လည်းကောင်း။ အနုရူပေဟိ၊ အမှုအားလျောက်ပတ်
 ကုန်သော။ ဈာန်ဂေဟိ၊ ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဒုဗ္ဗံ၊ လေန၊
 အားနည်းသော။ စိတ္တေန၊ စိတ်ဖြင့်။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း
 သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ ကုသလာကုသလ
 ကမ္မေသု၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ တို့၌။ ဧသ နယော၊ ဤနည်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
 သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသည်လျှင် စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်တည်း။

ဈာန်တရားတို့၏ အသီးသီးသော လက္ခဏာကို လင်းပြခြင်း

အယဉ္စ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကိုလည်း။ ဝိတက္ကာဒိနံ၊ ဝိတက်
 အစရှိကုန်သော။ ဈာန်ဂံဓမ္မာနံ၊ ဈာန်တရားတို့၏။ ဝိသုံ ဝိသုံ၊ အသီးအသီးသော။
 သဘာဝလက္ခဏေဟိ၊ သဘောလက္ခဏာတို့ဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗော၊ ပြအပ်၏။
 ဝိတက္ကာ၊ ဝိတက်တည်းဟူသော ဈာန်သည်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္ပယုတ်တရား

တို့ကို။ အာရမ္မဏာဘိနိရောပန လက္ခဏော၊ အာရုံသို့ရှေးရှုတင်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သော၊ ထိုဝိတက်သည်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ 'အာရမ္မဏော၊ အာရုံ၌။ ဒဋ္ဌံ၊ မြေစွာ။ နိယောဇေတိ၊ ယှဉ်စေ၏။ ဝိစာရော၊ ဝိစာရတည်း ဟူသော ဈာန်သည်။ အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော၊ အာရုံကို အဖန်တလဲလဲ သုံးသပ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သော၊ ထိုဝိစာရသည်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ အာရမ္မဏော၊ အာရုံ၌။ ဒဋ္ဌံ၊ မြေစွာ။ သံယောဇေတိ၊ ကောင်းစွာယှဉ်တွဲစေ၏။ ပီတိ၊ ပီတိတည်းဟူသော ဈာန်သည်။ အာရမ္မဏသမ္ပိယာယနလက္ခဏော၊ အာရုံကိုကောင်းစွာ မြတ်နိုး ချစ်ခင်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သာ၊ ထိုပီတိသည်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ အာရမ္မဏော၊ အာရုံ၌။ ပရိဘုဉ္ဇံ၊ မြတ်နိုး နှစ်သက် စုံမက်သည်ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ တိဿောပိ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသုံးပါး တို့သည်လည်း။ အာရမ္မဏရသာနဘဝန လက္ခဏော၊ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ တာပိ၊ ထိုဝေဒနာ သုံးပါးတို့သည်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ အာရမ္မဏော၊ အာရုံ၌။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ မဇ္ဈတ္တရသာနဘဝနကိစ္စေ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အရသာ အနိဋ္ဌာရုံအရသာ မဇ္ဈတ္တာရုံအရသာကို ခံစားခြင်းကိစ္စဖြင့်။ ဒဋ္ဌပ္ပဋိဗဒ္ဓံ၊ မြေစွာ ဖွဲ့သည်ကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုတတ်ကုန်၏။ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက် တည်းဟူသော ဈာန်သည်။ သမ္မာဓာနံ လက္ခဏော၊ ကောင်းစွာထားခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သာပိ၊ ထိုဧကဂ္ဂတာဈာန် သည်လည်း။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ အာရမ္မဏော၊ အာရုံ၌။ နိစ္စလံ၊ မလှုပ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဌပေတိ၊ ထားတတ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မလှုပ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဌပေတိ၊ ထားတတ်သော၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ အသီးအသီးသော လက္ခဏာသဘောကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သားအပ်၏။

ဈာနပစ္စယဒီပနာ၊ ဈာနပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၈- မဂ္ဂပစ္စယော

မဂ္ဂပစ္စည်း၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို သရုပ်ထုတ်၍
လင်းပြခြင်း

ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင်တို့သည်။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းမည်၏။ ကတမေ ဒွါဒသ၊ အဘယ်တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့နည်းဟူမူ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ပညိန္ဒြေစေတသိက်တည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။
 သမ္မာသင်္ကပ္ပော၊ ဝိတက်စေတသိက်တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။
 သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာဝါစာ မဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်
 လည်းကောင်း။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ သမ္မာသတိ၊
 သတိစေတသိက်တည်းဟူသော သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ သမ္မာသမာဓိ၊
 ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်တည်းဟူသော သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင် လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊
 ဒိဋ္ဌိစေတသိက်တည်းဟူသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော၊
 ဝိတက်စေတသိက်တည်းဟူသော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာဝါယာမော၊
 ဝီရိယစေတသိက်တည်းဟူသော မိစ္ဆာဝါယာမမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာသမာဓိ၊
 ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်တည်းဟူသော မိစ္ဆာသမာဓိမဂ္ဂင်လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ၊
 ဤတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မဂ္ဂင်တို့တည်း။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ မိစ္ဆာဝါစာ၊
 မိစ္ဆာဝါစာလည်းကောင်း။ မိစ္ဆာကမ္မန္တော၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တလည်းကောင်း။ မိစ္ဆာအာဇီဝေါ၊
 မိစ္ဆာအာဇီဝလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ တယော ဓမ္မာ၊ သုံးပါးသော
 တရားတို့သည်။ ဝိသု၊ အသီး။ စေတသိကဓမ္မာ၊ စေတသိက်တရားတို့သည်။
 န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ မုသာဝါဒါဒိဝသေန၊ မုသာဝါဒ အစရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့်။
 ပဝတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ စတုန္တံ၊ လေးပါးကုန်သော။ အကုသလက္ခန္ဓာနံ၊
 အကုသိုလ်ခန္ဓာတို့၏။ နာမံ၊ အမည် တည်း။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ တေ၊
 ထိုမိစ္ဆာဝါစာ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မိစ္ဆာအာဇီဝတို့ကို။ မဂ္ဂပစ္စယေ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၌။ ဝိသု၊
 အသီး။ န ဂဟိတာ၊ မယူအပ်ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။
 သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သဟေတုကာ၊ သဟိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တ
 စေတသိကာ ဓမ္မာ စ၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ သဟေတုက
 စိတ္တသဟဇာတာ၊ သဟိတ်စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ ရူပဓမ္မာ စ၊ ရုပ်တရား
 တို့သည် လည်းကောင်း။ တဿ၊ ထိုမဂ္ဂပစ္စည်း၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့
 မည်ကုန်၏။

မဂ္ဂသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂမည်
 သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိ

နိဗ္ဗာနဒိသာဒေသသမ္မာပန ဌေန၊ သုဂတိဘဝ ဒုဂ္ဂတိဘဝ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အရပ်ဒေသတို့သို့ ရောက်စေတတ် သော အနက်ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂမည်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဒိကာနိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌ အစရှိကုန်သော။ အဋ္ဌသမ္မာမဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ ရှစ်ပါးသော သမ္မာမဂ္ဂင်တို့သည်။ သုဂတိဒိသာဒေသဉ္စ၊ သုဂတိ အရပ်ဒေသသို့လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာနဒိသာဒေသဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်အရပ်ဒေသသို့ လည်းကောင်း။ သမ္မာပနတ္ထာယ၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်တို့သည်။ ဒုဂ္ဂတိဒိသာဒေသံ၊ ဒုဂ္ဂတိ အရပ်ဒေသသို့။ သမ္မာပနတ္ထာယ၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

ဈာနပစ္စယသတ္တိနှင့် မဂ္ဂပစ္စယသတ္တိနှစ်ပါးတို့၏ အထူးကို ဥပမာဖြင့် ထင်စွာလင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုအရာ၌။ ဈာနပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စည်းသည်။ အာရမ္မဏော၊ အာရုံ၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဥဇုံ၊ ဖြောင့်စွာ။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ ထိရံ၊ မြဲစွဲသည်ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ အပ္ပနာပတ္တံ၊ အပ္ပနာသို့ရောက်သည်ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ အပ္ပနာပတ္တံ နာမ၊ အပ္ပနာသို့ရောက်ခြင်းမည်သည်ကား။ ဂမ္ဘီရေ၊ နက်သော။ ဥဒကော၊ ရေ၌။ ပက္ခိတ္တော၊ ထည့်အပ်သော၊ မစ္ဆောဝိယ၊ ငါးကဲ့သို့။ ကသိဏနိမိတ္တာဒိကော၊ ကသိုဏ်းနိမိတ် အစရှိသော။ နိမိတ္တာရမ္မဏော၊ နိမိတ်အာရုံ၌။ အနုဝိဒ္ဓံ၊ စူးဝင်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းသည်။ ဝဋ္ဋပထေ၊ သံသရာစခန်း ခရီးလမ်း၌။ စေတနာ ကမ္မံ၊ စေတနာကံကို။ ဝိဝဋ္ဋပထေ၊ သံသရာထွက်ခန်း နိဗ္ဗာန်လမ်း၌။ ဘာဝနာကမ္မံ၊ ဘာဝနာကံကို။ ဥဇုံ၊ ဖြောင့်စွာ။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ ထိရံ၊ ခိုင်မြဲသည်ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ ကမ္မပထပတ္တံ၊ ကမ္မပထသို့ရောက်သည် ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ ဝုဒ္ဓိံ၊ ကြီးပွားခြင်းကို။ ဝိရဋ္ဌိံ၊ စည်ပင်ခြင်းသို့။ ဝေပုလ္လံ၊ ပြန့်ပြောခြင်းကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ ဘူမိန္တရပတ္တံ၊ ဘုံအထူးသို့ရောက်သည် ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါး ကုန်သော။ ဧတေသံပစ္စယာနံ၊ ထိုဈာနပစ္စည်း မဂ္ဂပစ္စည်းတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။

ကမ္မပထပတ္တ၊ ဘူမန္တရပတ္တဟူသော စကားတို့၏အဓိပ္ပာယ်ကို
လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ကမ္မပထပတ္တံ နာမ၊ ကမ္မပထပတ္တမည်သည်ကား။
ပါဏာတိပါတာဒိနံ၊ ပါဏာတိပါတ အစရှိကုန်သော။ ကုသလာကုသလကမ္မာနံ။
ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏။ အင်္ဂါပရိပူရိကာသော။ အင်္ဂါပြည့်စုံစေခြင်းငှာ။
ပဋိသန္ဓိ ဇနဇန၊ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ဖြစ်စေရာ၌။ သမတ္တဘာဝသင်္ခါတံ၊
စွမ်းနိုင်သည့် အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော။ ကမ္မဂတိံ၊ ကံအဖြစ်သို့။ ပတ္တံ၊ ရောက်သော။
စေတနာကမ္မံ၊ စေတနာကံတည်း။ ဘူမန္တရပတ္တံ နာမ၊ ဘူမန္တရပတ္တ မည်သည်ကား။
ဘာဝနာနက္ကမေန၊ ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့်။ ကာမဘူမိတော၊ ကာမဘုံမှ။ ပဋ္ဌာယ၊
စ၍။ ယာဝလောကုတ္တရဘူမိယာ၊ လောကုတ္တရာဘုံတိုင်အောင်။ ဧကသ္မိံ
ဣရိယာပထေပိ၊ တစ်ခုသော ဣရိယာပုတ်၌ လည်း။ ဥပရူပရိဘူမိံ၊ အထက်
အဆင့်ဆင့်ဖြစ်သော ဘုံသို့။ ပတ္တံ၊ ရောက်သော။ ဘာဝနာကမ္မံ၊ ဘာဝနာကံတည်း။
အယဉ္ဇ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကိုလည်း။ ဈာနပစ္စယေ၊ ဈာနပစ္စည်း၌။ ဝုတ္တနဿေန၊
ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိကာနံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိကုန်သော။
မဂ္ဂင်္ဂဓမ္မာနံ၊ မဂ္ဂင်္ဂတရားတို့၏။ ဝိသု ဝိသု၊ အသီးသီးသော။ သဘာဝလက္ခဏေဟိ၊
သဘာဝလက္ခဏာ မှတ်ကြောင်းတို့ဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗော၊ ပြအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဝေဒိတမ္ပံ၊ သိအပ်၏။

မဂ္ဂပစ္စယဒီပနာ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၁၉- သမ္မယုတ္တပစ္စယော
ပစ္စယဒုကသုံးမျိုးရှိခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကိုဟောရခြင်းအကြောင်းကို
လင်းပြခြင်း

သမ္မယုတ္တပစ္စယော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ၊ သမ္မယုတ္တပစ္စည်း ဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စည်းဟူ၍။ ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ ဒုက္ကံ၊ ဒုက်သည်။ ဝါ၊ အစုံသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ အတ္ထိပစ္စယော နတ္ထိပစ္စယောတိ၊ အတ္ထိပစ္စည်း နတ္ထိပစ္စည်းဟူ၍။ ဧကံ၊
တစ်ခုသော။ ဒုက္ကံ၊ ဒုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိဂတပစ္စယော အဝိဂတ
ပစ္စယောတိ၊ ဝိဂတပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်းဟူ၍။ ဧကံ၊ တစ်ခုသော။ ဒုက္ကံ၊

ဒုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တီဏိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဣမာနိ ပစ္စယဒုက္ကာနိ၊ ဤပစ္စည်းအစုံတို့သည်။ ဝိသု၊ အသီး။ ပစ္စယဝိသေသာနိ၊ ပစ္စည်းအထူးတို့သည်။ နဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အာဂတေသု၊ လာကုန်သော။ ပစ္စယေသု၊ ပစ္စည်းတို့တွင်။ ကေစိပစ္စယာ၊ အချို့သော ပစ္စည်းတို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နေဟိ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ယှဉ်ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ ပစ္စယတ္တံ၊ ပစ္စည်းအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ကေစိ၊ အချို့သော ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ မယှဉ်ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပစ္စယတ္တံ၊ ပစ္စည်းအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်သည်။ ကေစိ၊ အချို့သောပစ္စည်းတို့သည်။ ဝိဇ္ဇမာနာ၊ ထင်ရှားရှိကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ ပစ္စယတ္တံ၊ ပစ္စည်းအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ကေစိ၊ အချို့သောပစ္စည်းတို့သည်။ အဝိဇ္ဇမာနာ၊ ထင်ရှားမရှိကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ ပစ္စယတ္တံ၊ ပစ္စည်းအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ကေစိ၊ အချို့သော ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝိဂတာ၊ ကင်းကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ ပစ္စယတ္တံ၊ ပစ္စည်းအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ကေစိ၊ အချို့သောပစ္စည်းတို့သည်။ အဝိဂတာ၊ မကင်းကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ ပစ္စယတ္တံ၊ ပစ္စည်းအဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှာ။ ဣမာနိ တီဏိ ပစ္စယဒုက္ကာနိ၊ ဤသုံးစုံသော ပစ္စည်းဒုက်တို့ကို။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော်မူအပ် ကုန်၏။

အတ္ထိသဒ္ဓါ၊ နတ္ထိသဒ္ဓါတို့၏ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးကို အသီးသီးဟောပုံကို ပါဠိကိုး၍ပြခြင်း

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ အတ္ထိတိ ခေါ် ကစွာန အယမေကော အန္တော၊ နတ္ထိတိ ခေါ် ဒုတိယော အန္တောတိ၊ အတ္ထိတိ ခေါ်။ လ။ ဒုတိယော အန္တော ဟူ၍။ ဧဝရူပေသု၊ ဤသို့သဘောရှိကုန်သော။ ဌာနေသု၊ အရာတို့၌။ အတ္ထိနတ္ထိသဒ္ဓါ၊ အတ္ထိသဒ္ဓါ နတ္ထိသဒ္ဓါတို့သည်။ သဿတုစ္ဆေဒေသု၊ သဿတဝါဒ ဥစ္ဆေဒဝါဟူသော အနက်တို့၌။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ ဧဝရူပါနံ၊ ဤသို့သဘောရှိ ကုန်သော။ အတ္တာနံ၊ အနက်တို့ကို။

နိဝတ္တနတ္ထံ၊ နစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ။ ပုန၊ တစ်ဖန်။ ဝိဂတဒုက္ခံ၊ ဝိဂတဒုတ်ကို။
ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်မူ၏။

သမ္မယုတ္တပစ္စည်း၏ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။
စိတ္တစေတသိကဓမ္မာ၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့သည်။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်း
၏။ ပစ္စယာ စေဝ၊ ပစ္စည်းတရားတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နာ
စ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

သမ္မယုတ္တသဒ္ဓါ၏အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်၊ သမ္မယုတ္တော၊
သမ္မယုတ္တ မည်သနည်း။ ဧကုပ္ပာဒတာ၊ တကွဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ် လည်း
ကောင်း၊ ဧကနိရော တော၊ တကွချုပ်တတ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း။
ဧကဝတ္ထုကတာ၊ တူသော ဝတ္ထု မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။ ဧကာ
ရမ္မဏတာ၊ တူသောအာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
စတူဟိ၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ သမ္မယောဂအင်္ဂါဟိ၊ ဤသမ္မယောဂအင်္ဂါ
တို့နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ သံယုတ္တော၊ ကောင်းစွာ
အညီအညွတ်ယှဉ်သည်လည်း။ ဧကီဘာဝံ၊ တစ်ပေါင်းတည်း၏အဖြစ်သို့။ ဂတော၊
ရောက်သည်လည်း။ ဣတိ ဣမိနာ အတ္ထေန၊ ဤသို့သော အနက်ကြောင့်။
သမ္မယုတ္တော၊ သမ္မယုတ္တမည်၏။

ဧကီဘာဝဟူသော စကား၏အဓိပ္ပာယ်ကို လင်းပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုစကား၌။ ဧကီဘာဝံဂတောတိ၊ ဧကီဘာဝဂတောဟူသော
ပုဒ်၏။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ စက္ခုဝိညာဏံ၊
စက္ခုဝိညာဏ် စိတ်သည်။ ဖဿာဒီဟိ၊ ဖဿအစရှိကုန်သော။ သတ္တဟိ၊
ခုနစ်ပါးကုန်သော။ စေတသိကေဟိ၊ စေတသိက်တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဧကီဘာဝံ၊

တစ်ပေါင်းတစ်လုံး တစ်ရုံးတစ်စည်းတည်းအဖြစ်သို့။ ဂတံ၊ ရောက်သည်။ ဟောတံ၊ ဖြစ်၏။ ဒဿနန္တိ၊ ဒဿနဟူ၍။ ဝါ၊ မြင်တတ်သောတရားဟူ၍။ ဧကံ ဝေါဟာရံ၊ တစ်ခုသော အမည်ပညတ်သို့။ ဂစ္ဆတံ၊ ရောက်လေ၏။ အဋ္ဌဓမ္မာ၊ ရှစ်ပါးသော တရားတို့သည်။ ဝိသု ဝိသု၊ အသီးအသီး။ ဝေါဟာရံ၊ အမည်ပညတ် တပ်မှတ် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့။ န ဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓိတွာ၊ ခွဲခြမ်းထုတ်ဖော်၍။ ဝိညာဘုံ၊ သိခြင်းငှာ။ န သက္ကောတံ၊ မတတ်နိုင်။ သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗစိတ္တပ္ပာဒေသု၊ ခပ်သိမ်းသော စိတ္တပ္ပာဒ်တို့၌။ ဧသ နယော၊ ဤနည်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ ဣတံ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

သမ္ပယုတ္တပစ္စယဒီပနာ၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂၀- ဝိပွယုတ္တပစ္စယော ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း၏ ဘေဒကိုပြခြင်း

ဝိပွယုတ္တပစ္စယော၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတော၊ သဟဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဝ တာရမ္မာဏပုရေဇာတော၊ ဝတ္တာရမ္မဏပုရေဇာတ ဝိပွယုတ္တ ပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ပစ္ဆဇာတော၊ ပစ္ဆဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဣတံ၊ ဤသို့။ စတုဗ္ဗိဓော၊ လေးပါးအပြားရှိ၏။

သဟဇာတဝိပွယုတ္တ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်များကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုလေးပါးတို့တွင်။ သဟဇာတဝိပွယုတ္တော နာမ၊ သဟဇာတ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းမည်သည်ကား။ ဒွိသု၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ သဟဇာတပစ္စယ ပစ္စယုပ္ပန္နသု၊ သဟဇာတပစ္စည်း သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ နာမရူပေသု၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့တွင်။ နာမံ ဝါ၊ နာမ်တရားသည်မူလည်း။ ရူပဿ၊ ရုပ်တရား အား။ ရူပံ ဝါ၊ ရုပ်တရားသည်မူလည်း။ နာမဿ၊ နာမ်တရားအား။ ဝိပွယုတ္တံ၊ မယှဉ်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတံ၊ ဖြစ်၏။

တတ္ထ၊ ထိုသဟဇာတဝိပွယုတ္တ ပစ္စည်း၌။ နာမန္တိ၊ နာမံဟူသည်ကား။
 ပဝတ္တိကာလေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ စတုက္ခန္ဓနာမံ၊ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတည်း။ ရူပဿာတိ၊
 ရူပဿဟူသည်ကား။ စိတ္တဇရူပဿ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား။ ရူပန္တိ၊
 ရူပံဟူသည်ကား။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ဟဒယဝတ္ထုရူပံ၊ ဟဒယဝတ္ထု
 ရုပ်တရားတည်း။ နာမဿာတိ၊ နာမဿဟူသည်ကား။ ပဋိသန္ဓိစတုက္ခန္ဓနာမဿ၊
 ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးအား။ သေသာ၊ သဟဇာတဝိပွ ယုတ်မှ ကြွင်းကုန်
 သော။ တယောပိ၊ သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိပွယုတ္တပစ္စယာ၊ ဝိပွယုတ္တ
 ပစ္စည်းတို့ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝိတတ္တာ ဧဝံ၊ ဝေဖန်အပ်ကုန်ပြီးသည်သာလျှင်
 တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

ဝိပွယုတ္တပစ္စယဒီပနာ၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
 နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂၁- အတ္ထိပစ္စယော အတ္ထိပစ္စည်း၏ ဘေဒကိုပြခြင်း

အတ္ထိပစ္စယော၊ အတ္ထိပစ္စည်းသည်။ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယော၊ သဟဇာတတ္ထိ
 ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်း
 လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်း
 လည်းကောင်း။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိပစ္စယော၊ ဝတ္ထာရမ္မဏကပုရေဇာတတ္ထိ
 ပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စယော၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။
 ရူပါဟာရတ္ထိပစ္စယော၊ ရူပါဟာရတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိပစ္စယော၊
 ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သတ္တဝိဓော၊ ခုနစ်ပါး
 အပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အတ္ထိပစ္စည်းခုနစ်မျိုးသည် ပြဆိုအပ်ပြီးသော ပစ္စည်းအသီးအသီးတို့နှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို ညွှန်ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုခုနစ်ပါးတွင်။ သဟဇာတပစ္စယော ဧဝံ၊ သဟဇာတပစ္စည်း
 သက်သက်သည်သာလျှင်။ သဟဇာတတ္ထိပစ္စယော နာမ၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်း
 မည်၏။ သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဆသု၊ ခြောက်ပါးသော အတ္ထိပစ္စည်းတို့၌။

ဧသ နယော၊ ဤနည်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂေါ၊ ပစ္စယဓမ္မပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ ကို ဝေဖန်ခြင်းကိုလည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ပစ္စည်း၌။ ဝုတ္တောယေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာလျှင် တည်း။

အတ္ထိသဒ္ဓါ၏ အနက်ကို လင်းပြခြင်း

ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်သို့သော အနက်သဘောကြောင့်။ အတ္ထိပစ္စယော၊ အတ္ထိပစ္စည်းမည်သနည်း။ သယံ၊ မိမိသည်။ ခဏိကပစ္စုပ္ပန်တာသင်္ခါတေန၊ ခဏိကပစ္စုပ္ပန်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အတ္ထိဘာဝေန၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်တရားအား။ ပစ္စယော ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စည်း သည်။ အတ္ထိပစ္စယော၊ အတ္ထိပစ္စည်းမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

အတ္ထိပစ္စယဒီပနာ၊ အတ္ထိပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂၂- နတ္ထိပစ္စယော

၂၃-ဝိဂတပစ္စယော

၂၄-အဝိဂတပစ္စယော

နတ္ထိ၊ ဝိဂတာ ဤနှစ်ပါးသောပစ္စည်းတို့သည် အနန္တရပစ္စည်းနှင့် တူကြောင်း၊ အဝိဂတပစ္စည်းသည် အတ္ထိပစ္စည်းနှင့်တူကြောင်းကို ညွှန်ပြခြင်း

သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသော။ အနန္တရပစ္စယော၊ အနန္တရပစ္စည်းသည်။ နတ္ထိပစ္စယော နာမ၊ နတ္ထိပစ္စည်းမည်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ဝိဂတပစ္စယော၊ ဝိဂတပစ္စည်းလည်း မည်၏။ အဝိဂတပစ္စယောပိ၊ အဝိဂတပစ္စည်းသည်လည်း။ အတ္ထိပစ္စယေန၊ အတ္ထိပစ္စည်း နှင့်။ သဗ္ဗသဒီသော၊ အလုံးစုံတူ၏။ အတ္ထိတိ စ၊ အတ္ထိဟူသောသဒ္ဓါသည် လည်းကောင်း။ အဝိဂတောတိ စ၊ အဝိဂတောဟူသော သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း။ အတ္ထတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝါ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်။

သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း။ ဝိဂတောတိ စ၊ ဝိဂတောဟူသော သဒ္ဓါသည်
လည်းကောင်း။ အတ္ထတော၊ အနက်တရားကိုယ်အားဖြင့်။ ဧကမေဝ၊
တူသည်သာလျှင်တည်း။

နတ္ထိဝိဂတအဝိဂတပစ္စယဒီပနာ၊ နတ္ထိပစ္စည်း ဝိဂတပစ္စည်း၊
အဝိဂတပစ္စည်းကို လင်းပြခြင်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။
ပစ္စယတ္ထဒီပနာ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းတို့၏အနက်
သဘောတရားကိုယ်တို့ကို
လင်းပြခြင်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။
ဤတွင် ရွှေနှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း၏ အဖွင့်ပြီးပြီ။

ပစ္စယသဘာဂေါ

ပစ္စယသဘာဂနည်း၌ မဟာသဟဇာတ မဇ္ဈိမသဟဇာတ
ခုဒ္ဒကသဟဇာတ ပစ္စည်းမျိုးတို့ကို ခွဲခြားဝေဖန်၍ ပြခြင်း
ပစ္စယသဘာဂေါ၊ သဘောတူပစ္စည်း ပေါင်းတွဲနည်း ပစ္စယသဘာဂကို။
မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ သဟဇာတဇာတိကာ၊ သဟဇာတပစ္စည်းမျိုး
တို့ သည်။ ပဉ္စဒသ၊ တစ်ဆယ့်ငါးမျိုး ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
ပဉ္စဒသ၊ တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ စတ္တာရော၊
လေးမျိုး ကုန်သော။ မဟာသဟဇာတာ၊ သဟဇာတကြီးမျိုးတို့လည်းကောင်း။
စတ္တာရော၊ လေးမျိုးကုန်သော။ မဇ္ဈိမသဟဇာတာ၊ သဟဇာတ အလတ်မျိုးတို့
လည်းကောင်း။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးသော။ ခုဒ္ဒကသဟဇာတာ၊ သဟဇာတ
အငယ်မျိုးတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ ပဉ္စဒသ၊ ဤတစ်ဆယ့်ငါးမျိုးတို့တည်း
။ ။ တတ္ထ၊ ထိုတစ်ဆယ့်ငါးမျိုးသော သဟဇာတ ပစ္စည်းတို့တွင်။ စတ္တာရော၊
လေးမျိုးကုန်သော။ မဟာသဟဇာတာ နာမ၊ သဟဇာတကြီးမျိုးတို့ မည်သည်
ကား။ သဟဇာတော၊ သက်သက်သော သဟဇာတ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။
သဟဇာတနိဿယော၊ သဟဇာတနိဿယပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။
သဟဇာတတ္ထိ၊ သဟဇာတတ္ထိပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ သဟဇာတ အဝိဂတော၊

သဟဇာတ အဝိဂတပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စတ္တာရော၊
လေးပါးကုန်သော။ မဇ္ဈိမသဟဇာတာ နမ၊ သဟဇာတ အလတ်မျိုးတို့
မည်သည်ကား။ အညမည၊ အညမည ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဝိပါကော၊
ဝိပါက ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တော၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည်
လည်းကောင်း။ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တော၊ သဟဇာတဝိပ္ပယုတ်တပစ္စည်းသည်
လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ခုဒ္ဒကသဟ
ဇာတာ နာမ၊ သဟဇာတအငယ်မျိုးတို့ မည်သည်ကား။ ဟေတု၊ ဟေတုပစ္စည်း
သည်လည်းကောင်း။ သဟဇာတာဓိပတိ၊ သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်းသည် လည်း
ကောင်း။ သဟဇာတကမ္မံ၊ သဟဇာတကမ္မ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ သဟ
ဇာတာဟာရော၊ သဟဇာတာဟာရပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ သဟဇာတိန္ဒြိယံ၊
သဟဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဈာနံ၊ ဈာနပစ္စည်းသည်
လည်းကောင်း။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ရူပါဟာရပစ္စည်းသုံးမျိုးကို ပြခြင်း

ရူပါဟာရ၊ ရုပ်အာဟာရမျိုးတို့သည်။ ရူပါဟာရော၊ ရူပါဟာရပစ္စည်း
လည်းကောင်း။ ရူပါဟာရတ္ထိ၊ ရူပါဟာရတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ရူပါဟာရ
ဝိဂတော၊ ရူပါဟာရ၊ ဝိဂတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊
သုံးမျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ရူပဇီဝိန္ဒြိယပစ္စည်းသုံးမျိုးကို ပြခြင်း

ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယာနိ၊ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယမျိုးတို့သည်။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယ
ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယတ္ထိပစ္စည်း လည်းကောင်း။
ရူပသီဝိတိန္ဒြိယာဝိဂတံ၊ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြိယအဝိဂတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊
ဤသို့။ တီဏိ၊ သုံးမျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ပုရေဇာတပစ္စည်းတစ်ဆယ့်ခုနစ်မျိုးကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

ပုရေဇာတဇာတိကာ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းမျိုးတို့သည်။ သတ္တရသ၊ တစ်ဆယ့်ခုနစ်မျိုးရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တရသ၊ တစ်ဆယ့်ခုနစ်မျိုးဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ဆ၊ ခြောက်မျိုးကုန်သော။ ဝတ္ထုပုရေဇာတာ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုးတို့လည်းကောင်း။ ဆ၊ ခြောက်မျိုးကုန်သော။ အာရမ္မဏပုရေဇာတာ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတမျိုးတို့လည်းကောင်း။ ပဉ္စ၊ ငါးမျိုးကုန်သော။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတာ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတမျိုးတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ သတ္တရသ၊ ဤတစ်ဆယ့် ခုနစ်မျိုးတို့တည်း။ ။ တတ္ထ၊ ထိုတစ်ဆယ့်ခုနစ်မျိုးသော ပုရေဇာတမျိုးတို့တွင်။ ဆ၊ ခြောက်မျိုးကုန်သော။ ဝတ္ထုပုရေဇာတာ နာမ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုးတို့မည်သည်ကား။ ဝတ္ထုပုရေဇာတော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတာပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတာပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယံ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယ ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တံ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတအဝိဂတော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတအဝိဂတပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းခြောက်မျိုးတို့၏ အမည်များကို ပြခြင်း

ဆ၊ ခြောက်မျိုးကုန်သော။ အာရမ္မဏပုရေဇာတာ နာမ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ မျိုးတို့ မည်သည်ကား။ အာရမ္မဏပုရေဇာတော၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ၊ အချို့သော အာရမ္မဏပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ကောစိ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အချို့သော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ ကောစိ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ အချို့သော အာရမ္မဏူပနိဿယ ပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတော၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကိဉ္စိအာရမ္မဏန္တိအာဒိသု၊ ကိဉ္စိအာရမ္မဏံ အစရှိသော စကားတို့၌။ ကိဉ္စိကောစိဝ

စနေဟိ၊ ကိဉ္စိသဒ္ဓါကောစိသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ နိပ္ပန္နရုပ်၊ နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသကို။ ဂယုတိ၊ ယူအပ်၏။ ပဉ္စ၊ ငါးမျိုးကုန်သော။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတာ နာမ၊ ဝတ်ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတမျိုးတို့ မည်သည်ကား။ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတော၊ ဝတ်ထာရမ္မဏပုရေဇာတ ပုရေဇာတနိဿယ ပစ္စည်းသည်လည်း ကောင်း။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တော၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပ ယုတ္တ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတအဝိဂတော၊ ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဝိဂတပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းလေးမျိုး၏ အမည်များကို ပြခြင်း

ပစ္ဆာဇာတဇာတိကာ၊ ပစ္ဆာဇာတမျိုးတို့သည်။ ပစ္ဆာဇာတော၊ ပစ္ဆာဇာတာ ပစ္စည်း သက်သက်လည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တော၊ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပစ္ဆာ ဇာတာ အဝိဂတော၊ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရော၊ လေးမျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အနန္တရပစ္စည်း ခုနစ်မျိုးတို့၏ အမည်များကို ပြခြင်း

အနန္တရော၊ အနန္တရမျိုးတို့သည်။ အနန္တရော၊ အနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း။ သမနန္တရော၊ သမနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အနန္တရူပနိဿယော၊ အနန္တရူပ နိဿယ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အာသေဝနံ၊ အာသေဝနပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အနန္တရကမ္မံ၊ အနန္တရကမ္မပစ္စည်းလည်းကောင်း။ နတ္ထိ၊ နတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိဂတော၊ ဝိဂတ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သတ္တ၊ ခုနစ်မျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧတ္ထ စ၊ ဤအနန္တရခုနစ်မျိုး၌လည်း။ အနန္တရကမ္မံ နာမ၊ အနန္တရကမ္မပစ္စည်း မည်သည်ကား။ အရိယမဂ္ဂစေတနာ၊ အရိယမဂ္ဂလေးပါး နှင့်ယှဉ်သော စေတနာတည်း။ သာ၊ ထိုစေတနာသည်။ အတ္တနော အနန္တရေ၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌။ အရိယဖလံ၊ အရိယဖိုလ် လေးပါးကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။

မရောမယုက် သက်သက်သော ပစ္စည်းငါးမျိုးကို ပြခြင်း

ဝိသုပစ္စယော၊ မရောမယုက် သက်သက်သောပစ္စည်းတို့သည်။ ပဉ္စ၊ ငါးမျိုးတို့ သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမေပဉ္စ၊ အဘယ်ငါးမျိုးတို့နည်းဟူမူ၊ အဝသေသံ၊ ကြွင်းသော။ အာရမ္မဏံ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသော။ အာရမ္မဏံ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသော။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏဝိပတိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အဝသေသော၊ ကြွင်းသော။ အာရမ္မဏူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသော။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အဝသေသံ၊ ကြွင်းသော။ နာနာက္ခဏိက ကမ္မံ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤငါးမျိုးတို့တည်း။ ဣတိဇဝံ ယထာဝုတ္တနယေန၊ ဤသို့ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ပဋ္ဌာနပစ္စယော၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့သည်။ ဝိတ်တာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ စတုပညာ သပ္ပာဒေါ၊ ငါးဆယ့်လေးပါးအပြားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတမ္ပံ၊ သိအပ်၏။

ငါးဆယ့်လေးပါးသော ပစ္စည်းမျိုးတို့ကို ကာလသုံးပါးဖြင့် မှတ်၍ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုငါးဆယ့်လေးပါးသော ပစ္စည်းမျိုးတို့တွင်။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သဟဇာတဇာတိကာ စ၊ သဟဇာတမျိုးတို့လည်းကောင်း။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ပစ္ဆာဇာတ ဇာတိကာ စ၊ ပစ္ဆာဇာတမျိုးတို့လည်းကောင်း။ ရူပါဟာရော၊ ရူပါဟာရမျိုး လည်းကောင်း။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ရူပဇီဝိန္ဒြိယမျိုးလည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ၊ ဤပစ္စည်း မျိုးတို့သည်။ ပစ္စပ္ပန္နပစ္စယာ နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စည်းမျိုးတို့မည်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန် သော။ အနန္တရဇာတိကာ၊ အနန္တရမျိုးတို့လည်းကောင်း။ သမ္ပံ၊ ခပ်သိမ်းသော။ နာနာက္ခဏိကကမ္မံ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မမျိုးလည်းကောင်း။ ဣတ ဣမေ၊ ဤပစ္စည်းမျိုးတို့သည်။ တိတပစ္စယာ နာမ၊ အတိတ်ပစ္စည်းမျိုးတို့မည်ကုန်၏။ အာရမ္မဏံ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။

ဣတိဣမေ ဤပစ္စည်းတို့သည်။ တေကာလိကာ စ၊ ကာလသုံးပါးနှင့်
ယှဉ်သော ပစ္စည်းမျိုးတို့ သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာနပညတ္တိနံ၊
နိဗ္ဗာန်ပညတ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ကာလဝိမုတ္တာ စ၊ ကာလသုံးပါးမှ
လွတ်သော ပစ္စည်းတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်ပညတ် တရားနှစ်ပါးတို့၏

အပ္ပစ္စယအသင်္ခတမည်သည့်အဖြစ်ကို ပြခြင်း

နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်လည်းကောင်း။ ပညတ္တိ စ ပညတ်လည်းကောင်း။
ဣတိ ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားနှစ်ပါးတို့သည်။ အပ္ပစ္စယာ နာမ၊
အပ္ပစ္စယတရားတို့ မည်ကုန်၏။ အသင်္ခတာ နာမ၊ အသင်္ခတတရားတို့မည်ကုန်၏။
ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမူကား။ အဇာတိကတ္တာ၊ ဥပါဒ်အားဖြင့်
ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တတ်သော တရားမျိုး မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။ ဟိ သစ္စံ၊
မှန်၏။ ယေသံ၊ အကြင်တရားတို့အား။ ဇာတိ နာမ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း
ဇာတိတရားမည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဥပ္ပာဒေါ နာမ၊ ဥပါဒ်ခြင်းမည်သည်။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ၊ ထိုတရားတို့သည်။ သပ္ပစ္စယာ နာမ၊ သပ္ပစ္စယ
တရားတို့မည်ကုန်၏။ ဝါ၊ အကြောင်းတရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်တတ်သော
တရားတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ခတာ နာမ၊ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော
အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြအပ်သော တရားတို့မည်ကုန်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊
အကြောင်းတရားတို့ကို စွဲ၍ဖြစ်တတ်သောတရားတို့မည်ကုန်၏။ ဣမေ ဒွေ
ဓမ္မာ စ၊ ဤနိဗ္ဗာန် ပညတ်တရားနှစ်ပါးတို့သည်ကား။ အဇာတိကတ်တာ စ၊
ဇာတိကင်းသော တရားမျိုးဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ အနုပ္ပာဒတ္တာ
စ၊ ဥပါဒ်ကင်းသော တရားမျိုးဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။
အဇာတိပ္ပစ္စယတ္တာ စ၊ ဇာတိဖြစ် ပေါ်ခြင်းငှာ အကြောင်းကင်းသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ အပ္ပစ္စယာ နာမ၊ အပ္ပစ္စယတရားတို့ မည်ကုန်၏။
အသင်္ခတာ နာမ၊ အသင်္ခတ တရားတို့မည်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊
မှတ်အပ်၏။

သပ္ပစ္စယ သင်္ခတတရားတို့၏ မမြီသည် အဖြစ်ကို ပြခြင်း

သပ္ပစ္စယေသု၊ အကြောင်းတရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်တတ်ကုန်သော။
သင်္ခတေသု၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြင်အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု စ၊
တရားတို့၌လည်း။ နိစ္စော၊ မြီသော။ ဓုဝေါ၊ ခိုင်ခန့်သော။ သဿတော၊ အခါ
ခပ်သိမ်းတည်သော။ အဝိပရီတဓမ္မော၊ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း မရှိသော။ ဧကောပိ၊
တစ်ခုမျှလည်း ဖြစ် သော၊ ဓမ္မော နာမ၊ တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။
အထခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား။ တေ သဗ္ဗေ၊ ထိုအလုံးစုံသော သပ္ပစ္စယသင်္ခတ
ဓမ္မတို့သည်။ ခတဋ္ဌေန၊ ကုန်ခန်းပျက်စီး တတ်သော အနက်ကြောင့်။ အနိစ္စာ
ဧဝ၊ မမြီသော အနိစ္စတရားတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကသ္မာ၊
အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ သယဉ္စ၊ မိမိကိုယ်တိုင် လည်း။ ပစ္စယာယတ္ထ
ဂုတ္တိကတ္တာ၊ အကြောင်းတရားနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်း။ ပစ္စယာနဉ္စ၊ အကြောင်းတရားတို့၏လည်း။ အနိစ္စဓမ္မတ္တာ၊
မြီသောသဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ အနိစ္စာ ဧဝ၊ အနိစ္စတရား
တို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာ ပညတ်ဟူသော ပစ္စည်းတို့၏ မြီသည် အဖြစ်ကြောင့်
အကျိုးတရားများလည်း မြီသင့်သည်ဟူသော စောဒနာကို
ဖြေဆိုရှင်းလင်းခြင်း

နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း။ ပညတ္တိ စ၊ ပညတ်သည်
လည်းကောင်း။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းပစ္စည်းတရားတို့သည်။ ဟောန္တိနန၊ ဖြစ်ကုန်
သည် မဟုတ်လော။ တေစ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ပညတ်တရားတို့သည်ကား။ နိစ္စာနန၊
မြီကုန်သည် မဟုတ်လော။ ဓုဝါနန၊ ထာဝရတည်ကုန်သည် မဟုတ်လော။
ဣတိ၊ ဤသို့။ စေ ဝဒေယျ၊ အကယ်၍ဆိုငြားအံ့။ သစ္စံ၊ ပစ္စည်းတရား
ဟုတ်သည်မှန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ ပစ္စည်းတရား မှန်သော်လည်း။ ကေဝလေန၊
သက်သက်သော။ နိဗ္ဗာနပစ္စယေန ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်
လည်းကောင်း။ ပညတ္တိပစ္စယေန ဝါ၊ ပညတ်တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်
လည်းကောင်း။ ဥပ္ပန္နော နာမ၊ ဖြစ်ပေါ်သော တရားမည်သည်။ နိတ္ထိ၊ မရှိ။

ဗဟူဟိ ပစယေတိ ဧဝံ၊ များစွာသော အကြောင်းတို့ကြောင့်သာလျှင်။ ဥပ္ပန္နော၊
 ဖြစ်သည်တည်း။ တေ ပန ပစ္စယာ၊ ထိုများစွာ အကြောင်းတို့လည်း။ အနိစ္စာ
 ဧဝံ၊ မမြဲသော တရားတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အဓဝါ ဧဝံ၊
 ထာဝရ မတည်သော တရားတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

**အနိစ္စတရားတို့သည်ပင် ဘယဋ္ဌကြောင့် ဒုက္ခမည်ကြောင်းနှင့်
 ဒုက္ခသုံးပါးသရုပ်ကို ပြခြင်း**

ယေ စ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်ကား။ အနိစ္စာ၊ အမြဲမရှိသော
 အနိစ္စတရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုအနိစ္စတရားတို့သည်။
 နိစ္စကာလံ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ တိဝိဓေဟိ၊ သုံးပါးအပြား
 ရှိကုန်သော။ ဒုက္ခဒဏ္ဍေဟိ၊ ဒုက္ခဘေးရန် ဒဏ်အပေါင်းတို့ဖြင့်။ ပဋိပ္ပိဋ္ဌေန္တိ၊
 နှိပ်စက်ကုန်၏။ ဗာဓေန္တိ၊ ညှင်းဆဲကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊
 ထိုအနိစ္စတရားတို့သည်။ ဘယဋ္ဌေ၊ ကြောက်အပ်သော ဘေးဟူသော
 အနက်ကြောင့်။ ဒုက္ခာ ဧဝံ၊ နှိပ်စက်ညှင်းဆဲ ဆင်းရဲသော ဒုက္ခတရားတို့သည်သာ
 လျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္တံ၊ ထိုစကား၌။ တိဝိဓာ၊ သုံးပါးအပြားရှိသော။
 ဒုက္ခဒဏ္ဍာ နာမ၊ ဒုက္ခဘေးရန် ဒဏ်တို့မည်သည်ကား။ ဒုက္ခဒုက္ခတာ၊ ကာယိက
 ဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခတို့၏ ဆင်းရဲဧကန် အမှန်ဒုက္ခ၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်
 သော ဒုက္ခဒုက္ခသည်လည်းကောင်း။ သင်္ခါရဒုက္ခတာ၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ အမြဲ
 မပြတ် ပြုပြင်အပ်သည့်အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရဒုက္ခသည်လည်းကောင်း။
 ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ၊ သုခစသည်မြဲမတည်သဖြင့် ကစင့်ကရဲ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်
 ဖြစ်တတ်ဟန်ကြောင့် အမှန်ဆင်းရဲသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိပရိဏာမ
 ဒုက္ခသည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

**အနိစ္စ ဒုက္ခတရားတို့သည်ပင် အသာရကဋ္ဌကြောင့်
 အနတ္တမည်ကြောင်းကို ပြခြင်း**

ယေ ကေစိ၊ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့သည်။ အနိစ္စာ ဧဝံ၊
 အမြဲမတည် သော အနိစ္စတရားတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧကသ္မိံ

ဣရိယာပထေပိ၊ တစ်ခုတည်းသော ဣရိယာပုထ်၌လည်း။ ပုနပ္ပနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။
ဘိဇ္ဈန္တိ၊ ပြိုကွဲပျက် စီးကြကုန်၏။ တေ၊ ထိုအမြဲမတည်သော အနိစ္စတရားတို့သည်။
ကထံ၊ အသို့လျှင်။ ယာဝဇီဝံ၊ အသက်ထက်ဆုံး။ နိစ္စသညိတာနံ၊ နိစ္စဟု
ယူမှတ်တတ်ကုန်သော။ သတ္တပုဂ္ဂလာနံ၊ သတ္တဝါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အတ္တာ နာမ၊
အတ္တမည်ကုန်သည်။ ဘဝေယျံ၊ ဖြစ်နိုင်ရာကုန်အံ့နည်း။ သာရာ နာမ၊
အနှစ်သာရမည်ကုန်သည်။ ဘဝေယျံ၊ ဖြစ်နိုင်ရာကုန်အံ့နည်း။ ယေ စ၊
အကြင်တရားတို့သည်လည်း။ ဒုက္ခာ၊ ဧဝ၊ ဒုက္ခတရားတို့ သည်သာလျှင်။
ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုဒုက္ခတရားတို့သည်။ ကထံ၊ အသို့လျှင်။
ဒုက္ခပဋိကုလာနံ၊ ဒုက္ခဖြင့် စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာကုန်သော။ သုခကာမာနံ၊ သုခကို
အလိုရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ အတ္တာ နာမ၊ အတ္တမည်ကုန်သည်။
ဘဝေယျံ၊ ဖြစ်နိုင် ကုန်အံ့နည်း။ သာရာ နာမ၊ အနှစ်သာရမည်ကုန်သည်။
ဘဝေယျံ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်အံ့နည်း။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။
အသာရကဋ္ဌေန၊ အနှစ်မရှိခြင်း ဟူသော အနက်ကြောင့်။ အနတ်တာ ဧဝ၊
အနတ္တတရားတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စယဒေသနာတော်ကြီးသည် အနတ္တလက္ခဏာကို လင်းပြသော
ကျမ်းကြီးအစစ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြခြင်း

အပိ စ၊ စင်စစ်သော်ကား။ စတုဝီသတိယာ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါး
အပြားရှိသော။ ဣမာယ ပစ္စယဒေသနာယ၊ ဤပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ဒေသနာတော်ဖြင့်။
ဣမမတ္ထံ၊ ဤဆိုလတ္တံသော အနက်ကို။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဒဿေတိ၊
ပြ၏။ ကထံ ဒဿေတိ၊ အသို့ပြသနည်းဟူမူ။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်
သော။ သင်္ခတဓမ္မာ နာမ၊ သင်္ခတတရားတို့မည်သည်။ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကာ
ဧဝ၊ အကြောင်းပစ္စည်းနှင့် စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊
ဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ ဝသာယတ္တဝုတ္တိကာ၊ အလိုနှင့်စပ်၍
ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကေသု၊ အကြောင်း
ပစ္စည်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော။ တေသု စ၊ ထိုတရားတို့၌လည်း။ ဧကောပိ
ဓမ္မော၊ တစ်ခုသော တရားမျှသည်လည်း။ အပ္ပကေန၊ အနည်းငယ်သော။

ပစ္စယေန၊ အကြောင်းပစ္စည်းကြောင့်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ အထ ခေါ၊ စင်စစ်
 သော်ကား။ ဗဟူဟိ ဧဝ ပစ္စယေဟိ၊ များစွာသောအကြောင်းပစ္စည်းတို့
 ကြောင့်သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤအနက်ကို။
 ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ တရားတစ်ခု၏
 အကြောင်း အနည်းငယ်ကြောင့် မဖြစ်များစွာသော အကြောင်းတို့ကြောင့်သာလျှင်
 ဖြစ်၏ဟူသော အနက်ကို ပြသောကြောင့်။ အယံ ဒေသနာ၊ ဤပဋ္ဌာန်းပစ္စယ
 ဒေသနာတော်သည်။ ဓမ္မာနံ၊ ခပ်သိမ်းသောတရားတို့၏။ အနတ္တလက္ခဏဒီပနော၊
 အနတ္တလက္ခဏကို ပြရာ၌။ မတ္တကပတ္တာ၊ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သည်။
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

ပစ္စယသဘာဂသင်္ဂတော၊ ပစ္စည်းသဘောတူ ပေါင်းစုရေတွက်၍ ပြရာ
 ပြကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စယသဘာဂသင်္ဂဟသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော

ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်း၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ သပ္ပစ္စယ သင်္ခတ
 ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့ကို သရုပ်နှင့်တကွပြခြင်း

ကစ္စယဃဋ္ဌနာ နယော၊ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။
 ဧကေကသ္မိံ ပစ္စယုပ္ပန္နေ၊ တစ်ခုတစ်ခုသော ပစ္စယုပ္ပန်တရား၌။ ဗဟုန္နံ၊ များစွာကုန်
 သော။ ပစ္စယာနံ၊ ပစ္စည်းတို့၏။ သမောဓာနံ၊ ပါဝင်ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။
 ပစ္စယဃဋ္ဌနာ နာမ၊ ပစ္စယဃဋ္ဌနာမည်၏။ ယေ ပန ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့ကို။
 သပ္ပစ္စယာတိ၊ အကြောင်းတရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်တတ်ကုန်သော သပ္ပစ္စယတရားတို့
 ဟူ၍လည်းကောင်း။ သင်္ခတာတိ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်း၍
 ပြုပြင်အပ်ကုန်သော သင်္ခတိတရားတို့ ဟူ၍လည်းကောင်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာတိ၊
 အကြောင်းတရားတို့ကို စွဲ၍ ဖြစ်တတ်ကုန်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့ဟူ၍
 လည်းကောင်း။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ တေ
 ဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်။ ဥပ္ပာဒေ စ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌ လည်းကောင်း။ ဌိတိယဉ္စ၊
 ဌိခဏ၌လည်းကောင်း။ စတုဝီသတိယာ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါး သော။ ဣမေဟိ
 ပစ္စယေဟိ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကြောင်းပစ္စည်းတို့နှင့်။ သဟိသတ္တာ၊

တကွဖြစ်တတ်ကုန်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သပ္ပတ္တယာနာမ၊ သပ္ပတ္တယာမည်ကုန်၏။ သပ္ပတ္တယတ္တာ၊ အကြောင်းပစ္စည်းနှင့်တကွဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်။ သင်္ခတာ နာမ၊ သင်္ခတမည်ကုန်၏။ သင်္ခတတ္တာ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်း၍ ပြုပြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ နာမ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန်န မည်ကုန်၏။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုသပ္ပတ္တယ သင်္ခတ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာမည်သော တရား တို့သည်။ ကတမေ ပန၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား။ ပုစ္ဆာ၊ အမေးတည်း။ ဧကဝိသ သတစိတ္တာနိ စ၊ တစ်ရာနှစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော စိတ်တို့ သည်လည်းကောင်း။ ဒွိပညာသ စေတသိကာနိ စ၊ ငါးဆယ့်နှစ်ပါးသော စေတသိက်တို့သည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌဝိသတိ ရူပါနိ စ၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

စိတ် ၁၂- ပါးတို့ ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးဖွဲ့၍ ဝေဖန်ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုစေတသိက် ရုပ်တရားတို့တွင်။ ဧကဝိသသတစိတ္တာနိ၊ တစ်ရာ နှစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော စိတ်တို့သည်။ ဓာတုဝသေန၊ ဓာတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတု၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ သောတဝိညာဏဓာတု၊ သောတဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း။ ဃာနဝိညာဏဓာတု၊ ဃာနဝိညာဏဓာတ် လည်းကောင်း။ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု၊ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ ကာယ ဝိညာဏဓာတု၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်လည်း ကောင်း။ မနောဓာတု၊ မနော ဓာတ်လည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ မနောဝိညာဏ ဓာတ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်။ သတ်တဝိဓာနိ၊ ခုနစ်ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဝိညာဏဓာတ် ခုနစ်ပါးတို့၌။ စက္ခုဝိညာဏဒွယံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ် နှစ်ခုအပေါင်းသည်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု နာမ၊ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ်မည်၏။ သောတဝိညာဏဒွယံ၊ သောတဝိညာဉ်စိတ် နှစ်ခု အပေါင်းသည်။ သောတဝိညာဏဓာတု နာမ၊ သောတဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ ဃာနဝိညာဏဒွယံ၊ ဃာနဝိညာဉ်စိတ်နှစ်ခုအပေါင်းသည်။ ဃာနဝိညာဏဓာတု နာမ၊ ဃာနဝိညာဏ ဓာတ် မည်၏။ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတ်နှစ်ခုအပေါင်းသည်။ ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု နာမ၊ ဇိဝှာဝိညာဏ ဓာတ်မည်၏။ ကာယဝိညာဏဒွယံ၊ ကာယဝိညာဉ်စိတ်

နှစ်ခုအပေါင်းသည်။ ကာယဝိညာဏဓာတု နာမ၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်မည်၏။
 ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇစိတ္တဉ္စ၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်သည် လည်းကောင်း။ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ်
 တဒ္ဒယဉ္စ၊ သမ္ပဋိစ္ဆင်းစိတ် နှစ်ခုအပေါင်းသည် လည်းကောင်း။ မနောဓာတု
 နာမ၊ မနောဓာတ်မည်၏။ သေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သော။ အဋ္ဌသတံ၊ တစ်ရာရှစ်ပါး
 သော။ စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်။ မနောဝိညာဏဓာတု နာမ၊ မနောဝိညာဏ
 ဓာတ်မည်၏။

စေတသိက် ၅၂- ပါးကို လေးစု စု၍ပြခြင်း

ဒွိပညာသ၊ ငါးဆယ့်နှစ်ပါးသော။ စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့သည်
 လည်း။ ရာသိဝသေန၊ အစုရာသီ၏ အစွမ်းဖြင့်။ စတုပ္ပိဓာနိ၊ လေးပါးအပြား
 ရှိကုန်သည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကထံ ဘဝန္တိ၊ အသို့ဖြစ်ကုန်သနည်းဟူမူကား။
 သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စ၊ ခပ်သိမ်းသော စိတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော
 သဗ္ဗစိတ္တိက စေတသိက်တို့လည်းကောင်း။ ဝါ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက်တို့
 လည်းကောင်း။ ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ပကိဏ္ဏကာနိ စ၊ ပြီးပြမ်းသော
 ပကိဏ္ဏကစေတသိက်တို့ လည်းကောင်း။ စုဒ္ဒသ၊ တစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော။
 ပါပါနိ စ၊ ညစ်ညမ်းယုတ်မာသော ပါပစေတသိက်တို့လည်းကောင်း။ ပဉ္စဝီသတိ၊
 နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော။ ကလျာဏာနိ စ၊ ကောင်းသော ကလျာဏစေတသိက်တို့
 လည်းကောင်း။ ဝါ၊ သောဘဏစေတသိက် တို့လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 ရာသိဝသေန၊ အစု၏ အစွမ်းဖြင့်။ စတုပ္ပိဓာနိ၊ လေးပါးအပြားရှိကုန်သည်။
 ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အလုံးစုံသော နာမ်တရားတို့နှင့် ဆက်ဆံသောပစ္စည်း၊ အချို့သော
 နာမ်တရားတို့နှင့်သာ ဆက်ဆံသောပစ္စည်း၊ ရုပ်တရားတို့နှင့်သာ
 ဆက်ဆံသောပစ္စည်းများကို ဝေဖန်ခွဲခြား၍ပြခြင်း

စတုဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော။ ပစ္စယေသု စ၊ ပစ္စည်းတို့၌
 လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏဉ္စ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အနန္တရဉ္စ၊ အနန္တရ
 ပစ္စည်း လည်းကောင်း။ သမနန္တရဉ္စ၊ သမနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း။ သဟဇာတော

စ၊ သဟဇာတပစ္စည်း လည်းကောင်း။ အညမညဉ္စ၊ အညမညပစ္စည်းလည်းကောင်း။ နိဿယော စ၊ နိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဥပနိဿယော စ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ကမ္မဉ္စ၊ ကမ္မပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အာဟာရောစ၊ အာဟာရပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယဉ္စ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တော စ၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အတ္ထိ စ၊ အတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ နတ္ထိ စ၊ နတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိဂတော စ၊ ဝိဂတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အဝိဂတော စ၊ အဝိဂတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပန္နရသပစ္စယာ၊ တစ်ဆယ့်ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ သဗ္ဗစိတ္တပ္ပာဒ သာဓာရဏာ၊ ခပ်သိမ်းသော စိတ္တပ္ပာဒတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ကိဉ္စိစိတ္တံ ဝါ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော စိတ်သည်လည်းကောင်း။ ကိဉ္စိစေတသိကံ ဝါ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော စေတသိကံသည်လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏေန၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း နှင့်။ ဝါ၊ အာရုံတစ်ပါးနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဥပ္ပန္နံ နာမ၊ ဖြစ်သည် မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ၊ တထာ၊ ထိုအတူ။ အနန္တရာဒီဟိ စ၊ အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်းတို့နှင့် လည်း။ ဝိနာ ကင်း၍။ ဥပ္ပန္နံ နာမ၊ ဖြစ်သည် မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ အဋ္ဌပစ္စယာ၊ ရှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့သည်။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့ကုန်သော။ စိတ္တပ္ပာဒါနံ၊ စိတ္တပ္ပာဒတို့အား။ သာဓာရဏာ၊ ဆက်ဆံကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမေအဋ္ဌ၊ အကယ်ရှစ်ပါးတို့နည်းဟူမူ။ ဟေတုစ၊ ဟေတုပစ္စည်း လည်းကောင်း။ အဓိပတိ စ၊ အဓိပတိပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ပုရေဇာတော စ၊ ပုရေဇာတ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အာသေဝနဉ္စ၊ အာသေဝနပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိပါကော စ၊ ဝိပါကပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဈာနဉ္စ၊ ဈာနပစ္စည်းလည်းကောင်း။ မဂ္ဂေါ စ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ဝိပ္ပယုတ္တော စ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ၊ ဤရှစ်ပါး တို့တည်း။ တတ္ထ၊ ထိုရှစ်ပါးတို့တွင်။ ဟေတု၊ ဟေတုပစ္စည်းသည်။ သဟေတုက စိတ္တပ္ပာဒါနံ ဧဝံ၊ သဟိတ်စိတ္တပ္ပာဒတို့အားသာလျှင်။ သာဓာရဏာ၊ ဆက်ဆံ၏။ အဓိပတိ စ၊ အဓိပတိပစ္စည်းသည်လည်း။ သာဓိပတိ ဇေနာနံ ဧဝံ၊ သာဓိပတိဇော တို့ သာလျှင်။ သာဓာရဏာ၊ ဆက်ဆံ၏။ ပုရေဇာတော စ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းသည်လည်း။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့ကုန်သော။ စိတ္တပ္ပာဒါနံ ဧဝံ၊ စိတ္တပ္ပာဒတို့ အားသာလျှင်။ သာဓာရဏော၊ ဆက်ဆံ၏။ အာသေဝနဉ္စ၊

အာသေဝနပစ္စည်း သည်လည်း။ ကုသလာ ကုသလကြိယဝေနာနံ ဧဝံ၊ ကုသိုလ်
အကုသိုလ် ကြိယာဇောတို့အားသာလျှင်။ သာဓာရဏံ၊ ဆက်ဆံ၏။ ဝိပါကောစ၊
ဝိပါကပစ္စည်းသည်လည်း။ ဝိပါကစိတ္တုပ္ပါဒါနံ ဧဝံ၊ ဝိပါကစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ အားသာ
လျှင်။ သာဓာရဏော၊ ဆက်ဆံ ၏။ ဈာနဉ္စ၊ ဈာနပစ္စည်းသည်လည်း။ မနောဓာတု
မနောဝိညာဏဓာတု စိတ္တုပ္ပါဒါနံ ဧဝံ၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊
စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အားသာလျှင်။ သာဓာရဏံ၊ ဆက်ဆံ၏။ မဂ္ဂေါ စ၊
မဂ္ဂပစ္စည်းသည်လည်း။ သဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒါနံ ဧဝံ၊ သဟိတစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ အားသာ
လျှင်။ သာဓာရဏော၊ ဆက်ဆံ၏။ ဝိပ္ပယုတ္တော စ၊ ဝိပ္ပယုတ္တာပစ္စည်းသည်လည်း။
အရူပလောကေ၊ အရူပဘုံ၌။ ပဝတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်
တို့အား။ နတ္ထိ၊ မရှိ၊ ဧကော၊ တစ်ခုတည်းသော။ ပစ္ဆာဇာတော၊
ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းသည်။ ရူပဓမ္မာနံ ဧဝံ၊ ရုပ်တရားတို့အားသာလျှင်။ ဝိသု၊
အသီး။ ဘူတော၊ ဖြစ်သော။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စိတ်နှင့်တကွ သဗ္ဗစိတ္တိက စေတသိက်တို့၏ဖြစ်သင့်သော ပစ္စည်း

များကို ဝေဖန်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပစ္စယဗုဒ္ဓနာနည်းကိုပြခြင်း

တတြ၊ ထိုပစ္စယဗုဒ္ဓနာနည်း၌။ အယံ၊ ဤဆိုလတ္တံသည်ကား။ ဒီပနာ၊
ဖွင့်ပြခြင်းတည်း။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ၊ သဗ္ဗစိတ္တိက
အမည် ရှိကုန်သော။ စေတသိကာနိ နာမ၊ စေတသိက်တို့မည်သည်ကား။
ဗသော၊ ဗသစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာစေတသိက်သည်
လည်းကောင်း။ သညာ၊ သညာစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ စေတနာ၊
စေတနာ စေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်သည်
လည်းကောင်း။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ မနသိကာရော၊
မနသိကာရ စေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊
ထိုအရာ၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ အဓိပတိဇာတိကဉ္စ၊ အဓိပတိပစ္စည်းမျိုးလည်း
ဖြစ်၏။ အာဟာရပစ္စယာ စ၊ အာဟာရ ပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော
စ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ ဗသော၊ ဗသစေတသိက်သည်။ အာဟာရ
ပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စည်းဖြစ်၏။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာ စေတသိက်သည်။
ဣန္ဒြိယပစ္စယော စ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ ဈာနပစ္စယော စ၊ ဈာနပစ္စည်း

လည်း ဖြစ်၏။ စေတနာ၊ စောတနာစေတသိက်သည်၊ ကမ္မပစ္စယော စ၊
 ကမ္မပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ အာဟာရပစ္စယော စ၊ အာဟာရပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။
 ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော စ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းလည်း
 ဖြစ်၏။ ဈာနပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စည်းလည်းဖြစ်၏။ မဂ္ဂပစ္စယော စ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းလည်း
 ဖြစ်၏။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယ
 ပစ္စည်းဖြစ်၏။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ၊
 သညာမနာသိကာရ စေတသိက် တရားတို့သည်။ ဝိသေသပစ္စယော၊ ပစ္စည်း
 အထူးတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

စက္ခုဝိညာဏအစရှိသော ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အား
 အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုသောအခါ ရအပ်သောပစ္စည်း၊
 စက္ခုဝတ္ထုရူပါရုံတို့က ကျေးဇူးပြုသောအခါ ရအပ်သောပစ္စည်း၊
 အနန္တရစိတ် အတိတ်စေတနာ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့က
 ကျေးဇူးပြုသောအခါ ရအပ်သောပစ္စည်း၊ မရအပ်သောပစ္စည်းများကို
 ဝေဖန်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပစ္စယဃဇ္ဇာနာနည်းကိုပြခြင်း

စက္ခုဝိညာဏေ။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်၌။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော၊
 သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ၊ သဗ္ဗစိတ္တိက အမည်ရှိကုန်သော။ စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့ကို။
 လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ် ကုန်၏။ ဝိညာဏေန၊ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ၊
 အဋ္ဌနာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရား ရှစ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊
 ခပ်သိမ်းကုန်သော။ တေ ဓမ္မာ၊ ထိုနာမ်တရာ၊ ရှစ်ပါးတို့သည်။ သတ္တဟိ၊
 ခုနစ်ပါးသော။ ပစ္စယေ ဟိ၊ ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်းအား။
 ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမေဟိ သတ္တဟိ၊
 အဘယ်ခုနစ်ပစ္စည်းတို့ဖြင့် နည်းဟူမူကား။ စတူဟိ၊ လေးပါးကုန်သော။
 မဟာသဟဇာတေဟိ စ၊ သဟဇာတကြီးမျိုးတို့နှင့် လည်းကောင်း။ ဝိပ္ပယုတ္တဝဇ္ဇိ
 တေဟိ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းသည် ကြည်အပ်ကုန်သော။ တီဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။
 မဇ္ဈိမသဟဇာတေဟိ စ၊ သဟဇာတအလတ်မျိုးတို့နှင့်လည်းကောင်း။ ဣမေဟိ
 သတ္တဟိ၊ ဤခုနစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့်တည်း။ တေသ္မေဝ အဋ္ဌသု ဓမ္မေသု၊

ထိုရှစ်ပါးသော တရားတို့၌သာလျှင်။ ဝညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်သည်။ သေသာနံ၊
 ကြွင်းကုန်သော။ သတ္တန္တံ ဓမ္မာနံ၊ ခုနစ်ပါးသော တရားတို့အား။ အာဟာရ
 ပစ္စယေန စ၊ အာဟာရ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန စ၊
 ဣန္ဒြိယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် လည်းကောင်း။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ ဖဿော၊ ဖဿစေတသိက်သည်။ အာဟာရပစ္စယန၊ အာဟာရပစ္စယ
 သတ္တိဖြင့်။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာစေတသိက်သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယမထွေက၊
 ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိမျှဖြင့်။ စေတနာ၊ စေတနာ စေတသိက်သည်။ ကမ္မပစ္စယေန
 စ၊ ကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ အာဟာရ ပစ္စယေန စ၊ အာဟာရပစ္စယ
 သတ္တိဖြင့် လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်သည်။
 ဣန္ဒြိယပစ္စယမထွေကမ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိမျှဖြင့်။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ
 စေတသိက်သည်။ သေသာနံ၊ ကြွင်းကုန်သော။ သတ္တန္တံ ဓမ္မာနံ၊ ခုနစ်ပါးသော
 တရားတို့အား။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော
 ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ စက္ခုဝတ္ထုရူပံ ပန၊ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်သည်ကား။
 တေသံ အဋ္ဌန္တံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုရှစ်ပါးသော နာမ်တရားတို့အား။ ဆဟိ၊ ခြောက်ပါး
 ကုန်သော။ ဝတ္ထု ပုရေဇာတေဟိ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုးတို့ဖြင့်။ ပစ္စယော၊
 ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မိံ စက္ခုဝတ္ထုမ္ပိ၊ ထိုစက္ခုဝတ္ထုရုပ်၌။
 အာပါတမာဂတာနိ၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန်နိ၊ ပစ္စုပ္ပန်
 ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရမ္မဏာနိ၊ ရူပါရုံတို့သည်။ တေသံ၊ ထိုရှစ်ပါးသော နာမ်တရား
 တို့အား။ စတူဟိ၊ လေးပါးကုန်သော။ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတေဟိ၊ အာရမ္မဏ
 ပုရေဇာတမျိုးတို့ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အနန္တရနိရုဒ္ဓံ၊
 စက္ခုဝိညာဉ် စိတ်မဖြစ်မီ အခြားမဲ့၌ ချုပ်လေပြီးသော။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တဉ္စ၊
 ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်သည်လည်း။ တေသံ၊ ထိုရှစ်ပါးသော နာမ်တရားတို့အား။
 ပဉ္စဟိ၊ ငါးပါးကုန်သော။ အနန္တရေဟိ၊ အနန္တရမျိုးတို့ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြု
 သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ကတံ၊ ပြုခဲ့ဖူးသော။ ကုသလာကမ္မံ
 ဝါ၊ ကုသိုလ်ကံသည် လည်းကောင်း။ အကုသလာကမ္မံ ဝါ၊ အကုသိုလ် ကံသည်
 လည်းကောင်း။ ကုသလဝိပါကာနံ ဝါ၊ ကုသလဝိပါက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။
 အကုသလ ဝိပါကာနံဝါ၊ အကုသလဝိပါက်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေသံ၊
 ထိုစက္ခုဝိညာဏဇာတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အား။ နာနာက္ခဏိက ကမ္မပစ္စယေန၊

နာနာကွဏိက ကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ကမ္မသဟာယဘူတာနိ၊ ကံ၏ အပေါင်း အဖော်ဖြစ်ကုန်သော။ ပုရိမဘဝေ၊ ရှေးဘဝ၌။ အဝိဇ္ဇာတဏှုပါဒါနာနိ စ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာဥပါဒါန်တို့သည် လည်းကောင်း။ ဣမသ္မိံ ဘဝေ၊ ဤပစ္စက္ခဘဝ၌။ အာဝါသပုဂ္ဂလ ဥတု ဘောဇနာဒယော စ၊ နေရာအာဝါသ ပုဂ္ဂိုလ် ဥတု ဘောဇဉ် အစရှိသည်တို့သည် လည်းကောင်း။ တေသံ အဋ္ဌန္တံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုရှစ်ပါးသော စက္ခုဝိညာဏ ဓာတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့အား။ ပကတူပနိဿယပစ္စယေန၊ ပကတူပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမသ္မိံ စိတ္တေ၊ ဤစက္ခုဝိညာဉ် စိတ်၌။ ဟေတု စ၊ ဟေတုပစ္စည်းကို လည်းကောင်း။ အဓိပတိ စ၊ အဓိပတိပစ္စည်းကို လည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတော စ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို လည်းကောင်း။ အာသေဝနဉ္စ၊ အာသေဝနပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ ဈာနဉ္စ၊ ဈာနပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ မဂ္ဂေ စ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဆ ပစ္စယော၊ ခြောက်ပါးသော ပစ္စည်း တို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ အဋ္ဌာရသပစ္စယော၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ပစ္စည်း တို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဣမသ္မိံ စိတ္တေ၊ ဤစက္ခုဝိညာဉ်စိတ်၌။ န လဗ္ဘန္တိယထာ စ၊ မရအပ်ကုန်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ လဗ္ဘန္တိ ယထာ စ၊ ရအပ်ကုန်သကဲ့သို့လည်း ကောင်း။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ သောတဝိညာဏာဒီသုပိ၊ သောတဝိညာဉ်စိတ် စသည်တို့၌ လည်း။ ဆ ပစ္စယော၊ ခြောက်ပါးသောပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ အဋ္ဌာရသပစ္စယော၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

ပဉ္စဝိညာဏေသု၊ ပဉ္စိညာဉ်စိတ်တို့၌။ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော၊
ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

ပကိဏ္ဍကစေတသိက် ၆- ပါးတို့၏ သရုပ်နှင့်တကွ ဖြစ်သင့်သော
ပစ္စည်းများကို ဝေဖန်၍ပြခြင်း

ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ပကိဏ္ဍကာနိ၊ ပကိဏ္ဍကအမည်ရှိကုန်သော။ စေတသိကာနိ နာမ၊ စေတသိက်တို့မည်သည်ကား။ ဝိတက္ကော၊ ဝိတက်စေတသိက် လည်းကောင်း။ ဝိစာရော၊ ဝိစာရစေတသိက်လည်းကောင်း။ အဓိမောက္ခော၊

ဓိမောက္ခ စေတသိက်လည်းကောင်း။ ဝီရိယံ၊ ဝီရိယစေတသိက်လည်းကောင်း။
 ပီတိ၊ ပီတိစေတသိက် လည်းကောင်း။ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒစေတသိက်လည်းကောင်း။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုပကိဏ္ဍကစေတသိက်တို့တွင်။ ဝိတက္ကော၊
 ဝိတက်သည်။ ဈာနပစ္စယော စ၊ ဈာနပစ္စည်း လည်း ဖြစ်၏။ မဂ္ဂပစ္စယော စ၊
 မဂ္ဂပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ ဝိစာရော၊ ဝိစာရစေတသိက် သည်။ အဓိပတိဇာတိကဉ္စ၊
 အဓိပတိ ပစ္စည်းမျိုးလည်း ဖြစ်၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော စ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းလည်း
 ဖြစ်၏။ မဂ္ဂပစ္စယော စ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ ပီတိ၊ ပီတိ စေတသိက်သည်။
 ဈာနပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စည်းလည်း ဖြစ်၏။ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒစေတသိက် သည်။
 အဓိပတိဇာတိ ကော၊ အဓိပတိပစ္စည်းမျိုးဖြစ်၏။ အဓိမောက္ခောပန၊ အဓိမောက္ခ
 စေတသိက်သည်ကား။ ဝိသေသပစ္စယော၊ ပစ္စည်းအထူးသည်။ န ဟောတိ၊
 မဖြစ်။

ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း သမ္ပဋိဇ္ဈိင်း ဥပေက္ခာသန္တီရဏ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဇနာနည်းကို ပြခြင်း

ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇနစိတ္တဉ္စ၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်လည်းကောင်း။ သမ္ပဋိဇ္ဈန
 စိတ္တဒွယဉ္စ၊ သမ္ပဋိဇ္ဈိင်းစိတ် နှစ်ခုအပေါ်လည်းကောင်း။ ဥပေက္ခာသန္တီရဏဒွယဉ္စ၊
 ဥပေက္ခာသန္တီရဏ စိတ်နှစ်ခုအပေါင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စသု
 စိတ္တေသု၊ ငါးပါးသော စိတ်တို့၌။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ
 စ၊ သဗ္ဗစိတ္တိက စေတသိက်တို့ကို လည်းကောင်း။ ပကိဏ္ဍကေသု၊ ပကိဏ္ဍက
 စေတသိက်တို့၌။ ဝိတက္ကော စ၊ ဝိတက် စေတသိက်ကို လည်းကောင်း။ ဝိစာရော
 စ၊ ဝိစာရစေတသိက်ကို လည်းကောင်း။ ဝိဇာရော စ၊ ဝိဇာရစေတသိက်သည်
 လည်းကောင်း။ အဓိမောက္ခော စ၊ အဓိမောက္ခစေတသိက်ကို လည်းကောင်း။
 ဣတိ၊ သို့၊ ဒသ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့ကို။
 လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဝိညာဏေန၊ စိတ်နှင့်။ သိဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး။
 ဧကာဒသ၊ တစ်ဆယ့် တစ်ပါးသော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမေသု စိတ္တေသု၊ ဤစိတ် တို့၌။ ဈာနကိစ္စံ၊ ဈာန်ကိစ္စကို။
 လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ဝေဒနာ စ၊ ဝေဒနာစေတသိက် သည်လည်းကောင်း။
 ဧကဂ္ဂတာ စ၊ ဧကဂ္ဂတကာစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဝိတက္ကော စ၊

ဝိတက်စေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဝိစာရေ စ၊ ဝိစာရစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဈာနပစ္စယံ၊ ဈာနပစ္စယသတ္တိကို။ သာဓေန္တိ၊ ပြီးစေကုန်၏။ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇနစိတ္တံ ပန၊ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းစိတ် သည်ကား။ ကိရိယစိတ္တံ၊ ကိရိယာစိတ် သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝိပါကပစ္စယော၊ ဝိပါကပစ္စည်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ နာနာက္ခဏိကကမ္မဉ္စ၊ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စည်း သည်လည်း။ ဥပနိဿယဋ္ဌာနေ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ အရာ၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ ဝိပါကပစ္စယေန၊ ဝိပါကပစ္စည်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဆပစ္စယာ၊ ခြောက်ပါးသောပစ္စည်း တို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်၏။ ဈာနပစ္စယေန၊ ဈာနပစ္စည်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ အဋ္ဌာသပစ္စယာ၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ စတူသု၊ လေးပါးကုန်သော။ ဝိပါကစိတ္တေသု၊ သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း သန္တိရဏ ဝိပါကစိတ်တို့၌။ ပဉ္စပစ္စယာ၊ ငါးပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ ဝိပါကပစ္စယေန စ၊ ဝိပါကပစ္စည်းနှင့် လည်းကောင်း။ ဈာနပစ္စယေန စ၊ ဈာနပစ္စည်းနှင့်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဧကူနဝီသတိ၊ ၁၉-ပါးသော။ ပစ္စယော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

သောမနဿသန္တိရဏ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း ဟသိတုပ္ပာဒ်စိတ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

သောမနဿသန္တိရဏေ၊ သောမနာဿသန္တိရဏစိတ်၌။ ပီတိယာ၊ ပီတိ စေတသိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဧကာဒသစေတသိကာ၊ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော စေတသိက်တို့သည်။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။ မနောဒွါရဝဇ္ဇနစိတ္တေ စ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းစိတ်၌လည်း။ ဝီရိယန၊ ဝီရိယစေတသိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဧကာဒသ၊ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော စေတသိက်တို့သည်။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာဏေန၊ စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဟသိတုပ္ပာဒ်စိတ္တေ ပန၊ ဟသိတုပ္ပာဒ်စိတ် ၌ကား။ ပီတိယာ စ၊ ပီတိစေတသိက်နှင့်လည်းကောင်း။ ဝီရိယေန စ၊ ဝီရိယစေတသိက် နှင့်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ တေသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့သည်။ ယုဇ္ဇန္တိ၊

ယှဉ်ကုန်၏။ ဝိညာဏေန၊ စိတ်နှင့်။ သိဒ္ဓိံ၊ တကွ။ တေရသ၊ တစ်ဆယ့်သုံးပါးကုန်
 သော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ် ကုန်၏။ တတ္ထ၊
 ထိုတရားတို့၌။ သောမနဿသန္တိရဏ၊ သောမနာဿသန္တိရဏစိတ်၌။ ဈာနင်္ဂေသု၊
 ဈာနင်တို့၌။ ပီတိမတ္တံ၊ ပီတိမျှသည်။ အဓိကံ၊ လွန်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။
 ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဥပေက္ခာသန္တိရဏ ဒွယေဝိယ၊ ဥပေက္ခာသန္တိရဏ စိတ်နှစ်ခု
 အပေါင်း၌ကဲ့သို့။ ပဉ္စပစ္စယာ၊ ငါးပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။
 ဧကုနဝီသတိပစ္စယာ။ ၁၉-ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇန စိတ္တေ စ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၌လည်း။ ဝီရိယမတ္တံ၊ ဝီရိယ
 စေတသိက်မျှသည်။ အဓိကံ၊ လွန်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တဉ္စ၊ ထိုဝီရိယ
 စေတသိက်သည်လည်း။ ဣန္ဒြိယကိစ္စဈာနကိစ္စာနိ၊ ဣန္ဒြေကိစ္စ ဈာန်ကိစ္စတို့ကို။
 သာဓေတိ၊ ပြီးစေ၏။ အဓိပတိ ကိစ္စဉ္စ၊ အဓိပတိကိစ္စကိုလည်းကောင်း။ မဂ္ဂကိစ္စဉ္စ၊
 မဂ္ဂကိစ္စကိုလည်းကောင်း။ န သာဓေတိ၊ မပြီးစေ။ ကိရိယာစိတ္တတ္တာ၊
 ကိရိယာစိတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပါကပစ္စယော စ၊ ဝိပါကပစ္စည်းသည်
 လည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ပဉ္စဒွါရာ ဝဇ္ဇနစိတ္တေ ဝိယ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၌
 ကဲ့သို့။ ဝိပါကပစ္စယေန၊ ဝိပါကပစ္စည်းနှင့်။ သိဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဆပစ္စယာ၊ ခြောက်ပါး
 သော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ ဈာနပစ္စယေန၊ ဈာနပစ္စည်း
 နှင့်။ သိဒ္ဓိံ၊ တကွ။ အဋ္ဌာရသပစ္စယာ၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။
 လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဟသိတုပ္ပါဒစိတ္တေပိ၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၌လည်း။ ကိရိယ
 စိတ္တတ္တာ၊ ကိရိယာစိတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပါကပစ္စယော၊ ဝိပါကပစ္စည်း
 သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဇေနစိတ္တတ္တာ ပန၊ ဇောစိတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 ကား။ အာသေဝနံ၊ အာသေဝနပစ္စည်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဝိပါကပစ္စယေန၊
 ဝိပါက ပစ္စည်းနှင့်။ သိဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဧကုနဝီသတိပစ္စယာ၊ ၁၉-ပါးသော ပစ္စည်း
 တို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

အဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော၊
 ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

အကုသိုလ်စိတ် အကုသိုလ်စေတသိက်တို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ပြခြင်း

အကုသလစိတ္တာနိ၊ အကုသိုလ်စိတ်တို့သည်။ ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမာနိ ဒွါဒသ၊ အဘယ်တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့နည်းဟူ မူကား။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ မောဟမူလိကာနိ၊ မောဟမူလရှိသော စိတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ လောဘမူလိကာနိ၊ လောဘ မူလရှိသော စိတ်တို့သည် လည်းကောင်း။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဒေါသမူလိကာနိ၊ ဒေါသမူလရှိသော စိတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စုဒ္ဒသ၊ တစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ ပါပစေတသိကာနိ နာမ၊ အကုသိုလ်စေတသိက်တို့ မည်သည်ကား။ မောဟော၊ မောဟ စေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ အဟိရိကံ၊ အဟိရိက စေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ အနောတ္တပ္ပံ၊ အနောတ္တပ္ပ စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ဥဒ္ဓစ္စစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဣတိဣဒံ၊ ဤ စေတသိက်လေးခုအပေါင်းသည်။ မောဟစတုက္ကံ နာမ၊ မောဟစတုက္ကမည်၏။ လောဘော၊ လောဘစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ မာနော၊ မာန စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဣတိဣဒံ၊ ဤစေတသိက်သုံးပါးအပေါင်းသည်။ လောဘတိက္ကံ နာမ၊ လောဘတိတ် မည်၏။ ဒေါသော၊ ဒေါသစေတသိက်သည် လည်းကောင်း၊ ဣဿာ၊ ဣဿာစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ မစ္ဆရိယံ၊ မစ္ဆရိယ စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ကုက္ကုစ္စံ၊ ကုက္ကုစ္စစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဣတိဣဒံ၊ ဤစေတသိက်လေးပါးအပေါင်း သည်။ ဒေါသစတုက္ကံ နာမ၊ ဒေါသစတုက္က မည်၏။ ထိနံ၊ ထိနစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ မိဒ္ဓံ၊ မိစ္ဆစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဣတိဣဒံ၊ ဤစေတသိက်သုံးပါး အပေါင်းသည်။ ဝိသုတိက္ကံ နာမ၊ သီးခြားတိက်မည်၏။

အကုသိုလ်စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စည်းများကို ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုအကုသိုလ် စေတသိက်တို့တွင်။ လောဘော၊ လောဘလည်းကောင်း။ ဒေါသော၊ ဒေါသလည်းကောင်း။ မောဟော၊ မောဟလည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ တယော မူလဓမ္မာ၊ ဤသုံးပါးသော မူလတရား

တို့သည်။ ဟေတုပစ္စယာ၊ ဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိ စေတသိက်သည်။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်၏။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဒသဓမ္မာ၊ ဆယ်ပါးသော စေတသိက်တရားတို့သည်။ ဝိသေသပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းအထူးတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

မောဟမူစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဇနာနည်းကို ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်တို့တွင်။ ဒွေ၊ နှစ်ပါး ကုန်သော။ မောဟမူလိကာနိ နာမ၊ မောလမူလရှိသော စိတ်တို့မည်သည်ကား။ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တ စိတ္တံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်သည်လည်းကောင်း။ ဥဒ္ဒစ္စသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ၊ ဥဒ္ဒစ္စသမ္ပယုတ် စိတ်သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုမောဟမူလရှိသော စိတ်တို့၌။ ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ္တစိတ္တေ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ်စိတ်၌။ ပန္နရသ၊ တစ်ဆယ့်ငါးပါးကုန် သော။ စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့သည်။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပန္နရသ၊ တစ်ဆယ့် ငါးပါးတို့ဟူသည်။ ကတမာနိ၊ အဘယ်သည်တို့နည်းဟူမူကား။ သတ္တ၊ ခုနှစ်ပါးကုန် သော။ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စ၊ သဗ္ဗစိတ္တိကစေတသိက်တို့လည်းကောင်း။ ဝိတက္ကော၊ ဝိဘက် လည်းကောင်း။ ဝိစာရော၊ ဝိစာရလည်းကောင်း။ ဝီရိယံ၊ ဝီရိယ လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဏိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ပကိဏ္ဍကာနိ စ၊ ပကိဏ္ဍကစေတသိက် တို့သည် လည်းကောင်း။ ပါပစေတသိကေသု၊ အကုသိုလ်တေသိက်တို့၌။ မောဟ စတုက္ကဉ္စ၊ မောဟစတုက္ကသည်လည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက် သည်လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ ပန္နရသ၊ ဤတစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တေန၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့်။ သိဒ္ဓိံ၊ တကွ။ သောဠသ၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမသ္မိံစိတ္တေ၊ ဤဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ်စိတ်၌။ ဟေတု ပစ္စယောပိ၊ ဟေတုပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ မဂ္ဂပစ္စယောပိ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းကို လည်းကောင်း။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ၁၆-ပါးသော နာမ်တရား တို့၌။ မောဟော၊ မောဟစေတသိက်သည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်၏။ ဝိတက္ကော စ၊ ဝိဘက် စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်၏။ ဧကဂ္ဂတာ

ပန၊ ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်သည်ကား။ ဝိစိကိစ္ဆာယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်ဖြင့်။
ဒုဋ္ဌတ္တာ၊ ဖျက်ဆီးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ စိတ္တေ၊ ဤဝိစိကိစ္ဆာ
သမ္ပယုတ်စိတ်၌။ ဣန္ဒြိယကိစ္စဉ္စ၊ ဣန္ဒြိယ ကိစ္စကို လည်းကောင်း။ မဂ္ဂကိစ္စဉ္စ၊
မဂ္ဂကိစ္စကိုလည်းကောင်း၊ န သာဓေတိ၊ မပြီးစေ။ ဈာနကိစ္စမတ္တံ၊ ဈာန်ကိစ္စမျှကို။
သာဓေတိ၊ ပြီးစေ၏။ အဓိပတိ စ၊ အဓိပတိပစ္စည်း လည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတော
စ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိပါကောစ၊ ဝိပါက ပစ္စည်းလည်းကောင်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော ပစ္စယာ၊ သုံးပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊
မရအပ်ကုန်။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဧကဝီသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်တစ်ပါး
သော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဥဒ္ဒစ္စသမ္ပယုတ္တစိတ္တေပိ၊ ဥဒ္ဒစ္စ
သမ္ပယုတ်စိတ်၌ လည်း။ ဝိစိကိစ္ဆံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်၍။
အဓိမောက္ခေန၊ အဓိမောက္ခစေတသိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပန္နရသေဝ၊
တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့
သည်။ ဥပ္ပန္နန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သောဠသေဝ၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးတို့သည်သာလျှင်
ဖြစ်ကုန်သော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမသ္မိံ
စိတ္တေ၊ ဤဥဒ္ဒစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်၌။ ဧကဂ္ဂတာ၊ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်သည်။
ဣန္ဒြိယကိစ္စဉ္စ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယကိစ္စကိုလည်းကောင်း။ ဈာနကိစ္စဉ္စ၊ ဈာနကိစ္စ
ကိုလည်းကောင်း။ မဂ္ဂကိစ္စဉ္စ၊ မဂ္ဂပစ္စယကိစ္စကိုလည်းကောင်း။ သာဓေတိ၊
ပြီးစေ၏။ တယော ပစ္စယာ၊ သုံးပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။
ဧကဝီသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို လဗ္ဘန္တိ။ ရအပ်ကုန်၏။

လောဘမူစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဇ္ဇနာနည်းကို ပြခြင်း

အဋ္ဌသု၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ လောဘမူလိကစိတ္တေသုပန၊ လောဘမူလ
ရှိသော စိတ်တို့၌ကား။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ စ၊
သဗ္ဗစိတ္တိက စေတသိက် တို့သည်လည်းကောင်း။ ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။
ပကိဏ္ဍကာနိ စ၊ ပကိဏ္ဍက စေတသိက်တို့လည်းကောင်း။ ပါပေသု၊ အကုသိုလ်
စေတသိက်တို့၌။ မောဟစတုက္ကဉ္စ၊ မောဟစတုက္ကသည်လည်းကောင်း။ လောဘ
တိက္ကဉ္စ၊ လောဘတိက်သည်လည်းကောင်း။ ထိနမိဒ္ဓဉ္စ၊ ထိနမိဒ္ဓစေတသိက်
နှစ်ခုသည် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွါဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော။

စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့သည်။ ဥပ္ပန္နိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသု၊ ထိုနှစ်ဆယ့်
နှစ်ပါးသော စေတသိက်တို့တွင်။ လောဘော စ၊ လောဘာ လည်းကောင်း။
မောဟော စ၊ မောဟလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန် သော။
မူလာနိ၊ မူလတို့သည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်၏။ ဆန္ဒော စ၊
ဆန္ဒလည်းကောင်း။ စိတ္တဉ္စ၊ စိတ်လည်းကောင်း။ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယလည်းကောင်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော နာမ်တရားတို့သည်။ အဓိပတိဇာတိကာ၊
အဓိပတိမျိုး ဖြစ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ။ အဓိပတိကိစ္စံ၊ အဓိပတိမျိုး
ဖြစ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ။ အဓိပတိကိစ္စံ၊ အဓိပတိကိစ္စကို။
သာဓေန္တိ၊ ပြီးစေကုန်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤလောဘမူစိတ်၌။ အာရမ္မဏာဓိပတိပိ၊
အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ကိုလည်း။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ စေတနာ၊ စေတနာ
စေတသိက်သည်။ ကမ္မပစ္စယော၊ ကမ္မပစ္စည်းဖြစ်၏။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။
အာဟာရာ၊ ဖဿ စေတနာ ဝိညာဉ်ဟုဆိုအပ်သော နာမ်အာဟာရတို့သည်။
အာဟာရပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စည်း ဖြစ်၏။ စိတ္တဉ္စ၊ စိတ်သည်လည်းကောင်း။
ဝေဒနာ စ၊ ဝေဒနာစေတိသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ စ၊ ဧကဂ္ဂတာ
စေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဇီဝိတဉ္စ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။
ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စ၊
ငါးပါးကုန်သော။ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ၊ ဣန္ဒြေတရားတို့သည်။ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော၊
ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြစ်၏။ ဝိတက္ကော စ၊ ဝိတက်လည်းကောင်း။ ဝိစာရော စ၊
ဝိစရလည်းကောင်း။ ပီတိ စ၊ ပီတိလည်းကောင်း။ ဝေဒနာ စ၊ ဝေဒနာ
လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ စ၊ ဧကဂ္ဂတာလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စ၊
ငါးပါးကုန်သော။ ဈာနဂီနိ၊ ဈာနင်တရား ဈာနပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စည်းဖြစ်၏။
ဝိတက္ကော စ၊ ဝိတက် လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ စ၊ ဧကဂ္ဂတာလည်းကောင်း။
ဒိဋ္ဌိစ၊ ဒိဋ္ဌိလည်း ကောင်း။ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့
စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မဂ္ဂဂီ၊ မဂ္ဂင်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်း
ဖြစ်၏။ ပစ္ဆာဇာတောစ၊ ပစ္ဆာဇာတ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိပါကော စ၊
ဝိပါကပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ပစ္စယာ၊
ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။
ဒွါဝိသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

ဒွီသု၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဒေါမူလိကစိတ္တေသု၊ ဒေါသမူလရှိသော စိတ်တို့၌။ ပီတိဉ္စ၊ ပီတိကိုလည်းကောင်း။ လောဘတိက္ကဉ္စ၊ လောဘတိက်ကိုလည်းကောင်း။ ပဟာယ၊ ပယ်၍။ ဒေါသ စတုက္ကန၊ ဒေါသစတုက္ကနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဒွါဝီသတိ ဧဝ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ စေတသိကာနိ၊ စေတသိက်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒေါသော စ၊ ဒေါသသည်လည်းကောင်း။ မောဟော စ၊ မောဟသည်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မူလာနိ၊ မူလတို့သည်။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးတို့တည်း။ အဓိပတိဇာတိကာ၊ အဓိပတိမျိုးတို့သည်။ တယော၊ သုံးပါးတို့တည်း။ အာဟာရာ၊ အာဟာရထိုက်သော တရားတို့သည်။ တယော၊ သုံးပါးတို့တည်း။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဣန္ဒြိယထိုက်သော တရားတို့သည်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးတို့တည်း။ ဈာနင်္ဂီနိ၊ ဈာနင်ထိုက်သော တရားတို့သည်။ စတ္တာရိ၊ လေးပါးတို့တည်း။ မဂ္ဂင်္ဂီနိ၊ မဂ္ဂင်ထိုက်သော တရားတို့သည်။ တီဏိ၊ သုံးပါးတို့တည်း။ ဧတ္တာပိ၊ ဤဒေါသမူလစိတ္တုပ္ပါဒ်၌လည်း။ ဒွေပစ္စယာ၊ နှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ ဒွါဝီသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး သော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော၊ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

သောဘဏစိတ်တစ်ခုယုတ် ၉၀- တို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ပြခြင်း

ဧကနဂုတိ၊ ကိုးဆယ့်တစ်ပါးသော။ သောဘဏစိတ္တာနိ နာမ၊ သောဘဏစိတ်တို့မည်သည်ကား။ စတုဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော။ ကာမသောဘဏစိတ္တာနိ၊ ကာမသောဘဏစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ပန္နရသ၊ တစ်ဆယ့်ငါးပါးကုန်သော။ ရူပစိတ္တာနိ၊ ရူပစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဒွါဒသ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ အရူပစိတ္တာနိ၊ အရူပစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ စတ္တာလီသ၊ လေးဆယ်သော။ လောကုတ္တရစိတ္တာနိ၊ လောကုတ္တရစိတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ။ တတ္ထ၊ ထိုသောဘဏစိတ်အပေါင်းတို့တွင် စတုဝီသတိ၊

နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော။ ကာမသောဘဏစိတ္တာနိ နာမ၊ ကာမသောဘဏစိတ်တို့ မည်သည်ကား။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကာမကုသလ စိတ္တာနိ၊ ကာမကုသိုလ်စိတ် တို့သည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကာမသောဘဏဝိပါကစိတ္တာနိ၊ ကာမသောဘဏဝိပါကစိတ် တို့သည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကာမသောဘဏ ကိရိယစိတ္တာနိ၊ ကာမသောဘဏကိရိယာစိတ်တို့သည် လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

၂၅-ပါးသော သောဘဏစေတသိက်တို့ကို သရုပ်ထုတ်ပြခြင်း

ပဉ္စဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော။ ကလျာဏစေတသိကာနိ နာမ၊ ကလျာဏ စေတသိက်တို့မည်သည်ကား။ အလောဘော၊ အလောဘသည် လည်းကောင်း။ အဒေါသော၊ အဒေါသသည်လည်းကောင်း။ အမောဟော စ၊ အမောဟသည် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဏိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ကလျာဏမူလာနိစ၊ ကလျာဏမူလတို့သည်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓါ စ၊ သဒ္ဓါသည် လည်းကောင်း။ သတိ စ၊ သတိသည်လည်းကောင်း။ ဟိရိ စ၊ ဟိရိသည် လည်းကောင်း။ ဩတ္တပ္ပဉ္စ၊ ဩတ္တပ္ပသည် လည်းကောင်း။ တတြမဇ္ဈတ္တတာစ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာသည်လည်းကောင်း။ ကာယပဿဒ္ဓိစ၊ ကာယပဿဒ္ဓိသည် လည်းကောင်း။ စိတ္တပဿဒ္ဓိစ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိသည်လည်းကောင်း။ ကာယလဟုတာ စ၊ ကာယလဟုတာသည်လည်းကောင်း။ စိတ္တလဟုတာ စ၊ စိတ္တ လဟုတာသည် လည်းကောင်း။ ကာယမုဒုတာ စ ၊ ကာယကမုဒုတာသည်လည်းကောင်း။ စိတ္တမုဒုတာ စ၊ စိတ္တမုဒုတာသည်လည်းကောင်း။ ကာယကမ္မညာတာ စ၊ ကာယ ကမ္မညာတာသည်လည်းကောင်း။ စိတ္တကမ္မညာတာ စ၊ စိတ်ကမ္မညာတာသည် လည်းကောင်း။ ကာယပါဂုညတာ စ၊ ကာယပါဂုညတာသည်လည်း။ စိတ္တပါဂုညတာ စ၊ စိတ္တပါဂုညတာသည်လည်းကောင်း။ ကာယုဇုကတာ စ၊ ကာယုဇုကတာသည် လည်းကောင်း။ စိတ္တုဇုကတာ စ၊ စိတ္တုဇုကတာသည် လည်းကောင်း။ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာဝါစာသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ သမ္မာကမ္မန္တသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သမ္မာအာဇီဝ သည် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဝိရတိယော စ၊

ဝိရတီစေတသိက်တို့သည်လည်းကောင်း။ ကရုဏာ၊ ကရုဏာစေတသိက်သည်
လည်းကောင်း။ မုဒိတာ၊ ဓုဒိတာ စေတသိက်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ အပ္ပမညာယော စ၊ အပ္ပမညာစေတသိက်တို့
သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

သောဘဏ္ဍာစေတသိက်တို့၏ အသီးအသီးဖြစ်သင့်သော ပစ္စည်းများကို ဝေဖန်၍ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုကလျာဏ စေတသိက်တို့တွင်။ သုံးပါးကုန်သော။
ကလျာဏမူလာနိ၊ ကလျာဏမူလတို့သည်။ ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်၏။
အမောဟော ပန၊ အမောဟစေတသိက်သည်ကား။ အဓိပတိပစ္စယေ၊ အဓိပတိ
ပစ္စည်း၌။ ဝိမံသာဓိပတိ နာမ။ ဝိမံသာဓိပတိ မည်၏။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ၊
ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌၊ ပညိန္ဒြိ နာမ၊ ပညိန္ဒြိမည်၏။ မဂ္ဂမစ္စယေ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၌။
သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်မည်၏။ သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါစေတသိက်သည်။ ဣန္ဒြိယ
ပစ္စယေ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌။ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ နာမ၊ သိဒ္ဓိန္ဒြိယမည်၏။ သတိ၊ သတိ
စေတသိက်သည်။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေ၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း၌။ သတိန္ဒြိယံ နာမ၊ သတိ
ငြိမည်၏။ မဂ္ဂပစ္စယေ၊ မဂ္ဂပစ္စည်း၌၊ သမ္မာသတိ နာမ၊ သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်
မည်၏။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဝိရတိယော၊ ဝိရတီစေတသိက် တို့သည်။
မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်၏။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ သတ္တရသဓမ္မာ၊
တစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော တရားတို့သည်။ ဝိသေသပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းအထူးတို့သည်။
န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဇ္ဇနာနည်းကို ပြခြင်း

အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ ကာမကုသလစိတ္တေသု၊ ကာမကုသိုလ်စိတ်တို့၌။
သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သဗ္ဗစိတ္တိကာနိ၊ သဗ္ဗစိတ္တိက စေတသိက်
တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ပကိဏ္ဍေကာနိ၊ ပကိဏ္ဍက
စေတသိက်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဉ္စဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော။ ကလျာဏာနိ၊
ကလျာဏ စေတသိက်တို့ကို လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌတိသ၊

သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော။ စေတသိက်ကာနိ၊ စေတသိက်တို့ကို။ သင်္ဂယုန္တိ၊
 ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ တေသုစ၊ တိုသုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော စေတသိက်တို့တွင်လည်း။
 ပီတိ၊ ပီတိစေတသိက်ကို။ စတုသု၊ လေးပါးကုန်သော။ သောမနဿိကေသု
 ဧဝ၊ သောမနဿနှင့် ယှဉ်သော စိတ်တို့၌သာလျှင်။ သင်္ဂယုတိ၊ ရေတွက်အပ်၏။
 အမောဟော၊ အမောဟ စေတသိက်ကို။ စတုသု၊ လေးပါးကုန်သော။ ဉာဏ
 သမ္ပယုတ္တေသု ဧဝ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်တို့၌သာလျှင်။ သင်္ဂယုတိ၊
 ရေတွက်အပ်၏။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဝိရတိယော၊ ဝိရတီစေတသိက်
 တို့ကို။ သိက္ခာပဒသီလပူရဏကာလေ ဧဝ၊ သိက္ခာပုဒ်ကို စောင့်သုံးဖြည့်ကျင့်သော
 အခါ၌သာ လျှင်။ သင်္ဂယုန္တိ၊ ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။
 အပ္ပမညာယော၊ အပ္ပမညာစေတသိက်တို့ကို။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါတို့၌၊
 ကာရုညမောဒနာကာရေသု၊ သနားကြင်နာခြင်း ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာခြင်းကို
 ဖြစ်စေသောအခါတို့၌သာလျှင်။ သင်္ဂယုန္တိ၊ ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ ဣမေသုပိ အဋ္ဌသု စိတ္တေသု၊ ဤရှစ်ပါးသော ကာမ
 ကုသိုလ်စိတ်တို့၌လည်း။ ဒွေ၊ ဝါ၊ နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တီဏိ ဝါ၊
 သုံးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကလျာဏမူလာနိ၊ ကလျာဏ မူလတို့သည်။
 ဟေတုပစ္စယော၊ ဟေတုပစ္စည်း ဖြစ်၏။ ဆန္ဒောစ၊ ဆန္ဒစေတသိက် လည်းကောင်း။
 စိတ္တဉ္စ၊ စိတ်လည်းကောင်း၊ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယစေတသိက်လည်းကောင်း။ ဝီမံသာ
 စ၊ ပညာစေတသိက်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုသု၊ လေးပါးကုန်သော။
 အဓိပတိဇာတိကေသု၊ အဓိပတိမျိုးတို့၌။ ဧကမေကောဝ၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော
 အဓိပတိတရားကိုယ်သည်သာလျှင်။ ကဒါစိ၊ ရံခါ။ အဓိပတိပစ္စယော၊
 အဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၏။ စေတနာ၊ စေတနာစေတသိက်သည် ကမ္မပစ္စယော၊
 ကမ္မပစ္စည်းဖြစ်၏။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ အာဟာရာ၊ အာဟာရတရား
 ကိုယ်တို့သည်။ အာဟာရ ပစ္စယော၊ အာဟာရပစ္စည်းဖြစ်၏။ စိတ္တဉ္စ၊
 စိတ်သည်လည်းကောင်း။ ဝေဒနာ စ၊ ဝေဒနာသည် လည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ
 စ၊ ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဇီဝိတဉ္စ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်သည်
 လည်းကောင်း။ သဒ္ဓါ စ၊ သဒ္ဓါစေတသိက်သည်လည်းကောင်း၊ သတိ စ၊
 သတိစေတသိက်လည်းကောင်း။ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယစေတသိက်သည် လည်းကောင်း။
 ပညာ စ၊ ပညာစေတသိက်သည်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါး

ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဣန္ဒြေထိုက်သော တရားတို့သည်။ ဣန္ဒြိယ ပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဖြစ်၏။ ဝိတက္ကော စ၊ ဝိတက်လည်းကောင်း။ ဝိစာရော စ၊ ဝိစာရလည်းကောင်း။ ပီတိ စ၊ ပီတိလည်းကောင်း။ ဝေဒနာ စ၊ ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ စ၊ ဧကဂ္ဂတာလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ငါးပါးကုန်သော။ ဈာနဂီနိ၊ ဈာနထိုက်သော တရားတို့သည်။ ဈာနပစ္စယော၊ ဈာနပစ္စည်းဖြစ်၏။ ပညာ စ၊ ပညာလည်းကောင်း။ ဝိတက္ကော စ၊ ဝိတက်လည်းကောင်း။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန် သော။ ဝိရတိယော စ၊ ဝိရတိတို့လည်းကောင်း။ သတိ စ၊ သတိလည်းကောင်း။ ဝီရိယဉ္စ၊ ဝီရိယလည်းကောင်း။ ဧကဂ္ဂတာ စ၊ ဧကဂ္ဂတာလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ မဂ္ဂဂီနိ၊ မဂ္ဂထိုက်သော တရားတို့သည်။ မဂ္ဂပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စည်းဖြစ်၏။ ဣမေသုပိ အဋ္ဌသုစိတ္တေသု၊ ဤရှစ်ပါးသော ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် တို့၌လည်း။ ပစ္ဆာဇာတော စ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိပါကော စ၊ ဝိပါကပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ ပစ္စယာ၊ နှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဒွါဝိသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

မဟာကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဇ္ဇနာနည်းကို ပြခြင်း

အဋ္ဌသု၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကာမသောဘဏကိရိယစိတ္တေသု၊ ကာမသောဘဏ ကိရိယာစိတ်တို့၌။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဝိရတိယော၊ ဝိရတိ ဤစေတသိက် တို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ ကုသလေသု ဝိယ၊ ကုသိုလ်စိတ်တို့၌ကဲ့သို့။ ဒွေ ပစ္စယာ၊ နှစ်ပါးကုန်သော ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ ဒွါဝိသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသောပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

မဟာဝိပါကစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဃဇ္ဇနာနည်းကို ပြခြင်း

အဋ္ဌသု၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကာမသောဘဏဝိပါကေသု၊ ကာမသောဘဏ ဝိပါကစိတ်တို့၌။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဝိရတိယော စ၊ ဝိရတိစေတသိက် တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ အပ္ပမညာယော စ၊ အပ္ပမညာ

စေတသိက်တို့ကို လည်းကောင်း။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။ အဓိပတိပစ္စယော
 စ၊ အဓိပတိပစ္စည်းကို လည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတော စ၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်းကို
 လည်းကောင်း။ အာသေဝနဉ္စ၊ အာသေဝနပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။
 ဧကဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌ ပစ္စယဗဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

ဥပရိ၊ အထက်ဖြစ်သော။ ရူပါရူပ လောကုတ္တရ စိတ္တေသုပ္ပိ၊ ရူပ
 အရူပ လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌လည်း။ ဒွါဝီသတိပစ္စယတော၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော
 ပစ္စည်း ထက်။ အတိရေကံ၊ အလွန်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။
 စတူသု၊ လေးပါးကုန်သော။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ ကာမကုသလ စိတ္တေသု ဝိယ၊
 ဉာဏ သမ္ပယုတ် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်တို့၌ကဲ့သို့။ ဣမေသု၊ ဤအရူပ
 လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌။ ပစ္စယဗဋ္ဌနာ၊ ပစ္စည်းပေါင်းခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
 သိအပ်၏။

**ကာမတရားထက် မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာတရားတို့သည်သာ၍
 မွန်မြတ်ကြီးမားသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း**

ဧဝံ၊ ဤသို့။ သန္တေ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။
 တာနိ စိတ္တာနိ၊ ထိုရူပအရူပလောကုတ္တရာစိတ်တို့သည်။ ကာမစိတ္တတော၊
 ကာမာဝစရစိတ်ထက်။ မဟန္တတရာနိ စ၊ အထူးသဖြင့် ကြီးကုန်သည်လည်း။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ ပဏီတတရာနိ စ၊ အထူးသဖြင့် မြတ်ကုန်သည်လည်း။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ အမေးတည်း။
 အာသေဝနမဟန္တတ္တာ၊ အာသေဝန သတ္တိကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိ
 စိတ္တာနိ၊ ထိုရူပ အရူပ လောကုတ္တရာစိတ် တို့သည်။ ကာမစိတ္တတော၊
 ကာမစိတ်ထက်။ မဟန္တတရာနိ စ၊ အထူးသဖြင့် ကြီးကုန် သည်လည်း။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဏီတတရာနိ စ၊ အထူးသဖြင့် မြတ်ကုန်သည် လည်း။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ပရိဟာရော၊ အဖြေတည်း။

တာနိ စိတ္တာနိ၊ ထို ရူပ အရူပ လောကုတ္တရာစိတ်တို့သည်။ ဘာဝနာ ကမ္မဝိသေသဟိ၊ ဘာဝနာ ကံအထူးတို့ဖြင့်။ သိဒ္ဓါနိ၊ ပြီးကုန်သည်။ ဟိ ယသ္မာ အကြင်ကြောင့်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ တေသု၊ ထိုရူပ အရူပ လောကုတ္တရာစိတ် တို့၌။ အာသေဝနပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စည်းသည်။ မဟန္တော၊ ကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အာသေဝနမဟန္တတ္တာ စ၊ အာသေဝနသတ္တိကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ဣန္ဒြိယပစ္စယောပိ၊ ဣန္ဒြိယ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ ဈာနပစ္စယောပိ၊ ဈာနပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ မဂ္ဂပစ္စယောပိ၊ မဂ္ဂပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ အညေပိ ဝါ၊ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုရူပ အရူပ လောကုတ္တရာစိတ်တို့၏။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့သည်။ မဟန္တော၊ ကြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပစ္စယာနံ၊ ပစ္စည်းတို့၌။ ဥပရူပရိ၊ အဆင့်ဆင့်။ မဟန္တတ္တာ၊ ကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိ စိတ္တာနိ၊ ထိုရူပ အရူပ လောကုတ္တရာစိတ်တို့သည်။ ဥပရူပရိ စ၊ အဆင့်ဆင့်လည်း။ ကာမစိတ္တတော၊ ကာမစိတ်ထက်။ မဟန္တတရာနိ စ၊ အထူးသဖြင့်ကြီးကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဏီတတရာနိ စ၊ အထူးသဖြင့် မြတ်ကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

စိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။ ပစ္စယယဉ္ဇနာနယော၊
ပစ္စယယဉ္ဇနာနည်းသည်။
နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

၂၈- ပါးသော ရုပ်တို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

ရူပကလာပေသု၊ ရုပ်ကလာပ်တို့၌။ ပစ္စယယဉ္ဇနာနယော၊ ပစ္စယယဉ္ဇနာ နည်းကို။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ အဋ္ဌဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော။ ရူပါနိနာမ၊ ရုပ်တို့မည်သည့်ကား။ ပထဝီ၊ ပထဝီဓာတ်လည်းကောင်း။ အာပေါ၊ အာပေါဓာတ် လည်းကောင်း။ တေဇာ၊ တေဇာဓာတ်လည်းကောင်း။ ဝါယောဝါယောဓာတ် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊ မဟာဘုတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒလည်းကောင်း။ သောတံ၊

သောတပသာဒလည်းကောင်း။ ဃာနံ၊ ဃာနပသာဒလည်းကောင်း။ ဇိဝှာ
 ဇိဝှာပသာဒလည်းကောင်း။ ကာယော၊ ကာယပသာဒလည်းကောင်း။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ပသာဒရူပါနိ စ၊ ပသာဒရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။
 ရူပံ၊ ရူပါရုံလည်းကောင်း။ သဒ္ဓေါ၊ သဒ္ဓါရုံလည်းကောင်း။ ဂန္ဓော၊ ဂန္ဓာရုံ
 လည်းကောင်း။ ရသော၊ ရသာရုံလည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလည်းကောင်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဂေါစရရူပါနိ၊ ဂေါစရရုပ်တို့သည်
 လည်းကောင်း။ တတ္ထ၊ ထိုဂေါစရရုပ်ငါးပါးတို့တွင်။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံသည်။
 ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလည်းကောင်း။ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံလည်းကောင်း။
 ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဝိဓံ၊
 သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ဣတ္ထိဘာဝရူပံ၊ ဣတ္ထိဘာဝ ရုပ်လည်းကောင်း။ ပုမ္ဘာဝရုပ်
 လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဘာဝရူပါနိ၊ ဘာဝရုပ်တို့
 သည်လည်းကောင်း။ ဧကံ၊ တစ်ပါးသော။ ဇီဝိတရူပံ၊ ဇီဝိတရုပ်သည်
 လည်းကောင်း။ ဧကံ၊ တစ်ပါးသော။ ဟဒယရူပံ၊ ဟဒရုပ်သည်လည်းကောင်း။
 ဧကံ၊ တစ်ပါးသော။ အာဟာရရူပံ၊ အာဟာရုပ်သည်လည်းကောင်း။ ဧကံ၊
 တစ်ပါးသော။ အာကာသဓာတုရူပံ၊ အာကာဓာတ်ရုပ်လည်းကောင်း။ ကာယဝိညတ္တိ
 ရူပံ၊ ကာယဝိညတ္တိရုပ်လည်းကောင်း။ ဝစီဝိညတ္တိရူပံ၊ ဝစီဝိညတ္တိရုပ်လည်းကောင်း။
 လဟုတာ၊ လဟုတာရုပ်လည်းကောင်း။ မုဒုတာ၊ မုဒုတာရုပ်လည်းကောင်း။
 ကမ္မညတာ၊ ကမ္မညတာရုပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဏိ၊ သုံးပါးကုန်
 သော။ ဝိကာရရူပါနိ၊ ဝိကာရရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဥပစယော၊ ဥပစယ
 ရုပ်လည်းကောင်း။ သန္တတိ၊ သန္တတိရုပ်လည်းကောင်း။ ဇရတာ၊ ဇရတာရုပ်
 လည်းကောင်း။ အနိစ္စတာ၊ အနိစ္စတာရုပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရိ၊
 လေးပါးကုန်သော။ လက္ခဏရူပါနိ၊ လက္ခဏာရုပ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။

ရုပ်တရားသည် ရုပ်တရားအား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ရုပ်တရားတို့တွင်။ စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊ စ၊ မဟာဘုတ်တို့လည်းကောင်း။ ဇီဝိတရူပဉ္စ၊ ဇီဝိတရုပ်တို့လည်းကောင်း။ အာဟာရရူပဉ္စ၊ အာဟာရရုပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ရူပဓမ္မာ၊ ရုပ်တရားတို့သည်။ ရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရားတို့အား။ ပစ္စယာဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသို့ကျေးဇူးပြုရာ၌။ စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊ မဟာဘုတ်တို့သည်။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်းအား။ သဟဇာတေန၊ စ၊ သဟဇာပစ္စယသတ်တိဖြင့်လည်းကောင်း။ အညမညေန၊ စ၊ အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ နိဿယေန၊ စ၊ နိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ အတ္တိယာ၊ စ၊ သတ္တိပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ အဝိဂတေန၊ စ၊ အဝိဂပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဟဉ္စဟိ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောတ္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သဟဇာတာနံ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပါဒါရူပါနံ၊ ဥပါဒါရုပ်တို့အား။ အညမညပစ္စယသတ္တိကို ကြဉ်ကုန်သော။ စတူဟိ၊ လေးပါးကုန်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဇီဝိတရူပံ၊ ဇီဝိတရုပ်သည်။ သဟဇာတာနံ၊ သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဇရူပါနံ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့အား။ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အာဟာရရူပံ၊ အာဟာရရုပ်သည်။ သဟဇာတာနဉ္စ၊ သဟဇာတ်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အသဟဇာတာနဉ္စ၊ သဟဇာတ်မဟုတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တရူပဓမ္မာနံ၊ အဇ္ဈတ္တရုပ်တရားတို့အား။ အာဟာရပစ္စယေန၊ အာဟာရပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ရုပ်တရားသည် နာမ်တရားအား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပစ္စယဃဇနာနည်းကို ပြခြင်း

တတ္ထေ၊ ထိုနှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ရုပ်တို့၌သာလျှင်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ပဿာဒရူပါနိ စ၊ ပဿာဒရုပ်တို့လည်းကောင်း။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးသော။ ဂေါစရူပါနိ စ၊ ဂေါစရရုပ်တို့လည်းကောင်း။ ဟဒယဝတ္ထုရူပဉ္စ၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တေရသ၊ တစ်ဆယ့်သုံးပါးကုန်သော။ ရူပဓမ္မာ၊ ရုပ်တရားတို့သည်။ နာမဓမ္မာနံ၊ နာမ်တရားတို့အား။ ဝိသေသပစ္စယာ၊ အထူးသဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသို့ကျေးဇူး ပြုရာ၌။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ပဿာဒရူပါနိ၊ ပဿာဒရုပ်တို့သည်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုနံ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့အား။ မာတရော၊ အမိတို့သည်။ ပုတ္တာကာနံ၊ သားသမီးတို့အား။ ပစ္စယာဝိယ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သကဲ့သို့။ ဝတ္ထုပုရေဇာတေန စ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယေန စ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတိဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဂေါစရူပါနိ၊ ဂေါစရရုပ်တို့သည်။ ပဉ္စန္ဒ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဝိညာဏဓာတုနဉ္စ၊ ဝိညာဏဓာတ်တို့အား လည်းကောင်း။ တိဿန္တံ၊ သုံးပါးကုန်သော။ မနောဓာတုနဉ္စ၊ မနောဓာတ်တို့အား လည်းကောင်း။ ပိတရော၊ အဘတို့သည်။ ပုတ္တာကာနံ၊ သားသမီးတို့အား။ ပစ္စယာ ဝိယ၊ ထောက်ပံ့ကုန်သကဲ့သို့။ အာရမ္မဏပုရေဇာတေန၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဟဒယဝတ္ထုရူပံ၊ ဟဒယဝတ္ထု ရုပ်သည်။ ဒွိန္ဒ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ မနောဓာတု မနောဝိညာဏာဓာတုနံ၊ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့အား။ ရက္ခော၊ သစ်ပင်သည်။ ရက္ခဒေဝတာနံ၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်တို့အား။ ဝါ၊ ရက္ခဇိုင်းနတ်တို့အား။ ပစ္စယော ဝိယ၊ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့၊ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည်အား လျော်စွာ။ ပဋိသန္နိက္ခဋ္ဌေ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌။ သဟဇာတနိဿယေန၊ သဟဇာတနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပဝတ္တိကာလေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ဝတ္ထုပုရေဇာတေန စ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တေန စ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယော ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူး ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ရုပ်ကလာပ် ၂၃- စည်းရှိခြင်းနှင့် ကလာပ်မည်ခြင်းအကြောင်းကို ပြခြင်း

တေဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်သုံးပါးသော။ ရူပကလာပါ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ဆယ့်သုံးပါးသော ရုပ်ကလာပ်၌။ ဧကာယ၊ တစ်ချောင်းသော။ ရဇ္ဇုယာ၊ ကြိုးဖြင့်။ ဗန္ဓိတာနံ၊ ဖွဲ့အပ်ကုန်သော။ ကေသာနံ၊ ဆံတို့၏။ ကေသကလာပေါ ဝိယ၊ ဆံစုဆံစည်းကဲ့သို့လည်းကောင်း။ တာဏာနံ၊ မြက်တို့၏၊ တိဏကလာပေါ ဝိယ၊ မြက်စု မြက်စည်းကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဧကေန၊ တစ်ခုသော။ ဇာတိကလာပေါ၊ ဇာတ်အပေါင်းသည်။ ပရိပိဏ္ဍိ၊ အစုသည်။ ရူပကလာပေါ နာမ၊ ရုပ်ကလာပ်မည်၏။

သဗ္ဗမူလအဋ္ဌကလာပ်၏ သရုပ်ကို ထုတ်၍ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုရုပ်ကလာပ်၌။ စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊ မဟာဘုတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏော၊ ရူပါရုံလည်းကောင်း။ ဂန္ဓော၊ ဂန္ဓာရုံလည်းကောင်း။ ရသော၊ ရသာရုံလည်းကောင်း။ သြဇာ၊ အာဟာရရုပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမေ အဋ္ဌဓမ္မာ၊ ဤရှစ်ပါးသော ရုပ်တရားတို့သည်။ ဧကော၊ တစ်ပါးသော။ သဗ္ဗမူလကလာပေါ နာမ၊ သဗ္ဗမူလကလာပ် မည်၏။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော ကလာပ်တို့၏ အရင်းမည်၏။ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကန္တိ စ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကဟူ၍ လည်း။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ကမ္မဇကလာပ်ကိုစည်းကို သရုပ်ထုတ်၍ပြခြင်း

နဝ၊ ကိုးပါးကုန်သော။ ကမ္မဇရူပကလာပါ၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမေ နဝ၊ အဘယ်ကိုးပါးတို့နည်းဟူမူကား။ ဇီဝိတနဝကံ၊ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထုဒသကံ၊ ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ကာယဒသကံ၊ ကာယဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဣတ္ထိဘာဝဒသကံ၊ ဣတ္ထိဘာဝဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ပုမ္ဘာဝဒသကံ၊ ပုမ္ဘာဝဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ စက္ခုဒသကံ၊ စက္ခုဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ သောတဒသကံ၊ သောတဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဃာနဒသကံ၊

ဃာနဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဇိဝ္ဗာဒသကံ၊ ဇိဝ္ဗာဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဣတိသဗ္ဗမူလဋ္ဌကမေဝ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကလာပ်သည်ပင်လျှင်။ ဇီဝိတရူပေန၊ ဇီဝိတရုပ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ၊ ဇီဝိတနဝကံ နာမ၊ ဇီဝိတနကကလာပ်မည်၏။ ဧတဒေဝ၊ ထိုဇီဝိတနဝက ကလာပ်သည်ပင်လျှင်။ ကမ္မဇကလာပေသု ကမ္မဇကလာပ်ကိုးစည်းတို့၌။ မူလနဝကံ၊ မူလနဝကကလာပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ မူလနဝကမေဝ၊ မူလနဝကသည်ပင်လျှင်။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း၊ ဟဒယဝတ္ထု ရူပါဒီဟိ၊ ဟဒယဝတ္ထု ရုပ် အစရှိကုန်သော။ အဋ္ဌရူပေဟိ၊ ရှစ်ပါးသော ရုပ်တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝတ္ထုဒသကာဒီနိ၊ ဝတ္ထုဒသကအစရှိကုန် သော။ အဋ္ဌဒကသာနိ၊ ရှစ်ပါးသော ဒသကကလာပ်တို့သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

ကမ္မဇကလာပ်ကိုးစည်းတို့၏ အသီးအသီး တည်ရာစသည်နှင့်တကွ ကိစ္စကိုပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုကမ္မဇကလာပ်ကိုးစည်းတို့တွင်။ ဇီဝိနဝကဉ္စ၊ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ကာယဒသကဉ္စ၊ ကာယဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဘာဝဒသကာနိ စ၊ ဘာဝဒသကနှစ်စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ကလာပါ၊ ကလာပ်တို့သည်။ သကလကာယေ၊ ကိုယ်အလုံး၌။ ပဝတ္တန္တိ၊ နှံ့၍ဖြစ်ကုန်၏။ ဝတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ပါစကဂ္ဂိ စ၊ ပါစကဂ္ဂိကိုလည်းကောင်း။ ကာယဂ္ဂိ စ၊ ကာယဂ္ဂိကိုလည်းကောင်း။ ဇီဝိတနဝကန္တိ၊ ဇီဝိတနဝကဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပါစကဂ္ဂိ နာမ၊ ပါစကဂ္ဂိ မည်သည်ကား။ ပါစကတေဇောကောဋ္ဌာသော၊ အစာအာဟာရကို ကျက်စေတတ်သော အပူဓာတ် အစုပင်တည်း။ သော၊ ထိုပါစကတေဇောသည်။ အာမာသယေ အစာသစ်အိမ်၌။ ပဝတ္တိတွာ၊ ဖြစ်၍။ အသိတ ပီတ ခါယိတသာယိတာနိ၊ စားအပ် သောက်အပ် ခဲအပ် လျက်အပ်သော အစာအာဟာရတို့ကို။ ပရိပါစေတိ၊ ကျက်စေတတ်၏။ ကာယဂ္ဂိ နာမ၊ ကာယဂ္ဂိ မည်သည်ကား။ သကလကာယ ဗျာပကော၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်၌ နှံ့၍တည်သော။ ဥသ္မာတေဇောကောဋ္ဌာသော၊ ကိုယ်အငွေ့အပူဓာတ် အစုပင်တည်း။ သော၊ ထိုဥသ္မာတေဇောသည်။ သကလကာယေ၊ ကိုယ်အလုံး၌။ ပဝတ္တိတွာ၊ ဖြစ်၍။ ပိတ္တ သေမှလောဟိတာနိ၊

သလိပ်သည်းခြေသွေးတို့ကို။ အပူတီနီ၊ မပုပ်မသိုးသည်တို့ကို။ ဝိပွသန္တာနီ၊
 ကြည်လင်သည်တို့ကို။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏။ ဒွိန္န၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ တေသံ၊
 ထိုပါစကတေဇော ဥသ္မာတေဇော တို့၏။ ဝိသမဝရတ္တိတာ၊ မညီမညွတ်ဖြစ်ခြင်း
 သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ ဗဟ္မာဗာဓာ၊ အနာများကုန်
 သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သမဝုတ္တိယာ၊ ညီမျှသောဖြစ်ခြင်းသည်။ သတိ၊
 ရှိသော်။ အပ္ပာဗာဓာ၊ အနာနည်း ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တဒုဘယံ၊
 ထိုနှစ်ပါးသော။ ဇီဝိတနဝကံ၊ ဇီဝိတနဝကသည်။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။
 အာယု၊ အသက်ကို။ သမ္မာဒေတိ၊ ပြည့်စုံစေတတ်၏။ ဝဏ္ဏံ၊ အဆင်းကို။
 သမ္မာဒေတိ၊ ပြည့်စုံစေတတ်၏။ ကာယဒသကံ၊ ကာယဒသက ကလာပ်သည်။
 သကလကာယေ၊ ကိုယ်အလုံး၌။ သုခသမ္မဿဒုက္ခသမ္မဿာနိ၊ ချမ်းသာအတွေ့၊
 ဆင်းရဲအတွေ့တို့ကို။ သမ္မာစေတိ၊ ပြည့်စုံစေတတ်၏။ ဝဏ္ဏံ၊ အဆင်းကို။
 သမ္မာစေတိ၊ ပြည့်စုံစေတတ်၏။ ကာယဒသကံ၊ ကာယဒသက ကလာပ်သည်။
 သကလကာယေ၊ ကိုယ်အလုံး၌။ သုခသမ္မဿဒုက္ခသမ္မဿာနိ၊ ချမ်းသာအတွေ့၊
 ဆင်းရဲအတွေ့တို့ကို။ သမ္မာဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဘာဝဒသကာနိ၊ ဣတ္ထိဘာဝဒသက
 ပုမ္မာဝဒေသတို့သည်။ ဣတ္ထီနံ၊ မိန်းတို့၏။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။
 ဣတ္တာကာရေ၊ မိန်းမ၏ အခြင်းအရာ တို့ကို။ သမ္မာစေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ပုရိသာနံ၊
 ယောက်ျားတို့၏။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ပုရိသာကာရေ၊ ယောက်ျား၏
 အခြင်းအရာတို့ကို။ သမ္မာဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ သေသာနိ၊ ကြွင်းကုန်သော။
 ဝတ္ထုဒသကာဒီနိ ဝတ္ထုဒသက အစရှိကုန် သော။ ပဉ္စဒသကာနိ၊ ငါးပါးသော
 ဒသကတို့သည်။ ပဒေသဒသကာနိ နာမ၊ ပဒေသဒသကမည်ကုန်၏။ ဝါ၊
 တစ်စိတ်တစ်ဒေဝ၌ ဖြစ်သော ဒသကမည်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုပဒေသဒသက
 ငါးပါးတို့တွင်။ ဝတ္ထုဒသကံ၊ ဝတ္ထုဒသကသည်။ ဟဒယ ကောသပ္ပန္တရေ၊
 နှလုံးအိမ်၏အတွင်း၌။ ပဝတ္တိတွာ၊ ဖြစ်၍။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ နာနာ
 ကာရာနိ၊ အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော။ သုစိန္တိတဒုစိန္တိတာနိ၊ ကောင်းသော
 အကြံ မကောင်းသောအကြံတို့ကို။ သမ္မာဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ စက္ခု ဒသကာဒီနိ၊
 စက္ခုဒသက အစရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ လေးပါးကုန်သော။ ဒသကာနိ၊
 ဒသကတို့သည်။ စက္ခုဂုဠ ကဏ္ဍဗိလ နာသဗိလ ဇီဝာတလေသု၊ မျက်လုံး၊
 နားတွင်း၊ နှာခေါင်းတွင်း၊ လျှာအပြင်တို့၌။ ပဝတ္တိတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဒဿန

သဝန ဃာယန သာယနာနိ၊ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ နမ်းခြင်း၊ လျက်ခြင်းတို့ကို။ သမ္မာဒေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။

စိတ္တဇကလာပ်ရှစ်စည်းတို့၏ သရုပ်ကို ထုတ်၍ပြခြင်း

အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ စိတ္တဇ ရူပကလာပါ၊ စိတ္တ ဇရုပ်ကလာပ် တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမေ အဋ္ဌ၊ အဘယ်ရှစ်ပါးတို့ နည်းဟူမူကား။ သဗ္ဗမူလကံ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌက ကလာပ်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓနဝကံ၊ သဒ္ဓနဝကကလာပ် လည်းကောင်း။ ကာယဝိညတ္တိနဝကံ၊ ကာယဝိညတ္တိနဝက ကလာပ်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓဝစီဝိညတ္တိဒသကံ၊ သဒ္ဓဝစီဝိညတ္တိဒသက ကလာပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ မူလကလာပါ စ၊ မူလကလာပ်တို့သည် လည်းကောင်း။ တေယေဝ၊ ထိုမူလကလာပ်တို့သည်ပင်လျှင်။ လဟုတာမုဒုတာ ကမ္မညတာသင်္ခါတေဟိ၊ လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ တီဟိ ဝိကာရရူပေဟိ၊ ဝိကာရရုပ်သုံးပါးတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ သဝိကာရကလာပါ စ၊ သဝိကာရကလာပ်တို့သည်လည်း ကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ၊ ဤရှစ်ပါးတို့ပင်တည်း။

စိတ္တဇကလာပ်ရှစ်စည်းဖြစ်ပေါ်ပုံကို ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုစိတ္တဇကလာပ်ရှစ်စည်းတို့တွင်။ သရီရဓာတုနံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏။ ဝိသမပ္ပဝတ္တိကာလေ၊ မညီမညွတ်ဖြစ်သောအခါကာလ၌။ ဂိလာနဿနာသောသူအား၊ မူလကလာပါနိ ဧဝ၊ မူလကလာပ်လေးစည်းတို့ သည်သာလျှင်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ တဒါ၊ ထိုခါ၌။ တဿ၊ ထိုနာသောသူအား။ သရီရရူပါနိ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်တို့သည်။ ဂရူနိ ဝါ၊ လေးလံကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ထဒ္ဓါနိ ဝါ၊ ကြမ်းတမ်းကုန် သည်လည်း။ ဟောန္တိ ဖြစ်ကုန်၏။ အကမ္မညာနိ ဝါ၊ အမှု၌မခံကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ယထာရစိ၊ အလိုရှိတိုင်း။ ဣရိယာပထံ၊ ဣရိယာပုတ်ကို။ ပဝတ္တေတုံပိ၊ ဖြစ်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂီနိ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို။ စာလေဘုံပိ၊ လှုပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ ဝစနံ၊ စကားကို။ ကထေတုံပိ၊ ဆိုခြင်းငှာ

လည်းကောင်း။ ဒုက္ခော၊ ဆင်းရဲသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သရီရဓာတူနံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏။ သမပ္ပဝတ္တိကာလေ ပန၊ ညီညွတ်စွာဖြစ်သော ကာလ၌ကား။ အဂိလာနဿ၊ ကျန်းမာသောသူအား။ ဂရုထဒ္ဓါဒိနံ၊ လေးလံခြင်း ကြမ်းတမ်းခြင်း အစရှိကုန်သော။ သရီရဒေါသာနံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သောအပြစ်တို့၏။ အဘာဝတော၊ မရှိသောကြောင့်။ သဝိကာရာ၊ ဝိကာရရုပ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ရုပ်ကလာပ်လေးစည်းတို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသု စ၊ ထိုဝိကာရရုပ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်ကလာပ် လေးစည်း တို့တွင်လည်း။ စိတ္တဂံဝသေန၊ အချို့သော စိတ်အင်္ဂါ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ကာယဂံစလနေ၊ ကိုယ်အင်္ဂါကို လှုပ်ရှားရာ၌။ ဒွေကာယဝိညတ္တိကလာပါ၊ ကာယဝိညတ္တိကလာပ်နှစ်စည်းတို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တဂံဝသေန၊ စိတ်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ မုခတော၊ ခံတွင်းမှ။ ဝစနသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိကာလေ၊ စကားအသံကိုဖြစ်စေသောအခါ၌။ ဒွေဝစိဝိညတ္တိ ကလာပါ၊ ဝစိဝိညတ္တိ ကလာပ် နှစ်စည်းတို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တာဝသေန၊ စိတ်၏အစွမ်းဖြင့် သာလျှင်။ အက္ခရာဝဏ္ဏရဟိတာနံ၊ အက္ခရာဝဏ္ဏ ကင်းကုန်သော။ ဟသနရောဒနာ ဒိနံ၊ ရယ်ခြင်း၊ ငိုခြင်း အစရှိကုန်သော။ အဝစနသဒ္ဓါနံ၊ စကားမဟုတ်သော အသံတို့၏။ မုခတော၊ ခံတွင်းမှ။ ပဝတ္တိကာလေ၊ ဖြစ်သောအခါ၌။ ဒွေသဒ္ဓကလာ ပါ၊ သဒ္ဓါကလာပ် နှစ်စည်းတို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သေသကာလေသု၊ ကြွင်းသောအခါတို့၌။ ဒွေအာဒိကလာပါ၊ အစဖြစ်သော သဗ္ဗမူလဋ္ဌက ကလာပ် သဒ္ဓနဝက ကလာပ်နှစ်စည်းတို့သည်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ကုန်၏။

ဥတုဇကလာပ် လေးစည်းတို့၏ သရုပ်နှင့်တကွ ၎င်းတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ပုံကို ပြခြင်း

ဥတုဇရူပကလာပါ၊ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ စတ္တာရော၊ လေးပါးတို့ တည်း။ ကတမေ စတ္တာရော၊ အဘယ်လေးပါးတို့နည်းဟူမူကား။ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကံ၊ သဗ္ဗမူလဋ္ဌကကလာပ်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓနဝကံ၊ သဒ္ဓနဝကကလာပ် လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေမူလကလာပါ စ၊ ဝိကာရရုပ်နှင့်တကွသော ကလာပ်နှစ်စည်း တို့သည်လည်းကောင်း။ ဣမေ စတ္တာရော၊ ဤလေးပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ မူလကလာပ် နှစ်စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒွေသဝိကာရကလာပါစ

ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ဟိ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။
 အယံ ကာယော၊ ဤကိုယ်သည်။ ယာဝဇီဝံ၊ အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး။
 ဣရိယာပထ သောတံ၊ ဣရိယာပုထ်၏ အလျဉ်သို့။ အနုဂစ္ဆန္တော၊ အစဉ်
 ရောက်သည် ဖြစ်၍။ ယာပေတိ၊ မျှ၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ ဣရိယာပထနာနတ္တံ၊
 ဣရိယာပုထ်ထူးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ဣမသ္မိကာယေ၊ ဤကိုယ်၌။
 ခဏေ ခဏေ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ ဓာတူနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ သမပ္ပဝတ္တိဝိသမပ္ပဝတ္တိ
 ယော၊ ညီညွတ်စွာဖြစ်ခြင်း။ မညီမညွတ်ဖြစ်ခြင်းတို့သည်။ ပညာယန္တိ၊ ထင်ကုန်၏။
 တတာ၊ ထိုအတူ။ ဥတုနာနတ္တံ၊ ဥတုထူးသည်၏အဖြစ်ကို။ ပဋိစ္စစွဲ၍။
 အာဟာရနာနတ္တံ၊ အာဟာရထူးသည်၌အဖြစ်သို့။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ဝါတာတပ
 သမ္ပဿနာ နတ္တံ၊ လေနေပူ၏ တွေ့ထိခြင်းထူးသည်၏ အဖြစ်ကို။ ပဋိစ္စ၊
 စွဲ၍။ ကာယင်္ဂီပရိဟာ ရနာနတ္တံ၊ ကိုယ်အင်္ဂါဆောင်ခြင်း ထူးသည်၏ အဖြစ်ကို။
 ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ အတ္တပုပ္ဖကမ ပရူပက္ခမနာနတ္တံ၊ မိမိလုံ့လ သူတစ်ပါးလုံ့လ ထူး
 သည်၏။ အဖြစ်ကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ဓာတူနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ သမပ္ပဝတ္တိဝိသမပ္ပဝ
 တ္တိယော၊ ညီညွတ်စွာဖြစ်ခြင်း မညီမညွတ်ဖြစ်ခြင်းတို့သည်။ ပညာယန္တိ၊ ထင်ကုန်
 ၏။ တတ္ထ၊ ထိုကလာပ်လေးစည်းတို့တွင်။ ဝိသမပ္ပဝတ္တိကာလေ၊ မညီမညွတ်
 ဖြစ်သောအခါ၌။ ဒွေမူလကလာပါ ဧဝံ၊ မူလကလာပ်နှစ်စည်းတို့သည်သာလျှင်။
 ပဝတ္တိန္တိဖြစ်ကုန်၏။ သမပ္ပဝတ္တိကာလေ၊ ညီညွတ်စွာဖြစ်သောအခါ၌။ ဒွေ
 သဝိကာရာ ဝိကာရရုပ်နှင့်တကွသော ကလာပ်နှစ်စည်းတို့သည်။ ပဝတ္တိန္တိ၊
 ဖြစ်ကုန်၏။ တေသု စ၊ ထိုကလာပ် လေးစည်းတို့တွင်လည်း။ ဒွေသဒ္ဒကလာပါ၊
 သဒ္ဒကလာပ်နှစ်စည်းတို့သည်။ စိတ္တဇသဒ္ဒတော၊ စိတ္တဇသဒ္ဒမှ။ ပရမ္မရသဒ္ဒေသု
 စ၊ အဆင့်ဆင့်သော အသံတို့၌ လည်းကောင်း။ အညေသု၊ တစ်ပါးကုန်သော။
 လောကေ၊ လောက၌။ နာနပ္ပကာရသဒ္ဒေသု စ၊ အထူးထူး အပြားပြားသော
 အသံတို့၌ လည်းကောင်း။ ပဝတ္တိန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အာဟာရဇကလာပ်နှစ်စည်းတို့၏ သရုပ်နှင့်တကွဖြစ်ပေါ်ပုံကိုပြခြင်း

အာဟာရဇရူပကလာပါ၊ အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ဒွေ၊ နှစ်ပါး
 တို့တည်း။ ကတမေ ဒွေ၊ အဘယ်နှစ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား။ သဗ္ဗမူလဋ္ဌက၊
 ကလာပ်လည်းကောင်း။ သဝိကာရံ၊ ဝိကာရရုပ်နှင့်တကွသော ကလာပ်

လည်းကောင်း။ ဣတိ ဣမေ ဒွေ၊ ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ဣမေ ဒွေကလာပါ၊ ဤကလာပ်နှစ်စည်းတို့ကို။ သပ္ပာယေန၊ လျှောက်ပတ်သော။ အာဟာရေန ဝါ၊ အာဟာရကြောင့်လည်းကောင်း။ အသပ္ပာယေန၊ မလျှောက်ပတ်သော။ အာဟာရေန ဝါ၊ အာဟာရကြောင့်လည်းကောင်း။ ဇာတာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သမရူပ ဝိသမရူပါနံ၊ ညီညွတ်သောရုပ် မညီညွတ်သောရုပ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

ကလာပ်မဖွဲ့ရသောရုပ်နှင့် မဖွဲ့ရခြင်းအကြောင်းတို့ကို ပြခြင်း

အာကာသဓာတု စ၊ အာကာသဓာတ်လည်းကောင်း။ လက္ခဏရူပါနိ စ၊ လက္ခဏရုပ်လေးခုတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ရူပါနိ၊ ရုပ်တို့သည်။ ကလာပမုတ္တာနိ၊ ကလာပ်အဖွဲ့အစည်းမှ လွတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသု၊ ထိုငါးပါးသော ရုပ်တို့တွင်။ အာကာသဓာတု အာကာသဓာတ်သည်။ ကလာပါနံ၊ ကလာပ်တို့၏။ အန္တရာပရိစ္ဆေဒမတ္တတ္တာ၊ အကြားကို ပိုင်းခြားကြောင်းမျှဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကလာပမုတ္တာ၊ ကလာပ်အဖွဲ့အစည်းမှလွတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ လက္ခဏရူပါနိ၊ လက္ခဏရုပ် လေးခုတို့သည်။ သင်္ခဘူတာနံ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်း၍ ပြုပြင်အပ် သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပကလာပါနံ၊ ရုပ်ကလာပ်တို့၏။ သင်္ခတဘာဝ ဇာနနတ္ထာယ၊ ပေါင်း၍ ပြုပြင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိခြင်းအကျိုးငှာ။ လက္ခဏမတ္တတ္တာ၊ မှတ် ကြောင်းမျှဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကလာပမုတ္တာနိ၊ ကလာပ်အဖွဲ့အစည်းမှ လွတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အဇ္ဈတ္တသန္တာန် ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်တို့၌ ရအပ်သော ရုပ်ကလာပ်တို့ကိုပြခြင်း

တေဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်သုံးပါးသော။ ဣမေ ကလာပါ၊ ဤကလာပ်တို့ကို။ အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဗဟိဒ္ဓသန္တာနေ ပန၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ကား။ ဒွေဥတုဇမူလကလာပါ ဧဝံ၊ ဥတုဇမူလ ကလာပ် နှစ်စည်း တို့ကိုသာလျှင်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ တတ္ထ သတို့ အဓိကာရေ၊

ထိုအရာ၌။ ရူပသန္တာနာနိ၊ ရုပ်အစဉ်သန္တာနဉ္စ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်လည်းကောင်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊
ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အဇ္ဈတ္တသန္တာနံ နာမ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မည်သည်ကား။ သတ္တ
သန္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်ကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဗဟိဒ္ဓါသန္တာနံ နာမ၊
ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်မည်သည်ကား။ ပထဝီ ပဗ္ဗတ နဒီ သမုဒ္ဒ ရက္ခ တိဏာဒီနိ၊
မြေ၊ တောင်၊ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ သစ်ပင်၊ မြက်ပင် စသည်တို့ကို။ ဝုစ္စတိ၊
ဆိုအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးသော သန္တာန်တို့တွင်။ အဇ္ဈတ္တသန္တာနော၊ အဇ္ဈတ္တ
သန္တာန်၌။ အဋ္ဌဝီသတိရူပါနိစ၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ရုပ်တို့ကိုလည်းကောင်း။
တေဝီသတိရူပကလာပါနိ စ၊ နှစ်ဆယ့်သုံးပါးသော ရုပ်ကလာပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊
လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။

နာမ်တရားတို့သည် ကမ္မဇကလာပ်ရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

တတ္ထ၊ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့တွင်။ ပဋိသန္ဓိနာမဓမ္မာ၊ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ
တရားလေးပါးတို့သည်။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏော၊ ပဋိသန္ဓေဓဏ၌။ ကမ္မဇရူပကလာပါနိ၊
ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တို့အား။ စတူဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ စ၊ သဟဇာတကြီး
လေးမျိုးတို့ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝိပါကေန စ၊ ဝိပါကပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။
ဝိပ္ပယုတ္တေန စ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိဖြင့် လည်းကောင်း။ ဆဓာ၊ ခြောက်ပါး
အပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
ဟဒယဝတ္ထုရူပဿ ပန၊ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်အားကား။ အညမညေန၊ အညမညပစ္စယ
သတ္တိနှင့် သဟ၊ တကွ။ သတ္တဓာ၊ ခုနစ်ပါးအပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊
ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေသွေဝ နာမဓမ္မေသု၊
ထိုနာမက္ခန္ဓာတရား လေးပါးတို့၌။ ဟေတုဓမ္မာ၊ ဟိတ်တရားတို့သည်။ ဟေတုဘာ
ဝေန၊ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ စေတနာ၊ စေတနာသည်။ ကမ္မ ဘာဝေန၊
ကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ အာဟာဓမ္မာ၊ အာဟာရတရားတို့သည်။ အာဟာရဘာဝေန၊
အာဟာရ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ၊ ဣန္ဒြိယတရား တို့သည်။ ဣန္ဒြိယဘာဝေန၊
ဣန္ဒြိယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဈာနဓမ္မာ၊ ဈာန်တရား တို့သည်။ ဈာနဘာဝေန၊
ဈာနပစ္စယ သတ္တိဖြင့်။ မဂ္ဂဓမ္မာ၊ မဂ်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂဘာဝေန၊
မဂ္ဂပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယာဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန် သည်။ ဟောန္တိ၊

ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ သဓာ၊
 ခြောက်ပါးအပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အတိတာနိ ပန ကုသလာကုသလကမ္မာနိ၊ အတိတ်ကုသိုလ်
 အကုသိုလ်ကံတို့သည်ကား။ ကမ္မပစ္စယေန၊ ကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဧကဓာဝ၊
 တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့်သာလျှင်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊
 ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပဌမဘဝဂီဒိကာ၊ ပဌမဘဝင်
 အစရှိကုန်သော။ ပစ္ဆာဇာတာ၊ နောက်နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ပဝတ္တိနာမဓမ္မာ၊
 ပဝတ္တိနာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ပုရေဇာတာနံ၊ ရှေးရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဇရူပ
 ကလာပါနံ၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တို့အား။ ပစ္ဆာဇာတေန၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယ
 သတ္တိဖြင့်။ ဧကဓာဝ၊ တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊
 ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧတ္ထ စ၊ ဤပစ္ဆာဇာတပစ္စယ
 သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း။ ပစ္ဆာဇာတဝစနေန၊ ပစ္ဆာဇာတသဒ္ဓါဖြင့်။
 ပစ္ဆာဇာတ ဇာတိကာ၊ ပစ္ဆာဇာတဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တာရော ပစ္စယာ၊
 လေးပစ္စည်းတို့ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ စ၊
 ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ အတိတာနိ ကမ္မာနိ၊ အတိတ်ကံတို့သည်။ ဧကဓာဝ၊ တစ်ပါးသော
 အပြားအား ဖြင့်သာလျှင်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ် ကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ကမ္မဇရူပ
 ကလာပါနံ၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တို့အား။ ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။
 စုဒ္ဒသဟိ၊ တစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ ပစ္စယေတိ၊ ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယာ
 ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣဓ၊ ဤကမ္မဇရုပ်ကို
 ကျေးဇူးပြုရာ၌။ အာရမ္မဏဉ္စ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အဓိပတိ စ၊
 အဓိပတိပစ္စည်း လည်းကောင်း။ အနန္တရဉ္စ၊ အနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း။
 သမနန္တရဉ္စ၊ သမနန္တရ ပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဥပနိဿယော စ၊ ပနိဿယပစ္စည်း
 လည်းကောင်း။ ပုရေဇာတော စ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အာသေဝနဉ္စ
 အာသေဝနပစ္စည်း လည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တော စ၊ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း
 လည်းကောင်း။ နတ္ထိ စ၊ နတ္ထိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဝိဂတော စ၊ ဝိဂတပစ္စည်း
 လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒသ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့ကို။
 န လက္ခန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။

နာမ်တရားတို့သည် စိတ္တဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုရာ၌
ပစ္စယဗဏ္ဍနာနည်းကို ပြခြင်း

ပဝတ္တိကာလေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ရူပဇနကာ၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။
နာမဓမ္မာ၊ နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာနံ၊ တကွ
ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပကလာပါနံ၊ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တို့အား။ စတူဟိ၊ လေးပါး
ကုန်သော။ မဟာသဟဇာတေဟိ စ၊ သဟဇာတကြီးတို့ဖြင့်လည်းကောင်း။
ဝိပ္ပယုတ္တေန စ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဉ္စဓာ၊ ငါးပါးအပြား
အားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
တေသ္မေဝ နာမဓမ္မေသု၊ ထိုနာမက္ခန္ဓာတရားတို့၌သာလျှင်။ ဟေတုဓမ္မာ၊ ဟိတ်
တရားတို့သည်။ ဟေတုဘာဝေန၊ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ အဓိပတိဓမ္မာ၊
အဓိပတိတရားတို့သည်။ အဓိပတိဘာဝေန၊ အဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ စေတနာ၊
စေတနာတရားသည်။ ကမ္မဘာဝေန၊ ကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဝိပါကဓမ္မာ၊ ဝိပါက်
တရားတို့သည်။ ဝိပါကဘာဝေန၊ ဝိပါကပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ အာဟာရဓမ္မာ၊
အာဟာရတရားတို့သည်။ အာဟာရဘာဝေန၊ အာဟာရပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဣန္ဒြိယ
ဓမ္မာ၊ ဣန္ဒြိယတရားတို့သည်။ ဣန္ဒြိယဘာဝေန၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဈာန
ဓမ္မာ၊ ဈာန်တရားတို့သည်။ ဈာနဘာဝေန၊ ဈာနပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ မဂ္ဂဓမ္မာ၊
မဂ်တရားတို့သည်။ မဂ္ဂဘာဝေန၊ မဂ္ဂပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယထာရဟံ၊
ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ အဋ္ဌဓာ၊ ရှစ်ပါးပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊
ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပစ္ဆာဇာတာ၊ နောက်နောက်၌
ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။
ပုရေဇာတာနံ၊ ရှေးရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တဇရူပကလာပါနံ၊ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်
တို့အား။ ပစ္ဆာဇာတေန၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ဧကဓာ၊ ဖြင့်။ ပစ္စယာ
ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ နာမဓမ္မာ၊
နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည်။ စိတ္တဇရူပကလာပါနံ၊ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တို့အား။
ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ စုဒ္ဒသဟိ၊ တစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော။
ပစ္စယေဟိ၊ ပစ္စည်းတို့ဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။
ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣဓပိ၊ ဤစိတ္တဇရုပ်ကို ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း။ အာရမ္မဏဉ္စ၊

အာရမ္မဏပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အနန္တရဉ္စ၊ အနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း။
သမနန္တရဉ္စ၊ သမနန္တရပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အညမညဉ္စ၊ အညမညပစ္စည်းလည်း
ကောင်း။ ဥပနိဿယော စ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ပုရေဇာတော
စ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ အာသေဝနဉ္စ၊ အာသေဝနပစ္စည်းလည်း
ကောင်း။ သမ္ပယုတ္တော စ၊ သမ္ပယုတ္တိပစ္စည်းလည်းကောင်း။ နတ္ထိ စ၊ နတ္ထိပစ္စည်း
လည်းကောင်း။ ဝိဂတော စ၊ ဝိဂတပစ္စည်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဒသ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။

နာမ်တရားတို့သည် ဥတုဇရုပ် အာဟာရရုပ်တို့အား

ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌိတိပကာလတော၊ ဌိကာလမှ။
ပဌာယ၊ စ၍။ ပဝတ္တိကာလေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်
သော။ နာမဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဥတုဇရူပ
ကလာပါနဉ္စ၊ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့အားလည်းကောင်း။ အာဟာရဇရူပကလာပါနဉ္စ၊
အာဟာရဇရုပ်ကလာပ်တို့အားလည်းကောင်း။ ပစ္ဆာဇာတဝသေန၊ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယ
သတ္တိဖြင့်။ ဧကဓာ၊ တစ်ပါးအပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြု
တတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဧတ္တာပိ၊ ဤပစ္ဆာဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့်
ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း။ ပစ္ဆာဇာတဝစနေန၊ ပစ္ဆာဇာတသဒ္ဒါဖြင့်။ စတ္တာရော
ပစ္ဆာဇာတဇာတိကာ၊ ပစ္ဆာဇာတမျိုး လေးပါးတို့ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်သည်။
ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဝိသတိပစ္စယာ၊ နှစ်ဆယ်သော
ပစ္စည်းတို့ကို။ န လဗ္ဘန္တိ၊ မရအပ်ကုန်။

အဇ္ဈတ္တရုပ်အချင်းချင်း ဗဟိဒ္ဓရုပ်အချင်းချင်း ကျေးဇူးပြုရာ၌

ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းကို ပြခြင်း

ပန၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေဝိသတိယာ
ရူပကလာပေသု၊ နှစ်ဆယ်သုံးပါးသော ရုပ်ကလာပ်တို့၌။ စတ္တာရော၊ လေးပါး
ကုန်သော။ မဟာဘူတာ၊ မဟာဘုတ်တို့သည်။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်းအား။
စတူဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ စ၊ သဟဇာတကြီးလေးမျိုးတို့ဖြင့်လည်းကောင်း။

အညမညေန စ၊ အညမညပစ္စယသတ္တိဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဉ္စမာ၊ ငါးပါးအပြား
 အားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်
 ၏။ သဟဇာတာနံ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဥပါဒါရူပါနံ၊ ဥပါဒါရုပ်တို့အား။
 စတုဟိ မဟာသဟဇာတေဟိ၊ သဟဇာတကြီးလေးမျိုးတို့ဖြင့်။ စတုမာ၊
 လေးပါးအပြားအားဖြင့်၊ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အာဟာရရူပံ၊ အာဟာရရုပ်သည်။ သဟဇာတာနဉ္စ၊
 တကွ လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အသဟဇာတာနဉ္စ၊ တကွလည်း မဖြစ်ကုန်သော။
 သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော၊ အဇ္ဈတ္တရူပကလာပါနံ၊ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်ကလာပ်တို့အား။
 အာဟာရ ပစ္စယေန၊ အာဟာရ ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊
 ကျေးဇူးပြုတတ် သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နဝသု၊ ကိုးပါးကုန်သော။
 ကမ္မဇရူပကလာပေသု၊ ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်တို့၌။ ဇီဝိတရူပံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေရုပ်သည်။
 သဟဇာတာနမေဝ၊ သဟဇာတ်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါနံ၊ ရုပ်တို့အား။
 ဣန္ဒြိယပစ္စယေန၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကော၊
 ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အဇ္ဈတ္တရူပဓမ္မာ၊
 အဇ္ဈတ္တရုပ်တရားတို့သည်။ အဇ္ဈတ္တရူပဓမ္မာနံ၊ အဇ္ဈတ္တရုပ်တရားတို့အား။ သတ္တမာ၊
 ခုနစ်ပါးအပြားအားဖြင့်။ ပစ္စယာ ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဗဟိဒ္ဓါရူပဓမ္မာ ပန၊ ဗဟိဒ္ဓရုပ် တရားတို့သည်ကား။
 ဗဟိဒ္ဓါဘူတာနံ၊ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန် သော။
 ဥတုဇရူပကလာပါနံ၊ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်တို့အား။ ပဉ္စမာ၊ ငါးပါးအပြားအား
 ဖြင့်။ ပစ္စယော ဥပကာရကာ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။
 ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ရူပကလာပေသု၊ ရုပ်ကလာပ်တို့၌။ ပစ္စယဃဋ္ဌနာနယော၊
 ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းသည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီးပြီ။

ပဌာနာသဒ္ဓါ၏အနက်ကို ပြခြင်း

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ ပဌာနသဒ္ဓဿ၊ ပဌာနသဒ္ဓါ၏။
 အတ္ထော၊ အနက်ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။ ပဓာနံ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော။ ဌာနံ၊
 အကြောင်းတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ ပဌာနံ၊ ပဌာနမည်၏။ ပဌာနံ၊

ပြဋ္ဌာန်းသော အကြောင်း။ တတ္ထ ၀စနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ပဓာနန္တိ၊ ပဓာနံဟူသည်
ကား။ ပမုခံ ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော။ ဌာနန္တိ၊ ဌာနံဟူသည်ကား။ ပစ္စယော၊ အကြောင်း။
ပမုခပစ္စယော၊ ပြဋ္ဌာန်းသောအကြောင်း။ မုချပစ္စယော၊ မုချအကြောင်း။ ဧကန္တပစ္စ
ယော၊ ဧကန်အကြောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တံ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ သော စ ဧကန္တပစ္စယော၊ ထိုဧကန်အကြောင်းကိုလည်း။ ဧကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ၊
ဧကန်အကျိုးကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဆိုအပ်၏။

မုချပစ္စယုပ္ပန်၊ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန် နှစ်ပါး၏ အထူးနှင့်
ဧကန္တပစ္စယကိုသာ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ ဟောခြင်းကို ပြခြင်း

ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ အကျိုးသည်။ မုချပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ မုချအကျိုး
လည်းကောင်း၊ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ အကျိုးဆက်လည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဒုဝိခံ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်၊ မုချပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ၊ မုချအကျိုး
မည်သည်ကား။ မူလပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ အကျိုးရင်းတည်း။ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ၊
အကျိုးဆက်မည်သည်ကား။ ပရမ္မရပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ အဆက်ဆက်အကျိုးတည်း။ တတ္ထ၊
ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ မူလပစ္စယုပ္ပန္နမေဝ၊ အကျိုးရင်းသည်သာလျှင်။ ဧကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ
နာမ၊ ဧကန်အကျိုးမည်၏။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ တံ၊ ထိုဧကန်အကျိုးသည်။
အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စယေ၊ အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဧကန္တေန၊
သဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ နော နုပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်သည်
မဟုတ်။ ပရမ္မရပစ္စယုပ္ပန္နံ ပန၊ အဆက်ဆက်အကျိုးသည်ကား။ အနေကန္တ
ပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ၊ အနေကန်အကျိုးမည်၏။ ဟိ သစ္စံ၊ မှန်၏။ တံ၊ ထိုအနေကန်
အကျိုးသည်။ တသ္မိံ ပစ္စယေ၊ ထိုအကြောင်းသည်။ သတိပိ၊ ရှိသော်လည်း။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝါ၊ ဖြစ်သည်မူလည်း ရှိ၏။ န ဝါဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်သည်မူလည်း
ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ ဧကန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ ဧကန်အကျိုးကို။ ပဋိစ္စ၊
စွဲ၍။ သော ပစ္စယော၊ ထိုအကြောင်းသည်။ ဧကန္တပစ္စယော နာမ၊ ဧကန်အကြောင်း
မည်၏။ သော ဧဝ၊ ထိုဧကန်အကြောင်းကိုသာလျှင်။ ဣမသ္မိံ မဟာပကရဏေ၊
ဤပဋ္ဌာန်း ကျမ်းကြီး၌။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ တတော ဧဝ၊ ထိုသို့
ဧကန်အကြောင်းကို ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့်သာလျှင်။ စတုဝီသတိ၊

နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော။ အယံ ပစ္စယဂဏော စ၊ ဤပစ္စည်းအပေါင်းတို့
လည်းကောင်း။ ဣမံ မဟာပက ရဏဉ္စ၊ ဤပဌာန်းကျမ်းကြီးကိုလည်းကောင်း။
ပဌာနန္တိ၊ ပဌာန်းကျမ်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

မုချပစ္စယုပ္ပန် နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံကို ဥပမာဆောင်၍ပြခြင်း

တတ္ထ တသ္မိံ အဓိကာရေ၊ ထိုအရာ၌။ ဧကဿ၊ တစ်ယောက်သော။
ပုရိသဿ၊ ယောက်ျားအား။ ဓနဓညတ္ထာယ၊ ဥစ္စာစပါးရခြင်းအကျိုးငှာ။
လောဘော၊ လောဘသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုယောက်ျားသည်။
လောဘဝသေန၊ လောဘ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဥဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ အရညံ၊
တောအရပ်သို့။ ဂန္တာ၊ သွား၍။ ဧကသ္မိံပဒေသေ၊ တစ်ခုသောအရပ်၌။ ခေတ္တာနိ၊
လယ်တို့ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ဝတ္ထုနိ၊ ယာတို့ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။
ဥယျာနာနိ၊ ဥယျာဉ်တို့ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ တေသု၊ ထိုလယ်ဥယျာဉ်တို့သည်။
သမ္ပဇ္ဇမာနေသု၊ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံကုန်သည်ရှိသော်။ သော ပုရိသော၊ ထို
ယောက်ျားသည်။ ဗဟူနိ၊ များစွာကုန်သော။ ဓနဓညာနိ၊ ဥစ္စာစပါးတို့ကို။
လဘိတွာ၊ ရ၍။ အတ္တနာ စ၊ မိမိ သည်လည်း။ ပရိဘုဉ္စတိ၊ သုံးဆောင်၏။
ပုတ္တဒါရေ စ၊ သားမယားတို့ကိုလည်း။ ပေါသေတိ၊ လုပ်ကျွေး၏။ ပုညာနိ
စ၊ ကောင်းမှုတို့ကိုလည်း။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ပုညဖလာနိ စ၊ ကောင်းမှု၏
အကျိုးတို့ကိုလည်း။ အာယတိံ၊ နောင်အခါ၌။ ပစ္စနဘဝိဿတိ၊ ခံစားရလတ္တံ့။
တတ္ထ။ ထိုဥဒါဟရဏ်၌။ လောဘသဟဇာတာနိ၊ လောဘနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။
နာမရူပါနိ၊ နာမ်ရုပ်တရားတို့သည်။ မုချပစ္စယုပ္ပန္နနိ နာမ၊ မုချအကျိုးတို့
မည်ကုန်၏။ တတော၊ ထိုမုချအကျိုးမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။
အာယတိံ ဘဝေသု၊ အနာဂတ်ဘဝ တို့၌။ ပုညဖလာနိ၊ ကောင်းမှု၏ အကျိုး
တို့ကို။ ပစ္စနဘောတိ၊ ခံစားရလတ္တံ့။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ဥပ္ပန္နိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။
ပရမ္ပရဖလာနိ၊ အဆက်ဆက်သော အကျိုးတို့သည်။ တဿ လောဘဿ၊
ထိုလောဘ၏။ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နာနိ နာမ၊ အကျိုးဆက်တို့မည် ကုန်၏။ တေသု
ဒွိသု ပစ္စယုပ္ပန္နေသု၊ ထိုအကျိုးနှစ်ပါးတို့တွင်။ မုချပစ္စယုပ္ပန္နမေဝ၊ မုချအကျိုးကို
သာလျှင်။ ပဌာနေ၊ ပဌာန်းကျမ်း၌။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နံ
ပန၊ အကျိုးဆက်ကိုကား။ သုတ္တန္တနယေန၊ သုတ္တန်နည်းဖြင့်။ ကထေတဗ္ဗံ၊

ဟောတော်မူအပ်၏။ တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ဣမသ္မိံ၊ ဤအကြောင်း
သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣမဿ၊
ဤအကြောင်းကို။ ဥပ္ပဒါ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧဝရူပေါ၊ ဤသို့သာရှိသော။ ပစ္စယနယော၊
အကြောင်းကိုပြသောနည်းသည်။ သုတ္တန္တနယော နာမ၊ သုတ္တန်ဆိုင်ရာနည်းမည်၏။

လောကကြီး ပျက်စီးခြင်း ကြီးပွားခြင်းသည် ဟိတ်ခြောက်ပါး

စသော နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော ပစ္စည်းကြောင့်ဟူ၍ ပြခြင်း

အပိစ အပရော နယော၊ နည်းတစ်ပါးကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊
ဆိုဦးအံ့။ လောဘော၊ လောဘလည်းကောင်း။ ဒေါသော၊ ဒေါသလည်းကောင်း။
မောဟော၊ မောဟလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ သကလဿ၊ အလုံးစုံသော၊ သတ္တလောကဿပိ၊
သတ္တလောက၏ လည်းကောင်း။ သင်္ခါရလောကဿပိ၊ သင်္ခါရလောက၏
လည်းကောင်း။ ဩကာသလောကဿပိ၊ ဩကာသလောက၏ လည်းကောင်း။
ဝိပတ္တိယာ၊ ပျက်စီးခြင်း။ ဝါ၊ ပျက်စီးခြင်းငှာ။ မူလဋ္ဌေန၊ အကြောင်းဖြစ်သော
အနက်သဘောကြောင့်။ ဟေတု နာမ၊ ဟိတ်တို့မည်ကုန်၏။ အလောဘော၊
အလောဘလည်းကောင်း။ အဒေါသော၊ အဒေါသလည်းကောင်း။ အမောဟော၊
အမောဟလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။
သကလဿ၊ သော။ သတ္တလောကဿပိ၊ သတ္တလောက၏ လည်းကောင်း။
သင်္ခါရလောကဿပိ၊ သင်္ခါရလောက၏ လည်းကောင်း။ ဩကာသလောကဿပိ၊
ဩကာသလောက၏ လည်းကောင်း။ သမ္ပတ္တိယာ၊ ပြည့်စုံခြင်း၏။ ဝါ၊ ပြည့်စုံခြင်း
ငှာ။ မူလဋ္ဌေန၊ အကြောင်းဖြစ်သော အနက်ကြောင့်။ ဟေတု နာမ၊ ဟိတ်တို့မည်
ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဧသ နယော၊ ဤနည်းကို
သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ ပဋ္ဌာနပစ္စယေသု၊ ပဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာပစ္စည်းတို့၌။ ယထာရဟံ၊
ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဧဝဉ္စ၊ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးတိုင်း
သာလျှင်။ သတိ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ လောကေ၊ လောက၌။ သဗ္ဗာ၊ ခပ်သိမ်းကုန်
သော။ လောကပ္ပဝတ္တိယော၊ လောက၏ဖြစ်ခြင်းတို့သည်။ ဣမေသံ စတုဝိသ

တိယာ ပစ္စယာနံ၊ ဤနှစ်ဆယ့် လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့။ မုချပစ္စယုပ္ပန္နေန၊ မုချအကျိုးနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ၊ နိဿန္တပစ္စယုပ္ပန္နာ ဧဝံ၊ အကျိုးဆက်တိုက်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဓေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ ဣတိ ပရိသမာပနံ၊ ဤသို့သော ပြီးဆုံးခြင်းကို ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

သုံးပါးသော ကဏ္ဍတို့ဖြင့် ပဌာနဒွေသဒီပနီကျမ်းကို စီရင်၍ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း

ဧတ္တာဝတာ ဧတ္တာဝန္နေန ဝစနက္ကမေန၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ ပစ္စယာနံ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့၏။ အတ္ထဒီပနာ၊ အနက်ကို ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စယတ္ထဒီပနာပိုင်းလည်းကောင်း။ ပစ္စယာနံ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့၏။ သဘာဂသင်္ဂဟော၊ သဘောတူရာ ရေတွက်၍ ပြရာပြကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စယသဘာဂသင်္ဂဟပိုင်းလည်းကောင်း။ ပစ္စယာနံ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့၌။ ဃဋ္ဌနာနယော၊ တစ်ခုတစ်ခုသော ပစ္စယုပ္ပန် ဓမ္မ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပေါင်းဆုံပါဝင် ပြုပြင်ဆက်ဆံကြသော ပစ္စည်းတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ပစ္စယဃဋ္ဌနာနည်းအပိုင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တီဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ကဏ္ဍေဟိ၊ အပိုင်းတို့ဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နာ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော။ ပဌာနဒွေသဒီပနီ၊ ပဌာနဒွေသဒီပနီအမည်ရှိသော ကျမ်းသည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ကျမ်းဆရာ၏ နေရပ်အမည်များကို ပြခြင်း

ဗြမ္မရဋ္ဌေ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၌။ မုရွာနဂရေ၊ မုရွာမြို့၌။ လယ်တီအရည ဝိဟာရဝါ သိနာ၊ လယ်တီတောရကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေလေ့ရှိသော။ မဟာထေရေန၊ မဟာထေရ်သည်။ အယံ ပစ္စယုဒွေသဒီပနီ၊ ဤပစ္စယုဒွေသဒီပနီ ကျမ်းကို။ ကတာ၊ ပြုစီရင်တော်မူအပ်ပြီ။

နိဿယနိဂုံး

မန္တလေးနဂရေ၊ မစိုးရိမ် ဣတိ ဝိဿုတာရာမေ ဝသတာ အဂ္ဂဝံသနာ-
မကေန နဝကဘိက္ခုနာ ယထာဝါစိတံ ဓာရေတွာ ကတောယံ ပဋ္ဌာနဒ္ဓေသ-
ဒီပနိယာ နိဿယော။

မန္တလေးနဂရေ၊ မန္တလေးမြို့၌။ မစိုးရိမ် ဣတိ ဝိဿုတာရာမေ၊ မစိုးရိမ်
ဟူ၍ ထင်ရှားကျော်စောသော အာရာမ်တိုက်ကြီး၌။ ဝသတာ သဝန္တေန၊ သီတင်း
သုံးနေသော။ အဂ္ဂဝံသနာမကေန၊ အဂ္ဂဝံသအမည်ရှိသော။ နဝကဘိက္ခုနာ၊
ရဟန်းပျိုသည်။ ပဋ္ဌာနဒ္ဓေသဒီပနိယာ၊ ပဋ္ဌာနဒ္ဓေသဒီပနိကျမ်းကြီး၏။ အယံနိဿ
ယော၊ ဤနိဿယကို။ ယထာဝါစိတံ၊ ဆရာသခင် အရှင်ဉာဏ ပို့ချမိန့်ဆိုတော်မူ
တိုင်း။ ဓာရေတွာ၊ မတိမ်းမချွတ် မှတ်ရွှင်ဆောင်ထား၍။ ကတော၊ ရေးသား
စီရင်အပ်၏။

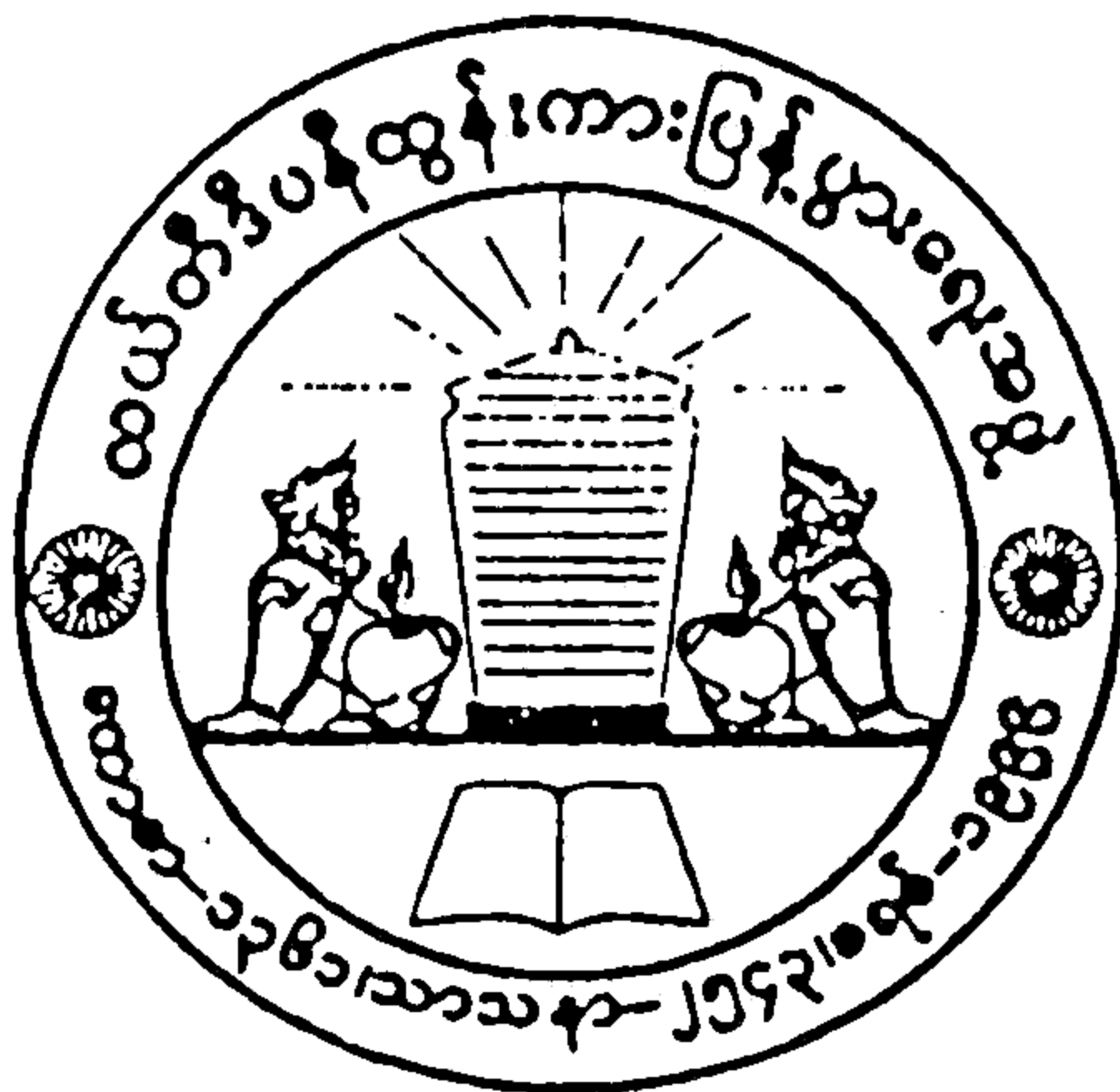
ပဋ္ဌာနဒ္ဓေသဒီပနိကျမ်း ပြီး၏။

THE MANULAS OF LEDI DIPANI

by
MAHĀ THERA LEDI SAYADAW,
AGGAMAHAĀ PANDITA, D.LITT.

The Vipassanā Dipani
Niyāma Dipani
Patthanuddesa Dipani

Translated by Sayadaw U Nyana, Patannagyaw of Masoeyein
Monastery, Mandalay

Edited by
Mother Ayeyarwaddy Publishing House
Yangon, Myanmar

Donors of this Dhamma Gift from

Union of Myanmar

Yangon Division

Mayangone Township

Nāga Hlainggu Pagoda Hillock Chief Abbot

Kalaywa Tawya Sayadaw

Joint Secretary of State Sanghā Māha Nāyaka Committee

Vice-Chairman of Ledi Dīpanī Propagation Society

Dvipitakadhara Dvipiṭaka Kovida

Aggamahāgantthavācakaṇḍita Aggamahāpandita

Aggamahā Kammatṭhānācariya

BHADDANTA JĀGARĀBHIVAMSA

and

Myanmar and abroad donors (2000) copies

or 100th Anniversary of Masoeyein

Monastery as the honourable pray.

The Most Venerable Mahāthera
Ledī Sayādaw Aggamahāpandita
D. Litt (1846 - 1923)

- * The most eminent and highly respected teacher of Tipitaka,
- * The most gifted and summit scholar,
- * The bravest and boldest author,
- * The great pioneer of meditation master,
- * The most excellent preacher of the Dhamma,
- * The most admired and the brightest eye of the west.

**The Venerable Mahāthera Ledi Sayadaw,
Aggamahāpaṇḍita, D. Litt.**

Known to scholars of many countries, the Venerable Ledi Sayadaw, Aggamahāpaṇḍita, D. Litt., was perhaps the outstanding Buddhist figure of this age. With the increase in interest in western lands, there is a great demand for his Buddhist Discourses and writhings which are now being translated and reproduced in the Light of the Dhamma.

Bhikkhu Nyāṇa, who was later known as Ledi Sayadaw, was born on Tuesday, the 13th Waxing of Nattaw" 1208 Myanmar era (1846 C.E.) at Saing-pyin Village, Dipeyin Township, Shwebo District. His parents were U Tun Tha and Daw Kyone. Early in life he was ordained a samanera and at the age of twenty a bhikkhu, under the patronage of Salin Sayadaw U Paṇḍicca. He received his monastic education under various teachers and later was trained in Buddhist literature by the Venerable San-kyaung Sayadaw, Sudassana Dhaja Atulādhīpati Siripavara Mahādhamma Rājādhi-rāja-guru of Mandalay.

He was a bright student. It was said of him, 'About 2000 students attended the the lectures delivered daily by the Ven'ble Sankyaung Sayadaw. One day the Venerable Sayadaw set in Pāli twenty questions on pārami (perfections) and asked all the students to answer them. None of them except Bhikkhu Nyāṇa could answer those questions satisfactorily.' He collected all the these answers and when he attained fifteen vassa and while he was still in San-kyaung Monastery, he published his first book, Pārami Dipani (Manual of Perfections).

During the reign of King Theebaw he became a Pāli lecturer at Mahā Jotikārama Monastery in Mandalay. A year after the capture of King Theebaw, in 1887 C.E, he removed to a place to the north of Monywa town" where he established a monastery under the name of Leditawya Monastery. He accepted many

bhikkhu-students from various parts of Burma and imparted Buddhist education to them. In 1897 C.E. he wrote Paramattha Dīpanī (manual of Ultimate Truths) in Pāli.

Later, he toured in many parts of Burma for the purpose of propagating the Buddha Dhamma. In towns and villages he visited he delivered various discourses on the Dhamma and established Abhidhamma classes and meditation centres. He composed Abhidhamma rhymes of Abhidhamma Sankhitta and taught them to his Abhidhamma classes. In some of the principal towns he spent a vassa imparting Abhidhamma and Vinaya education to the lay devotees. Some of the Ledi meditation centres are still existing and still famous. During his itinerary he wrote many essays, letters, poems and manuals in Burmese. He has written more than seventy manuals, of which eight have been translated into English and published in The Light of The Dhamma.

He was awarded the title of Aggamahāpaṇḍita by the Government of India in 1911 C.E. Later, the University of Rangoon conferred on him the degree of D. Litt. (honoris causa). In the later years he settled down at Pyinmana where he died in 1923 C.E. at the ripe age of 77.

Memorandum from

LEDI DĪPANĪ PROPAGATION SOCIETY

WHEN THE BUDDHA GAINED ENLIGHTENMENT, he gave discourses after discourses to beings for up to 45 vassa (or years) before passing away and entering parinibbāna. He left his teachings" the Dhamma, to represent him after his demise; so the Buddha can be deemed still alive, so to speak.

THE GREAT BENEFACTOR VEN. LEDI SAYADAW, making selections from the corpus of the Buddha's teachings and expounding on them" had authored a 100-plus treatises called dīpanīs in line with what the Buddha had taught" disseminating the true knowledge of the Dhamma in the process.

FROM THE BEGINNING, the great benefactor Ven. Ledi Sayadaw had wished to widely distribute his dipanis" at home and abroad. Moreover, at a meeting of a major Buddhist organization abroad he gave guidance that it was high time especially to propagate the Buddha's teachings" translated into various languages" all over the world.

THE LEDI DĪPANĪ PROPAGTION SOCIETY

Led by Aggamahāpaṇḍita LDIBHADDANTAKELĀSA" the 9th Ledi Sayadaw and presiding sayadaw of Maha Ledi Monestary in Monywa, Sagaing Diviaion; Ahhamahāpaṇḍita BHADDANTA KUNḌALA, (Ashay Ledi Taik Monastery) Monywa; Agga-mahāpaṇḍita BHADDANTA JOTIKA, (Myoma Shwegu Taik Monatery) Monywa; Joint Secretary of State Sanghā Māha. Nāyaka committee; Dvipitakadhara Sāsanadasa Siripawara Dhammā sariya BHADDANTA NIMALA (KATHA SAYADAW), Dvipitakadhara Dvipitakovidā Aggamahāpaṇḍita LEDI BHADDANTA JĀGARĀBHIVAMSA, presiding sayadaw of Kalaywa Tawya Sarthintaik Monastery on Nagalainggu Pagoda Hillock in Yangon

and principal of the Monastic Education School of Progress of Border Areas and National Races Department" Yangon" presiding sayadaw of Ledi Vipassanā Centre at No-337A" Pyay Road" Sangchaung, Yangon, and Joint Secretary of the State Sangha Mahā Nāyaka Committee, the Ledi Dīpanī Propagation Society was established, which had since been joined by learned bhikkhus and lay scholars.

THE SAYADAW'S WISH TO BE FULFILLED

To have the Great Bebefactor Ledi Sayadaw's wish fulfilled, and to have the following copies of Ledi treatises in English distributed for free by Vice-Chairman of Ledi Dīpanī Propagation Society" Chairman of Ledi Kammatthānācariya Committee" Joint Secretary of State Sangha Mahā Nāyaka Committee" Ovādācariya Sayadaw of International Theravāda Buddhist Tawya Monastery and of Ledi Vipassanā Centre Aggamahāpaṇḍita, Dvipitakadhara Dvipitakakovidā Aggamāhaganthāvackapaṇḍita Ledi Bhaddanta Jāgarābhivamsa and would-be donors from inside and outside of the country" to pray and honour for 100th Anniversary of Masoeyein Monastery, Mandalay. The Ledi Dīpanī Propagation Society has granted permission for printing of the said treatises (expressed in latest page on this book) to MOTIER AYEYARWADDY PUBLISHING HOUSE.

Ledi Dipani Propagation Society

CONTENTS

TH: VIPASSANĀ-DĪPANĪ

	page
Preface	1
The Three Vipallāsa	5
The Three Maññanā	9
The Two Abhinivesa	11
The Two Bhūmi or Stages	11
The Two Gati	13
Nakhasikha-Sutta	14
Kāṇakacchapa-Sutta	15
The two Saccas or The Two Truths	18
Twenty-eight kinds of Material Phenomena	21
Fifty-four kinds of Mental Phenomena	23
Consciousness	23
Fift-two kinds of Cetasika	25
Nibbāna	25
The four Mahābhūtas or The Four Great Essentials	34
The Six Bases	34
The Two Bhāvas or Sexes	35
Jivita-Rūpa or the Material Quality of Life	36
Āhāra-Rūpa or the Material Quality of Communications.....	36
Gocara-Rūpa or The Material Quality of Nutrition	37
Akāsa-Dhātu or Material Quality of Limitation	37
The Two Viññatti-Rūpa or modes of Communications.....	38
The Three-Vinkāra-Rūpa or the Three Plasticities	38
The Four Lakkhaṇa-Rūpas or the Four Stalient Features.....	39
The Four Producers or Generators of Matertial Phenomena..	41
Causes or Origins	42
The Two Abhiññāṇas or the Two Super-Knowledges.....	46

The Three Pariññā	.....	47
Exposition of Tiranna-Pariññā	.....	55
Pahaana-Pariññā	.....	71

NIYĀMA DĪPANĪ

		page
Of the Fivefold Niyāma (Cosmic Order)	.....	77
Of the Two Standards of Truth	.....	90
Expositions of Great Periods of Time	.....	95
Of Things not within the Range of Thought	.....	102
The nature of the results t of action (Kamma)	.....	107
Expositions Of the Three World	.....	115
Expositons of Causal Genesis	.....	131
Dhamma-Niyāma (A Discussion)	.....	146
Note On Dhamma-Niyāma	.....	153

PAṬṬHĀNUDDESA DĪPANĪ

Preface	.....	164
Hetu-Paccaya or the Relation by way of Root	.....	167
Ārammaṇa-Paccaya on the Relation of Object	.....	170
Adhipati-Paccaya or the Relation of Dominance	.....	173
Anantara-Paccaya or the Relation of Immediate Contiguity	.....	179
Samanantara-Paccaya or the Relation of Immediate Contiguity	.....	183
Sahajāta-Paccaya or the Relation of Co-Existence	.....	185
Aññamañña-Paccaya or the Relation of Receiprocity.....		186
Nissaya-Paccaya or the Relation of Dependence	.....	187
Upanssaya-Paccaya or the Relation of Sufficing Condition.		189
Purejāta-Paccaya or the Relation of pre-Existence	.....	196
Pacchājāta-Paccaya or the Relation of Post-Existense.....		197

Āsevana-Paccaya or the Relation of Habitual Recurrentce	....	198
Kamma-Paccaya or the Relation of Kamma	....	201
Vipāka-Paccaya or the Relation Effect	.....	203
Āhāra-Paccaya or the Relation of Food	.....	205
Indriya-Paccaya or the Relation of Control	.....	207
Jhāna-Paccaya or the the Relation of Jhāna	....	209
Magga-Paccaya or the Relation of Path	....	210
Sampatta-Paccaya or the Relation of Association	.....	212
Vippayutta-Paccaya or the Relation of Dissociation.....		213
Atthi-Paccaya or the Relation of Presence	.....	213
Paccya-Sabhāgo or the Synthesis of Relations	....	214
The Synchrony of Relations	....	218
Synchrony of Relations in Consciousness not accompanied by hetu	.....	221
Synchrony of Relations in the Immoral class of Consciousness	.....	223
Synchrony of Relations in the State of Mind	.....	225
Synchrony of Relations in the Group of Material Qualitiesa	.....	227

Vipassana Dipani

Translated by Sayadaw
U Nyana, Patamagyaw
of Masoeyein Monastery,
Mandalay.

THE VIPASSANĀ DĪPANĪ OR THE MANUAL OF INSIGHT

BY THE MAHĀ-THERA LEDI SAYADAW, AGGAMĀHAPANDITA, D.Litt.

Translated into English by U Nyana, Patamagyaw of Masoeyein Monastery, Mandalay.

PREFACE

The fact that a reliable compilation of the materials which one who enters upon the practice of meditation ought to be in possession of before commencing the Practice of Exercise of Insight (vipassanā-kammaṭṭhāna) is much needed by the Buddhists of the West, has been duly taken into consideration by the Venerable Ledi Sayadaw, Aggamahāpaṇḍita. To supply such a need he has written the Vipassanā-Dīpanī (Exposition of Insight), first in Pāli and afterwards in Burmese, (the latter only being sent to me for translation; the former, I am told, not being yet revised), treating of the following subjects:- the Vipallāsa, the Maññanā, the Abhinivesa, the Bhūmi, the Gati, the Saccā, the causes of phenomena" the Abhiññā, and the Pariññā. Each of these subjects is fully expounded and furnished with brief illustrations, some of which are drawn from the Pāli Text, while others are the product of the Mahāthera's own mind and pen.

The purpose of Vipassanā or the Exercise of Insight is to resolve into the three salient characteristics of Anicca, Dukkha and Anattā the illusory "Soul" (Atta) or imaginary "Self-principle" which from time out of mind has been held to exist in living beings by all Puthujjanas (ordinary unenlightened people) both Buddhist and non-Buddhist, the idea of "Soul" arising from simple ignorance, or unconsciously or through direct error.

Before the meditator begins his task, it is necessary that he should know how and through what this Soul-theory is formed and maintained; and why and in what it is so deeply rooted, as not to be eradicated or even disturbed on matter what may be done to

try to correct it; and what is the destiny of those who take their stand upon this platform of Soul-belief.

The first five sections are intended to serve this purpose, for it will be seen that the belief in Soul is formed by the Vipallāsa; that self-esteem is maintained by the Maññanā, and that it is not firmly rooted in the soil of the Puthujjana-bhūmi because of the Abhinevasa; and that the Putthujjana-gati, the "dispersion of life" is the destiny of all those who take their stand on the platform of Soul-belief.

Under the heading of Saccā and Cause, it will be show that Atta in the sense of "self" or personal identity, may or may not exist according as we treat of the matter from the standpoint of ordinary every-day speech, or from that of actual truth or fact, and that from a genuinely philosophical point of view, a living being is no more than a collocation of phenomena, mental and material, produced by causes, the classifications of which under categories, are methodically and fully given in detail. The meditator, then, keeping these facts in view, should begin his exercises bearing in mind that phenomena never abide even for a moment, but are continually arising and again disappearing.

To see things thus is what we call " seeing things as they are"; namely; in accordance with their three inherent characteristics of impermanency; infelicity; and non-substantiality.

Under the headings of Abhiñña and Pariññā; the classification of knowledge pertaining to Insights is dealt with; the specific meaning of each being adequately explained; and how each is developed; when each arrives at perfection, and how the final goal is won, also are shown.

In concluding, the Mahāthera, faithful to the Master's words: "viritya-vato bhikk have kim nāma na sijjhati" "Brethren, a man of energetic perseverance, why should he not succeed in anything at all." Sums up with the encouraging counsel that a meditator

ought never to give up the exercises, but continue to practise them until he gains the Paths; for while it is true that some are more highly virtuous than others and are naturally endowed with the power of penetrating into the nature of things in respect to their impermanence, infelicity and unsubstantiality, while others are otherwise; nevertheless the faithful and persistent practiser is sure to gain the Paths either in this life or in the one immediately following; and the Insight of the Dhamma, moreover, cannot be acquired in any perfection save by long and continuous practice.

Turning to the details of the actual translation, the expositions being a blend of metaphysics and ethics, I have ventured to confine every word to its main or original import, and to steer a mean course between the dangers of being too literal on the one hand and too free on the other.

Repetitions of words and small groups of nearly synonymous words have a tendency to spread themselves, as it were, in the obligation I am under to follow the peculiar style adopted by the Mahāthera.

Notwithstanding all the pains I have bestowed on this translation, I am well aware of its falling far short of the degree of excellence that might be attained; and therefore in a rendering of this kind, where perfection lies at so great a distance, I have thought it best to limit my ambition to that moderate share of merit which it may claim in its present form, trusting to the indulgence of those for whose benefit it is intended.

U NYANA,
Patamagyaw.

The terms are explained in the body of the work, Meantime, the following brief definitions may be helpful:

- vipallāsa - hallucinations
- maññanā - fantasies, consciously feigning things to be that which they are not.
- abhinivesa - firmly rooted beliefs, basic stages of consciousness from which other states develop.
- gati - stage of going, re-newing, faring on.
- saccā - truth, relative and absolute.
- abhiññā - supernormal knowledge.
- parinna - profound insight.

Aggamahāpaṇḍia is a title of honour, meaning: "Chief Great Pundit".

The Vipassanā Dīpanī Or The Exposition Of Insight HONOUR TO THE BUDDHA THE THREE VIPALLĀSA

Vipallāsa means halliucination, delusion, erroneous observation, or, taking that which is true as being false, and that which is false as true.

There are three kinds of Vipallāsa, to wit:

1. Saññā-vipallāsa : hallucination of perception;
2. Citta-vipallāsa : hallucination of thought;
3. Diṭṭhi-vipallāsa : hallucination of views.

Of these three, hallucination of perception is fourfold, thus:

- (i) It erroneously perceives impermanence as permanence;
- (ii) Impurity as purity;
- (iii) Ill as good; and
- (iv) No-soul as soul.

The same hold good with regard to the remaining two vipallāsa, *i.e.* those of thinking and viewing.

All these classifications come under the category of "This is mime! This is my Self or living Soul!" and will be made clear later.

The three Vipallāsa may be illustrated respectively by the similies of the wild deer, the magician, and a man who has lost his way.

This is the simile of the wild deer to illustrate the hallucination of perception.

In the middle of a great forest a certain husbandman cultivated a piece of paddy land. While the cultivator was away, wild deer were in the habit of coming to the field and eating the young spikes of growing grain. So the cultivator put some straw together into the shape of a man and set it up in the middle of the field in order to frighten the deer away. He tied the straws together with fibres into the resemblance of a body, with head, hands and legs;

and with white lime painting on a pot the lineaments of a human face, he set it on the top of the body. He also covered the artificial man with some old clothes such as a coat, and so forth, and put a bow and arrow into his hands. Now the deer came as usual to eat the young paddy; but approaching it and catching sight of the artificial man, they took it for a real one, were frightened and ran away.

In this illustration, the wild deer had seen men before and retained in their memory the perception of the shape and form of men. In accordance with their present perception, they took the straw man for a real man. Thus their perception of it was an erroneous perception. The hallucination of perception is as here shown in this allegory of the wild deer. It is very clear and easy to understand. This particular hallucination is also illustrated in the case of a bewildered man who has lost his way and cannot make out the cardinal points, East and West, in the locality in which he is, although the rising and setting of the sun may be distinctly perceived by any one with open eyes. If the error has once been made, it establishes itself very firmly, and is only with great difficulty to be removed. There are many things within ourselves which we are always apprehending erroneously and in a sense the reverse of the truth as regards Impermanence and No-soul. Thus through the hallucination of perception we apprehend things erroneously in exactly the same way that the wild deer take the straw man to be a real man even with their eyes wide open.

Now for the simile of the magician to illustrate the hallucination of thought.

There is a pretended art called magic by means of which when lumps of earth are exhibited in the presence of a crowd, all who look at them think they are lumps of gold and silver. The power of the magical art is such as to take from men their ordinary power of seeing and in its place put an extraordinary kind

of sight. It can thus for a time, turn the mind upside down, so to speak. When persons are in command of themselves they see lumps of earth as they are. But under the influence of this magical art, they see the lumps of earth as lumps of gold and silver with all their qualities of brightness, yellowness, whiteness, and so forth. Thus, their beliefs, observations, or ideas, become erroneous. In the same way our thoughts and ideas are in the habit of wrongly taking false things as true and thus we delude ourselves. For instance, at night we are often deceived into thinking we see a man when it is really the stump of a tree that we are looking at. Or, on seeing a bush, we imagine we are looking at a wild elephant; or, seeing a wild elephant take it to be a bush.

In this world all our mistaken ideas as to what comes within the field of our observation, are due to the action of the hallucination of thought which is deeper and more unfathomable than that of the perception, since it delude us by making false things seem true. However, as it is not so firmly rooted as the latter, it can easily be removed by investigation or by searching into the causes and conditions of things.

Now for the simile of the man who has lost his way, to illustrate the hallucination of views.

There was a large forest haunted by evil spirits, demons, who lived there building towns and villages. There came some travellers who were not acquainted with the roads through the forest. The demons created their towns and villages as splendidly as those of Devas, or celestial beings and themselves assumed the forms of male and female Devas. They also made the roads as pleasant and delightful as those of the Devas. When the travellers saw these, they believed that these pleasant roads would lead them to large town and villages, and so, turning aside from the right roads, they went astray following the wrong and misleading ones, arriving at the towns of the demons and suffering accordingly.

Mother Ayeyarwaddy

In this allegory, the large forest stands for the three world of Kāma-loka, Rūpa-loka and Arūpa-loka. The travellers are all those who inhabit these worlds. The Right Road is Right Views; and the misleading road is Wrong Views. The Right Views here spoken of are of two kinds, namely, those that pertain to the world, and those pertaining to Enlightenment. Of these two, the former is meant to connote this right view; "All beings are the owners of their deeds; and every deed, both moral and immoral, committed by oneself is one's own property and follows one throughout the whole long course of life" while the latter is meant to connote the knowledge of the Doctrine of Causal Genesis, of the - Aggregates, of the Ayatana (Bases), and No-Soul. Of these two views, the former is as the right road to the round of existences. The worlds of the Fortunate) *i.e.* the abodes of human beings, Devas, and Brahmas), are like the towns of good people. The erroneous views that deny moral and immoral deeds and their results or effects, and come under the names of Natthikadiṭṭhi, Ahetuka-diṭṭhi, and Akiriya-ditthi, are like the wrong, misleading roads. The worlds of the Unfortunate which are the abodes of the tortured, of Animals, Petas, and Asūras, are like the towns of the demons.

The right view of knowledge which is one of the factors of Enlightenment, is like the right road that leads out of the round of existence. Nibbāna is like the town of good people.

The right view of knowledge which is one of the factors of Enlightenment, is like the right road that leads out of the round of existence. Nibbana is like the town of good people.

The views "My Body!" and "My Soul!" are also like the wrong and misleading roads. The world comprising the abodes of human beings, Devas, and Brahmas, or the ceaseless renewing of existences, is like the towns of the demons.

The aforesaid erroneous views are known as the hallucinations, such being deeper and more firmly established than of thought.

THE THREE MAÑÑANĀ

Maññanā means fantasy, egotistic estimation, high imagination, or feigning to oneself that one is what one is not. Through nescience hallucination arises and through hallucination fantasy arises.

Fantasy is of three kinds, to wite:

- (1) taṇha-maññanā: : fantasy by lust (desire of the senses)
- (2) mana-maññanā: : fantasy by conceit;
- (3) diṭṭhi-maññanā : fantasy by error. (in beliefs)

of these, "fantasy by lust" means the high imagination: "This is Mine!" "This is my Own!" in clinging to what in reality is not "Mine" and "My Own". In strict truth, there is no "I"; and as there is no "I", there can be no "Mine" or "My Own". Though indeed, it is the case that both personal and impersonal (external) objects are highly imagined and discriminated as "This is Mine, that otherthing is not mine," and "This is My Own; that other thing is not my own". Such a state of imagination and fanciful discrimination is called "fantasy by lust".

Personal objects mean one's own body and organs. Impersonal or external objects means one's own relations, such as father, mother, and so forth: and one's own possessions.

"Fantasy by conceit" means high imagination of personal objects expressed as "I", "I am". When it is supported or encouraged, so to speak, by personal attributes and impersonal objects, it becomes aggressively haughty and fantastically conceited.

Here, personal attributes means vigour or plenitude of eyes, ears, hands, legs, virtue, intuition, knowledge, power and so forth.

Impersonal objects means plenitude of families, relations, surroundings, dwellings possessions and so forth.

"Fantasy by error" means over-estimation of personal objects as "My Frame-work; My Principle; My Pith; My Substance; My Soul; My Quintessence." In the expressions: "earthen pots" and "earthen bowls", it is understood that earth is the substance of which these pots and bowls are made, and the very earth so made, so shaped, is again called pots and bowls. In the expressions "Iron pots" and "iron bowls", and so forth, it is also understood that iron is the substance from which iron pots and bowls are made, and the very iron, so made, so shaped is again called pots and bowls. In exactly the same way that in these instances earth or iron is the substance from which the vessels are made, so, assuming the Element of Extension, the earth-element which pertains to the personality or the substance of living beings, of the "I" this fanciful estimation of the facts of the case arises:

"The Element of Extension is the living being: the Element of Extension is the "I". What is here said in connection with the Element of Extension is in like manner to be understood in connection with the Element of Cohesion, the liquid element, and all other elements found in a corporeal existence. This over-estimation or fantastic imagination will be expounded at greater length further on.

These three kinds of fantasy are also called the three Gahas, or three Holds, to indicate their power of holding tightly and firmly. Since also they multiply erroneous, mistaken actions which tend gradually but continuously to increase past all limits and never incline to cease, they are also called three Papanças or Three Multipliers.

The Two Abhinivesa

Abhinivesa means strong belief set in the mind as firmly and immovably as doorposts, stone pillars, and monuments, so that it cannot be moved by any means or expenditure of effort. It is of two different kinds to wit:-

1. Taṇhābhīnivesa : Firm belief induced by lust.
2. Diṭṭhibhīnivesa : Firm belief induced by error.

Of these, taṇhābhīnivesa means the firm and unshakable belief in what is not my own body, head, hands, legs, eyes, nose and so forth, as being my own body, my own head and so forth, throughout a long succession of existences.

Diṭṭhibhīnivesa means the firm and unshakable belief in the existence of the Soul or Self or Separate Life in a person or creature, which is held, in accordance with this belief, to be an unchanging supreme thing that governs the body. These two kinds of belief are also called taṇhanissaya and diṭṭhinissaya respectively. They may also be called the Two Great Reposers upon the Five Aggregates, and on Body-and-Mind; or as the Two Great Resting-places of puthujjanas or ordinary men of the world.

THE TWO BHŪMI OR STAGES

Bhūmī means the stage where all creatures find their footing, generate and grow. It is of two kinds, to wit:

1. Puthujjana-bhūmi
2. Ariyabhūmi

Puthujjana-bhūmi is the stage of a puthujjana, an ordinary or normal being, and, speaking in the sense of ultimate truth, it is nothing but the hallucination of views. All creatures of the ordinary worldly kind live in the world making this Diṭṭhi-vipallāsa or erroneous view their resting place, their main support, their standing ground: "There is in me or in my body something that is permanent, good and essential."

Mother Ayeyarwaddy

The *Ditṭhi-maññanā* or fantasy through error, the *Ditṭhigāha* or erroneous hold, the *Ditṭhi-papañca* or multiplier of error, and the *Ditṭhi-abhinivesa* or strong belief induced by error, are also the landing stages, the supports, the resting places, and the standing grounds of all *puthujjanas*. Hence they will never be released from the state or existence of a *puthujjana*, so long as they take their firm stand on the ground of the said many-titled error.

As to the *Ariya-bhūmi*, it is a state of an *Ariya*, a noble and sanctified being, in whom hallucination is eradicated. It is, speaking in the ultimate sense, nothing but this Right View, this Right Apprehension, the Right Understanding: "There is in me or in my body nothing permanent, good, and essential". As an *Ariya* lives making Right View his main footing, this Right View may be called the stage of the *Ariya*. Upon the attainment of this Right View, a being is said to have transcended the *Puthujjanabhūmi*, and to have set foot on the *Ariyan* stage.

Among the innumerable ordinary beings (*Puthujjanas*) who have been treading the ground of *Puthujjanaship* during countless existences that have no known beginning; if a certain person trying to eradicate the hallucination of error to implant the Right View within himself, on a certain day succeeds in his attempts, he is said to have set foot that self-same day upon the ground of the *Ariya*, and to have become an *Ariya*, that is a sanctified being. Even if there should remain the hallucinations of mind and perception in some of the *Ariyas*, they would not commit such evil deeds as worlds produce for them evil effects in the worlds of misfortune, for they have eradicated the weighty hallucinations of error. The two remaining hallucinations would merely enable them to enjoy such worldly pleasures as they have lawfully earned.

THE TWO GATI

Gati means transmigration. (Here it does not mean that 'Transmigration of Soul', so called, which is current in non-Buddhist philosophies. I have adopted the word "transmigration" for Gati which literally means "going", merely in order to indicate the idea while dealing with it from the standpoint of Buddhist philosophy.) It is the change of existences. It is of two kinds:

1. Puthujjana-gati.
2. Ariya-gati.

Of these two, the former is the transmigration of the ordinary person which is Vinipātana or dispersive. That is to say: one cannot transmigrate into whatever kind of existence one might wish, but is liable to fall into any one of the 31 kinds of abode or existence, according as one is thrown by one's past kamma. Just as, in the case of the fall of a coconut or of a palm-fruit from a tree, it cannot be ascertained beforehand where it will rest; so also in the case of the new existence of a Puthujjana after his death, it cannot be ascertained beforehand whereunto he will transmigrate. Every creature that comes into life is inevitably laid in wait for by the evil of death; and after his death he is also sure to fall by "dispersion" into any existence. Thus two great evils of death and dispersion are inseparably linked to every being born.

Of these two, "dispersion of life" after death is worse than death, for the four realms of misery down to the great Avici Hell, stand wide open to a Puthujjana who departs from the abode of men, like space without any obstruction. As soon as the term of life expires, he may fall into any of the Nirayas or realms of misery. Whether far or near, there is no intervening period of time. He may be reborn as an animal; as a Peta, a wretched shade; or as an Asūra or Titan, an enemy of Sakka the king of the gods, in the wink of an eyelid. The like holds good if he dies out of any of the upper six realms of the Kamavacara Devas. But when he

expires from the worlds of Rūpa-loka and Arūpa-loka, there is no direct fall into the four realms of misery, but there is a halt of one existence either in the abode of men or in those of Devas, wherefrom he may fall into the four worlds of misery.

Why do we say that every being fears death? Because death is followed by dispersion to any sphere of existence. If there were no "dispersion" as regards existence after death, and one could take rebirth in any existence at one's choice, no one would fear death so much, although, to be sure, sometimes there may be thirst for death when a being after living a considerable length of time in one existence, desires removal to a new one.

By way of showing how great is the dispersion of existence which is called Puthujjana-gati--- the Nakhasikha and Kānakacchapa Suttas may be cited. However, only an outline of each will here be produced.

(By way of showing how great is the dispersion of existence which is called Puthujjanāgati, the Nakhasikha and Kānakacchapa Suttas may here be cited. However, only an outline of each will here be produced.)

Nakhasikha - Sutta. "At one time the Buddha, showing them some dust which he had taken upon the tip of his finger-nail, addressed the disciples thus: "If, O Bhikkhus, these few grains of dust upon my finger-nail and all the dust in the universe were compared in quantity, which would you say was less, and which more?" The disciples replied: "Lord, the dust on your finger-nail is less, and that of the universe is more. Surely, Lord, the dust on your finger-nail is not worthy of mention in comparison with the dust of the universe." Then the Buddha continued; "Even so, Bhikkhus, those who are reborn in the abodes of men and Devas whence they have expired, are very few even as the few grains of dust on my finger-nail; and those who are reborn in the four realms of misery are exceedingly many, even as the dust of the great

universe. Again, those who have expired from the four miserable worlds and are reborn in the abodes of men and Devas are few even as the grains of dust on my finger-nail; and those who are repeatedly reborn in the four miserable worlds are innumerable, even as the grains of dust of the great universe."

What has just been said is the substance of the Nakhasikha-Sutta. But, to say nothing of the beings of all the four realms of misery, the creatures that inhabit the four great oceans alone will suffice to make evident how great is the evil of Vinipātana-gati, that is, the dispersion, the variety of possible kinds of existence after death.

Kāṇakacchapa-Sutta. "At one time the Buddha addressed the disciples thus: "There is, O Bhikkhus, in the ocean a turtle, both of whose eyes are blind. He plunges into the water of the unfathomable ocean and swims about incessantly in any direction wherever his head may lead. There is also in the ocean the yoke of a cart which is ceaselessly floating about on the surface of the water, and is carried away in all directions by tide, current and wind. Thus these two go on throughout an incalculable space of time: perchance it happens that in the course of time the yoke arrives at the precise place and time where and when the turtle puts up his head, and yokes on to it. Now, O Bhikkhus, is it possible that such a time might come as is said?" "In ordinary truth, O Lord," replied the Bhikkhus "it is impossible; but time being so spacious, and an aeon lasting so long, it may be admitted that perhaps at some time or other it might be possible for the two to yoke together, as said; if the blind tortoise lives long enough, and the yoke does not tend to rot and break up before such a coincidence comes to pass."

Then the Buddha said, "O Bhikkhus, the occurrence of such a strange thing is not to be counted a difficult one, for there is still a greater, a harder, a hundred times a thousand times more

difficult than this lying hidden from your knowledge, And what is this? It is, O Bhikkhus, the obtaining of the opportunity of becoming a man again by a man who has expired and is reborn once in any of the four realms of misery. The occurrence of the yoking of the blind tortoise is not worth thinking of as a difficult occurrence in comparison therewith. Because those who perform good deeds and abstain from doing bad alone can obtain the existence of men and Deavs. The beings in the four miserable worlds cannot discern what is virtuous and what vicious, what good and what bad, what moral and what immoral, what meritorious and what demeritorious, and consequently they live a life of immorality and demerit, tormenting one another with all their power. Those creatures of the Niraya and Peta abode in particular, live a very miserable life on account of punishments and torments which they experience with sorrow, pain and distress. Therefore, O Bhikkhus, the opportunity of being reborn in the abode of men is a hundred times, a thousand times harder to obtain than the encountering of the blind turtle with the yoke.

According to this Sutta, why those creatures who are born in the miserable planes are far from human existence is because they never look up but always look down. And what is meant by looking down? The ignorance in them by degrees becomes greater and stronger from one existence to another; and as the water of a river always flows down to the lower plains, so also they are always tending towards the lower existences; for the ways towards the higher existences are closed to them, while those towards the lower existences are freely open. This is the meaning of "looking down". Hence, from this story of the blind turtle, the wise apprehend how great, how fearful, how terribly perilous are the evils of the- Puthujjanagati, i.e. the "dispersion of existence".

What has been said is concerning the Puthujjana-gati. Now what is Ariya-gati? It is deliverance from the dispersion of

Mother Ayeyarwaddy

existence after death. Or it is the disappearance of that "dispersion of existence" which is conjoined with the destiny of inevitable death in every existence". It is also the potentiality of being reborn in higher existences or in existences according to one's choice. It is also not like the fall of coconuts from trees; but it is to be compared to birds which fly through the air to whatsoever place or tree on which they may wish to perch. Those men, Devas and Brahmas who have attained the Ariyan state, can get to whatever better existence, i.e. as men, Devas, Brahmas, they may wish to be reborn into, when they expire from the particular existence in which they have attained such Ariyan state. Though they expire unexpectedly without aiming to be reborn in any particular existence, they are destined to be reborn in a better or higher existence, and at the same time are entirely free from rebirth into lower and miserable existences. Moreover, if they are reborn again in the abode of men, they never become of the lower or poorer classes, nor are they fools or heretics but become quite otherwise. It is the same in the abodes of Devas and Brahmas. They are entirely set free from the Puthujjana-gati.

What has been said is concerning the courses of Ariyas. Now we will explain the two Gatis side by side. When a man falls from a tree he falls like a coconut because he has no wings with which to fly in the air. In precisely the same way men, Devas and Brahmas who are Putthujjana, riveted to the hallucination of wrong views and having no wings of the Noble Eightfold Path to make the sky their resting-place, transmigrate after the dissolving of their present bodies into new ones, they fall tumbling into the bonds of the evils of dispersion. In this world ordinary men who climb up very high trees fall tumbling to the ground when the branches which they clutch or try to make their resting place break down. They suffer much pain from the fall, and sometimes death ensues because they have no other resting-places but the branches,

Mother Ayeyarwaddy

neither have they wings wherewith to fly in the air. It is the same with men, Devas and Brahmas who have the hallucination of Wrong Views, when their resting-place of Wrong Views as regards self is broken down, they fall tumbling into the dispersion existence. For their resting-places are only their bodies; and they have neither such a resting-place as Nibbāna, nor such strong wings as the Noble Eightfold Path to support them. As for the birds, though the branches they rest on may break, they never fall, but easily fly through the air to any other tree. For the branches are not their permanent resting places but only temporary ones. They entirely rely on their wings and the air. In the same way, men, Devas and Brahmas who have become Ariya and are freed from the hallucination of Wrong Views, neither regard their bodies as their Attā or Self, not rely upon them. They have in their possession permanent resting places, such as Nibbāna which is the entire cessation of all tumbling existence. They also possess the very mighty wings of the Noble Eightfold Path which are able to bear them to better existences.

What has been said is concerning the distinction between the two Gatis, i.e., the Puthujjana-gati and the Ariya-gati.

THE TWO SACCAS OR THE TWO TRUTHS

Saccā or Truth is the constant faithfulness or concordance of the term which names a thing, to or with that thing's intrinsic nature.

It is of two kinds, to wit:-

1. Sammuti-saccā, conventional or relative truth.
2. Paramattha-saccā, or ultimate Truth.

Of the two, conventional truth is the truthfulness of the customary terms used by the great majority of people, such as "Self exists", "a living soul exists" "men exist".

"Devas exist", "Sakkas exist", "elephants exist", "head exists" and so on. This conventional truth is the opposite of untruth, and so can overcome it. It is not a lie or an untruth when people say:

"there probably exists an immutable, permanent, one continuous self or living soul which is neither momentarily rising nor passing away throughout one existence," for this is the customary manner of speech of the great majority of people who have no intention whatever of deceiving others. But according to ultimate truth, it is reckoned a Vippallasa or hallucination which erroneously regards impermanent as permanent and non-self as self. So long as this erroneous view remains understroyed, one can never escape from the evils of Samsāra, the wheel of life. All of the foregoing alike holds good when people say "a person exists" and so on.

Ultimate truth is the absolute truthfulness of assertion or negative in full and complete accordance with what is actual, the elementary, fundamental qualities of phenomena. Here stating such truth in affirmative form, one may say: "The element of solidity exists", "The element of extension exists", "the element of cohesion exists", "the element of kinetic energy exists", "mind exists" "consciousness exists", "contact, feeling and perception exist", "material aggregates exist" and so on. And expressing such truth in a negative form, it can be said: "No self exists", "no living soul exists", "no person exists", "no being exists", "neither does an elephant exist" "nor do hands, nor legs, nor any members of the body exist", "neither does a man exist nor a Deva" and so on. In saying here: "No self exists" "no living soul exists" we mean that there is no such ultimate entity as a self or living soul which persists unchanged during the whole term of life, without momentarily coming to be and passing away. In the expression: "No being exists" and so forth, what is meant is that nothing actually exists but

Mother Ayeyarwddy

material and mental elements. These elements are neither persons nor beings, nor men, nor Devas etc. Therefore there is no separate being or person apart from the elements. The ultimate truth is the diametrical opposite of the hallucination, and so can confute it. One who is thus able to confute or reject the hallucination can escape from the evils of Samsāra, the evolution of life.

According to conventional truth, a person exists, a being exists; a person or a being continually transmigrates from one existence to another in the ocean of life. But to ultimate truth, neither a person nor a being exists, and there is no one who transmigrates from one existence to another. Here, it may be asked: "Do not these two truths seem to be as poles assunder?" Of course they seem to be so. Nevertheless we may bring them together. Have we not said: "According to conventional truth" and "according to ultimate truth"? Each kind of truth accordingly is truthful as regards its own mode of expression. Hence if one man should say that there exists a person or a being according to conventional truth, the other to whom he speaks ought not to contradict him, for these conventional terms describe what apparently exists. And likewise, if the other says that there exists neither a person nor a being, according to ultimate truth, the former ought not to deny this, for in the ultimate sense, material and mental phenomena alone truly exist and in strict reality they know no person or being. For example: Men dig up lumps of earth from certain places, pound them into dust, knead this dust with water into clay, and from this clay make various kinds of useful pots, jars, and cups. Thus there exist various kinds of pots, jars and cups in the world. Now when discussion takes place on this subject, if it were asked: "Are there earthen pots and cups in this world?" the answer, according to the conventional truth should be given in the affirmative, and according to the ultimate truth, in the negative, since this kind of truth admits only the positive existence of the earth out of which the

Mother Ayeyarwaddy

pots and so forth were made. Of these two answers the former requires no explanation inasmuch as it is an answer according to the established usage: but as regards the latter, some explanation is needed. In the objects that we called "earthen pots" and "earthen cups", what really exists is only earth; not pots nor cups, in the sense of ultimate truth: because the term "earth" applies properly not to pots and cups but to actual substantial earth. There are also pots and cups made of iron brass, silver, and gold. These cannot be called earthen pots and cups, since they are not made of earth. The terms "pots" and "cups" also are not terms descriptive of earth but of ideas derived from the appearance of pots and cups, such as their circular or spherical shape and so on. This is obvious, because the terms "pots" and "cups" are not applied to the mere lumps of earth which have no shape or form of pots and cups. Hence it follows that the term "earth" is not a term descriptive of pots and cups, but of real earth; and also the terms "pots" and "cups" are not terms descriptive of earth but of pictorial ideas (*santhāna-paññati* which have no separate elementary substance other than the dust of clay, but are mere conceptions presented to the mind by the particular appearance, form, and shape of the worked-up clay. Hence the negative statement according to the ultimate truth, namely, that "no earthen pots and cups exist" ought to be accepted without question.

No we come to the analysis of things in the ultimate sense. Of the two kinds of ultimate phenomena, material and mental, as mentioned above, the former is of twentyeight kinds:

- (I) The four great essential elements, viz:
  - (1) The element of solidity
  - (2) The element of cohesion, or the holding, the fluid.
  - (3) The element of kinetic energy.
  - (4) The element of motion.

Mother Ayeyarwaddy

- (II) The six bases, viz:-
  - (5) The eye basis
  - (6) The ear basis
  - (7) The nose basis
  - (8) The tongue basis
  - (9) The body basis
  - (10) The heart basis.
- (III) The two sexes, viz:-
  - (11) The male sex
  - (12) The female sex.
- (IV) One species of material quality of life, viz:-
  - (13) the vital force.
- (V) One species of material quality of nutrition, viz:-
  - (14) Edible food.
- (VI) The four sense fields, viz:-
  - (15) Visible form
  - (16) Sound .
  - (17) Odour
  - (18) Savour.

These eighteen species are called Jātarūpāni or genetic material qualities, as they possess the power of production.

- (VII) One species of material quality of limitation viz:-
  - (19) The element of space.
- (VIII) The two communication, viz:-
  - (20) Intimation through the body
  - (21) Intimation through speech.
- (IX) The three plasticities, viz:-
  - (22) Lightness
  - (23) Pliancy
  - (24) Adaptability.
- (X) The four salient features, viz:-
  - (25) Integration

(26) Continuance

(27) Decay

(28) Impermanence or death.

These last ten species are called Ajatarūpani or non-genetic material qualities, as they do not possess the power of production.

FIFTY-FOUR KINDS OF MENTAL PHENOMENA

There are 54 kinds of mental phenomena.

Citta : mind or consciousness;

Cetasika : mental properties or concomitants, fifty-two in number and

Nibbāna : Getting out of the circle of existences;

(Nibbāna is here reckoned as a mental phenomenon, not from the subjective, but from the objective point of view. Ti) Citta means the faculty of investigating an object (āramana) or the faculty of taking possession of an object, or the faculty of knowing an object, or the faculty of being conscious of an object.

Cetasikas are characters of consciousness, or mental properties born of mind, or concomitants of mind.

Nibbāna means freedom from every kind of infelicity.

(1) CONSCIOUSNESS is divided into six classes:-

1. Consciousness of sight

2. " " sound

3. " " smell

4. " " taste

5. " " touch

6. " " mind.

1. The Consciousness arising at the eye-basis is called the consciousness of sight, and has the function of seeing.

2. The Consciousness arising at the ear-basis is called the consciousness of sound, and has the function of hearing.

3. The Consciousness arising at the nose-basis is called the consciousness of smell, and has the function of smelling.

4. The Consciousness arising at the tonguebasis is called the consciousness of taste, and has the function of tasting.

5. The Consciousness arising at the body basis is called the consciousness of touch, and has the function of touching.

6. The consciousness arising at the heart-basis is called consciousness of mind. In the Arūpa-loka, however, mind-consciousness arises without any basis. The mind-consciousness is again subdivided into four kinds.

- (a) Kāma-consciousness
- (b) Rūpa-consciousness
- (c) Arūpa-consciousness
- (d) Lokuttara-consciousness.

(a) Of these, Kāma-consciousness is that which lies within the jurisdiction of desire prevailing in Kāma-Joka (Kāma-tanhā) and it is fourfold, thus: Moral (kusala) Immoral (akusala), Resultant (vipāka), and Ineffective (kriya).

(b) Rūpa-consciousness is the jhanic or ecstatic mind which has become free from Kāma-desire but still remains within the jurisdiction of the desire prevailing in Rūpa loka (Rūpa-tanhā) and it is threefold, thus:

Moral,
Resultant.
Ineffective.

(c) Arūpa-consciousness is also the jhānic or ecstatic mind which has become free from Rūpa-desire, but still remains within the jurisdiction of the desire prevailing in the Arūpa-loka (Arūpa-tanhā), and also is three fold thus:

Moral,
Resultant.
Ineffective.

(d) Lokuttara, or transcendental consciousness is the noble mind (Ariya-citta) which has become free from the threefold desire, and has transcended the three planes, Kāma, Rūpa and Arūpa. It is of two kinds, thus: Noble consciousness in the Path, and Noble consciousness in the fruition.

II. FIFTY-TWO KINDS OF CETASIKA

Mental properties are of 52 kind.

(a) The Seven Common Properties (Sabbacittaka), so called on account of being common to all classes of consciousness, viz.

1. phassa (contact)
2. vedanā (feeling)
3. saññā (perception)
4. cetanā (volition)
5. ekaggatā (concentration of mind)
6. jīvita (psychic life)
7. manasikāra (attention)

(b) The six Particulars (pakinnaka) so called because they invariably enter into composition with consciousness, viz:

1. vitakka (initial application)
2. vicāra (sustained application)
3. viriya (effort)
4. piti (pleasurable interest)
5. chanda (desire-to-do)
6. adhimokkha (deciding)

The above thirteen kinds (a) and (b) are called Mixtures (vimissaka), or vetter, as rendered by Shwe Zan Aung "Un-morals" as they are common to both moral and immoral consciousness in composition.

(c) The fourteen Immorals (pāpa-jāti), viz:

1. lobha (greed)

2. dosa (hate)
3. moha (dullness)
4. diṭṭhi (error)
5. māna (cencet)
6. issā (envy)
7. macchariya (selfishness)
8. kukkucā (worry)
9. ahīrika (shamelessness)
10. anottappa (recklessness)
11. uddhacca (distraction)
12. thina (sloth)
13. middha (torpor)
14. vicikiccha (perplexity)

(d) The twenty-five Morals (kalayānajātika) viz.

1. alobha (disinterestedness)
2. adosa (amity)
3. amoha (reason)
4. saddhā (fath)
5. sati (mindfulness)
6. hīri (modesty)
7. ottappa (discretion)
8. tatramajjhataṭṭā (balance of mind)
9. kayāpassaddhi (composure of mental properties)
10. cittapassaddhi (composure of mind)
11. kāyalahutā (buoyancy of mental properties)
12. cittalahutā (buoyancy of mind)
13. Kāyamudutā (pliancy of mental properties),
14. citta mudutā (pliancy of mind)
15. kāyakammaññatā (adaptability of mental properties)
16. cittakammaññatā (adaptability of mind)
17. kāyapaguññatā (proficiency of mental properties)

18. cīttapaguññatā (proficiency of mind)
19. kāyujkatā (rectitude of mental properties)
20. cīttujukata (rectitude of mind)
21. sammāvāca (right speech)
22. sammākammanta (right action)
23. sammāājīva (right livelihood)
(the immediately preceding three are called the Three Abstinences)
24. karunā (pity)
25. muditā (appreciation)
(The last two are called the two Illimitables or Appamaññā.

1. Phassa means contact, and contact means the faculty of pressing the object (ārammana), so as to cause the agreeable or disagreeable sap (so to speak) to come out. So it is the main principle of prime mover of the mental properties in the uprising. If the sap cannot be squeezed out, then all objects (ārammana) will be of no use.
2. Vedanā means feeling, or the faculty of tasting the sapid flavour thus squeezed out by the phassa. All creatures are sunk in his vedanā.
3. Saññā means perception, or the act of perceiving. All creatures become wise through this perception, if they perceive things with sufficient clearness in accordance with their own ways, custom, creed, and so forth.
4. Cetanā means volition or the faculty of determining the activities of the mental concomitants so as to bring them into harmony. In the common speech of the world we are accustomed to say of one who supervises a piece of work that he is the performer or author of the work. We usually say: "Oh, this work was done by So-and-so", or "This is such and such a person's great work". It is somewhat the same

in connection with the ethical aspects of things. The volition (cetanā) is called the doer (kamma), as it determines the activities of the mental concomitants, or supervises all the actions of body, of speech, and of mind. As every kind of prosperity in this life is the outcome of the exertions put forth in work performed with body, with speech and with mind, so also the issues of new life or existence are the results of the volition (asynchronous volition is the name give to it in the Patthāna, and it is known by the name of Kamma in the actions of body, speech and mind) performed in previous existences. Earth, water, mountains, trees, grass and so forth, are all born of Utu, the element of warmth and they may quite properly be called the children or the issue of the warmth element. So also all living creatures may be called the children or the issue of volition, or what is called Kamma-dhātu, as they are all born through Kamma.

5. Ekaggatā means concentration of mind. It is also called Right Concentration (samādhi). It becomes prominent in the Jhānasamāpatti the attainment of the supernormal modes of mind called Jhāna.

6. Jīvita means the life of mental phenomena. It is pre-eminent in preserving the continuance of mental phenomena.

7. Manasikāra means attention. Its function is to bring the desired object into view of consciousness.

These seven factors are called Sabbacittika, Universal Properties, as they always enter into the composition of all consciousness.

8. Vitakka means the initial application of mind. Its function is to direct the mind towards the object of research. It is also called Sankappa (aspiration), which is of two kinds, viz., Sammāsankappa or Right Aspiration, Micchāsankappa or Wrong Aspiration.

9. Vicāra means sustained application. Its function is to concentrate upon objects.
10. Vīriya means effort of mind in actions. It is of two kinds, right effort and wrong effort.
11. Pīti means pleasurable interest of mind, or buoyancy of mind or the bulkiness of mind.
12. Chanda means desire-to-do, such as desire-to-go, desire-to-say, desire-to-speak, and so forth.
13. Adhimokkha means decisions, or literally, appartness of mind for the object; that is, it is intended to connote the freedom of mind from the wavering state between the two courses; "Is it?" or "Is it not?"

These last six mental properties are not common to all classes of consciousness, but severally enter into their composition. Hence they are called Pakinnaka or Particulars. They make thirteen if they are added to the Common Properties; and both, taken together are called Vimissaka (mixtures) as they enter into composition both with moral and immoral consciousness.

14. Lobha ethically means greed, but psychically it means agglutination of mind with objects. It is sometimes called Taphā (craving), sometimes Abhijjhā (covetousness) sometimes Kāma (lust) and sometimes Rāga (sensual passion).
15. Dosa in its ethical sense is hate, but psychically it means the violent striking of mind at the object. It has two other names i.e., Patigha (repugnance), and Byāpāda (ill-will).
16. Moha means dullness or lack of understanding in philosophical matters. It is also called Avijjhā (nescience), Aññāna (notknowing) and Adassana (not-seeing).

The above three just mentioned are called the three Akusalamūla, or the three main immoral roots, as they are the sources of all immoralities.

17. *Ditṭhi* means error or wrong seeing in matters of philosophy. It takes impermanence for permanence, and non-soul for soul, and moral activities for immoral ones; or it denies that there are any results of action, and so forth.
18. *Māna* means conceit or wrong estimation. It wrongly imagines the name-and-form (*nāma-rūpa*) to be an "I", and estimates it as noble or ignoble according to the caste, creed or family, and so on, to which the person belongs.
19. *Issā* means envy, or disapprobation, or lack of appreciation, or absence of inclination to congratulate others upon their success in life. It also means a disposition to find fault with others.
20. *Macchariya* means selfishness, illiberality, or unwillingness to share with others.
21. *Kukkucca* means worry, anxiety, or undue anxiousness for what has been done wrongly, or for right actions that have been left undone. There are two wrongs in the world, namely, doing sinful deeds and failing to do meritorious deeds. There are also two ways of representing thus "I have done sinful acts", or "I have left undone meritorious acts, such as charity, virtue, and so forth." "A fool always invents plans after all is over", runs the saying. So worry is of two kinds, with regard to forgetfulness and with regard to viciousness, to sins of omissions and sins of commission.
22. *Ahirika* means shamelessness. When a sinful act is about to be committed, no felling of shame such as "I will be corrupted if I do this", or "Some people and Devas may know this of me", arise in him who is shameless.
23. *Anottappa* means utter recklessness as regards such consequences, as *Attānuvādabhaya* (fear of self-accusations like: "I have been foolish; I have done wrong", and so forth,)

Parānuvādahbhaya (fear of accusations by others); Dandabhaya (fear of punishments in the present life inflicted by the rulers); Apāyabhaya (fear of punishments to be suffered in the realms of misery).

24. Uddhacca means distraction as regards an object.
25. Thina means slothfulness of mind; that is, the dimness of the mind's consciousness of an object.
26. Middha means slothfulness of mental properties that is, the dimness of the faculties of each of the mental properties, such as contact, feeling and so forth.
27. Vicikicchā means perplexity, that is, not believing what ought to be believed.

The above fourteen kinds are called Pāpajāti or Akusala-dhamma, in fact, they are real immoralities.

28. Alobha means disinterestedness of mind as regards an object. It is also called Nekkhamma-dhātu (element of abnegation or renunciation), and Anabhijhā (liberality).
29. Adosa, or amity in its ethical sense means inclination of mind in the direction of its object, or purity of mind. It is also called Abyāpāda (peace of mind), and Mettā (loving-kindness).
30. Amoha means knowing things as they are. It is also called Ñāna (wisdom), Paññā (insight), Vijjā (knowledge), Sammā ditṭhi (right view)..

These three are called the three Kalayānamūlas or the three Main Moral Roots as they are the sources of all moralities.

31. Saddhā means faith in what ought to be believed. This is also called Pasāda (transparence).
32. Sati means constant mindfulness in good things so as not to forget them. It is also called Dhāraṇa (Retention), and Utitthāna (readiness).

33. Hiri means modesty which connotes hesitation in doing sinful acts through shame of being known to do them.
34. Ottappa means discretion which connotes hesitation in doing sinful deeds through fear of self-accusation, of accusation by others, or of punishments in spheres of misery (apāyabhaya).
35. Tatramajjhataṭṭā is balance of mind, that is to say, that mode of mind which neither cleaves to an object nor repulses it. This is called Upekkhā-brahmavihāra (equanimity of the Sublime Abode) in the category of Brahmavihāra; and Upekkasambojjhanga (equanimity that pertains to the factors of Enlightenment) in the Bojjhanga.
36. Kāyapassaddhi means composure of mental properties
37. Cittapassaddhi means composure of mind. By composure it is meant that the mental properties are set at rest and become cool, as they are free from the three Immoral (Papa-dhamma) which cause annoyance in doing good deeds.
38. Kāya-lahutā means buoyancy of mental properties.
39. Citta-lahutā means buoyancy of mind. By buoyancy of mind. By buoyancy it is meant that the mental properties become light, as they are free from the Immorals which weigh against them in the doing of good deeds. It should be explained in the same manner as the rest.
40. Kāya-mudutā means pliancy of mental properties.
41. Citta-mudutā means pliancy of mind.
42. Kāya-kammaññatā means fitness of work of mental properties.
43. Citta-kammaññatā means the fitness of the mind for work.
44. Kāya-pāguññatā means proficiency of mental properties.
45. Citta-pāguññatā means proficiency of mind. Proficiency here means skilfulness.
46. Kāyujukatā means rectitude of mental properties.

47. Cittājukatā means rectitude of mind.
48. Sammā- vācā means Right Speech, that is abstinence from the fourfold sinful modes of speech i.e. lying, slandering, abusive language and idle talk.
49. Sammākammanta means Right Action, that is abstinence from the threefold sinful acts, i.e. killing, stealing, and unchastity.
50. Sammāājīva means Right Livelihood.
These three Sammā-vācā, Sammā-kammanta and Sammā-ājīva are called the Triple Abstinenances.
51. Karunā means pity, sympathy, compassion or wishing to help those who are in distress.
52. Muditā means appreciation of, or congratulation upon or delight in the success of others.
53. These two are respectively called Karunā-brahmavihāra and muditā-brahma-vihāra. They are also called Appamaññā (Illimitables according to the definition. "Appamānesu sattesu bhavā ti Appamāñña", that is : "Appamañña is so called because it exists without limit among living beings."

Nibbāna may be classified into three kinds, viz:- First Nibbāna, Second Nibbāna and Third Nibbāna.

Freeing or deliverance from the plane of misery is the first Nibbāna.

Freeing or deliverance from the plane of Kāma-loka is the Second Nibbāna.

Freeing or deliverance from the planes of Rūpa-loka and Arūpa-loka is the Third Nibbāna.

Consciousness one, Mental Properties fiftytwo, Nibbāna one, altogether make up fiftyfour Mental Phenomena. Thus the twenty eight material phenomena and 54 mental phenomena make up 82 ultimate things which are called Ultimate Facts. On the other hand, Self, Soul Creature, Person and so forth, are Conventional Facts.

The Four Mahābhūtas or the Four Great Essentials

Mahābhūta means to develop greatly:

- (1) The element of extension is the element of earth; that is, the fundamental principle or foundation of matter. It exists in gradations of many kinds, such as, hardness, more hardness, stiffness, more stiffness, softness, more softness, pliability, more pliability, and so on.
- (2) The element of cohesion is the element of water, that is, the cohesive power of material qualities whereby they form into mass or bulk or lump. There are apparently many kinds of cohesion.
- (3) The element of heat is the element of fire, that is, the power to burn, to inflame, and to mature the material qualities. This maturative quality is of two kinds, namely, the maturative quality of heat and the maturative quality of cold.
- (4) The element of motion is the element of wind, that is, the power of supporting or resisting. It is of many kinds, such as supportive, resistive, conveying, vibratory, diffusive, and so on. From these four great Elements all other forms of matter are derived or are born. Or, expressed in another way: All matter is a combination, in one proportion or another, of these four elementary properties.

The Six Bases.

Basis is that where consciousness generates, arises, develops, or that whereupon it depends.

- (5) The eye-basis is the element of the sensorium within the eye-ball where consciousness of sight is generated; and the consciousness of sight connotes the power of seeing various kinds of colours, appearances, forms and shapes.
- (6) The ear-basis is the element of the sensorium within

the organ of the ear where consciousness of sound is generated, and the consciousness of sound connotes the power of hearing various kinds of sound.

(7) The nose-basis is the element of the sensorium within the nose organ where consciousness of smell is generated, and the consciousness of smell connotes the power of smelling different kinds of odours.

(8) The tongue-basis is the element of the sensorium upon the surface of the tongue where consciousness of taste is generated, and the consciousness of taste connotes the power of tasting many kinds such as sweet, sour, and so forth.

(9) The body-basis is the element of the sensorium locating itself by pervading the whole body within and without from head to foot, where consciousness of touch is generated, and the consciousness of touch connotes the power of feeling or sensing physical contacts.

(10) The heart-basis is a kind of very fine, bright, subtle matter within the organ of heart where mind consciousness, comprising sixty-nine classes of the same in number is generated.

From these six bases all classes of consciousness are generated and arise.

The Two Bhāvas or Sexes.

Bhāva means production or productive principle.

(11) The Itthi-bhāva or the female sex is a certain productive principle of matter which produces several different kinds of female appearances and feminine characters.

(12) The Puma-bhāva or the male sex is a certain productive principle of matter which produces several different kinds of male appearances and masculine characters.

The two sexes respectively locate themselves in the bodies of male and female, like the body-basis pervading the entire frame, from the sole of the foot to the top of the head within and without. Owing to their predominant features the distinction between masculinity and femininity is readily discerned.

Jīvita-Rūpa or Material Quality of Life.

(13) Jīvita means life, that is, the vital force which controls the material qualities produced by Kamma and keeps them fresh in the same way that the water of a pond preserves the lotus plant therein from decay and so informs them as to prevent from withering. The common expressions of ordinary speech, "a being lives" or "a being dies" are descriptive merely of the presence or absence of this material quality of life. When it ceases forever with reference to a particular form, we say "a being dies" and we say "a being is living" so long as it continues to act in any particular form. This also locates itself by permeating the whole body.

Ahāra-Rūpa or the Material Quality of Nutrition

(14) Ahāra-rūpa means element essential nutriment that chiefly nourishes or promotes the growth of material qualities. Just as the element of water that resides in earth or that falls from the sky, nourishes trees or plants or mainly promotes their growth or helps them to fecundate, develop and last long: so also this material quality of nutrition nourishes or mainly helps the four kinds of bodies or matter produced by the four causes, namely, kamma, mind, temperature and food, to fecundate and grow. It is the main supporter of the material quality of life, so that undertak-

ing various kinds of work in the world for the sake of getting one's daily food, is called a man's living or livelihood.

Gocara-Rūpas or the Four Sense-Fields.

Gocara means sense-field or object of the five senses.

(15) The object "visible form", is the quality of colour or of shape of various objects.

(16) The object "sound" is the quality of sound itself.

(17) The object "odour" is the quality of scent or smell.

(18) The object "savour" is the quality of savour or taste.

Mention is not made here of touch or the tangible, as it consists in the Great Essentials or Elements. It is of three kinds, Viz., Pathavī-potthabba or extension tangible, Tejo-potthabba or temperature tangible. Vāyo-potthabba or movement tangible. Counting in the tangible also we thus get five sense-fields in all. Of these, visible form is the object of eye: sound, of ear; odour, of nose; savour, of tongue; and the tangible, of body.

Ajāsa-Dhātu or Material Quality of Limitation

(19) Akasa-dhātu means the element of space. In a heap of sand there is a space between each particle of sand. Hence we may say that there are as many spaces as there are particles of sand in the heap; and we can also distinguish the particles of sand from one another. When the heap is destroyed the particles of sand are scattered about, and the space enclosed between them disappears also. Similarly, in very hard lumps of stone, marble, iron and metal, there are innumerable atoms and particles of atoms which are called kalāpas or groups. Into every finest, smallest particle of an atom there enters at least these following eight qualities of matter, i.e., the Four Essentials and colour, odour, savour, and nutritive essence. And each group is

separated by the element of space which locates itself between them. Therefore there is at least as much of space as there is of the matter of the lump. It is owing to the existence of this space that lumps of stone and iron can be broken up, or cut into pieces, or pounded into dust, or melted.

The Two Viññatti-Tūpa or Modes of Communications.

Viññatti-rūpa means mode of communication or sign employed to communicate the willingness, intention, or purpose, of one person to the understanding of another.

(20) Kāya-viññatti is that peculiar movement of body by which one's purpose is made known to others.

(21) Vacī-Viññatti is that peculiar movement of sounds in speech by which one's purpose is made known to others.

Those who cannot see the minds of others know the purpose, the intention, the willingness, of others through the use of these two modes of communication or Viññattirūpas. These two are employed not only in communicating one's purpose or intention to the understanding of another, but also in moving the parts of the body while walking, and so forth, according to one's own will: as also in learning by heart, reading to oneself, and so forth.

The Three-Vikāra-Rūpas or the Three Plasticities

Vikāra means the peculiar expression or distinctive condition of the Jātā-rupas, the genetic material qualities:

(22) Lahutā is the lightness of the material quality.

(23) Mudutā is the pliancy of the material quality.

(24) Kammanñatā is the adaptability of the two media of

Mother Ayeyarwaddy

communication. When one of the Four Great Essentials falls out of order and becomes disproportionate to the rest in any parts of the body, these parts are not light as usual in applying themselves to some work, but tend to become heavy and awkward: they are not pliable as usual, but tend to become hard, coarse and rigid: they are not as adaptable as usual in their movements in accord with one's will, but tend to become difficult and strained. Likewise when the Essentials are out of order, the tongue, the lips, are not adaptable according to the wish in speaking, but become firm and stiff. When the Four Great Essentials are in good order and the parts of the body are in sound health, the matter of the body (rūpa) is said to be in possession of these qualities, i.e. lightness, pliancy, and adaptability, which are called the three plasticities. (vikāra-rūpas).

The Four Lakkhana-Rūpas or the Four Salient Features.

Lakkhana means salient feature or mark by means of which it is decisively known that all material and mental qualities are subject to impermanence.

(25) Upacaya-rūpa means both integration and continuance of integration, of which two the former may be called Acaya (initial integration) and the latter Upacaya (sequent integration).

(26) Santati-rūpa means continuance. From the cessation of sequent integration to the commencement of decay the phenomenon continues without any increase or decrease. And such a continuous state of material phenomenon is called Santati or Pavatti (Prolongation). The production (jāti) of the groups of material qualities alone, is described by the three names of Acaya, Upacaya and Santati.

Mother Ayeyarwaddy

(27) Jaratā is the state of growing old, of decline" of maturity" ripeness (in the sense of being ready to fall), decayedness, caducity, rottenness, or corruption.

(28) Aniccatā means impermanence, death, termination, cessation, brokenness, or the state of disappearing. (It is our Ledi Syadaw's style in writing to express an idea by means of as many synonymous terms as he can collect, and a translator, such as I, who has not fully attained the mastery of the language in which the treasures of Burmese literature are to be deposited, can with difficulty furnish the translation with a sufficient number of appropriate terms.)

A plant has five periods, the Acaya period, the Upacaya period, the Santati period, the Jaratā period, and the Aniccatā period. It is first generated then grown up gradually or develops day by day and after the cessation of growth it stands for some time in the fully developed state. After that it begins to decay and at last it dies and disappears leaving nothing behind. Here the primary generation of the material qualities is called ācaya period; the gradual growth or development, the *upacaya* period; and their standing in their fully developed state, the *santati* period. However, during these three periods there are momentary decays (*khaṇikajaratā*) and momentary deaths (*khaṇikaaniccatā*), but they are not conspicuous,

The declining of the plant is called jaratā period. During the period of decline there are momentary births (*khaṇikalāti*) and momentary deaths (*khaṇikamarāṇa*), but they are also inconspicuous.

(The Commentator of the "Dhammasaṅgani" in his *Athasālinī*, explains this by an illustration of a well dug out on the bank of a river. The first gushing out of water in the well, he says, is like the Ācaya of the material phenomenon; the flushing up or the gradual increasing or the rising up of water to the full,

is like the Upacaya: and the flooding is like the Santati. Tr.)

The death of the plant and the final disappearance of all its constituent is called the *aniccatā* period. During what we call death there are also momentary births and decays but they are invisible. The five periods allotted to what is apparent to the view are shown here only in order to help one to grasp the idea of Lakkhaṇa rūpas.

In a similar manner we may divide, in the life of a fruit tree, the branches, the leaves, the buds, the flowers, and the fruits into five periods each. A fruit can be divided into five periods thus: the first period of appearance, the second period of growth or development the third period of standing, the fourth period of ripening and decaying" and the fifth period of falling from the stem or total destruction or final disappearance.

Just as we get five periods in the life of plants so is it with all creatures and also with all their bodily parts, with their movements or bodily actions such as going, coming, standing, sitting, with their speech and with their thought. The beginning, the middle, and the end are all to be found in the existence of every material thing.

The Four Producers or Generators of Material Phenomena.

There are four kinds of producers which produce material phenomena:--

1. Kama,
2. citta,
3. utu,
4. ahāra.

Kamma means moral and immoral actions committed in previous existences.

Citta means mind and mental concomitants existing in the present life.

Mother Ayeyarwaddy

Utu means the two states of Tejo-dhātu, the fire-element, i.e., heat (uṇha-tejo) and cold (sīta-tejo).

Ahāra means the two kinds of nutritive essence, internal nutriment that obtains from the lime of conception and external nutriment that exists in edible food.

Out of the twenty-eight species of material qualities, the nine species, i.e., the six bases, two sexes, and life, are produced only by kamma. The two media of communications are produced only by Citta.

Sound is produced by Citta and Utu. The three plasticities are produced by Citta, Utu. and Ahāra. Of the remaining thirteen, excluding jaratā (decay) and Aniccatā (impermanence), the eleven—comprising the Four Great Essentials, nutriment, visible form, colour, savour, the element of space, integration, and continuance—are produced by the four causes. These eleven always appertain severally to the four classes of phenomena produced by the four causes. There are no phenomena that enter into composition without these. Material phenomena enter into composition with these, forming groups of eight, nine, and so forth, and each group is called Rūpa-Kalāpa.

As to the two salient features, decay and impermanence, they exclude themselves from the material qualities born of the four causes as they disorganise what has been produced.

CAUSES OR ORIGINS.

Of these eighty-two ultimate things. Nibbāna, inasmuch as it lies outside the scope of birth (jāti); does not need any originator for its arising; Neither does it need any cause for its maintenance since it also does not come within the range of decay and death (jarā-Marana). Hence nibbāna is unconditioned and unorganized. But, with the exception of Nibbāna, the eighty-one phenomena, both mental and material, being within the spheres of birth, decay and death, are conditioned and organized things.

Among the four causes already dealt with in connection with the material qualities, Kamma is merely an originator and Citta (mind) is simply a stimulus. The physical body develops, stands, and is maintained by the power of the warmth-element called Utu and by the power of the essence of nutriment. If the forces of the latter two come to an end, the forces of the former two also can no longer operate but cease simultaneously.

In the cause of trees, for example, the seeds are only their origins. They grow, develop, and are maintained by means of the elements of earth and water. If these two principles fail them, the power of the seed also fails along with them. Here the physical body is like the tree; Kamma is like the seed; the warmth-element, or what is called Utu is like the earth; the nutritive essence is like the rain-water, which falls regularly at proper seasons; and mind is like the atmosphere and the heat of the sun, both of which give support from outside.

With regard to the causes of mind and mental properties, three things are needed for the arising of Resultants; a past kamma, a basis to depend upon, and an object. The first is like the seed of the tree, the basis is like the earth, and the object is like the rain-water.

Two things are necessary for the arising of each of the mental phenomena of the Morals, the Immorals and the Ineffectives,:- a basis to depend upon, and an object. However, to be more detailed, full rational exercise of mind (*yoniso-manasikāra*) is needed for the Morals, and defective irrational exercise of mind (*ayoniso-manasikāra*) for the Immorals. The Ineffectives which have apperceptional functions have the same causes as the Morals. As for the two classes of consciousness called "Turning towards," if they precede the Morals they have the same causes as the Morals, and if they precede the Immorals they have the same causes as the Immorals. Here *yoniso-manasikāra* means proper exercise of

reason, and *ayonisomanasikāra* means improper exercise of reason. These are the functions of the two classes of consciousness called *Avajjana*, "Turning towards." On seeing a man, if the *manasikāra* be rationally utilized, moral consciousness arises; and if the *manasikāra* be irrationally utilized, immoral consciousness arises. There is no particular object which purely of itself will cause to arise only a moral consciousness, or only an immoral consciousness. The process of the mind may be compared to a boat of which the *Avajjana-citta* or "Turning-towards-thought" is the helmsman. As the course of a boat lies entirely in the hands of the helmsman, so also the occurrence of the moral and the immoral consciousness lies entirely in the hands of *Avajjana*.

What the seed is to the tree, that the *Manasikāra* is to the Morals and the Immorals. What the earth is to a tree, that their "Basis" is to the Morals and Immorals. While what the rain-water is to a tree, that their "object" is to the Morals and Immorals.

We will now set forth the causes in another way.

Each of the six classes of consciousness has four causes. For the arising of the consciousness of sight there is needed *Cakkhu-vatthu*, *Rūpārammana*, *Aloka* and *Manasikāra*. Of these, *Manasikāra* is the name of the *Avajjana-citta* which turns the process of mind in the direction of the object of sight. *Aloka* means light. Unless there is light, the function of seeing will not take place, nor the process of cognition. *Cakkhuvatthu* means eye-basis; and *Rūpārammana* means *object of sight, literally, form-object*.

For the arising of the consciousness of Sound, there is needed *Sota-vatthu* (ear-basis) *Saddārammana* (object of sound), *Akāsa* and *Manasikāra*. Here *Akāsa* means the space through which sound is communicated to the ear. The function of hearing can take place only when it is present; the process of ear-door cognitions also occurs only when hearing takes place.

For the arising of the consciousness of smell, there is needed *Ghāna-vatthu* (nosebasis), *Gandhārammaṇa* (object of smell,) *Vāta* and *Manasikāra*. Here *Vāta* means the air in the nose or the inhaled air. If this is not present, odours cannot come into contact with the nose-basis, and consequently the function of smelling and the nose-door cognitions cannot take place.

For the arising of the consciousness of taste, there is needed *Jīvhā-vatthu* (tonguebasis), *Rasārammaṇa* (object of taste), *Apa* and *Manasikāra*. Here *Apa* means wetness of the tongue. If the tongue is dry, the savour or sapidity cannot come into contact with the tongue-basis, and consequently the function of tasting and the tongue-door cognitions cannot take place.

For the arising of the consciousness of touch, there is needed *Kāya-vatthu* (body basis). *Photthabbārammaṇa* (object of touch), *Thaddha* and *Manasikāra*. Here *Thaddha* means the quality of the object of touch, i.e., the degree of coarseness of it. Only a somewhat coarse touch can make an impression upon the body-basis. If the object of touch is too subtle, it cannot impinge upon the body-basis. And unless there is impingement, neither consciousness of touch nor the body-door cognitions can arise.

For the arising of the consciousness of mind, there is needed *Hadaya-vatthu* (heartbasis), *Dhammārammaṇa* (object of thought) *Manodvāra* (mind--door), and *Manasikāra*. Of these, *Dhammārammaṇa* means all objects comprising all material qualities other than the five-fold objects, all mental qualities, all ideas, and *Nibbāna*. As a matter of fact, the five-fold objects (form, sound, smell, taste and touch) are also the objects of consciousness of mind, but in order to set forth what is not related to the five doors, or five senses, only thought-objects are mentioned here. *Mano-dvāra* or mind-door means the continuum of sub-consciousness. Though the heart-basis is the place where consciousness of mind arises, since it does not possess the appropriate kind of

sensuous organs, the impressions of objects cannot appear in it, hence they have to appear in the mind-door only.

THE TWO ABHINNANAS OR THE TWO SUPER-KNOWLEDGES

Abhiññāna means super-knowledge, or the faculty of knowing pre-eminently beyond that of ordinary mankind. It is of two kinds, *Samatha-abhiññāna* and *Dhamma-abhiññāna*.

Samatha-abhiññāna means super-knowledge acquired through the carrying out of the exercises in Calm (*Samatha*). It is of five different kinds:-

1. *Iddhividha-abhiññāna*.
2. *Dibbasota-abhiññāna*.
3. *Cetopariy-abhiññāna*.
4. *Pubbenivāsa-abhiññāna*.
5. *Yathākammupaga-abhiññāna*.

The first is the supernormal powers of passing through the air, sinking into the earth, by oneself creating wonderful things, transforming oneself into different personalities.

The second is extreme sensitiveness of hearing such as is possessed by Celestial beings.

The third is the supernormal knowledge of others' thought.

The fourth is the supernormal knowledge of previous existences.

The fifth is the supernormal knowledge of living beings and of the *kammas* in accordance with which they are thrown down into the various spheres of existence; it resembles such supernormal vision as is possessed by Celestial beings.

Dhamma-abhiññāna means the insight by which are discerned all the things of ultimate truth mentioned in the section on the Truths, together with their respective characteristics beyond the range of conventional truth. It is divided into three kinds:-

1. *Sutamaya-ñāna*, knowledge acquired by learning.
2. *Cintāmaya-ñāna*, knowledge acquired by reasoning.
3. *Bhāvanāmaya-ñāna*, knowledge acquired by contemplation.

The last of the three is again subdivided into two:-

1. *Anubodha-ñāna*.
2. *Pativeda-ñāna*.

Of these last two, the former is the triple insight into Impermanence, Infelicity, and No-soul, or it is the insight into things with all their characteristics as they truly are. The latter is the transcendental knowledge of the Four Paths. By this knowledge, which can dispel the darkness of the defilements (*kilesa*) such as error, perplexity, and so forth, those who have attained the Paths are brought into the light.

The Three Parinnas

Pariññā means profound knowledge. It is of three kinds, viz:-

1. *Ñāta-pariññā* (Autological knowledge).
2. *Tirana-pariññā* (Analytical knowledge).
3. *Pahāna-pariññā* (Dispelling knowledge).

Ñāta-pariññā means a profound and accurate discernment of mental and material phenomena with all their proximate causes, and also of *Nibbāna*, as shown in the previous section on the Truths and the Causes. It discerns things deeply by means of *Dhamma-abhiññāna* (philosophical knowledge) in their ultimate aspects, dispelling all merely pictorial ideas or representations (*santhānapaññatti*) such as hair, hair of the body, and so forth. Even if all of these are not discerned, if only the Four Great Essentials out of the twenty-eight material phenomena are discerned accurately in the aforesaid manner, it may be said that the function of *Ñāta-pariññā* as regards *Rūpa* (form), is accomplished. As regards *Nāma*,

the mental side, if only four of the mental things, i.e., mind, feeling, perception, and volition, are thoroughly discerned in the aforesaid manner, it may also be said that the function of Nātapariññā as regards Nāma is fulfilled. If *Nibbāna* can also be discerned as shown above the function of Nāta-pariññā would be fully realized.

Tīraṇa-pariññā means a profound and accurate discernment of momentary phenomena (both mental and material) with insight into waxing and waning, by skilfully dissecting the continuity of mentals and materials (*Nāma and Rūpa*) into momentary ultimates. It is of three kinds:-

1. *Anicca-pariññā*. 2. *Dukkha-pariññā*. 3. *Anatta-pariññā*.

Of these three, *Anicca-pariññā* means either a perfect or a qualified knowledge of the law of death (*marana*). Here by death is meant the two kinds of the same, conventional death (*sammutimarāṇa*) and ultimate death (*paramatthamarāṇa*). Of these two terms, by conventional death we mean that kind of death concerning which we are accustomed to say, according to the conventional truth, that "to die some time is unavoidable for every living person or every living creature." By ultimate death we mean the momentary death of mental and material phenomena which occurs innumerable times even in one day. The former neither possesses the real salient feature of Impermanence, nor does it lie properly within the domain of *aniccapariññā*, but only of the recollection of death (*marāṇānussati*). In fact, it is only the latter, ultimate death, which exhibits the salient feature of Impermanence, and lies within the domain of *Anicca-pariññā*.

Dukkha-pariññā means either a perfect or a qualified knowledge of the intrinsic characteristic Ill or infelicity. Here it is of two kinds:-

1. *Vedayita-dukkha* (Pain-feeling ill).
2. *Bhayattha-dukkha* (Fear-producing ill).

Of these two, by *Vedayita-dukkha*, bodily and mental pains

are meant; and by bodily pain is meant the unbearable, unpleasant pain that comes to the various parts of the body; while mental pain means such pains as *Soka* (sorrow), *Parideva* (lamentation), *Domanassa* (grief), *Upāyasa* (despair), which are experienced by mind. *Bhayattha-dukkhas* are those pains which fall within the sphere of *Bhaya-ñāna* (knowledge of things as fearful), and of the *Adīnava-ñāna* (knowledge of things as dangerous): *Jātidukkha* (ill of birth), *Jarā-dukkha* (ill of decay), *Marana-dukkha* (ill of death), *Sankhāra-dukkha* (ill of conditionality), and *Viparināma-dukkha* (ill of changeability), which will be explained afterwards.

Here is an illustration to show the difference between the *vedayita-dukkha* and *bhayattha-dukkha*. A man has a dangerous disease. He has to live on a simple diet, such as vegetables and fruit, so as to keep himself healthy and the disease in a subdued condition. If he taken rich diet, such as poultry, fish, meat, and confectionery, even though a sense of comfort and enjoyment may accompany such a dainty meal, after partaking of it he will suffer almost deadly pain for the whole of that day or may be for many days from indigestion, which will cause to arise again in full force the disease that was subsiding. The more dainty the meal was, the longer will he suffer. Now suppose that a friend of his, with a view to acquiring merit, brings him some nicely cooked, buttered rice, fowl, fish and meat. The man, fearing the agony of pain which he will have to undergo if he should eat of the meal so well prepared, though only for a few moments, has to thank his friend but decline it, telling him that the meal is too rich for him, and that should he partake of it he would be sure to suffer. In this instance, the richly prepared food is, of course, the pleasurable object (*vedayitasukha-vutthu*), for it will probably furnish a nice savour to the palate while it is being eaten, which feeling of pleasure is called *Vedayitasukha*. But to him who foresees that it will cause him such pain as may break down his health, this same food is

really an unpleasurable object. He shrinks from and fears it, for he knows that the better the savour the longer he must suffer; hence the pleasure his palate will derive from the food is to him a real fear-producing ill.

In the world, he who has not got rid of the error of Ego and become safe against the danger of the dispersion of life (*vinipātanabhaya*), and its passage to realms of misery, is like the aforesaid man who has the dangerous disease. The existences of men, Devas and Brahmas, and the pleasures experienced therein, are like the richly prepared food and the feeling of pleasure derived from it. The state of being reborn in different existences after death is like the agony which the man has to suffer after the enjoyment of the food.

Here *Vedayita-dukkha* is synonymous with *Dukkha-vedanā* which is present in the *Vedanā* Triad of *Sukhāya-vedānaya-sampayuttā-dhammā*, *Dukkhāya-vedanāya-sampayuttā - dhammā*, and *Adukkhamasukhāya-vedanaya-sampayuttā-dhammā*. *Bhayattha-dukkha* is synonymous with *Dukkha-saccam* and with *Dukkham*, which is present in the three salient features, *Anicca*, *Dukkha*, and *Anatta*.

Hence, the perfect as well as the qualified knowledge of the intrinsic nature of the ill of the existences of men, Devas and Brahmas, as of the pleasures experienced therein, is called the *Dukkha-pariññā*.

Anatta-pariññā means the perfect or the qualified knowledge of things mental and material as possessing the characteristic of "No-soul." By this knowledge of things as no-soul, the *Anatta-ñāna*, all the mental and material phenomena that belong to the ultimate truths are discerned as having no-soul. By it also is discerned the non-personality of the "person" of conventional truth. Neither are persons and creatures discerned as the soul or personality of mental and material phenomena; nor is it discerned that there exists,

apart from these, a soul or personality which never dies but transmigrates from one existence to another. If this knowledge attains to its highest degree, it is called *Anatta-pariññā*. The triple *pariññā* (of *Anicca*, *Dukkha*, and *Anatta*), is called *Tirana-parinna*.

Pahāna-pariññā means the perfect or the qualified knowledge which dispels hallucinations. It dispels the three *Nicca-vippallāsas* by means of the insight acquired through the contemplation of Impermanence, the three *Sukha-vippallāsas* and the three *Subha-vippallāsas*, by means of the insight acquired through the contemplation of Ill, and the three *Atta-vippallāsas* by means of the insight acquired through the contemplation of No-soul.

(Note by Translator, --- Here the three *Nicca-vippallāsas* are:-

1. Anicce niccanti saññāvipallāso.
2. Anicce niccanti cittavippallāso.
3. Anicce niccanti diṭṭhivippallāso.

That is to say: Impermanence is erroneously perceived, thought and viewed as permanence.

The three *Sukha-vippallāsas* are:-

1. Dukkhe sukhanti saññāvipallāso,
2. Dukkhe sukhanti cittavippallāso,
3. Dukkhe sukhanti diṭṭhivippallāso.

That is to say: Ill is erroneously perceived, thought, and viewed as pleasure.

The three *Subha-vippallāsas* are:-

1. Asubhe subhanti saññāvipallāso,
2. Asubhe subhanti cittavippallāso,
3. Asubhe subhanti diṭṭhivippallāso.

That is to say: Impurity is erroneously perceived, thought, and viewed as purity.

1. Anattani attāti saññāvipallāso,
2. Anattani attāti cittavippallāso,
3. Anattani attāti diṭṭhivippallāso.

That is to say: No-soul is erroneously perceived, thought, and viewed as soul.-- End of Note By Translator.)

Here Atta or soul is the supposed underlying essence of a pictorial idea (*santhānapaññatti*), and Jīva or life is the supposed underlying essence of an aggregate-idea (*santati-paññatti*)

Of these two delusions, the former may be got rid of by a knowledge of the two kinds of truth, the ultimate and the conventional; but the latter can be got rid of only when the *Anicca-pariññā* reaches its summit.

Here, by *Santati* is meant the *continuum* or aggregates of the same kind, and by *Nānāsantati* is meant the continua of aggregates of different kinds.

This *santati* is of two kinds mental and material. And the continuum of the material variety of aggregate is again subdivided into four classes, namely, into those produced by Kamma, by mind, by temperature, by food. Each of these four kinds of *continua* is liable to change if the respective causes of each changes. When changes take place, the change of the *continuum*, of the Kamma-produced class is not apparent but that of the mind-produced class is very apparent. In the one single act of sitting down only, many movements of the different parts of the body are to be observed. These movements and actions are nothing but the changes in the *continua* of aggregates. In each aggregate there are three periods: birth, growth-and-decay, and death. Birth is called *Jāti*, growth-and-decay is called *Jorā*, and death is called *Marana*. In each step taken in the act of walking posture, there are beginning, middle, and end. These are respectively birth, growth-and-decay, and death. Though we say "a step," this connotes the whole body; that is to say, the whole body undergoes change; the aggregates of the whole body undergo new births, new growth-and-decays, and new deaths. If a hundred steps or thousand steps are taken in the course of a walk, then, a hundred or a thousand

new births, new grow-thand-decays, and new deaths take place in the whole body. A step may also be divided into two, as, the lifting-up aggregate and the laying-down aggregate of the foot. And in each single step, birth, growth-and-decay, and death must be noted. The same holds good with regard to all the postures of the body, such as standing, sitting, sleeping, stretching out, drawing in. Only, what is to be understood here is that all tired, wearied, inflammatory, irritative, inflicative, painful states are changes in the *continua* of aggregates produced by temperature. Both in exhaling and inhaling, beginnings, middles and ends are all discernible. The phase of continuance, of stability in the existence of the aggregates, is immediately followed by decay which, in connection with such matter, is called exhaustion or weariness. It is produced by inflammatory and irritative matter, and through it unbearably painful feelings arise. Then, through these painful feelings, people become aware that exhaustion is present: but they do not apprehend the perpetual growths-and-decays of the *contiuna*. Weariness is indeed the name applied to the growth-and-decay of the *continua* of aggregates which at first spring up strongly and cheerfully; while the end of each of these aggregates is the death of the *continuum* (*santati-marana*). In the same manner it is to be understood that there are beginnings, middles, and ends in every aggregate produced by laughter, smiling, gladness, joy, grief, sorrow, lamentation, groans, sobs, greed, hate, faith, love, and so forth. In speaking also it is obvious that every word has its beginning, its middle, and its end, which are respectively the momentary birth, growth-and-decay, and death of speech.

With regard to matter produced by temperature, aggregates arise and cease at every stroke of our fan when, in hot weather, we fan ourselves. In exactly the same way, while we are bathing there arise and cease cool aggregates each time we pour water over ourselves. Tired, fatigued, ailing aggregates, generally speaking, are

changes in the temperature-produced *continua*. Through hot and cold foods we observe different changes in the body which are sometimes due to temperature (*utu*). The arising, the increasing, and the curing of diseases by unsuitable or suitable food and medicines, are also due to temperature. Even in the mind-produced aggregates, there may also be many changes which are due to temperature. With regard to the aggregates produced by nutritive essence, poverty or abundance of flesh, vigorousness or defect of vital force must be taken into account. By vigorousness of vital force, we mean that as soon as the food taken has entered the stomach, the vital force which pervades the whole body becomes vigorous and is strengthened. Therefore, the most necessary thing for all creatures is to prevent the vital force from failing and to promote it. What we call getting a living in the world is nothing else but getting regular supplies of food for the maintenance of the vital forces. If people hold that it is of great importance to remain in life, it will be obvious to them that a sufficient supply of suitable food is also a matter of great importance. It is more necessary to supply food than to increase the blood; for if the supply of food to the stomach is reduced, all blood and flesh in the body will gradually decrease. The life of the Kamma-produced material qualities, such as the eye, the ear, and so forth, is *Jāvita-rūpa*, or the vital force which depends upon the supply of food. If the supply of food fails, the whole body, together with the vital force, fails. If the supply of fresh food is suspended for six or seven days, the vital force and all the Kamma-produced materials, come to their ends. Then it is said that a being dies. Now it is not necessary to indicate the changes (i.e., the birth, the growth,-and-decay, the death) of the aggregates of the food-produced materials, for they are apparent to every one of themselves.

What has been shown is the growth-and-decay and the death of the *continua* of material aggregates.

Mother Ayeyarwddy

Now come the *continua* of mental phenomena. They are also very numerous. Every one knows his own mind. There are *continua* of various kinds of greed, of various kinds of hate, of various kinds of dullness, of various kinds of faith, of various kinds of love. In the single act of sitting only, the arising of various kinds of countless thoughts is recognised by everyone. Each process of thought has its birth, decay, and death. Everyone knows oneself thus: "Greed is rising in me now," or "Hate is rising in me now"; or "Greed has ceased in me"; or "Hate has ceased in me." But it cannot be said that it has ceased forever or that it has come to its final end, for this is only the temporary cessation or death of the process or *continuum* of thoughts. If circumstances are favourable, they will rise again instantly. What has just been said is in exposition of the decay and death of the mental *continuum*.

Ñāta-pariāññā is relevant to Tīrana-pariññā, which in turn is relevant to Pahānairapññā the one sole necessary thing.

Exposition of Tirana-parinna.

The three salient marks or features are:

1. *Anicca-lakkhana*: The Mark of Impermanence.
2. *Dukkha-lakkhana* ; The Mark of Ill.
3. *Anatta-lakkhana*: The Mark of No-soul.

Anicca-lakkhana or the Mark of Impermanence, is the characteristic of the sphere of *Viparināma* and of *Aññahābhāva*.

Viparināma means metastasis, that is, a radical change in nature; a change from the present state into that which is not the present state. *Aññathāva* means subsequent change of mode. If the spheres of *Viparināma* and *Aññathābhāva* are exposed to the view of the mind's eye, it will be distinctly discerned that the mental and material phenomena which are within the spheres of these two, *Viparināma* and *Aññathābhāva*, are really impermanent things. Therefore we have said: "The anicca-lakkhana or the mark of im-

permanence, is the characteristic of the sphere of *Viparinama* and of *Aññathābhāva*. When we closely observe and analyze in mind the flame of a lamp burning at night, we take note of the flame together with its five salient features, i.e, birth, growth, continuance, decay, and death. We note that the fire is momentarily arising. This is the birth of a material phenomenon; but it is not fire. We observe that the flame after arising, is constantly developing. This is the growth of the material phenomenon; but it is not fire. We observe that the flame is uninterruptedly continuing in its normal state. This is the continuance of the material phenomenon; but it is not fire. We observe that the flame is dying down. This is the decay of the material phenomenon; but it is not fire. We observe that the flame is dying away. This is the death of the material phenomenon; but it is not fire. The property of hotness is, of course fire. The flame quivers merely on account of the presence of these five salient features. Sometimes it may quiver when the lamp is removed, and in that case it may be said that the quivering is due to wind. These five salient features are therefore the subsequent changes (*aññathābhāva*) of the flame, called the Marks of Impermanence. By observing and taking note of these five salient features, it can be understood that the flame is an impermanent thing. Similarly it should be understood that all moving things are impermanent things.

The mobile appearances of the most delicate atoms of matter which are not discernible by the human eye, are discovered by the help of that clever revealer of nature's secrets, the microscope. Through the discovery of these moving appearances, it is believed nowadays by certain Western people- Leibnitz and Fechner, for example- that these material phenomena are living creatures. But in truth they are not living creatures, and the moving appearances are due only to the reproduction of the material phenomena through that function of the physical change (*utu*). By

reproduction we here mean the *Acaya-rūpa*. In some organism, of course, there may be living creatures in existence.

When we look at the flowing water of a river or a stream, or at the boiling water in the kettle, we discern moving appearances. These are the reproductions of material phenomena produced by physical changes. And in water which seems still or quiet to the naked eye, moving appearances will also be seen with the help of a microscope. These two are reproductions of material phenomena produced by physical change. Here, "reproductions" mean the constant integrations of new phenomena which are called *ācaya-rūpas*. By discerning the integrations of new phenomena, the subsequent deaths or disappearances of the old phenomena which are called the *Aniccata-rūpas*, are also discernible. When the integration of new matter and the death of the old matter take place side by side, the *Santati-rūpa* is discernible. When the reproduction is excessive, the *Apacaya-rūpa* is discernible. When the death of old matter is excessive, the *Jaratā-rūpa* is discernible. We have shown above that in every tree, root, branch, leaf, sprout, flower, and fruit there are these five salient marks. So, when we look at them with the aid of a microscope, we see that they are full of very infinitesimal organisms moving about as if they were living creatures; but in fact these are mere reproductions of matter produced by physical change.

As regards the bodies of creatures or persons, these five salient marks are also discernible in every member of the body, such as, hair, hair of the body, finger-nails, toe-nails, teeth, the inner skin, the outer skin, muscles, nerves, veins big bones, small bones, marrow, kidney, heart, liver, membrane, lungs, intestines, entrails, undigested food, digested food, and the brain. So, when we look at them with the help of a microscope, moving organisms like very small creatures are seen. These are the reproductions of matter produced by Kamma, mind, food, and physical change.

There may of course be microbes in some cases. Thus, if we look with the mind's eye, the mark of impermanence in all the matter of the whole body will clearly be discerned.

What has just been expounded is the mark of impermanence in the matter.

In mental phenomena, *i.e.*, mind and its concomitants, the mark of impermanence which has two distinct features, the radical change (*viparināma*) and the subsequent change (*aññathābhāva*), is no less clearly to be seen. In the world, we all know that there are many different terms and expressions which are applied to the different modes and manners of the elements of mind and body which are incessantly rising and ceasing. For instance, there are two expressions, "seeing" and "not-seeing" which are used in describing the function of the eye. Seeing is the term assigned to the element of sight-consciousness; or, when we say "one sees," this is the term applied in describing the arising of sight-consciousness from the conjuncture of four causes, namely, eye-basis, visual-form, light, and attention. And when we say, "one-does not see," this is the phrase we use in describing the non-existence of sight-consciousness. When, at night in the dark, no source of light is present, sight-consciousness does not arise upon the eye-basis; it is temporarily suspended. But it will arise when the light from a fire, for instance, is introduced. And when the light is put out, sight-consciousness also again will cease. As there are five salient marks present in the flame, if the light comes to be, seeing also comes to be, sight also arises. If the light develops, seeing also develops. If the light continues, seeing also continues. If the light decays, seeing also decays. And if the light ceases, then seeing also ceases. In the day-time also, these twin terms "seeing" "not-seeing" may be made use of. If there is no obstruction, one sees; and if there is obstruction, one does not see. As regards eye-lids, if they are opened, one sees; and if they are shut, one does not

see. What has just been expounded in the *Viparināma* and *Aññathābhāva* of sight-consciousness through the occasioning cause, light. In cases where the destruction of the eyebasis occurs after conception, sight consciousness also is lost for ever. If the visual form is taken away out of view, sight-consciousness also ceases. While sleeping, as there is no attention, so sight-consciousness subsides for some time. The genesis of all classes of consciousness that take part in the process of eye-door is to be understood by the term "seeing"; and the subsidence of the same is to be understood by the term "not-seeing."

Similarity in each function of hearing, smelling, tasting, and touching, a pair of expressions (existing or otherwise) is obtainable, and these must be dealt with as to their impermanency, i.e., *Viparināma* and *Aññathābhāva*, in the same way as sight-consciousness. With regard to mind-cognition, it has many different modes, and each is apparent in its nature of *Viparināma* and *Aññathābhāva* through the changes of the different kinds of thought. Among the mental concomitants, taking feeling for example, the changes of pleasure, pain, joy, grief, and hedonic indifference, are very evident. So also, the changes of perception, initial application, sustained application, from good to bad and *vice versa*, are very obvious. It may be easily noticed by anyone that in the single posture of sitting alone, greed, disinterestedness, hate, and amity, are each rising by turns.

What has just been expounded is the impermanence of mental phenomena. So much for the Mark of Impermanence.

Of the Mark Of Ill

Briefly speaking the marks of impermanence in *Viparināma* and *Aññathābhāva* may also be called the Mark of Ill, for they are to be feared by the wise in *Samsāra*, the evolution of life. Why are they to be feared by the wise? Because, in the world, the dan-

gers of decay and death are the dangers most to be feared. *Viparināma* is nothing but momentary decay and death; it is the road to death, and to *Vinapātana* (the dispersion of life into different spheres). All creatures remain alive without removing to another existence only because they are sustained by various methods of preservation. *Viparināma* is also to be feared on account of the disadvantages which may fall on ourselves. *Acaya*, *Upacaya* and *Santati* which are the features of *Aññathābhāva*, may also bring many disadvantages. They may establish in the physical body many kinds of disease and ailments. They may establish in the mental continuum many kinds of afflictions (*Kilesa*), many kinds of hallucination, and many other disadvantages. Every material phenomenon possesses these two marks of impermanence; and also every mental phenomenon pertaining to *Kāma-loka* *Rūpa-loka* and *Arūpa-loka* has the same two marks of Impermanence. Therefore the existences, or the bodies. (comprising the mentals and materials) of men. Devas, and Brahmas are all subject to Ill. The two marks of impermanence being always present there are approximately three different marks of all, to wit: *Dukkhadukkhatā*, *Sankhāradukkhatā*, and *Viparināmadukkhatā*.

Dukkhadukkhatā means both bodily (*kāyika*) and mental (*cetasika*) pains. *Sankhāra-dukkhatā* is the state of things (i.e. material and mental phenomena) which exists only if they are always determined, conditioned, and maintained with a great deal of exertion in every existence. The existences or the bodies (*khandas* or the sum total of a being) of Brahmas have a great amount of *Sankharadukkha*. Hardly one out of a hundred, who has abandoned all sensual pleasure, renounced the world, and practised the "Stations" without regard to his own life, hereafter attains the existence of a Brahma. Though people know that such existence is a very good thing, they do not venture to practise them, for they take them to be very hard, difficult and paingiving. When

Jhānadharmas and supernormal intellections are attained, they must be maintained with great care and trouble, for if not, they are liable to recession in a moment upon the most trifling occasion.

Viparināmadukkhatā is the state of destruction, or the state of death after conception, if circumstances are favourable to the same at any time, day or hour. The existences, or the bodies, of men, Devas and Brahmas are the real Ills, since they are severally subject to the said three marks of Ill.

Speaking broadly, there are eleven marks of Ill:-

1. *Jāti-dukkha*: Ill of birth.
2. *Jarā-dukkha*: Ill of decay.
3. *Marana-dukkha*: Ill of death.
4. *Soka-dukkha*: Ill of sorrow.
5. *Parideva-dukkha*: Ill of lamentation.
6. *Kāyika-dukkha*: Bodily ill.
7. *Cetasika-dukkha*: Mental
8. *Upāyāsa-dukkha*: Ill of despair.
9. *Apīyasampayogo-dukkha*: Ill due to association with enemies.
10. *Piyavippayogā-dukkha*: Ill due to separation from loved ones.
11. *Ichchāvigha-dukkha*: Ill due to nonfulfilment of wishes.

Of these, *Jāti* means birth or reproduction. It is of three kinds, to wit:- *Killesajāt*: birth of defilements, *Kammahāt*: birth of actions, and *Vipākakāti*: birth of effects.

Of these three, *Kilesajāti* is the birth or the reproduction of defilements such as, greed, hate, dullness, error, conceit, and so forth.

Vipākajāti is the birth or reproduction of different kinds of diseases, different kinds of ailments, and different kinds of painful feelings in the body, or the reproduction of mean and low existence such as those of birds and animals, and so forth. Among the

*Kilesajāti*s, greed is very fierce and violent. It will rise at any time it finds favourable circumstance, like fire fed with gunpowder. When it rises it can with difficulty be suppressed by any means whatever; it will develop in volumes in an instant. Hence, it is a real "Ill," since it is very much to be feared by all Ariyas. The like should be understood in connection with hate dullness, and so forth, which ethically are one thousand and five hundred in number. Just as a hill which is the abode of very poisonous serpents is feared and no one dares to approach it, so also the existences of men, Devas and Brahmas are feared; and no Ariya dare approach them with the views: "Myself" and "My body" for they are the birth-places of the said defilements. Therefore they are real "Ills" that are to be feared.

Of the *Kammajāti*, immoral actions of body, speech, and thought are the developments of the defilements. Therefore they are equally as fierce as the defilements. Hence this *Kammajāti* is also a real "Ill" to be feared by all Ariyas. Just as the villages where thieves and robbers take up their quarters are feared, and good people do not venture to approach them, so also the existences of men, Devas and Brahmas are feared, and no Ariya dare approach them with such views as "Myself" and "My body," for they are the birth-places of the said *Kammajāti*.

Of the *Vipākajāti*, owing to the dreadfulness of *Kilesajāti* and *Kammajāti*, *Vipākajāti* the rebirth into the planes of misery is likewise always a terrible thing in the revolution of existences.

Therefore the existences of men, and so forth, to which the *Vipākajāti* together with the *Kilesajāti* and the *Kammajāti* are joined, are real "Ills." The moral actions and the fortunate realms furnish food for the defilements, fuel for the flames of the defilements, so that the birth of moral actions and the birth of results therefrom, are all obtainable in the *Kilesajāti*. So much for the *Jātidukkha*.

Concerning the *jarādukkha* and *Maranadukkha*; these are the momentary decays and deaths which follow a being from the moment of conception, and are at all times ready to cause him to fall in decay, death, or unfortunate realms whenever opportunities for the same occur. They also obtain in connection with *Viparināmadukkha*: and since they dog the steps of all living beings in every existence from the moment of conception" the existences of men, Devas and Brahmas are real "Ills". So much for the *Jarādukkha* and *Maranadukkha*.

Sokadukkha, Paridevadukkha, Kāyikadukkha, Cetasikadukkha, and Upāyāsadukkha, always follow the existences of men and Devas, ready to arise whenever an opportunity occurs. The realms of the Niraya and the Peta worlds are realms of sorrow, lamentation, pain, grief and despair.

So much for the five of Dukkha.

To come into union with person, creatures, things, objects with which one does not wish to unite or does not wish even to see, is *Apiyasampayoga Dukkha*.

Separation from persons, creatures, things and objects which one always wishes to meet or be united with, from which one never wishes to be parted in life or by death-this is *Piyavippayoga-dukkha*.

To strive hard, but all in vain, to obtain anything is *Lehavighātadukkha*.

These "Ills" or Dukkhas are very numerous and very evident, and are also frequently met with in the world. Hence the existences, or the bodies of men, Devas and Brahmas are real "Ills". Of these eleven varieties of *Dukkha*, birth, decay and death, are the most important.

So much for the Mark of "Ills."

The mark by which mental and material phenomena are to be understood as No-soul is called the *Anatta-lakkhana* or the Mark of No-soul. In considering the word *Anatta*, the meaning of *Atta* ought first to be understood. *Atta* in ordinary sense means essence, or substantiality. By essence or substantiality is meant, as we have already explained in connection with Ultimate Truth, the earth which is the essence or the substantiality of pot. The word pot is merely the name by which is indicated a certain pictorial idea (*santhānapaññatti*); it is not a name for earth. And a pictorial idea possesses no essence or substantiality as an ultimate thing; here earth alone is ultimate thing and possesses essence or substantiality. If the question is asked: "Does such a thing as pot exist in the world?" those who are unable to differentiate between the two kinds of truth, ultimate and conventional, would answer that the pot exists. These should then be asked to point out the pot. They will now point to an earthen pot near at hand, saying: "Is not that a pot?" But it is not correct of them thus to allege that earth is pot: it is a false allegation. Why is it a false allegation? Simply because earth is an ultimate thing and has essence or substantiality; while pot is a mere conception having no essence or substantiality, and thus, like space, is void. To allege of earth that it is pot, is in effect to try to make out that essential earth constitutes the essence or substantiality of pot, which is actual fact, seeing that pot as a mere representation of the mind, possesses no substantial essence whatever. Here, what actually is non-existent pot becomes existent pot, and earth also becomes *Atta* of the earth, so that earth and pot become one and the same thing, the identity of the one is confused with the identity of the other. For this reason it is that we call this a false allegation. In this illustration, "earth" corresponds with the Five Aggregates or their constituents, material and mental phenomena: while "pot" corresponds with persons and living creatures. Just as earth becomes the essence of pot in the state-

ment that the earth is the pot; so also the Five Aggregates or their constituents become the *Attū* or the essence of persons and creatures, when it is said that the Aggregates are persons and creatures. This is the meaning of *Atta*.

Now for *Anatta*. In the expression "earthen pot"; if one is able to discern that earth is one thing, and pot another, and that earth is an ultimate thing and pot a mere conception of the mind; and again, ~~that~~ earth is not pot, and pot is not earth; and also that it is false to call earth a pot, and to call pot, earth; then the earth becomes not the essence or *Atta* of the pot, but becomes *Anatta*; while at the same time also, pot is seen to be void like space, since it is a mere conception of form. A like result is obtained if one able to discern the Five Aggregates and the material and mental phenomena thus: The Fivefold set of Aggregates are ultimate things; persons and creatures are ideas derived from the forms and the continua; hence the phenomena are not persons and creatures; and persons and creatures are not the phenomena. If the phenomena are called persons and creatures, this is a false naming of them: and if persons and creatures are called the phenomena, this is false too. Accordingly the phenomena become, not the essence of persons and creatures, but become *Anatta*, or the reverse of substantial essence. And also, persons and creatures become quite evidently void and empty, inasmuch as they are mere ideas derived from the forms and continua of the phenomena.

What has just been said is in exposition of the meaning of *Anatta*.

The marks of Impermanence and Ill expounded in the foregoing pages are also the marks of No-soul (*Anatta*). How? It is supposed that the ideas (*paññatti*) of persons and creatures are eternal and immortal both in this existence and in those that follow, and it has been explained that the phenomena are not eternal since they are subject to momentary deays and deaths which are the

marks of impermanence; and also because they are constantly ceasing and being reproduced many times beyond possibility of being numbered, even in one day, the which is the mark of that kind of impermanence known as *Aññathābhāva*.

In Buddhist philosophy there are three things which are "eternal and immortal", in the senses in which that phrase is here used in the text. These three things are called in the Pāli, *paññatti* (plural, *paññattiyo*), *ākāsa*, and *nibbāna*: that is: Concepts (or ideas), Space and that which supervenes when Craving, Hate and Delusion are completely wiped out. Of these three things it is held that their existence is something which has nothing whatever to do with time, never enters times, is never limited by time. The law of Rise-and-fall, of arising and ceasing, which applies to all things else, does not apply to them. They exist independent of whether any particular being thinks them or not. In other words: they are eternal and immortal and the independent of time, not in any sense of being unbrokenly continuous in time. *Nibbāna* is distinguished from the two other "eternal and immortal" things in that it has *Santilakkhana* or it is *Santibhāva*, a word which may be rendered quite accurately in English (if not literally, at least in accord with its spirit) as "The Great Peace" and all that this implies. (Trb,) But in the ideas (*paññatti*) of persons and creatures no marks of *Viparināma* and *Aññathāva* are to be seen. If such marks were to be found in the ideas (*paññatti*) of persons and creatures, then, of course, the ideas of *Paññattiyo* would also be subject to births, decays, and deaths, and would be reborn and decay and die many times even in one day. But these marks are not to be found in the *Paññatti* or ideas: we discern these marks only in the mental and material phenomena. Therefore it comes to this, that the mental and material phenomena, that is, *Nāma-rūpa-dhammā* are not to be regarded as the essence or substantiality of persons and creatures. It is in this way that the mark of "No-soul" becomes the

mark of impermanence, in accordance with the Text: "*Asāraikatthena anatta*," or, "On account of being without a core, the word Anatta is used.

How does the mark of Ill become the mark of Impermanence? The marks of Ill are very evil, very disadvantageous, and very unsatisfactory; and all creatures desire to be in good states, to be prosperous, and to be satisfied. If mental and material phenomena are the true essence of persons and creaturea the phenomena and the person must be one and the same. And if this be so, their desires must also be one and the same; that is, the person's desire must also be that of the phenomena, and *vice-versa*. But if this is not so, then each must be a thing separate from the other. Here by "person's desire" we mean Greed (lobha) and Desire-to-do (chanda); and by "the desire of phenomena," the happening of things in accordance with their cause. A main characteristic of persons and creatures is the craving for happiness of mind and body: and an outstanding feature of phenomena is their uniformity with their causes or conditioning things: that is, the arising and the ceasing of phenomena are subject to causes, and never entirely in accordance with the desires of persons in defiance of causes. For example: if warmness is wanted the cause that produces wamness must be sought out: or if coldness is wanted, the cause that produces coldness must be sought out. If long life is wanted, the conditioning cause, a supply of suilltable food daily, must be sought out: for no man can live long merely by wishing to live long. And if rebirth in the worlds of the Fortunate is wanted, then the cause of this, moral of viruous deeds, must be sought out, for no one can get tothe worlds of the Fortunate merely by wishing to be re-born there. It is sometimes erroneously thought or believed that one can be whatever one wishes to be, upon occasions when something one has wished for is later on fulfilled, although the actual fact is that it has come about only in accordance with a cause that

has previously been sought out and brought into play. It is falsely thought or believed by many people that one can maintain oneself according to one's wish when in sound health or at ease in any of the four bodily postures, ignoring the fact the cause, the partaking of food on previous days, was sought out by them and brought into play. They also mistakenly think that their wishes are always fulfilled, when they find themselves living happily in buildings previously in existence. But in truth, if one looks about him in this world and sees how great and how numerous are the businesses affairs, occupations and so forth, of men in all their extent and variety, he will soon discern with the mind's eye that the *Sankhāradukkha*, the *Dukkha* associated with the *Sankhāras*, is great and manifold in precisely the same measure as men's activities. And this *Dukkha* is due to the begetting or the establishing of the causes necessary to the acquiring of the effects desired: for the phenomena can never become exactly all that beings may wish them to be, or may give orders that they are to be. Thus simple in beholding the marks of *Sankhāradukkhatā* all about us, it becomes evident that phenomena do not conform themselves to the desires of persons and creatures, and hence they are not their essence or substance.

In addition to this it is also to be noted well how conspicuous is non-substantiality with regard to *Dukkhadukkhatā*, *Viparināmartukkhata*, *Jālidukkha*, *Jorādukkha*, *Maranadukkha*, and so forth.

So much for the mark of *Anatta* from the standpoint of *Dukkha*.

The three knowledges pertaining to the Insight which fully grasps the meaning of the Three Marks, are called *Tirana-pariññā*.

There three knowledges pertaining to Insight are:-

1. *Aniccavipassananāññāna*: Insightknowledge in contemplating "Impermanence"

2. *Dukkhavipassanāñānas* Insight knowledge in contemplating "Ill."

3. *Anattavipassanāñāna*: Insight knowledge in contemplating "No-soul."

Of these three Knowledges the last-mentioned must be acquired first, as it must also be acquired in fullness, in order to dispel the error of soul doctrine. And in order to obtain full acquisition of this last-mentioned Knowledge, the first must primarily be introduced for, if the first is well discerned, the last is easily acquired. As for the second, it does not culminate through the acquisition of the first. It is owing to imperfection in obtaining the second Knowledge that the transcendental Path has four grades, and that lust and conceit are left undisputed. Hence the most important thing for Buddhists to do is to free themselves entirely from the *Apāyadukkha*, the Ills of the Realms of Misery. There is no way of escaping from the *Apāyadukkha* open to men when the Teaching of the Buddha vanishes from the world. And to escape *Apāyadukkha* means to put away all immoral actions and erroneous views. And to put away all erroneous views means to put away utterly the view of "Soul." Therefore in that life in which we are so fortunate as to encounter the Religion of the Buddha, we should strive so to contemplate or meditate upon the impermanence of things, as to bring to fullness the Insight-knowledge of No-soul. In confirmation of this, here is a quotation from the Text:-

"Ansiccaaññino Meghiya anattasaññā santhāti anattasaññino samugghātampāpunāti ditthe'va dhammā Nibbānam." "To him, O Meghiya, who comprehends Impermanence, the comprehension of No-soul manifests itself. And to him who comprehends No-soul, the fantasy of an 'I' presiding over the Five Aggregates is brought to destruction; and even in this present life he attains Nibbāna." There is no need for us to expatiate upon the truth of this text for

we have already shown how the mark of Impermanence can become the mark also of No-soul.

The Insight exercises can be practised not only in solitude as is necessary in the case of the exercise of Calm or *Samatha*, but they can be practised everywhere. Maturity of knowledge is the main, the one thing required. For, if knowledge is ripe, the Insight of Impermanence may easily be accomplished while listening to a discourse, or while living a householder's ordinary life. To those whose knowledge is developed, everything within and without oneself, within and without one's house, within and without one's village or town, is an object at the sight of which the Insight of Impermanence may spring up and develop. But those whose knowledge is yet, so to speak, in its infancy, can accomplish this only if they practise assiduously the exercise in Calm.

The consideration of the momentary deaths which occur innumerable times even during the wink of an eye, are only required in discussion upon *Abhidhamma*. But in meditating or practising the exercise in Insight, all that is needed is consideration of the *Santativiparināma* and the *Santatiāññathābhāva*, that is, of the radical change and of sequent change of the *coatinua*, things which are visibly evident to, and personally experienced, by every man alive.

The exercises in Insight that ought to be taken up are first, the Four Great Elements from among the material qualities, and the six classes of cognition from among the mental qualities. If one can discern the arisings and ceasings of the Four Elements innumerable times in one day alone, the changes, or the risings and ceasings of the rest (i.e., *upādārūpas*: the derivative material qualities) are also discerned. Of the mental qualities also, if the changes of consciousness are discerned, those of the mental concomitants are simultaneously discerned. In particular, feeling, perceptions, volitions, and so forth, from among the mental qualities, and from,

odours, and so forth from among the material qualities, which are extraordinary may be taken as objects for the exercises, as they will quickly enable a meditator to acquire with ease the Insight of Impermanence.

However, from the philosophical point of view, the Insight is acquired in order to dispel such notions as "creatures," "persons," "soul," "life", "permanence," "pleasures, and to get rid of hallucinations. The acquisition of Insight also mainly depends on a sound grasp of the Triple Marks, which have been sufficiently dealt with already.

So much for the exposition of *Tiranapariññā*.

PAHANA-PARINNA

In Buddhist philosophy there are five kinds of *Pahāna* which it is necessary to deal with:-

1. *Tadangapahāna*,
2. *Vikkhamabhanapahāna*,
3. *Samucchedapahāna*,
4. *Patipassaddhipahāna*,
5. *Nissaranapahāna*.

In order to make them clear, the three periods of the Defilements which are called *Bhūmi* must here be mentioned.

They are:-

1. *Anusayabhūmi*,
2. *Pariyuthanabhū, im*
3. *Vittikkamabhūmi*,

Of these three, *Ansayabhūmi* means the period during which the Defilements do not come into existence as mental properties representing themselves in the three phases of time, i.e., nascent, static and arrested, but lie latent surrounding the life-continuum.

Pariyutthānabhūmi means the period at which the Defilements come into existence from the latent state as mental properties at the mind-door when any object which has power to wake them up produces perturbation at one of the six doors.

Vitikkamabhūmi means the period at which the Defilements become so fierce and ungovernable that they produce sinful actions in deed and word. Thus, in the revolution of existences that have no known beginning, every Greed that follows a creature's life continuum has three *bhūmis*. Similarly, the rest of the Defilements, error, dullness, conceit, and so forth, have three periods each.

In Buddhist ethics, there are three *Sikkhās*, namely, *Sīlasikkhā*, the training of morality; *Samādhi-sikkhā*, the training of ecstatic thought and *Paññā-sikkhā*, the training of Insight. Of these three, the first training, that is the training of morality, is able to dispel or put away only the first (*Pariyutthānabhūmi*) of the Defilements. As there remain two *Bhūmis undisputed*, the Defilements which are got rid of by *Sīla* would again arise and soon fill up till they reached the *Vitikkamabhūmi*. Therefore, the putting away by *Sīla* is called the *Tadangapahāna*, which means the temporary putting away.

The second training, that is, the training of ecstatic thought in the first *Jhāna*, the second *Jhāna*, and so forth, is able to dispel or put away only the second, the *Pariyutthāna-bhūmi* of the Defilements which have been left undisputed by *Sīla*. As there still remains the *Anusaya-bhūmi* undisputed, the Defilements which were put away by *jhāna* would soon arise and fill up till they reach the *Vitikkamabhūmi* if obstacles to the *Jhāna* were encountered. Therefore the putting away by *Samādhi* is called *Vikkhamphana-pahāna*, which means the putting away to a distance. Here *Jhāna* can dispose of the Defilements for a considerable time so that they do arise again soon, for it is ecstatic moral culture and more powerful than the *sīla*.

The third training, that is, the training in the Knowledge that belongs to Insight and in the Knowledge that pertains to the Transcendental Path, is able to dispel or put away the first *Anusaya-bhūmi* of the Defilements that have been left undisputed by *Sīla* and *Samādhi*. The Defilements that are entirely got rid of through the said knowledge, leaving nothing behind, will never rise again. Therefore the putting away by *Paññā* is called the *Sumucchedapahāna*, which means, literally, the "Cutting-off, Putting-away." The knowledge that pertains to Transcendental Fruition puts the Defilements away by tranquillizing the same Defilements that have been put away by the knowledge that pertains to the Transcendental Path, and this putting away is called the *Patipassaddhipatāna*. The putting away by entering *Nibbāna* is called the *Nissarana-pahāna*, which means the utter relinquishment of an escaping from, the ties of existences for ever and ever. Now we have seen that knowledge is of three kinds. Knowledge of Insight, Knowledge pertaining to the Transcendental Path and Knowledge pertaining to Transcendental Fruition. Of these, though the knowledge of Insight is able to put away, the *Anusaya-bhūmi*, it is not able to put it away completely. Only the knowledges pertaining to the Paths are able to put away all the Defilements that respectively belong to each Path. The knowledge pertaining to the *Sotāpattimagga*, the First Path, dispels utterly and eradicates all erroneous views and perplexities. It also dispels all immoral actions which would result in life in the realms of misery, so that they do not rise again. The knowledge that pertains to *Sakadāgāmi-magga*, the second path, dispels all coarse lust and hate. The knowledge pertaining to *Anāgāmi-magga*, the Third Path, dispels all subtle lust and ill-will which have been left undisputed by the Second Path. To him (the *Anāgāmi-puggalo*, Never-Returner) the link of kinship with the world is broken, and the Brahm-loka is the only sphere where he may take rebirth. The

knowledge pertaining to the *Arahatta-magga*, the Fourth Path, dispels the Defilements which are left undisputed by the lower paths. And he (the *Arahatta-puggalo*, one who kills all Defilements), becomes the *Arahant*, and escapes from the three Lokas or world. In our Buddhist Religion, this *Samucchaeda-pahāna* is the chief thing to be accomplished.

So much for the *Pahana-pariññā*.

Now I will indicate the main points necessary to those who practise the exercises of Insight. Of the three knowledges of Insight, the knowledge of Impermanence must first and foremost be acquired. How? If we carefully watch the cinematograph show, we will see how quick are the changes of the numerous series of photographs representing the wonderful scene, all in a moment of time. We will also see that a hundred or more photographs are required to represent the scene of a moving body. These are, in fact, the functions of *Vipārināma* and *Aññathābhāva*, or the representation of Impermanence or Death, or cessation of movements. If we carefully examine the movements in scene, such as the walking, standing, sitting, sleeping, bending, stretching, and so forth, of the parts of the body during a moment of time, we will see that there are full of changes, or full of impermanence. Even in a moment of walking in a single step taken with the foot, there are numerous changes of pictures which may be called impermanence or death. It is also the same with the rest of the movements. Now we must apply this to ourselves. The Impermanence and the death of mental and material phenomena are to be found to the full in our bodies, our heads, and in every part of the body. If we are able to discern clearly those functions of impermanence and death which are always operating in our bodies, we shall acquire the insight of the Destruction the breaking-up, falling-off, cessation, and changes of the various parts of the body in each second, in each fraction of a second. That is to say, we will discern the changes of every part

of the body small and great, of head, of legs, of hands and so forth and so on. If this be thus discerned, then it may be said that the exercise on the contemplation of impermanence is well accomplished, And if the exercise on the contemplation of impermanence is well accomplished, then that of the contemplation of Non-soul is also accomplished,. If this is thus discerned, then it maybe said that the exercise on the contemplation of impermanence is well accomplished, By the word "accomplished." it is meant that the exercise has been properly worked out so as to continue a permanent possession, during the whole term of life; but it is not meant that the knowledge of the Path and of Fruition, has been attained. The attainment of the knowledge of the Path and Fruition, however is quick or slow, according to opportunity or lack of opportunity, in the practice of higher virtues. It is also very difficult correctly to become aware of the attainment of the Path and of the Fruits. In fact, even the Ariyan who has attained the First Path hardly knows that he has become an attainer of the Path-of-the-Stream. Why? Because of the unfathomableness of the latent period of the Defilements. Those Yogis or meditators who do not know the unfathomableness of the latent period of the Defilements, sometimes think themselves to be attainers of Path-of-the-Stream, while as yet, their erroneous views and perplexity are only partially, but not completely, put away. If error and perplexity, with all their latent states, are eradicated by the Samuccheda-pahāna, they would become the real attainers of the Path-of-the-Stream. The meditators or practisers of Insight, however, for the whole term of life, must gladly continue in the exercise on the contemplation of Impermanence until the exercise is systematically worked out. Even the Arahants do not give up these exercises for the securing of tranquillity of mind. If meditators practise these exercises for the whole term of life, their knowledge will be developed till they passed beyond the Puthujjana-bhūmi and arrive at

the Ariya-bhūmi either before death or at the time of death, either in this life or in the life following, in which latter they will be reborn as Devas.

*   *   *

Here the concise Vipassanā-dīpanī, or the Outline of the Exercises of Insight for the Buddhist of Europe, comes to a close. It was written in Mandalay, while I was sojourning in the Ratanāsīri Monastery, where the annual meeting of the Society for Propagating Buddhism in Foreign countries took place; and it was finished on the 14th waxing of Taboung in the year 2458 B.E., corresponding to the 26th February, 1915 C.E.

Niyāma Dipani

Translated by Sayadaw
U Nyana, Datamagyaw
of Masoeyein Monastery,
Mandalay.

NIYĀMA - DĪPANĪ OR MANUAL OF COSMIC ORDER

By Mahāthera Ledī Sayadaw, Aggamahāṇḍita, D.Litt.

(TRANSLATED FROM THE PALI AY BENI M.BARUA, D.LITT, M.A. AND REVISED AND EDITED BY MRS. C.A.F. RHYS DAVIDS, D.LITT, WITH M.A THE RESIDUUM TRANSLATED BY VEN. U NYANA, PATAMAGYAW.)

I

OF THE FIVEFOLD NIYĀMA (Cosmic Order)*

Honour to the Exalted One, Arahāt Buddha Supreme.

Honour to the Norm, honour to the Order.

Honour to the Teachers.

And may they e'er before me stand

And commune with me as I go.

Him who became perfect by the cosmic order, him who taught that law, him the Refuge** thus honouring, I shall now expound that Law.

The expression 'became perfect by the cosmic order' means that this order includes laws of cosmic order for Buddhas, whereby the state of Buddhahood is completely brought to pass and achieved. These Laws bring about the attainment of Bodhi*** by the great Bodhisats-namely, the ten Perfections, each of three stages, the five great Renunciations, the Threefold Duty, and at the end of the days, the grappling, while on the Bodhi-seat, with the law of causality, and the perceiving, while in Jhāna-concentration with controlled respiration, the genesis and evanescence of the five aggregates of individuality. By these things the Buddhas win Buddhahood, hence such matters are called the things

---

* On Niyāma, or Niyāma:—"that which fixes", 'fixity', see my Buddhism (London, 1912, and pp. 378f. in Points of Controversy (the Kathāvatthu), by S.Z Aung and myself, P.T.S. 1915.-Ed.

** Nātho

*** Enlightenment: Buddha-Wisdom. Mr. Barua prefers "Philosophic order, causal order"

of the cosmic order for Buddhas, Hereby we indicate that not by chance or accident do Buddhas become perfect.

" Who taught that law" means that He taught this and that way of applying the law of cosmic order, taught the one cosmic order of the five series of that order.

The Fivefold Niyāma is as follows:-

- (1) Utu-niyāma: The Caloric Order.
- (2) Bīja-niyāma: The Germinal Order.
- (3) Kamma-niyāma: The Moral Order.
- (4) Citta-niyāma: The Psychical Order.
- (5) Dhamma-niyāma: Natural Phenomenal Sequence.*

(1) Utu** is that which manifests, brings forth, generates what is ungenerate, develops that which is generate. But what is it? It is the specific quality we know as heat; the bare primary quality of fire. In this connection let us consider the four "great essentials" of matter.

Each of these exhibits three forms, by the first essential quality "Pathavī" we understand either (i) that constant "extended element," adaptable and pliant, which functions as the basis of the other three-fluids, fires, gases-or (ii) soil, or (iii) rock. The second essential element has the salient mark of binding together, but there can be no binding without the wherewithal to bind. Nor in the third essential can there be heat without food, without fuel. Nor as to the fourth essential can there be mobility without some moving base. Hence whatever material phenomenon we take-liquid, fiery or gaseous, even the smallest atoms-the element called pathavī is the supporting condition of all of them by its function of serving as 'basis' to all.

By the second essential quality "Āpo" we understand either (i) that constant "cohesive element. "adaptable and pliant, which

---

* We have no word to fit "dhamma's". The rendering use is Mr.S.Z. Aung's

** Cf. Compendium of Philosophy 161 n4.

functions in solids, fires, gases, as that by which they cohere; or (ii) the "viscous", the moisture that is for instance in bodies, in trees, etc: or (iii) the more obvious fluid āpo manifested in this or that liquid.

(ii) The "viscous" form of āpo denotes, as has been said, moisture in organic form, such as in an unwithered tree or an undried body. (iii) The "fluid", such as waters and juices, is obvious. Whatever conglomerates in the least atoms, all are impossible without the function of cohesion. It has therefore been said that āpo is primarily the variable internal cohesion of solids, fire and air.

By the third essential quality "Tejo" we understand either (i) that constant element of heat, adaptable and pliant, which as 'hot' and 'cold' functions in solids, etc., as that which generates and as that which brings to maturity; or (ii) glowing heat, or (iii) flaming heat. It is due to the action of this element that all material things when they have reached maturity are reproduced, and make for growth or for maintenance.

By the fourth essential quality "Vāyo" we understand either (i) that constant element of mobility, adaptable and pliant, which function as fluctuation (or oscillation) in solids, etc; or (ii) compressed or tense atmosphere; or (iii) atmosphere in motion-for instance air in a pair of bellows and air inhaled and exhaled. The mobile element (i) constitutes the element of force, of resistance in coexistent essential forms; hence all material things through this force and resisting power carry out their functions.

Furthermore, all these elements, whilst persisting under the stated conditions, increase in magnitude when there is an efficient cause for increase and decrease in magnitude when there is an efficient cause for decrease. How may such a cause arise? In the case of solids the cohesive element may obtain fluidity, and the solid substance begin to melt. In the case of water, heat may grow to a flaming fire, while the cohesive element can merely exercise the

property of cohesion. It is on account of their intensity and magnitude that they are called the "Great Elements" (Mahābhūtāni). Their intensity and magnitude reach the climax on the eve of the destruction and disintegration of the world-systems.

Heat in its primal form is the germinator of all material phenomena. And this element or primal form of heat is just *utu*. Conversely, as we have said above, *utu* is the primal form of fire. Now to return to the "Caloric Order."

The Caloric Order is the fixed process that determines the four-fold succession of evolution, continuance, revolution (*i.e.*, dissolution), and void of the universe. It is the process that determines the ordered succession of the three seasons-winter, summer and rains... It is again the same process that determines the specific season in which trees, creepers, shrubs and grasses bring forth flowers and bear fruit. And all this order has been made and created by no "maker" whatever whether human, celestial, or divine. Inasmuch as it is accomplished entirely by the fixed (*ornatural*) order that we know as "*utu*" it is called *Utu-niyāma*, or Caloric Order.* Thus we read in the Pālitexts: "There comes, Vāseṭṭha, a time, when, sooner or later, after the lapse of a long, long period the world-system passes away.... In the course of time, Vāseṭṭha, the radiance of those celestial beings vanishes. Their 'self-radiance' having thus vanished, the moon, sun, planets and stars come into existence: nights, days, months, half-months, and the year with its seasons appear, etc.**

(2) *Germinal Order*, - *Germ* (seed, *bīja*) is that from which trees, etc. spring and grow in varying forms. But what is that? In its common acceptation the word "germ" denotes the five kinds of

---

* "It is not change but the changing, and the changing is fire:...this order (kosmos) which is the same in all things, no one of Gods or men has made, but it was, is now, and ever shall be an ever living fire kindled and extinguished in due measure.-Heraclitus,

** Dīgha Nikāya iii. 84,86.

bīja-"root", etc. From the philosophical point of view it is just a form of "caloric energy" (*utu*). Thus the generating and growing agency of the vegetable kingdom, embracing trees etc., "seedlings and plants"* -a form of "caloric energy", which tends to manifest itself in plant-life"-is called seed or germ.

The Germinal Order signifies the sprouts, shoots, trunks, branches, twigs, leaves, flowers, and fruits which spring from, say the "rose-apple seed" (*jambu-bīja*) do not cease to be of the rose-apple species, type or family. This explanation applies to all trees, creepers, shrubs and grasses. This, too, is not made, nor created by any Maker whatever. "Inasmuch as it is accomplished entirely by the fixed or natural order that we know as germinal, it is called *Bīja-niyāma* or Germinal Order. Thus we read in the Pāli-texts:- "There are, Bhikkhus, five classes of seeds, namely, those which are propagated from roots, from stems, from joints, from shoots** . and from the seed proper.***"

The subject is treated in detail in the commentary on the Vinaya, in the section devoted to behaviour towards plant-life.

(3) *The Moral Order.- Kamma* (action) is that by which men execute deeds, good or evil, meritorious or the opposite. What is it? It is volition (*cetanā*), moral or immoral. We are told in the Pāli texts: "By Action, Bhikkhus, I mean volition. It is through having willed that a man does something in the form of deed, speech or thought."****

Here volition (or conation) is the act of willing (voluntary, or conative action). In carrying something, good or bad, meritorious or the opposite, into effect, it deliberates and decides upon the steps to

---

* An ancient Piṭaka phrase.

** "Lit. from the top" (agga).

*** Samyutta-Nikāya, iii.p54.

**** Anguttara-Nikāya, iii 415 (VI.6,"Mahāvagga Nibbedhika").

be taken, as the leader of all the mental functions involved in so doing. It provides the tension of those functions towards the desired object.

The expression "as the leader of all" implies that in doing its own works, as well as the works of all the other psychic processes involved, volition becomes the chief and supreme leader in the sense that it informs all the rest. Volition, as such, brings other psychical activities to tend in one direction. This is the explanation of our statement: "*Kamma* is that by which men execute deeds."

It should, however, be borne in mind that the conative process informs other psychical processes only in the case of one's own works, not in the case of the works of others. Accordingly, the latter cannot be brought within the definition of "volition as the act of willing". Hence B's actions cannot be called A's *kamma*, since there is as much difference between voluntary and non-voluntary actions as there is between a goat and a sheep. Voluntary action alone is entitled to the name. And therefore was it said: "By *kamma* Bhikkhus, I mean volition."

In all acts the word *kamma* denotes (a) that which all deeds have in common, and (b) a disposition to exertion. And once well formed in the present, through either a good deed, or again through a bad deed, such a disposition serves later to call forth the coexistent aggregates (psycho-physical states), when the deed is repeated. It is due to the reawakening of those aggregates that a man is said, *e.g.* to be liberal, or given to violent deeds. In its persistence this disposition serves to produce the factor that leads to the concatenation of existence by way of rebirth in a life to come. It is due to the origination of such a factor that a man, having bestowed gifts or killed living beings, is reborn into a state of bliss or of woe. This sort of disposition is therefore described in the Mahāpaṭṭhāna as the relation of co-existent *kammas*, and, again, of *kammas* at different points of

The distinctive basis in different lines of actions^{*} is attended with great consequences. Once made and established, in one place and at one time, it continues to be the cause of some peculiarity with regard to the body or mind or both. For this reason, perseverance in reflection upon the order of things, or , in worldly matters, perseverance in reflection upon such bases, yields great fruit and reward.

Of the various forms of such bases, two are attended with greater consequences in their adjustment and re-adjustment than in their natural order. Of these, one is the conative basis of subjective experience and the other is the caloric basis (*utu*) in things external. As to subjective experience, the variety in conative tendency is accountable for the variety in consciousness. As to external life, the difference in variety of *utu* is accountable for the difference in mobility.

By the Moral Order we mean the necessary, fixed, undesirable result in an evil action, the necessary, fixed desirable result of a good action. The course of evil action results in rebirth into a state of woe. The way of meritorious deeds belonging to the realm of "Rūpa" (Form Sphere) leads to rebirth into a state of purity belonging to the realm of "Rupa". Furthermore, it is said in the Pāli texts: "The result of killing life is to make a being short-lived, and abstinence from killing leads to longevity. Jealousy begets many sorts of quarrels, while humanity begets peace. Anger robs a man of beauty, while forbearance enhances beauty. Enmity begets weakness, while amity brings strength. Theft begets poverty, while honest labour brings wealth. Pride ends in loss of honour, while modesty leads to respectability. Association with a fool causes loss of wisdom, while knowledge is the reward of association with a wise man."^{**}

This is the significance of the Moral Order.

---

* Dhātuvikatinam dhātuvikāro nāma. On vikāro; cf, Compendium; Pāli Index.

** Cf. Majjhima-Nikāya, Cula-Kamma-vibhanga-Sutta-iii. 202f.

Here the expression "The act of killing life makes a being short-lived" implies that when a man has once killed a human being, or a being of lower order, the act of killing furnishes the cause of his rebirth in various ways into a state of suffering. During the period when he returns to the state of man, the same act as "life killing factor" makes him short-lived in many thousands of rebirths. This is the explanation of the statement: "The act of killing life makes a man short-lived". The explanation of the rest is analogous. In many hundreds of other Suttas, various instances of fixed moral consequences are to be found. Such is the Moral Order.

We read in the Pāli texts: "There is no place, Bhikkhus, no room (in the conception of the moral order of things), for a bad action to produce desirable, agreeable and delightful results, ect."*

An "action" produces two kinds of result: that which is uniform (inevitable), that which is diverse (exceptional). Here the order of moral principles is given with reference to the first kind of result. When we come to the "diverse kind of result", we find that a man may pass his days happily with ill-gotten riches. But after death, according to the uniform kind of result, he undergoes a doom of suffering all the more.

Men inspired with pious thoughts and religious ideals forsake all worldly success, perform acts of merit, walk in the Norm, and undergo many kinds of privation. But according to the uniform kind of result, after death they may rejoice in heavenly bliss all the more. Such is the fixed Moral Order.

(4) *The Psychical or Psychological Order.* Thought (*citta*) means "one is thinking" (the act of thinking), the meaning being, one cognises an object. It may also mean: investigates or explores an object. Further-more, thought is, figuratively, called the "varied"

---

* Anguttara-Nikāya-28" Atthāna-vagga.

owing to the varying forms of thinking of objects* Accordingly it is said in the Pāli texts: "I see, Bhikkhus, no other thing which is so very varied as Thought (mind). I see; Bhikkhus, no other group (*nikāya*) which is so varied as beings of a lower order (beasts, birds, etc.) The beings of lower order are varied only by mind.** But thought is said, O Bhikkhus, to be still more varied than those beings."

Thought becomes more varied with regard to immoral things than to such as are moral. It is said "mind delights in evil". The beings of lower order that are made and created by mind are therefore more varied than all other beings. How is that? It is said in the Pāli texts: "I will declare, O Bhikkhus, how the world originates, and how it ceases. What is the origination of the world. O Bhikkhus? Conditioned by the eye and objects arises visual cognition. This triad is called 'contact'. Because of contact, feeling; because of feeling, craving, ect. Such is the origination of the entire body of ill. Conditioned by the ear and objects.....by the nose.....by the tongue.....by the body, etc.....conditioned by the sensorium and things arises mind-cognition. This triad is contact. Because of contact, feeling; because of feeling, craving, ect. Such is the origination of the entire body of ill. This, O Bhikkhus, is what is called the origination of the world.

"What is the cessation of the world, O Bhikkhus? Conditioned by the eye and objects arises visual cognition. The triad is called 'contact'. Because of contact, feeling; because of feeling, craving, etc, Because of the complete cessation of that craving, grasping ceases; because of the cessation of grasping, becoming ceases,

---

* The word *citta* (pronounced *chit-ta*) means both consciousness, cognition and also variegated manifold. Hence the author plays on the word. "Thought" should here be understood in the widest sense as "being-ware of", "conscious of", -Ed.

* *Citten'eva cittikata*. Samyutta-Nikāya, iii. 152.

etc. Such is the cessation of the entire body of ill. So with regard to ear and other senses. This, O Bhikkus, is what is called the cessation of the world."^{*}

Here the expression "conditioned by the eye and objects arises the visual cognition etc", indicates that in this world the consciousness and thought-procedure of foolish average folk vary from moment to moment and become the cause of their rebirth in different forms of future existence. Admitting this, it will be found that the different forms of their future existence are made and created by the mind in their present life. Because of the variation of consciousness, perception varies. Because of the variation of perception their natural desire varies and because this varies, action (*kamma*) varies. Some maintain also that because *kamma* varies, the rebirths in the animal kingdom vary.

Now the phenomena, termed in the philosophic truth *kamma* and mind, become in conventional standards of truth^{**} "soul" (or "being") and "person". According to the latter, just as men by manifold thoughts make divers and manifold things in this world, and just as gods^{***} by manifold thoughts create divers and manifold things, so actions (*kammāni*) and the results of actions, diversified by thought, are endowed with various forms of thinking, as if they were "beings" and "persons". Hence although neither action nor mind has the nature of Ātmañ,^{****} who, it is asked, knows, how to make? who is able to make? "Beings", "persons": they know they can make all things. But whether there is any special Being or person making the

---

* Samyutta-Nikāya, iv 87

** Cf. Exposition II.

*** Deva; it must be remembered, include all "spirits" (all of them impermanent) inhabiting either the heavens as "God", angels, gods, or this earth as "fairies, etc."

**** Attā, or Self, implies superphenomenal nature. Cf. Anattalakkhana-Sutta, Vinaya Texts, i, 100f.-Ed.

infinitely varied world-picture or not it is impossible for them to say.

By Psychical Order we mean the fixity or law of the consequences of thoughts or consciousnesses, varying in function and in occasion. It is treated of in the *Paṭṭhāna* in the chapter on "the Relation of Succession or Sequence".*

(5) *Natural Phenomenal Sequence (dhammaniyāma)*. A *dhamma* is that which bears (*dhāreti*) its own nature, e.g. its own hardness to the touch, its specific, individual mark as well as its universal characters, namely, growth, decay, dissolution, etc. The *Dhammas*, categorised under the causal relation "bear" the function of that relation, and those categorised under "effect" "bear" the function of the result or effect. This meaning applies to all *dhammas* as treated of in the Suttanta and the Abhidhamma Piṭakas. It also embraces the things enumerated in the Vinaya Piṭaka under the name "the body of precepts" (*sīlakkhandha*). Why? Because they are not outside the given definition of *dhammas*.

The principal treatment of the order of these *dhammas* and of all other *dhammas* is in the text of the Mahāpaṭṭhāna. Among the Suttanta texts, the whole of the mahānidāna-Suttanta, and of the Nidāna- Samyutta is devoted to the Dhamma-Niyāma; so, too, as all other Suttantas which throw light on the conception of cause and effect. In one Sutta this Niyāma is referred to as "the establishing, the fixity of thins as effects" (*dhammatthitatā dhammaniyā matā*): Because of ignorance comes *Kamma*:-' now whether, O Bhikkhus, Tathāgatas arise, or whether they do not arise, this element (*dhātu*) stands, namely, the establishment of *dhamma* as effects, the fixity of *dhammas* as effects. Because of *kamma*.... and so on (through all the links of the causal formula).** It is also referred to in the dictum "All conditioned things (*sankhāras*) are impermanent, full of

---

* This is included in the Tika Paṭṭhāna

** Samyutta-Nikāya, II 25, cf. Points of Controversy 87, 383f

ills, and of the nature of '*not self*.....'

In some passages, this Niyāma is called *dhammatā*. "It is *dhammatā*-the rule, or order-Bhikkhus, that when a Bodhisat (future Buddha) having fallen from the Tusita-group, enters into a mother's womb, a splendid radiance appears throughout the world, including the worlds of gods and Brahmās....and the thousand world-systems tremble and shudder and quake.."

In some passages it is alluded to under the category of *possibility* and the opposite: It is impossible, Bhikkhus, and out of the question that the person endowed with sound views should consider a conditioned thing in the light of something eternal. Such a thing can nowise come to pass, etc."

But the character of the Dhamma-Niyāma is best summarised in the formula:- "When that exists, this comes to be. From the arising of that, this arises. When that does not exist, this does not come to be, When that ceases, then this ceases,"

Or again-"These, Bhikkhus, are the three characteristics of a conditioned thing; perceivable is its growth, perceivable is its decay, perceivable is its changing whilst it lasts. These, Bhikkhus, are the three characteristics of the unconditioned: growth is not perceivable, decay is not perceivable, changing and duration is not perceivable."

It is the *dhamma* of birth that is born, the *dhamma* of decay that grows old, the *dhamma* of dying that dies. And herein is

---

* Theragāthā (Psalms of the Brethren) ver, 676-678.

** Dīgha-Nikāya, ii. 12 (Dialogues, ii.9). 'Dhammatā is the abstract noun formed from the concrete "dhamma" as if we should say normness'. Cf. Pss. of the Brethren, p.29, n2, 190 etc.

*** Anguttara-Nikāya, i. 26.

**** In the Vāsetṭha Sutta common to both works, ii 196 and verse 600f respectively.

***** Anguttara-Nikāya, i 152 ("Cūlavagga," 47).

another Niyāma: that of birth. For it is said in the Pāli texts:-

"Then: 'O Vāsetṭha' said the Exalted One,
To both of you will I discourse upon
The question of the breeds of living things,
In due course, e'en as it really is.
By breed, in sooth, they differ mutually.
Grasses and trees ye know; albeit ye may not
Discern it, birth-made is of each the type.
By breed, in sooth, they differ mutually....."

and so on, in several verses, in both the Majjhima Nikāya and the Sutta Nipāta.*

Here, "Type" (*linga*) means "variation in appearance",
"Differ mutually"; is different from one another.

In these verses the Master spoke of the generic order of trees, etc., and of animals. Such an "Order of Birth" obtains also among men. Men are also seen to be of different birth and breed, different clans, families and descent. But in this Sutta in order to eliminate the false notion that "the Brahmin is the best of all in the world" (the Brahmin, *i.e.* by birth only), he first shows the types, among the multitudes of human actions and efforts, are wrought by present actions (not merely by birth), and finally describes the ideal Brahmin. *Kamma* is shown, in this Sutta as the criterion of the inferiority or excellence of beings. It is *kamma* that distinguishes beings with respect to worth. Outward appearance is due to breed-variety in the parents. Born of bovine breed, one has the bovine shape and appearance; similarly as to horses. Hence in the Birth-Niyāma a different procedure is called for when treating of animals (*pāṇā*) as distinct from higher beings (*sattā*).

---

* Majjhima-Nikāya, ii. 32 (70th Sutta); Samyutta-Nikāya, ii. 28, etc; Anguttara-Nikāya, v. 184

II

OF THE TWO STANDARDS OF TRUTH

(*Dve saccāni*)*

Our task here is to define the two categories under which all truths may be included:-

(1) The Conventional (*Sammuti*): and (2) the Philosophic (*paramattha*)** standard.

(1) *Conventional Truths*.—By this is meant a truth or fact, generally received as such by the common consent of mankind. What are the modes of conventional expressions? These are "self", "soul", "being", "person" woman, man, body, head, hand, leg, hair, of the head, down on the body, nails, teeth, skin, flesh, nerves, sinews, bone, etc.; the names of such external objects as tree, creeper, shrub, house, chariot, carriage, bed, seat, etc.

None of these are names of such "really existent" *dhammas* (facts, phenomena, attributes) as mind, contact, extension, cohesion, etc. They are all names which denote as well as connote only some physical appearance and its persistence as such. These names and their connotation, therefore, having but a conventional significance, are called modes of conventional expression *i.e.* terms in common use.

What constitutes the achievement or predication of Conventional Truth? "The self is (exists)"; "the living soul is"; "a being is"; "the person is"; etc. By adopting such words in common use a man becomes a conventional truth-speaker. And these are to be regarded as a correct mode of stating such truth. Why? Because otherwise constant disputes would result from want of a common language and common notions.

---

* This is placed in the author's MS. as No.4. but I have translated it before the others, because the two standards are referred to in Exposition I-Tr.

** Literally, having the supreme or ultimate matter.—Ed.

This is what is termed "Conventional Truth".

(2) *Philosophic Truth* -This is a fact or truth recognise from the philosophic point of view. What are the modes of philosophic expression? These are "mind", "mental factor", "matter," "Nibbāna," "aggregates", "sense-sphere", "elements", and so on.

These are not merely common or collective names, but imply something which really as such (*sabhāvato*), exists. These are called the modes of "highest", or "ultimate matters", inasmuch as any import beyond that which they possess is inconceivable.

What constitutes the achievement or predication of philosophic truth? "Consciousness exists"; "contact exists"; "feeling exists"; "extended quality exists"; "cohesion exists"; "Nibbāna exists"; and so on.

By expressing things as they exist in reality, a man is a Truth-speaker.* Such speech is also to be regarded as a correct mode of stating truth. Why? Because it helps us to avoid falling into the errors of recognition, sense-consciousness and illusory opinions.

This is what is termed "Philosophic Truth". It should be noted in this connexion that "Conventional Truth" provides a safeguard against falsehood, and "Philosophic Truth" guards against hallucination. Thus when a man, from, the conventional point of view, states, "The self, the soul, the being, the person exists", etc, he is not to be considered as uttering falsehoods, whether the *import* of what he affirms is really true or not, whether it rests upon valid speculation or self.** Why? Because, in such a case, there is no fraudulent motive. But it comes within the province of hallucinations. Why? Because in these cases the things that are of the nature of "not self" are taken as of "self". and stated as such. From the philosophical

---

* Saccavād, applied par excellence to the Buddha. Cf. Pss. of the Sisters, 121 nl, and elsewhere.

** Attā, Sankrit atman. On the implications in this term, see Exposition I.

point of view there is nothing of "self". There are only *dhammas*. And none of these is of the nature of "self", They are, on the contrary, of the nature of "notself", etc. And when a man speaks like this his words show neither falsehood nor hallucination. So we read in the Pāli texts: "These, Bhikkhus, are the four cases of hallucination. What are the four? The impermanent is taken as permanent." This is the first point involved in hallucinations of recognition, sense-consciousness and illusory opinion. "That which is ill is taken as weal. That which is not-self is taken as self. The ugly and offensive is taken as beautiful and beneficial." These are the remaining three cases of the hallucinations of recognition, sense-consciousness and illusory opinion.

Here the expression "The Impermanent" implies the psychological and physical facts and conditions that are summed up in the term "name-and-form",* and which are by nature impermanent. The expression "that which is ill" implies the facts of common experience that are categorised under the "Truth regarding Ill." The expression "the not-self" implies all that which is of the nature of "not-self". And the expression "the ugly and offensive" implies the psycho-physical conditions that fall under "the Truth regarding Ill" and are, therefore *a fortiori* considered to be "ugly and offensive".

By viewing "name and form" in the light of "being", "person", a man takes what is impermanent as permanent. Why? Because "being" or "person" is nothing but a concept. And a concept, as we know, has not the attribute of passing away or moving about.

On the other hand, when it is said that a being, on coming into a form of existence, is himself born, that at the end of life he himself dies, that even before he took on to himself the present form

---

* Approximately equal in sense to mind and body.-Ed.

of existence, he had come from this or that form of first existence, and that after death he would be re-born into this or that form of future existence, it shows that the being is viewed as engaged in "going".

It is for these reasons that, by viewing "name and form" in the light of "being", "person", a man takes what is impermanent as permanent.

By holding dear and agreeable that which is merely a mental and bodily phenomenon liable to the facts of misery, a man takes that which is ill as weal, that which is ugly and offensive as beautiful and beneficial.

"Being" is a mere "concept". There is no corresponding thing in Nature. When such a really non-existent is regarded as really existent, the result thereof is that mere name and form is made the essence of a being. And by holding that it is the self of a being; not only that, the being himself, a man takes what is not self as self.

It is said that a man sees objects through his eyes. Here seeing means visual cognition. The gaze is fixed upon a material form as the object of that cognition. And the form is a visible and tangible phenomenon, and neither the being nor the person. A man having seen such a form, contemplates it in his mind as a being, a woman, a head, a face, a tree, a chariot, a carriage.* This is the error of cognitive consciousness originating from seeing. A similar explanation can hold true of such an error as originates from hearing etc. But the question as to the error that originates from the mind co-ordinating sensations is rather intricate, though of pressing importance.

---

* "They (i.e, the surface view of sense perception) do not bring us to understand the true underlying principle or law; they: they rather disguise that from us. It is perhaps not too much to say that the senses tend to give us the notion of the fixity of things, and therefore to hide the truth that the law of all things is change: there is no permanence in things save only-the law of all change."-Heraclitus.

According as an object is discerned by the mind, it is marked, or fixed by recognition. Later on it may cause bewilderment and confusion. This is what is called the hallucination of recognition.

According as a man apprehends a thing through the understanding, he speculates upon it:—"Beings, etc., have a self," "It is like this and that", "There is a living soul." "It is such and such". This is what is termed the hallucination of illusory opinion.

In the Pāli texts the hallucination of recognition as being very obvious is mentioned first. But it may follow the hallucination of opinion. And these three forms of hallucination are rooted in "ignorance", that is to say, they originate from it. Of these, the first two forms of hallucination have a bearing upon the immoral type of worldly consciousness. Craving, conceit, and false notions spring from them. By taking his stand upon philosophical truth, a man can discern the nature of hallucinations; and having ascertained what that is he can give them up for ever.

" Householder, to bring about life in the heaven-worlds, it is of no use for an Ariyan disciple, yearning for heaven, either to pray for it or to think much of it; the steps that lead to heaven must be stepped by the Ariyan disciple, and when those steps are stepped by him, they lead to the winning of heaven, and he becomes a winner of the heaven-worlds."

Anguttara-Nikāya, The Book of the Fives, iii (43)

EXPOSITIONS

III

Of Great Periods of Time

We shall now expound our system of the five time-periods called *kappas*. They are distinguished as (1) a great *kappa*, a cycle or aeon; (2) an incalculable *kappa*, four going to each great *kappa*; (3) an included *kappa*, falling within one of the preceding; (4) a life-*kappa*, or one life-span of any given being; and (5) a cataclysm-*kappa*, or age of doom.

(1) A "*great kappa*". - This is a notion of a given time historically cut off, so to speak, and divided into some periods in which many events happen (in a certain order, and which repeat themselves). It would follow from this that a "*great kappa*" is but a notion of time itself. To a *kappa* as such is given the name "great" on the ground of its having been conceived as the greatest in duration. How long, then, is the duration of a great *kappa*?

In order to form an idea of its duration, let us imagine a mountain, which is a single cube of rock, one league^{*} in length, in breadth, and in height. If a person were to flick it with a piece of cloth once at the lapse of every hundred years, the time that such a mountain would require to be completely worn away would not be long in duration as is a great *kappa*.^{**}

---

* A yojana, a classical division of length, a distance of about seven miles.

** Just as if, brother, there were a mighty mountain crag, four leagues in length, breadth, and height, without a crack or cranny, not hollowed out, one solid mass of rock, and a man should come at the end of every century, and with a fine cloth of Banaras should once on each occasion stroke that rock: sooner, brother, would that mighty mountain crag be worn away by this method, sooner be used up, than the aeon.

Thus long, brother, is the aeon: of aeons thus long many an aeon has passed away, many a hundred aeons, many a thousand aeons, many a hundred thousand aeons.

How long in duration has been the succession of great *kappa* in the past?

It is said in the text: "Undetermined, Bhikkhus, is the beginning of this world: the past extremity (*pubbakoti*) as to the running on of beings in rebirths under the hindrance of ignorance and bonds of craving is not manifest."^{*}

Here the Pāli word for "undetermined" is *anamata*, which is the same as *a-mata*, the syllable *an* being euphonic, *Amata* means that which is unknown, unascertained. So it was said: "the past extremity" (or beginning) is not ascertainable by calculation. Or, it may perhaps mean that which, like the "eelwriggling" of the Sophists,^{**} sets itself no limit.

In turning back to the proposition "the past extremity....is not manifest," it is indeed suggested that here the words, "is not manifest" mean "does not exist" in the same way as, in the passage, "If there be, Ānanda, no birth, are old age and death manifested? Verily they are not. venerable sir";^{***} the word "manifest" means "exist", and "not manifest" means "does not exist".

Whether the one or the other be meant, we may conclude that the proposition "the past extremity.... is not manifest," means that the past extremity as to the succession of great *kappas* in general does not exist, while taking *akappa* in particular, this may be said to have its beginning, its middle, and its end.

Those who fancy that there was actually a past extremity to the succession of all great *kappas* in general have certainly no other reason for it than their own fanciful thinking. Those who reject the Ariyan mode of interpretation called "The Theory of Causation,"

* Samyutta-Nikāya, ii, 178.

** Dialogues of the Buddha, i, 39f.

*** Op. cit, ii.,52.

commit themselves to the error of the assumption of the uncaused, or to that of Theism.

So much as to the nature and extent of a great *kappa*.

(2) *Incalculable Epochs*.—Such is the name of a *kappa* that is not capable of being definitively enumerated, enumerated even by taking hundreds of thousands of years as a unit. These are four kinds:-

- (i) The Enveloping Epoch;
- (ii) The Enveloped Epoch;
- (iii) The Developing Epoch;
- (iv) The Developed Epoch.

It is written in the *Anguttara-Nikāya* (iv., 156; or vol. ii., 142): "These are the four incalculable epochs....(*They are enumerated as above.*) The epoch, Bhikkhus, when there is a cosmic envelopment, is not easy to reckon as so many years, centuries, tens or hundreds of centuries." Here "the Enveloped" is that which relapses, is destroyed. The worldsystem having once relapsed, while the worlstuff remains in a state of dissolution, it is said to remain enveloped. "The Developing Epoch" is a period of restoration, of evolution. Having once been reinstated, while the world-system continues to be in that state, it is said to be Developed.*

Of these epochs, again, the first is distinguished as of three kinds:-

* The translator had selected "Re-absorbed", "Re-evolved", and "Persisting as such". The Pāli is literally "rolling together" and "unrolling":—*Sam-vatta*, *vi-vatta*, the Indo-Aryan root being war, wart. Cf. our "-vert" ad-,in-vert &c.). I have substituted Leibniz's "envelopments, developments" as being an interesting approximate coincidence in Eastern or Western terminology. The "rolling together" is a lurid idea that has also shaped itself in the Christian poetic fancy, namely, in the verse of the *Dies ira*

When shrivelling like a parched scroll,
The flaming heavens together roll.....

Mrs. Rhys Davids.

That which is brought to pass by heat,
i.e., by the action of fire;
 That which is brought to pass by water,
i.e., by the action of a deluge; and
 That which is brought to pass by wind,
i.e., by raging storms that hurl a way
 a world-system.

In the event of the first type of Envelopment fire consumes the realm of matter, both in the lower material heavens and everything that is below. In the event of the second type of Envelopment, water submerges the realm of matter in the next higher material heavens, together with all that is below: and in the event of the third type of Envelopment, wind unhinges the realm of matter in the highest material heavens, together with all that is below.

It should be noted now that four incalculable epochs are together equal to a great *kappa*. Hence when we speak of an incalculable period, we should understand thereby just one-fourth of a great *kappa*.

It is not for us to speculate whence come those three great destructive agencies. Suffice it for us that we live in a universe of a certain configuration, and that everywhere we discern the agency of fire, water and wind. When, for instance, fire burns one house its flame strikes on to another, and burns that too. While the flame is yet in the second house, it causes the element of heat to grow up in yet another house and burn it. Evidently in the last case the flame of the second house does not directly burn the third one. This remark holds true of all. Thus it would follow from this that this broad earth and universe are ever filled with those elements which are ever finding opportunity of transforming and disturbing them. And whenever they obtain adequate opportunity, they destroy the earth, just as fire can destroy this or that mountain, in which it resides. There is no question of agencies passing over into the universe, but only of series of internecine concussions and counteractions.

(3) *An Included Era*.—This denotes a *kappa* which appears to fall within one of the incalculable epochs, called the Developed. In the beginning of an incalculable epoch men live to an exceedingly great age. This state of things exists until subsequently, as the conditions of immorality develop, their lifeterm decreases by degrees through a succession of many hundreds of thousands of such periods, till it reaches the minimum of ten years. From this again with the conditions of morality developing among them, their life-term goes on increasing and increasing till at last it regains the maximum of exceeding longevity. This is what is termed an included era. Of such eras sixty-four are together equal in duration to one incalculable period:—so it is said in the Commentaries.

If that be so, the length of an included era can only be decided by a knowledge of the duration of an incalculable epoch. And we may add that, if a man were to count the numbers of years by grains of sand, picked up one by one from one league of the Ganges, the sands would be exhausted sooner than the years of one included era were all counted.

(4) *life-spans*.—When we say, "Through a succession of many hundreds of thousands of life-spans," we mean the life-span of men. There is no definite term of life as regards brutes, "Petas," demons, infernal beings, and earthly gods. Among the higher grades of celestial beings, the life-span of the twenty Brahma-worlds is different in each case.

(5) *Ages of Doom or Cataclysm*.—In the world of men, events happen at times that affect human life and are termed disasters. These are of three kinds: war, famine, and pestilence. We read in our texts: "A Brahman said to the Blessed One: "I have heard it said, venerable Gotama, of the Brahmans of old, of teachers, and the teachers of teachers, that in former days this world was.... pervaded by men: within 'the flight of a cock' were situated the villages, the inhabited districts, and the royal capitals. Now what is the cause,

what is the reason that, at the present time, the numbers of men have dwindled, so that their paucity in numbers is apparent, and that villages appear to be no villages, towns appear to be no towns, and inhabited countries appear to be uninhabited?

"The Blessed One said: 'Now Brahman. because men are attached to immoral passions, overpowered by lawless greed, and victims to false ideals, they with sharp weapons kill one another. This verily is the cause, this is the reason why the numbers of men have now dwindled, so that their paucity in numbers is apparent. And furthermore. Brahman, for them who are grown morally debauched, the sky does not pour down sufficient rain, the result of which is the outbreak of famine, on account of which many people die.

"And yet again, Brahman, for men who are grown morally debauched the Yakkhas let loose ferocious non-human pests, in consequence of which many people die."*

Here the expression "within the flight of a cock" signified that villages and towns were so closely connected that cocks might leap from the boundary of one and alight near that of another..... "Victims to false ideals" means that they have given themselves up to false ideals and ceremonies, by which are meant covetousness, ill-will, as well as various sacrifices accompanied with the slaughter of animals.

"Many people die" implied that, at times, in consequence of some matter of administration, or from atrocities perpetrated by thieves, etc., a commotion arises in the country, many people lose their lives, many properties and means of sustenance are destroyed, and many villages, districts, towns and royal capitals are on that account burnt by fire. And this sort of fear arises sometimes every three years, sometimes every five or six years, sometimes every ten or twelve years. Then comes a time when war breaks out between one country

---

* Anguttara-Nikāya, iii, 56, or vol., i., 159 f

and another, between one kingdom and another, and many people die in consequence. This is called a "doom-era" of anarchy and war.

"The Yakkhas" meant the commading beings, placed by the four great rulers of the four cardinal points as commanders of such beings. "The ferocious" meant wicked, savage, non-human beings, devils and goblins of terrestrial, aquatic and ethereal origins.

"In consequence of which many people die" means that the non-human pests, having got the opportunity came upon the walks of man in many hundreds and thousands, from seas or forests, They having caused many diseases to prevail and to seize upon the living bodies, devoured fat and blood. Hence they are designated as "blood-sucking" and "blood-thirsty". If they failed to seize upon men, they were said to devour fat and blood of cows and buffaloes, goats and sheep, When this kind of pestilence prevailed once in a country, it prevailed there even for six or seven years, causing enormous mortality among the young in men and beasts. The remedies used for such a pestilence were the potent formulas of spells and incantations, or offerings to the Yakkhas. In this connenction might be cited the story of Sakabodhiraja of Ceylon, in the book of the Great Chronicle.*

This is called the domful period of pestilence. Many other types of eras of doom also appear in this world. We have been taught, for instance, that in former days, through demoniac agency, the kingdoms of Dandaka, Majjha, Kalinga and Mūtanga ceased to be kingdoms. Even in these days, in countries, towns and villages. where destruction of life goes on on a large scale, many creatures meet with death from great earthquakes or from great tidal waves, or from hurricanes, from floods of rain, from volcanic eruptions, from shipwrecks.

When do these three eras of disaster mainly come to pass? From the time when the life-span of men is five hundred years. We

---

* The Mahāvamsa P.t.s, translation, p. 260 f.

read in the Cakkavatti Sutta: * " Upon men who live to an age of five hundred years, Bhikkhus, three things come to full florescence: unrighteous passions, lawless greed and false ideals."

IV OF THINGS NOT WITHIN THE RANGE OF THOUGHT (*Acinteyyāni*)

These we hold to be four in number, the range of a Buddha, the range of *iddhi*, or supernormal power, the nature of the result of action (*kamma*), the origin and reality of the world.

As it is said in the texts: "There are four things which are no within the range of thought, which should not be thought about, thinking upon which tends to unhinge the mind and injure the system, namely, the range of a Buddha, the Jhāna-range of one in Jhāna for mystic rapture, the result of *kamma* and thinking of the world.'**

Here 'things not within the range of thought' means 'which cannot be thought about by average folk; things that lie beyond their intellectual ability, and with which it is therefore not meet they should occupy their thoughts.' By 'thinking upon which' we mean endeavouring strenuously to grasp, with the determination; 'Whether I am far removed from, or stand near to the matters belonging to Ariyans, to saintly persons, I will realise these for and by myself, solely by my own intellectual insight.' 'To unhinge the mind'-to bring about loss of mental balance. 'Injure'-to cause mental misery. '*Jhāna*-range' we have called 'range of *iddhi*,'

---

* *Dīgha-Nikāya*, iii., 70

** *Anguttara-Nikāya*, iv., "Apannakavagga" (vol. ii., p.80)

The range of a Buddha

These are the fourfold assurance, the six modes of super-intellect and the ten powers. The only adequate criterion of these attainments is the insight of a Buddha himself, not that of eminent followers, or of other beings human or celestial fit to rank beside them. As to the nature of those powers they should be studied in the testimony of the Buddhas. In so doing a disciple can fulfil his duty; otherwise his efforts are but misdirected, and would tend to his ruin; or, as it is said, 'unhinge the mind and injure the system.'

This would hold true for other inquirers, intelligent yet not adherents.

If this criterion be admitted, the further question arises; 'How can one who is a Buddha, *i.e.*, "Awakened", Enlightened, Omniscient-be known to be such?' The reply is: 'By the vastness of His intellect: in other words, by omniscience.' But how can omniscience be known? By the contents of His teaching. And by His teaching (in the case of the Buddha Gotama) we mean the eighty-four thousand *dharmas* constituting the body of His doctrine.* It is by the possession of this intellectual superiority (*buddhi-mahatta*) that a person becomes "Buddha"; it is not only by possessing supernormal gifts as such that he can attain to a state of perfection. A Buddha of a truth becomes a true saviour of multitudes in virtue of His greatness in merit, in morals. in power of concentration, in supernormal power, in intellectual endowment-in all of these qualities.

If it be insisted on the contrary that it is by virtue of mere supernormal faculties that a Buddha becomes a true saviour, our contention is that should a man, himself blinded by the supernormal faculty in matters which can only be illumined by intellect, right understanding, try to save many, it would do many foolish people great harm. Indeed, in the absence of genuine intellect, the

---

* See Psa Psāms of the Brethren, Ānanda's verses, verse 1024

supernormal faculty, whether small or great, serves as an instrument by which to practise the art of cunning, crafty talk and deception. Those who attach weight to supernormal faculty as such are as children, while those who attach weight to intellect are wise indeed. This truth is brought out in the section called "Sila", of the *Dīgha- Nikāya*, in the Kevatta-sutta.*

Here one might object by saying that, for that matter, superiority of intellect should be the same as superiority as to supernormal faculty. If so, our reply to him would be that should a being be capable of doing all possible good to the world by virtue of his superiority as to supernormal faculty, it would follow from this that, in his case, there is no duty to carry out in the moral kingdom, by virtue of his capacity for teaching. If so, it would further follow that in his case there is also no duty to perform by virtue of his superior intellect. If this is so, it should further be inferred that, in his religion, the functions of teaching and of intellect are far to seek.

Concerning this statement, that by virtue of his superiority in supernormal faculty a man is capable of doing all possible good to the world- 'is capable' means of course a public, well-attested capacity, visible at any time no less than moon or sun in the sky. Otherwise the foolish person who draws conclusions from the loud-voiced professions of impostors gaining their living by such cunning and crafty talk, will in the end find himself sprawling in empty space under the delusion that he is on broad earth. But superiority of intellect can be absolutely relied upon, and he who, in great and profound matters, does not seek it is foolish both by nature and in the eyes of the world.

The range of iddhi

By *iddhi* we understand supernormal faculties developed by special exercises. In ancient days, when life was long, recluses

---

* Dialogues of the Buddha, i.,276f.

and brahmans outside the pale of Buddhism reckoned five kinds:-(i.) supernormal will-power (*iddhividhābhiññā*); (ii.) hyperaesthesia of sight; (iii.) hyperaesthesia of hearing; (iv.) discerning the thought of another (thought-reading, telepathy); (v.) hypermnesia, or reminiscence of one's own past history. These five, together with the insight known as the conviction of one's self being free from the four "intoxicants" (*āsava-kkhayābhiññā*) are recognised among the disciples of the Buddha as six kinds of supernormal faculties as such.

By supernormal powers of will, recluses and brahmans claimed to go to the worlds of gods and Brahmās above, to the infernal regions below, and even beyond the limit of the farthest zone of the world-systems.

By supernormal powers of sight and hearing they, standing here, could see objects and hear sounds there, at distant places.

By supernormal powers of thought they could read thoughts, and by supernormal powers of hypermnesia they could recollect events that happened in the past, many hundreds of births ago, even many periods of envelopment and development of the world system.

While going above, below or about, they thus began to observe: 'In travelling in this manner, in a single moment we have measured so many leagues.' In so doing various configurations and many leagues in the systems of the world, in the course of a cosmic epoch would become visible. Having realised through this the perniciousness of sensual desires, they renounced the world, became dwellers in the woods, practised meanwhile such things as meditation on the nature of material things and cultivation of the divine Brahma-life-of good-will, compassion, appreciation and equanimity-by which a man can attain to the Brahma-world, and mastered five supernormal powers. From that time on they had nothing further to do for themselves. At this stage they, while living in this world, sought for many hundreds, many thousands, many hundreds of thousands of years to do good to the world. In so doing there would be

revealed to them very many kinds of various arts and sciences.

As to these recluses and Brahmans we are told in the Brahmajāla-sutta^{*}: "There are some recluses and Brahmans who theorise with regard to what was before the aeons of time, and who speculate on what will be after the aeons of time, etc."^{**} From this we can see that their speculations did not come into the range of their fivefold *iddhi*. Hence as to a matter within the range of their *iddhi* their knowledge, and not that of average men was to be regarded as the true measure. And it was the business of the latter to learn to comprehend those points as they were given by those recluses and Brahmans. As it is said in the Dasavatthuka-sammā-diṭṭhi: ^{***} "There are in the world recluses and Brahmans who, being in the right path, having made progress by right methods, have discerned and realised the nature of this world as well as of the world beyond, and declare what they know."

Here one might say: 'I do not believe that there are recluses and Brahmans who have possessed such great supernormal powers. Why? Because now for certain no such men are ever to be seen or heard of in the world.'

You are right in saying. 'now for certain no such men are ever to be seen.' The reason is that now you are born too late, and in the closing part of a period of decadence. This is also true that you say: 'no such men are to be heard of.' The reason is that you are born rather too late in a non-Noble land, far removed from religions and texts coming down in unbroken succession from the beginning of an aeon. But you should investigate the matter thus: In former days this world was exceedingly rich in all respects; men lived to a very

---

* Dialogues of the Buddha, i., No.1

** Ibid., p. 52

*** A tenfold exposition of Sammādiṭṭhi "right view", in the "Mahā-cattārīsaka Sutta," Majjhīma-Nikāya, No. 117.

great age, even past reckoning was one span of life. What then might not this world of men have been like in those days'? To what can we of today liken the saints and recluses of those times?'

The nature of the result of action (kamma)

This is of two kinds: that which takes effect in the life-experience of an individual, and that which comes about afterwards in a life beyond. Here "result"* is that which matures, that is to say, bears fruit, secures a distinct end. For instance when a man, having earned a *kahāpana* (old Indian coin) by some job he has done, enjoys thereby things that he desires, it is then, and then only that his work secures a distinct end, that is, reaches the object sought by the labourer. In the same way is the point in question to be viewed. Carried once into effect an action** runs its course as such, and as long as it does not mature, so long it cannot be said to have reached its distinct end. Its sequence may run through hundreds of thousands of periods, Thus does a powerful *kamma* of immoral nature secure its distinct end in states of woe, and thus does a powerful *kamma* of moral nature become effective in lives of bliss.

Again, the result of *kamma* is taken to be twofold: as *drifting*, affecting the individual, and as *overflowing*, affecting others. Of these the former implies prosperity, or adversity experienced by a man in this or that existence as an individual being, in consequence of his meritorious or demeritorious deeds. Under this aspect the result of *kamma* affects the doer of the deed only. But in his existence as an individual being" owing to the heat and power of his

---

* This is not to say that such men do not exist in the world today. They can and do exist! Not only that, the possibility exists for *you* to reach the Spheres of Attainment; and realisation for yourself is, after all, the only valid thing.

** Readers should note that kamma means literally action, act, deed. Thus 'job' is literally hattha kamma, hand-action, manual-labour.

kamma promoting his happiness, or causing him misery, there arise conditions of prosperity, or adversity, with respect to persons other than himself. This is called the overflow of the result of *kamma*. Under this aspect the result of his *kamma* is shared by others.

The drifting course of the result of *kamma* may be illustrated by the prosperity of King Mahāsudassana's life in the Mahāsudassana - sutta^{*}. Moreover, owing to the power of the meritorious deeds of the king, various conditions of prosperity in the lives of other persons arose, some together with his own condition, some coming from this or that source. This may be taken as an illustration of the overflowing course of the result of *kamma*. It may even promote the happiness of the inhabitants of other continents.^{**}

As regards evil deeds, the story in which the whole kingdom was ruined in consequence of the overflowing course of King Nālikera's act, persecuting five hundred sages,^{***} and such other stories may be related.

Again, it is written; 'A person, Bhikkhus, may be so born as to promote the wellbeing of many men, the happiness of many men, the interests of many men, the well-being and happiness of many gods and men. A person, Bhikkhus, may be so born as to increase the ill of many men, the misery of many men, the ruin of many men, the ill and misery of many gods and men.'^{****}

It not only affects beings, animals as well as men, but it also permeates the realm of space, and the whole organic world. Thus we read in our texts:-

---

* Dialogues of the Buddha, ii, No,xvii., Buddhist Suttas (Sacred Books of the East).

** Dīpa. This may conceivably mean "worlds".

*** Jātaka (transl.) v., pp. 72.76

**** Anguttara, i.,p.33

'It is the rule, Bhikkhus, that when the Bodhisatta having fallen from the Tusita-heaven enters his mother's womb, then there appears throughout this world including the celestial worlds, an infinitely splendid radiance surpassing in splendour the divine radiance of gods, and then the ten thousand world-systems tremble, shake and quake.'^{*} Such is the overflowing result of a Bodhisat's acts of fulfilling many perfections.

When men become exceedingly sinful in thought and deed, all the overfoowing course of their *kamma* rushes from this extensive earth up to the orbits of moon, sun and stars, agonising even the whole realm of space, and the whole organic world of trees, etc; undermining by degress the cause of prosperity and strengthening that of adversity. It is then that the life-span, beauty and health of men, inhabiting and living in both of these worlds, undergo diminution.

Nowadays men and trees appear exceedingly small. But we are told, in the *Buddhavamsa*, that, in the days of longevity. the body of a Buddha was eighty cubits in length, while according to the Sixth Book of the Anguttara the height was ninety cubits. The Dhammikavagga^{**} tells us that in ancient times the King Korabya of the Kingdom of the Kurus had a banyan tree, named Suppatitṭha, twelve leagues in circumference, its fruits of the size of big rice-jars....

When men become virtuous in thought and deed, it has been similarly declared how the life-span of men goes on increasing. The whole of the Aggañña and Cakkavatti-suttas should be referred to in this connection.^{***} Again, in the Pattakammavagga, of the

---

* Dialogues, ii., 9.

** Ariguttara, iii., 369.

*** Dīgha-Nikāya, iii., Nos, xxvi., xxvii.

Anguttara-mikāya,^{*} we are told: 'At the time, Bhikkhus, when kings and their sons become unrighteous, unrighteous become also the Brahmans and house-holders, and the people who live in suburbs and countries, Then the moon, sun, stars and planets move irregularly, At the time, Bhikkhus, when kings and their sons become righteous, righteous become also the Brahmans and house-holders, etc. Then do moon, sun, stars and planets move regularly'. This is the overflowing consequence of the collective *kamma* of men. Such a consequence affects even the whole realm of space and the whole organic world.

It must be borne in mind that here by 'result *kamma*' is meant something 'born of the result of *kamma*'-for instance, the supernormal faculties, included under the category of things not within the range of thought, became possible through the *kamma* of past lives.

The faculties as such are of many kinds; each realm of beings having its own supernormal powers.

As regards the supernormal powers of the Brahma-gods we are informed, in the Sankhāruppatti-sutta,^{**} of the presence of one thousand to ten thousand Brahmās: that of these, one thousand Brahmās permeate one thousand world-systems with their radiance, two thousand Brahmās permeate two thousand world-systems, and so on. These are the Mahābrahmās living on the plane of the first stage of Jhāna-rapture. Now the gods and men who live beneath this plane imagine and recognise this or that Mahābrahmā to be the maker of the whole world, the lord of the whole world, omnipresent, immutable, eternal saviour of the world. It is said in the Mūla-pannāsa,^{***} the first sutta of the Majjhīma-nikāya: 'He (*i.e.*, an ordinary thinker

---

* Vol. ii, p. 74.f.

** Majjhīma-Nikāya, vol. iii., No. 120.

*** Majjhīma-Nikāya, first Sutta, called "Mūla-pariyāya", in the first fifty suttas called collectively Mūlapannāsa, or "Root-fifty".

who is not familiar with the Ariyan mode of thinking) apprehends Brahmā* as Brahmā. Having apprehended Brahmā as Brahmā, he fancies him to be the Brahmā, conceives attributes in the Brahmā, fancies that the world is from the Brahmā, imagines that the Brahmā, is his, and extols the Brahmā as such. What is the cause of it? I say, it is because this matter is not truly understood by him."

Here the meaning of 'apprehends Brahmā as Brahmā' is: he apprehends the god just as people commonly do in ordinary speech. And the phrase 'he fancies him to be the Brahmā' implies that he imagines him (*a*) according to his unregenerate desires, thinking: 'Lo! this Great Brahmā in all his beauty!' (*b*) according to his fancies as to values (*māna*), thinking: 'He is the supreme, the most high in the world;' (*c*) according to his speculative opinions, thinking: 'He is the unchangeable, immutable eternal, stable and enduring, for ever.'

The expression 'he conceives attributes in the Brahmā' implies that he conceives such and such light, and such splendour, such and such supernatural powers in him. The expression 'he fancies that the world is from the Brahmā' signifies that he thinks that this world is born of, *i.e.*, emanates from, this Brahmā, comes into existence only in relation to him. The expression 'imagines that the Brahmā is his' implies that he considers the Brahmā to be our master, lord, and refuge. 'Extols the Brahmā as such' means that he praises him by saying, 'Ah! how majestic is he! Ah! how powerful is he!' The expression 'Because this matter is not truly understood by him' means that it is not discerned by the threefold mode of discerning: In the first place he does not investigate it in the light of such an axiom of knowledge as the Brahmā as such does not exist, the only existing things are the psychical and physical facts and conditions classed as 'name-and-form', In the second place he does not investigate the matter by the light of higher reason, which judges the psychical and

---

* That long-lived being worshipped under many names as "The Creator" "Lord God Almighty" etc.

physical facts and conditions as such are by nature impermanent, involveills, and are accordingly not of the nature of soul or deity.

And in the third place he does not investigate the matter by the light of a felt necessity of abandoning, once for all, craving, imagined values, and false speculation which are rooted in erroneous apperception. These were indicated above in connection with our explanation of the expressions 'He apprehends', 'He fancies', 'He extols, ' This lack of knowledge, indeed, is the cause of his apprehending and imagining and praising after this sort

As regards the remaining faculties, such as those which are peculiar to the gods, etc. they are made manifest in the Deva, Sakka, Brahmā, Yakkha, Nāga, Supanna, and Lakkhaṇa Samyuttas (in the *Samyuttanikāya*), as well as in the *peta-vatthu* and other texts.

These faculties are not seldom found among men. But common people do not *know* and see them, although they are lodged in their own bodies. The reculuses and Brahmans of great supernormal power in the past, or those who cultivate occult lore, alone know and see them. Those supernormal faculties, born of the result of *kamma*, are outside the mental range of average folks and should not be studied.

Nevertheless these faculties are really common, speaking generally, to all beings. For all beings, during their continual journey in this endless series of lives, may travel from the nethermost purgatories to the topmost scale of existence, through all those that are intermediate. They may attain then to the state of gods, to that of Sakka, Brahmās, Mahābrahimās, and so on.. Again from this highest scale they may be reborn into the states of woe. He who is today the King of Gods, or a Brahmā,* endowed with majestic powers, may become tomorrow a dog or a hog, and so on in rotation.

---

* "God Almighty".

Other results of *kamma* not within the range of thought are such as come into effect among infra-human beings, Besides, in the bodies of men and of the brute creation there are physical conditions of the sense-faculties, resulting from past *kammās*. These, too, are of a nature not within the range of thought. For when in the case of a dead body, or a dead organ of sense, a man thinks 'I will bring it to life again!' he only runs the risk of losing his reason, or of ruining his health by his thoughts and efforts. And why? Because he is striving against the inexorable working of another's past deeds.

In the Mahāvagga-Samyutta, in the section dealing with the Four Truths, the ten speculative views, maintaining that the world is eternal, that it is not eternal, and so forth, are called technically "world-thought" (*lokocinto*). But here we are using the term in a more comprehensive sense for all world-lore to be found in ancient texts under various names, for cosmologies conceived by the recluses and Brahmans of supernormal powers, by their pupils and pupils of pupils, or by Atthaka, Vāmaka, and such other recluses and Brahmans. The Vedāngas, for instance, are said to be derived from, and dependent upon, the contents of the three Vedas of the Tri-Veda Brahmans. The sciences mean medical science. The mantras denote spells for conquering the earth winning wealth etc.,. "World-thought" is also applied to the manikā and Gandhārīcults, mentioned in the Kevaṭṭasutta. The Manikā-cult is like the 'supernormal thought called discerning the thought of another,' a telepathic device. And the Gandhārī-cult is like the 'supernormal powers of will,' a device for executing various feats of supernormal character, such as floating through the air, etc. The latter is manifold, viz., rootcult, incantatory, numerical, and metallic. The root-cult is that which is rendered effective through medicinal roots; the incantatory cult is that which is brought into play through formulas of spells; the numerical cult is that which is brought into play through eight and nine series of numbers; and the metallic cult is that which is brought into play by

means of metals like iron and mercury. And in the *patisambhidāmagga* we read: 'What are the feats of magic? A magician having cited his spells exhibits an elephant, a horse, a chariot, infantry, and various arrays of the army in the sky, in the firmament.' In the Upāli-sutta of the Majjhīma-paṇṇāsa we read; 'What do you think, householder? Is a recluse or a Brahman, who is endowed with supernormal faculty and has obtained mastery over will, able to reduce Nālandā to ashes by a single curse? He is able, venerable sir.'^{*}

Here the clause 'who is endowed with supernormal faculty' means one who is said to be gifted with synergic *iddhi* applied to thought about the external world.

Among the four matters not within the range of thought, the powers of a Buddha stand highest in rank, *iddhi* proper comes next, and the supernormal faculties born of the result of *kamma* come last. This beign the case, those who are in the higher worlds gifted with supernormal faculties born of the result of *kamma*., whether they are kings of gods or Mahābrahmās recognised as the supreme rulers of the world, become in the world of men attendants to Buddhas or their disciples, possessing majestic powers of intellect and will. And the same is the case with those recluses and Brahmans who are outside our religion, but have reached the climax of the supernormal faculties of gods in the higher world. Why? Because those faculties which result from *kamma* obtain among the beings of lower order. And secondly because they are equipped with the moral, reflective, and intellectual qualities that are extant amongst us.

Among witchcrafts concerned with mundane thoughts, those who attained to success were called Vijjandharas. The gods of lower orders and all demons and goblins served as messengers to the Vijjandharas. There were formulas of incantation and spells

---

* Majjhīma-Nikāya, i., 377.

which were very powerful. They served to crush those gods, demons, goblins, etc.

Men who have supernormal gifts are seen sometimes in our own country (Burma). They repair to a forest, and having handled regularly the occult formulas and prepared themselves for days and nights, and achieved success, many begin to tour in villages and districts. Wherever they go, they provide instantaneous relief to those who are ill and come to them for help. They also exhibit many other feats of wonderful magic, and account for this or that fateful event in the life of men. But the rulers prohibit these occult practices, fearing lest they might give rise to violent commotions in the country.

EXPOSITIONS

V.

OF THE THREE WORLDS.

Here we expound our system of the world under three headings.

- (1) Physical Universe,
- (2) Things, and
- (3) Being (*i.e.*, Person).

(1) By Physical Universe is meant the world conceived in spatial relation (*okāsa-loka*), —as something in which things and beings have their existence. Thus heaven is the physical universe as regards celestial beings, earth is the physical universe as regards men, brutes, and things in general; and purgatory is the physical universe as regards infernal beings. It comprises the great earth, the great ocean, the circumjacent mountains,* Mount Sineru in the centre, round which seven successive ranges of mountains intervened by

---

* CAkkavāḷa pabbata which forms the boundary of this word-system" is situated circumlittorally in the extreme part of this universe and it is said that the height is 82000 leagues.

the seven successive oceans of intense cold, the four great islands, many other smaller ones, and the six abodes of Devas, and the twenty abodes of Brahmās in vertical positions. such is termed one Spatial Universe or a Circular World-System (*Cakkavāḷa*). There are many other smaller world-systems innumerable in number in all the eight directions of the present one.

We also find in the *Tika-Anguttara* at the *Ānanda-vagga*, *the three kinds of World-System, namely: (1) Small-thousand-world-system (Cūḷasahassī) which comprises one thousand Cakkavāḷas, (2) Medium-thousand-world-system (Mojjhīmasahassī) which comprises one million Cakkavāḷas, (3) Great-thousand-world-system (Mahāsahassī) which comprises one billion Cakka vāḷas.*

There are also three other kinds of world system. (1) Ten-thousand-world system which is called the Realm of Existence (*jāti-khetta*) and it means the Realm in which the Buddhas appear and all the Devas and Brahmās appear and all the Devas and Brahmās therein form the audience of the Buddhas, (2) Great-thousand-world-system which is called the Realm of Influence (*Āṇākhetta*) and it means the Realm where the influence of the *Parittas** and the Buddhas pervade, and all the Devas and Brahmās therein accept it, (3) Infinite-world-system which is called the Realm of Object (*Visaya-khetta*) and it means the one which serves as the object of the Knowledge of the Buddhas.

There are three others also, (1) Sensual Plane (*Kāmadhātu*). (2) Material Plane (*Rūpadhātu*). (3) Immaterial Plane (*Arūpadhātu*). The first comprises eleven Realms of *Kāma*- the second sixteen of *Rūpa*, and the third four of *Arūpa*.

Four Stages are also expounded, (1) Sensual stage (*Kāma-bhūmi*). (2) Material-stage (*Rūpa-bhūmi*). (3) Immaterial-stage

---

* Parittas are the verses especially compiled for the promotion of protection and general prosperity, such as Ratana-Sutta-Paritta, Mettā-Sutta-Paritta, etc.

(Arūpa-bhūmi), (4) Transcendental-stage (*Lokuttara-bhūmi*). The first three respectively comprise the Realms of *Kāma*, *Rūpa*, and *Arūpa*; and the last comprises the four Noble Paths, the four Noble Fruits and Nibbāna, the Unconditioned.

(2) The term “Thing” is used in the sense of conditioned things in general (*sankhāra-loka*). Things in this sense include plants: trees, creepers, bushes, shrubs, etc; metals, such as gold, silver, etc.; in short, all the natural sources we draw from and enjoy; the objects fashioned there from by men, such as houses, chariots, carriages, etc.; and lastly, the things of intellectual creation, e.g., categories such as aggregates, senses, objects, etc.

(3) By beings (*satta*) or persons (*puggala*) we understand creatures generally:— internal beings animals, spirits, demons, men, gods and Brahmās, there are beings terrestrial, aquatic, and aerial, oviparous, viviparous, moisture-sprung, and beings reborn without earthly parentage; beings without feel, bipeds, quadruped, and beings with many feet, beings with form and being without form, beings having perception and beings having no perception and beings having neither-perception-nor-nonperception. The world of Space and the words of Creatures are both included among the world of Things, But the things when classified distinctly and separately under the names of Realm and Creature have special names assigned to them, such as the ‘World of Space’ and the ‘World of Creatures’.

We shall now explain the mode of existence (*sanṭhiti*) in the physical universe. According to our theory, earth rests on water beneath it, water rests on air, and air rests on open space (*ajaṭākāsa*). This open space is infinite below and on all sides, It is filled with air without motion, which supports the great volume of air (atmosphere) above it; this supports in its turn the great volume of water; and that supports this great earth. It is said in the text: ‘This great earth, Ānanda, is established on water, water is established on air, air on space. A time comes. Ānanda, when a mighty wind blows, This

blowing causes commotion in the water, and the waters being in commotion cause the earth to quake' (*Digha-Nikāya ii.*, 197; Dialogues *ii* 114).

Next we deal with the coming into being and the ceasing to be of the physical universe. The co-inherent quality of heat is the cause of birth, decay, and death of the physical universe, the cause of its origination and cessation. As it is said in the Pāli: "What is the element of heat? It is that which heats, that which causes things to decay, that which consumes, and that through which things reach an entire change". (*Majjhīma-Nikaya i.*, 188-422). Accordingly it is the co-inherent heat which is things ever causing co-existent things to burn, to decay, consuming them, changing them, and making them pass from one condition into another. The cold therm (*sīta-tejo*) also determines the same effects in these matters. And it is now not necessary to say anything of the hot-therm (*unha-tejo*). It is quite clear.

As it is said in the *Dhammasaṅgani* in the chapter of Matter: 'That which is the growth of sense spheres is the development of matter, and that which is the development of matter is the continuum of the same'. Birth may be classified into four divisions, birth, growth, development and continuum. Of these, birth means the first appearance of the conditioned things. Growth means the first start of development of appearing things. Development means the gradual extension of the developing things. Continuum* means the continuance of the developed and accumulated things. That is to say things continue in such quantity as they have developed and they neither increase nor decrease. After that, these matters, together with the element of fermenting heat (*jirāṇattho*) which causes the co-existent things to decay, gradually diminish at the stage of decay and disappear away at the final stage of death.

---

* It is better known as "inertia" in Physics.

The wold is considered by us as a system or order in which everything happens according to the laws of causality.* Because the great earth is being all the time heated, burnt, decayed, and matured by the twofold coexistent heat [I have elsewhere rendered it as cold-therm (*sīta-tejo*) and hot-therm *uṇha-tejo*], it cannot overcome the six stages, *i.e.*, birth, growth, development, continuum, decay, and death. So with the Mount Sineru, the circumjacent mountains, etc. Therefore in the Developen Epoch, all the earth, mountains etc, that come into being and appearance pass gradually from the beginning through the four stages, *i.e.*, birth, growth, development and continuum. that is to say, they rese, grow, develop and continue for a long time till at last they arrive at the stage of decay in which the influence of all the heat will over-rule all others. From that time onwards all the unessential things among them will at first be destroyed and the essential ones alone will remain. Then even the essentials will be consumed in the long run of process and only the more essential will remain. Thus continuing for an indefinite time, everything will at last arrive at the most extreme point of degree at which combustion may easily take place like gun powder, the munition of the king's army, which is apt to combust at the sudden contact with a spark of fire. Then this Developed Epoch will be destroyed by the action of fire in the manner said in the Satta Sūriya Sattanta. There it is said; 'just as, bhikkus there is no trace of ash nor of carbon pereptible, after the butter or the oil is burnt up, so also there, bhikkhus, will no trace of ash nor of carbon be discernible after the earth and Sineru, the king of mountains, have been burnt up. Thus, bhikkhus, all the conditions things are inconsistent and unstable. It is advisable, bhikkhus, to be disgusted with all the conditioned things, it is expedient to detach them, and it is suitable to break free of them. Here, who would know, who would believe that this great earth and

---

* Dhammatā, *i.e.*, dhamma-niyāma. The Manoratha-pūraṇi (Buddhaghosa's Commentary on the Ariguttara-Nikāya) explains the later term.

Sineru, the king of mountains will be burnt up, will be destroyed, will relapse into void, except those who have realised *Nibbāna*?"

It is said that the flames of the burning fire reach as far as the realms of Brahmā. This world-destructive fire burns up everything that exists between the mass of water below and the first realm of *Jhāna* above, without leaving a single atom of things behind. When the rock-earth (*sela-pathavī*) is burnt up there in its place only remain the caloric energies (*utu-dhātu*) which will again become the germinal status of the rock-earth. Similarly when the dust-earth (*painsu-pathavī*) is burnt up there also remain the caloric energies which will again become the germinal status of the dust-earth. So the caloric energies which are the remaining dynamics of fire fill up the whole sphere. And the fire itself is entirely extinguished away. It is the Enveloping Epoch. And the one that continues in and enveloping state as has been just explained, is called the Enveloped Epoch, the duration of each of these Epochs is equal to that of sixty four included Eras (*antara-kappa*). What has been now said is the exposition of the twofold Enveloping Epochs.

In the second epoch, these caloric energies are carried about by the excessively cold atmosphere and they remain in such condition as they have been, But when they arrive at the mature, proficient, and adaptable state for re-action, that is to say become hot, then they transform into rolling clouds laying in great heaps and volumes, After that they transform again into great epoch-reinstating rains and pour down all over the places where fire had burnt up in the Enveloping Epoch. The rain-drops coming into contact with very cool air, generally form into masses. And the water thus conglomerated slides into the infinite space as long as the air which is going to support the universe is not strong enough to do so. But as soon as the air below is capable to do so, it at once checks the fall of water and supports it. All the rain-water becomes implemental in the establishment of the new epoch. That is to say they form into

constituents of the universe such as rock, dust, water, etc. all these things occur according to the laws of caloric process (*utu-niyāma*) and are not created by any World-Lord. During the establishment of the constituents of the universe, the natural phenomenal process (*dhamma-niyāma*) plays an important part. By natural phenomenal process we mean the proportionate and disproportionated procedures (*sama-dhāraṇa*) and (*visamadhāraṇa*) of the elements of extension, etc. And again proportionate procedure should be understood as the natural process and disproportionated procedure as the unnatural process. Hence when the natural process goes on, the proportionate procedure takes place, and if the unnatural cause happens, the procedure becomes disproportional. Among the forms also, roundness is the natural form. Therefore through the proportionate procedure of elements, all the constituents of the universe establish in the round-about shape as if they were manufactured from machines. The great earth, the great ocean, the circumjacent mountains, Sinerun the central mountain, the glacial oceans (*sīta-samuddhā*) and *sītantarika* (glaciers in the hollows of mountains) and the circular ranges (*paribhanda-pabbata*) all establish in the round-about shapes. It is the contribution of natural phenomenal process.

Here indeed something should be said of the proportionate and disproportionated procedures of elements. Of the forms the height of a person is said to be proportional when it is equal to his own span just as a proportionate banyan tree whose height is equal to the diameter of its circumference, otherwise it is said to be disproportional. In short, the repletion of 32 marks of an eminent person (*mahā-purisa-lakkhaṇa*) is proportional and their deficiency is disproportional. Good-mindedness is proportional while evil-mindedness is disproportional. Of the forms other than those of living beings as trees, etc., the symmetry of some of the banyan trees is proportional and the reverse should be understood in the other way. It is also the same way with all the trees, stems, branches, small branches, sprouts,

leaves and fruits. In fact, all the infinite varieties of forms, etc, which appear in the world owe their causes entirely to the variation of elements. To have a full understanding of these procedures is within the province of the knowledge of infinite and various elements, of the Omniscient Ones. Those who do not know the various functions of elements look for the World-Lords. In fact there are no other World-Lords but elements and the word ‘World-Lord’ is merely the outcome of their fancy.

Now to return to our subject, among the caloric germs, some densely accumulated ones become rolls of cloud, other finely accumulated ones become volumes of water in their respective places. And through the influence of kamma of all creatures, there at the inception of the universe appear uninhabited abodes and celestial mansions for both men and devas and also lunar mansions, such as the mansions of the Moon and Sun. In the higher abodes of devas and in the first Jhāna planes there also appear uninhabited abodes and mansions for devas and Brahmās.

Here, the word “Suññāni” means having no owners, and the owners only come down from the higher planes of Brahmās after they have spent their life-terms there, and they occupy abodes earned by their past deeds. It is said in the Text: ‘In such period, bhikkhus, and for such immeasurable length of time, the world develops. And while it is developing, uninhabited mansions for Brahmās are established’.

Here also one should not display wonder how all these abodes and mansions come into existence from the caloric germs through the influence of kamma of the creatures. Among the three worlds, the world of beings is predominant and superior to the other two which are merely subservient to the former. This great earth forms itself for the sake of the creatures, so also Mount Sineru, etc. and therefore it is not necessary to expound why and how those mansions are established. Mind and its qualities (*citta-cetasika*) known as norm

which belongs only to the world of beings, are termed mental elements. they are very powerful, 'luminous and thrilling' and the fourfold unknowable springs out from them.

And at the time when men's life-span falls to a decad the influences of the good deeds done by the people who are frightened at the outbreak of the world-destroying wars, pervade the whole world and raise the life-span again to the innumerable age.

In the passage Through the influence of kamma of all the creatures, by "kamma it includes all the good deeds performed during the whole enveloping Epoch in order to reach the higher planes by all the creatures who are frightened at the destruction of the world, and also all those good deeds performed during the two innumerable kappas by those who are reborn in the Brahmā planes. Therefore one should not think as to how the formation and establishment of those abodes and mansions are brought about.*

These celestial mansions are made of, and decorated with, all kinds of gems but they are as light as the bodies of the celestial beings (*opapātika-stta*) and situated on the motionless air like the heaps of cloud in the sky. The mansions of the Moon and Sun and

---

* Ledi Sayadaw here intends to indicate the reinstatement of the developing Epoch or the reorganization of the new world with abodes of men and marvellous mansions for devas, by two causes, i.e, material cause and efficient cause. By the former he means the material or stuff out of which the world or the world of things organised. That which the material phenomena are put together in various and marvellous shapes, forms, and sizes. That is the mental force known as action or will or kamma. For instance, in the case of a house, the wood, iron and bricks of which it is built up are the material cause; and the carpenter who designs and builds it, is the efficient cause. Now the wood, etc, are comparable to the material cause of which the world is constituted: and the carpenter is comparable to the mental cause of which the world is constituted: and the carpenter is comparable to the mental force, the efficient cause by which it is designed.

some other lunar mansions, however, move about. How? There are two currents of wind in the sky. The one from Mount Sineru and its surrounding mountains blows out and the other from the circumjacent mountains blows in. These two currents of wind, coming into contact, form a great whirlwind and turn incessantly round Mount Sineru very swiftly, keeping it on the right. The lunar mansions are seen moving about as they are carried away by these encircling winds.* Some of them are light and some are lighter. Therefore slowness and swiftness of their movements are observed. The force of the two currents are proportional at one time and disproportional at another, and so we observe the different courses in which the mansions are carried away backward and forward by the encircling winds. Some of the planets and mansions of the celestial devas situated below the course of the wind do not move. What has been spoken of is the developint epoch.

From the appearance of the sun and moon to the beginning of the enveloping epoch is the fourth incalculable developed epoch and its duration may be calculated as equal to that of the sixty-four included eras. So much for the exposition on the two constructive epochs.

In this fourth developed epoch of the four incalculable ones, the greater is the vastness of the world-stuffs, the more will be the violence of the world-destructive-fire in the first enveloping epoch. And the greater is the violence of the world-destructive-fire, the more will be the immensity of caloric-stuffs, in the second enveloped epoch. And the more is the immensity of the caloric-stuffs, the greater will be the voluminousness of rain-water in the third developing epoch. Again the more is the voluminousness of rain-water, the greater will be the vastness of the world-stuffs in the fourth developed epoch. Indeed it goes on for ever in the same manner.

---

* The expanding Universe.

Without a known beginning, and without end, the world or physical universe continues the same whether World-Lords appear or not. Not made, not created by any such, not even a hundred, not even a thousand, not even a hundred thousand World-Lords would be able to remove it, By the law of heat, by the law of natural causation, the order of the physical universe is maintained.

The Organic World of Things. By this are implied trees, etc. The vegetable life is broadly distinguished into seedlings and growing plants. Here “*bījagama*” is the collective term of all the trees which are in the stage of seedlings, and “*bhūtagāmo*” is the collective term of all the trees which have passed the stage of seedlings and arrived at the stage of seedlings and arrived at the fully grown stage. Just as we have said in the exposition of Psychological Order that on account of the diversity of thoughts of the creatures, perception is diverse; on account of the diversity of perception, kamma is diverse; on account of the diversity of kamma the genus of the animal kingdom is diverse; and so it may also be maintained here that, on account of the diversities of thought perceptions and kammās of the creatures, the species of the seedlings are diverse; and on account of the diversity of the species of the seedling, the species of all the plants and trees are diverse. In the case of animals, the actual result (*makhga-phala*) is predominant, but here in the case of seedlings and plants the complementary result (*nisada-phala*) is predominant.

The term seed or germ (*bīja*), in its ordinary popular sense, implies various seeds—roots, and the rest as described before. In the higher sense, however, seed or germ is to be regarded as a form of heat—caloric energy (*utu*). If this is so, a mango-stone, which, in the former sense, is called a seed-proper, cannot, in the latter sense, constitute the whole seed. For in that one mango-stone there are these eight component elements (qualities primary and secondary): extension, cohesion, heat, motion, colour, odour, taste and nutrition. Of these, heat carries out the germinating function. Hence it alone is

radically entitled to the name of seed or germ. The remaining seven elements are complementary to heat; they do not directly perform the germinating function.

Moreover, the form of heat (or caloric energy—*utu*) which is specified above as seed of germ, is the same heat or energy in kind as that which is considered to be the germinating factor of the universe of a given period of time—an aeon. The germinal energy of seed could not bring its germinating function into play at the enveloping and enveloped epoch as it does not get any stimulus, but at the developed epoch it get stimulus from earth and water and brings forth its germinating function. Therefore, just as there are only asexual people of apparitional rebirth so long as there is no sex distinction among the world of men, so also there are not species of seedlings and plants so long as the five kinds of seeds do not appear, but they remain latent in the state of mere germs in the earth and water. And afterwards jambu-trees germinate from jambu-germs, mango-trees from mango-germs, and so on. But first of all there appears flavorsome earth (*rasa-pathavī*) spreading all over the surface of water. At that time the volumes of rain which fall down from the realm of Brahmā, first of all form themselves into rock-earth, Mount Sineru, surrounding mountains, circumjacent Mountains, and Himalayan Mountains, the other places are covered with water. And then, after a lapse of very long time, the flavorsome earth beomes hard, coarse and in-esculent. Then over this there forms a layer of earth (*bhūmi-papaṭika*). So it is said, ‘when the flavorsome earth disappears, a layer of earth deposes itself.’ This is the inception of earth. Ere long this layer of earth becomes hard and coarse and unsuitable for eating. Then from among the germs of seedlings and plants, sweet creepers (*padālatā*), rice, and paddy plants germinate. After that many different species of grass, trees, creepers, and shrubs are propagated from the germs. Later, when time passes on and evilthoughts and bad behaviour increase, the essence, the sap, the

taste and the nutritive properies in the trees dry up and vanish one after another. At that time the elements of germs conglomerate in their respective species. Thus the root-germs conglomerate in roots, and so on. From that time on wards, those trees which germinate from roots, grow only from roots and so with the rest. The functioning of the Caloric Order, Germinal Order, and Natural Phenomenal. Order by way of proportional and disproportional, upon the trees, etc, have been already mentioned in the foregoing pages. Here ends the exposition on the world of things.

The World of Beings (*satta-loka*). To understand the nature of life* of a *satta*— a being person, individual—is an exceedingly deep and difficult task. It lies at the basis, at the bottom of all philosophical speculations. We shall approach it from the two standards of truth: the conventional *sammuti* and the philosophi) (*paramattha*).*

By “a being conventional usage understands a *nāma-rūpa*—a compound organism—mental (*nāma*) and physical (*rūpa*). By this it means a certain appearance (*sannī.ṭhāna*) and a certain continuum (*santāna*), which it terms a being or person or individual.** Philosophic usage ses in “a being“ a mental and material phenomenon or datum (*nāmarūpa-dhamma*). For it the appearance and continuum are just a mental construction and its verbal experssion. But the phenomena of mind and matter, out of which beings are constructed, are the data or subject matter (*dhamma*) of philosophy. As if man having dug out clay should reduce it to powder, and by kneading that with water should make a jar. Jar, in that case, is the name given to the physical structure of the thing in question. While the powder or clay is the material or substance. This physical structure called jar appears only

---

* "Nature and life": in the author's original Pali "pavatti"; a staaple term in the dynamic philosophy of Buddhism, meaning on-rooling, or procedure.

** See Section II., "Of the Two Standards of Truth" p.6 of Vol. IV, No.1.

at the time when the potter shapes it in this particular fashion. When the jar is smashed to pieces, the structure to which the name “jar” was given disappears, while the powder of clay as material remains. Here the physical structure of the jar is comparable to the organic form of a being, the name “jar” to the name “being”, or “person”, the powdered clay, to the phenomena of mind, matter.

By “continuum”, or continuity in time, is generally understood the continued life of a being passing from one form of existence into another. But since this being is a mere concept of our mind, we cannot ascribe to the mental fiction the modes of physical origination and cessation. On the other hand, mind and matter, as real facts, can be conceived as springing into existence, and undergoing dissolution.

A being is said, from the conventional standpoint, to be born, to decay, to die, to fall from one state of existence and to be reborn into another. Taken in this sense, a being is born, during his whole life-term, just once at the time of birth and dies once for all at the time of death. Mind and matter on the contrary, come to birth, undergo decay, die and break down many hundreds of thousands of times, even in one day. Thus it should be explained. And it should also be clearly explained in the same manner according to the intellect and observation of others with regard to their own birth, decay and fall.

And just as conventional usage affirms that there is infinite space in the universe, so does philosophy maintain that space has no real existence,. But this “exists” of the one standard, “does not exist” of the other, present no genuine mutual antagonism. How is this? Because each statement is from a different standpoint.

Similarly by “a being” is implied some sort of individual consciousness and intelligence. That this exists and persists in transmigrating:- this is admitted as a truth from the conventional point of view. In Abhidhamma-knowledge, or philosophical truth, however, such a being is not recognized does not exist. Only mental and

material phenomena exist. And they do not persist in a series of transmigrations. They are perpetually dissolving, now here, now there. Yet here again between the “exist” and the “does not exist” there is not real antagonism,. How is this? Because of the distinction drawn between a being (conventional view) and a phenomenal compound of mind and matter (philosophical view).

If by adhering to the belief that a being persists in transmigration, we hold that mind and matter to be the same, then this is eternalist error (*sassatadiṭṭhi*). And if by adhering to the belief that mind and matter do not persist in transmigration, but break up and dissolve, now here now there, we come to hold that a being does the same, this is the annihilationist error (*unchedadiṭṭhi*). To maintain the eternalist view is to shut the gate of Nibbāna. How so? Because if mind and matter retransmigrate, then it is to be inferred that transmigration itself is eternal. And to maintain the annihilationist view is to shut the gate of heaven. How so? Because the working out of Kamma is thereby suspended. Moreover both of those views maintain that the living personality is a soul. And since the soul theory is at the root of all false opinions, we shall find ourselves lodged at that root. Wherefore, avoiding those two extreme views, and adopting the distinction in standpoints described above, let us stand holding open every gateway to heaven and to the final Release.

Of these two Truths, the coming into being of all beings should be spoken of by way of conventional truth. While the universe is developing, and after the empty mansions in the world of Brahmā (*i.e.*, the first realm of Brahmā) and in the six abodes of Devas are established, beings generally from the realm of *ābhassara* come down to be reborn in these places. Here some one would say, “Why are they generally reborn in the lower stages? As they have been there in the *Ābhassara* Brahma-Loka for so long is it not convenient to them to cultivate higher *Jhānas* and ascend generally the higher realms of Brahmā?” Thus it should be replied;

In the *Samacitta-Sutta*, *Anguttara-Nikāya*, vol. II, it is said that there are two kinds of beings, namely, a being with internal fetters, and a being with external fetters. Here the internal fetters are five in number: delusion of self (*sakkāya-diṭṭhi*), doubt (*vicikicchā*), adhesion to the efficacy of rites and ceremonies (*silabbataparāmāsa*), sensual desire (*kāmac-chanda*), and ill feeling (*vyāpāda*). They are also called downward-tending-fetters (*oram-bhāgiya*). The external fetters are also five in number: desire to be reborn in the Rūpa-loka (*rāparāga*), desire to be reborn in the *Arūpaloka* (*orūparāga*), pride (*māna*), quivering of thought (*uddhacca*), and nescience (*avijjā*). These are also called upward-tending-fetters (*uddhambhāgiya*). Here internal means the *Kāmaloka*, and external means the *Brahmaloka*. Why are they so called? It is because nearly all the beings are reborn in the *Kāmaloka* and very seldom do beings take rebirth in the *Brahmaloka*. And where there rebirth is most there lust for various objects is in great swarms. Therefore *Kāmaloka* is called “internal” of all the ordinary folks. *Brahmaloka* should be understood in the opposite way. In fact, all these beings are pleased with, gratified upon, and delighted in, the pleasurable things which are full to the brim in the *kāmaloka*, while there are none at all in the *Brahmaloka*. Why do they all get to the *Brahmaloka*? Because there is no abode at all below that when the world is destroyed. However, through the agitation of the downward-tending-fetters which have not yet been shattered, the beings in the *Brahmaloka* are always inclining to be back to *Kāmoloka*. For instance, when a town is disturbed and attacked, the people of the town take refuge in a big forest and stay there till peace is restored. Now the big forest is a very pleasant place, without any danger, and full of shade and water. But the people are always inclining to return to their town and they are not one moment happy however pleasant be the forest. Thus should be understood here also. Therefore the beings in the *Brahmaloka* descend generally to the *Kāmoloka* when the world re-establishes. When they

are reborn as men in the *Kāmaloka* their rebirth is at first apparitional. They are like the Brahmās. Everything is fulfilled at the instance of their wishes. They live at first upon jhānic interest (*jhānapīti*). Their bodies are luminous and brilliant. They live and walk in the sky. Their life-span is an incalculable one. And the rest, such as the decreasing and increasing of their life-span etc. should be understood as is said in the *Aggañña* and *Cokkavato* suttas.

EXPOSITION

VI

OF CAUSAL GENESIS.

From the standpoint of ultimate, or philosophic truth the order (or procedure, *pavatti*) in the world of rational individuals (*satta*) is by way of causal genesis. Hence we state the law of that order in terms of the formula called Causal Genesis (literally "happening-because-of": *paticca-samuppāda*):- Because of ignorance, actions; because of actions, consciousness; because of consciousness, mind-and-body; because of mind-and body, the six sense-spheres, (senses and objects); because of the six sense-spheres, contact; because of contact, feeling; because of feeling craving; because of craving, clinging; because of clinging, becoming; because of becoming, birth; because of birth, decay, death, sorrow, lamentation, pain, misery, and despair. This is the genetic process of the entire body of ill.

(1) Ignorance, nescience (*a-vijjā*), Let us here take the positive form, knowledge, first. Knowledge is cognising, knowing. Knowing what? The knowable. What is the knowable? Facts (called truth). What is truth, or fact? That which holds good at all times, and is a fact (*lit.*, has come to be), which is "thus" which is not "not-thus," is not other-wise and not self-contradictory, is called Truth. How many aspects (*vidha*) of truth are there? There are four:- the Fact itself, its Cause, its Cessation, the Means to its Cessation. For example, in the

Four Noble Truths concerning Suffering or Ill:- The Noble Fact of Ill, the Noble Fact of the Cause (or Genesis) of Ill, of the Cessation of Ill, of the Means (or Path) leading to the Cessation of Ill. "Noble" truth here is equivalent to immoveable (*achā/ā*) truth.*

Now, what is the fact of Ill? In the Paji we are told that the five aggregates, or the six organs sense are synonymous with the fact of Ill.* But why should the matter-group be comprised under the Noble Fact of Ill? Well, are not the factors of the body, even though the body be an angel's or a god's subject eventually to birth, decay, death, sorrow, mourning, pain, misery, and despair? Now this quality "subject to birth" includes liability to (re-) birth in purgatory, or as a beast, or in such evil planes of life as those of *Petas* or *Asuras*. It includes the being involved again and again in passions, in wrongdoing, in diseases and infirmities. Hence rebirth in any material shape is a state of perpetual peril and liability to suffering.

The second Noble Truth is described as the Cause, or Origin of Ill. Here by the word origin (*samudaya*) is implied, that which gives rise to, or develops Ill. What is that? Craving (*taṅgā*, or unregenerate desire). Whoso does not put away such desires begets and fosters all the ills characterising the life of a mental and bodily organism.

The fact of the cessation of Ill is known as the third Noble Truth. We conceive cessation as two-fold, namely, the cessation of what has already arisen, and the cessation of what has not yet arisen. When we include under cessation the cessation of cravings not yet actual, we are really referring to ills that are not yet felt, since cravings are their cause or root. Hence the task of making to cease is immediately concerned with cravings, not with suffering. And by cessation we mean not temporary removal, but final

---

* No etymology is here intended. It is simply a method of ancient edifying exegesis. - Ed.

non-reappearance, Of two men who each cut down a poisonous tree, only he who cuts away the root ensures the impossibility of re-growth.

In the fourth Noble Truth, again, the means or course referred to is inreality the Path leading to the cessation of Craving, and thus of Ill; of those ill, namely, associated as we saw, with mental and bodily organic life, Doctrinally, the Path generally denotes the Noble Eight-fold Path which consists of Right View, Right Resolve, Right Speech, Right Action, Right Livelihood, Right Effort, Right Contemplation, and Right Concentration.

These fall into three group; insight, concentrative practice, and moral conduct. Under insight come Right View and Right Resolve; in the moral group are Right Speech, Right Action, and Right Livelihood; and in the concentration-group are Right Effort, Right Contemplation and Right Concentration.

It is worthy of note that by the Path we understand, from another point of view, the carrying out of the act of (*pariññā*). The work of comprehension is three-fold, namely, penetrating insight into the nature of reality and laws of things; investigating comprehension of the three characteristic marks of phenomena; and the comprehension which abandons hallucinations attaching to things of temporal sequence thus inquired into. More strictly, the term Path is taken to signify the fullest exercise of the last-named work of comprehension. For it is through work of comprehension that we get rid, first, of belief in a soul; secondly, of inherent craving for sensuous pleasures; and thirdly, of inherent craving for rebirth.

Here it should be noted that, instead of a negative name, such as Cessation of Ill, we might give a positive name, such as Attainment of Happiness, to the third Noble Truth. Happiness is of

---

* E.g. Samyutta, iii., p. 23 f.; iv, 2, etc., etc.

(NOTE: Editorial footnotes are, unless otherwise stated, those of the original editor.)

two kinds; pleasure as experienced by the gods and average men, and the blissful tranquillity reached only by those who follow the Noble Path. Pleasure is the experience of those who are victims to craving while the experience of blissful tranquillity is only for those who are masters of knowledge. This realm of bliss we call Nibbāna, where the nutriment for craving is wanting.

To sum up: Knowledge is the act of knowing, the knowing what ought to be known. *i.e.*, the four Noble Truths. If this be so, and if Ignorance be right understood as the opposite of knowledge, then it necessarily follows that Ignorance is the act of not knowing what ought to be known, *i.e.*, the four immutable Noble Truths.

(2) Actions (*sankhārā*). These are the plannings, the activities, "puttings-together." in virtue of which living beings accomplish something; that of which the moral consequence is either good or evil, meritorious or the contrary, attaches to this life or has bearing upon the life that is to follow upon the present one. In our phraseology, we take *sankhārā* to signify all those actions by way deed, speech, and thought, which determine the modes of our existence now or in time to come or both at present and in future. Actions so conceived fall into three grades (or kinds)- the demeritorious, the meritorious, and those of an unoscillating nature (*āneñja*). Of these, demeritorious actions are bad deeds, words and thoughts; meritorious actions are good deeds, words and thoughts belonging to the *kāma* planes of life,* the third kind are acts of the mind, involving merit, done in the *rūpa* planes of life** and good acts of the mind done in the *arūpa* planes of life.*** But how is it that because of ignorance, actions come to pass? They who do not understand, do not know the four Noble Truths; for them the three types of hallucinations as to their mind and body, thus conditioned by ignorance, come into existence.

---

* *i.e.* Life from purgatory up to the lower heavens.

** Life in the higher material heavens (Brahmā-world, etc.).

*** Life in purely mental heavens. See *Compendium of Philosophy*. Ed.

The hallucinations in their development form what we call craving materials, and these materials in their development form the modes of our existence now or in time to come. It is thus that because of ignorance, actions come to pass.*

(3) Consciousness (*viññāna*). This is our term for knowing (*i.e.* coming to know) in a variety of ways. It includes awareness of cognition through sense and cognition through work of mind. For example, we cognise objects by way of sight; sounds by way of hearing; odours by way of smell; sapids by way of taste; the tangibles byway of touch, and the cognisables byway of thought. Accordingly we distinguish cognition into six modes- visual, auditory, olfactory, gustatory, tactile, and mind cognition.

Visual cognition is the mode in which the process of consciousness takes place in (connection with) the eye, etc. By mindcognition we understand the mode in which the process of consciousness takes place in connection with thoughts (as distinguished from sense-perception).

Again, cognition is distinguished into two kinds, according as it leads to moral or immoral results.

Our main question is, How is it that because of actions consciousness comes to be? It is worth noting that in this case, actions are but a name for the element of volition (*cetanā-dhātu*) given in a process of consciousness. The term consciousness, too, is used in a limited sense for what is called resultant rebirth-consciousness (*i.e.* consciousness in a newly-conceived embryo). Hence the expression "Because of actions, consciousness" signifies that the rebirth-consciousness results, or emerges from the volitional effort in the previous birth.

---

* "*Come to pass*" is not in the text here or above. The reader will have noted that the formula of Causal Genesis at the head of this section is a series not of propositions but of correlated terms; "because of ignorance actions," etc. - Ed.

It may be asked, How is it possible that, the action done in the previous birth ceasing to be, the rebirth-consciousness should now emerge from it? Here we ought to clear up the ambiguity that attaches to the expression "ceasing to be." In accordance with our conception, cessation implies the completion of an act. There are three stages- the will to act (*kamma-cetanā*). The impulse and *vim* of the act (*kamma-vega, kammānubhāva*), and the resultant state (*vipākabhāva*). Let us take an illustration.

Suppose a man were to sow a mango-seed. He does so with a view to obtain mangofruits. Obviously, then, his action is purposive. The seed thus sown engenders a mango-tree, But nobody can say until the tree bears fruits whether the seed was sound or not. In the course of time the tree bears fruits. It is then, and only then we judge, that what was so far merely potential in the seed, is now actualised in the fruits. Between the potential and actual or resultant there is the intermediate process, the stimulation and development of the potential into a living force, represented in this illustration by the growth of the mango-tree. On this we are entitled to say that the seed contained in some mysterious way both the end to be realised and the active process that is essential to it. Thus if we say that the seed ceases to be in engendering the tree, we mean thereby only that it has developed into a living force, so as to reach its end.

Now we conceive volition to be the germ of rebirth, a motive force in our conscious activity which brings rebirth-consciousness into play. Our underlying postulate is that fruition marks the cessation or completion of an act of volition. The Omniscient One, too, declared to the effect: "I declare, bhikkhus, that no voluntary actions reach a termination without making the accumulated fruits and results to be felt". (*Ariguttara-Nik.*, v., 292).

(4) *Name-and-Form* (Dānārūpa).

Name is that which bends towards (*namati*) objects and Form is that which undergoes change (*ruppati*), is transformed as condi-

tions vary. Under name are grouped sensations, perceptions and mental properties. Form includes matter and material qualities.* "Because of consciousness, name and form": - by this we mean that rebirth-consciousness is the seed or principle of change as to name and form. In the series of causal genesis, name and form denote no more than mind and body in a developing man. We must note that *rūpa* (rendered here loosely as form) denotes also a living body, an organism capable of development from a seed or germ into a living, thinking individual.

(5) The six sense-spheres (*saḷāyatanāni*).

The term *āyatama* ("going to") is applied to the six organs of sense, because they serve as places (*ṭhānāni*) in a living body, where six external objects, coming from this or that source, strike (produce stimulus), and thereby set up or occasion (i.e., bring into play), presentative functions (*ārammaṇa-kiccāni*), and where the mind and mental properties, with their six inward-turning doors, coming from this or that seat or basis, set up receptive or "object-seizing" functions (*ārammaṇa-gaḥana-kiccāni*). The six sense-spheres are the eye, the ear, the nose, the tongue, the body, and the mind. Here the sphere of the eye denotes the sensitive material quality of the organ of sight; ear denotes the sensitive material quality of the organ of hearing; nose that of the organ of smell; tongue that of the organ of taste; body that of the organ of touch; and mind denotes the organic consciousness (*bhavanga-cittam*).

The six sense-sphere are termed also the six sense-doors, or gates, because they serve as so many sensitive media, through which the six external sense-objects and the six internal thought-processes (*vīthīcltāni*), entering and leaving the six doors, mix as objects and subjects (*visaya-visayībhāvena*), "door" meaning sensitive medium, and not physical aperture.

---

* Hence mind-and-body is the better rendering for most purposes- Ed.

Of these the organic consciousness, being radiant as a pure diamond, is not merely a sensitive medium. As it was said: "Radiant, indeed, is consciousness (*cittam*), O bhikkhus."

In the case of moisture-sprung and congenital beings, the sense-spheres are rather dull, but in the case of beings of "apparitional birth," they are of a divine nature,- shining and burning.....

But how is it that "because of name and form the six sense-spheres" come to be? The answer is to be found in the laws of embryological growth. In viviparous beings the senses and sense-organs develop, as the embryo develops in the womb. The specific senses and sense-organs develop at various stages through which the embryo passes.**

(6) Contact (*phassa*).

Contact is the act of touching. Consciousness cognises each several object. But contact must be distinguished from such a sense-cognition. For contact implies that "concussion" which alone brings the functional activity of the senses into play. As commonly understood, contact may be a mere physical collision or juxtaposition of two things. But in *abhidhamma* (or philosophy) touching denotes only stimulus (*sanghattana*). Otherwise all material things would be called tangible objects. But the force of the term "stimulus" is that there must be union, meeting acting together of all things connected with the stimulation. It is by reason of this acting together that various sense-operations take place..... In the Pāli we are told: "Due to contact, and conditioned by contact, feeling, perception, and active complexes are manifested. (*Samyutta Nikāya iii*, 101 f.)

Contact is regarded also as one among the four kinds of nutrition. Taken in this sense, contact is of six kinds: visual,

---

* Pāli: "Bhikkhave cittam pabhāsara midam"- Amguttara-Nikāya, p 10. Accharāsaṅghāta-Vagga. (Eds. - *The Light of the Dhamma*)

** The translator has cut this section short, for the reasons given previously. The author enlarges on the account of embryological growth given in the Commentary. On *kathāvatthu*, xiv, 2 (See *Points of Controversy*, 283 f.) - Ed.

auditory, olfactory, gustatory, tactile and mental.

But how is it that because of the six sensespheres contact comes to be?

In the Pa+li we read: "Because of the eye (organ of vision) vision cognition arises with regard to visual objects. The conjuncture of these three is contact. The same holds true of the other special senses." This means that based upon the sense-organ, and depending on the sense-impression (*nimittam*), senseapprehension comes to pass. This being so, the intensity of impression, in the case of each special sense, varies with the stimulus.

(7) Sensation, Feeling (*vedanā*). *Vedanā* means experiencing the enjoying of the essential property (*lit: taste, rasa*) manifested in the object by the contact-stimulus. That essential property is either pleasant and agreeable, or unpleasant and disagreeable. Further, regarded in this aspect, *vedanā* is distinguished into six kinds, corresponding to the six-fold contact, namely, sensation born of visual contact, that born of auditory contact, etc.

Vedanā is also applied to feeling, distinguished into three types: joy, grief and hedonic indifference. According to yet another classification, *vedanā* is five-fold: pleasure, pain, joy, depression, and indifference. We hear also of these three kinds of experience: infernal (or infra-human), human and celestial or divine (super-human). The lowest form of infra-human experience (such as that of hellish beings) is one of unmitigated misery. Average human experience is of a mixed character, while the highest form of divine experience is one of absolute bliss. But the difference is that of degree.... We have now seen that the phrase: "because of contact, feeling", means contact or stimulus is the necessary antecedent of feeling.

(8) Craving (*taṇhā*) This implies hankering, thirsting always after things one does not possess. Craving, so regarded, involves naturally worrying and pondering over things. For instance, a man thus broods over the past: "The things I had before I now, alas! have

not"! He calculates thus about the future: "Should this happen in time to come, it would be for my welfare!" He may worry as well over the present: "The things I have now, I shall not afterwards obtain!"

Craving is six-fold- for sight, for sound, for smell, for taste, for touch, and for things cognisable or intellectual (*dhammas*)...... In the Satipaṭṭhāna Sutta we read: "sight is (looked upon) in this world as pleasant and agreeable. If Craving arises it arises in seeing and settles there. And so, too, with regard to sound, smell, taste, touch, and cognisable objects".*

Because of feeling, craving comes to be. This means that feeling (or, sense-experience) is the necessary antecedent of craving.

(9) Grasping (*upādāna*). This means adopting, laying a firm hold on. Negatively, it implies the inability to shake off a thing, even after experiencing great pain due to it, and perceiving its many evil consequences. Grasping, so conceived, is said to be fourfold; sensuality (*kāma*), dogmatism (or, orthodoxy, *diṭṭhi*), belief in works and rites (*sīlabbata*), and the belief in soul (*attavāda*). Of these, sensuality denotes an intensified form of craving for all pleasant, agreeable, and sensuous things.

By dogmatism is to be understood that orthodoxy which leads a person to think: "This alone is true, and everything else is false."

By belief in works and rites is meant the fixed view, that the man is able to purify himself, to free himself from pain by means of external, outward rules, or by means of self-mortification, self-torture, instead of religious meditation and philosophic contemplation.

The belief in soul is described as the theory of animism, as the doctrine of a permanent ego, or the postulate of Being (*sakkyāyadiṭṭhi*). He who is in the grip of this view, considers this ever-changing world in the light of a permanent substratum or

---

* Digha-Nikāya, ii, 308 (cf. Dialogues, ii, 340.)

unchangeable essence (*sāra*).

Now "because of craving, grasping comes to be" means that in our system craving is regarded as the necessary antecedent of sensuality, dogmatism, belief in works and rites, and belief in soul.

(10) Existence (*bhava*). By this we understand becoming, or the attainment of individuality (*lit: self-ness attābhāva*). Existence is conceived by us under two aspects- (a) action, (b) result. (a) The active side of existence is for us the life action (*kammabhava*), the present life in which a man performs various actions by way of thought, speech and deed, moral and immoral, pious, spiritual and intellectual, determining thereby his character (*sankhāra*), or shaping the nature of his future existence (*upapattibhava*). Thus the term action (*kamma*) includes, first ten immoral actions:- the killing of living beings, the taking of what is not given (*i.e.*, not one's own), unchastity, falsshood, slander, harsh language, idle talk, greed, hate, and erroneous view. Secondly, the ten moral actions:- abstinence from killing, from thieving, from unchastity, lying calumny, harsh language, and idle talk, absence of greed absence hate, and right views. And thirdly, the points of pious duty (*puññakiriyā vatthūni*):- liberality (*dāna*), conduct (*sīla*), contemplation (*bhāvanā*), civility, hospitality, the giving of what has been won (distribution of merit), appreciation (*anumodana*), and correction of erroneous views of others.

In judging each immoral action, we consider these four "fields of Kamma":- (1) as one's own act, (2) as instigating another, (3) as consenting to another's instigation, and (4) as commending the act.

In lkie manner, we judge each moral action, according as (1) it is one's own act, or as (2) one inspires another to do it, or as (3) one consents to another's instigation, or (4) one commends the act.

Again, moral actions are distinguished as (1) worldly (*vaṭṭanissita*)*, and (2) inworldly (*vivaṭṭanissita*). Worldly moral

---

* *Lit.* dependent on the Round (*i.e.*, or rebirth, of lives) - Ed.

actions are those which are done with the object of bringing fame and reputation in this life, and of securing high rank and fortune in the life beyond.

And those which are unworldly denote these moral actions which are done with the desire that they may lead to the extinction of craving in future, and not with the object of bringing fame and reputation in this life, or of securing high rank and fortune in the life beyond. This last mentioned type of moral actions is further distinguished as (1) those which are preliminary (*pāramīpakkhiyo*), and (2) those which are perfective (*bodhipakkhiyo*).

(b) Existence as (resultant) rebirths (*upapatti-bhava*). These are said to be ninefold (including two* systems of classification). According to the first system of classification the lowest in the scale are rebirths in the worlds of sentience (*kāma-bhava*); the next higher are rebirths in the heavens of form (*rūpabhava*); those higher still are rebirths in the formless heavens (*aripabhava*); yet above these are placed the heavens called conscious (*saññī*), the unconscious (*asaññī*), and the neither-consciousness-nor-unconsciousness (*nevasaññī-nāsaññī*). According to the second system of classification, these six grades of existence are divided into three:- those endowed with one "mode" (*ekavokāra*), those endowed with four mode (*caturvokāra*), and those with five (*pañca-vokāra*). Here those with five modes include the sentient and corporeal beings, endowed with five aggregates; those with four denote those unconscious beings who are endowed with four aggregates; and those with one denote the unconscious beings who are endowed with one aggregate.....

But how does existence (rebirth) come to be "because of grasping"?

---

* The nine-fold existence is classified under systems and not under two as three remarked by the translator. The first three are classified according to planes, the second three according to perception or consciousness, and the last three according to constituent aggregates. *U Nyana*.

Those average or worldly person, who have not put away the four forms of grasping or clinging, by the right means or Path, indulge in each of the four forms in their deeds words and thoughts. All their activities are in one way or another prompted by their clinging to sensuous desires, to opinions, to the efficacy of habit and rites, to their belief in a soul. Activities thus accompanied by clinging inevitably bring about at death, some form of rebirth, some re-instatement of *khandhas*, or constituent aggregates.

(11) Birth (*Jāti*). This expression is applied to the generation of beings, to the manifestation of *sankhārās*, that is to say, the appearance as individuals of what the nine above-named modes of existence are potentially. Sentient existence is divided into these four types of beings:- (a) the oviparous; (b) (c) and (d) *apapātika* birth (apparitional without physical generation). All the gods of the six *kāma-planes*, and all the infernal beings are said to be of the last kind. In the Developing period*, men were thus born, and so, too, were animals, spirits, and earthly gods. Subsequently men appear to have been** viviparous, and even oviparous and moisture-sprung. The same hold true of animals in general. All corporeal and incorporeal *Brahmās* are of apparitional birth.

But how does birth come to be "because of Becoming"? In this way:- the life of action determines the type of future existence, and that type of existence becomes manifest by way of birth.

(12) Decay and Death (*jarā-marana*). (a) Decay. Corresponding to the nine grades of existence, referred to above, decay is said to be nine-fold. But it is considered also under these two heads- mental (*nāma-jarā*) and physical (*rūpa-jarā*). Each of these two kinds of decay is further distinguished into that which is momentary (*khanika*) and latent (*apākata*), and that which is prolonged (*santati*) and patent (*pākata*). The latent is to be known (inferred) from the patent. For

---

* See Exposition, II

* That is, passed through the evolutionary stage of.

were there no momentary change, there would be, a *fartiori*, no change of a more prolonged duration.

But how does the fact of prolonged mental decay (*i.e.*, change), (*parivattana*) become evident (or intelligible)? It becomes evident through the occasion of sensations in the body, pleasing or painful: through feelings of joy or grief in the mind; through the perception of sight, sound etc.; through such higher functions of the mind as reflection, discursive judgment, etc.; or through such functions of the understanding as (cognitive or intuitive) insight, hearing, etc. Here the meaning of the expression *sankamati*, "pass on" is that the old stream (of consciousness) disappears, and a new stream makes its appearance. But without a *priori* admitting decay (*parihān*), it is impossible to conceive such a disappearance. Besides, one must admit, the mind changes very quickly. The Master said; "I do not see, bhikkus, a single thing so quickly changeable as mind. And it is not easy to find an analogue for this quickly changing mind"* Obviously, by the expression "quickly changeable," in the quoted passage is meant the passing on of the flow of consciousness. Thus the quick change of the mind being realised, we are the better able to conceive its decay and death.

But how does the fact of continuous physical change become intelligible? It becomes intelligible through bodily movements. For instance, in the time of walking, when the first step has been taken, then we can take the second step. And it becomes evident from all natural changes, such as the seasons of the year, the months, the fortnights, the nights and days, and the great periods.

(b) Death Corresponding to the nine grades of existence, this is also said to be nine-fold. Death is distinguished again into these four kinds: that which is due to expiration of the term of life; that which results from the extinction of kamma; that which results from both of these two causes; and premature death, Premature death may

---

* Samyutta Nikāya, ii, 95

be due either to the action of past life, or to that of present life; either to the drifting result of action, or to the overflowing result of action.*

It may be asked, why these three-birth, decay and death- are included among the factors of the causal genesis? They are no other than the three characteristics of compound things. Are they not, therefore, of slight importance, of slight consequence? No, we must not speak thus. For of all phenomena of life, these three are of the greatest importance, of the greatest consequence. For these supply the necessity for the advent of Buddhas. In the words of our Master: "If these three factors did not exist in the world, no Buddha would have been born. But because these exist, Buddhas are born". That is to say it is in understanding, penetrating into the root-causes of birth, decay and death that the knowledge and mission of the Buddha consist.

The Master himself declared: "Those recluses and Brahmans who do not know the causal genesis of decay and death, do not know what the cessation of decay and death is. It is impossible that they, overcoming decay and death, will remain (for ever the same)."**

Thus it is evident that our whole conception of the causal genesis (*paṭiccasamuppāda*), or the cause order (*dhammanlyāmo*)*** has this end in view; to understand, to penetrate the cause of birth, decay and death. The knowledge of a learned, Noble Disciple (Who has gained an insight into the law of causal genesis) is self-evident (*apara-paccaya*); "There being ignorance, there is kamma; there being kamma, there is rebirth-consciousness; ..... there being birth, there are decay and death. Where ignorance is not, there kamma is not; where kamma is not, there rebirth-consciousness is not, ... where birth is not, there decay and death are not."

* See Expositions, II.

** Samyutta-Nikāya, ii, 46

*** On Dhamma as meaning "effect," of. Points of Controversy, p. 387.

In conclusion, this causal genesis, this causal order, is the basis, the fundamental conception of our system, the penetrating wisdom of the Noble onws. It is the Norm which seves as the door of Nibbāna, the gate of "the Ambrosial." That is say, it is the path which leads to the abandonment of all views of individuality, all theories of soul, all forms of dogmatism and kinds of craving.

THE END

DHAMMA-NIYAMA.

A DISCUSSION

(The following extracts from letters of U NYANA, Patamagyaw, and Mrs. C.A.F. RHYS DAVIDS, M.A, are here inserted as they introduce some comments on the Dhamma-Niyāma and are worth while to be recorded for the benefit of the interested readers)

From Mrs. Rhys Davids to U Nyana.

"..... I especially wish to raise the question as to the Exposition of the term Dhamma-niyāma, both as to the translation of the section and indeed as to the Exposition itself-but this with all reverence.

Cordially yours,
C.A.F. RHYS DAVIDS."

From U Nyana to Mrs, Rhys Davids.

"..... Now, dear *Upāsaka*, I wish to say a few words on the exposition of the term Dhamma Niyāma. First of all if I were to render into English the terms of the fivefold Niyāma. I would do so as follows:-

- (1) *Utu-niyāma*: the order of thing in relation to climatic conditions.
- (2) *Bija-niyāma*: the order of things in relation to germinal condition.

Mother Ayeyarwddy

- (3) Kamma-niyāma: the order of things in relation to moral conditions.
- (4) Citta-niyāma: the order of psychogenesis.
- (5) Dhamma-niyāma: The natural order of things (other than the above mentioned.)

Mr. S. Z. Aung's rendering as "Natural phenomenal Sequence" is a good one but it does not, I think, cover the wide meaning of the term, dhamma. Here dhamma is used to mean the whole cosmos or universe (the 31 stages or bhūmiyo, from the Buddhist point of view) with its inhabitants both animate and inanimate. Hence the Dhamma-niyāma is the whole ordered system of the cosmos. And the first four niyāmas are only the specific orders specialised from it, as each of them is universally predominant among other orders. So whatever order remains unspecified or unspecialised, it comes under the heading of the Dhamma-niyāma. The Dhamma niyāma may be expounded in many aspects. The revelations of all the branches of science may be cited for the treatment of the cosmic order if one is capable of doing so. But Ledi Sayadaw as a philosopher is obliged to expound it from the philosophical point. There are also, as you know, two methods in our Buddhist philosophy in expounding the dhamma in the light of their causes and effects, namely. *Suttanta-nayo** and *Abhidhamma-nayo***. The former is more adaptable to all classes of mind than the latter which is only suitable to those who have preliminary knowledge of *Abhidhamma*. So the Mahāthera chooses the *Suttanta-nayo* to expound with. And he, after treating the cosmic order pretty well, takes the *Paṭicca-samuppādo* for his context. The whole of the Expositions is meant to reveal the following facts.

"There is no World-lord, no Creator who makes or creates the universe: but the fivefold order of law. All is the sum total of

---

* Suttanayota: According to the methods shown in the Suttas.

** Abhidhamma-nayo: According to the methods shown in the Abhidhamma.

causes and effects which are rising and ceasing every moment. Nothing is abiding in this world of transience, wherefore no eternal peace can be found but on the other hand, it can only be found beyond this world of changes where no *jāti* or becoming is found through lack of cause. And to reach that place where eternal peace abides we must walk along the eightfold Noble Path which, though it pertains to this world, leads to the way out, and when we get to the end close to the Outer-world, (let me say so.) or to *Nibbāna* and as soon as we draw away the last foot, set on this world, we at once ascend the *Lokuttara-Bhūmi*, the *Nibbāna* peace. So much for the Expositions.....

With best wishes,
I remain,
Yours in the Order,
U NYANA.

From Mrs. Rhys Davids to U Nyāna.

"..... Thank you for your note on the *Niyāma*. Personally I find either of the definitions of Dhamma-niyāma unsatisfactory. Any division must seem so to our Western minds which is co-ordinated with other divisions and yet claims to *include* them. It shocks our sense of proper classification. It would pass muster with us if it was a *Sesaniyāma only*, for any orders not included in 1--4. But then it should be so called, and not *Dhamma-niyāma*. According to the Burmese traditional interpretation the whole 5 ought to be called the *Pañcaka-dhamma niyāma* and the 5th the Sesa- (or Pakiṇṇaka ?) niyāma. Or there should be a Sixth, the *Buddha-niyāma*.

"Not knowing this traditional interpretation. I, when I introduced the subject to Western readers, in my Buddhism (1912) p. 117 foll.;, judged that the 5th *niyāma* was not *Dhammā*, but *Dhamma-niyāma*. I noted Buddhaghosa's illustration of it on *dhammatā* in the

Mother Ayeyarwaddy

rebirth and appearance of a *Sambuddha* on earth, and it seemed to me a wonderful concept, and one necessary to the Buddhist idea of the Cosmos that among the laws of that Cosmos should be the *uppatti* (-*upapatti* you say-) from time to time of a *Sabbaññu* Buddha. You Buddhists must call this a law. How otherwise do you explain the recurrence of Buddhas?

"And to place this wonderful law at the end with just any other *niyāmas* that have not been specified in 1-4 seems most unsatisfactory. How I wish I could discuss this in Burmese with the Mahāthera, Western fashion.....

Believe me.

Sincerely yours,

C.A.F, RHYS DAVIDS"

(This letter was translated into Burmese and sent to Ledi Sayadaw who in return wrote a long note on Dhamma-niyāma which is also printed in this book at the end.)

From U Nyāna to Mrs. Rhys Davids.

"..... With regard to our classification and definition of *Niyāma*, I agree with you in your modification of the word "*Dhamma*" as "*Sesa*" or "*Pakiṇṇaka*" for the fifth order only in sense but not in word-expression. For we should not only look into the import of the word but we should respect the moral importance of the word-expression as well. If we use the word "*Sesa*" for the last order there should probably be a more definite number of *Niyāma*'s for it to refer and it should not have been stated as that there are only five kinds of *Niyāma*'s. The orders which the *Dhamma-niyāma* comprised are so numerous in quantity and so variant in quality that even an analyst of intellect and extraordinary gift like Buddhaghosa is sure to fail in his bold attempt to get all into detail. And the Buddha even warns his disciples not to too much contemplate upon the laws and forces of

Mother Ayeyarwaddy

the natural constitution of the univers and of life reigning there in these words: "*Lokacintā, Bhikkhave, acinteyyā na cintetabbā. Yam cinto ummāddassa vighātassa bhāgi assa,*" as they give rise to insanity and fatigue to the vigorous pursuer after research and as he can never reach, I dare say, the triumphant goal of his profound research, however far advanced his observation, experiment, analysis and classification of phenomena may be. It is the *Buddhavisayo*,* and the entire revelation can only be safely entrusted to one who is possessed of *Sabbaññutañña*.** When aspiration for research after phenomenal occurrence eventually arises in His disciples minds the Buddha usually calms it with these words: "*Dhammatā esā, bhikkhave*"*** or "*Dhammata*" *yam, bhikkhave, etc*,**** lest they should waster away their valuable time in unfruitful research. From such passages and from such data, Buddhaghosa after careful observation and speculation infers that there are five *Niyāma*'s. Now to turn to our discussion of *Sesa*, it is only used, I presume, when it is required for reference or summing uo, but not in formal classification. I have never come across, as far as my reading is concerned, the word "*Sesa*," "the rest" used even by the Western Analyst in enumeratign his formal classification. As regards to the other word "*Pakiṇṇaka*," it is preferable to the word "*Sesa*" as it may mean miscellaneous order, or order of heterogeneous types, or order of things not arranged under any distinct class. But it is doubtful whethr it has a wide and comprehensive sense as the word "*Dhamma*". Its proper use is only in particular case as we find in the "Compendium of Philisophy" as "*Pakiṇṇaka-cetasika*," which is used quite differently from what Buddhaghosa wishes to explain in his classification. In Pāli language no suitable word can be found other than the word "*Dhamma*" which

---

* The power of the Buddha.

** Omniscience.

*** "That is the Law of Cosmic Order, O Monks."

**** "This is the Law of Cosmic Order, O Monks."

is a philosophic expression applied to things in general. It is neither an introduction of new expression nor his own invention that Buddhagosa has used the term "*Dhamma*" for the last division of *Niyāma* so as to include all that has not been said in the previous ones. It is but an adoption. Let me invite your reference to the classification of *Āyatana*s and *Dhātu*s. Of the twelve kinds of *Āyatana* and eighteen kinds of *dhātu*, the last of each is called *Dhammāyatana* and *Dhammadhātu*, and each claims to include anything included in the previous ones. According to the definition "*Sabhāvam-dhāreti ti dhammo*," every kind of *Āyatana* and *dhātu* is a *dhamma* and yet each kind stands in co-ordinate rank with the last one. And the *Dammāyatana** cannot include them as they have got their special name (*laddha-nāma-visesa*). Here the conotation of the *Dhamma* is limited and in Pāli such term is known as "*Pasiddha-rūthī*" and it has no right to extend its sphere of nomenclature over other terms of *laddhanāma-visesa*. You may as well see that in classification of six Vinnānāni (see *Abhidhammattha-sangaha*, ch. IV.) the last division is called *manoviññānam*, and *mano*, though it is a common term for all classes of consciousness or thought (*citta*), cannot claim to include the five kinds of consciousness previously enumerated, such as *Cakkhuviññānam*, etc. for each of which has its special name: but it is applicable only to any other *citts* not included in the previous classes. So also is the same in our case. The *Dhamma-niyāma* cannot claim to include the above four *Niyāmas* though each is really a *Dhamma* or a thing within the legitimate sphere of its definition, but it is limited to include only what are not included in 1-4. And the first four have a right to stand co-ordinately in rank with the last, and hence you need not also call them the *Pañcaka-dhamma-niyāmo*. Allow me to give you an instance of Western classification. The English grammarians classify an adverb into the following distinct classes: as Adverb of time, place, number, quantity and quality. As

---

* Mental object as Base.

each class is coordinate with the other divisions, the adverb of quality, though it may legitimately claim to include all the other classes in the sense of its being a qualifying word must be maintained without any prejudice and contention as the proper classification. Hence the adverb of quality may mean any adverb not included in the previous classes. Now we see that it is on all fours with our method. With regard to your suggestion to include a sixth, i.e., *Buddha-niyāma* I think it is not necessary. It may come under the head of *Dhamma-niyāma*. It is not a universal order applicable to many others but itself. It should be borne in mind that the appearance of a Buddha is not a regular recurrent; one. Some universe has one or more and others have none at all, and even in the former case it is not synchronous. Therefore it seems to Buddhaghosa that the *Buddha-niyāma* does not deserve a special treatment in his elucidation of the general laws. It is the *dhammatā* that a Buddha appears only when a Bodhisatta has fully reached the perfection of the *Pāramita's* and *Buddha-dhamma's*.....

I remain,
Cordially yours,
U NYANA."

NOTE ON DHAMMA-NIYĀMA

BY

LEDI SAYADAW.

(TRANSLATED BY U NYANA).

The aim of the scholiasts in expounding the fivefold cosmic order should at first be noted. There are both in this world of men and of gods two kinds of conception, namely, (i) *Issara-kutta*, and (ii) *Brahma-kutta*. The conception by which some people believe that there is a Supreme Ruler of the three worlds who ever lives in heaven and by whom everything is created, is the *Issara* kutta*. It is also called *Issara-nimmāna* (created by *Issaa* or *Isvara* or Supreme Ruler or God). And the conception by which some people believe that there is a *Brahmā* who ever lives in heaven, who is the great Father and Great-grand-father of all beings, who creates everything and supremely rules over the three worlds, is the *Brahmā-kutta* (created by *Brahmā*). Here *Issara* and *Brahmā* differ only in expressions but each is the designation of the same Deity, the World Lord, the creating God. Of the two, *Brahmā* is the name assigned to the supposed, supreme Being by the *Brahmins* and *Hindus* and it has become a general notion in the three worlds of men, gods and *Brahmās* since the world begins. As to the name *Issara* it is not a universal notion but a later imaginative adoption by those who fail to acquire the knowledge of origin of the world and primary causes of things in existence. In order to cast away these two immanent conceptions the scholiasts have expounded the fivefold cosmic order.

The fivefold cosmic order is as follows:-

(1) *Utu-Niyāma*, (2) *Bija-Niyāma*, (3) *Kamma-Niyāma*, (4) *Citta-Niyāma*, and (5) *Dhamma-Niyāma*. Of these five, the meaning of "Dhamma" in the last order should be first shown. We will quote a few lines from the *Nidānavagga-Samyutta*, *Ahāra-vagga*, X Sutta, page 162, which run: "*Jātipaccayā, bhikkhave, jarāmaranam. Uppāda*

---

* Jahweh or Jehovah.

vā Tathāgatāna anuppāda vā Tathāgatāṇa, thita vā sa dhātu, dhammaṭṭhitatā, dhammaniyāmatā, ida-passayatā. Bhavapaccayā, bhikkhave, jāti. Uppāda vā Tathāgatānam.. pe.... ida-paccayatā.....pe Avijjāpaccayā, phikkhave, Sankhārā. Uppāda vā Tathāgatānam..... pe.... ida-paccayatā. Ayam vuccati paticcasamuppādo." * In this text the natural things or phenomena (*Sabhavedhamina*) are first shown with the words "Avijjā, etc" and then the meaning of the word "Niyāma" is expressed in the following sentence "*Uppada va Tathāgatānam, etc.*" Therefore the word "*dhamma*" denotes both the things which mutually stand in relation to one another as cause and

---

* English translation: "What, O monks, is Dependent Origination? "Through Rebirth are conditioned Old Age and Death":- whether, O monks, there be an arising of Tathāgatas, whether there be no such arising, this natural order of elements exists, this establishment of sequence of causes and effects, this fixity of mutual relation of causes and effects. Concerning that the Tathāgata is fully enlightened, that he fully understand. Fully enlightened, fully understanding, he declares it, teaches it, reveals it, sets it forth, manifests, explains, makes it plain, saying "Behold. Through Rebirth are conditioned Old Age and Death.

"Through the Process of Becoming, Rebirth is conditioned;

"Through Clinging, the Process of Becoming is conditioned;

"Through Craving, Clinging is conditioned;

"Through Sensation (feeling), Craving is conditioned;

"Through Contact (impression), Sensation is conditioned;

"Through the 6 Bases, Contact is conditioned;

"Through Mental and Physical Phenomena, the 6 Bases are conditioned;

"Through Consciousness Mental and Physical Phenomena are conditioned;

"Through Kammaformations (rebirth-producing volitions), Consciousness is conditioned;

"Through Ignorance, Kammaformations are conditioned.

Whether, O monks, there be an arising of Tathāgatas, whether there be no such arising, this natural order of elements exists, this establishment of sequence of causes and effects, this fixity of mutual relation of causes and effects. Concerning that, the Tathāgata is fully enlightened, that he fully understands. Fully enlightened, fully understanding he declares it, teaches it, reveals it, sets it forth, manifests, explains, makes it plain, saying "Behold. Through Rebirth are conditioned Old Age and Death. This, O monks, is called Dependent Origination."

(NOTE,- The 6 Bases: The five physical Sense-organs with mind as the sixth.)

(Eds. - *The Light of the Dhamma.*)

effect, for a *dharmma* always depends for its appearance upon some other *dharmma* which again in its turn requires some other antecedent for its arising. Hence any *dharmma* may be both cause and effect. And the word "*Niyāma*" expresses the fixity of sequence of cause and effect. Here is our interpretation of the sentence "*Thitā va sādātu, dhammatthitatā, dhammaniyāmatā, idapaccayatā*". There, indeed, ever exist in this universe, that natural order of elements, that establishment of sequence of causes and effects, that fixity of mutual relation of causes and effects, and that causal nexus of individual things or phenomena, such as *avijjā*, etc. In this text, the word "*dhammatthitatā*" is synonymous with "*dhammātā*," and the word "*dhammāniyammatā*" with "*dharmma-niyāmo*". The renderings made by Maung Shwe Zan Aung and U Nyāna on the word "*dhammāniyāma*" seem to be in conformity with the above quoted text.

Just as the method of word-description (*padasodhananayo*) is expounded at the very outset in the Expositions of the Ten Books of *Yamaka*, so also here we should apply that method first in the classification of the fivefold Niyāma. In the expression "*dhammaniyāma*," the word "*dharmma*" denotes all mental and material things. Therefore, *bīja*, *kamma* and *citta* are all *dhammā*, and it comprises all of them. Hence "*utu*" gets two names, (1) "*dharmma*," a general or common name, (2) and "*utu*" an individual or distinct name. In like manner, *bīja*, *kamma*, and *citta* get two names each. But in the classification of Niyāma, the individual names are used for the first four so as to particularize and make distinction from the rest of things, mentals and materials, which are conveniently treated under one common name of "*dharmma*". For this reason the term "*dhammaniyāma*" should not be taken in its full application, but must be restricted within bounded limits to denote only the things which are not included in the first four. When it is required to treat "*utu*" as Niyāma, one should not call it a "*dhammaniyāma*" though it

(*utu*) is really a *dhamma*, but must use the appropriate and individual name and call it an *utu-niyāma*. The same rule would be good with *bīja*, *kamma*, and *cittaniyāma*.

For instance, we presume that there are five classes of workers on board a ship, the Captain, the Engineer, the Pilot, the Officer and the sailors. Now, the owner of the ship, being very much pleased with the works of the crew, and wishing to give them a bonus, sends a man with some money to distribute among them according to his instruction that so much should be paid to so and so. When distribution is made, the Captain and the other there are not entitled to receive shares from those of the sailors though they are working on board the ship under one common name as sailors, for they have already received special gratuity under the individual names of Captain, Engineer, Pilot, and Officer. Thus it should be understood here also. So much for the word-description.

Moreover, among the six kinds of objects, the *dhammārammana* stands last. So also *dhammāyatana* and *dhammadhātu* stand last in the categories of 12 *Āyatanas* and 18 *dhātus* respectively. Here also the denotation of each should be understood according to the method of word-description just as in the fivefold *Niyāma*. We will reproduce here a few lines from the Books of Vamaka which will serve as a means to obtain a clear knowledge of the method of word-description.

"*Dhammo dhammāyatanam? ti. Dhammāyatanam thapetvā avaseso dhammo dhammo, na dhammāyatanam: dhammāyatnam dhammo-c eva dhammāyatanan ca. Dhammā-yatanam hammo ti. Amanto. " Ayatana-Yamako. Dhammo dhammadhātu ti. Dhammadhātum thapetvā" avaseso dhammo dhammo, an dhammadhātu; dhammadhātu dhammo "c" eva dhamma-dhātu ca. Dhamma-dhātu dhammo? ti. Āmantā.*" Dhātu-yamaka.

"*Is dhammo a dhammāyatana*" Excluding the *dhammāyatana*, the remaining *dhammo* is *dhammo*, and not *dhammāyatanam*; but

dhammāyatanam is both *dhammo* and *dhammāyatam*. Is *dhammāyatana* a *dhammo*? Ay." "Is *dhammo* a *dhamma-dhātu*? Excluding the *dhamma-dhātu*, the remaining *dhammo* is *dhammo*, and not *dhamma-dhātu*; but *dhamma-dhātu* is both *dhammo* and *dhammadhātu*. Is *dhammadhātu* *dhammo*? Ay."

"Now I have dealt enough with, to respond to the critical observation:- "Any division must seem to our Western minds which is co-ordinated with other divisions and yet claims to include them. It shocks our sense of proper classification."- made by Mrs. Rhys Davids, in her letter to U Nyana.

With regard to her sound suggestion,- "It would pass muster with us if it was a *Sesa-Niyāma* only, for any orders not included in 1-4, But then it should be so called, and not *Dhamma-Niyāma*..... And the fifth the *Sesa-* or *pakiṇṇaka-niyāma*,"- we would say thus:

If the fifth order is called the *Sesa-niyāma*, it would only mean that the above four orders did not involve in it. But if it is called the *Pakiṇṇaka-Niyāma*, it would not only mean that it did not mix up with the above four orders but it would also allow various kinds of order, such as the *Buddha-Niyāma*, etc., to be included. However in our Buddhist Philosophy, the word "*dhamma*" and its scope of meaning are very important and extensive. How? it is an ample work for the word "*Dhamma*" to uproot and destroy all the false notions, such as *Issara-kuttadiṭṭhi*, *Brahma-kutta-diṭṭhi*, *Sakkāya-diṭṭhi*, etc. The whole of the seven Books of *Abhidhamma* is composed with the expressed purpose of disclosing the meaning of "*Dhamma*". Particularly, the exposition of the five-fold *Niyāma* by the Scholiast is the attempt to eliminate the unfounded notions of *Issara-kutta* and *Brahma-kutta*. It will be clearly shown later how it eliminates. Here the difference between the power of the Great *Brahmā* or the so-called Supreme Ruler and the influence of the Cosmic Laws should be shown. The Great *Brahmā* can shed lustre over many thousands of world systems with his radiant beauty. He can

see everything in those worlds, can hear sounds, get to any place and return to his own at the instance of his will, and read the minds of men and gods. As to his supernormal power (*iddhi*) concerning creation and transformation, he can create or transform either his own body or any external object into many and any forms. But these are only shadow-like shows and exhibitions which when he withdraws his power are sure to disappear away. In fact he cannot create a real creature or thing, in the least louse or its egg, which will not disappear away when the creative power is discontinued. In exhibiting gardens and trees through his creative power, he can create and exhibit only temporal, unsubstantial, unreal, and counterfeit shapes of, and resemblances to, the desired things. A tree, a real, substantial tree, even a blade of grass, he can never create. Because the appearance of a phenomenon, the coming in to being of a creature, or the growing of a plant, is not within the range of supernormal or creative power, but it is within the domain of the Cosmic Orders, such as *Dhamma-Niyāma*, *Kamma-Niyāma* and *Bīja-Niyāma*. The things created only last while the *Iddhi* is acting behind them, and they are liable to disappear as soon as the *Iddhi* is withdrawn. The occurrence of hot, rainy and cold seasons are the natural process of climatic order and not the operation of *Iddhi*. As regards *Dhamma-Niyāma*, the Great Brahmā can transport thousands of men in their present life to Heaven if he wishes, but there he cannot make them neither to become old nor to die, and even when they die he cannot debar and save them from falling into or being reborn in the abodes of torture. For the mental and material aggregates constituting the persons of men are under the sway of natural laws (*Dhamma-niyāma*) of birth, old-age and death. He cannot also make men or any creatures to be born in Heaven after they die because the inception of new life in new abodes after death is not within the sphere of the operation of *Iddhi* but it is within the domain of *Kammaniyāma*. In this world, any one who kills and eats daily fowls, etc., and always drinks

intoxicating liquor, must fall, in spite of his daily prayers and attendance to church, into the planes of misery after death. The Great Brahmā or the Supreme God cannot save him in any way. Because it is within the domain of *Kamma-niyāma* and not within that of *Iddhi*. On the other hand, any one who disbelieves in the notions of *Issarakutta* and *Brahma-kutta*, who is a strong believer in the laws of Kamma, and who shuns evil actions and always cultivates good deeds, is sure to ascend the higher abodes of gods and Brahamās after death. And the Great Brahmā cannot prohibit him from coming up to Heaven. Because the influence of Iddhi can never overrule that of Moral Laws. The Great Brahmā, were he to encounter the Cosmic Laws, cannot defend and save even himself from falling into their clutches, let alone others. So much for the differentiation of Iddhi and Niyāma in respect of their influences.

Now to show how the notions of *Issara* and *Brahma-kutta* are refuted. There are some people who think that there is only one world, and who do not believe that there have been many cycles of worlds in the past and that an unlimited number of worlds will follow this present one in future. But they do believe that this present world has both its beginning and its end. And in looking for the primary cause of its beginning they utterly fail. However, reflecting upon the houses and buildings and their designers and builders, they come to the conclusion that this world must have its originator and he must be the Creator or the Supreme Ruler, or the Great Brahmā, or the God. On the other hand, Buddhism teaches that many cycles of worlds have been formed in the past and many others will follow the present one in succession. It also teaches that the world has its beginning and its end, and there are causes, called natural laws, for the formation and destruction of every world, and these natural laws exist for ever and go on in the infinite space of time. Therefore the followers of Buddhism have no notion whatever of *Issara* and *Brahmakutta*. So much for the refutation of the two notions. It has

also been sufficiently dealt with in my Expositions.

Among the fivefold *Niyāma*, the *dhammaniyāma* is most important. *Cakkavatti* and *Aggañña Suttas* of the Dīgha-nikāya are the fields for *Dhamma-Niyāma*. In those *Suttas* we find the order of life-span, or, under the common name, the *dhamma-niyāma*, which reveals the facts that the incessant rise and fall of human life-span from a decade to a myriad (*asankhyeyya*) and vice versa are due to *Kusala* and *Akusala dhamma*. Besides those *Suttas*, such kinds of order may be found in many places in the Text. In the *Dhamma-hadaya-vibhanga* of the *Abhidhamma Piṭaka* and in the Uposatha Sutta of the Eighth Book of *Anguttara Nikāya*, the six abodes of Devas and twenty abodes of Brahmās and their life-span are definitely expounded. It is also a kind of *Dhamma-niyāma* which in other religions is never heard of, It may be called the Order of life-span (*Āyukappaniyāma*) if one would like to particularize. Or it would not be wrong to enter it under the heading *kamma-niyāma*.

"Or there should be a sixth, the *Buddhaniyāma*"- with this suggestion, we are quite in concordance. Because in specifying it separately, the great wonders of the Buddha would be more conspicuous. I have also written in my Exposition that there should be a sixth, the order of birth (*jātinīyāma*) which we find in *Vāseṭṭha Sutta* (*Sutta Nipāta, Mahā-vagga*). Because it seems to be a distinct class of order from *bīja* and *kamma*. With regard to the *Buddha-Niyāma*, we cannot say that the appearance of a Buddha occurs in every world. Very few are the worlds in which a Buddha or Buddhas appear. We must then assign the *Buddhaniyāma* to the occasional occurrences of certain wonderful and mysterious presages such as the quaking of ten thousand worlds etc, during the infinite space of time while a *Bodhisat* is fulfilling the *Buddha-dhammas*, that is, from the time a *Bodhisat* receives the ultimate prediction from a Buddha that he would certainly become a Saviour like himself, till he attains to Buddhahood and enters into the final goal, the Nibbāna-dhātu.

The marvellous occurrences of such wonderful and mysterious presages are recorded in *Buddavamsa*, in the chapter known as "*Sumedhā's* reception of *Dipankārā's* prediction." They occur also when the Bodhisat in his last life enters the mother's womb, when he issues from it, when he renounces the world, when he become the Buddha, when he sets rolling the Wheel of Law, when he appoints the time of his death, and lastly when he enters into Nibbāna. Such occurrences are called "*dhammatā*" by the Commentators. There is also a kind of *dhammaniyāma* which comes under the name of *dhammatā* in the *Mahāpadāna Sutta*, in the *Dīghanikāya*. In the *Majjhima-nikāya*, it comes under the name of *Acchariya Abbhuta Dhamma*. See *Upari-paṇṇāsa*, third chapter, third *Sutta*. In the Commentaries, these wonderful and mysterious things are classed under *dhamma-niyāma*.

If the *Buddha-niyāma* be specialized, the *Sāvaka-niyāma* should not be overlooked. It should also be treated distinctly, And what then is *Sāvaka-niyāma*? It is the order of precept, etc., of the disciples, comprising the laymen, devas and Brahmās who have received deliverance from any one of the many Buddhas, surpassing in number the sands of the River Ganges, who have appeared in the cycles of aeons that have no knowable beginning. Before we proceed any further, we should here first show the *puthujjanabhūmi* and *puthujjana-gati*. Of the two, *puthūjjana-bhūmi* or the stage of worldlings means the potentiality of *kilesās* the immensity of evil deeds, and the open door of the four planes of misery, on account of the strong hold of soul theory. The potentiality of *kilesas* means the capability of committing the five great sins, i.e., matricide, parricide, etc., and the possibility of holding strongly the three fixed views (*Niyata-diṭṭhi*), i.e., *natthika-diṭṭhi*: nihilism, *ahetuka-diṭṭhi*: anticausationism, and *akriya-diṭṭhi*: antimoralism. The immensity of evil deeds means that the innumerable evil deeds committed in the past are always following the personality of the worldling wherever

he goes, and that the immense number of new evil deeds are also surrounding him to fall in at every moment. How? Bearing in mind the difficulty of attaining a manhood life (*manussattabhāvo*), we are to understand that a worlding has spent many myriads of existences in the abodes of misery before he had a chance of being reborn in the world of men. Similarly millions of miserable lives precede the fortunate life of a deva, and many ten-millions (*kaṭṭs*) of life in miserable abodes are followed by a life of Brahmā only if circumstance favours. So the more are the evil existences, the greater is the immensity of evil deeds. There are evil deeds which have given effects and which are to give effects if they get favourable circumstances in one's own personality. There are also many evil deeds which will arise in the worlding as long as he clings to self. However he has also good deeds but they are as few as the handful of sand while the evil deeds are as much as the sands of the River Ganges. Such is the immensity of evil deeds in an individual who clings to self. What is meant by "the open door of the four planes of misery"? A *puthujjana*, though he be fortunate enough to become a human being, is always inclining to the miserable existences on account of the immensity of evil deeds and clinging to self. Generally speaking many are those who are reborn in the four miserable abodes after their death. It is also the same with the Devas and Brahmās. When they die they gradually fall into the tortured states. These facts are expounded in the *Nakhasikha Sutta* of the *Samyutta Nikāya*, in the fifth Chapter, *Āmakadhaṇṇapeyyāla* of *Mahāvagga Samyutta*. If one once falls into the abodes of miserable ones, it is very difficult for him to be reborn again in the abodes of men. This fact is also expounded in *Bāla-paṇḍita Sutta*, in the *Suāññata vagga* of *Uparipaṇṇāsaka, Majjhimanikāya*. So much for the *Puthujjanagati*.

"Rev: U Nyana,

Dear Sir,

I have been deeply touched by the goodness and great kindness of the Mahā Thera in condescending to answer himself, and to answer so fully the points I raise in my letter to you concerning your traditional teaching of the fivefold Niyāma. He has certainly made it very clear that, under "*Dhammaniyāma*," we have to understand a cosmic law relating to causally-ordered *dhammā* or phenomena: and not a cosmic law of the *Saddhamma*, the second of the *Ratanattaya-dhammā* which are in Buddhaghosa's list, "*hetu*" rather than "*pariyatti*." Will you be so good as to convey my respects to him and my sincere thanks for this kind message, my great satisfaction at hearing that his health is restored and my best wishes for the recovery of his sight and for his continuance in good health.....

Yours Sincerely,
C.A.F. RHYS DAVIDS."

THE PATTHĀNUDDESA DIPANĪ- OR THE BUDDHIST
PHILOSOPHY
OF RELATIONS

BY MAHĀ-THERA LEDI SAYADAW, D.LITT,
AGGAMAHAṬṬANDITA.

Translated into English by Sayadaw U Nyāna, Patamagyaw, of
Masoyein Monastery, Mandalay, Burma.

Preface to the published book (now out of print).

BUDDHISM views the world, with the exception of Nibbāna and Paññatti, to be impermanent liable to suffering, and without soulessence. So Buddhist philosophy, to elaborate the impermanency as applied to the Law of Perpetual Change, has from the outset dissolved all things, all phenomena both psychical and physical, into a countinous succession of happening of states (sabhāva) of mind and matter, under the Fivefold Law of Cosmic Order (Niyāma). And the happenings are determined and determining, both as to their constitment states and as to other happenings, in a variety of ways, which Buddhist Philosophy expresses by the term ‘paccayas’ or ‘relations’. One complex happening of mental and material states, with is three phases of time—genesis or birth, cessation or death and a static interval beteween, is followed by another happening, wherein there is always a causal series of relations. Nothing is casual and fortuitous. When one happening by its arising, peristing, cessation, priority, and posteriority, is determined by and determining another happening by means of producing (janaka), supporting (upathambhaka), and maintaining (anupālana), the former is called the relating thing (paccaya-dhamma), the latter the related thing (paccayuppanna-dhamma); and the determination, or the influence, or the specific function, is called the correlativity (paccaya-satti). As the various kinds of influence are apparently known, the relations are classified into the following 24 species:—

Mother Ayeyarwddy

Patthanuddesa Dipani

Translated by Sayadaw
U Nyana, Datamagyaw
of Masoeyein Monastery,
Mandalay.

- (1) *Hetu* — condition or root.
- (2) *Ārammaṇa* — object
- (3) *Adhipati* — dominance.
- (4) *Amāntara* — contiguity.
- (5) *Samanontara* — immediate contiguity.
- (6) *Sahajāli* — co-existence.
- (7) *Aññamañña* — reciprocity.
- (8) *Nissaya* — dependence.
- (9) *Upanissaya* — sufficing condition.
- (10) *Purejāta* — pre-existence.
- (11) *Pachājāta* — causal relation of posteriority in time.
- (12) *Āsevana* — habitual recurrence.
- (13) *Kamma* — kamma or action.
- (14) *Vipāka* — effect.
- (15) *Āhāra* — food.
- (16) *Indriya* — control.
- (17) *Jhāna* — jhna or ecstasy.
- (18) *Magga* — path.
- (19) *Sampuyulta* — association.
- (20) *Vippayulta* — dissociation.
- (21) *Arthi* — presence.
- (22) *Nathi* — absence.
- (23) *Vigata* — abeyance.
- (24) *Avigata* — continuance.

These 24 species of relations are extensively and fully expounded in the seventh and last of the analytical works in the Abhidhamma Pitaka of the Buddhist Canon, called the Paṭṭhāna — ‘the Eminence’, or the Mahā - Pakaraṇa — ‘the Great Book’.

The well-known Ledi Sayadaw Mahāthera, D.Litt. Aggamahāpaṇḍita. has written in Pāli- a concise exposition of these relations known as Paṭṭhānudesāḍīpanī, in order to help those who wish to study the Buddhist philosophy of relations expounded in that

Great Book. In introducing these relations to the student of philosophical research before he takes the opportunity of making himself acquainted with the methodological elaboration of correlations in the Paṭṭhāna, the Eminent Great Book, the Mahāthera deals with the subject under three heads:—

- (1) The Paccayatthādīpanā or the Analytical. Exposition of Relations with their denotations and connotations.
- (2) The Paccayasabhāgsangaho or the Synthesis of Relations;
- (3) The Paccayāghat.anā-nayo or the Synchrony of Relations.

The following translation has been undertaken with the hope of rendering the Ledi Sayadaw, work intelligible to the English student. If the present Translation makes any contribution to the Advancement of Learning and Knowledge in the matter of apprehending the general scheme of causal laws in terms of 'relations' in the field of Buddhist philosophy, the translator will deem himself well rewarded for his labour. It may, however, be necessary to mention here that the original form, sense, and meaning of the Venerable Author are, as far as possible, cautiously preserved; hence the literal character of the translation— if it appears so—in some places. Nevertheless, the translator ventures to hope that any discrepancy that may have crept in, will be accordingly overlooked.

In conclusion, it is with great pleasure that I express my indebtedness to U Aung Hla, M.A. (Cantab.). Barrister-at-Law who has very kindly, amidst his own many duties, taken the trouble of revising the manuscript, and has also helped me in getting it through the press and in the correction of the proofs; my thanks are also due to Saya U Ba, M.A., A.T.M., for his valuable assistance, and to the Printers for their courtesy and co-operation.

Last, but not least, I must gratefully acknowledge the timely help from U Ba Than and Daw Tin Tin, of Rangoon, who have

voluntarily and so generously undertaken to meet the cost of publication of one thousand coipes of the book, which but for their kind suggestion, would not have materialised in this form.

SAYADAW U NYANA

*Masoyein Monastery,
Mandalay West,
February, 1935.*

=====

1. Hetu-Paccaya or the Relation by way of Root

What is the Hetu-relation? Greed (*lobha*), hate (*dosa*), dullness (*moha*), and their respective opposites, viz., disinterestedness (*alobha*), amity (*adosa*), intelligence (*amoha*), are all hetu-relations.

What are the things that are related by these hetu relations? Those classes of mind and of mental qualities—that are in co-existence along with greed, hate, dullness, disinterestedness, amity, and intelligence as well as the groups of material qualities which co-exist with the same, are the things that are so related. All these are called *hetupaccayup pannā Thammā*, since they arise or come into existence by virtue of the hetu relation.

In the above exposition, by “the groups of material qualities which co-exist with the same” are meant the material qualities produced by kamma at the initial moment of the hetu-conditioned conception of a new being, as well as such material qualities as may be produced by the hetu-conditioned mind during the lifetime. Here by “the moment of conception” is meant the nascent instant of the rebirth-conception, and by “the lifetime” is meant the period starting from the static instant of the rebirth-conception right on to the moment of the dying-thought”.

Note. Wherever the verb 'relate' is used as 'relates to', etc., it should be understood in the sense of 'is related to', 'are related to', etc., respectively.

In what sense is *hetu* to be understood? And in what sense, *paccaya*? *Hetu* is to be understood in the sense of root (*mūlaṭṭha*); and *paccaya* in the sense of assisting in the arising, of the coming to be, of the *paccayuppannā dhammā* or *upakārattha*. Of these two *mūlaṭṭha* is the state of being a root of the root, greed—adn so on, as shown in “Mūlā-yamaka” We have illustred this *mūlaṭṭha* in the “Mūlā-yamakā-dīpanī” by the simile of the tree. However, we shall deal with it her again.

Suppose a man is in love with a woman. Now, so long as he does not dispel the lustful thought, all his acts, words and thoughts regarding this woman, will be co-operating with lust (or greed), which at the same time has also under its control the material qualities produced by the same thought. We see then that all these states of mental and material qualities have their root in lustful greed for that woman. Hence, by being a *hetu* (for it acts as a root) and by being a *paccaya* (for it assists in the arising of those states of mind and body), greed is *hetu-paccaya*. The rest may be explained and understood in the same manner... i.e., the arising of greed by way of desire for desirable things; the arising of hate by way of antipathy against hateful things; and the arising of dullness by way of lack of knowledge respecting dull things.

Take a tree as an illustration— we see that the roots of a tree, having firmly established themselves in the ground and drawing up sap both from soil and water, carry that sap right up to the crown of the tree; and so the tree develops and grows for a long time. In the same way, greed, having firmly established itself in desirable things and drawing up the essence of pleasure and enjoyment from them, conveys that essence to the concomitant mental elements, till they burst into immoral acts and words. That is to say, greed brings about transgression as regards moral acts and words. The same is to be said of hate; which by way of aversion draws up the essence of displeasure and discomfort; and also of dullness, which by way of lack of

knowledge cherishes the growth of the essence of vain thought on many an object.

Transporting the essence thus, the three elements, *lobha*, *dosa* and *moha*, operate upon the component parts, as that they become happy (so to speak) and joyful at the desirable objects, etc. The component parts also become as they are operated upon, while the co-existent material qualities share the same effect. Here, from the words *Sampayutta-dhamme abhiharati*. It is to be understood the *lobha* transports the essence of pleasure and enjoyment to the concomitant elements.

Coming now to the bright side—suppose the man sees danger in sensual pleasure, and gives up that lustful thought for the woman. In doing so, disinterestedness as regards her arises in him. Before this, there took place impure acts, words and thoughts having as their root, illusion; but for the time being these are no longer present and in their stead there arise pure acts, words and thoughts having their root in disinterestedness. Moreover, renunciation, self-control, Jhāna-exercise or higher ecstatic thoughts also come into being. Disinterestedness (*alobha*), therefore, is known as *hetu-paccaya* it being a *hetu* because it acts as a root, while it is a *paccaya* because it assists in the arising of the concomitant. The same explanation applies to the remainder of disinterestedness and also to amity and intelligence; which three are the opposites of greed, hate and ignorance respectively.

Here just as the root of the tree stimulates the whole stem and its parts, so it is with disinterestedness. It dispels the desire for desirable things and having promoted the growth of the essence of pleasure void of greed it cherishes the concomitant elements with that essence till they become so happy and joyful that they even reach the height of Jhānic-, Path-, or Fruition-pleasure. Similarly, amity and intelligence respectively dispel hate and ignorance with regard to hateful and dull things and promote the growth of the

essence of pleasure void of hate and dullness. Thus the operation of the three elements (*alobha*, *adosa*, and *amoha*) lasts for a long time, making their mental concomitants happy and joyful. The concomitant elements also become as they are operated upon, while the co-existent groups of material qualities are affected in the same way.

Here, the word “*lobhavivekasuk-harasam*” is a compound of the words ‘*lobha*’, ‘*viveka*’, ‘*sukha*’, and ‘*rasa*’, *Viveka* is the state of being absent. *Lobhaviveka* is that which is absent from greed, or, is the absence of greed. *Lobhaviveka-sukha* is the pleasure which arises from the absence of greed. Hence the whole compound is defined thus: *Lobhavivo-kasukharasa* is the essence of pleasure which is derived from the absence of greed.

What has just been expounded is the Law of Paṭṭhāna in the Abhidhamma. Turning to the Law of Suttanta—the two elements of dullness and greed, which are respectively termed nescience and craving, are the entire roots of all the three rounds of misery*. As to hate, being the incidental consequence of greed, is only a root of evil. The two elements of intelligence and disinterestedness, which are respectively termed wisdom and the element of renunciation, are the entire roots for the dissolution of the rounds of misery. As to amity, it, being the incidental consequence of disinterestedness, is only a root of good. Thus the six roots become the causes of all the states of mind and body, which are either co-existent or non-co-existent. Now what has been said is the Law of Suttanta.

End of the Hetu-relation

2. Ārammsaṇa-Paccaya or the Relation of Object

What is the Ārammaṇa-relation? All classes of consciousness, all states of mental concomitants, all kinds of material qualities, all phases of nibbāna, all terms expressive of concepts, are

---

* See Compendium of Philosophy by S.Z.Aung and Mrs. Rhys Davids, Page 190.

ārammaṇa-relations. There is, in fact, not a single thing (*dhamma*) which does not become an object of mind and of the mental elements. Stated concisely, object is of six different kinds, visible object, audible object, odorous object, sapid object, tangible object, and cognizable object.

Which are those things that are related by the ārammaṇa-relations? All classes of mind and their concomitants are the things that are related by the ārammaṇa-relations. There is indeed not a single class of consciousness that can exist without its having an existing (*bhūtena*) or non-existing (*abhūtena*) object. (“*Bhūtena*’ and ‘*abhūtena*’ may also be rendered here as ‘real’ and ‘unreal’, or, as ‘present’ and ‘non-present’, respectively).

Here the present visible object is the ārammaṇa-paccaya, and is causally related to the two classes, good and bad, of consciousness of sight. Similarly, the present audible object is causally related to the two classes of consciousness of sound; the present odorous object, to the two classes of consciousness of smell; the present sapid object, to the two classes of consciousness of taste; the present three classes of tangible object, to the two classes of consciousness of touch; and the present five objects of sense, to the three classes of consciousness known as the triple element of apprehension.* All these five objects of sense, present, past or future, and all objects of thought, present, past, future or outside time, are ārammaṇa paccayas and are causally related, severally, to the seventy-six classes of consciousness known as mind-cognitions (or elements of comprehension).

In what sense is ārammaṇa’ to be understood, and in what sense “paccaya”? “Ārammaṇa” is to be understood in the sense of “ālambitabba”, which means that which is held or hung upon, so to speak, by mind and mental elements. “Paccaya” is to be understood in the sense of “upakāraka” which means that which assists or renders

---

* See Compendium of Philosophy, page 108, n. 3

help (in the arising of paccayuppannadhamma).*

Concerning the word “ālambitabba”, the function of the “ālabhā” of minds and their mental factors, is to take hold of, or to attach to, the object. For instance, there is, in their physical world, a kind of metal which receives its name of “ayokantaka” (literally, iron-desire), lodestone, on account of its apparent desire for iron. When it gets near a lump of iron, it snakes itself as though desiring it. Moreover, it moves itself forward and attaches the iron; and so the iron shakes itself, approaches the lodestone, and attaches itself firmly to it. Here we see the power of the lodestone, which may be taken as a striking representation of the ‘ālambaṇa’ of mind and the mental factors.

The (mind and its concomitants) not only attach themselves to objects, but, at the stage of their coming into existence within a personal entity, rise and cease every moment, while the objects remain present at the avenues of the six doors.** Thus the rising and ceasing is just like that of the sound of a gong, which is produced only at each moment we strike its surface, followed by immediate silence. It is also like that of the sound of a violin, which is produced only while we strike its strings with the bow and then immediately ceases.

To a sleeping man—while the life-continua are flowing (in the stream of thought)—*kamma*, the sign of *kamma* and the sign of the destiny awaiting him in the succeeding life—which had distinctly, entered the avenues of six doors at the time of approaching death in the proceeding existence — are ārammaṇa-relations, and are causally related to (the nineteen classes of) consciousness known as the life-continuum.

End of the Arammanā-relation.

---

* In this relation, paccaya is generally known as ‘ārammaṇa’ = ‘hanger’ (as a pothook) = ‘object;’ and ‘paccayuppanna’ is known as ārammaṇika’ = ‘hanger-on = ‘subject’. - Translator.

** The six doors of the senses-mind" in Buddhist Philosophy" making the sixth 'sense'.

3. Adhipati-Paccaya or the Relation of Dominance

The relation of dominance is of two kinds, the objective dominance and the co-existent dominance. Of these two, what is the relation of objective dominance? Among the objects dealt with in the section on the Ārammaṇa-relation there are some objects which are most agreeable, most lovable, most pleasing and most regardable. Such objects exhibit the relation of objective dominance. Here the objects may, naturally, be either agreeable or disagreeable; but by the word “the most agreeable objects” only those objects that are most highly esteemed by this or that person are meant as exhibiting this relation. Excepting the two classes of consciousness rooted in aversion,* the two classes of consciousness rooted in ignorance and the tactile consciousness accompanied by pain, together with the concomitants of all these, it may be shown, analytically,* that all the remaining classes of Kāma-consciousness. Rūpa-consciousness. Arūpa-consciousness and Transcendental consciousness, together with

---

* See Compendium of Philosophy, page , 83.

* Note by Translator" Dhammato is equal to vatthuto or sarūpato or pabhedato. Cittuppāda has three aspects of meaning.

Firstly, it means consciousness" as in -

Tesaim cittaviyuttānam,	Yathāyogam itoparani"
Cittuppādesu paccekam	Sampayogo pavuecati. (See Part II Sangaha).

Secondly " it means genesis of thought, as in-

Vithicittānī satt eva:	Cittuppālā catuddasa:
Catupannāsa vitthārā	Pancadvāre Yathāralham. (See Part IV. Sangaha)

Thirdly, it means mind and its concomitants, as in -

Cittuppādānam ice evam	Katvā sarigaham uttaram
Bhūmipugalabhedena	Pubbūpara niyāmitani. (See Part IV Sangaha.)

In each of these instances" the construction of the compound cirtuppātīda should also be noted. In the first instance" it is constructed as follows:- Uppajjati uppādo. Cittam eva uppādo cittuppādo: in the second instance" Cittassa uppādo cittuppādo: in the third instance. Uppajjati etenū it uppādo, dhammasamūho. Cittaṇ ca uppādo ca cittuppādo.

all their respective concomitants and all the most agreeable material qualities, are paccaya-dhammā.

Of these, Kāma-objects are said to exhibit the causal relation of objective dominance only when they are highly regarded, otherwise they do not. But those who reach the Jhāna stages are never lacking in high esteem for the sublime Jhānas they have obtained. Ariyan disciples also never fail in their great regard for the Transcendental *Dhammas** they have obtained and enjoyed.

What are the things that are related by this relation? The eight classes of consciousness rooted in appetite (*Lohha*), the eight classes of *Kāmolaka* moral consciousness, the four classes of inoperative *Kāmolaka* consciousness connected with knowledge and the eight classes of Transcendental Consciousness —these are the things related by this relation. Here the sixfold mundane objects** are causally related to the eight classes of consciousness rooted in appetite. The seventeen classes of mundane moral consciousness are related to the four classes of moral Kāma-consciousness disconnected from knowledge. The first three pairs of the Path and Fruit, and Nibbāna, together with all those classes of mundane moral consciousness, are related to the four classes of moral Kāma-consciousness connected with knowledge. The highest—the fourth stage of the Path and Fruit of Arahantship—together with Nibbāna are related to the four classes of inoperative Kāma-consciousness connected with knowledge. And Nibbāna is related to the eight classes of Transcendental Consciousness.

In what sense is *āramunaṇa* to be understood, and in what sense *Adhipati*? *Ārammaṇa* is to be understood in the sense of *ālambitabba* (cf. *ārammaṇa-paccaya*) and *adhipati* in the sense of *adhipaccattha*. Then what is *adhipoccattha*? *Adhipaccattha* is the

---

* Note by Translator. Lokuttaradhammas are here meant" i.e;" the four pairs made up of the four stages of the Path with the Fruit of the same and Nibbāna.

** Sights, sounds, odours, savours, contacts, ideas.

potency of objects to control those states of mind and mental qualities by which the objects are highly regarded. It is to be understood that the relating things (*paccaya dhammā*) of *ārammanādhīpati* resemble the overlords, while the related things (*paccayuppanna-dhammā*) resemble the thralls, in human society.

In the Sutasoma Jātaka, Porisāda, the king owing to his extreme delight in human flesh abandoned his kingdom solely for the sake of the taste of human flesh and lived a wanderer's life in the forest. Here the savour of human flesh is the *paccayadhamma* of *ārammanādhīpati*; and King Porisāda's consciousness rooted in appetite is the *paccayuppannadhamma*. And again, King Sutasoma, having a very high regard for Truth*, forsook his sovereignty, all his royal family and even his life for the sake of Truth, and went to throw himself into the hands of Porisāda. In this case, Truth is the *paccayadhamma* and King Sutasoma's moral consciousness is the *paccayuppannadhamma*. Thus must we understand all objects of sense to which great regard is attached.

What is the relation of co-existent dominance? Intention or desire-to-do, mind** or will, energy or effort, and reason or investigation, which have arrived at the dominant state, belong to this relation.

What are the things related by this relation? Classes of mind and of mental qualities which are adjuncts of the dominants and material qualities produced by dominant thoughts are the things that are related by this relation.

In what sense is *sahajāta* to be understood, and in what sense *adhipati*? *Sahajāta* is to be understood in the sense of

---

* Truth here means the sincerity of the promise he had given. *Translator.*

** Mind, here refers to one of the apperceptions which are usually fifty-five in all, but in this connection we must exclude the two classes of dull consciousness as well as aesthetic pleasure. The other three dominants are their own concomitants. *Translator.*

sahuppādamatṭha, and *adhipati* in the sense of *abhibhavanatṭha*. Here a phenomenon, when it appears not only appears alone, but simultaneously causes its adjuncts to appear. Such a causal activity of the phenomenon is termed the *sahuppādanatṭha*. And the term “*abhibhavanatṭha*” means overcoming. For instance,. King Cakkavatti by his own power or merit overcomes, and becomes lord of, the inhabitants of the whole continent whom he can lead according to his own will. They also become according as they are led. In like manner, those four influences which have arrived at the dominant stage become lord of, and lead, so to speak, their adjuncts to be at their will in each of their respective functions. The adjuncts also become according as they are led. To take another example:— In each of these masses, earth, water, fire, and air, we see that the four elements—extension, cohesion, heat, and motion—are respectively predominant, and each has supremacy over the other three components and makes them conform to its own intrinsic nature*. The other three members of the group of four “elements” also have to follow after the nature of the predominant element. In the same way, these four dominants, which have arrived at the dominant stage through their power, make the adjuncts conform to their own intrinsic nature. And their adjuncts also have to follow after the nature of the dominants. Such is the meaning of *abhibhavana*. Here some might say: “If these things leaving out intention, are to be called dominants on account of their over-coming the adjuncts, greed also ought to be called a dominant, for obviously it possesses a more overwhelming power over the adjuncts than intention.” But to this we may reply: Greed is, indeed, more powerful than intention, but only with ordinary unintelligent men. With the wise, intention is more powerful than greed in overwhelming the adjuncts. If it is assumed that greed is

---

** In no mass of earth, water, fire, or air, do these elements exist in a state of absolute purity. The other elements are always present, but in a very subordinate proportion.

more powerful, then how should people, who are in the hands of greed, give up the repletion of their happy existence and wealth, carry out the methods of renunciation, and escape from the circle of misery? But, because intention is more powerful than greed, therefore those people who are in the hands of greed are able to give up the repletion of happy existence and wealth, fulfil the means of renunciation, and escape from the circle of misery, Hence, intention is a true dominant, — and not greed. The like should be borne in mind— in the same fashion—when intention is contrasted with hate, and so forth.

Let us explain this mer clearly. When there arise great and difficult manly enterprises, the accomplishment of such enterprise necessitates the arising of these four dominants. How? When ill-intentioned people encounter any such enterprise, their intention recedes. They are not willing to undertake it. They leave it, having no inclination for it, and even say: “The task is not within the range of our ability”, As to well-intentioned people, their intention becomes full of spirit at the sight of such a great enterprise. They are very willing to undertake it. They make up their mind to accomplish the task, saying. “This has been set within the orbit of our ability”. A person of this type is so persuaded by his intention that he is unable to give up the enterprise during the course of his undertaking, so long as it is not yet accomplished. And since this is the case the task will some day arrive at its full accomplishment even though it may be a very great one.

Now, let us turn to the case of men of the indolent class, when they come face to face with such a great task they at once shrink from it. They shrink from it because they foresee that they will have to go through great hardships and also undergo bodily and mental pain if they wish to accomplish it. As to the industrious man, he becomes filled with energy at the sight of it and wishes to set himself to it. He goes on through thick and thin with the performance

of the task for any length of time. He never turns back from his exertions nor does he become disappointed. What he only thinks about is that such a great task cannot be accomplished without unswerving efforts every day and every night. And this being the case the great task will certainly reach its end one day.

Let us take the case of the feeble-minded. They also turn away when they see such a great task. They will certainly never think of it again. But it is quite different with the strong-minded person. When he sees such a task he becomes highly interested in it. He is quite unable to dispel the thought of it. He is all the time wrapped up in thoughts about the task, and at its bidding sets himself to it for a long time, enduring all kinds of bodily and mental pain. The remainder should hereafter be explained in the same manner as the dominant intention above.

Again a few words about unintelligent men. When they are confronted with such a task they become blinded. They know not how to begin nor how to go on with the work nor how to bring it to its end. They feel as if they had entered the dark where not a single light of inclination towards its performance has been set up to guide them. On the other hand—to take the more intelligent case—when a person of this type has to tackle such a great task he feels as if he were lifted up to the summit of his intellect, whereupon he discerns whence to start and whither to end. He also knows what advantage and blessing will accrue to him from its performance. He invents many devices for its easy accomplishment. He continues on with the work for a long time; and so on and so forth. The rest should be explained in the same manner as the dominant effort—only inserting the words “with an enormous amount of investigation” in place of ‘unswerving efforts’.

Thus, when there arise great and difficult manly enterprises, these four dominants become predominant among the means of their accomplishment. Owing to the existence of these four dominants

there exist distinguished or dignified persons (personages) such as the Omniscient Buddhas, the Pacceka Buddhas*, the most eminent disciples, the great disciples and the ordinary disciples. Owing to the appearance of such personages, there also appear, for the general prosperity and welfare of man-kind numerous** arts and sciences, as well as general articles of furniture to suit and serve human needs and wants under the canopy of civilization.

End of the Adhipati-relation.

4. Anantara-Paccaya or the Relation of Contiguity

What is the *Anantara-paccaya*? All classes of consciousness and their mental concomitants, which have just ceased (in the immediately preceding instant), are *anantara-paccayas*. Which are those that are related by this *paccaya*? All classes of consciousness and their mental concomitants, which have just arisen (in the immediately succeeding instant), are related by this *paccaya*.

In one existence of a being the rebirth-consciousness is related to the first life-continuum, by way of contiguity, and the first life-continuum is again related to the second life-continuum; and so on with the rest.

Now with reference to the Text, “When the second unmoral consciousness arises to the Pure (those of Pure abode, i.e. *Suddhāvāsā*), etc”., which is expounded in the Dhamma-Yamaka, the ninth chapter of the Sixth Book of Abhidhamma, we understand that, as he becomes aware of his new body, the first process of thought which occurs to a being in his new life is the process of unmoral thought accompanied by a strong desire to live the new life, with the idea: “This is mine; this am I; this is Myself”. When this process is about to occur, the

---

* This is one who attains Nībbāna unaided.

** Here, Science, Arts, and Handicrafts are meant.

life-continuum vibrates first for two moments. Next comes the mind-door apprehension, and then follows a series of seven apperceptives, accompanied by a strong desire to live the new life. Thereafter, life-continua begin to flow again.

In fact, this being* does not know anything of his present new life. He lives, reflecting what he had experienced in the previous existence. The basis of mind, however, is too weak, so that the object also cannot be clearly reflected. The object being thus indistinct, there generally arise only such classes of consciousness as are conjoined with perplexity.

After two months or so from the time of impregnation, during which period the individual is gradually developing, the controlling powers of the eyes, ears, etc, complete their full development. But there being no light, and so on, in the womb of the mother, the four classes of the cognition visual, auditory, and so on — do not arise. Only the tactile cognition and the mind-cognition arise. The child suffers much pain and distress at every change of the mother's bodily posture, and much more so while he is being born. Even after he has come into the outer world, he has to lie very feebly on his back till the delicate body becomes strong enough (*lit.*, reaches the state of maturity) to bear itself. During this period, he cannot cognize present objects, but his mind generally turns towards the objects of his previous existence. If he comes from the hell-world, he generally presents an unpleasant face, for he still feels what he had experienced in the hell-world. If he comes from the abode of Devas, his pleasant face not only shines with smiles, but in its joyous expression of laugh, as it were, he shows his happiness at some thought of the objects of the Deva-world.

Futhermore, the members of his body steadily become strong, and his sense-impressions clear. So he is soon able to play joyfully in his own dear little ways. A happy life is thus begun for him; and

---

* Ladi Sayadaw here seems to explain the life term of womb-born being.

he begins to take an interest in his new life. He takes to and imitates his mother's speech. He prattles with her. Thus his senses almost entirely turn to the present world; and all his reflections of the previous life fade away. That is to say, he forgets his previous existence.

Do all beings forget their previous existences only at this period of life? No, not all beings. Some who are very much oppressed with the pain of conception, forget their previous existences during the period of pregnancy; some at the time of birth; some at the aforesaid period; some during the period of youth; and some in old age. Some extraordinary men do not forget for the whole of their lifetime; and even there are some who are able to reflect two or three previous existences. They are called '*Jātissarasattas*', those gifted with the memory of their previous existences.

Now, to return to our subject. Though the six-door processes of thought begin to work after the child has been born, yet the six-door processes work themselves out in full action only when the child is able to take up present objects. Thus, in every process of thought, every preceding consciousness that has just ceased is related to every succeeding consciousness that has immediately arisen, by way of contiguity. And this relation of contiguity prevails throughout the whole span of the recurring existences of an individual right from the untraceable beginning, with unbroken continuity. But only after he has attained the Path of Arahantship and has entered the *Khandha-Parinibbāna* (i.e. the final extinction of the Five Aggregates), does this continuum break, or, more strictly speaking, ceases for ever.

Why is *anantara* so called, and why *paccaya/ Anantara* is so called because it causes such states of phenomenas are similar to its own, to succeed in the immediately following instant. *Paccaya* is so called because it renders help. In the phrase 'similar to its own', the word 'similar' is meant to express similarity in respect of having the faculty of being conscious of an object. And '*Sārammar*' means a phenomenon which does not occur without the presence of an object.

So it has been rendered as “similar in respect of having the faculty”, and so forth.

Also the phrase “*Dhammantarassa uppādanatthena*” expresses the following meaning:— “Though the preceding thought ceases, the conscious faculty of it does not become extinct until it has caused the succeeding thought to arise”.

Here it should be borne in mind that the series of *paccaya-dhammas* of this relation resembles a series of preceding mothers, and the series of *paccayuppanna-dhammas* resembles a series of succeeding daughters. This being so, the last dying thought of an Arahant should also cause the arising of a rebirth-consciousness. But it does not do so, for, at the close of the evolution of existence, all activities of volitions and defilements (*Kamma-kilesa*) have entirely ceased, and the last dying-thought has reached the final, ultimate quiescence.

End of the Anantara-relation.

5. Samanantara-Paccaya or the Relation of Immediate Contiguity

The classifications of the *paccaya-dhammas* and *paccayuppanna-dhammas* of this relation, are, all of them, the same as those of the *anantara-paccaya*.

In what sense is *samanantara* to be understood? *Samanantara* is to be understood in the sense of “thorough immediateness”, How? In a stone pillar, though the groups of matters therein seem to unite into one mass, they are not without the material quality of limitation or space which intervenes between them, for the matter is substantial and formative. That is to say, there exists an element of space, called mediary or cavity, between any two units of matter. But it is not so with immaterial qualities. There does not exist any space, mediacy or cavity, between the two consecutive groups of mind and mental concomitants. That is to say, they (groups of mind and mental

concomitants) are entirely without any mediacy, because the mental state is not substantial and formative. The mediacy between two consecutive groups of mind and mental concomitants, is also not known to the world. So it is thought that mind is permanent, stable, stationary, and immutable. Hence, '*Samanantara*' is to be understood in the sense of thorough immediateness', *Anantarāt.t.ha* has also explained in the foregoing relation as "*Attano arantare attasadisassa dhammantarassa uppādanat.t.hena*"; that is because it causes such states of phenomena as are similar to its own to succeed in the immediately following instant. This being so, some such suggestion as follows might be put forward:— "At the time of "sustained cessation"* (Nirodhasamapatti), the preceding consciousness is that of Neither-Consciousness-Nor-Unconsciousness, and the succeeding consciousness is that of the Ariyan-Fruit. Between these two classes of consciousness, the total suspension of thought occurs either for one day, or for two, or three, ..., or even for seven days. Also in the abode of unconscious beings, the preceding consciousness is that of decease (*cuticitta*, the dying-thought) from the previous Kāmaloka; and the succeeding one is that of rebirth (*pat.īsandhi-citta*) in the following Kāmaloka. Between these two classes of consciousness, the total suspension of thought of the unconscious being, occurs for the whole term of life amounting to five hundred *kappas* or great cons. Hence, is it not correct to say that the two classes of preceding consciousness are without the faculty of causing to arise something similar to themselves in an immediately following instant? The reply to this is; No, they are not without this faculty. The faculty has only been retarded in its operation for a certain extended period, through certain highly cultivated contemplations and resolutions made. When the preceding thoughts cease, they cease

---

* Has been rendered as sustained cessation. Here the cessation is that not only of consciousness but also of mental concomitants and mental qualities, born of mind. (Translator.)

together with the power, which they possess, of causing something to arise similar to themselves. And the succeeding thoughts, being unable to arise in continuity at that immediate instant, arise only after the lapse of the aforesaid extent of time. It can not be rightly said that they (the preceding thoughts) do not possess the faculty of causing to arise something similar to themselves, or that they are not *anantara*-relations only because of a suspension of operation of the faculty. For, we do not speak of a king's armies when they are not actually in a battle or in the very act of fighting, or while they are roaming about, not being required to fight by the king, who at such times may say, "My men, it is not the proper time for you yet to fight. But you shall fight at such and such a time." We do not then say that they are not armies or that they have no fighting qualities. In precisely the same way, the relation between the two aforesaid preceding thoughts is to be understood.

Here some might say. It has been just said in this relation, that both the relating and the related things, being incorporeal qualities having no form whatever and having nothing to do with any material quality of limitation (space) intervening between, are entirely without mediacy or cavity. If this be so, how shall we believe the occurrence at every moment, of the arising and ceasing of consciousness, which has been explained in the *rammaṇā-paccaya* by the illustration of the sound of a going and of a violin? We may answer this question by asserting the fact, which is quite obvious in the psychical world, that the various classes of consciousness are in a state of continual flux, i.e., in a continuous succession of changes. It has also been explained, in detail, in the essays of Citta-Yamaka.

End of the Samanantara-relations.

6. Sahajāta-Paccaya or the Relation of Co-Existence

The classifications of the *paccaya* and *paccayuppanna-dhammas* of this relation will now be dealt with. All coexistent classes of consciousness and their mental concomitants are, each, mutually termed *panccaya* and *paccayuppanno-dhammas*. So also are the mental aggregates of rebirth and the basis of mind, which conexist with rebirth; and so also are the Great Essentials, mutually among themselves. All the material qualities born of Kamma at the moment of rebirth and all the material qualities which are born of mind, during life, at the nascent instant of each momentary state of consciousness (which is capable of producing material quality), are merely termed the *paccayuppanna-dhammas* of that coexistent consciousness. All the material qualities derived from the Great Essentials are, however, termed the *paccayuppanna-dhammas* of the Great Essentials.

In what sense is *sahajāta* to be understood; and in what sense, *paccaya*? *Sahajāta* is to be understood in sense of coexistence; and *paccaya*, in the sense of readering help. Here, coexistence means that, when a phenomenon arises, it arises together with its effect; or, in other words, also causes its effect to arise simultaneously. Such is the meaning of coexistence implied here.

For example, when the sun rises, it rises together with its heat and light. And when a candle is burning, it burns together with its heat and light. So also, the relating thing, in arising, arises together with related things.

In this example, the sun is like each of the mental states; the sun's heat like the coexisting mental states; and the sun's light is like the coexisting material qualities. Similarly, the sun is like each of the Great Essentials; its heat, the coexisting Great Essentials; and its light, the coexisting material qualities derived from them. In the example of the candle, it should be understood in a similar way.

End of the Sahajāta-relation.

Mother Ayeyarwddy

7. Aññamañña- Paccaya or the Relation of Reciprocity

What has been spoken of the *paccaya-dhammas* in the classifications of the relation of coexistence, is here (in this relation) the *paccaya* as well as the *paccayuppannadhammas*. All states of consciousness and their mental concomitants are, reciprocally, the *paccaya* and the *paccayuppanna-dhammas*, so are the coexisting Great Essentials; so are the mental aggregates of rebirth; and so is the basis of mind or heart-basis which coexists with the mental *aggregates* of rebirth.

As to the sense implied here, it is easy to understand. However, an illustration will not be uninteresting. When three sticks are set upright leaning against one another at their upper ends, each of them depends on, and is depended on by the other two. As long as one of them remains in such an upright position, so long will all remain in the same position. And, if one of them falls, all will fall at the same time. Exactly so should this relation of reciprocity be understood.

Here, if any one should assert that the mental properties are not able to arise without consciousness rendering them service as their base, we would acknowledge that this is so. Why? Because the function of knowing is predominant among the functions of contact, and so forth, of the mental properties, and, in the Dhammapada, as expounded by the Omniscient Buddha, {mind is predominant" (Manopubbangamā Dhammā, etc.....). And again if any one holds that consciousness also is not able to arise without the mental properties as a correlative, we will support this view. They (mental properties) are concomitant factors of consciousness; therefore consciousness also is not able to arise without its accompanying mental properties. In a similar way are the four Great Essentials to be understood. But the mental qualities derived from them should not be counted as concomitant factors, for they are only derivatives. Then, are the material qualities of life and those born of food, not

con-comitant factors, seeing that they can exercise, individually, the causal relation of control and that of food? No, they are not. They may be taken as concomitant factors only when the development is in full swing; but not when things are only at the state of genesis. In the relation of reciprocity the arising of concomitants as the stage of genesis is a necessary factor.

End of the Aññamañña-relation

8. Nisaya-Paccaya or the Relations of Dependence

The relation of dependence is of three kinds, ‘coexistent dependence’, ‘basic preexistent dependence’, and ‘basic objective pre-existent dependence’.

Of these, what is the relation of ‘conexistent dependence’? The relation of ‘coexistent dependence’ embraces all those that are already comprised in the relation of coexistence. Hence the classifications of relation and related things ought here to be understood in the same way as those that have already been set out in the section on the relation of coexistence.

And what is the relation of ‘basic pre-existent dependence’? There are six bases...eye, ear, nose, tongue, body and heart. These six bases, during life, are causally related, by way of ‘basic pre-existent dependence’, to the seven elements of cognition.

The material base itself pre-exists and serves as a standing ground or substratum, and it is therefore called “basic pre-existent dependence’. Here, ‘basic’ is so called because of its being a standing ground or substratum for mind and mental properties. ‘To pre-exist’ means to exist beforehand-one thought-moment earlier than its related thing.

Here the rebirth consciousness arises in dependence upon the heart-basic that coexists with it, for there is no pre-existent physical basis at that moment. And the first life-continuum arises in dependence upon the same heart-basis which coexists with the

rebirth-consciousness. The second life-continuum arises also in dependence upon the heart-basis which coexists with the first life-continuum, and so on with the rest; that is the third life-continuum arises in dependence upon the heart basis that coexists with the second life-continuum; and so on and on, until comes the moment of death. Thus should be understood the 'basic pre-existent dependence' which relates to the two elements of cognition, the element of apprehension and the element of comprehension.

Just as a violin sounds only when the violin-bow strikes its strings, and not otherwise; so also the five senses awake only when the five kinds of sense-objects enter the five avenues known as 'five bases', and not otherwise.

The impression is possible only at the static period of the object and of the basis. On account of the impression, the life-continuum vibrates for two moments. And, on account of the vibration of the life-continuum, apprehension occurs. On account of apprehension, the five sense-cognitions are able to arise. Therefore, the five sense-bases (eye, ear, etc.), which have arisen at the nascent instant of the past sub-consciousness, are the "basic pre-existent dependences" of the five elements of sense-cognition.

Now, at the time of death all the six bases come into being only at the nascent instant of the seventeenth sub-consciousness, reckoned backward from the dying-consciousness. No new bases occur after that seventeenth sub-consciousness. So, at the time of death, all sub-consciousness, all six-door process-cognitions and consciousness of decease arise in dependence upon these, their respective bases that came into being together with the seventeenth sub-consciousness which has arisen previously to them. This is the causal relation of "basic pre-existent dependence".

What is the causal relation of "basic objective pre-existent dependence"? When one is reflecting and holding the view; "my mind locates itself in dependence upon the matter which in mine, or

myself, or my *atta*”, through craving, conceit, and error; or when one is reasoning or speculating thus: “my mind locates itself in dependence upon matter which is Impermanence, Ill, and No-soul”, there arise mind-door cognitions, such as determining, and so forth. During that time, each of the material bases becomes the standing ground for, and also the object of, each of the material bases becomes the standing ground for, and also the object of, each of the mind-door cognitions. Therefore, such and such a geart-basis is causally related to such and such a consciousness and its concomitants, by way of basic objective pre-existent dependence. Hence the relation of dependence is of three different kinds.

Here, the dependence by way of Suttanta should also be mentioned. We know that men, animals, tree and so forth, stand or rest on the earth; the earth, in turn, on the great mass of air; and the air, on the limitless empty space underneath. We also know that men establish themselves in houses; bhikkhus, in viharas or monasteries; devas, in celestial mansions; and so on with the whole universe. Thus should we understand that everything is causally related to something else by way of dependence.

End of Nissaya-Relation

9. Upanissaya-Paccya or the Relation of Sufficing Condition

The relation of sufficing condition is of three kinds—“objective sufficing condition”, “contiguous sufficing condition” and “natural sufficing condition”. Of these three, the first is the same as objective dominance, and the second as contiguity.

What is “natural sufficing condition”? All past, present and future, internal and external, classes of consciousness together with their concomitants, all material qualities, Nibbāna and concepts (*paññatti*), are natural sufficing conditions, severally related—as the case may be—to all the present classes of consciousness and their concomitants.

Here, the Buddha who passed away and had entered Nibbāna, His Dhamma, the Fraternity of His sanctified disciples, and the successions of the recognized Fraternity, are causally related to us, of later generation by way of natural sufficing condition, for the cultivation of good. In the same way, our forefathers in their respective capacities as parents, teachers, wise monks and brahmins, eminent philosophers, and powerful and august kings, are also causally related to the succeeding generations by way of natural sufficing condition, either for the cultivation of good or of evil, or for the experience of pleasure or of pain. For which reason, they established or propounded various laws and sayings, moral and immoral, and also worldly institutions—both for the welfare and otherwise of the succeeding generations. The future generations also follow their paths and adopt their customs by doing acts of charity, by observing the precepts, and so forth; by practicing the moral and social laws of the world; by adhering to various religious beliefs; by taking up various kinds of occupations; by studying various branches of arts and science; by governing hamlets, villages and towns; by being agriculturists in the field and on the farm; by digging lakes, ponds and wells; by building houses; by making carriages and carts; by building boats, steamers and ships; and by seeking for and accumulating wealth, such as silver, gold, precious stones, pearls and so forth and so on. Thus the world has developed unceasingly.

The future Buddha (Metteyya), His Dhamma and His Fraternity are natural sufficing conditions, being causally related to the present generation, for the acquirement of virtues, and the gaining of merit. Supremacy, wealth, powers, prosperity—which are to be gained in the future—are also natural sufficing conditions, related to the present generation for the putting forth of efforts of all sorts. The acquirement of happy existence and wealth and the attainment of Path, Fruition and Nibbāna, which are to be enjoyed in the future, are also natural sufficing conditions, related to the present generation

of men for the development of such forms of merit as charity, virtue and so on. With the hope of reaping crops in winter, men till the soil and sow seeds in the rainy season; or do various kinds of work, which incur labour and intellect, with the hope of getting money upon their completion of the work. Now, the crops to be reaped and the money to be got, are future natural sufficing conditions, related to the acquisition of crops and money. In the same manner, most people in the present life do many good deeds, realizing that they will reap the fruits of their deeds. In some life hereafter. In this case, the fruits which will be reaped in future are future natural sufficing conditions, related to the deeds done in the present life. Deeds done before are also past natural sufficing conditions, related to the fruits which are to be reaped in the future. Thus we see that the future natural sufficing condition is as large and wide as the past.

The living Buddha, His Dhamma, and so on, are present natural sufficing conditions, being related to the present living men, Devas and Brahmas; and so are living parents to living sons and daughters, and so on. The present natural sufficing condition is thus obvious and easy to understand.

Internal natural sufficing conditions are those that exist in an animate person, such as the Buddha, and so forth. External natural sufficing conditions are conditions, such as lands, mountains, rivers, oceans and so on, which serve as resting places for the existence of life (sentient beings); or such as forests, woods, trees, grasses, grains, beans and so forth; or such as the moon, the sun, the planets, the stars and so on; or such as rain, fire, wind, cold, heat, and so forth, which are useful and advantageous to life in one way or other. All these are the more powerful sufficing conditions, either for the accomplishment of good or for the spreading of evil; either for the enjoyment of pleasures or for the suffering of pains.

Those with an earnest desire to enter Nibbāna in the present life, work out the factors of enlightenment. Those with an ardent

hope to enter Nibbāna in the lives to come when Buddhas will appear, fulfil the perfections. Here, Nibbāna is the more powerful sufficing condition for the cultivation of these tasks.

A large variety of concepts or names-and notions, commonly employed, or found in the Tipijakas of the Buddha, are also sufficing conditions for the understanding of many things.

In fact, all conditioned things here come to be only when there are present causes or conditions for the same; and not otherwise. And they stand only if there are present causes for their standing; otherwise they do not. Therefore, causes or conditions are needed for their arising as well as for their maintenance. However, Nibbāna and concepts are things, unconditioned, without birth and genesis, everlasting and eternal; therefore, no cause are needed for their arising and maintenance.*

The Moral is causally related to that which is moral by way of sufficing condition. A clear exposition of this is given in the Paṭṭhāna" where it is said: "Through faith one gives charity, observes the precepts and so on." Similarly, that moral is causally related to immoral - and unspecified** or unmoral to unmoral _ by way of sufficing condition, is made clear by these expositions: - "Through lust one commits murder, theft and so on" and "Through suitable climate and food" one enjoys physical health and so forth". The Moral is also causally related to that which is immoral by way of

---

* That is to say, Nibbana and concepts (or more properly" concept-terms) to not enter time, and therefore are not subject to time's nature, change. They do not "arise"; therefore they do not "cease". They are "everlasting and eternal" in the sense of being extra-temporal" not in the vulgar sense of being endlessly continuous in time.

** Here abyakata is rendered as "unspecified" or "unmoral". It is explained in the commentary as Kusala-akusalabhavena akathita, annabbavena kathita; i.e. "not to be called as moral or immoral, but to be resultant and inoperative consciousness and all material qualities, as well as Nibbana - Translator.

more powerful sufficing condition. This is to be understood from the following exposition:- "One may give charity, and there upon exalt oneself and revile others. In the same manner, having observed the precepts, having attained concentration of mind, and having acquired learning, one may exalt oneself and belittle others".

The Moral is also causally related to that which is unmoral by way of more powerful sufficing condition. All good deeds done in the four planes (these four planes are the spheres of Kāma, Rūpa, Arūpa and Lokuttara), and all actions connected with doing good are related, by way of more powerful sufficing condition, to way of more powerful sufficing condition, to unmorals of the resultant kind, producible at a remote period. Those who practise for the Perfection of charity, suffer much physical and mental pain. Similarly, those who practise for such other Perfections (Pāramitās) as of morality, abnegation, wisdom, perseverance, patience, sincerity, resolution, love, and resignation, suffer the same. It is likewise with those who practise the course of Jhāna and Magga ("supernormal thought" and the Path).

Immorals are also causally related, by way of more powerful sufficing condition, to morals. For instance, some on this earth, having done wrong, repent their deeds and better themselves to shun all such evil deeds, by cultivating such moral acts as giving charity, observing the precepts, practising Jhānas and Maggas. Thus the evil deeds they have done are related, by way of stronger sufficing condition, to the moral acts they cultivate later.

Immorals are also causally related, in by way of more powerful sufficing condition, to unmorals. For instance, many people in this world, having been guilty of evil deeds, are destined to fall into one of the four planes of misery, and undergo pains of suffering which prevail there. Even in the present life, some, though their own misdeeds or the misdeeds of others, have to bear a great deal of distress. Some, however, enjoy a large variety of pleasures with the money they earn by their misconduct. There are also many who

suffer much on account of lust, hate, error, conceit, and so forth.

Unmorals are also causally related by way of more powerful sufficing condition to morals. Having become possessed of great wealth, one gives charity, practises for the perfection of good morals, fosters wisdom, and practises the religious exercises in a suitable place, such as a monastery, a hollow place, a cave, a tree, a forest, a hill, or a village, where the climate is agreeable and food is available.

Unmorals are also causally related by way of more powerful sufficing conditions to immoralities. Being equipped with eyes, many evils are born of sight within oneself. A similar explanation applies to our equipment with ears, etc; so also as regards hands, legs, swords, arms, etc. It is thus, that sufficing condition is of three kinds.

Sufficing condition by way of Suttanta*, may also be mentioned here. It is found in many such passages in the Piṭakas as, “Through intercourse with virtuous friends”, “Through association with sinful companions”, “By living in the village”, “By dwelling in the forest” and so forth. In short, the five cosmic orders (pañca-niyāma-dhammā) are the stronger sufficing conditions relating to the three worlds—the animate world, the inanimate world, and the world of space, to go on unceasingly through eons of time. This also has been expounded at length by us in the Niyāmadīpanī.**

Why is *ārammaṇūpanissaya* so called? It is so called because the dominant object acts as a main basis for subjects (*ārammaṇika*).

Why is *anatarūpanissaya* so called? It is so called because the preceding consciousness acts as a main basis for the arising of its immediate succeeding consciousness. The preceding consciousness is just like the mother; and the succeeding one, the son. Here, just as

* That is "sufficing condition" as set forth in the names of the Suttas or general discourses of the Buddha, as distinguished from the manner in which it is dealt with in the Abhidhamma section of the Scriptures.

** Niyāmadīpanī was written by the late Ven. Ledi Sayadaw and translated into English by Ven. U Nyama and Dr. Barua.

the mother gives birth to the son who owes his existence to her in particular, so also the preceding consciousness gives birth to the succeeding one which owes its existence particularly to its predecessor.

Why is *pakatūpanissaya* so called? It is so called because it is naturally known to the wise as a distinct sufficing condition. Here, something further requires to be said. The influence of a sufficing condition in contiguity, pervades only its immediate successor; but that of a natural sufficing condition can pervade many remote ones. Therefore, what is this present life has been seen, heard, smelt, tasted, touched and experienced in days, months, years, long gone by, takes form again at the mind-door, even after a lapse of a hundred years, if a sufficient cause is available. And so people remember their past, and can utter such expressions as “I saw it before”, “I heard it before”, and so on. These beings, whose birth is apparitional^{*}, also remember their former existences; likewise, some among men, who are gifted with the memory of their former existences, can do so. If one out of a hundred thousand objects experienced before, be met with afterwards, many or, it may be, all of them reappear in the process of thought.

End of the Upanissa-Relation.

---

* Beings whose coming into-existence takes place in any other mode than the ordinary one of birth from parents, what occidentals might call "supernatural beings", though not all of them are to be understood as superior to man, in any vital respect. Many are inferior to man; in power and faculty, as well as in the opportunities open to them of winning, Nibbana — Translator.

10. Purejāta-Paccaya or The Relation of Pre-Existence

The relation of pre-existence is of three kinds—basic pre-existence, objective pre-existence, and basic objective pre-existence.

Of these, the first and the last have already been dealt with, under the heading of Nissaya, in the foregoing section on the Nissaya relation.

Objective pre-existence is the name given to the present eighteen kinds of material qualities of the determined class (nipphanna). Of these, the present five objects (visible form, sound, and so forth) are causally related, always by way of objective pre-existence, to those thoughts which are capable of taking part in the five-door processes. Just as the sound of the violin only arises when it is played with a bow, and the sounding necessitates the pre-existence of both the violin strings and the violin bow; so also those thoughts which take part in the five-door processes, spring into being, owing to the presentation of the five objects of sense at the five doors, which are no other than the five bases. The presentation is possible only when the door and the object are in their static stages. Those five objects not only present themselves at the five doors of the five senses at that static period, but they also present themselves at the mind-door. On this account, the life-continuum vibrates for two moments, and then ceases; and the cessation of the life-continuum gives rise to a consciousness-series. This being so, the consciousness-series in any process cannot arise without the pre-existence of the objects and of the bases. The eighteen kinds of determined material qualities are either past, because they have ceased; or future, because they have not yet arisen; or presents, inasmuch as they are still existing. All of them, without distinction, may be objects of the mind-door cognitions. But, among them, only the present objects act as objective pre-existence. And if a thing in any distant place, or

concealed from sight, itself existing, becomes an object of mind, it also may be called a present object.

End of the Purejāta-Relation.

11. Pacchājāta-Paccaya or The Relation of Post-Existence

Every posterior consciousness that springs into being, causally relates to the still existing group of prior corporeal qualities born of the Four Origins* (*Kamma, citta, utu, āhāra*), by way of post-existence, in helping them to develop and thrive. For example, the rain-water that falls every subsequent year, renders service by way of post-existence to such vegetation as has grown up in previous years, in promoting its growth and development.

Here by “every posterior consciousness” are meant all classes of consciousness beginning from the first life-continuum to the final dying-thought. And, by “prior corporeal qualities” are meant all corporeal qualities born of Four Origins starting from the group of material qualities born of *kamma*, which co-exist with the rebirth-conception.

The fifteen states of the life-continuum starting serially from the first life-continuum which has arisen after the rebirth-conception causally relate by way of post-existence to the group of material qualities born of *kamma*, which co-exist with the rebirth-conception. As to the rebirth-conception, it cannot be a causal relation by way of post-existence; for it co-exists with the group of corporeal qualities born of *kamma*. Similarly, the sixteenth life-continuum cannot become a causal relation by way of post-existence; for it comes into existence only when that group of material qualities reaches the stage of dissolution. Therefore, these are “the fifteen states of the life-continuum” which causally relate as above.

---

* Here, the origins of material qualities are meant. The word "Origin" is used in the sense of Darwin as on the Origin of Species".

At the static moment of the rebirth-conception, there spring up two groups of material qualities, born of *kamma*, and born of temperature^{*}; and the same at the arrested moment. But at the nascent moment of the first life-continuum, three groups spring up: that born of *kamma*, that born of temperature, and that born of mind. When oḷā (the nutritive essence) of the food eaten, spreads all through the body, the corporeal nutritive essence absorbs the stimulant, and produces a group of material qualities. From that time onward, the groups produced by the Four Origins spring up incessantly, like the flame of a burning lamp. Leaving out the nascent moment, so long as these groups stand at their static stage, every one of the posterior fifteen classes of consciousness renders them help by way of post-existence.

Vuḍḍhivirutḥīyā means “for the gradual development and progress of the series of corporeal qualities born of the Four Origins”. Therefore, if they, the four kinds of corporeal groups, are repeatedly related by (*lit.* do repeatedly obtain) the causal relation of post-existence, then they leave behind them when their physical life-term has expired, a powerful energy—an energy adequate to produce the development, progress and prosperity of the subsequent series of groups.

End of the Pacchājāta-Relation.

12. Āsevana-Paccaya or the Relation of Habitual Recurrence

The forty-seven kinds of mundane apperceptions comprising the twelve classes of immoral consciousness, the seventeen mundane classes of moral consciousness, and the eighteen classes of inoperative consciousness (obtained by excluding the two classes of

---

* Here, utu (li. season) has been rendered as "temperature", It may also be rendered by popular acceptance, as "physical change". "caloric energy", "heat and cold", etc.

consciousness, called “Turning towards”, *āvajjana*, from the twenty), are here termed the causal relation of habitual recurrence. When any one of these arrives at the apperceptual process (*i.e.*, the sequence of seven similar states of consciousness in the process of thought) every preceding apperception causally relates itself by way of habitual recurrence to every succeeding apperception. The related things, *paccayuppanna-dhammas*, comprise the succeeding apperceptions as stated above, as well as the Four Paths.

In what sense is the term *āsevana* to be understood? It is to be understood in the sense of habituating by constant repetition or of causing its *paccayuppanna-dhammas* to accept its inspiration, for them to gain greater and greater proficiency, energy and force. Here *paṇābhāva* means proficiency of the succeeding apperceptual thoughts in their apperceptive functions and stages; just as one who reads a lesson many times becomes more proficient with each new reading.

Parivāso literally means perfuming, or inspiring. Just as a silk cloth is perfumed with sweet scents, so also is the body of thought, so to speak, perfumed, or inspired, with lust, hate, and so forth; or with disinterestedness (*arajjana*) amity (*adussana*), and so on. Although the preceding apperception ceases, its apperceptual force does not cease; that is, its force pervades the succeeding thought. Therefore, every succeeding apperception, on coming into existence, becomes more vigorous on account of the former’s habituation. Thus the immediate preceding thought habituates, or accustoms its immediate successor to accept its habituation. However, the process of habitual recurrence usually ceases at the seventh thought; after which either resultant thought-moments of retention follow, or subsidence into the life-continuum takes place.

Here, habitual recurrence, as dealt with in the Suttanta, ought to be mentioned also. Many passages are to be found in several parts of the Sutta Pitaka. Such are:- “Satipaṭṭhānam bhāveti”, “one

cultivates the earnest applications in mindfulness”; “Sammappadhānam bhāvetī”, “one cultivates mindfulness, a factor of Enlightenment”; “*Dhamma-vicaya-sambojjhangam bhāvetī*”, “one cultivates the ‘investigation of truth’, a factor of Enlightenment; ‘Sammādiṭṭhim = bhāveti, “one cultivates the right view”; “*Sammā-sankappam bhāveti*”, “one cultivates right aspiration; and so on. In these passages, by “bhāveti” is meant, to repeat the effort either for one day, or for seven days, or for one month, or for seven months, or for one year, or for seven years.

Moral and immoral actions, which have been repeatedly performed or cultivated, or many times done in former existences, causally relate by way of habitual recurrence, to moral and immoral actions of the present existence, for their greater improvement and worsening respectively.

The relation which effects the improvement and the worsening respectively of such moral and immoral actions, at some other distant time or in some future existence, is called sufficing condition; but the one which effects this only during the apperceptional process, is called habitual recurrence.

In this world, there are clearly to be seen always, many incidental results or consequences following upon great achievement in art, science, literature, and so forth, which have been carried out in thought, word, and deed, continuously, repeatedly and incessantly.

As such a relation of habitual recurrence is found among all transient phenomena, manly zeal and effort, exerted for a long period of time, have developed to such a high degree that many great and difficult labours have reached complete accomplishment and that even Buddha-hood has been attained.

End of Āsevana-relation

13. Kamma Paccaya, or The Relation of Kamma

The relation of kamma is of two kinds, coexistent kamma and asynchronorous kamma.

Of these two all volitions; moral, immoral and unmoral, which consist of three timephases, constitute the causal relation of coexistent kamma. Their related things are:- All classes of consciousness and their mental concomitants in coexistence with volition; material qualities born of Kamma, which arise simultaneously with the rebirth-conception; and material qualities produced by mind during the term of life.

Past moral and immoral volitions constitute the causal relation of asynchronous kamma. Their related things are the thirty-seven classes of mundane resultant consciousness and their mental concomitants, and all the material qualities born of kamma.

Why is *kamma* so called? It is so called on account of its peculiar function. This peculiar function is nothing but volition (or will) itself, and it dominates every action. When any action of the through, word, or body, takes place, volition (or will) determines, fashions, or causes its concomitants to perform their respective functions simultaneously. For this reason, volition is said to be predominant in all actions. Thus *kamma* is so called on account of its peculiar function. Or, to define it in another way, *kamma* is that by which creatures do (or act). What do they do then? They do physical work. vocal work, and mental work. Here, by “physical work”, is meant standing, sitting, and so forth; stepping forward and back ward and so on" and even the opening and the shutting of the eye-lids. Vocal work means producing vocal sounds. Mental work means thinking wisely or badly; and, in short, the functions of seeing, hearing and so forth, with the five senses. Thus all the action of beings are determined, by this volition. Therefore is called *kamma*.

Sahajāta is that which comes into being simultaneously with its related things. *Sahajātakamma* is a coexistent thing, as well as a

kamma. *Sahajātakamma-paccāya* is a causal relation standing (to its effect) by way of coexistent kamma.

Nānākhamkam is a thing differing in point of time from its effects. That is to say, the time when the volition arises is one, and the time when its effects take place is another; or, in other words, the volition is asynchronous. Hence asynchronous volition is a volition that differs in point of time from its effect. So *Nānākhanntakamma-paccāya* is a causal relation standing (to its effects) by way of asynchronous kamma. The volition which coexists with the Ariyan Path, only at the moment of its ceasing, immediately produces its effect, and so it also is asynchronous.

Here, a moral volition such as predominates in charity, for instance, is causally related to its coexistent mind and mental qualities produced by the same mind by way of coexistent kamma. It is also causally related, by way of asynchronous kamma, to the resultant aggregates of mind and material qualities born of that kamma, which will be brought into existence at a distant period in the future. Thus a volition, which is transmuted into a course of action entailing moral and immoral consequences, is causally related to its related things by way of two such different relations, at two different times.

In this asynchronous kamma relation, the kamma signifies quite a peculiar energy. It does not cease though the volition ceases, but it latently follows the sequences of mind. As soon as it obtains a favourable opportunity, it takes effect immediately after the dying thought has ceased, by transmuting itself into the form of an individual, in the immediately following existence. But, if it does not obtain any favourable opportunity, it remains in the same latent mode for many hundreds of existences. If it obtains a favourable opportunity, then what is called 'sublime kamma', takes effect, upon the next existence in the Brahmā-loka, by transmuting itself into the form of Brahmā

Deva; and it is so matured that it exhausts itself at the end of this second existence, and does not go any further.

End of Kamma-Relation

14. Vipāka-Paccaya or the Relation of Effect

Thirty-six classes of resultant consciousness and their concomitants, are the relation of effect. As they are mutually related to one another, the related things embrace all of them, as well as the material qualities born of kamma at the time of conception, and those produced by the resultant consciousness during life.

In what sense is *vipāka* applied? It is applied in the sense of *vipaccana*, which means a change of state from infancy or youth to maturity. Whose tenderness and maturity are meant? What is meant of the former is the infancy of the past volition, which is known as asynchronous kamma. By maturity, also, is meant the maturity of the same kamma.

Here, it should be understood that each volition has four *avatthās*, or time-phases—*cetanāvatthā*, or the genesis of volition; *kammāvatthā*, or the continuance of volition; *nimittāvatthā*, or the representation of volition, and *vipākāvatthā*, or the final result. Here, although the volition itself ceases, its peculiar function does not cease, but latently follows the series of thought. This is called *kammāvatthā*, or the continuance of volition.

When it obtains a favourable opportunity for fruition, the kamma represents itself to the person about to die. That is to say, he himself feels as if he were giving charity, or observing the precepts, or perhaps killing some creatures. If this kamma fails to represent itself, a symbol of it is represented. That is to say, he himself feels as if he were in possession of the offerings, the gifts, the weapons, and so on; or anything with which he had committed such kamma in the

past. Or, sometimes, there is represented to him the sign of the next existence where he is destined to open his new life. That is to say, such objects as the abodes or palaces of the Devas, or the fires of the Niraya-worlds, or what-not; which—as it will be his lot to obtain, or to experience, such in the existence immediately following—enter the fields of presentation through the six doors. These are called *nimittāvatthā*, the representation of the volition.

Now, how are we to understand the *vipākāvatthā*? If a person dies with his attention fixed upon one of these three classes of objects, either on the kamma itself or on the sign of it, or on the sign of destiny; it is said that kamma has effected itself, or has come to fruition, in the immediately new existence. It has transmuted itself into a personality, and appears, so to speak, in the form of a being in the new existence. This is called the *vipākāvatthā*, or the final result. Here, in the first three *avathās*, the volition is said to be in the state of infancy or youth.*

The last one shows that the volition has arrived in maturity, and can effect itself. Therefore, as has been said, *vipaccana* means a change of state from infancy or youth to maturity. Thus *vipāka* is the name assigned to the states of consciousness and their concomitants, which are the results of the volitions; or to the matured volitions themselves.

Just as mangoes are very soft and delicate when they are ripe; so also the resultant states are very tranquil, since they are inactive and have no stimulus. They are so tranquil that the objects of sub-consciousness are always dim and obscure. On reviving from sub-consciousness, one has no consciousness of what its object was. For this reason, there is no possibility of occurrence of a process of thought, which can reflect the object of the sub-consciousness thus:

---

* Ledi Sayadaw has not explained the cetanavatha. But it is easy enough to understand, since it is the commission of the initial volition or kamma.

“Such and such an object has been met with in the past existence”,—although, in sleep at night, the sub-consciousness takes for its object one of the three classes of objects (kamma, the symbols of kamma, and the symbols of one’s future destiny), which had been experienced before, at the time of approaching death, in the immediately preceding existence. Hence, it is, that one knows nothing about any object from a past existence, either in sleep or in waking. Thus the mutual relationship by way of inactivity, non-stimulation, and tranquillity, is termed the function of *Vipāka*.

End of Vipāka-Relation.

15. Āhāra-paccaya or the Relation of Food

The relation of food is of two kinds—material and immaterial. Of these, material food connotes the nutritive essence (or what is called edible food), which again is subdivided into two kinds—internal and external.

All the natural qualities born of the Four Causes*, pertaining to those creatures who live on edible food, are here the *paccayuppanna-dhammas* related to the two kinds of material food.

As to immaterial food, it is of three different kinds:— contact, volitional activity of mind and consciousness. These kinds of immaterial food, or *paccayadhammas* are causally related to the coexistent properties, both mental and material, which are their corresponding *paccayuppanna-dhammas*.

In what sense is *āhāra* to be understood? *Āhāra* is to understood in the sense of ‘holding up strongly’, which means “causing to exist firmly”. That is to say, a relating thing nourishes its related thing so as to enable it to endure long, to develop, to flourish, and to thrive, by means of support. Though the causal relation of

---

* The Four Causes are (1) Kamma, (2) Citta (Consciousness), (3) Utu (Temperature) and (4) Āhāra (Nutriment)

food possesses a producing power, the power of support is predominant here.

Here, the two material foods are called *āhāra*, because they strongly hold up the group of internal material qualities born of the Four Causes, by nourishing them so that they may exist firmly, endure long, and reach uncurtailed the bounds (or limits) of their life-term.

Contact is an *āhāra* also, because it strongly holds up its coexistent things, and enables them to stand firmly and endure long by nourishing them with the essence extracted from desirable and undesirable objects. Volitional activity of mind, or (in a word) will, is an *āhāra* in that it furnishes courage for the execution of deeds, words, and thoughts. And consciousness is an *āhāra* also, inasmuch as it predominates in all thinking about an object. These three immaterial foods, in supplying nourishment to the coexistent mentals, also affect the coexistent materials.

Āhāra here, may also be explained after the Suttanta method. Just as birds, ascertaining where their quarters are, fly with their wings through the air from tree to tree and from wood to wood, and peck at fruits with their beaks, thus sustaining themselves through their whole life; so also beings—with the six classes of consciousness, ascertaining objects; with the six kinds of volitional activity of mind, persevering to get something as an object; and with the six kinds of contact, making the essence of objects appear—either enjoy pleasure or suffer pain. Or, solely with the six classes of consciousness, comprehending objects, they avail themselves of forming, or becoming, body and mind. Or, solely with the contacts, making objects appear in order that feelings may be aroused through the same, they cultivate craving. Or, committing various kinds of deeds through craving accompanied by volitions, they migrate (so to speak) from existence to existence. Thus should be understood how extensive the functioning of the different foods is.

End of the Āhāra-Relation

Mother Ayeyarwaddy

16. Indriya-Paccaya or the Relation of Control

The relation of control is of three kinds-namely, coexistence, pre-existence and physical life.

Of these, the *paccaya-dhammas* of the first kind* are the fifteen coexistent controls, namely, psychic life, consciousness, pleasure, pain, joy, grief, hedonic indifference, faith, energy, mindfulness, concentration, reason, the thought: “I-shall-come-to-know-the-unknown (Nibbāna)”, the thought: “I know”, and the thought: “I-have-known”. The *paccayuppanna-dhammas* are their coexistent properties, both mental and material.

The *paccaya-dhammas* of the second kind are the five sentient organs—the eye, the ear, the nose, the tongue and the body. The *paccayuppanna-dhammas* are the five senses together with their concomitants.

The *paccaya-dhamma* of the third kind is only one, namely physical life itself. And all kamma-born material qualities, with the exception of physical life itself, are its *paccayuppanna-dhammas*.

In what sense is *indriya* to be understood? It is to be understood in the sense of “exercising control over”, Over what does it exercise control? It exercises control over its *paccayuppanna-dhammas*. In what function? In their respective functions.

Psychic life exercises control over its coexistent mental properties in infusing life, that is, in the matter of their prolongation by continuity. Consciousness exercises control in the matter of thinking about an object. The functioning of the rest has been explained in our recent Indriya-Yamaka-Dīpanī.

Here, some may put a question like this:— “why are the two sexes** - the female and the male- , which are comprised in the

---

* Of these, the last three are confined to Lokuttara alone. And of these three, the first is the knowledge pertaining to the First Path, the second that pertaining to the last three. Paths and the first three Fruition and the third pertaining to the last Fruition only.

** See Compendium, Part. VIII.

category of controls, not taken in this relation as *paccaya-dhammas*? The answer is: Because they have none of the functions of a *paccaya*. A *paccaya* has three kinds of functioning, namely, producing, supporting and maintaining. Here, If a is causally related to B in B's arising, A's functioning is said to be that of producing: for had A not occurred, the arising of B would have been impossible. The functioning of Anantara may be instanced here. Again, if A is causally related to B in B's existence, development and prosperity. A's functioning is said to be that of supporting: for if A did not happen B would not stand, develop and flourish. The relation of Pacchājāta will serve here as an example. And, if A is causally related to B in B's prolongation by continuity. A's functioning is said to be that of maintaining; for if A did not exist B's prolongation would be hampered, and its continuity would also be broken. The functioning of physical life will illustrate this. Now, the two sexes do not execute any one of the said three functions. Therefore they are not taken as a *paccaya-dhamma* in this relation of control. If this be so, must they still be called controls? Yes, they must be called controls. Why, Because they have something of controlling power. They control the body in its sexual structure (*linga*), in its appearance (*nimitta*), in its characters (*kutta*), and in its outward dispositions (*ākappa*). Therefore, at the period of conception, if the female sex is produced in a being, all its personality, i.e., the five aggregates produced by the Four Causes (kamma, and so forth) tends towards femininity. The whole body, indeed, displays nothing but the feminine structure, the feminine appearance, the feminine character, and the feminine outward disposition. Here, neither does the female sex produce those qualities, nor support, nor maintain them. But, in fact, when the body (i.e. the five aggregates) has come into existence, the sex exercises control over it as if it (sex) were giving it the order to become so and so. All the aggregates also become in conformity with the sex, and not out of conformity. Such is the controlling power of the female sex in the

feminine structure. In the same manner the male sex exercises control in the masculine structure. Thus the two sexes have controlling function in the structures, hence they may be called controls.

With regard to the heart-basis, though it acts as a basis for the two elements of mind-cognition, it does not control them in any way. For, whether the heart is limpid or not, the elements of mind-cognition in a person of well-trained mind never conform to it.

End of the Indriya-Relation.

17. Jhāna-Paccaya or the Relation of Jhāna

The seven constituents of *jhāna* are the *pacadya-dhammas* in the relation of *jhāna*. They are:— *Vitakka* (Initial Application), *vīcāra* (Sustained Application). *Pīti* (Pleasurable Interest), *somanassa* (Joy), *domanassa* (Grief), *upekkhā* (Hedonic Indifference) and *ekaggatā* (Concentration in the sense of capacity to individualise). All classes of consciousness (with the exception of five senses), their concomitants and material qualities in coexistence with the seven constituents, are the *paccayuppanna-dhammas* here.

In what sense is *jhāna* to be understood? *Jhāna* is to be understood in the sense of closely viewing or actively looking at; that is to say, going close to the object and looking at it mentally. Just as an archer—who from a distance is able to send or thrust an arrow into the bull's eye of a small target—holding the arrow firmly in his hand, making it steady, directing it towards the mark, keeping the target in view, and attentively looking, or rather aiming at it, sends the arrow through the bull's eye or thrusts it into the latter; so also, in speaking of a Yogī or one who practises *Jhāna*, we must say that he, directing his mind towards the object, making it steady, and keeping the *Kasina* object in view, thrusts his mind into it by means of these seven constituents of *Jhāna*. Thus, by closely viewing them, a person carries out his action of body, of word, and mind,

without failure. Here, “action of body” means going forward and backward, and so forth; “action of word” means making vocal expressions, such as the sounds of alphabets, words and so forth; “action of mind” means being conscious of objects of any kind. So no deed, such as giving charity or taking life, can be executed by a feeble mind lacking the necessary constituents of *Jhāna*. It is the same with all moral and immoral deeds.

To have a clear understanding of its meaning the salient characteristic mark of each constituent of *Jhāna* should be separately explained. *Vitakka* has the characteristic mark of directing the concomitant properties towards the object, and it, therefore, fixes the mind firmly to the object. *Vicāra* has the characteristic mark of reviewing the object over and over, and it attaches the mind firmly to the object. *Pīti* has the characteristic mark of creating interest in the object, and makes the mind happy and content with it. The three kinds of *vedanā* i.e. Joy, grief and indifference have the characteristic marks of feeling the object, and they also fasten the mind as regards experiencing the essence of desirable, undesirable and neutral objects. *Ekaggatā* has the characteristic mark of concentration and it also keeps the mind steadfastly fixed on the object.

End of the *Jhāna*-Relation.

18. *Magga-Paccya* or the Relation of Path

The twelve path-constituents are the *paccaya-dhammas* in this relation of *Magga*. They are:— Right Views, Right Aspiration, Right Speech, Right Action, Right Livelihood, Right Endeavour, Right Mindfulness, Right Concentration, Wrong Views, Wrong Aspiration, Wrong Endeavour, and Wrong Concentration. There are, however, no distinct mental properties to which to assign the terms, Wrong Speech, Wrong Action and Wrong Livelihood. These are but other names for the four immoral aggregates (*akusala-khandha*), which

Mother Ayeyarwaddy

appear under the names of lying and so forth. Therefore they are not taken as distinct path-constituents. All classes of consciousness and mental concomitants conditioned by *hetu*, and all material qualities in coexistence with the *hetu*-conditioned mind, are *paccayuppanna-dhammas*.

In what sense is *Magga* to be understood? It is to be understood in the sense of path, that is, as the means of reaching the realm of misfortune or the realm of Nibbāna. The eight path-constituents (Right Views, and so on) lead to Nibbāna. The four wrong path-constituents lead of the realm of misfortune.

Now the functioning of *Jhāna* is to make the mind straight, steadfast, and ecstatic* in the object, “Ecstatic mind” means mind that sinks into the *kasina*-object, and so forth, like a fish in deep water. The functioning of *Magga* is to make kammic volition in the “way-in” to the circle of existence and *Bhāvanic* volition in the “way-out” of the circle, straight and steadfast, issue in a course of action, develop, flourish and prosper, and reach a higher plane. This is the distinction between the two relations.

Here, the kammic volition which can produce a rebirth—since it has worked out in moral and immoral acts such as taking life, and so forth—is spoken of as *kammapathapattā*. And the *bhāvanic* volition, which arrives at the higher stages, that is proceeds from the sensuous stage to the transcendental one, through a succession of higher and higher stages, by the power of an orderly succession of training-practices (*bhāvanā-nukamma*), even within the brief period occupied by one bodily posture, is spoken of as *bhummantarapatta*.

To understand this relation, the characteristic mark of each of the path-constituents should also be separately explained in the manner shown in the Relation of *Jhāna*.

End of the Magga-Relation

---

* Standing out of, or going beyond, its normal mode.

19. Sampayutta-Paccaya or the Relation of Association

The relations of association and dissociation form a pair. So also do the relations of presence and absence, and of abeyance and continuance. These three pairs of relations are not special ones. They are only mentioned to show that, in the foregoing relations some *paccaya-dhammas* causally relate themselves to their *paccayuppana-dhammas*, by association, and others by dissociation, some by presence and others by dissociation; some by presence and other by absence; some by abeyance and others by continuance.

Here also in such passages as: “Atthi ti kho, Kaccāna, ayam eko anto; nathī ti kho dutiyo anto *ti*,”* the words atthi and natthi are meant to indicate the heretical views of eternalism and annihilationism. Therefore, in order to prevent such interpretations, the last pair of relations is mentioned.

All classes of consciousness and mental properties mutually relate themselves to one another by way of association. In what sense is “*sampayutta*” to be understood Sampayutta' is to be understood in the sense of association, or through coalescence, by the four associative means, namely, simultaneous arising, synchronous cessation, simultaneous arising, synchronous cessation, mono-basic, and mono-object. Here, by *ekibhāvam goto* (or coalescence), it is meant that the consciousness of sight coalesces with its seven mental properties so thoroughly that they all are unitedly spoken of as sight. These eight mental states are no longer spoken of by their special names, for it is indeed a difficult matter to know them separately. The same explanation applies to the other classes of consciousness.

End of the Sampayutta-Relation

---

* "Certainly O Kaccāna, (The Soul) exists is the one extreme, and (The Soul) does not exist is the second extreme.

This is a passage where the problem of Soul, Self or Ego is discussed as the its existence or non-existence as a real personal entity.

20. Vip̐payutta-Paccaya or the Relation of Dissociation

The relation of dissociation is of four different kinds, namely, coexistence, basic pre-existence, basic objective pre-existence, and post-existence. Of these four, the *paccaya* and *paccayuppanna-dhammas* of the coexistent dissociation may be either, mental or physical in accordance with what has been shown in the relation of coexistence. Therefore a mental is casually related to a physical, by way of coexistent dissociation and *viceversa*. A “mental”, here, when spoken of as a *paccaya*, means the four mental aggregates, namely, sensation, perception, mental functionings and consciousness, during life; and a “physical”, when spoken of as *paccayuppanna*, means material qualities produced by mind. Again a “physical”, when spoken of as a *paccaya*, means the heart-basis at the moment of conception, and a “mental”, when spoken of as *paccayuppanna*, means the four mental aggregates belonging to rebirth.

The remaining three kinds of dissociation have already been explained.

End of the Vip̐payutta-Relation

21. Atthi-Paccaya or the Relation of Presence

The relation of presence is of seven different kinds, namely, coexistence, basic pre-existence, objective pre-existence, basic objective pre-existence, post-existence, material food, and physical life-control.

Of these, the relation of coexistent presence is that of mere coexistence. A similar interpretation should be made for the remaining six, for which the equivalent relations that have already been explained are to be referred to. the classifications of relating and related things have already been dealt with , above, in each of the relations concerned.

Why is *atthi-paccaya* so called? *Atthi-paccaya* is so called, because it causally relates itself to its effect by being present in the three phases of time called *khama*.

End of the Atthi-Relation

22. Natthi-Paccaya.

23. Vigata-Paccaya

24. Avigata-Paccaya

OR

The Relation of Abeyance,

The Relation of Absence,

The Relation of Continuance.

The relation of absence is entirely the relation of contiguity; so is the relation of abeyance. The relation of continuance is also the same as the relation of presence. The words “*atthi*” and “*avigata*” have the same meaning; so also the words “*natthi*” and “*vigata*”

End of the Natthi-, the Vigata-, and the Avigata-Relation

END OF THE EXPOSITION OF RELATIONS.

PACCAYA-SABHĀGO OR THE SYNTHESIS OF RELATIONS.

The synthesis of relations will now be stated.

The relation of *sahajāta* (conexistence) may be specified as being of fifteen kinds—*ie* four superior *sahajātas*, four medium *sahajātas*, and seven inferior *sahajātas*. The four superior *sahajātas* comprise ordinary *sahajāta*, *sahajātanissaya* (dependence-in-coexistence), *sahajatatthi* (coexistent presence), and *sahajāta-avigata* (co-existent continuance). The four medium *sahajātas* comprise *aññamañña* (reciprocity), *vipāka* (effect), *sampayutta* (association),

Mother Ayeyarwddy

and saḥajāta-vippayutta (coexistent dissociation). The seven inferior saḥajāta comprise hetu (condition), saḥajāta-dhipati (coexistent dominance), saḥajāta-kamma (coexistent kamma), saḥajātāhāra (coexistent food), saḥajātindriya (coexistent control), jhāna, and magga (way).

Rūpāhāra, or material food is of three kinds, *i.e.*, rūpāhāra (ordinary material food), rūpāhāratthi, and rūpāhārāvigata.

Rūpa-jīvitindriya, or physical life-control is of three kinds, namely, rūpa-jīvitindriya, jīvitindriyatthi, and rūpa-jīvitindriya-avigata.

The relation of purejāta (pre-existence) may be specified as seventeen kinds — *i.e.*, six vatthu-purejātas (basic pre-existence), six ārammana-purejātas (objective pre-existence) and five vathārammana-purejātas (basic objective pre-existence). Of these, the six vatthu-purejātas are vatthu-purejāta, vatthu-purejātanissaya, vatthu-purejātindriya, vatthu-purejāta-vippayutta, vatthu-purejātattthi, and vatthu-purejātā-avigata. The six āram-manapure-jātas are, ārammanapurejāta, some ārammana, some ārammanādhipati, some ārammana-ārammanūpanissaya, ārammana-purejātattthi, and ārammana-purejāta-avigata. The words “kiñci” and “koci” in kiñci ārammanam and so forth, are used in order to take in only the present nipphanna-rūpas (material qualities determined by kamma and environments). The five vathārammanā-purejātas are vathāra-mmana-purejāta, vathārammana-purejāta-nissaya, vathārammana-purejāta-vippayutta, vathārammana-pure-jātattthi, and vathārammana-purejāta-avigata.

The relation of pacchājāta or post-existence may be specified as four kinds; pacchājāta pacchājāta-vippayutta, pacchājātattthi, and pacchājāta-avigata.

The relation of anantara (contiguity) is of seven kinds— anantara, samanantara, annantarūpanissaya, āsevana, anantara-kamma, natthi, and vigata. Of these, anantara-kamma is the volition which

appertains to the Ariyan Path. It produces its effect, *i.e.*, the Ariyan Fruit, immediately after it ceases.

There are five relations which do not enter into any specification. These are: The remaining ārammana, the remaining ārammanādhīpati, the remaining ārammnūpanissaya, all pakatūpanissaya, and the remaining kind of kamma which is asynchronous kamma.

Thus the relations expounded in the Great Treatise (Paṭṭhāna), are altogether fifty-four kinds in all.

Of these relations, all species of purejāta, all species of pacchājata, material food, and physical life-control are present relations. All species of anantara and of nānākkhanika kamma are past relations. Omitting Nibbāna and term-and concept, paññatti—the relations of ārammana and pakatūpanissaya may be classified under the three periods of time: past, present and future. But Nibbāna and term and concept are always outside time.

These two Dhammas—Nibbāna and paññatti (concept)—are both termed *appaccaya* (void of causal relation), *asankhata* (unconditioned)*, Why? Because they are absolutely void of Becoming. Those things or phenomena which have birth or genesis are termed *sappacaya* (related things), *sankhata* (conditioned things), and *paticca-samuppannas* (things arising from a conjuncture of circumstance). Hence these two dhammas, being void of becoming and happening are truly to be termed *appaccayas* and *asankhatas*.

Among things related and conditioned, there is not a single phenomenon which is permanent, lasting, eternal and unchangeable. In fact, all are impermanent, since they are liable to dissolution. Why? Because, in coming into existence, they are related to some causes, and their causes are also not permanent.

---

* Here, the word *appaccaya* is not a Kammadhāraya Compound but of the Bathubbhī class - thus: Natthi paccyā etesam ti appacaya. *Asankhata* is a Kammadhāraya Compound - thus: Sankariyante ti sankhata; Na sankhattā ti sasankhatū.

Are not Nibbāna and concept *paccaya-dhammas* or relating things? Are they not permanent and lasting? Yes, they are so; but no phenomenon happens entirely through Nibbāna or concept alone as sole cause. Phenomena happen through, or are produced by, many causes which are not permanent and lasting.

Those things which are not permanent are always distressing and hurtful to beings with the three kinds of afflictions. Therefore they are looked upon as ill by reason of their being dreadful. Here the three kinds of afflictions are “*dukkha-dukkhatā*” (ill due to suffering), “*sankhāra-dukkhatā*” (ill due to conditioning), and “*viparināma-dukkhatā*” (ill due to changeability). All things are impermanent, and are dissolving at every moment, even while occupying one posture*. Therefore, how can there be any essential self or core in creatures and persons, even though, all their life through, they imagine themselves to be permanent? Everything is also subject to ill; therefore, how can there be any essential self or core in creatures and persons—who are under the oppression of ills, and who nevertheless yearn for happiness? Hence all things are void of self by reason of the absence of a core.

To sum up. By expounding the twentyfour relations, the Buddha reveals the following facts:— All conditioned things owe their happenings and becomings or existence to causes and conditions; and none to the mere desire or will or command of creatures. And among all the things subject to causes and conditions, there is not one that comes into being through few causes; they arise, indeed, only through many. Therefore this exposition reaches its culminating point in revealing the doctrine of No-self or No-soul.

End of the Synthesis of Relations

---

* There are four postures for all beings, namely, sitting, standing, walking and lying down.

Paccaya-Ghatanānaya of the Synchrony of Relations.

The synchrony of relations will now be stated.

The concurrence of causal relations in one related thing is called synchrony of relations or *paccaya-ghatanā*. All phenomena are called *sa-paccayā* (related to causes), *sankhatā* (conditioned by causes), and *paṭiccasamuppannā* (arising from a conjuncture of circumstances); because, in arising and in standing, they coexist with, or have, or are conditioned by, these twenty-four causal relations. What then are those phenomena? They are:—One hundred and twenty-one classes of consciousness, fifty-two kinds of mental properties, and twenty-eight kinds of material qualities.

Of these, the one hundred and twenty-one classes of consciousness may be classified into seven, under the category of *diātu* (elements), namely,

- (1) element of visual cognition;
- (2) element of auditory cognition;
- (3) element of olfactory cognition;
- (4) element of gustatory cognition;
- (5) element of tactile cognition;
- (6) element of apprehension;
- (7) element of comprehension.

Of these,—

the twofold classes of sight-consciousness are called the elements of visual cognition;

the twofold classes of sound-consciousness are called the elements of auditory cognition;

the twofold classes of smell-consciousness are called the elements of olfactory cognition;

the twofold classes of taste-consciousness are called the elements of gustatory cognition;

the twofold classes of touch-consciousness are called the elements of tactile cognition;

“the adverting of mind towards any of the five doors” (*pañcadvāravajjana*) and the twofold classes of “acceptance of impressions” (*sampaticchana*) are called the elements of apprehension;

the remaining one hundred and eight classes of consciousness are called the elements of comprehension.

The fifty-two kinds of mental properties are also divided into four groups, namely,

- (1) seven universals;
- (2) six particulars;
- (3) fourteen immorals;
- (4) twenty-five radiants.

Of the twenty-four relations,—

fifteen relations are common to all the mental states, namely, āramana, anantara, samanantara, sahaajāta, aññamañña, nissaya, upanissaya, kamma, āhāra, indriya, sampayutta, atthi, natthi, vigata and avigata.

There is not a single class of consciousness or mental property which arises without the causal relation of ārammaṇa (object).

The same holds good as regards the remaining causal relations of anantara, samanantara, sahaajāta and so on.

Eight relations only—hetu, adhipati, purejāta, āsevana, vipāka, jhāna, magga and vippayutta—are common to some mental states. Of these, the relation of hetu is common only to the classes of consciousness conditioned by hetu; the relation of adhipati is also common only to the apperceptions (*javanās*) coexisting with dominance (*adhipati*); the relation of purejāra is common only to some classes of mind; the relation of āsevana is common only to apperceptive classes of moral, immoral, and inoperative consciousness; the relation of vipāka is also common only to the resultant classes of mind; the relation of jhāna is common to those classes of consciousness and mental concomitants which come under the name of elements of apprehension and comprehension; the relation

of magga is common to the classes of mind conditioned by hetu; the relation of vippayutta is not common to the classes of mind in *Arūpaloka*.

Only one particular relation of pacchājāta is common to material qualities.

Here is the exposition in detail. The seven universal mental properties are:— *Phassa* (contact), *veanā* (sensation), *saññā* (*perception*), *cetanā* (*volition*), *ekaggatā* (*concentration in its capacity to individualise*), *jīvita* (*psychic life*) and *manasikāra* (*attention*).

Of these,—

Consciousness may be the relation of adhipati; it may be the relation of āhāra; and it may also be the relation of indriya;

Contact is the relation of āhāra alone;

Sensation may be the relation of indriya, and may be the relation of Jhāna;

Volition may be the relation of kamma, and may be the relation of āhāra;

Ekaggatā may be the relations of indriya; it may be relation of jhāna; and it may be the relation of magga also;

Psychic life is the relation of indriya alone;

The two remaining states—perception and attention—do not become any particular relation.

Consciousness by way of sight, obtains seven universal mental concomitants, and so they make up eight mental states. All of them are mutually related to one another by way of the seven relations, namely, four superior saḥajātas and three of the medium saḥajātas excluding the relation of dissociation. Among these eight mental states, consciousness causally relates itself to the other seven by way of āhāra and indriya. Contact causally relates itself to the other seven, by way of indriya. The basis of eye causally relates itself to these eight states by way of six species of vatthupurejāta. The present visual objects, which enter the avenue of that eye-basis, causally

relate themselves to those eight by way of four species of ārammaṇapurekāta. Consciousness which is called turning-towards-the-five-doors at the moment of cessation. Just before the arising of sight consciousness, causally related itself to these eight mental states by way of five species of anantara. Moral and immoral deeds which were done in former births, causally relate themselves to these eight resultant states of good and evil respectively, by way of asynchronous kamma. Nescience (*avijjā*), craving (*tan.hā*) and grasping (*upādāna*)—which co-operated with volition (*kamma*) in the past existence, and dwellings, persons, seasons, foods and so forth, of this present life, causally relate themselves to these eight states by way of pakatūpanissaya (natural sufficing condition). The six relation hetu, adhipati, pacchājāta, āsevana jhāna and magga—do not take part in this class of consciousness, but only the remaining eighteen relations take part. Just as the six relations do not take part—and only the eighteen relations do—in consciousness by way of sight; so do they in consciousness by way of hearing, smell, and so on.

End of the Synchrony of Relations in the Five Senses.

Synchrony of Relations in Consciousness not Accompanied by hetu

There are six mental properties termed Particulars (*pakiṇṇaka*), —*vitakka* (initial application), *vicāra* (sustained application), *adhimokkha* (deciding), *virīya* (effort), *pīṭī* (pleasurable interest), *chanda* (desire-to-do). Of these, initial application takes part in the relation of jhāna and in the relation of magga. Sustained application takes part in that of jhāna alone. Effort takes part in the relation of adhipati, in the relation of indriya, and in the relation of magga. Pleasurable interest takes part in the relation of Jhāna. Desire-to-do takes part in the relation of adhipati. Deciding does not take part in any particular relation.

The ten concomitants, namely, seven universals, initial application, sustained application, and deciding from the particulars—obtain in the five classes of consciousness, *i.e.* turning-towards-the-five-doors, the twofold class of acceptance, and the twofold class of investigation accompanied by hedonic indifference. They form eleven mental states in one combination. Jhānic function obtains in these three classes of consciousness. Sensation, ekaggatā, initial application, and sustained application perform the function of jhāna relation. Consciousness (turning-towards-the five-doors) belongs to the inoperative class, and so does not obtain in the relation of vipāka. Asynchronous kamma serves in place of upanissaya. So, leaving out jhāna from, and inserting vipāka in, the relations which have been shown above as not obtainable in the five senses, there are also six unobtainable and eighteen obtainable in the consciousness, turning-towards-the-five-doors. As for the remaining four resultant classes of consciousness, by omitting vipāka, five relations are unobtainable; and, by adding vipāka and jhāna, nineteen are obtainable.

Investigating consciousness accompanied by joy, obtains eleven mental concomitants, namely, the above ten together with pleasurable interest. With the consciousness (turning-towards-the-mind-door), eleven concomitants coexists, and they are accompanied by effort. They make up twelve mental states together with the consciousness. Twelve concomitants, *i.e.* the above ten together with pleasurable interest and effort, coexist with the consciousness of aesthetic pleasure. They make up thirteen mental states in combination with the consciousness. Of the three classes of investigating consciousness, the one accompanied by joy has one more mental property (*i.e.*, pleasurable interest) than the other two, in respect of the jhāna factors; therefore, the unobtainable five and the obtainable nineteen relations are the same as in the two classes on investigating consciousness accompanied by hedonic indifference. In the consciousness (turning towards-the-mind-door), the predominant

property in merely 'effort', which performs the functions of indriya and jhāna, but not the functions of adhipati and magga. This consciousness, being of the inoperative class, does not obtain the vipāka relation. Therefore the unobtainable six including vipāka, and the obtainable eighteen including jhāna, are the same as in the consciousness (turning-towards-the-five-doors). The relation of vipāka is also not obtained in the consciousness of aesthetic pleasure, since it belongs to the inoperative class. But being an apperceptive class, it obtains in the relation of āsevana. Therefore five relations, including vipāka, are not obtainable; and nineteen relations, including āsevana, are obtainable.

End of the Synchrony of Relations in Consciousness not Accompanied by hetu.

Synchrony of Relations in the Immoral Class of Consciousness

There are twelve classes of immoral consciousness, thus: two rooted in nescience, eight rooted in appetite; and two rooted in hate. There are fourteen immoral mental properties, namely, *moha* (dullness), *ahirika* (shamelessness), *anottappa* (recklessness of consequences), and *uddhacca* (distraction), — these four are termed the moha-quadruple; *lobha* (greed), *dit.t.hi* (error), and *māna* (conceit)—these three are termed the lobhatruple; *dasa* (hate), *issā* (envy), *macchariya* (selfishness), and *kukkucca* (worry)—these four are termed the dosa-quadruple; *thīna* (sloth), *middha* (torpor), and *vicikicchā* (perplexity) — these three are termed the pakīṇṇaka triple.

Of these, the three roots— greed, hate, and dullness—are hetu relations. Error is a magga relation. The remaining ten mental properties do not become any particular relation.

Here, the two classes of consciousness rooted in dullness are:— Consciousness conjoined with perplexity, and consciousness conjoined with distraction. With the first of these two, fifteen mental

concomitants coexist. There are the seven universals, initial application, sustained application, effort (from the particulats), the moha-quadruple, and perplexity (from the immorals). They make up sixteen mental states in combination with consciousness. In this consciousness, *i.e.*, the consciousness conjoined with perplexity, the relations of hetu and magga are also obtained. That is, dullness acts as the hetu relation; initial application and effort as the magga; and, as to ekaggatā, as its function would be interfered with by perplexity, it does not perform the functions of indriya and magga, but it does the function of jhāna. Therefore, the three relations (adhipati, pacchājāta, vipāka) are not obtainable; and the remaining twenty-one are obtainable in this consciousness which is conjoined with perplexity. In consciousness conjoined with distraction, there are also fifteen mental properties—omitting ‘perplexity’ and adding ‘deciding’. They also make up sixteen mental states together with the consciousness. In this consciousness, ekaggatā performs the functions of indriya. Jhāna and magga. Therefore, three relations are not obtainable; whereas twenty-one are obtainable.

Seven universals, six particulars, the moha quadruple, the lobha-triple, sloth and torpor—together twenty-two in number severally coexist with the eight classes of consciousness rooted in appetite. Among these, the two roots—greed and dullness—are hetu relations; and the three mental states—desire-to-do, consciousness itself and effort—are adhipati relations. Āram-manādhīpati is also obtained here. Volition is the relation of kamma. The three foods are the relations of ahāra. The five mental states: mind, sensation, ekaggatā, psychic life and effort are relations of indriya. The five jhāna factors, *i.e.*, initial application, sustained application, pleasurable interest, sensation, concentration, are jhāna relations. The four magga constituents. *i.e.*, initial application, concentration, error, and effort, are magga relations. Therefore only the two relations

(pacchājāta and vipāka) are not obtained. The remaining twenty-two are obtained.

End of the Synchrony of Relations in the Immoral Class of Consciousness.

Synchrony of Relations in the State of Mind.

There are ninety-one 'radiant' classes of consciousness. They are twenty-four 'radiant' classes of kāma-consciousness, fifteen classes of rūpa-consciousness, twelve classes of arūpa-consciousness and forty classes of transcendental consciousness. Of these the twenty-four 'radiant' classes of Kāma-consciousness, are:— Eight classes of moral consciousness, eight classes of 'radiant' resultaunt kind, and another eight classes of 'radiant' inoperative kind.

There are twenty-five kinds of sobhana ('radiant') mental properties, namely, *alobha* (distinterestedness), *adosa* (amily), *amoha* (intelligence)—these three are termed moral *hetus*; *saddhā* (faith), *sati* (mindfulness), *hiri* (prudence), *ottappa* (discretion), *tatramajhattarā* (balance of mind), *kāyapassaddhi* (composure of mental propertties), *citt apassaddhi* (composure of mind). Kāyalahutā (buoyancy of mental properties) *citta-lahutā* (buoyancy of mind), *kāyamudutā* (piancy of mental properties), *citta-mudutā* (pliancy of mind), *kāyakammaññatā* (fitness of work of mental properties), *citta-kammaññatā* (finess of work of mind), *kāya pāguññatā* (proficiency of mental properitics), *citta-pāguññatā* (proficiency of mind), *kāyujukatā* (rectitude of mental propertices), *chitujukatā* (rectitude of mind), *sāmma-vācā* (right speech), *sammā-kammanta* (right action), *sammā-ājiva* (right livelihood)—the last three are called the three abstinences; *karunā* (compassion) and *muditā* (sympathetic appreciation)—these last two are called the two illmitables.

Of these, the three moral hetus are hetu-paccayas. Intelligence appears under the name of *vimamsa*, in the adhipati relaation; under the name of *paññā*, in the indriya relation; and under the name of

sammādiṭṭhi, in the magga relation. *saddhā* or faith is the indriya relation. *Sati* or mindfulness is a satindriya in the indriya relation and a *Sammāsatī* in the magga relation. The three abstineces (right speech, right action, right livelihood) are magga relations. The remaining seventeen mental states are not particular relation.

Thirty-eight mental properties enter into combination with the eight moral classes of kāma-consciousness (Kāma=sense desires). They are:— Seven universals, six particulars, and twenty-five sobhana. Of these, pleasurable interest enters into combination only with the four classes of consciousness accompanied by joy. Intelligence also enters into combination with the four classes connected with knowledge. The three abstinences enter into combination only when moral rules or precepts are observed. The two illimitables arise only when sympathising with the suffering, or sharing in the happiness, of living beings. In these eight classes of consciousness, the dual or triple roots are hetu relations. Among the four kinds of adhipati, *i.e.*, desire-to-do, mind, effort, and investigation, each is an adhipati in turn. Volition is the relation of kamma. The three foods are the relations of āhāra. The eight mental states, *i.e.*, mind, sensation, concentration, psychic life, faith, mindfulness, effort and intelligence are relations of indriya, The five jhāna factors, *i.e.*, initial application, sustained application, pleasurable interest sensation and concentration are relations of jhāna. The eight path-constituents, *i.e.*, investigation, initial application, the three abstinences, mindfulness, effort and concentration are relations of magga. Therefore, only the two relations (pacchājāta and vipāka) are not obtained in these eight classes of consciousness; and the remaining twenty-two are obtained. The three abstinences do not obtain in the eight sobhana classes of inoperative consciousness. As in the moral consciousness, two relations are unobtainable and twenty-two are obtainable here. The three abstinences and the two illimitables also do not obtain in the eight beautiful classes of resultant consciousness. The relations unobtainable

are three in number, namely, adhipati, pacchājāta and āsevana; and the remaining twenty-one are obtainable.

The higher classes of *Rūpa*, *Arūpa* and Transcendental consciousness, do not obtain more than twenty-two relations. The synchrony of relations should be understood as existing in the four moral classes of Kāma-consciousness connected with knowledge. If this be so, then why are those classes of consciousness more supreme and transcendental than the Kāma-consciousness? Because of the greatness of exercises, and so āsevana is superior to them; for this reason, indriya, jhāna, magga and other relations also become superior. When these relations become supreme—each higher and higher than the other—those classes of consciousness also become more supreme and transcendental than kāma-consciousness.

End of the Synchrony of Relations in the States of Mind.

Synchrony of Relations in the Groups of Material Qualities.

The synchrony of relations in the groups of material qualities will now be stated. There are twenty-eight kinds of material qualities:—

- (A) Four essential material qualities—
  - (1) the element of solidity (*pathavī*);
  - (2) the element of cohesion (*āpo*);
  - (3) the element of kinetic energy (*tejo*);
  - (4) the element of motion (*vāyo*);

the tangible (*phoṭṭhabba*): this material quality is composed of three essentials, namely, the element of extension, the element of Kinetic energy and the element of motion.
- (B) Five sensitive material qualities—
  - (1) the eye (*cakkhu*);
  - (2) the ear (*sota*);
  - (3) the nose (*ghāṇa*);

- (4) the tongue (*jivhā*);
- (5) the body (*kāya*).
- (C) Five material qualities of sensefields—
  - (1) visible from (*rūpa*);
  - (2) sound (*sadda*);
  - (3) odour (*gandha*);
  - (4) sapid (*rasa*);
- (D) Two material qualities of sex—
  - (1) female sex (*itthibhāva*);
  - (2) male sex (*pumbhāva*).
- (E) One material quality of life (*Jīvita*).
- (F) One material quality of heart-base (*hadaya-vatthu*).
- (G) One material quality of nutrition (*āhāra*).
- (H) One material quality of limitation (*ākāsa-dhātu*).
- (I) Two material qualities of communication—
  - (1) intimation by the body (*kāya-viññatti*);
  - (2) intimation by speech (*vacī-vaññatti*).
- (J) Three material qualities of plasticity—
  - (1) Lightness (*lahutā*);
  - (2) Pliancy (*mudutā*);
  - (3) adaptability (*kammaññatā*)
- (K) Four material qualities of salient features—
  - (1) integration (*upacaya*);
  - (2) continuance (*santati*);
  - (3) decay (*jaratā*);
  - (4) impermanence (*aniccatā*)

Of these, six kinds of material qualities—viz., the four essentials, the material quality of life, and the material quality of nutrition—causally relate themselves to the material qualities. Here also the four essentials are mutually related among themselves by way of five relations:—sahajāta, aññamañña, nissaya, atthi, and avigata; and they are related to the coexistent material qualities derived from the

latter by way of four relations (*i.e.*, *excluding aññamañña* in the above five). The material quality of life causally relates itself to the co-existent material qualities produced by kamma, by way of indriya. The material quality of nutrition causally relates itself to both the coexistent and the non-coexistent material qualities which are corporeal, by way of āhāra.

Again, thirteen kinds of material qualities causally relate themselves to the mental states by some particula relations. These material qualities are:—The five kinds of sensitive material qualities, the seven kinds of sense-fields, and the heart-basis. Of these, just as a mother is related to her son so also the five kinds of sensitive material qualities are causally related to the five sense-cognitions by way of vatthu-pūrejāta, by way of vatthu-pūrejātidriya, and by way of vatthupurejāta-vippayutta. And just as a father is related to his son, so also the seven sense-fields are causally related to the five sense-cognitions and the three elements of apprehension by way of ārammanapurejāta. In the same way, just as a tree is related to the deva who inhabits it, so also the heart-basis causally relates itself to the two elements of apperhension and comprehension by way of sahajātanissaya at the time of rebirth, and by way of vatthupurejāta and of vatthu-purejāta-vippayutta during life.

There are twenty-three groups of material qualities. They are called groups, beacuse they are tied up with the material quality of production (*jāti-rūpa*) into groups, just as hair of hay is tied up with a string.* Of these, the eight kinds of material qualities, such as, the Four Essentials, colour, odour, taste, and nuturitive essence, make up the primary octad of all material qualities.

---

* Ledi Sayadaw here makes the number of groups twenty-three instead of twenty-one, as in the Compendium. Cf., Compendium, page 164. He also makes the groups of material qualities produced by thought number eigh instead of six, as in the Compendium; thus they are here increased by two. Cf. Paranatthadīpanī, page 273. - Translitor.

There are nine groups produced by kamma, namely, the vital nonad, the basic-decad, the body-decad, the female decad, the male-decad, the eye-decad, the ear-decad, the nose-decad, and the tongue decad. Of these, the primary octad together with the material quality of vitality, is called the vital nonad. This primary nonad together with each of the eight material qualities, *i.e.*, heart-basis and so forth, makes up analogously the other eight decads, *i.e.*, base-decad, and so forth. Here the four groups, namely, vital nonad, body-decad, and twofold sex-decad, locate themselves in a creature, pervading the whole body. Here vital nonad is the name of the maturative fire (*pācakaggi*) and of the bodily fire (*kāyaggi*). *Pācakaggi* or maturative fire, is that which locates itself in the stomach and matures or digests the food that has been eaten, drunk, chewed and licked. *Kāyaggi*, or the bodily fire, is that which locates itself by pervading the whole body, and it refines the impure bile, phlegm, and blood. Through the inharmonious action of these two elements, creatures become unhealthy, and by their harmonious action they become healthy. It is this dual fire (or that vital-nonad) that gives life and good complexion to creatures.

The body-decad makes available pleasurable and painful contact. The twofold sex-decads make available all the feminine characteristics to females and all the masculine characteristics to males. The remaining five decads are termed partial decads. Of these, the heart-decad, locating itself in the cavity of the heart, makes available many various kinds of moral and immoral thoughts. The four decads, *i.e.*, eye-decad and so forth, locating themselves respectively in the eye-ball, in the interior of the ear, in the interior of the nose, and on the surface of the tongue, make available sight, hearing smell, and taste.

There are eight groups produced by mind-namely, the primary octad, the sound nonad, the nonad of body-communication, the sound-decad of speech-communication. Taking these four together with

lightness, pliancy and adaptability, they make up another four—namely, the undecad of plasticity, the sound-dodecad of plasticity, the dodecad of body-communication together with plasticity, and the sound-tre-decad of speech-communication together with plasticity. The last four are termed plastic groups, and the first four are termed primary groups.

Of these, when the elements of the body are not working harmoniously, only the four primary groups occur to a sick person, whose material qualities then become heavy, coarse and inadaptably; and consequently it becomes difficult for him to maintain the bodily postures as he would wish, to move the members of the body, and even to make a vocal reply. But when the elements of the body are working harmoniously—there being no defects of the body, such as heaviness and so on, in a healthy person—the four plastic groups come into existence. Among these four, two groups of body-communication occur by means of mind or by moving any part of the body. The other two groups of speech-communication occur also on account of mind, when wishing to speak; but when non-verbal sound is produced through laughing or crying, only the two ordinary sound-groups occur. At other times the first two groups, the primary octad and the sound nonad, occur according to circumstances.

There are four groups produced by physical change, namely, the two primary groups (*i.e.*, the primary octad and the sound nonad) and the two plastic groups (*i.e.*, the undecad of plasticity and the sound dodecad of plasticity). Now this body of ours maintains itself right on throughout the whole life, through a long course of bodily postures. Hence, at every moment, there occur in this body the harmonious and inharmonious workings of the elements, through changes in the postures; through changes in its temperature, through changes in its temperature; through changes of food, air, and heat; through changes of the disposition of the members of the body; and through changes of one's own exertion and of others. Here also,

when working harmoniously, two plastic groups occur; and when working inharmoniously, the other two primary groups occur. Of the four groups, two sound-groups arise when there occur various kinds of sound other than that produced by mind.

There are two groups produced by food—the primary octad and the undecad of plasticity. These two groups should be understood as the harmonious and inharmonious occurrences of material qualities produced respectively by suitable and unsuitable food.

The five material qualities, namely, the element of space and the four salient features of matter, lie outside the grouping. Of these, the element of space lies outside the grouping because it is the boundary of the groups. As to the material qualities of the salient features, they are left aside from grouping, because they are merely the marks or signs of conditioned things, through which we clearly know them to be really conditioned things.

These twenty-three groups are available in an individual. The groups available in external things are only two, which are no other than those produced by physical change. There are two locations of material qualities, the internal and the external. Of these two, the internal location means the location of a sentient being and the external location means the earth, hills, rivers, oceans, trees, and so forth. Therefore have we said that, in an individual, twenty-three groups, or all the twenty-eight kinds of material qualities, are available.

Now the rebirth-conception and its mental concomitants are causally related to the groups produced by kamma at the moment of conception, by way of six different relations:—the four superior saḥajātas, the vipākas, and vippayutta. But to the heart-basis alone, they are causally related by seven relations, that is, the above together with the relation of aññamañña. Among the mental states at the moment of rebirth, the roots are causally related by way of the hetu relation; the volition, by way of kamma; the foods, by way of āhāra;

the controls, by way of indriya; the Jhāna constituents, by way of Jhāna; and the path-constituents, by way of Path to the Kamma-produced groups. The past moral and immoral volitions are causally related by way of kamma alone. The first posterior life-continuum, the second, the third, and so on and so forth, are causally related to the prior material qualities produced by kamma, by way of pacchājāta. By pacchājāta are meant all the species of pacchājāta. The past volitions are causally related by way of kamma alone. Thus, the mental states are causally related to the material qualities produced by kamma, by fourteen different relations. Here, ten relations are not obtained, *i.e.*, ārammaṇa, adhipati, anantara, samanantara, upanissaya, purejāta, āsevana, sampayutta, natthi and vigata.

During the term of life, mental states which are capable of producing material qualities, are causally related to the coexistent material qualities produced by them, by five different relations:—the four superior saṃjātās, and vippayutta. Among these mental states,—the hetus are causally related by way of hetu, the dominances by way of adhipati, the volition by way of kamma, the resultants by way of vipāka, the foods by way of āhāra, the controls by way of indriya, the jhāna factors by way of jhāna, the path-constituents by way of magga, to the mind-produced material qualities. All the posterior mental states are causally related to the prior material qualities produced by mind, by way of pacchājāta. Thus the mental states are causally related to the material groups produced by mind, by fourteen different relations. Here also ten relations are not obtainable: ārammaṇa, anantara, samanantara, aññamañña, upanissaya, purejāta, āsevana, sampayutta, natthi, and vigata.

During a lifetime, starting from the static phase of conception, all mental states are causally related both to the material groups produced by food and to those produced by physical change solely by way of pacchājāta. Here again, by pacchājāta are meant all the four species of pacchājāta. The remaining twenty relations are not

obtainable.

Among the twenty-three groups of material qualities, the four essentials are mutually related among themselves by way of five different relations, namely, four superior saḥajātas and one aññamañña; but to the coexistent derivative material qualities by way of the four superior saḥajātas only. The material quality of nutritive essence is causally related by way of āhāra, both to the coexistent and the non-coexistent material qualities which are corporeal. The material quality of physical life in the nine groups produced by kamma, is causally related only to the coexistent material qualities by way of indriya. Thus the corporeals material qualities are causally related to the corporeals by seven different relations. As for the external material qualities, they are mutually related to two external groups produced by physical change, by way of five different relations.

End of the Synchrony of Relations in the Groups of Material Qualities.

The meaning of the term '*Paṭṭhāna*' also, will now be explained, "*Padhānam jhānam ti Paṭṭhānam*": *Pat.t.hāna* is the pre-eminent or principal cause. In this definition '*Padhāna*' means '*pre-eminent*', and the word '*thāna*' means 'condition' or 'cause'. Hence the whole expression means the 'pre-eminent cause', 'the actual cause' or "the ineluctable cause". This is said having reference to its ineluctable effect or result.* There are two kinds of effect, namely, the direct and the indirect. By the direct is meant the primary or actual effect; and by "the indirect" is meant the consequent or incidental effect. Of these two kinds, only the direct effect is here referred to as ineluctable, and for this reason,—that it never fails to arise when its proper cause is established or brought into play. And

---

* Elsewhere I have rendered the word paccayuppanna as related things.

the indirect effect is to be understood as ‘eluctable’, since it may or may not arise even though its cause is fully established. Thus the ineluctable cause is so named with reference to the ineluctable effect. Hence the ineluctable or principal cause alone is meant to be expounded in this “Great Traetise”. For this reason the name ‘*Paṭṭhāna*’ is assigned to the entire collection of the twenty-four relations, and also to the “Great Treatise”.

And now, to make the matter more clear and simple.

Say that greed springs into being within a man who desires to get money and grain. Under the influence of greed, he goes to a forest where he clears a piece of land and establishes fields, yards and gardens, and starts to work very hard. Eventually he obtains plenty of money and grain by reason of his strenuous labours. So he takes his gains, looks after his family, and performs many virtuous deeds, from which also he will reap rewards in his future existences. In this illustration, all the mental and material states coexisting with greed, are called direct effects. Apart from these, all the outcomes, results and rewards, which are to be enjoyed later on in his future existences, are called indirect effects. Of these two kinds of effects, only the former is dealt with in the *pat.t.hāna*. However, the latter kind finds its place in the Suttanta discourses. If this exists, then that happens; or, because of the occurrence of this, that also takes place; such an exposition is called “expounding by way of Suttanta”. In fact, the three states (greed, hate, and ignorance) are called the hetus of conditions, because they are the roots whence spring the defilement of the whole animate world, of the whole inanimate world, and of the world of space. The three other opposite states (disinterestedness, amity, and knowledge) are also called hetus or conditions, since they are the roots whence springs purification. In the same manner the remainder of the Paṭṭhāna relations are to be understood in their various senses. Thus must we understand that all things that happen, occur, take place, or produce changes, are solely the direct and indirect

effects, results, outcomes, or products of these twenty-four Pat.t.hāna relations or causes. Thus ends the *Paṭṭhānuddesa-dīpanī*, or The Concise Exposition of the Pat.t.hāna Relations, in these three sections namely:—Te *Paccayatthadi+pani+* (or The analytical Exposition of Relations), the *Paccaya-sabhāga-sangaha* (or The Synthesis of Relations), and the *Paccayaghat.anānaya* (or The Synchrony of Relations).

This concise exposition of relations, “The Paccayuddesa-dīpanī”, was written by The Most Venerable Ledi Arañña-vihāravāsī Mahā Thera of Monywa, Burma.

နှစ်တစ်ရာပြည့်မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ ဝိသေသဂုဏ်လက္ခဏာများ

- * ကျောင်းအရံမြေ၊ အုတ်ကျောင်းတော်ကြီး(၁၅)ဆောင်၊ မဟာရံတံတိုင်း၊ နာရီစင်၊ ရေတွင်း စသည်တို့ကို မိသားစု တစ်စုတည်းက လှူဒါန်းထားခြင်း။
- * စနစ်ကျစွာ အကွက်ချလျက် တည်ဆောက်ထားခြင်း။
- * တစ်ထပ်ကျောင်း(၂)ဆောင်မှတစ်ပါး ကျန်သောကျောင်းတိုင်းတွင် ရွှေချထားခြင်း။
- * အလှူရှင်တို့၏အမည်၊ ဓာတ်ပုံ၊ ရုပ်ပုံ၊ ကမ္မည်းတင်ထားမှုမရှိခြင်း။
- * ကျောင်းတော်ကြီးများဆောက်လုပ်ရာတွင် ဆရာတော်တို့၏ စီမံညွှန်ကြားမှု ဝစီဝိညတ် အလျဉ်းမပါဘဲ ဒကာဒကာမများကသာ စီမံဆောက်လုပ်ပြီး လှူဒါန်းသော ကျောင်းတိုက်ကြီးဖြစ်ခြင်း။
- * ကျောင်းထိုင်ဆရာတော် စာချ နာယက ဆရာတော်များသည် “ပရိယတ္တိသာသနဟိတအသင်း” က ကိုးကွယ်အပ်သော (အဘိဝံသ - ဘွဲ့ရ) ဆရာတော်များသာ ဖြစ်ခြင်း။
- * ကျောင်းတိုက်၌ ဆောင်ရွက်ဖွယ်တို့ကို နာယကအဖွဲ့က ညီညွတ်စွာ စီမံဆောင်ရွက်လေ့ရှိခြင်း။
- * ကျောင်းထိုင်နာယက လစ်လပ်ခဲ့သော် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့်အညီ ကျောင်းထိုင်အသစ် တင်မြှောက်ခြင်း။
- * ကျောင်းတိုက်တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ မျက်မှောက်ကာလ နှစ်တစ်ရာပြည့်သည်တိုင်အောင် စာချစာသင် ဂန္ထဝရတာဝန်ကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်နေခြင်း။
- * နာယကဆရာတော်များ စုစည်းညီညွတ်စွာဖြင့် သဒ္ဓတ္ထရ ရတနာဝလိ မဟာပါဠိအဘိဓာန်၊ တိပိဋကပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းတို့ကို ရေးသားပြုစုခြင်း။

စီစဉ်ထုတ်ဝေသူ

မိခင်ရောဝတီစာအုပ်တိုက်

တိုက်(၄)၊ အခန်း(၄၀၂)၊ ကျီတော် အိမ်ရာ၊ အထက်ပုဋ္ဌန်တောင်လမ်းမကြီး၊ ကမ္ဘောဇဘဏ်အနီး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း-၀၁-၇၀၁၄၃၁၊ ၀၉-၅၀-၁၅၆၁၃